

CENTRUL JUDEȚEAN
DE RESURSE ȘI DE
ASISTENȚĂ
EDUCAȚIONALĂ CLUJ

MINISTERUL EDUCAȚIEI
NATIONALE

INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN CLUJ

LUCRĂRILE SIMPOZIONULUI NAȚIONAL (CAEN 2017)

Exemple de bună practică în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari

Ediția a II – a - 25 MAI 2017

ISSN 2501-6660
ISSN-L 2501-6660

COMITETUL ȘTIINȚIFIC:

Inspector școlar LAURA CRINA IONESCU	Inspector școlar LOLICA TĂTARU	Director CJRAE Cluj ELENA-VERONICA BOGORIN
Director CCD Cluj POPESCU MIHAELA	Prof. consilier PLOSCA MARIN	Prof. consilier MOLDOVAN ANA-MARIA
Prof. Psihopedagog GIURGIU ALINA	Prof. metodist CCD CLUJ DANA LILIANA LUNG	

„Exemple de bună practică în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari”

din cadrul proiectului
„Exploratori în lumea emoțiilor”
(CAEN 2017)

Ediția a II-a

Prezenta publicație conține exemple de bună practică elaborate în cadrul proiectului „Exploratori în lumea emoțiilor” cuprins în *Calendarul activităților educative naționale* (CAEN 2017, domeniul I, poziția 12), propus de CJRAE Cluj în parteneriat cu CCD Cluj și 27 județe partenere.

Comitetul de organizare:

Prof. psiholog Elena Veronica Bogorin – director CJRAE Cluj
Prof. Mihaela Popescu – director CCD Cluj
Prof. psiholog Ana Maria Moldovan – CJRAE/CJAPP Cluj
Prof. psiholog Marin Plosca – CJRAE/CJAPP Cluj
Prof. metodist Liliana Dana Lung – CCD Cluj
Inspector școlar Amalia Gurzău – ISJ Cluj
Inspector școlar Laura Ionescu – ISJ Cluj
Inspector școlar Lolica Tătaru – ISJ Cluj

Colectivul de redacție:

Prof. psiholog Ana Maria Moldovan – coordonator CJAPP Cluj
Prof. psiholog Marin Plosca – CJRAE/CJAPP Cluj
Prof. metodist Liliana Dana Lung – CCD Cluj

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține autorilor.

ISSN 2501-6660
ISSN-L 2501-6660

Cluj-Napoca
25 mai 2017

CONȚINUT

ADĂPOSTUL PRIETENIEI-SIMBOLUL BUCURIEI.....	15
PROF. ÎNV. PREȘC. ABRUDAN LARISA-ANA-MARIA.....	15
GRĂDINIȚA CU P.P. „DEGETICA”CLUJ-NAPOCA.....	15
PROIECT EDUCAȚIONAL DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPII.....	21
PROF. ÎNV. PREȘC. ALBERT MIHAELA.....	21
GRĂDINIȚA CU P. P. “MANPEL” TG. MUREȘ.....	21
AUTONOMIA ȘI ÎNCREDEREA ÎN SINE-COMPONENTE ALE INTELIGENȚEI EMOȚIONALE STIMULATE ÎN GRĂDINIȚA STEP BY STEP	23
PROF. ÎNV. PREȘC. ANGHELUȘ LENUȚA MIRELA.....	23
INST. MERCE CUC ILEANA	23
G.P.P. NR. 11, SATU MARE.....	23
PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ „SUNTEM ALTFEL, DAR SIMȚIM LA FEL”	30
PROF. ÎNV. PREȘC. APAN DORINA IRINA	30
GRĂDINIȚA „LUMEA PITICILOR” DEJ.....	30
COLABORAREA GRĂDINIȚĂ – FAMILIE	36
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ARDELEAN RAMONA MARIA	36
G.P.P. NR: 13 SATU MARE.....	36
MODALITĂȚI DE FORMARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE.....	40
LA PREȘCOLARI.....	40
PROF. ÎNV. PREȘC. BĂLĂNESCU CAMELIA	40
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT”LUMEA COPIILOR”TG-JIU,GORJ.....	40
DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARULUI.....	43
EDUCATOARE: BALTĂ LOREDANA	43
GRĂDINIȚA: “DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA	43
EMOȚIILE ȘI POVEȘTILE TERAPEUTICE – PROGRAM DE DEZVOLTARE SOCIO- EMOȚIONALĂ ÎN GRĂDINIȚE	45
PROFESOR PSIHOLOG BELAȘCU ALEXANDRA ROXANA.....	45
CJRAE ALBA/COLEGIUL TEHNIC “DORIN PAVEL”, LICEUL DE ARTE “REGINA MARIA”, G.P.N.P. NR.10, G.P.P NR 9 ALBA IULIA	45
OPȚIONAL.....	50
BIA MONICA MIHAELA, POP ANCA IOANA	50
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI – ACTIVITĂȚI.....	55

BÎRSAN-ANDONE CORINA,CONSILIER ȘCOLAR	55
C.M.B.R.A.E –ȘCOALA GIMNAZIALĂ ALEXANDRU IOAN CUZA-GRĂDINIȚA NR.69.	55
CUM SE SIMTE ARICI POGONICI?	60
BOCA ALEXANDRA, PROF. ÎNV. PREȘC., GRĂDINIȚA CU P.P. „DUMBRAVA MINUNATĂ”	60
MATIȘ ADRIANA, PROF. ÎNV. PREȘC., GRĂDINIȚA CU P.P. „DUMBRAVA MINUNATĂ”	60
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	63
PROF.ÎNV.PREȘCOLAR.BONTEANU DANIELA	63
GRĂDINIȚA NR.149 BUCUREȘTI.....	63
PROIECT DE ACTIVITATE - ”DETECTIVII PERSEVERENȚEI”	66
EDUCATOARE BOTAR ANIKO-CSILA.....	66
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT “PRICHINDELUL ISTET”, TURDA.....	66
EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	69
BUCUR ALINA, PROF.ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P. P. NR.5, REGHIN.....	69
PUIU MARIA GINA, PROF.ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P. P. NR.5, REGHIN	69
CREATIVITATE ÎN EXEMPLELE DE BUNĂ PRACTICĂ.....	73
PROF. BULZ ELENA	73
ȘCOALA GIMNAZIALĂ ROMULI.....	73
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI PRIN INTERMEDIUL PROGRAMULUI ”DA, POȚI!”	75
PROF. BURLACU DANIELA-IOANA, GRĂD. CU P.P. ”CĂSUȚA PITICILOR”, LOC. TURDA, JUD. CLUJ	75
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE	78
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR BURSUC RALUCA-GEORGETA, GRĂDINIȚA CU P.N. DRĂGOIENI-GORJ	78
DESPRE EMOȚII ȘI DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ A COPIILOR.....	82
CĂLIMAN LUMINIȚA – PROF. PT. ÎNV. PREȘCOLAR, & MÎNDRU NICA – EDUCATOARE, GRĂDINIȚA NR. 3, STRUCTURA ȘCOLII GIMNAZIALE „GHEORGHE PETRAȘCU”, TECUCI, JUD. GALAȚI	82
ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE	88
PROF. CONS. CÂMPEAN SIMONA CODRUȚA, CJRAE CLUJ/ GRĂD.„CĂSUȚA FERMECATĂ, GHERLA.....	88
POVESTEA TERAPEUTICĂ, METAFORĂ PENTRU A EDUCA ȘI A TRANSMITE VALORI	91
PROF. CONSILIER ȘCOLAR: CÎMPEAN SIMONA, CJRAE SIBIU	91
ÎMPREUNĂ FACEM BUCURIA DE A ÎNVĂȚA - ÎN GRĂDINIȚĂ.....	97

PROF. CONS. CÎMPEAN LUCIA, DIRECTOR LA G.P.P. “LUMEA COPIILOR” – BLAJ.....	97
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ MICĂ	102
PROF. ÎNV. PREȘC. CĂNĂRĂU GABRIELA.....	102
ȘCOALA GIMNAZIALĂ, COM. ION CREANGĂ, JUD. NEAMȚ	102
PROIECT EDUCAȚIONAL „AJUTĂ-MĂ ȘI VOI REUȘI!”	105
CĂRĂUȘ GINA, G. P. P. NR. 18, IAȘI	105
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	116
CILICHIDREANU CORNELIA ROXANA, PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR,	116
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 64.....	116
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE	118
CODREA CRISTINA, PROF. ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 8 BAI A MARE	118
LIHET MARIA, PROF. ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 8 BAI A MARE.....	118
ACTIVITĂȚILE INTEGRATE DIN GRĂDINIȚĂ- MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ	124
PROF. ALINA OANA CORNESCU.....	124
PROF. ANA- MARIA BÎZDOACĂ	124
GRĂDINIȚA P.P.”MIHAI EMINESCU”TG-JIU	124
PROIECT DIDACTIC: “LUMEA EMOȚIILOR”	126
PROF.ÎNV. PREȘC. CORUI SORINA	126
GRĂDINIȚA P.P. NR. 1 HUNEDOARA	126
PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ.....	132
PROF.ÎNV.PREȘCOLAR: COSTIN ANGELICA, BORZA ALINA.....	132
GRĂDINIȚA CU P.P. NR.3- VASLUI	132
ACTIVITĂȚI CARE AU CA SCOP DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	142
PROF. ÎNV. PREȘC. COSTIN GEORGIANA, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 30, GALAȚI.....	142
EDUCATOARE:CRÎȘAN IOANA	146
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „ACADEMIA PITICILOR”	146
EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	153
EDUCATOARE: CRISTEA ENE ILEANA	153
GRĂDINIȚA CU P.N. “PRICHINDEL, LOC. CUZA VODĂ ,JUD. GALAȚI”	153
PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ „PRIETENII DIN PĂDURE”	158
PROF.ÎNV.PRESC. DOSA RAMONA	158

GRĂDINIȚA CU P.P. ACADEMIA PITICILOR, CLUJ-NAPOCA.....	158
JOCUL – ACTIVITATE DE COEZIUNE A GRUPULUI ȘI DE AUTOCUNOAȘTERE.....	162
DRĂGAN SILVIA, DIRECTOR, GRĂDINIȚA 149.....	162
NICOLAE MIRELA, PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA 149	162
EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	164
DIRECTOR PROF. CAMELIA DRĂGHICI- GRĂDINIȚA CU P.P. « DUMBRAVA MINUNATĂ » CLUJ NAPOCA	164
PROF. RALUCA ABRUDAN- GRĂDINIȚA CU P.P. « DUMBRAVA MINUNATĂ » CLUJ NAPOCA.....	164
IMPORTANȚA ȘI EFICIENȚA FOLOSIRII TEHNICILOR ȘI METODELOR INTERACTIV CREATIVE ÎN GRĂDINIȚĂ	173
PROF. ÎNV. PREȘC. DRĂGHIȚA ANDREEA.....	173
GRĂDINIȚA CU P.P NR. 11 ALBA IULIA	173
OPȚIONAL „CUTIA CU EMOȚII”	176
PROF. ÎNV. PREȘC. DRAGOȘ CLAUDIA ALINA - G.P.S. „DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA	176
COPIII ȘI EMOȚIILE NEGATIVE	184
PROF.ÎNV.PREȘC. DELIA DURDUC - GPN „VOINICEL”, ȘCOALA GIMNAZIALĂ” SINGIDAVA”CUGIR.....	184
PROF.ÎNV.PREȘC.ROTARU ALINA - GPP „PRICHINDEL”CUGIR, ȘCOALA GIMNAZIALĂ ”SINGIDAVA” CUGIR	184
CONSILIEREA PĂRINȚILOR IN PROBLEMELE	186
SOCIO-EMOTIONALE ALE PREȘCOLARILOR.....	186
PROF.PSIHOLOG ENACHE CATI CAMELIA, CJRAE ARGEȘ	186
EMOȚIILE ȘI ROLUL LOR ÎN VIAȚA COPIILOR.....	191
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ENACHE MARIA	191
ȘCOALA GIMNAZIALĂ „URUGUAY” BUCUREȘTI.....	191
ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE SOCIO EMOȚIONALĂ.....	195
PROF. CONSILIER FĂRCAȘ ADRIANA TEODORA, CJRAE CLUJ/ GRĂD.CU PP „LUMEA PITICILOR,, DEJ.....	195
ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR.....	199
SOCIO – EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	199
PROF.ÎNV.PREȘC. FERDINANT NICOLETA	199
G.P.P.NR.1-CARACAL, OLT	199
DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPIII PREȘCOLARI.....	201

PROF. ÎNV. PREȘC. FILIP RAMONA GRĂDINIȚA PP. NR. 38 TIMIȘOARA.....	201
PROF. ÎNV. PREȘC. MIRON DIANA GRĂDINIȚA PP. NR. 38 TIMIȘOARA.....	201
PLAN DE INTERVENȚIE EMOȚII ȘI MANAGEMENTUL EMOȚIILOR.....	206
PROF. PREPR. FODOR LUCIA	206
ȘC. GIMN. SERAFIM DUICU, GRĂD. P. P. NR.12 TG. MUREȘ.....	206
PROIECT DE ACTIVITATE.....	211
FORTU ANCA – GRĂDINIȚA NR.175 „CĂSUȚA PITICILOR”.....	211
NECESITATEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE, PREMISĂ FUNDAMENTALĂ ÎN DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A PERSONALITĂȚII COPILULUI	214
PROFESOR CONSILIER FRANȚESCU BEATRICE	214
CJRAE TIMIȘ/C. NAȚ. "CORIOLAN BREDICEANU"/GRĂD.P.P. NR. 4 LUGOJ, TIMIȘ ..	214
IMPORTANȚA POVESTIRILOR TERAPEUTICE ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR.....	219
PROF. ÎNV PREȘC. GHINDEAN CRISTIANA	219
GRĂDINIȚA CU PROGRAM NORMAL NR. 8 BISTRIȚA.....	219
SĂ NE JUCĂM ALTFEL! PROIECT PSIHO-EDUCAȚIONAL DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIALE ȘI EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ	222
GIUMALI NARCIS- PROF.PSIHOLOG - CJRAE CONSTANȚA	222
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	230
PROF. PSIHOPEDAGOG ALINA GIUGIU.....	230
GRĂDINIȚA SPECIALĂ CLUJ-NAPOCA	230
POVESTEAA URSULUI CAFENIU - UN PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ PENTRU DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI.....	232
PROF. ÎNV. PREȘ. HAIDU RALUCA	232
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.1, SATU MARE.....	232
JOCURI PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE ALE COPILOR	239
PROF. ION AXENIA SIMONA – GRĂD. CU P.P. „STEP BY STEP”	239
DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARULUI.....	242
PROFESOR ÎNV. PREȘCOLAR: ION SIMONA	242
GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 4 CARANSEBEȘ	242
FURIA LUI DAVID ȘI ZMEUL CEL ÎNȚELEP	244
PSIHOLOG, VALERIA IORDĂNESCU, GPN’LUMEA COPILOR” TOPOLOVENI.....	244
DIRECTOR, TÂRȚĂU EUGENIA, GPN’LUMEA COPILOR” TOPOLOVENI.....	244

PROGRAM DE INTERVENȚIE - PENTRU EDUCAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE A PREȘCOLARILOR PRIN DRAMATERAPIE.....	245
PROF. IRIMIE ANDREEA	245
PROF. RAȚ DANIELA	245
GRĂDINIȚA P.P. NR.14, TIMIȘOARA	245
PROIECT EDUCAȚIONAL “DĂRUIEȘTE DE CRĂCIUN”	250
PROF. IVĂNESCU LIDIA GIANA	250
PROF. GOVOR EMANUELA	250
GRĂDINIȚA CU P. P. NR. 22 TIMIȘOARA	250
VALORIZAREA DE SINE ȘI A CELORLALȚI – ACTIVITATE CU GRUPA DE COPII	253
PROF. PSIHOLOG: KEMENYFI MELINDA RENATA.....	253
CJARE – CLUJ	253
DESPRE CUM DEZVOLTĂM COMPETENȚELE SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI	255
PROF. ÎNV. PREȘC. KOVÁCS MONIKA.....	255
G.P.P.NR.9-ȘCOALA GIMNAZIALĂ,,VASILE LUCACIU”, CAREI	255
PROGRAMĂ DE OPȚIONAL „ÎN ÎMPĂRĂȚIA EMOȚIILOR”.....	263
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR- LĂCUSTĂ NICOLETA	263
GRĂDINIȚA PP ,, LICURICI ,– GALAȚI.....	263
„DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!” - PROGRAM EDUCATIV -	269
PROF. LASTOVIEȚCHI ILEANA	269
PROF. BÎZDOACĂ ANA-MARIA	269
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „MIHAI EMINESCU”, TG-JIU, GORJ.....	269
PARTENERI ÎN EDUCAREA COPIILOR	277
PROF. CONS. CERASELA LIBEG, CJRAE CLUJ, GRĂD.”PRICHINDELUL ISTETȚ” TURDA	277
PROF. ÎNV. PREȘC. LUBIANA BUNEA, GRĂD. ”PRICHINDELUL ISTETȚ” TURDA	277
IMPORTANȚA EDUCAȚIEI SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ	285
PROF. LINTE AURORA LILIANA	285
ȘCOALA GIMNAZIALĂ HÂRSEȘTI, COM. HARSEȘTI, JUD ARGEȘ.....	285
"FII EXPLORATOR ÎN LUMEA EMOȚIILOR".....	289
CONSILIER ȘCOLAR MARIA LIȚĂ,.....	289
CJRAE CS, ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 7 REȘIȚA.....	289
EMOȚIILE LA PREȘCOLARI	294
PROF. CONS. LUPU MARIANA.....	294

CJRAE TIMIȘ, TIMIȘOARA.....	294
ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA GRUPA DE VÂRSTĂ DE 3-4 ANI.....	297
PROF. MĂLUȚAN IRINA IOANA, PROF. FLORIAN ELENA MONICA	297
GRĂDINIȚA CU P.P. „CĂSUȚA FERMECATĂ”, GHERLA.....	297
EDUCAȚIA EMOȚIONALĂ.....	301
PROF. MARCU CODRUȚA-ALINA,	301
G.P.P. ”PITICOT” CÎMPENI, JUD. ALBA	301
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA PREȘCOLARI	303
PROF.ÎNV.PREȘC. MĂRGINEANU ROXANA, GRĂD. P. P. „CĂSUȚA DIN POVEȘTI” ..	303
PROF.ÎNV.PREȘC. ROȘCA ANDREEA, GRĂD. P. P. „CĂSUȚA DIN POVEȘTI”	303
EVALUAREA PROIECTIVĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ	307
MATEI IONELA DANIELA - PROF. ÎNV. PREȘCOLAR	307
GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 16, TÂRGU MUREȘ.....	307
DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ACTIVITĂȚILE CU PREȘCOLARII	314
PROF.MESEȘAN VIORICA.....	314
PROF.PRODAN LUMINIȚA.....	314
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT PARADISUL PITICILOR DEJ.....	314
“TĂRÂMUL PRIETENIEI “	321
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR MIHALCA GABRIELA LENUȚA.....	321
GPP DUMBRAVA MINUNATĂ, SATU MARE.....	321
PROIECTUL EDUCAȚIONAL NAȚIONAL „EXPLORATORI ÎN LUMEA EMOȚIILOR”	323
PROFESOR CONSILIER PLOSCA MARIN, CJRAE/ CJAP CLUJ	323
PROFESOR CONSILIER MOLDOVAN ANA-MARIA , CJRAE/ CJAP CLUJ	323
RELAȚIA DINTRE STILUL PARENTAL ȘI NIVELUL DE DEZVOLTARE AL COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA PREȘCOLARI.....	329
PROFESOR CONSILIER MOLDOVAN ANA-MARIA , CJRAE/ CJAP CLUJ	329
INIMIOARE PENTRU MAMA _PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ.....	337
MOLDOVEANU ALINA	337
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 4 _STRUCTURA GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 2 REGHIN	337
PROIECT DE ACTIVITATE.....	342
PROF. ÎNV. PREPRIMAR: MORARU DANIELA – LIC. T. „ION CREANGĂ” TULCEA ...	342
PROIECT EDUCAȚIONAL „ FIECARE COPIL ESTE O VALOARE”	347
PROF. PENTRU ÎNV. PRIMAR ȘI PREȘC. MUCENICU VIORICA	347

ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 BICAZU ARDELEAN/ GRĂDINIȚA TELEC.....	347
ROLUL JOCURILOR ÎN DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A COPIILOR	354
MUNTEAN IONUȚA, PROF. PT. ÎNV. PREȘCOLAR,.....	354
GRĂDINIȚA CU P.P. „ALBĂ CA ZĂPADA”, CLUJ-NAPOCA	354
RELAȚII ȘI INTERACȚIUNI EDUCAȚIONALE ÎN GRUPUL DE COPII	358
PROF. ÎNV. PREȘC. MUNTEAN IOANA.....	358
GRAD. „LICURICI/STRUCTURA ÎN CADRUL ȘC. GIM. „L. REBREANU”, TG. MUREȘ	358
PRIN PROVERBE ÎNVĂȚĂM EMOȚII SĂ ANALIZĂM!	361
PROF. ÎNV. PREȘC. MUREȘAN GEORGIANA-LAURA, ,	361
GRĂDINIȚA UNIVERSITĂȚII BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA.....	361
METODE ȘI TEHNICI DE INTERVENȚIE EDUCAȚIONALĂ	365
PROF. NAGY ADRIANA - GRĂDINIȚA CU P.P.„CĂSUȚA PITICILOR”, TURDA.....	365
FORMAREA DE ABILITĂȚI DE VIAȚĂ LA COPII ȘI ADOLESCENȚI DIN MEDII DEFAVORIZATE	369
DIRECTOR CJRAE CĂLĂRAȘI, PROFESOR MARIANA NĂSTASE	369
CJRAE CĂLĂRAȘI,PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR, BUNERU ELENA	369
CAMERA DE COMERȚ CĂLĂRAȘI,PSIHOLOG, VLAD LILIANA.....	369
POVEȘTILE, UN EXEMPLU PENTRU VIAȚĂ_(PROIECT EDUCAȚIONAL).....	375
PROF. LOGOPED ZLATINCA NEAMȚ	375
CJRAE TIMIȘ / ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 18 TIMIȘOARA	375
INSTRUMENTE ȘI TEHNICI DE INTERVENȚIE, UTILIZATE ÎN DEFINIREA NIVELULUI DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE	379
NEGREA PAULA, PROFESOR CONSILIER -TRANSYLVANIA COLLEGE	379
ABORDAREA COMPORTAMENTELOR INADECVATE.....	385
PROF. ÎNV. PREȘC. NICOLAE ANAMARIA SABINA, G.P.S. „DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA.....	385
DEZVOLTAREA COMPENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI	387
PROFESOR ÎNV. PREȘC. OLTEAN LOREDANA - GRĂDINIȚA P.P. BUZIAȘ.....	387
DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII DE ACCEPTARE A DIVERSITĂȚII ȘI RECUNOAȘTEREA VALORII FIECĂRUI MEMBRU AL GRUPULUI, CU AJUTORUL UNEI ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ, ADRESATĂ PREȘCOLARILOR	391
PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR OPREA DANA CASIANA.....	391
GRĂDINIȚA”PARADISUL PRICHINDEILOR”, CLUJ-NAPOCA.....	391
EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN GRĂDINIȚĂ.....	397
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR PASCU ANA-MARIA.....	397

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR VARGA MARIA	397
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „PARFUM DE TEI”	397
SUGESTII DE ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE A PREȘCOLARULUI CU CES	405
PROF.ÎNV. PREȘC. PAVĂL MARIA	405
GRĂDINIȚA P.P. NR.1 HUNEDOARA	405
PROIECT EDUCAȚIONAL "PRIETENIA, UN DAR DE PREȚ"	412
PROF. ÎNV. PREȘC. PESCARU ELENA- CLAUDIA	412
ȘCOALA GIMNAZIALĂ "I. GERVEȘCU" SĂVINEȘTI	412
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO – EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ ..	414
PROFESOR CONSILIER:PACEARCĂ CONSTANȚA	414
GRĂDINIȚA ’’PISICILE ARISTOCRATE’’BUCUREȘTI.....	414
EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ MICĂ.....	421
PETRE ADINA LUMINIȚA – PROFESOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR,	421
GRADINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT STEP BY STEP, GALAȚI	421
EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA PREȘCOLARI	427
PROF. PETROIU DANIELA	427
G.P.P „ELENA DOAMNA”, GALAȚI.....	427
„PRIETENI, INDIFERENT DE CULOARE”	430
PROF. ÎNV. PREȘC. POP DORINA.....	430
PROF. ÎNV. PREȘC.CIF CĂTANĂ ANGELA DOMNICA	430
COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII SOCIO-EMOȚIONALE A COPIILOR PREȘCOLARI EXEMPLE PRACTICE.....	441
PROF. ÎNV. PREȘC. POP GREȚI MARIA – GPP NR. 8 BAIA MARE	441
PROF. ÎNV. PREȘC. ROHIAN ANA – GPP NR. 8 BAIA MARE	441
EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ	447
PROF. ÎNV. PREȘC. POPA ALEXANDRA EMILIA	447
GRĂDINIȚA PP DUDEȘTII NOI.....	447
SENTIMENTE ÎN LUMEA POVEȘTELOR.....	450
PROF. ÎNV. PREȘC. POPA DANA ALINA	450
GRĂDINIȚA CU P.P. „DEGEȚICA” CLUJ-NAPOCA.....	450
ATELIERUL DE ZÂMBETE - GRUP SUPORT PENTRU COPII.....	453
POPESCU TEODORA – PROFESOR PSIHODIAGNOZA CSI 2 MUREȘ	453
PESCARI TATIANA - PROFESOR PSIHODIAGNOZĂ CSI 2 MUREȘ	453

MOLDOVAN LOREDANA - PROFESOR CONSILIER CJRAE MUREȘ	453
DEZVOLTAREA SOCIOEMOȚIONALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI.....	459
PRIOTEASA MARIANA.....	459
ȘCOALA GIMNAZIALĂ HÂRSEȘTI	459
ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR SOCIO - EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	463
PROF.ÎNV.PREȘC. RĂDOI LIANA MIHAELA	463
G.P.P.NR.1-CARACAL, OLT	463
INFLUENȚA MEDIULUI ACTUAL ASUPRA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREȘCOLAR ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ A EDUCATOAREI DE A MODELA ACEST MEDIU.....	465
PROF.RĂDUCA MAGDALENA	465
GRĂDINIȚA CU P N NOVACI	465
JOCURI PENTRU DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI	469
SOCIO-EMOȚIONALE	469
PROF. ROȘCA ADRIANA	469
GRĂDINIȚA CU P.P ”LUMEA PITICILOR” DEJ.....	469
DE-A EMOȚIILE	473
PROF.ÎNV.PREPRIMAR RUSU DIANA-CLAUDIA	473
GRĂDINIȚA ”CĂSUȚA FERMECATĂ” LUDUȘ.....	473
DEPENDENȚA DE TABLETĂ.....	475
PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR RYFFEL DANIELA CRISTIANA	475
CJRAE/GRĂDINIȚA CU P.P. ”ALBINUȚA”, CLUJ-NAPOCA	475
ROLUL PĂRINȚILOR ȘI AL EDUCATOARELOR ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR	478
PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR ȘANDOR MĂRIUȚA	478
G.P.S.”DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA	478
LAUDA – METODĂ DE RECOMPENSARE A COPIILOR.....	481
PROF. ÎNV. PREȘC. SAVA MARGARETA	481
G.P.S. „DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA.....	481
JOCURI CU PARAȘUTA - ACTIVITATE DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	482
PROF. CONS. SOROIU ANDA	482
CJRAE CLUJ, GRĂD. „DUMBRAVA MINUNATĂ”, CLUJ-NAPOCA.....	482
CĂLĂTORIE ÎN ÎMPĂRĂȚIA EMOȚIILOR.....	484
PROF.ÎNV.PREȘCOLAR STÎNA PAULA LUCIA	484

GRĂDINIȚA CĂSUȚA FERMECATĂ LUDUȘ	484
EMOȚIILE MELE ȘI ALE CELORLALȚI - ACTIVITATE DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR EMOȚIONALE	491
PSIH. STREIAN DIANA – CJRAE TIMIȘ	491
PROF. BARNOȘ DIANA – GRĂDINIȚA PP. NR. 22, TIMIȘOARA	491
IMPORTANTA EDUCAȚIEI SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ	494
PROF. SZABO CORINA.....	494
GRADINIȚA PROGRAM PRELUNGIT NR.14,TIMIȘOARA	494
PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL.....	498
DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE ȘI SOCIALE PRIN EDUCAȚIE RAȚIONAL-EMOȚIONALĂ ȘI COMPORTAMENTALĂ	498
PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR PSIHOLOG- LOGOPED SZILÁGYI- GYÖRI ILDIKÓ CJRAE ALBA	498
ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE LA PREȘCOLARII DE 3-4 ANI.....	502
TOȘA LENUȚA, CONSILIER ȘCOLAR, CJRAE CLUJ	502
ALOMAN DANIELA, CONSILIER ȘCOLAR, CJRAE CLUJ	502
ILIȘIU SIMONA-ADRIANA, PROFESOR DE SPRIJIN, CSEI CLUJ-NAPOCA	502
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO – EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ .	505
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR: ȚIGAN ELENA DANIELA	505
EDUCATOARE :DURDUC LUCIA.....	505
ȘCOALA GIMNAZIALĂ,, SINGIDAVA”/GPP,,PRICHINDEL” CUGIR	505
DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE – FACTOR DECISIV ÎN PREGĂTIREA PENTRU ȘCOALĂ	516
PROF.ÎNV.PREȘC. UIFĂLEAN ELENA-MARIOARA,	516
ȘC. GIM. „RADU POPA” - SIGHIȘOARA / GRĂDINIȚA CU P.N NR.3	516
DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI.....	518
PROF.ÎNV.PREȘC: VLASIN ANDREEA.....	518
GRĂDINIȚA CU P.P. „PARADISUL PITICILOR” DEJ.....	518
ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR.....	521
SOCIO- EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI	521
PROF. ÎNV PREȘC. ZANFIR ANGELICA OTILIA	521
GRADINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.1 GALAȚI.....	521
ACTIVITATE - DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ - <i>TITI CEL NEÎNDEMÂNATIC</i>	523
PROF. CONSILIER ZDRÂNCU DANIEL PETRU	523
CJRAE CLUJ-LICEUL TEHNOLOGIC „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” DEJ.....	523

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI (nivelul 3 - 6 ani).....	525
PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ZOLYOMI LENUȚA VIORICA.....	525
GRĂDINIȚA CU PP MANPEL TÎRGU-MUREȘ.....	525
DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPII FOLOSIND CARDURILE DE ASOCIERE OH	533
IULIANA SARA, ASOCIAȚIA CAREER PASS.....	533
DEZVOLTAREA SOCIO -EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARILOR PRIN INTERMEDIUL ACTIVITĂȚILOR ARTISTICO-PLASTICE ȘI PRACTICE	538
PROF. ÎNV. PREȘC. IUȘCA VIOLETA	538
GRĂDINIȚA CU P.P. „PRICHINDELUL ISTET”, TURDA	538

ADĂPOSTUL PRIETENIEI-SIMBOLUL BUCURIEI

PROF. ÎNV. PREȘC. ABRUDAN LARISA-ANA-MARIA

GRĂDINIȚA CU P.P. „DEGETICA”CLUJ-NAPOCA

Activitatea didactică prezentată copiilor se constituie într-o poveste care are drept scop, printre altele, identificarea și exprimarea unor emoții. Este povestea unui câțel în căutarea unui adăpost, întrucât gerul iernii nu-i mai îngăduie să-și găsească culcuș sub banca din parc. O cutie de carton aruncată la marginea șoselei pare a fi soluția convenabilă, până când este nevoit să-i facă locșoricelului, pisicuței, ariciului și iepurașului. Acesta din urmă este pus în pericol de un șofer care pierde controlul volanului, nereușind să iasă în timp util din cutie, precum celelalte animale. Câțelul este cel care sare în ajutorul iepurelui, fiind rănit. Povestea este prezentată sub forma unui teatru de păpuși, copiii confruntându-se cu emoții precum: tristețe, bucurie, admirație, frică etc. Vor identifica aceste emoții și vor încerca să îndrepte lucrurile aducând bucurie în ochii câțelului. Vor construi adăpostul animalelor și vor încerca să fie cele mai bune gazde pentru ele. În desfășurarea activității am apelat la marionete, emoticoane, am adaptat cerințele Cubului și, cu ajutorul acestuia, prin dispunerea răspunsurilor într-o anumită ordine, copiii au realizat Diamantul. Am folosit aceste metode interactive pentru dinamizare și activizarea cât mai multor copii din grupă.

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

GRUPA: mijlocie

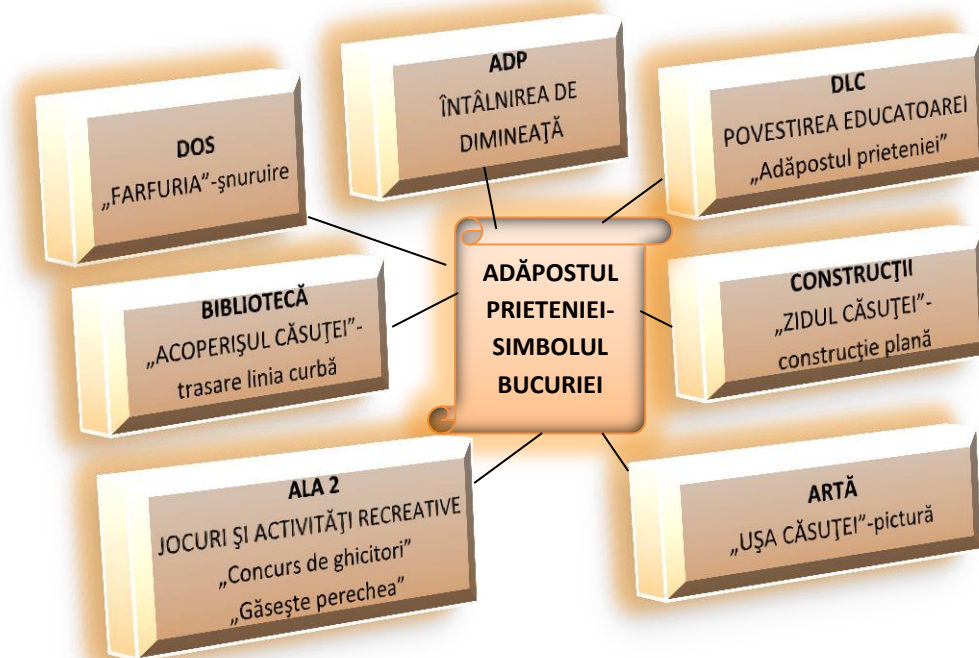
TEMA ANUALĂ DE STUDIU: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

TEMA PROIECTULUI: „O mână de ajutor, prietenie-n viitor”

TEMA ACTIVITĂȚII: „Adăpostul prieteniei-simbolul bucuriei”

TIPUL ACTIVITĂȚII: mixt (transmitere de cunoștințe, exersare de priceperi și deprinderi)

CATEGORII DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE: ADP+DLC+ALA1+DOS+ALA2

FORMA DE REALIZARE: Activitate integrată

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Exersarea deprinderii de a asculta o poveste, de a reda ideile acesteia și de a identifica și exprima emoțiile transmise de textul literar; formarea și consolidarea unor deprinderi practice specifice nivelului de dezvoltare motrică.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Să identifice cel puțin trei personaje din poveste, făcând apel la povestirea cu ajutorul marionetelor prezentată de educatoare;
- Să redea cel puțin trei din momentele povestirii, cu ajutorul educatoarei;
- Să descrie comportamentul animalelor pe baza povestirii prezentate, cu ajutorul întrebărilor educatoarei;
- Să identifice cauzele care au contribuit la stările emoționale ale personajelor din poveste;
- Să identifice și să descrie emoții, sentimente trăite în anumite situații din poveste, utilizând un limbaj adecvat;
- Să recunoască emoțiile generate de anumite comportamente, prin raportare la experiența personală;
- Să execute exercițiile de încălzire a mușchilor mâinii, conform indicațiilor educatoarei;
- Să realizeze farfuria pentru hrana animalelor trecând șnurul colorat peste muchie, prin orificiile dispuse pe marginea acesteia, respectând etapele de lucru;
- Să construiască zidul căsuței prin aplicarea corectă a cărămizilor (hârtie gumată), pornind de la modelul prezentat;
- Să realizeze țiglele acoperișului, folosind elemente grafice învățate;
- Să decoreze ușa căsuței, aplicând corect tehnica amprentării, pe baza explicațiilor date de educatoare.

STRATEGII DIDACTICE:

METODE ȘI PROCEDEE DIDACTICE: povestirea, conversația, problematizarea, brainstormingul, metoda cubului, metoda diamantului, explicația, conversația, exercițiul, instructajul verbal, expunerea.

MIJLOACE DIDACTICE: jetoane pentru prezență, animale de pluș, coș, cutie, mașină, scrisoare, pansament, cub, tablă magnetică, hârtie gumată, coli de carton, lipici, carioci, culori, paletă pentru culoare, farfurii de carton, ghem de ață, cereale, recompense.

FORME DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII: frontal, pe grupe, individual

SCENARIUL ZILEI

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfășurări a activităților de învățare au loc: aerisirea sălii de grupă, pregătirea materialului didactic necesar, stabilirea liniștii și asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineață

Copiii sunt așezați pe scăunele, în formă de semicerc pentru a stabili un contact vizual cu toți cei prezenți.

Salutul: Se realizează prin intermediul următorului cântec intonat sub forma unui dialog educatoare-copii: „Educatoarea s-a trezit, bună dimineața / Și aricii s-au trezit, bună dimineața! / Cățelușii s-au trezit, bună dimineața / Și copiii s-au trezit, bună dimineața! / De joc suntem pregătiți, bună dimineața!”

Prezența: Copiii vor lipi pe panoul destinat întâlnirii de dimineață jetonul sub eticheta „Prezenți”, îndemnați fiind prin versurile: Astăzi cu prezența de ne onorezi, Te rugăm binevoiește să ne demonstrezi.

Calendarul naturii: Copiii vor observa aspectele naturii în acel moment, vor completa calendarul cu imaginile potrivite, se va aminti anotimpul, luna, ziua.

Împărtășirea cu ceilalți: Se va realiza prin intermediul jocului „Pasează zâmbetul”, copiii fiind provocați să-și exprime starea emoțională specifică acelui moment.

III. Captarea atenției pentru activitățile de învățare

Noutatea zilei: Se aude un scâncet sfâșietor, educatoarea găsim un coș cu un câțel rănit. Se va realiza o scurtă conversație, copiii răspunzând la întrebări precum: „Ce credeți că s-a întâmplat cu bietul câțel? Cum credeți că se simte el acum? Cum vă simțiți voi atunci când sunteți răniți? De ce se află aici? Cum am putea să-l ajutăm?”

IV. Anunțarea temei și a obiectivelor activității didactice

Se amintește copiilor că înainte de vacanță au învățat despre meseria de medic și, având în vedere faptul că s-a ivit o urgență, nu putem sta nepăsători față de durerea bietului animal. Așadar copiii îi vor acorda primul ajutor, vor observa tristețea de pe chipul câțelului întrucât nu are o căsuță proprie, altminteri nu s-ar afla într-o grădiniță de copii și, pentru a-i readuce bucuria în ochi câțelului, vom construi împreună un adăpost pentru el și prietenii lui și-l vom numi „Adăpostul prieteniei”.

V. Dirijarea învățării și obținerea performanței

Când se reazăză câțelul pansat în coș se găsește o scrisoare cu următorul mesaj scris în limba șoricelilor: „Priechițtechițnuluichiț meuchiț sechiț nuchițmeșchițtechiț Pluchițșechițluchiț...” Educatoarea întreabă copiii dacă preferă să le citească scrisoarea în întregime sau le povestește, astfel, luând în considerare dorința copiilor, le exemplifică prin intermediul marionetelor ce anume s-a întâmplat cu bietul câțel găsit la noi în grupă, punând în scenă toată povestea, aceasta constituind mesajul scrisorii găsite. (Anexă)

Pentru a-l putea ajuta pe Pușelu, căci acesta era numele câțelului, copiii împreună cu educatoarea trebuie să fie foarte organizați și încep cu reconstituirea întregii întâmplări, iar aceasta se realizează cu ajutorul cubului și a diamantului. Răspunsul sarcinii didactice de pe fiecare față a cubului va avea un corespondent imagistic care se va aplica pe tabla magnetică într-o anumită ordine, realizându-se la final diamantul.

Sarcinile didactice aferente fiecărei fețe a cubului sunt următoarele:

DESCRIE: *Describe anotimpul în care se desfășoară acțiunea poveștii;*

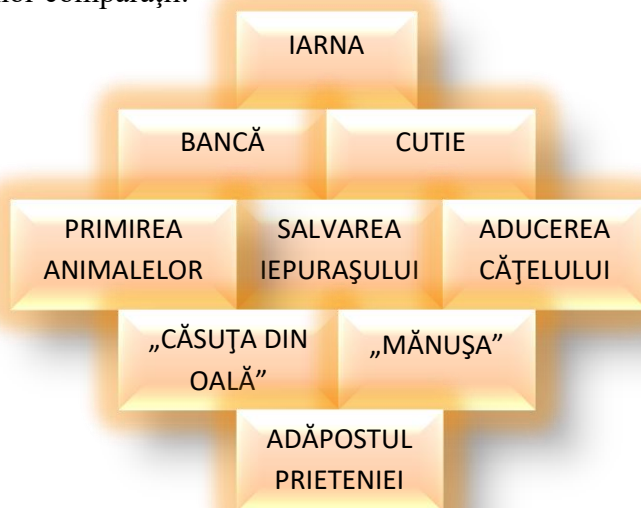
COMPARĂ: *Compară cele două culcușuri ale câțelului;*

ANALIZEAZĂ: *Analizează comportamentele pozitive din poveste, identificând emoțiile generate;*

ASOCIAZĂ: *Cu ce povești cunoscute se aseamănă povestea lui Pușelu?*

ARGUMENTEAZĂ: *De ce credeți că l-au adus prietenii pe Pușelu chiar la noi?*

Soluțiile se vor regăsi, sub formă de imagini, pe treptele diamantului. O dată cu rezolvarea sarcinilor cubului copiii, de fapt, vor identifica și denumi personajele povestirii, vor reactualiza conținutul acesteia urmărindu-se succesiune logică a evenimentelor, vor identifica „bucuria” generată de comportamente pozitive și se va face apel la capacitatea lor de analiză și sinteză prin realizarea facilă a unor comparații.

APLICĂ: *Respectă-ți promisiunea și construiește adăpostul prieteniei.*

Este momentul în care copiii își vor alege centrul de interes unde preferă să lucreze. Se vor deschide trei centre:

COSTRUCȚII: Zidul căsuței: copiii vor asambla bucățile de hârtie gumată (cărămizi) pe carton ridicând, pe suprafață plană, zidul căsuței;

BIBLIOTECĂ: Acoperișul căsuței: copiii vor trasa pe puncte linia curbă realizând țiglele de pe acoperiș;

ARTĂ: Ușa căsuței: copiii vor amprentaculoare cu ajutorul unei steluțe buretate decorând ușa căsuței;

Copiii vor fi provocați și motivați să se rotească astfel încât fiecare dintre ei să ajungă pe la toate centrele deschise. În cazul în care unul dintre ei nu va rezolva sarcina specifică unuia dintre centre, construcția lui va fi incompletă.

Și dacă animalele au acum o căsuță construită de copii unde vor fi apărate de frig, ploaie, zăpadă și alte fenomene ale naturii, firești pentru anotimpul în care ne aflăm, e timpul să ne gândim și cum îi vom primi, astfel încât bucuria lor și a noastră să fie deplină. Cum primiți voi și părinții voștri oaspeții, musafirii care vă vizitează astfel încât să le facă plăcere, să-i bucure vizita? Vor fi îndemnați să fie gazde bune pentru animalele ce urmează să locuiască în adăpostul prieteniei și se vor gândi și la hrana lor. Și pentru că o gazdă adevărată are grijă cum anume prezintă și servește mâncarea pe care o gătește, vom realiza farfuriile din care vor servi animalele mâncarea. Prin tranziția: „La măsuțe ne-așezăm./La farfurie să lucrăm”, copiii se vor așeza la măsuțe. Se intuiesc materialele: farfuria colorată din carton cu orificii dispuse pe margini și șnur alb. Educatoarea explică și demonstrează realizarea farfuriei: se trece șnurul peste muchie prin orificiile dispuse pe marginea farfuriei astfel: se introduce capătul liber al șnurului de jos în sus, apoi se trage până când se fixează pe farfurie, fără a rupe sau îndoi cartonul. Operațiunea se repetă (având grijă să nu omitem nici un orificiu), până când este realizată întreaga farfurie, precum modelul prezentat la începutul demonstrației. Înainte de rezolvarea sarcinii se vor efectua câteva exerciții pentru încălzirea mușchilor mâinii: „Mișcăm degețelele, /Ne lipim palmuțele,/ Pumnișorii îi răsucim/ Și apoi îi învărtim. Mișcăm degețelele,/ Batem tare palmele,/Cade ploaia binișor,/Storcem rufe ușor.”

Copiii execută lucrările fiind supravegheați și dirijați de educatoare cu informații suplimentare.

V. Asigurarea transferului

Fiecare copil își va așeza farfuria șnuruită în fața căsuței, iar în farfurie vor pune bobite și pernițe pentru animale (cereale pentru copii identice, ca aspect, cu hrana pentru animale). Se vor adresa copiilor întrebări referitoare la emoțiile pe care le vor simți animalele atunci când vor vedea adăpostul, apelându-se la capacitatea acestora de intuiție și empatie. De asemenea, vor fi încurajați să-și exprime propriile emoții în fața adăpostului realizat cu atâta dăruire chiar de mâinile lor, observându-se că emoția predominantă este bucuria.

Copiii vor fi lăudați și recompensați.

VI. Încheierea activității

Activitatea se încheie cu Activitățile Liber Alese unde se vor realiza jocuri și activități cu rol recreativ. Se va începe cu un concurs de ghicitori despre animale. Răspunsul fiecărei ghicitori va avea corespondentul de pluș căruia i se va oferi și o căsuță în adăpostul prieteniei. Pentru a ajunge cu animalul în căsuță copiii au de străbătut un traseu și își vor exersa deprinderile motrice însușite anterior: variante de mers, alergare, pașiri peste obstacole, sărituri.

Cel de-al doilea joc, „Găsește perechea”, se va desfășura cu ajutorul unor jetoane cu animale identice două câte două. Se vor amesteca și se vor așeza cu fața în jos, iar copiii vor întoarce câte două jetoane. Se va exersa spiritul de observație și memoria lor vizuală. Câștigă copilul care, după epuizarea jetoanelor, are cele mai multe perechi de animale identice.

Bibliografie

- Botiș, A., Mihalca, L. (2007). *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani*, Buzău: Alpha MND; UNICEF;
- Borțeanu, S., Brăniștean, R., Breben, S., Fulga, M., Necula, G., Nicolae, I., Popescu, C., Răileanu, D. (2009), *Curriculum pentru Învățământul Preșcolar. Prezentare și explicitări*, Editura Didactica Publishing House, București;
- Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. (2002), *Metode interactive de grup. Ghid metodic pentru Învățământul preșcolar*, Editura Arves, Craiova;
- Glava, A., Pocol, M., Tătaru, L-L., coord. (2009). *Educație timpurie, Ghid pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Paralela 45, Cluj-Napoca;
- Tătaru, L., Glava, A., Chiș, O. (2014), *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Diamant, Pitești.

ANEXĂ ADĂPOSTUL PRIETENIEI

Plușelu este un cățel cu blănița aurie, dar cu boticul negru la fel ca urechile și vârful codiței. Cât era ziua din lungă se juca cu toți copiii din parc, iar seara se retrăgea sub o bancă unde își avea culcușul. Totul a fost bine până când a venit iarna și a acoperit întreg orașul cu zăpadă. Serile erau geroase și, cu toată blănița lui, dimineața Plușelu se trezea aproape înghețat.

- Nu mai pot locui aici, sub bancă, trebuie să-mi caut un adăpost, altfel voi muri înghețat.

Zis și făcut. Într-o dimineață s-a trezit, și-a luat rămas bun de la banca ce l-a adăpostit atâta timp, de la copacii încărcăți de-acum cu zăpadă și a pornit în căutarea unui alt culcuș. Era frig, drumul era greu, alunecos, sufla un vânt năprasnic. La marginea orașului, lângă șosea era aruncată o cutie de carton.

- Hm, oare ce-o mai fi și asta? s-a întrebat în gând Plușelu. A înconjurat de câteva ori cutia apoi a început să latre: Ham, ham, ham, stă cineva aici? Nici un răspuns. Sfios a început să adulmece și a intrat cu botul în cutie. Asta da năzdrăvănie, Nu e nimeni în cutie, Ei, de astăzi, uite-așa, Aceasta e căsuța mea!

Au trecut zilele, nu era foarte cald în cutie, dar măcar era ferit de ger și viscol. Într-o dimineață, însă, a auzit un zgomot chiar lângă căsuța lui.

- Chiț, chiț, chiț, stă cineva aici?

- Eu, cățelul Plușelu, dar tu cine ești?

- Șoricelul Bondocelul și mi-au înghețat urechile și nasul, nu mai pot de frig, mă primești în căsuța ta?

- Cu dragă inimă, intră Bondocel, tu vei fi prietenul meu. Acum căsuța mea este și a ta. Nu trece mult timp și într-o zi cei doi prieteni își dau seama că cineva le zgârie cu lăbuța ușa.

- Miaaaau, miaaaau, stă cineva aici? Blănița mea nu-mi mai ține de cald, sunt ostenită și abia mai pot mieuna.

- Hei, eu sunt cățelul Plușelu și el este prietenul meu, șoricelul Bondocelul, dar tu cine ești?

- Pisica Mieunica, vă rog, lăsați-mă și pe mine să-mi fac culcuș lângă voi.

- Plușelule, nu o lăsa, o să mă mănânce nemestecat.

- Ha, ha, ha, îți promit că n-am să fac asta, eu beau doar lăptic, șoricelii nu-mi plac fiindcă-mi cad greu la stomac.

Și uite-așa au primit-o și pe Mieunica în culcușul lor. În seara aceea a nins neconținut, vântul sufla cu putere, iar cei trei prieteni se înghesuiau unul în celălalt să se încălzescă. Deodată se aude un scâncet sfâșietor. Nici unul dintre ei n-a îndrăznit să scoată nasul din cutie. Și din nou se aude acel scâncet. Plușelu se apropie timid de marginea cutiei și întreabă:

- Ham, ham, e cineva acolo?

- Noi suntem, iepurașul Poznașul și ariciul Pogoniciul. Dârdâim de frig, pritenului meu, ariciul, i-au înghețat urechile și nasul, iar eu sunt rănit la o lăbuță, am alunecat și mă tem că mi-am rupt-o, de-abia mă mișc, ne primiți și pe noi în adăpostul vostru?

- E cam strâmt în căsuță, dar nu vă putem lăsa pe gerul acesta afară. Ne vom strânge să încăpem toți. Și iată că acum stăteau toți cinci într-o biată cutie de carton. Zilele au trecut și într-o dimineață cei cinci prieteni au fost treziți de claxonul strident al unei mașini. Plușelu a ieșit îndată din cutie și a rămas încremenit: din pricina gheții de pe șosea șoferul unei basculante n-a mai putut controla mașina și aceasta se îndrepta chiar spre căsuța lor. A început să latre, dându-le de știre prietenilor săi că sunt în pericol. Unul după altul, speriați, au ieșit din cutie și s-au îndepărtat, când și-au dat seama că lipsea iepurașul Poznașul. Plușelu și-a adus aminte de lăbuța rănită a iepurelui, s-a întors în cutia ce-i adăpostise zile la rând, târându-l afară pe iepure și ajutându-l să se îndepărteze de cutie. Mașina, însă, ajunsese foarte aproape de ei și, în încercarea cățelului de a salva iepurele, acesta este rănit, iar căsuța este distrusă. Și astfel, Plușelu este adus de prietenii lui la grădinița noastră în speranța că-l vom ajuta.

PROIECT EDUCAȚIONAL DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPII

PROF. ÎNV. PREȘC. ALBERT MIHAELA

GRĂDINIȚA CU P. P. "MANPEL" TG. MUREȘ

Necesitatea derulării acestui proiect vine din nevoia de a ști să-și exprime emoțiile. De la naștere până aproape de 3 ani copilul exprimă exact ceea ce simte, odată cu trecerea acestei vârste copilul se inhibă emoțional odată cu învățarea de acesta a regulilor sociale.

Emoțiile au un rol fundamental, stimulează activitățile cognitive și comportamentele copilului. Dacă copilul învață să își controleze emoțiile, ele duc la dezvoltarea lui personală.

Abilitatea cu care învață să își regleze emoțiile duce la o bună gestionare a emoțiilor negative.

Odată dezvoltată această abilitate vor fi puține probleme legate de comportamentul acestuia.

Tot ceea ce inteprindem prin activitățile desfășurate la grupă duce la formarea acestuia pentru viață. Dacă copilul pleacă numai încărcat cu cunoștințe din diferite domenii, reușita lui în viață nu este asigurată. Copilul trebuie învățat să se adapteze la mediul în care își desfășoară activitățile, pentru aceasta are nevoie de abilități socio-emoționale. Copilul trebuie să știe să se accepte pe sine și pe cei din jur.

Copiii de mici trebuie să învețe ce este empatia. Copiii trebuie să empatizeze cu ceilalți. Ca să știe cum empatizează cu ceilalți copii trebuie să obișnuim copilul să se pună în situația celuilalt. Numai atunci când copilul va învăța să se pună în perspectiva celuilalt, să simtă ce simte celălalt și abia apoi să reacționeze, cu siguranță nu va mai folosi agresivitatea.

Copiii trebuie învățați să găsească ce au în comun cu ceilalți, să fie sensibili la emoțiile celorlalți.

Problemele de comportament la copii vin din neputința lor de ași gestiona emoțiile, felul în care să răspundă la diferiți stimuli din exterior.

Perioada preșcolară este o perioadă în care copilul acumulează cunoștințe într-un ritm alert, au loc schimbări în viața copilului (grădinița, bona), toate acestea sunt la pachet cu emoții ale copilului. Copilul pentru a înfrunta toate acestea trebuie învățat să gestioneze emoțiile, să dezvolte empatie, să nu aibă un comportament violent, să știe cum să facă față frustrărilor.

Cunoașterea modalităților de gestionare a emoțiilor duce la formarea relațiilor între copii. Adaptarea în diferite medii este mult mai ușoară.

SCOPUL:

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale copiilor de 3-6 ani.

Folosirea poveștilor în scop terapeutic.

OBIECTIVE:

- ✚ Să învețe să recunoască: fericirea, tristețea, rușinea, furia, frica, etc.
- ✚ Să își dezvolte empatia față de copii.
- ✚ Să învețe să își exprime emoțiile.
- ✚ Să învețe să găsească soluții în caz de conflicte.
- ✚ Să însușească norme de comportament care să ducă la relații sociale fără conflicte.

GRUP ȚINTĂ:

- ✚ Copii de 3-6 ani.
- ✚ Părinți
- ✚ Cadre didactice

DURATA: 1 an de zile.

RESURSE UMANE:

- ✚ Cadre didactice

- ✚ Consilierul unității
- ✚ Părinți

RESURSE MATERIALE:

- ✚ Softuri educaționale cu emoții.
- ✚ CD-uri
- ✚ Fișe de lucru
- ✚ Materiale de scris și colorat
- ✚ Aparatură electronică de diferite tipuri.

COORDONARE: Cadre didactice implicate în derularea proiectului.

REZULTATE AȘTEPTATE:

- ✚ Aștept ca la finalul proiectului copiii implicați în derularea lui să poată să își recunoască propriile emoții și să le controleze.
- ✚ Să fie empatici cu persoanele cu care intră în contact.
- ✚ Să știe să înlăture comportamentele violente.

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR

Nr. crt.	Denumirea activității	Modalități de realizare	Obiective	Evaluare	Data
1.	Bunătatea: "Găurile"- poveste populară	povestire	-să învețe ce este binele.	desen	octombrie
2.	Hărnicia: "Găinușa, cocoșul și șoarecele"	Lectura educatoarei	-să însușească noțiunea de hărnicie.	dramatizare	noiembrie
3.	Adevărul: „Ionică mincinosul”	povestire	-să știe că minciuna are picioare scurte.	repovestire	decembrie
4.	Ascultare: "Puișorul și vulpea" de Ion Pas	Lectură după imagini	-să știe că neascultarea are consecințe.	dramatizare	ianuarie
5.	Prietenie: "Doi Prieteni" de Anton Pan	Lectura educatoarei	-să învețe că prietenul la nevoie se cunoaște.	Joc de rol	februarie
6.	Politicos: "Ce-a uitat Fănuță să spună"	Lectura educatoarei	-să învețe cuvintele fermecate.	repovestire	martie
7.	Toleranță: "Cățeluși de vânzare"	povestire	-să învețe aprecierea propriului comportament prin raportare la personaj.	Joc de rol	aprilie
8.	Bunăvoința: "Casa celor 1000 de oglinzi"	Lectura educatoarei"	-să aprecieze bunătatea.	dramatizare	mai
9.	Iubirea: "Inimioare, inimioare" de Sarina Cassvan	povestire	-să aprecieze iubirea de mamă.	Joc de rol	iunie

BIBLIOGRAFIE:

- ✚ Curriculum pentru educația timpurie a copiilor de la 3-6/7 ani, 2008, MECS
- ✚ Mekki-Media- Proiect de dezvoltare emoțională-2013-2014
- ✚ Povești, povestiri, basme și legende" Editura Didactică și Pedagogică București

AUTONOMIA ȘI ÎNCREDEREA ÎN SINE-COMPONENTE ALE INTELIGENȚEI EMOȚIONALE STIMULATE ÎN GRĂDINIȚA STEP BY STEP

PROF. ÎNV. PREȘC. ANGHELUȘ LENUȚA MIRELA
INST. MERCE CUC ILEANA
G.P.P. NR. 11, SATU MARE

„ A determina un copil să aibă încredere în el reprezintă prima mare provocare a părinților și a educatorilor”. (Duclos, G.)

Pentru noi ca educatoare, desfășurarea activității în cadrul alternativei Step by Step constituie o mare provocare.

Pas cu pas am descoperit odată cu copiii că grădinița poate fi un loc unde se petrec lucruri minunate dacă educatoarea este deschisă să încurajeze inițiativa și autonomia copiilor, să observe cum învață copiii și să respecte stilul propriu de învățare, să le asculte părerea și să țină cont de ea, să adapteze predarea în funcție de experiența și interesele copiilor, să ofere un mediu de lucru constructiv și relaxant. Fiecare temă planificată este sugerată de interesele copiilor. Informațiile au fost obținute prin metode foarte diverse: de la brainstorming, la interviuri luate copiilor, discuții individuale sau în grupuri mici. Am dezvoltat cu părinții o relație de colaborare, conștientizându-i că doar formând împreună o echipă putem să –i ajutăm pe copii să progreseze pas cu pas în ritmul propriu al fiecăruia, evitând compararea copiilor și evaluând progresele în raport cu ei înșiși.

Am pornit de la ideea că grădinița oferă modalități eficiente de facilitare a autonomiei și încrederii sine a preșcolarilor.

Cadrul didactic care reprezintă tipul echilibrat, dovedește atitudini responsabile și gândite în perspectiva unei dezvoltări echilibrate a copiilor are toate șansele să obțină satisfacții profesionale de lungă durată.

Suntem bucuroase să putem afirma în urma unei munci de cercetare că mediul grupei Step by Step, metodele și procedeele specifice utilizate, accentul pus pe colaborarea cu familia contribuie decisiv la stimularea inteligenței emoționale în general și la stimularea autonomiei și încrederii în sine, în particular.

Cuvinte cheie: autonomie, încredere în sine, dezvoltare socio-emoțională.

„Îndrăznește, vei avea destul curaj, dacă vrei cu adevărat, ai să poți, ai să izbândești”. Francoise Dolto

Desfășurarea jocurilor și activităților în centre specifice alternativei Step By Step pe întreg parcursul zilei în grădiniță oferă oportunități de stimulare a autonomiei și încrederii în forțe proprii, astfel:

Centru ARTĂ :

- Oferă ocazii de comunicare nonverbală;
- Asigură o cale de expresie a trăirilor interioare;
- Permite eliminarea tensiunilor emoționale;
- Dă copiilor un sentiment de forță, de putere;
- Asigură autoaprecierea în crearea unei „capodopere” proprii;

Possibilitățile de exploatare a acestui centru sunt nelimitate dată fiind și varietatea materialelor, voi aminti însă câteva exemple de jocuri –exerciții relevante pentru tema lucrării.

1. „Fulgii de zăpadă ”. Activitatea are ca scop dezvoltarea sentimentului de unicitate, dezvoltarea stimei de sine pozitive și întărirea sentimentului propriei valori.

Fiecare copil va primi o coală de hârtie sau un șervețel. Vor împături în două și vor rupe colțul din dreapta, sus. Împățuresc din nou hârtia în două și la sfârșit toți copiii vor despături foaia și vor observa că foile lor arată diferit, fiecare în felul ei, chiar dacă ei, toți, au făcut aceleași operații. Se va rage concluzia că fiecare foaie cu decupajele sale este unică, așa cum și ei sunt unici.

2. „Ce aș fi ,dacă aș fi...”. Activitatea are ca scop dezvoltarea autocunoașterii și formarea imaginii de sine pozitive, precum și exprimarea alegorică a acesteia.

Copiii vor primi o foaie de hârtie pe care o vor împărți în trei. Ei vor răspunde prin desen la următoarele întrebări:

- - „Dacă ai fi un animal, ce animal crezi că ai fi?”
- - „Dacă ai fi o culoare, ce culoare crezi că ai fi?”
- - „Dacă ai fi o jucărie, ce jucărie crezi că ai fi?”

Pentru demararea discuțiilor, educatoarea va pune întrebări :

- A fost greu ce ați desenat?
- La ce te-ai gândit când ai desenat acest animal?
- De ce ai desenat această culoare? Ce reprezintă ea pentru tine?
- Cum vă simțiți acum, după ce ați desenat?

Pentru ca scopul să fie atins, fiecare copil va trebui să spună și să motiveze ce a desenat. De exemplu, „Aș fi un leu pentru că este puternic”; „Aș fi o pisică pentru că este blândă”; „Aș fi culoarea portocalie pentru că este veselă”; „ Aș fi o minge pentru că este jucăușă.”

Prin desen copiii își exprimă trăsăturile de caracter pe care consideră că le au, își fac o succintă autocaracterizare și își exprimă imaginea de sine pozitivă. Cu lucrările executate se va putea organiza o expoziție intitulată: „Acesta sunt eu”.

3. „Pictura sentimentelor” este o activitate ce se desfășoară la centrul artă și își propune relaxarea copiilor prin angajare tactil-kinestezică și facilitarea exprimării acestora. Anexa 1

Sarcina : sub îndrumarea educatoarei, copiii trebuie să realizeze o dactilo-pictură, reprezentând diferite stări emoționale: veselie, tristețe, mânie, supărare, îndoială, mirare, îngrijorare, frică, ură, rușine/vinovăție, etc. Copiii sunt invitați să exprime apoi printr-un alt desen, exact ceea ce simt în acel moment, folosind culorile pe care le consideră cele mai potrivite. Culorile alese, fluiditatea mișcării, tonurile și consistența petelor de culoare oferă indicii interesante privind afectivitatea.

Metode și mijloace de realizare: conversația, exercițiul, munca independentă.

Încrederea de sine și sentimentul valorii proprii pot fi considerate rezultate ale încurajării prin intermediul dezvoltării sentimentului de comuniune. Astfel, când copilul colaborează(fac aici referire la lucrările comune) în vederea bunăstării celorlalți, acesta întărește sentimentul forței proprii, iar când este descurajat datorită dificultăților în situațiile pe care le traversează, sentimentul de comuniune îl va conduce spre acele comportamente care, foarte probabil, îi vor mări încrederea și în forțele proprii.

Importantă este non- evaluarea producățiilor copiilor, oricât ar părea de lipsite de formă și semnificații pentru ochiul adultului. Trebuie să lăsăm copiii să deseneze, să modeleze, să picteze fără a încerca să-i corijăm. Ei își exprimă astfel lumea simbolică, lume ce poate fi frumoasă, urâtă, corectă sau incorectă. Trebuie să discutăm cu ei și să-i întrebăm ce au desenat, pictat și să le apreciem pozitiv efortul pentru a le dezvolta încrederea în sine.

Centrul CONSTRUCȚII

Copiii sunt încântați să atingă diferite lucruri și să exploreze diverse materiale. Prin intermediul jocurilor desfășurate la acest centru, copiii:

- Trăiesc sentimente de mulțumire față de construcția lor,
- Respect munca celorlalți;
- Capătă încredere în forțele proprii;
- Au posibilitatea de a se juca alături de alți copii, de a colabora în vederea obținerii unui „produs”, a unei construcții;
- Au posibilitatea de a rezolva singuri diverse situații problemă apărute.

Centrul GĂTIT

Mâncarea este considerată drept confort de către oameni și astfel copiii pot avea felul lor preferat de mâncare atunci când sunt triști sau când sărbătoresc ceva. Gătitul în sala de grupă este un exercițiu de socializare, învățare și bună dispoziție. Copiii vor învăța despre procurarea, selectarea alimentelor, prepararea unor rețete simple și gustoase care le vor aduce satisfacții. Nu

puțini au fost copiii din grupă care mi-au împărtășit faptul că acasă mama nu le dă voie să ajute în bucătărie din diverse motive, iar posibilitatea de a mânui unelte și ingrediente, împărtirea responsabilităților, stabilirea cantităților, respectarea unei rețete aduce beneficii nenumărate în educația copiilor. Am reușit prin intermediul acestor activități să schimbăm și atitudinea părinților care au fost impresionați de plăcerea copiilor pentru astfel de activități și să-i determinăm să ne sprijine prin procurarea ingredientelor și prepararea acasă împreună cu copiii a unor rețete reușite. Respectând norme de igienă și securitate pentru copii am reușit împreună să gătim rețete ca:

„Limonadă răcoritoare”, „Salată sănătoasă de fructe”, „Salată colorată de legume”, „Biscuiți”, „Covrigei”, „Pâine”, „Cornuri”, „Salată orientală”, „Pizza”.

Centrul JOC DE ROL

Copiii investesc în acest joc tot ce știu despre viață, informații valide sau nu, ce doresc, ce nu doresc sau uneori, chiar amintiri dureroase de care luptă să se despartă. Copiii mici care încă nu stăpânesc bine vorbirea, apelează adesea la joc ca la un mod de a se exprima în relația cu lumea.

Jocul de rol reflectă modul în care copiii înțeleg rolurile diferitelor persoane în societate și relațiile dintre aceștia. Copiii știu din proprie experiență ce se petrece de obicei într-o familie: cine gătește, cine spală hainele, cine merge la service, dacă părinții discută calm sau se ceartă, dacă viața de familie este una fericită sau nu. Cei mici imită aceste roluri așa cum le percep ei. Aceștia pot să reproducă evenimente pe care le-au trăit sau de care au auzit. De exemplu un copil poate să fie martorul ocular al unui accident rutier, probabil a văzut și o ambulanță. În jocul de rol copiii se pot îmbrăca cu ce doresc și să fie oriunde își doresc. Când își pun costumul, ei intră în pielea personajelor. Pot să fie doctorul sau asistenta care face injecții dureroase. Copilul speriat poate deveni curajos și puternic. Copiii refac evenimentele sau le creează pe parcurs, iar oamenii nu sunt doar așa cum sunt sau par ci adesea în moduri care le exprimă dorințele, frustrările sau temerile. Pot să-și exprime emoții negative pe care nu le pot verbaliza.

Copiii refac sau creează experiențe de viață alegând și dezvoltând roluri și evenimente pentru siguranța lor emoțională.

- „Ce vezi în oglindă?”

Jocul presupune exprimarea unor stări sufletești (mirare, bucurie, tristețe, uimire, etc). Simpla trecere a palmei prin fața ochilor, urmată de schimbarea voluntară a mimicii, alternarea stărilor de veselie, tristețe, uimire, îi amuză pe copii.

- „Jocul măștilor “necesită un material didactic care poate fi confecționat chiar de copii. Aceste măști ce exprimă diferite stări emoționale pot fi utilizate în cadrul Întâlnirii de dimineață, în jocuri de creație, în dramatizări, etc.

- „Oglinda fermecată”. Copilul exprimă în fața oglinzii prin mimica,

stările sufletești ale unor personaje din povesti, la sugestia educatoarei sau a colegilor.

- „Teatrul sentimentelor” . Jocul își propune dezvoltarea capacității empatice, prin antrenarea copiilor în exerciții simple de expresivitate corporală (mimă, pantomimă), conștientizându-și emoțiile, stimularea unei atitudini deschise, empatice, cooperante prin implicarea activă și constantă în activitate.

Sarcină: ca niște adevărați actori, copiii vor învăța să se exprime atât prin cuvânt, cât și prin gest (mimă, pantomimă). Astfel, ei vor descrie, vor exprima cu ajutorul corpului (cap, trunchi, mâini- brațe, picioare) câte o emoție/sentiment/stare (tristețe, bucurie, teamă, îngrijorare, pliciseală, furie, fericire, dragoste). Se va puncta ideea că toate elementele corpului participă la exprimarea emoțiilor și e foarte important ca emoțiile exprimate să fie în concordanță cu ceea ce simțim. Ulterior, se vor explica/enumera motivele personale care conduc la trăirea anumitor stări emoționale. Se pune mare accent pe antrenarea copiilor în activitate prin expresivitate, spontaneitate și bucurie/libertate în exprimare.

Metode și tehnici de lucru: exercițiul, tehnici corporale, tehnici expresiv creative.

„Baloane vesele și triste”. Activitatea vizează stimularea copiilor în direcția exprimării emoționale deschise, autentice, spontane și descoperirea abilităților empatice, antrenarea conduitelor prosociale și de socializare, dezvoltarea spontaneității și exersarea potențialului creativ al copiilor.

Sarcina. Se umflă câteva baloane cu ajutorul copiilor, aceștia vor desena pe baloane stări și trăiri emoționale preferate: bucurie, tristețe, furie, mirare, îndoială, rușine, etc. Așadar, copiii trebuie să identifice diferite stări emoționale, să confere etichete verbale acestor stări și să interpreteze în fața celorlalți un rol ales sau dat. Baloanele se vor arunca în aer. Copiii le vor prinde pe rând și se vor identifica cu ele experimentând toate trăirile.

Metode și mijloace de realizare: jocul de rol, expunerea, autoanaliza.

MUZICA are rolul său aparte în dezvoltarea abilităților emoționale.

Amintirile, experiențele personale, emoțiile și starea de spirit sunt puternic influențate de muzică. Cât de diferite ar fi amintirile tale fără muzică?

Deci, dacă muzica „te atinge”, nu te vei simți singur. Studii recente arată că aceasta stimulează creierul și poate chiar să îmbunătățească multe abilități, atât pentru copii, cât și pentru adulți. Muzica, intonarea unui cântec poate fi soluția simplă, eficientă de rezolvare a unei situații „de criză” a unui copil iritat, nervos, furios, situație în care putem implica tot grupul.

Rostirea pe o melodie simplă, accesibilă a unor cântece poate să ajute în restabilirea unei stări emoționale pozitive care să permită comunicarea și reluarea activității obișnuite, jocul. Muzica îi face pe copii mai prietenoși. Acolo unde se cântă, se ascultă muzică există o mai bună relaționare între copii, fapt care duce la dezvoltarea unor abilități sociale importante.

Copiii învață prin muzică să se cunoască, să aibă încredere în ei, să se automatizeze.

Centrul ALFABETIZARE este locul unde copiii „fac cărți”, citesc cărți la bibliotecă. Alfabetizarea este locul unde progresiv, de la grupa mică la grupa mare, scrierea ia locul mâzgălelor, unde poveștile, convorbirile, memorizările, audițiile și vizionările contribuie treptat la educarea comunicării orale și scrise, la formarea aptitudinii de școlaritate. Aici învață respectul pentru carte și pentru cei care o creează. Dacă la început pentru a asculta o poveste au nevoie de un adult, pe măsură ce cresc, în grupa mare copiii chiar dacă nu și-au însușit citirea reușesc singuri să „citească” imaginile, verbalizând cele observate, câștigând astfel autonomie și în acest centru.

Exemple de jocuri:

„Urmarirea emoțiilor”. Dați copilului o carte în care se găsesc multe poze și cereți să găsească fotografia unei persoane vesele, apoi a unei persoane obosite, a uneia furioase sau mirate, etc. La fiecare alegere a lui, cereți copilului să spună ce l-a făcut să opteze pentru o anumită fotografie în locul alteia. Profitati de ocazie ca să aflați situațiile în care copilul însuși simte o anumită emoție.

„Carte despre mine” este un proiect care se potrivește cu studiul dezvoltării personale, astfel încât copiii se uită în urmă la timpul când erau foarte mici. În acest fel, un copil începe să aprecieze schimbările și evoluția de-a lungul timpului. Cadrul didactic trebuie să lipească pe copeta cărții poza copilului. Pe măsură ce trece timpul, anumite activități pot fi incluse în carte: amprentele palmelor, urmele picioarelor, amprentele degetelor, numul de membri din familia mea, culoarea ochilor mei; culoarea preferată, o poveste despre mine din vremea când eram bebeluș, lucrurile pe care îmi place să le fac. Copiii pot dicta ceea ce ar vrea să scrie cadrul didactic și pot desena imagini care să acompanieze povestirea respectivă. Când cartea este finalizată, educatoarea o poate pune în centrul Alfabetizare astfel încât ceilalți copii să se poată uita la ea. Copiii le va plăcea să-și vadă cartea și să le vadă și pe cele ale altora. Activitatea îi ajută să-și construiască o abordare de tip pozitiv în problema diferențelor astfel încât ei conștientizează mai profund și înțeleg propriile caracteristici precum și ale colegilor de grupă.

„Cutia pentru supărări, cutia pentru bucurii”

Sarcină: copiii sunt solicitați să-și amintească, verbalizând, diferite situații trăite ce conțin o anumită încărcătură emoțională. Apoi, ei vor experimenta diferite trăiri emoționale asociate, exprimându-le deschis în fața celorlalți. La final, copiii trebuie să găsească o rezolvare creativă frustrărilor, tensiunilor, elementelor de agresivitate identificate. Se construiesc două pălării sau coifuri. Pe rând, fiecare copil își va exprima verbal o bucurie și o supărare apoi o vor simboliza grafic prin desen. Desenele astfel realizate vor fi puse de copii în cele două cutii, în funcție de ceea ce exprimă. În final, copiii vor hotărî ce se va întâmpla cu cele două cutii.

Metode și mijloace de realizare: lucrul cu metafora, tehnicile expresiv-creative.

Centrul NISIP SI APĂ

Jocurile desfășurate la acest centru sunt importante:

- prin ajutorul dat la distragerea sau înveselirea unui copil care e trist;
- prin asigurarea unor șanse de succes celor cărora pare că nimic nu le iese cum trebuie;
- prin rezolvarea de probleme pe baza clasificării(ex. Dopurile sunt obiecte plutitoare, pietricelele se scufundă).

JOCURILE ÎN AER LIBER oferă copiilor șansa de a învăța să se descurce în diverse situații din mediul exterior, șansa de a-și exersa deprinderile de a se îmbraca, încălța. În mediul exterior își dezvoltă un sentiment benefic al încederii în sine. Copiii sunt mândri de ei când ajung în vârful toboganului, când văd răsărind o plantă pe care ei au sădit-o sau când construiesc o căsuță din lemn împreună cu câțiva colegi. Aici își pot exprima și încrederea în ceilalți prin ajutorul pe care și-l pot oferi când coboară de pe leagăn. Dialogurile despre sentimente pot apărea spontan în mediul exterior. Unii copii se exprimă mai ușor pe leagăn el spune mai ușor de ce este fericit sau supărat. Bucuria, enervarea și spiritual de competiție sunt mai ușor de exprimat în mediul exterior.

Unii copii sunt timizi, visători, rezervați, simțindu-se mai nesiguri și mai temători decât alții. Practicarea jocurilor de mișcare este un remediu la îndemână pentru a-i ajuta să aibă încredere în sine, alegând activitatea care se potrivește cel mai bine personalității lor. Joaca împreună cu ceilalți implică participare, ajutor reciproc, organizare, învățarea felului în care poți să câștigi și să mai ales să pierzi.

Jocurile de mișcare trebuie să ocupe un loc important în dezvoltarea copiilor de vârstă preșcolară. Folosite chibzuit și sistematic, ele vor influența pozitiv atât capacitățile de dirijare a mișcărilor, cât și întreaga sferă psihomotrice a elevului: capacitatea de reacționare rapidă, prevederea, luarea și realizarea rapidă a unor decizii, agerimea, prezența de spirit, etc

„Tehnici de mișcare și dans” . Activitatea urmărește creșterea conștientizării corporale a copiilor, deblocarea emoțională a acestora, dezvoltarea sensibilității.

Sarcina : copiii trebuie să realizeze diferite tipuri de mers și mișcări, conform sarcinii cerute de educatoare. Exemple(în ordinea efectuării):

1) Pe un fond muzical relaxant fiecare copil să-și miște, după cum simte, mai întâi fiecare parte a corpului și apoi corpul în ansamblu, realizând un dans al lui, care să-l reprezinte.

2) Copiii să-și imagineze că merg pe diferite suprafețe/ contexte(pe gheață, nisipuri mișcătoare, nisip fierbinte, ploaie, apă, zăpadă, etc.), să asocieze mișcările cu o mimică adecvată stărilor emoționale pe care le pot trăi în astfel de situații.

3) Folosind jocul de rol, copiii să imite mersul/mișcarea(postura, mimica) unor animale (cocoș, pisică, maimuță, șarpe, broască, pește, etc.).

Crearea unor momente de destindere prin râs duce la reducerea nivelului de stres, atmosfera devine mai destinsă, avem libertatea să fim mai creativi, ne lărgim perspectiva asupra lucrurilor, devenim mai capabili să fim empatici, mai puțin ostili și ne crește capacitatea de a lua decizii bune și de a rezolva conflicte.

Nu uitați să-i întrebați la sfârșitul zilei pe copiii d-voastră cum s-au simțit pe parcursul zilei...

Întâlnirea de dimineață constituie o bună ocazie pentru ca preșcolarii să aibă un cadru pozitiv de a începe ziua. În acest moment se stabilește un prim contact emoțional între membrii grupului, care învață să se asculte unii pe ceilalți și să comunice unii cu ceilalți, respectând anumite reguli stabilite împreună. Aceasta adunare plăcută care include fiecare membru al comunității grupei are rolul de a exersa și dezvolta valori democratice ca toleranța, respectul, comunicarea(verbala si nonverbala), grija, acceptarea, includerea.

Împartășirea în cadrul întâlnirii de dimineață este foarte valoroasă pentru dezvoltarea inteligenței emoționale deoarece copiii au posibilitatea de a-si exprima propriile idei, sentimente, discuta despre experiente personale care au avut o semnificatie importanta in viata lor. Colegii pun intrebari sau aduc comentarii. Este marea sansă de a afla despre ceilalți și de a lăsa pe alții să te cunoască, șansa de a manifesta empatie față de sentimente , întâmplări dezvoltate .

Jocul „Cutia cu emoții” - poate fi folosit tot în cadrul întinerii de dimineață. Într-o cutie sunt puse mai multe expresii ale diverselor emoții. Acestea se pot îmbogăți pe măsură ce copiii cresc. Fiecare copil își alege expresia emoției pe care o simte în momentul respectiv sau povestește o întâmplare care i-a creat acea emoție.

- Jocul „Culorile emoțiilor” e bazat pe o tehnică psihologică deja consacrată, aceea de asociere a cuvintelor. Acest joc poate fi o metodă de a construi vocabularul emoțiilor. Important este de menționat că poate fi utilizat și de părinți(în masină, în timpul unei plimbări). De exemplu, o persoană spune „înalt” iar cealaltă trebuie să spună la ce culoare îl face acest cuvânt să se gândească. Putem folosi notiuni ca: fierbinte, rece, mare, subțire, etc. După aceea, roștiți un cuvânt care exprimă o emoție(fericit, supărat, entuziast, trist) și întrebați-l pe copil la ce culori se gândește. Emoțiile acestea pot să fie extrase dintr-o scurtă povestire, pot fi puse la dispoziția copiilor creioane colorate, hartie , mai ales la grupele mici, iar copiii să-și aleagă culorile și să le folosească în desen. Jocul este preluat și adaptat din lucrarea „Inteligența emoțională în educația copiilor”,

- „Sarada sentimentelor-“ este un joc pentru a spori constientizarea sentimentelor. Într-o pălărie așezați imagini decupate din reviste, care ilustrează diferite expresii ale chipului omenesc- uimire, bucurie, tristete. Prima persoana ia un bilet din palarie si mimeaza sentimentul respectiv, fara sa vorbeasca, iar ceilalti copii trebuie sa ghiceasca despre ce sentiment e vorba. In acest fel, atât actorul , cât si publicul sunt ajutati sa identifice denumirea, caracteristicile faciale si alte indicii nonverbale ale sentimentelor. Un joc similar poate fi „Amintirea sentimentelor”.

- „O cutie cu îmbrățișări” poate fi folosită în cadrul unei sărbătoriri, activități cu mamicile sau parinții, bunicii. Ideea este de a aduna într-o cutie sugestii de îmbrățișări, putem apela aici din plin la imaginația copiilor. Ex.- o îmbrățișare pentru mama, o îmbrățișare și o prajitură(mai întâi îmbrățișarea, apoi mâncăți împreună prajitura), o îmbrățișare senviș(din partea a doua persoane), o îmbrățișare scurtă, o îmbrățișare lungă, o îmbrățișare ieșită din comun. Cutia poate fi împrumutată parinților acasă.

Am creat momente pozitive, copii alături de părinți în cadrul serbărilor școlare pe care le-am organizat puțin altfel, de cele mai multe ori. Într-o cutie cu „surprize”, am pregătit sarcini amuzante pe care părinții împreună cu copiii lor să le rezolve pe scenă. Exemple:

Răspunde la întrebarea:

- Ce culoare poți să mănânci?(roșia)
- Ce parte a corpului face fructe?(părul)
- Ce are spate și patru picioare, dar n-are corp?(scaunul)
- Ce întrebare poți să bei?(ceai)
- Ce poți avea într-un buzunar gol?(o gaură)

Fi alături de copilul tău și faceți împreună:

- O îmbrățișare și un pupic!
- Faceți o îmbrățișare sanviș!
- O îmbrățișare și o melodie!
- O îmbrățișare și o prăjitură!
- Iar distracția a continuat cu noi provocări...

Atunci când râdem, în corpul nostru se petrec lucruri extraordinare. Inima noastră începe să bată mai repede, sistemul imunitar este activat, se produc hormoni care ne ajută să fim mai activi, creierul primește mai mult oxigen. Mușchii se relaxează și siatemul digestiv începe să funcționeze mai bine.....Nivelul de stres scade. Atmosfera devine mai destinsă. Avem libertatea să fim mai creativi și să ne lărgim perspectiva asupra lucrurilor; devenim mai empatici; suntem mai puțin ostili și ne crește capacitatea de a lua decizii bune și de a rezolva conflicte. “

Una din problemele cu care ne confruntăm, noi, educatoarele este de a media , rezolva conflictele care apar între copii , probleme ce apar tocmai pentru că nu reușesc să-și „gestioneze” conștient emoțiile.

Gestionarea emoțiilor este o altă etapă care se referă la capacitatea noastră de a alege modalitatea prin care ne vom exprima într-o anumită situație. Pentru a ne gestiona emoțiile este important să ținem cont de:

- Ce exprimăm?
- Cum exprimăm?
- Când exprimăm?
- Unde exprimăm?
- Cui exprimăm?

• „Păstrează-ți calmul “ este o activitate care poate lua forma unui joc cu rolul de a-i ajuta pe copii, educatori, părinți să ia o pauză și să se gândească înainte de a acționa. Este un mijloc de a reduce comportamentul impulsiv și de a separa reacția emoțională de reacția cognitivă și comportamentală. Trebuie reținute patru etape simple:

1. Spuneți: „Oprește-te și uită-te în jur”.

2. Spuneți: „Păstrează-ți calmul”

3. Respirați adânc pe nas, numărând până la cinci, tineți-vă respirația numărând până la doi, apoi expirați, numărând până la cinci.

4. Repetați aceste etape până când simțiți că v-ați calmat. (după M.Elias și J.Clabby, „Aptitudini pentru luarea deciziilor sociale: ghid școlar pentru clasele primare”, 1989)

Trebuie să-i învățați pe copii metoda „Păstrează-ți calmul” și să o exersați împreună înainte ca ei să fie în măsură să o folosească. Interesul nostru și al copilului este ca acesta să se calmeze pentru a putea discuta ce s-a întâmplat. Situația poate fi folosită ca un memento:

„Iti mai aduci aminte când erai supărat și am făcut un exercițiu de respirație ca să te calmezi și să-mi spui ce s-a întâmplat? Este un lucru care poate fi util și în alte momente când te simți supărat.”

Am dorit ca prin materialul prezentat să împărtășim experiențe pozitive din activitatea noastră, exemplificând cu activități care pot fi desfășurate în orice grupă de preșcolari, indiferent de dotarea materială a acesteia.

Bibliografie:

1. Dolto Françoise, „Ce să le spunem copiilor când sunt foarte mici, când sunt triști, când sunt bolnavi, când se bucură”, București editura Trei, 2005;

2. Goleman Daniel, „Inteligența emoțională”, București, editura Curtea Veche, 2008;

3. Housen Kirsten A., Kaufmann Roxane K, Burke Walsh Kate, „Crearea claselor orientate după necesitățile copilului”, editura Cermi, Iași, 1999.

4. J.Elias Maurice, Steven E.Tobias, Brian S.Friedlander, „Inteligența emoțională în educația copiilor”, Editura Curtea Veche, București, 2007;

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

„SUNTEM ALTFEL, DAR SIMȚIM LA FEL”

Prof. înv. preșc. Apan Dorina Irina
Grădinița „Lumea Piticilor” Dej

Nivel II: grupa mare

Tema de studiu: „CINE SUNT/SUNTEM?”

Tema activității: „Suntem altfel, dar simțim la fel”

Tipul de activitate : predare-învățare

Forma de realizare: activitate integrată

Tipul integrării: secvențial

Elementele componente ale activității integrate:

ADP : Întâlnirea de dimineața:

- Salutul/Prezența
- Calendarul naturii
- Noutatea zilei

Tranzițiile:

- elemente de euristică
- alte elemente semnificative în coordonarea etapelor activității

Rutine:

- „Mă pregătesc pentru activitate” - exersarea unor deprinderi de autoservire
- „Singurel îmi fac ordine la locul de muncă” - exersarea unor deprinderi de muncă gospodărească

ADE: DLC „Frumoasa balerină” de C. Andersen - povestea educatoarei

DEC „Diferiți, dar împreună” - pictură

ALA I : Bibliotecă:

- „Citim imagini despre copiii lumii ”
- „Rochița balerinei” - grafisme

Artă:

- „Copii diferiți” - desen
- „Flori pentru copiii lumii” - modelaj

Construcții:

- „Case pentru copiii săraci”
- „Caravana de căruțe”

ALA II : „Dansuri ale etniei rrom”

Scopul activității:

- Dezvoltarea capacității de a stabili relații interumane;
- Dezvoltarea capacității de respectare a diversității și unicității ființei umane;
- Educarea în spiritul respectării normelor de conviețuire în grupul intercultural;
- Stimularea expresivității și creativității, cultivarea spiritului critic și de echipă și a gustului estetic prin evaluarea lucrărilor proprii și ale celorlalți copii din grupă;
- Consolidarea priceperilor de a utiliza creator tehnicile practic-aplicative învățate.
- Familiarizarea copiilor cu existența mai multor etnii și tipuri de rase umane;
- Cultivarea unor atitudini de toleranță , prietenie , cooperare, prețuire reciprocă, combaterea discriminării ;
- Să relaționeze cu oamenii din jur indiferent de sex, rasă, religie, etnie, naționalitate pentru a cunoaște cultura și tradițiile altora;

Obiective operaționale:

ADE

DLC - „*Frumoasa balerină*”- povestea educatoarei

- să participe la activitate atât în calitate de vorbitor, cât și de auditor;
- să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze ca l-a înțeles ;
- să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și a relațiilor cu ceilalți și să utilizeze un limbaj corect din punct de vedere gramatical;
- să recepteze un text care i se povestește, înțelegând în mod intuitiv caracteristicile expresive și estetice ale acestuia;
- să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie ;

DEC - „*Diferiți, dar împreună*” - pictură

- să realizeze tema dată folosind tehnici alternative;
- să coopereze în realizarea unei lucrări plastice complexe;
- să aplice în situații noi tehnicile învățate pentru realizarea unor compoziții originale;

ALA Bibliotecă:

- să observe imaginile prezentate;
- să comunice impresiile, idei pe baza observărilor efectuate;
- să traseze semne grafice în spațiul dat, păstrând poziția corectă a corpului;

Artă:

- să coloreze în conturul imaginii folosind corect culorile alese pentru a evidenția diferențele specifice fiecărui copil în funcție de rasă, etnie, etc;
- să realizeze tema,utilizând tehnici specifice modelajului;
- să respecte algoritmul de lucru;

Construcții:

- să asambleze case din diferite materiale: lego;
- să construiască căruțe specifice etniei rromilor: rotodiscuri, alte materiale;

Strategii didactice:

1. Metode și procedee: observația, conversația, povestirea,explicația, dialogul, demonstrația, lucrul în grup, turul galeriei, piramida, aprecierea verbală.

2. Material didactic: cărți,reviste, videoproiector, fișe de lucru,acuarele, pensule, plastilină, lego, rotodiscuri, foarfece, gârtie glasată, elemente pentru completarea calendarului naturii, cd, costume, panou.

3. Forme de organizare:frontal, individual, pe grupuri.

4. Elemente de joc: manipularea materialelor, aplauzele, vorbirea ritmată, prezența personajului surpriză etc.

5. Metode de evaluare: observarea sistematică a comportamentelor, analiza produselor, recompense.

Durata: o zi

Bibliografie:

1. Cuceș,C, Educația. Dimensiuni culturale și interculturale, Editura Polirom,Iași,2000
2. Breben, S. Metode interactive de grup, Editura Arves.2002
3. Programa pentru educația timpurie a copilului de la 3 la 6/7 ani, (2009), Editura Didactica Publishing House, București, 2009
4. Revista Învățământul Preșcolar, 3-4/2010, Editura Arlequin.

SCENARIUL ZILEI

Activitatea debutează cu **Întâlnirea de dimineață.**

Copiii sunt așezați în cerc pentru a stabili un contact vizual cu toți membrii grupei. Educatoarea, pentru a constitui un model de comportament, zâmbește, îi privește, transmite căldură

și încurajare prin toate formele de comunicare-verbală și nonverbală. **Salutul** pornește de la educatoare prin recitarea unei scurte poezii - salut:

*Dimineța a sosit
Toți copiii au venit,
În cerc să ne adunăm,
Cu toții ne salutăm:
Bună dimineța, dragi copii!
A-nceput o nouă zi*

Salutul se realizează prin tehnica comunicării rotative, pornește de la educatoare și este continuat de toți copiii grupei. Fiecare copil salută strângând mâna copilului de lângă el. Ultimul copil va saluta educatoarea, care la rândul ei va saluta copiii.

Copiii pentru a se apuca de treabă, trebuie să facă puțină gimnastică de înviorare:

*Ca sa fiu copil voinic
Eu fac sport încă de mic,
Merg în pas alergător,
Sar apoi într-un picior,
Mă opresc, respir ușor,
Întind brațele să zbor.
Dar cel mai bine e
Să fac și gimnastica.
Un, doi, un, doi,
Faceți toți la fel ca noi!
Asta-i doar un început!
Ia priviți cât am crescut!*

Se va face **prezența**: un băiat va număra fetele și o fată va număra băieții, apoi se vor trece absențele. Se va stabili împreună cu copiii data, ziua săptămânii, luna și anotimpul în care ne aflăm apoi aspectele vremii din această dimineță, îmbrăcămintea adecvată pentru aceasta zi și se completează **calendarul naturii**. Invitația de a analiza vremea și de a marca modificările se face printr-o scurtă poezie:

*„Vremea noi o studiem
Și-n calendar noi notăm
De e ploaie sau e soare
Vrem să știm acuma oare?”*

Noutatea zilei: cu ajutorul videoproiectorului se proiectează pe perete imaginea unei balerine prin care se anunță tema zilei și ce au de făcut pe parcursul întregii zile.

Activitatea comună a zilei va porni din zona **Bibliotecă** unde cu ajutorul videoproiectorului le voi povesti „*Frumoasa balerină*” de C.Andersen. Cu ajutorul imaginilor le voi povesti visul unei frumoase fete de etnie romă care dorește să devină balerină și obstacolele pe care le întâlnește datorită originii sale și mai ales de prejudecățile celor din jur.

Pentru tranziția la domeniul estetic și creativ se va folosi cântecul „*Mănuțe albe, galbene și brune*”. Activitatea se va desfășura la centrul **Artă**, unde copiii vor avea de realizat cu ajutorul picturii tema „*Diferiți dar împreună*”, temă care să surprindă prietenia dintre oameni indiferent de rasă, etnie, etc.

Următoarea etapă a zilei este cea a jocurilor și activităților didactice alese **ALA** care desfășoară la următoarele centre: **Bibliotecă**: - „*Citim imagini despre copiii lumii*” - „*Rochița balerinei*”- grafisme, **Artă**: - „*Copii diferiți*”- desen - „*Flori pentru copiii lumii*”- modelaj **Construcții**: -, Case pentru copiii săraci” – „*Caravana de căruțe*”.

Tranziția către centrele de interes se face cu ajutorul tranziției: „*Măinile nu stau deloc*”. Cu lucrările realizate se amenajează o expoziție unde are loc ultima întâlnire de grup a zilei și se vizionează la videoproiector finalul poveștii „*Frumoasa balerină*”.

În încheierea activității se desfășoară „*Dansuri ale etniei rrome*”

Evenimentul didactic	Conținutul științific	Strategiile didactice	Evaluare
1. Organizarea activității	<ul style="list-style-type: none"> - se amenajează spațiul educațional - se pregătește materialul didactic - se organizează grupa de copii 	conversația	Observarea comportamentului inițial
2. Captarea atenției	-se realizează la întâlnirea de dimineață, în cadrul căreia se proiectează cu ajutorul videoprojectorului imaginea unei balerine.	dezbaterea povestirea	Evaluare orală
3. Anunțarea temei și enunțarea obiectivelor	cu ajutorul imaginii de pe perete se v-a anunța tema de astăzi: „ <i>Suntem altfel, dar simțim la fel</i> ” <ul style="list-style-type: none"> - se vor enunța obiectivele urmărite 	conversația explicația	Observarea capacității de atenție voluntară
4. Dirijarea învățării	<ul style="list-style-type: none"> - activitatea comună debutează la centrul Biblioteca, unde copiii vor urmări cu atenție povestea „<i>Frumoasa balerină</i>” de C. Andersen. Povestea este despre o frumoasă fată de etnie romă, Sonia care călătorește alături de familia sa în căruțe, ei fiind nomazi. Familia Soniei trăia din banii pe care îi obțineau din repararea pantofilor de balet. Când Sonia descoperă baletul este vrăjită de acest dans și visează să ajungă o mare balerină. Visul ei se îndeplinește printr-o întâmplare. Dar intrată în corpul de balet ea este acuzată de Martina care era prim-balerină a trupei de furt. Este acuzată pe nedrept că fură mâncare. Sonia era stânjenită de cei care râdeau de ea când o vedeau desculță, ei nu înțelegeau că așa se simțea ea liberă. Părinții prietenului ei sunt acuzați pe nedrept de furt și sunt închiși. Vom dialoga pe tema diferențelor dintre oameni - Cărei etnii îi aparține Sonia? - Prin ce se caracterizează această etnie? - Ce înțelegem când spunem diferiți? - Dați exemple de rase de oameni? - Ce sunt prejudecățile ? - Cum putem lupta împotriva lor? - Să enumere un comportament pozitiv și unul negativ din povestea educatoarei. - Dați exemple de comportamente care 	povestirea dialogul	Evaluare orală

Evenimentul didactic	Conținutul științific	Strategiile didactice	Evaluare																
	<p>trebuie să ni le însușim și să le aplicăm în relațiile cu cei din jurul nostru pe care îi considerăm diferiți de noi sau străini. Este culoarea pielii importantă în relațiile dintre oameni ?</p> <p>Tranziția spre a doua activitate comună se face prin cântecul „<i>Mănuțe albe, galbene și brune</i>”. Această activitate se v-a desfășura la centrul de interes Artă. Copii vor avea de pictat prieteni diferiți din toată lumea care se joacă împreună.</p>	explicația	Evaluare prin probă practică																
<p>5. Obținerea performanței</p>	<p>- copii își vor alege centrele în funcție de preferințe:</p> <p>Bibliotecă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Citim imagini despre copiii lumii” - „<i>Rochița balerinei</i>”- grafisme” <p>Artă:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „<i>Copii diferiți</i>” desen - „<i>Flori pentru copiii lumii</i>” - modelaj <p>Construcții:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „<i>Case pentru copiii săraci</i>” - „<i>Caravana de căruțe</i>” <p>- după terminarea lucrului la centre v-om viziona sfârșitul poveștii „<i>Frumoasa balerină</i>”</p>	<p>explicația</p> <p>demonstrația</p> <p>exercițiul</p>	Evaluare prin probă practică																
<p>6. Asigurare feedback-ului</p>	<p>- prin metoda interactivă piramida se urmărește realizarea feedback-ului</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Care este personajul principal? 2. Spuneți două însușiri pentru Sonia. 3. Ce alte personaje mai apar în această poveste? 4. Spuneți mai multe despre întâmplările din această poveste. <div style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <table border="1" style="margin: auto;"> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">Sonia</td> </tr> <tr> <td colspan="2" style="text-align: center;">frumoasă</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">talentată</td> </tr> <tr> <td colspan="1" style="text-align: center;">șoriceii</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">Martina</td> <td colspan="1" style="text-align: center;">Kevin</td> </tr> <tr> <td colspan="1" style="text-align: center;">dorință</td> <td colspan="1" style="text-align: center;">renunțare</td> <td colspan="1" style="text-align: center;">preț</td> <td colspan="1" style="text-align: center;">prejudecăți</td> </tr> </table> </div> <p>- se organizează o expoziție cu lucrările copiilor</p>	Sonia				frumoasă		talentată		șoriceii	Martina		Kevin	dorință	renunțare	preț	prejudecăți	<p>piramida</p> <p>turul galeriei</p>	Evaluare orală
Sonia																			
frumoasă		talentată																	
șoriceii	Martina		Kevin																
dorință	renunțare	preț	prejudecăți																

Evenimentul didactic	Conținutul științific	Strategiile didactice	Evaluare
7. Încheierea activității	<ul style="list-style-type: none"> - în încheierea activității copii se vor costuma și vor dansa „<i>Dansuri ale etniei rromilor</i>”. - se acordă recompense. 	demonstrația	Aprecieri verbale

COLABORAREA GRĂDINIȚĂ – FAMILIE

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ARDELEAN RAMONA MARIA

G.P.P. NR: 13 SATU MARE

Motto: " Orice om primește două feluri de educație: una dată de alții și alta, mult mai importantă, pe care și-o face singur. "

GIBBON

În actul de educare a copilului preșcolar, o componentă importantă constituie procesul informativ-educativ la care contribuie *familia și grădinița*.

Familia este factorul educativ prioritar, întrucât educația începe din familie, aceasta fiind modelul pe care copilul îl imită și-l urmează. În familie copilul își face pregătirea pentru viață. Contribuția familiei este cu atât mai mare cu cât copilul este mai mic și scade pe măsură ce etapele de creștere înaintează pe treptele superioare ontogenezei.

Familia oferă mediul în care copilul se naște, trăiește primii ani ai vieții, se dezvoltă și se formează pentru viață. Aceasta reprezintă primul instrument de reglare a interacțiunilor dintre copil și mediul social. Are rolul central în asigurarea condițiilor necesare trecerii prin stadiile de dezvoltare ale copilăriei, condiții ce stau la baza structurării personalității individului. În relațiile sale cu mama, cu tata și cu frații, copilul se integrează în relațiile sociale, se apropie de societate, își cunoaște valorile și începe să-și formeze imaginea de sine.

Mediul în care copilul se naște, trăiește primii ani ai vieții, se dezvoltă și se formează pentru viața îl oferă familia. Astfel, familia are rolul central în asigurarea condițiilor necesare trecerii prin stadiile de dezvoltare ale copilăriei, condiții ce stau la baza structurării personalității individului. Apariția unei persoane mici în orice familie, care la început este complet dependentă de adulți și își inspiră tandrețe aduce cu ea un enorm sens al responsabilității, privind modul în care să o îngrijești și să o educi. Părinții sunt primii educatori deoarece ei sunt primii cu care copilul interacționează constant încă din prima zi a vieții; familia este modelul pe care copilul îl imită. Totodată, modul de viață al familiei este principalul reper în viața al copilului. Comunicarea intrafamilială influențează decisiv dezvoltarea psihofizică a copilului, formarea personalității lui. Copiii își observă proprii părinți cum acționează în rolul de părinți. Primele deprinderi de viață sănătoasă ale copilului sunt dezvoltate în familie (deprinderi igienice, de alimentație sănătoasă), acestea constituind suportul dezvoltării ulterioare și își pun amprenta asupra întregii personalități.

Tot în familie, copilul își însușește limbajul. Volumul, calitatea vocabularului, corectitudinea exprimării depinde de modelele oferite de părinți, de felul în care aceștia interacționează și îi solicită pe copii. În familie se formează cele mai importante deprinderi de comportament: respectul, politețea, cinstea, sinceritatea, ordinea, răbdarea etc.

În realizarea acestor sarcini, *modelul parental* ajută cel mai mult, părinții oferind copilului exemple de comportamente în diferite contexte.

De la părinți, cei mici vor învăța să aprecieze ce este bine și ce este rău, ce este drept și ce este nedrept, ce este frumos și ce este urât în comportamente. Ei sunt primele modele pentru modul în care să acționeze ulterior ca părinți.

La vârsta preșcolară un factor educativ important este *grădinița*, care desfășoară un amplu proces instructiv-educativ și are cadre cu pregătire profesională corespunzătoare, ce aplică metode și procedee pedagogice consacrate.

Educatorea grupei trebuie să cunoască specificul fiecărui stadiu de dezvoltare a copilului, disponibilitățile intelectuale precum și particularitățile lui comportamentale și caracteriale. Ea se preocupă de socializarea preșcolarului prin integrarea lui în mediul grădiniței, oferindu-i prilejul să cunoască mediul înconjurător, organizând vizite în împrejurimile grădiniței, în cartier, în oraș, la

școală, la locul de muncă al părinților etc. Treptat, cu multă răbdare, educatoarea este cea care cultivă încrederea în propriile posibilități ale copiilor, integrând în jocuri și activități copiii timizi, efectuând munca suplimentară individualizată cu copiii cu deficiențe verbale, folosind jocul și jucăriile existente pentru a-i apropia de acestea.

Grădiniței îi revine *rolul de partener în relațiile ei cu familia* iar acest rol derivă din faptul că este un serviciu specializat, cu cadre pregătite pentru realizarea sarcinilor educației copiilor cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani.

Există două dimensiuni principale ale implicării reciproce a instituției de învățământ și familiei în favoarea copilului: *dimensiunea relației copil - părinte și dimensiunea relației grădiniță - familie*.

Dimensiunea relației copil - părinte vizează controlul frecvenței, al rezultatelor școlare, îndeplinirea sarcinilor și susținerea spirituală și materială a activității didactice a copilului. Cealaltă dimensiune se referă la alegerea unității de învățământ, la contactele directe ale părinților cu cadrele didactice. Aceste contacte pot fi întâlniri colective dintre cadrele didactice și asociațiile părinților, reuniunile de informare a părinților cu privire la diferite conținuturi și metode școlare.

Relația grădiniță - familie nu se poate constitui fără asigurarea unei condiții de bază, fundamentală: cunoașterea familiei de către educatoare, a caracteristicilor și potențialului ei educativ. Educatoarea trebuie să cunoască mai multe aspecte ale vieții de familie, deoarece aceasta o ajută în cunoașterea și înțelegerea copiilor cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani.

Grădinița nu poate face minuni, iar educația dată în aceasta instituție nu va avea rezultate bune, dacă nu se va sprijini și nu va colabora cu familiile copiilor. Nu putem educa în mod just un copil fără a-l observa atent, fără a-l studia, fără a-i înțelege personalitatea.

Căldura raporturilor dintre părinți și educatoare, încrederea și respectul reciproc se stabilesc prin schimbul de informații - pentru care trebuie să găsim întotdeauna timpul necesar. Astfel, educatoarea poate ajuta familia în cel mai simplu și natural mod să urmeze calea justă în raporturile cu copilul său, să prevină îndepărtarea lui sufletească, să înlăture eventualele curențe educative. Complexitatea problemelor lumii contemporane cere deschiderea și flexibilizarea raporturilor în parteneriatul educațional. Implicarea, ca agenți ai educației, a diferitelor instituții și persoane din comunitate dezvoltă în prezent o imagine complexă și dinamică a influențelor educaționale. Grădinița, fiind puntea de legătură cu familia, are și menirea de a asigura părinților asistență de specialitate, informându-i asupra etapelor de evoluție a copiilor și venind în sprijinul celor ce întâmpină dificultăți în înțelegerea rolului de părinți și în îndeplinirea cu succes a educării copiilor.

Ocaziile de a discuta cu părinții pentru a găsi împreună soluții problemelor cu care se confruntă copilul trebuie căutate chiar și atunci când ele nu se oferă cu ușurință. În general ele sunt prilejuate de acele momente în care copilul este introdus ori este extras din programul grădiniței. Altfel spus, cele mai frecvente ocazii pe care le are educatoarea de a comunica cu părinții sunt: când părinții aduc copiii la grădiniță; la sfârșitul programului, când părinții își iau copiii de la grădiniță; cu prilejul diferitelor evenimente festive ce se organizează la nivelul grădiniței: sărbători diverse, festivități de început de ciclu ori la sfârșit de ciclu preșcolar; vizite la domiciliu, lectorate cu părinții, consultații pedagogice.

Cu cât cunoaștem mai bine familiile copiilor, cu atât mai eficient va fi parteneriatul cu ele. Cu cât părinții vor cunoaște mai bine programul educațional, cu atât va fi mai coerentă influența ambilor factori educaționali și a ambelor medii educaționale. Cu cât colaborarea dintre educator și părinți este mai strânsă cu atât mai bine ambii actori vor cunoaște mai bine copilul.

Dialogul educatoare-părinte se poate organiza, fie individual prin *consultații*, cu fiecare familie, fie în *adunările organizate cu părinții*; se informează reciproc, ceea ce contribuie atât la buna desfășurare a procesului educațional din grădiniță, cât și la o bună educație în familie. Dar, dialogul deschis bazat pe încrederea reciprocă cere timp pentru a fi clădit.

Unii părinți, care au avut experiențe negative în timpul propriilor lor ani de școală, se pot simți intimidați de prezența unor cadre didactice. Alții, care au fost învățați că educatorul *știe cum este mai bine*, nu pun la îndoială faptele acestuia. Educatoarele la rândul lor pot să fi avut experiențe negative; probabil unii părinți le-au dat lecții despre cum să-și facă meseria. Aceste atitudini sau

sentimente pot obstructiona o bună comunicare.

Participarea părinților la activități ale grupei reprezintă un alt prilej de cunoaștere a părinților, dar și un mod prin care aceștia sunt familiarizați cu programul grupei, cu conținutul și metodele didactice, cu materialele didactice și mijloacele necesare desfășurării activităților, cu modul de comunicare și abordare a situațiilor problematice, cu semnificația respectului față de copil. Relația părinte-educatoare astfel contribuie la constituirea unor relații pozitive între familie-grădiniță, la o coerență a practicilor educaționale și a cerințelor referitoare la copil.

Vizitele periodice la domiciliu vor fi programate la momentele convenabile acesteia și-i oferă educatoarei posibilitatea de a cunoaște familia și copilul în mediul lor propriu. Familia va fi încurajată să viziteze la rândul ei sala de grupă în orice moment. Copiii vor fi atât de încântați de ideea că educatoarea lor îi vizitează. Gazdele își pot imagina că o astfel de vizită ar putea însemna comunicarea unor vești proaste astfel este necesar ca să se informeze părinții cu ce scop sunt vizitați. La începutul vizitei, se reia prezentarea scopului acesteia; se deschide discuția prin a arăta câteva aspecte pozitive, întotdeauna, chiar și atunci când scopul vizitei este acela de a exprima îngrijorarea în anumite privințe. Vizitele la domiciliu pot fi utile atât pentru educatoare cât și pentru familii. Educatoarea poate afla lucruri interesante despre: cultura familiei respective; modul de a interacționa; talentele și aptitudinile membrilor acesteia; are șansa de a se discuta pe larg despre progresele și succesele individuale ale copilului. De aceea se pot aduce câteva mostre din activitatea copilului la grădiniță pentru a le arăta părinților, bucurându-se astfel de atenția educatoarei și vede cum aceasta intră în contact comunicațional cu copilul. Părinții pot împărtăși: idei legate de anumite preocupări, neînțelegeri, sau obiective specifice referitoare la copilul lor.

Parteneriatul grădiniță-familie se poate realiza și prin **întâlnirile formale cu toți părinții** desfășurate în cadrul formal al negocierilor dintre administrarea grădinițelor și asociația părinților. În cadrul acestor întâlniri părinții trebuie implicați în luarea unor decizii menite să asigure securitatea copiilor, stabilirea meniului zilnic corespunzător pentru menținerea sănătoasă a copilului.

Participarea părinților la excursii, vizite, serbări, aniversări. La serbare pot participa părinți și rude ale copiilor. Părinții pot fi implicați nu doar în organizarea acestor evenimente, dar pot veni și cu sugestii, propuneri de teme, de activități.

Lectoratele cu părinții, organizate sistematic, au drept scop o vie propagandă pedagogică în rândul comunității. Părinții de la un întreg nivel beneficiază, în cadrul lectoratelor, de prezența și consilierea unor specialiști din domeniul psihopedagogiei sau a unor reprezentanți ai instituțiilor cu care grădinița derulează programe în parteneriat (poliție, dispensar medical, instituții culturale, ONG-uri). Comitetul de părinți al clasei, ales anual, constituie nucleul colaborării grădiniței cu familiile copiilor, fiind forul organizat în vederea găsirii și aplicării de soluții viabile la problemele de ordin socio-gospodăresc.

Realizarea unor vitrine cu material informativ de specialitate poate stimula interesul și curiozitatea părinților. Consultarea unora dintre acestea (cărți, broșuri, referate, planuri de intervenție, etc.) contribuie la lărgirea experienței pedagogice a părinților și, implicit, la o implicare potrivită în anumite situații educaționale.

Realizarea unor afișe speciale poate avea un rol stimulativ de a oferi copiilor condiții corespunzătoare de viață, de activitate intelectuală, de hrană etc., pentru eliminarea exploatării copiilor, determinarea părinților a-și integra copiii în activități recreative, în cluburi ale copiilor etc.

Sărbătorirea în comun a unor evenimente din viața constituie momente de cunoaștere reciprocă și de implicare în actul educativ.

Factorii de modelare a personalității umane trebuie să interacționeze ca un tot unitar, sub forma unui sistem bine încheiat, pentru atingerea țelului comun: *educarea copilului*. Pentru aceasta, este nevoie de un schimb permanent de informații, de completare și valorificare a influențelor dirijate spre micul învățăcel.

Bibliografie:

1. **Băran, Adina**, (2004), *Parteneriat în educație: familie – școală – comunitate*, Editura Aramis Print, București
2. **Bunescu, G., Alecu, G., Badea, D.**, (1997), *Educația părinților. Strategii și programe*, Editura Didactică și Pedagogică, București
3. **Dumitrana, Magdalena**, (2000), *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București
4. **Dumitrana, Magdalena**, (2011), *Cum crește un pui de om*, Editura Compania, București
5. **Mateiaș, Alexandra**, (2003), *Copiii preșcolari, educatoarele și părinții, Ghid de parteneriat și consiliere*, Editura Didactică și Pedagogică, București
6. **Vrășmaș, Ecaterina Adina**, (2002), *Consilierea și educația părinților*, Editura Aramis, București

MODALITĂȚI DE FORMARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. ÎNV. PREȘC. BĂLĂNESCU CAMELIA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "LUMEA COPILOR" TG-JIU, GORJ

Competențele socio-emoționale se formează de la vârste fragede, grădinița având un rol important în conturarea și dezvoltarea acestora. Dezvoltarea socială în învățământul preșcolar se axează pe formarea capacității de a interacționa pozitiv cu alți copii, educatoarele având posibilitatea de a planifica multiple activități de dezvoltare personală și de încurajare a învățării prin cooperare. Dezvoltarea emoțională este centrată pe formarea capacității de a se percepe pe sine și de a-și adapta și de a recunoaște o varietate de emoții. Un rol important în dezvoltarea emoțională îl au poveștile, care transpun copiii în "pielea" personajelor, împrumutând trăirile și emoțiile acestora.

Dezvoltarea socială reprezintă capacitatea de a interacționa pozitiv cu alți copii, îndeosebi cu cei de vârstă apropiată, dezvoltarea capacității de a interacționa cu adulții cunoscuți, a abilității de a recunoaște, accepta, aprecia și de a respecta asemănările și deosebirile dintre oameni, de a respecta regulile și de a înțelege efectele acestora. Totodată dezvoltarea socială presupune și dezvoltarea capacității de a-și asuma responsabilități, de a negocia și participa la luarea deciziilor, capacitatea de a coopera cu ceilalți și abilitatea de a manifesta empatie față de alte persoane.

Capacitatea preșcolarului de a interacționa cu alți copii se educă încă de la intrarea în colectivitate. În toate activitățile inițiate, copiii sunt încurajați să colaboreze și să comunice, să se împrietenească și să mențină prietenia cu cel puțin un copil, să ofere sau să ceară ajutor altor copii atunci când contextul o impune. Activitățile de dezvoltare personală și activitățile alese au menirea de a forma și dezvolta la preșcolari această capacitate. Jocuri în diade de tipul: Cum salut?; Cum spun mulțumesc?; Cum cer iertare?; Cum mă împac cu prietenul meu?; Unele secrete nu trebuie păstrate niciodată...; În cine pot avea încredere?; Comunic în oglindă; Ce ție nu-ți place, altuia nu face! etc., realizate în activitățile de dezvoltare personală, ajută la îmbunătățirea comunicării între copii și facilitează integrarea în colectivitate. Chiar de la vârsta preșcolară trebuie încurajată învățarea prin cooperare, datorată beneficiilor pozitive pentru relațiile sociale, în sensul promovării interacțiunii și dezvoltării unor abilități de comunicare interpersonală și de grup. Metode interactive precum "mozaicul", "tehnica Lotus", "Cubul" și altele oferă posibilitatea cooperării cu colegii, dar și o oportunitate de dezvoltare a capacității de ascultare și implicare activă în rezolvarea unei sarcini, dezvoltarea încrederii în sine și în membrii grupului.

În vederea dezvoltării capacității de a interacționa cu adulții cunoscuți este necesar ca, de la intrarea în colectivitate până la vârsta școlară, preșcolarii să fie educați să comunice eficient cu părinții lor, să înțeleagă că despărțirea temporară de aceștia este justificată (cât timp merge la grădiniță, când merge într-o activitate extrașcolară, când părinții lipsesc motivat o perioadă data etc.), să își exprime afecțiunea față de adulții cu care s-au obișnuit, să răspundă la formulele de salut folosite de adulți, și să ceară ajutorul adultului când are nevoie. Comunicarea eficientă cu părinții este exersată în grădiniță prin implicarea părinților în ateliere de lucru în colaborare cu copiii lor, precum și prin implicarea părinților la acțiunile extracurriculare organizate de instituția preșcolară.

Pentru dezvoltarea capacității de a respecta regulile și de a înțelege efectele acestora educatoarea trebuie să analizeze împreună cu preșcolarii regulile grupei, iar copiii exersează

permanent respectarea acestora,formându-și,treptat,deprinderi precum:să își aștepte rândul în diverse situații,să fie capabil să folosească jocul pentru a explora, exersa și înțelege rolurile sociale, să anticipeze ce urmează în programul zilnic precum și să-si adapteze comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații sau să participe la activitățile de grup organizate de adulți.Spre vârsta de 5 ani,copiii vor fi capabili să-și asume câteva responsabilități,implicându-se în luarea unor decizii referitoare la participarea la joc, aplicarea unor strategii pentru a rezolva adecvat problemele individuale sau de grup sau negocierea cu alți copii pentru rezolvarea unei situații cu sau fără ajutorul adultului .

Dezvoltarea emoțională presupune dezvoltarea capacității de a se percepe, în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice , capacitatea de a-și adapta trăirile și emoțiile, de a recunoaște și de a-și exprima adecvat o varietate de emoții.

Perceperea pozitivă, ca persoană unică, cu caracteristici specifice reprezintă posibilitatea copilului de a-și spune corect numele și prenumele, de a folosi corect pronumele, de a descrie membri familiei sale, de a comunica celorlalți informații despre sine. De asemenea copilul trebuie să-și cunoască ziua, luna,în care s-a născut precum și orașul/localitatea, țara. El trebuie încurajat să manifeste încredere în sine.

Dezvoltarea capacității de a-și adapta trăirile și emoțiile , precum și de a recunoaște și de a-și exprima adecvat o varietate de emoții se exersează prin intermediul activităților muzicale,plastice sau de educarea limbajului.Poeziile și poveștile au un rol însemnat în exprimarea unor emoții față de personaje sau fapte descrise.Prin intermediul povestirii “Ciuboțelele ogarului” sau “Coliba iepurașului”,copiii empatizează cu personajul ”Iepurele” și sunt triști atunci când acesta trece prin situații dificile.Finalul fericit al poveștilor aduce bucurie în sufletele copiilor.Personajul ”Lupul” din “Scufița Roșie” și “Capra cu trei iezi” produce frică,mai ales la copiii din grupa mică.Jocul de rol este o activitate apreciată de copii,care oferă prilejul trăirii emoțiilor resimțite de personajele preferate.

Dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor poate fi stimulată pozitiv prin intermediul metodei interactive ” Metoda pălăriuțelor gânditoare”.Aceasta are un rol important în conturarea creativității preșcolarilor și oferă posibilitatea ”interpretării” rolurilor unor personaje,cu exteriorizarea emoțiilor specifice.Fiecare culoare are o semnificație ce impune un anumit rol și au comportament potrivit.Astfel,”Pălăriuța albă” gândește obiectiv,nu este părtinitoare,”Pălăriuța roșie”manifestă multă imaginație și empatie,este sinceră,prezentând propriile sentimente și nemulțumiri,”Pălăriuța neagră”gândește negativ,dar logic și critic și atrage atenția asupra implicațiilor,riscurilor încălcării regulilor,”Pălăriuța galbenă”gândește optimist și formulează sugestii și propuneri reale,”Pălăriuța verde”este creativă,emană idei noi,neșteptate,iar ”Pălăriuța albastră”dirijează demersul de rezolvare a problemei și rezolvă conflictele care apar.Prin utilizarea metodei,copiii învață să-și exteriorizeze emoțiile,să comunice ceea ce simt fără reținere,dar și să țină seama de alte puncte de vedere,facilitând integrarea socială.

Preșcolaritatea reprezintă piatra de temelie a personalității umane.Achizițiile psihocomportamentale de calitate își vor pune amprenta pe nivelul de adaptare și de integrare în societate a viitorului adult.De aceea,orice acțiune școlară și extrașcolară trebuie organizată cu responsabilitate ,iar educatoarele trebuie să găsească strategii optime de formare și dezvoltare a conduitei și conștiinței sociale a copiilor.

BIBLIOGRAFIE

Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - “Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari”,
Editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Silvia Breben ,Elena Gongea,Georgeta Ruiu,Mihaela Fulga-Metode interactive de grup-ghid
metodic,Editura Arves, 2008

Curriculum pentru învățământ preșcolar, 2008

DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARULUI

EDUCATOARE: BALTĂ LOREDANA
GRĂDINIȚA: "DUMBRAVA MINUNATĂ" BISTRIȚA

Evoluția socială și emoțională se influențează una pe cealaltă și se dezvoltă adesea "la pachet". Multe dintre jocurile și activitățile care sunt recomandate pentru stimularea dezvoltării sociale a copilului aduc o contribuție substanțială și în planul emoțional al micuțului și invers.

Atât grădinița cât și părinții au un rol esențial în felul în care evoluează și se prezintă un copil la maturitate deoarece încă de mic este important să se introducă în rutina lui zilnică jocuri și activități care să îl ajute să-și însușească aptitudini socio-emoționale. Aflat printre alți copii de vârsta lui, îi va fi de folos puterea exemplului: copilul va înțelege mai bine că a-ți aștepta rândul sau să nu întrerupi pe celălalt când vorbește sunt reguli sociale esențiale în interacțiunile cu ceilalți. Acum există ocazii să fie învățat să se joace frumos cu ceilalți copii și vor fi create oportunități pentru a fi cât mai generos în a-și împărți jucăriile sau a face schimb. Cu foarte multă răbdare copilul va învăța toate aceste lucruri esențiale în dezvoltarea lui socio-emoțională.

Chiar dacă este mic, nu înseamnă că trebuie să petreacă timp și să interacționeze doar cu copii de vârsta lui pentru că este recomandat să se încurajeze comunicarea și interacțiunile copilului și cu alte persoane, inclusiv adulți deoarece are multe de învățat din toate aceste experiențe sociale.

Dezvoltarea socio-emoțională a copilului preșcolar este esențială pentru modul în care va crește ca persoană. Dacă abilitățile motorii și creșterea copilului se dezvoltă în mod firesc sau natural, cea emoțională sau socială necesită sprijinul educatoarelor dar și al părinților, care trebuie să dea dovadă de foarte multă răbdare și de ceva timp. Un copil care deține frâiele unor abilități socio-emoționale esențiale va crește și se va dezvolta într-un adolescent și apoi într-un matur responsabil și împlinit!

Întâlnirile de joacă și integrarea micuțului în grupuri de copii, încă de la vârste fragede reprezintă o metodă simplă și eficientă prin care îl ajuți pe copilul preșcolar să-și dezvolte aptitudini sociale. Aceste întâlniri cu alți preșcolari, care au interese comune cu el, îi va dezvolta competențele sociale.

Nu trebuie să se uite faptul că preșcolarul are tendința de a imita vorbele și faptele oamenilor din jurul lui așa că este foarte important să ne comportăm în fața lui așa cum am vrea ca el să se comporte când va fi mare. A comunica adecvat cu toți cei din jur, sunt lecții de viață pentru dezvoltarea lui socială, lucruri pe care copilul le reține imediat și le va practica mai târziu.

O tehnică foarte importantă pentru dezvoltarea socio-emoțională a copilului este aceea de a iniția tot felul de jocuri prin care copilul să identifice emoții, trăiri și sentimente. Nu doar că învață care sunt acestea, dar, în timp, reușește să le identifice singur și să le recunoască și la cei din jurul lui.

Activitățile și jocurile desfășurate în grădiniță au un rol deosebit deoarece le dezvoltă copiilor imaginația și creativitatea, contribuind din plin la dezvoltarea lor emoțională. Jocurile și jucăriile reprezintă cel mai simplu și eficient mijloc de a-l ajuta pe copil să-și însușească principalele aptitudini sociale și emotionale. Ele sunt mai ușor înțelese de copil. Printre cele mai recomandate activități pentru dezvoltarea emoțională se numără jocurile didactice, jocurile de rol, jucăriile de pluș, jocurile de societate etc.

Jocurile de rol sunt cele mai recomandate în acest sens, deoarece îl pot pune pe copil într-o mulțime de situații imaginare din care acesta poate învăța să socializeze cu ceilalți. Printre activitățile pe care le putem desfășura cu copiii pentru a le dezvolta competențele emoționale sunt: "Joc de cărți cu emoții", "Surpriza", "Cursa cu obstacole", „Campionii”, "Chipuri vesele, chipuri triste", „La carnaval” etc.

În cadrul lor copiii analizează diferite expresii ale chipului uman și enunță posibile motive pentru fiecare trăire: veselie- copilul se bucură că a venit la grădiniță, că a primit o jucărie nouă; tristețe- copilul nu se simte bine, prietenul lui nu e la grădiniță, îi e dor de mama; furie- un alt copil i-a luat jucăria preferată, mama nu i-a dat voie să se uite la Scooby Doo etc. De asemenea, pot lucra pe echip identificând și denumind expresiile de pe jetoane, apoi compunându-și pe chipuri, aceeași expresie, etc.

Iată așadar, că o dezvoltare socio-emoțională echilibrată a copilului îl ajută să identifice rapid sentimente și emoții, să le exprime și să le facă față corespunzător în anumite situații. În plus, îl ajută să perceapă și să identifice trăirile prin care trec cei cu care interacționează și să gestioneze situația și dialogul în funcție de acestea.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Revista învățământului preșcolar*, Nr.1/1991, București;
2. *Revista învățământului preșcolar*, Nr. 3-4/1996, București;
3. Apostol D.-*Neștiuta natură*, București, Editura Ion Creangă, 1988
4. Bora E. –*Apărarea mediului înconjurător*, Colecția „ABC”, București 1976.

EMOȚIILE ȘI POVEȘTILE TERAPEUTICE – PROGRAM DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN GRĂDINIȚE

**PROFESOR PSIHOLOG BELAȘCU ALEXANDRA ROXANA
CJRAE ALBA/COLEGIUL TEHNIC “DORIN PAVEL”, LICEUL DE ARTE “REGINA
MARIA”, G.P.N.P. NR.10, G.P.P NR 9 ALBA IULIA**

În ultimii ani, în grădinițe s-au implementat diverse programe de dezvoltare socio-emoțională, sub formă de proiecte sau opționale, dezvoltându-se un interes crescut din partea cadrelor didactice pentru activitățile de dezvoltare socio-emoțională a preșcolarilor.

În această lucrare doresc să propun câteva activități și modalități de lucru privind dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor, pornind de la poveștile terapeutice, utilizate în consilierea psihologică a copilului și în logopedie. Activitățile s-au realizat pe un eșantion de 175 preșcolari din două grădinițe, atât de la program normal cât și de la program prelungit. Fiecare activitate se finalizează cu produse realizate de preșcolari.

Cuvinte cheie: dezvoltare socio-emoțională, povești terapeutice.

De la teorie la propunerea unor activități practice:

Până acum zece ani, cercetările în psihologie cu privire la emoții s-au centrat în special pe explicarea originilor, provenienței acestora. Dezbaterea teoretică a dus la evidențierea a două teorii principale: *teoria diferențială* – susținută de Izard (1977) și cea de *diferențiere* elaborată de Sroufe (2000). Teoria diferențială susține că există un anumit număr de emoții înăscute și universale, numite – set de emoții primare sau de bază (frica, furia, bucuria, tristețea și dezgustul) și emoții secundare (rușinea, vina, orgoliul, ura, jena), astfel încât apare conștientizarea sinelui spre sfârșitul primului an de viață. A doua teorie cea de *diferențiere* propune că emoțiile primare apar deja structurate ca un tot, pe baza unui program de maturizare înăscut și universal odată cu dezvoltarea expresiilor emoționale recunoscutibile. Astfel, încă de la naștere se dezvoltă o legătură între expresiile faciale și experiențele emoționale. Pentru teoria de *diferențiere*, emoțiile sunt rezultatul unui proces de dezvoltare de starea inițială de excitare. După Soufre, nu doar excitarea în sine produce emoții specifice cu valență pozitivă sau negativă, excitarea, stimulul vine evaluat din punct de vedere cognitiv. Astfel nou-născutul poate să distingă un stadiu de majoră sau minoră excitabilitate generalizată care se diferențiază pe parcursul primului an de viață în stadii emotive de descuiare și plăcere. În procesul de diferențiere, care duce la dezvoltarea emoțiilor adevărate, se individualizează, încă de la naștere trei direcții principale și distincte: sistemul *plăcere – bucurie*; sistemul *circumspecție – frică* și sistemul *frustrare – furie*. Și doar datorită dezvoltării cognitive și socializării emotive prezentă în familie și în contextul educațional duce la apariția unor emoții mai nuanțate de tipul frică sau mânie.

Această ultimă teorie a contribuit la alimentarea interesului pentru rolul emoțiilor în cadrul schimburilor sociale cotidiene, în special în sensul în care ne asumăm experiența emotivă în adaptarea individului la ambient, îl constituie *competența emotivă definită de Saarni (1999)* ca un ansamblu de abilități. Carolyn Saarni (1999; 2007) a dedicat mulți ani studiului competențelor emoționale, pe care le definește ca un ansamblu de abilități necesare pentru a fi eficienți într-o lume în continuă schimbare. Autoarea analizează opt abilități specifice ce includ: *conștientizarea propriilor stări emoționale, empatia, recunoașterea și distingerea între emoția trăită și emoția exteriorizată, strategii de coping și de a face față emoțiilor, conștientizarea rolului comunicării emoțiilor.*

Competența emoțională:

Ce înseamnă să fim competenți din punct de vedere emoțional? Cum se concretizează pe parcursul dezvoltării și în raport cu anumite circumstanțe, diferitele abilități care împreună compun competența emoțională?

Psihologii în dezvoltare, menționează trei componente principale: (Tabelul 1.): exprimarea, înțelegerea, reglarea. (Denham, 1998). Fiecare dintre ele reprezintă un aspect important în a fi competenți din punct de vedere emoțional, fiecare dintre componente, având legătură cu celelalte două.

Tabelul 1.

Componentele competenței emotive	Definirea componentei
Exprimarea emoțiilor	Manifestarea externă, vizibilă și audibilă a emoțiilor care se transmit prin canalele de comunicare nonverbale: privire, mimica feței, voce, intonație, postura corpului, etc.
Înțelegerea emoțiilor	Cunoașterea naturii emoțiilor, a cauzelor care le provoacă și a strategiilor care se pot utiliza pentru a le controla sau regla.
Reglarea emoțiilor	Ansamblu de procese intrinseci și extrinseci, implicate în monitorizarea, evaluarea și modificarea reacțiilor emotive, în special a intensității și duratei acestora.

Exprimarea emoțiilor reprezintă un aspect relevant al comunicării nonverbale. Ființele umane produc semnale nonverbale, prin intermediul cărora se exteriorizează într-un mod mai mult sau mai puțin eficient. De exemplu starea de bucurie a unui copil, care își vede mama întorcându-se după o separare de moment transpare prin expresia facială, privire, gesturi; de asemenea frica în fața unui adult necunoscut care îi apare cu un aer amenințător, se exprimă prin privire și postura rigidă. Exprimarea emoțiilor se realizează prin intermediul diferitelor canale de comunicare și utilizează semnale nonverbale precise care exprimă o stare interioară (ex: furia). Exprimarea emoțiilor presupune transmiterea propriilor trăiri emoționale altora, dar și recunoașterea lor.

În ceea ce privește componenta *înțelegerea emoțiilor* – presupune conștientizarea acestora ca stări interne sau mentale, care stau la baza motivațiilor acțiunilor individuale, în timpul schimburilor sociale.

Saarni și Harris (1989) au utilizat expresia “teoria minții emoționale” pentru a se referi la conștientizarea propriilor emoții de către copil. Pe parcursul dezvoltării lor, copiii, ajung să cunoască în special natura și cauzele emoțiilor, datorită experiențelor personale, dezvoltării cognitive și socializării emotive. De exemplu, deja la 3 ani, știu că dorințele stau la baza multor experiențe emoționale: se așteaptă ca un prieten să se enerveze dacă îi ia jucăria preferată.

Componenta *reglarea emoțiilor*, pe care Thomson (1994) a definit-o ca un ansamblu de procese extrinseci și intrinseci implicate în monitorizarea, evaluarea și modificarea reacțiilor emoționale, în special concentrându-se asupra intensității și duratei. În general, datorită acestor procese, copiii pot să atingă resursele proprii, în procesul lor, pentru a face față unor situații variate, în viața de zi cu zi într-un mod cât se poate de eficient. Printre aceste resurse, unele sunt comportamentale (ex: a se juca pentru a nu se întrista), altele decât cele de tipul cognitive (ex: a se gândi la o experiență pozitivă, pentru a alunga tristețea). Din punct de vedere evolutiv, reglarea emoțiilor este un proces,

care inițial implică copilul și cine are grijă de el, într-o continuă reglare, ghidată, în principal de adult, până când copilul își dezvoltă capacitatea de autoreglare a emoțiilor.

Tabelul 2: Principalele schimbări evolutive, pe parcursul copilăriei, în dezvoltarea a trei componente: exprimarea, înțelegerea, reglarea emoțiilor. (Graziani Gavazzi, 2009).

Dezvoltarea competențelor emotive: exprimare, înțelegere, reglare

Prima fază evolutivă (0-12 luni)	zâmbet endogen; atenție timpurie; tresărire; descurajare; dezgust; zâmbet social; furie; bucurie; tristețe; frică.
A doua fază evolutivă (12-13 luni – 36 luni)	timiditate; dispreț; rușine; orgoliu; jenă; emoții mixte.

Faza înțelegerii cauzelor externe ale emoțiilor

2 ani	Utilizarea lexicului psihologic al emoțiilor
3- 5 ani	Recunoașterea și categorizarea bucuriei, fricii, tristeții, furiei. Înțelegerea cauzelor externe (3 ani), rolul dorințelor (4 ani), influența amintirilor (5-6 ani).

Prima fază evolutivă (0-1ani)

Vârsta	Strategia de reglare	Comportamentul
3 luni	Reorientarea atenției; Autoconsolare; Căutarea adultului.	Îndepărtarea privirii față de stimul; Suzeta/biberon; Comportamente de atașament pentru a menține apropierea și contactul cu adultul.
primul an	Utilizarea obiectelor de tranzit.	A ține și a strânge obiecte cu o semnificație tranzitorie.

A doua fază evolutivă (1-3 ani)

Vârsta	Strategia de reglare	Comportamentul
în al doilea an	Evitarea fizică a situației; Jocul de rol.	Îndepărtarea de situația care provoacă discomfort; Exprimarea emoțiilor prin jocul de rol.
2-3 ani		

A treia fază evolutivă (3-5 ani)

Vârsta	Strategia de reglare	Comportamentul
3-5 ani	Controlul verbal; Inhibarea emoțiilor.	A vorbi despre emoții;
5 ani		A nu se gândi la sursa suferinței / supărării.

Dezvoltarea emoțională la grădiniță

Competența emoțională, astfel definită include abilități precum: exprimarea adecvată a propriilor emoții, în funcție de circumstanțe, recunoașterea lor la alte persoane, a fi conștienți de ceea ce simt ei, a ști să numească emoțiile, a fi empatic, a utiliza strategii de reglare.

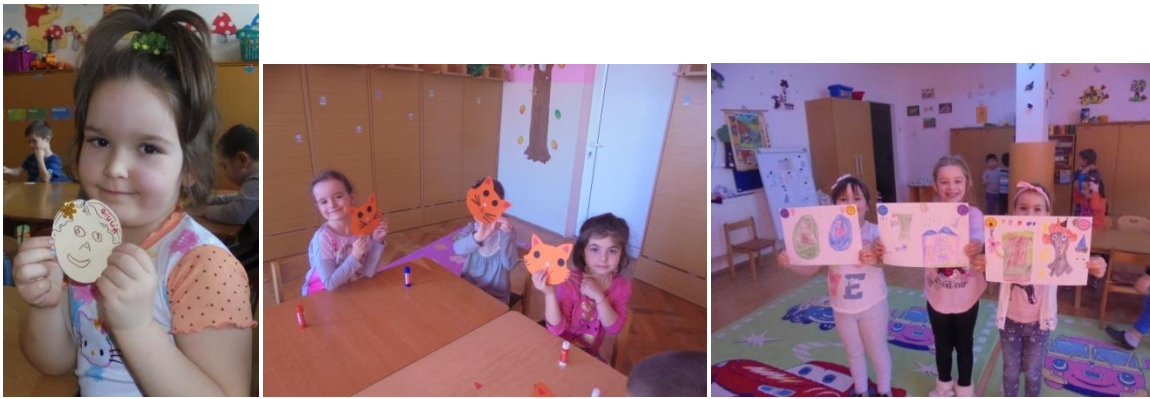
Dezvoltarea psiho-emoțională se poate realiza în două sensuri: pe de o parte educatorul are un rol important în dezvoltarea socio-emoțională a copiilor prin intermediul unor mecanisme de socializare direct (Saarni, 1999), care corespund unor strategii verbale și non-verbale, finalizate cu reglarea expresiilor emotive ale copilului și mecanisme de socializare indirectă: copilul utilizează expresiile aultului pentru a se orienta și adapta ambientului. Sau învățarea imitativă care poate influența comportamentul micuților fără să existe o intenție explicită.

Pe de altă parte, dezvoltarea emoțională la școală poate fi proiectată pe parcursul activităților educative, tratând cu extremă delicatețe tema emoțiilor împreună cu copiii. (Grazziani Gavazi): activități ce implică jocul simbolic, dramatizări, jocul lingvistic, desenul, ascultarea și completarea de povești, povești autobiografice, povești terapeutice, pot fi propuneri pentru a pune în joc abilitățile de exprimare a emoțiilor, într-un context ludic în care rolul educatorului este central.

Poveștile terapeutice pot fi folosite în programe de dezvoltare emoțională *“Povești raționale pentru copii”* – Waters, Virginia, 2003 Editura ASCR Cluj-Napoca : Veverițele Mașa, Dașa și Sașa, Lucian Licurici învață să lumineze, Frica de greșeli a Dorei, Săndel, Peștișorul cel plat, Monstrul cel Magnific al lui Ștefan, etc: pentru a exprima diferite emoții și finalizarea acestora cu produse realizate de copii: desene, completarea de expresii faciale, identificarea lucrurilor de care le este teamă. Exprimarea emoțiilor îi ajută pe copiii și în dezvoltarea limbajului (*“Vorbești prin povești – povești terapeutice pentru copii cu tulburări de vorbire – Laura Hărdălau, Loredana Bejan*):colorarea de planșe cu personajele principale.

Copiii au reușit să își exprime emoțiile identificându-se cu un personaj preferat din poveștile citite. Au recunoscut emoțiile de bază: bucurie, tristețe, furie, frică, uimire, exersând mimica facială specifică, iar desenele lor au reflectat starea lor emoțională din acel moment (“sunt trist, fiindcă vreau acasă”).

Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor constă în construirea propriei identități și conștientizarea propriilor experiențe emotive.

Bibliografie:

- Denham S., *Lo sviluppo emotivo nei bambini*, Astrolabio, Roma, 1998.
- Grazzani Gavazzi I., *Psicologia dello sviluppo emotivo*, Il Mulino, Bologna, 2009.
- Harris P.L., *Il bambino e le emozioni*, Raffaello Cortina, Milano, 1989.
- Hărdălău L., Bejan L., *Vorbești prin povești. Povești terapeutice pentru copiii cu tulburări de vorbire*, Editura Primus, 2014
- Izard C., *Human emotions*, Plenum Press, New York, 1977.
- Saarni C., *The development of emotional competence*, Guilford Press, New York, 1999.
- Saarni C., Harris P.L., *Children's understanding of emotion*, Cambridge University Press, 1989.
- Sroufe A., *Lo sviluppo emotivo*, Raffaello Cortina, Milano, 2000.
- Thompson R., *Emotion regulation: A theme in search of definition*, in *The development of emotion regulation: Behavioral and biological considerations*, Monographs of the Society for Research in Child Development, 59, Serial n. 240, 1994, pp. 25-52.
- Waters, V., *Povești raționale pentru copii*, Ed. RTS, Cluj Napoca 2003.

OPȚIONAL

BIA MONICA MIHAELA, POP ANCA IOANA

"GÂNDESC ȘI SIMT" (dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțivă și comportamentală la elevii din ciclul primar)

ARII CURRICULARE: Consiliere și orientare

NIVELUL: clasele I-IV

NUMĂR DE ORE/SĂPTĂMÂNĂ: o oră

ARGUMENT

Unele din cele mai valoroase contribuții ale lui Albert Ellis în domeniul sănătății mintale a copiilor se regăsește în aplicațiile REBT (educație rațional-emoțivă comportamentală) în școli. Scopul utilizării acestora este de a-i învăța pe copii cum să facă față situațiilor dificile, cum să-și gestioneze propriile emoții prin utilizarea convingerilor raționale de gândire.

Utilizarea unui program de dezvoltare a inteligenței emoționale determină dobândirea unor cunoștințe și abilități sociale și emoționale și implementarea acestora într-o varietate de domenii de bază din școală și poate influența percepția elevilor cu privire la starea de bine, la activitatea de predare - învățare, precum și relațiile lor prin: manifestarea unei atitudini de acceptare a propriei persoane; identificarea și etichetarea corectă a emoțiilor și a modului în care acestea sunt legate de gândire și de comportament; dobândirea autocontrolului în situații de confruntare cu evenimente activatoare; dezvoltarea de relații pozitive și a unor responsabilități sociale. De asemenea, utilizarea unui curriculum de învățare socială și emoțională aplicat în sala de clasă poate sprijini activitatea didactică a profesorilor prin: îmbunătățirea abilităților sociale și emoționale ale elevilor concomitent cu dobândirea de atitudini pozitive față de învățare; îmbunătățirea calității temelor pentru acasă; îmbunătățirea rezultatelor școlare; eliminarea absenteismului.

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Competențe generale

- I. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine.
- II. Dezvoltarea capacității de autocontrol emoțional
- III. Dezvoltarea capacității de observare, explorare și înțelegere a realității din mediul social
- IV. Formarea atitudinilor, achiziționarea cunoștințelor și abilităților inter-personale.

Competențe specifice / Exemple de activități de învățare

I. Dezvoltarea capacității de autocunoaștere și a atitudinii pozitive față de sine

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
II.1. să identifice propriile interese și abilități școlare și extrașcolare;	- chestionare de interese și abilități; - discuții pe baza rezultatelor;
II.2. să prezinte caracteristicile vârstei copilăriei și caracteristicile personale;	- portofoliu (sarcina de grup), colaje, desene cu tema: „Schimbarile din copilărie” -discuții pe tema caracteristicilor copilăriei
II.3. să manifeste o atitudine pozitivă față de propria persoană, prin acceptare necondiționată, prin auto-valorizare;	- fișe de lucru: completarea frazelor de tipul: „Sunt bun la...”, „Vreau să învăț mai mult despre...”, „Pot să...”, „Știu cum să....”

II.4. să precizeze consecințele unei stime de sine scăzute/negative, a etichetărilor;	- vizite, interviuri cu elevi, profesori; - studii de caz;
II.5. să prezinte modalități de îmbunătățire a stimei de sine;	- povești terapeutice; - studii de caz care să reflecte relația dintre evenimente, gânduri și emoții.

II. Dezvoltarea capacității de autocontrol emoțional

Competențe specifice	Activități de învățare
III.1. să comunice onest, deschis și direct în contexte variate (la școală, acasă, în grupul de prieteni ș.a.);	- exerciții de comunicare asertivă și provocare personală;
III.2. să utilizeze modalități potrivite de exprimare a emoțiilor plăcute și neplăcute;	- comentarea unor texte, filme; - utilizarea mesajelor de tip „eu” și a celor de tip „tu” în diferite situații;
III.3. să aplice deprinderile de comunicare asertivă dobândite, în situații de conflict;	- comentarea și evaluarea unor situații problematice; - brainstorming și dezbateri pe tema conflictului și a managementului conflictului; - exerciții de grup de management al unei situații de conflict sau a unei situații de criză;
III.4. să recunoască relația dintre evenimente, gânduri și emoțiile generate;	- completarea unor texte, imagini lacunare; - jocuri de rol; - caracterizarea unor personaje din povești;
III.5. să utilizeze mecanisme de coping în diferite situații problematice;	- discuții, dezbateri în grup; - studii de caz;
III.6. să dobândească abilități de reziliență emoțională;	- jocuri de rol cu secvențe / dialoguri din povești - exerciții de utilizare a unor modalități de exprimare a emoțiilor plăcute, neplăcute;

III. Dezvoltarea capacității de observare, explorare și înțelegere a realității din mediul social

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
I. 1. să observe și să descrie evenimente și caracteristici ale mediului social și cultural, importante din punctul de vedere al controlului emoțional;	- portofoliu (sarcina de grup), colaj; - vizită de studiu; - discuții pe baza unor evenimente din mass-media; - desene - familia mea, responsabilitățile mele în cadrul familiei;
I. 2. să recunoască anumite comportamente adaptative și dezadaptative;	- studii de caz, analiza unor situații care prezintă comportamente adaptative și dezadaptative; - colectarea de informații folosind Internetul sau alte resurse (comportamente de risc);
I. 3. să identifice și să transmită alternative la comportamente dezadaptative;	- realizarea unor liste de reguli sănătoase – centura de siguranță, respectarea regulilor de circulație, a normelor de prevenire a incendiilor, a normelor de prim-ajutor etc.; - jocuri de rol;

	- crearea unor povestiri; - dezbateri - documentare
--	---

IV. Formarea atitudinilor, achiziționarea cunoștințelor și abilităților interpersonale

Competențe specifice	Activități de învățare
IV. 1. să observe și să adopte modalități de relaționare pozitivă cu ceilalți	- exerciții situaționale cu dificultăți care pot apărea în grup; - povești terapeutice;
IV. 2. să exerseze deprinderi de ascultare activă în diferite situații de comunicare	- exerciții de ascultare activă; - jocuri de rol;
IV. 3. să exprime deschis opinii personale în cadrul grupului	- jocuri de rol cu secvențe / dialoguri pe teme din domeniul civic;
IV. 4. să aplice regulile de participare la discuțiile de grup	- sarcini de grup în care se stabilesc roluri, reguli; - stabilirea unui regulament al clasei în ceea ce privește comunicarea.

CONȚINUTURILE ÎNVĂȚĂRII

1. Autocunoaștere și dezvoltare personală

- Autocunoaștere
Interese și abilități personale: caracteristici individuale
- Schimbare, creștere, dezvoltare
- Caracteristicile vârstei copilăriei: schimbările fizice, dezvoltarea personalității, relațiile cu colegii, așteptări.
- Stima de sine
Ce este stima de sine, resursele formării stimei de sine. Acceptarea necondiționată, auto-valorizarea
Respect pentru sine. Atitudini negative și pozitive față de sine. Autoeficiența
Persoanele cu stimă de sine scăzută / ridicată, pozitivă / negativă. Consecințe ale unei stime de sine scăzute / negative. Etichetările. Cum poate fi îmbunătățită stima de sine

2. Emoții, convingeri, comportamente

- Exprimarea emoțională
Relația dintre evenimente, gânduri și emoțiile generate. Cum facem față emoțiilor dificile?
Exprimarea emoțiilor plăcute și neplăcute. Intensitatea emoțiilor. Reziliența emoțională.
Mecanisme de coping.
- Importanța auto-controlului. Responsabilitate pentru consecințele propriilor acțiuni. Tehnici de auto-control

3. Observarea mediului social și cultural

- Familia
- Evenimente și caracteristici ale mediului social și cultural
- Comportamente sănatoase și comportamente de risc
- Menținerea unei vieți sănătoase a individului

4. Abilități sociale

- Comunicarea onestă, deschisă și directă în contexte variate (la școală, acasă, în grupul de prieteni ș.a.);
- Comunicarea asertivă. Abilități de comunicare: ascultare, feedback pozitiv, adresarea întrebărilor; tehnici de prezentare în public
- Dificultăți și depășirea lor în grup. Etapele prin care trece un grup. Importanța contribuției fiecărui membru al unui grup. Avantajele cooperării în grup
- Calitatea vieții personale.
Luare de decizii și rezolvarea de probleme în context școlar
Situatii sau tipuri de conflicte.
Managementul conflictelor: aplicarea abilităților sociale, a exprimării emoționale, de comunicare asertivă și de decizie
Managementul conflictelor în situații de risc sau criză
- Responsabilitatea socială în diferite contexte: școală, familie, comunitate

Valori și atitudini:

- respect și încredere în sine și în ceilalți;
- recunoașterea unicității fiecărei persoane;
- receptivitate la emoțiile celorlalți;
- valorizarea relațiilor interpersonale;
- valorificarea critică și selectivă a informațiilor;
- orientare spre o viață de calitate, în prezent și în viitor.

(*Memorandum privind învățarea permanentă*, elaborat de Comisia Europeană, Barcelona, 2000).

SUGESTII METODOLOGICE

Implementarea programului REE se realizează prin patru **abordări de bază**: abordarea informală, lecțiile de educație rațională structurate, centrele de învățare și integrarea în curriculum.

Asumpția de bază a **abordării informale** constă în surprinderea acelor momente adecvate învățării pentru introducerea și întărirea conceptelor gândirii raționale. Elevii pot fi surprinși în diferite situații problematice și profesorul poate interveni pentru a-i ajuta să evite evaluarea globală negativă, catastrofarea și suprageneralizarea. Acest mod de abordare se poate utiliza individual, în grupuri mici sau chiar cu întreaga clasă.

Lecțiile REE structurate presupun o deosebită implicare a eleviilor în cadrul activităților de grup, îi determină să se angajeze efectiv în activități. Metodele utilizate sunt variate: simularea, jocuri de rol, jocuri, activități artistice, biblioterapie, discuții ghidate, muzică, activități de scriere.

Centrele de învățare REE se organizează pentru elevii care doresc să desfășoare independent activități de întărire a conceptelor prezentate în clasă. Elevii pot primi fișe de lucru, fișe activități scrise, jocuri, istorioare ș.a. Ei pot scrie povești raționale pe baza propriilor experiențe, poezii raționale, cartonașe, postere raționale pentru cameră, cântece care să îi ajute să facă față emoțiilor negative, jocuri ș.a.

Integrarea în curriculum se referă la integrarea conceptelor REBT în curriculum existent. În cadrul orelor de literatură română de exemplu, profesorii pot selecta texte în cadrul cărora personajele găsesc modalități raționale de rezolvare a problemelor, la educație civică se pot observa practici raționale sau iraționale ale oamenilor în diferite contexte de viață, la pot remarca diferența dintre fapte și presupuneri.

MODALITĂȚI DE EVALUARE

- Exersarea autocontrolului emoțional în situații reale - aplicarea comportamentului învățat în cadrul colectivului de elevi în activitățile didactice, dar și în cele extracurriculare.
- Se realizează un tabel cu elevii clasei. Pentru un comportament funcțional se lipește (se desenează) o față veselă și pentru comportamente disfuncționale o față tristă. Acest tabel se completează în colaborare cu elevii clasei în prima săptămână zilnic, în a doua săptămână o dată la două zile, în a treia săptămână de două ori și apoi se urmărește comportamentul copiilor săptămânal până la finalul anului școlar. Se implementează după primele 10 ore.
- Elevii nu primesc calificative. Vor primi diplome, calendarul inteligenței emoționale, semne de carte, abțibilduri, la finalul anului, în funcție de numărul de fețe vesele acumulate.
- Autoevaluare

BIBLIOGRAFIE

1. Bernard, M. E., & Joyce, M. R. (1984). *Rational emotive therapy with children and adolescents*. New York: John Wiley.
2. David, D. (2006). *Tratat de Psihoterapie Cognitive și Comportamentale*. Iași: Editura Polirom.
3. Ellis, A., & Bernard, M. E. (1983). (Eds.) *Rational emotive approaches to the problems of childhood*. New York: Plenum Press.
4. Goleman, D. (2000) - *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București
5. Michael E. Bernard. Walton, K. (2008). *The Effect of You Can Do It! Education in Six Schools on Student Perceptions of Well-Being, Teaching-Learning and Relationships*, Melbourne Graduate School of Education, University of Melbourne, Victoria
6. Opre, A., David, D. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin programe de educație rațional-emoțională și comportamentală. Alexandru Roșca 1906-1996 – Omul, savantul și creatorul de școală*. București: Editura Academiei Române (p. 41- 46).
7. Opre, A., David, D. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală*. suport de curs, UBB, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, 2006
8. Roco, Mihaela (2001). *Creativitate și inteligență emoțională*. Editura „Polirom”, Iași
9. Vernon, A. (2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale/Educație Rațional Emoțională și comportamentală, clasele I-IV*, Editura ASCR, Cluj-Napoca
10. Vernon, A. (2008). *Programul Pașaport pentru succes în dezvoltarea emoțională, socială, cognitivă și personală a copiilor din clasele I-V*, Editura RTS, Cluj-Napoca

DEZVOLTAREA COMPETENTELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI – ACTIVITĂȚI

BÎRSAN-ANDONE CORINA, CONSILIER ȘCOLAR
C.M.B.R.A.E – ȘCOALA GIMNAZIALĂ ALEXANDRU IOAN CUZA-GRĂDINIȚA NR.69

Dezvoltarea emoțională are un rol esențial în menținerea stării de sănătate mentală. Ea influențează dezvoltarea și menținerea relațiilor sociale.

Competența emoțională se referă la capacitatea de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și la gestionarea corectă a situațiilor cu conținut emoțional.

Competențele emoționale sunt împărțite în trei categorii:

1. Trăirea și exprimarea emoțiilor

2. Înțelegerea și recunoașterea emoțiilor

3. Reglarea emoțională

Copiii sunt capabili să exprime stări emoționale, chiar dacă nu reușesc să eticheteze verbal aceste emoții începând cu vârsta de trei ani. La această vârstă este foarte utilă dezvoltarea empatiei copiilor. Reacțiile empatice ale copiilor se manifestă inițial în relațiile cu adulții relevanți (mama/tata).

Înțelegerea și recunoașterea emoțiilor presupune etichetarea verbală a acestora, precum și o componentă non-verbală.

Pentru a putea înțelege cauzele emoțiilor e nevoie de capacitatea de a le conștientiza. Achiziționarea etichetelor verbale ale emoțiilor facilitează discuții despre ele și cauzele lor. Trebuie făcută asocierea între situație și emoția trăită, trebuie purtate discuții în familie /grădiniță, pentru a se încuraja reflectarea asupra consecințelor produse de exprimarea emoțiilor.

Reglarea emoțională e o condiție necesară adaptării optime la cerințele școlare. Această competență este vizibilă, mai ales în condițiile debutului școlar.

Formarea și dezvoltarea competențelor emoționale influențează în mod esențial dezvoltarea competențelor sociale.

“EU MĂ SIMT AȘA, TU TE SIMȚI ALTFEL”

Scopul activității

Activitatea “Eu mă simt așa, tu te simți altfel” are ca scop prevenirea și gestionarea furiei prin promovarea gândurilor raționale.

Competențe

-să explice apariția emoției de “furie”, relaționând-o cu gândurile iraționale

-să identifice gânduri iraționale care pot genera furie

-să identifice gânduri raționale alternative prin care se poate evita furia

Tipul activității : predare –învățare

Durata activității: 40 minute

Materiale necesare : fișe, creioane colorate, jetoane cu emoții, scaune

Descrierea activității

Se reactualizează conținutul poveștii “Broscuța țestoasă Tobias a învățat cum să nu mai fie furioasă”.

Se solicită identificarea de către copii a emoțiilor și gândurilor avute de Tobias.

-Cum s-a simțit Tobias atunci când prietenii lui i-au refuzat propunerea de a se juca “De-a Super-eroii”? (Furios.)

-Ce a gândit el atunci?(Tobias s-a gândit ca prietenii lui Pufi și Ami trebuie să accepte întotdeauna propunerile lui. Tobias s-a gândit că, dacă prietenii lui nu vor să se joace “De-a Super-eroii” este groaznic și asta înseamnă că nu mai pot fi prieteni.

-Cum a reacționat el față de prietenii săi ? (Tobias i-a pedepsit pe aceștia, murdărindu-i cu noroi).

-Dar prietenii lui cum au reacționat ,deși Tobias le-a refuzat și el propunerea făcută, de a se juca cu mingea?(Pufi și Ami s-au comportat frumos, nu s-au răzbunat pe Tobias).

-Ce crezi că au gândit atunci?(Ei s-au gândit că Tobias este în continuare prietenul lor ,chiar dacă nu a acceptat să se joace cu mingea).

-Ce înțelegem din aceasta poveste?(Noi înțelegem că, deși ne confruntăm cu aceeași situație, putem gândi și simți diferit .

Așa este.Vom desfășura în continuare un exercițiu **“Cum mă simt eu?”**

Fiecare copil a primit un plic cu jetoane pe care se află reprezentate emoții pozitive și negative (bucurie, tristețe,frică, uimire, furie).Eu vă voi prezenta diferite situații ,iar voi trebuie să ridicați jetonul care exprimă modul în care vă simțiți atunci când vă confrunțați cu o astfel de situație.

Se prezintă situațiile .

1.Învățătoarea te anunță că ai greșit două probleme la concursul de matematică.

2.Sora ta are voie să stea seara la televizor mai mult decât tine.

3.Tatăl tău a țipat la tine, deoarece nu ți-ai făcut ordine în cameră.

4.Nu poți să ieși în pauză afară ,deoarece plouă.

5.Clasa ta merge în excursie la munte.

După citirea fiecărei situații se solicită copiilor să ridice jetonul care exprimă modul în care se simt într-o astfel de situație.

Se adresează următoarele întrebări.

Credeți că toată lumea simte la fel în legătură cu aceleași lucruri|?(Deși se confruntă cu aceeași situație ,oamenii pot avea emoții diferite).

Așa este.Exercițiul desfășurat a demonstrat că, deși experiențiază aceeași situație ,oamenii simt diferit

Ulterior se alege o situație –“Învățătoarea te anunță că ai greșit două probleme la concursul de matematică “ și se solicită elevilor să spună la ce s-au gândit într-o astfel de situație .(Dacă am gresit două probleme asta nu înseamnă că nu sunt bun de nimic./Este groaznic că am greșit.Toți colegii vor râde de mine./Dacă am greșit înseamna că nu sunt în stare de nimic, sunt un copil prost, merit să fiu pedepsit .)

Cine influențează așadar emoțiile pe care le avem în diferite situații? (Gândurile influențează ceea ce simțim.)

-Cum putem să ne simțim mai bine atunci când trăim o situație neplăcută? (Ne putem simți mai bine schimbând modul în care gândim!.

Revenind acum la broscuța Tobias,cum s-a simțit el atunci când și-a schimbat gândurile nesănătoase cu gânduri bune?(S- a simțit mai puțin furios, mai ușurat.)

O să rezolvați în continuare o fișă ! Pe aceasta fișă sunt reprezentate gânduri iraționale, nesănătoase, precum și gânduri bune, raționale.Trebuie să identificați gândurile raționale și să le colorați cu culoarea preferată.

Fișa “Colorează-ne rațional!”

Dacă prietenii mei nu vor să se joace ce spun eu ,atunci pot să mă joc cu alți prieteni.

Dacă Pufi și Ami nu vor să se joace “De-a Super-eroii” ,înseamnă că nu mai sunt prietenii mei.

Dacă Pufi și Ami nu vor să se joace “De-a Super-eroii” ,pot să le propun să ne jucăm pe rând jocurile pe care le dorim .

Pufi și Ami trebuie să accepte întotdeauna ceea ce propun eu.

Dacă prietenii mei nu vor să se joace : “De-a Super-eroii “ nu înseamnă că nu mai sunt prietenii mei.

-Sunt situații în care fiecare dintre voi, asemenea broscuței țestoase Tobias se simte furios din cauza gândurilor nesănătoase pe care le are.Aș vrea să vă gândiți la situațiile care vă înfurie și ,ulterior să identificați gândurile pe care le-ați avut în astfel de situații .(Mă simt furios atunci când iau o notă mică. / Eu mă simt furios atunci când un prieten mă minte./ Eu mă simt furios atunci când cineva mă umilește.

În continuare vom desfășura un joc care se numește “Scaunul irațional/Scaunul rațional” prin intermediul căruia veți încerca să înlocuiți fiecare gând irațional pe care l-ați avut în raport cu o situație trăită cu un gând rațional,sănătos care să vă permită să vă simțiți mai bine.

Exercițiul nr.3- joc “Scaunul irațional “/”Scaunul rațional”

În fața clasei se așază două scaune-unul reprezintă scaunul irațional, iar celălalt reprezintă scaunul rațional.

Copilul solicitat se va așeza întâi pe scaunul irațional și va verbaliza gândurile nesănătoase pe care le are în raport cu o situație .

Exemplu de situație.: Mă simt furios atunci când iau o notă mică la școală.

-Ce gânduri îți trec prin minte într-o astfel de situație?(Trebuie să iau doar note mari, altfel înseamnă că nu sunt bun de nimic . / Dacă iau note mici la școala toți colegii vor râde de mine și vor spune că sunt prost. / Dacă iau note mici, atunci părinții mei nu mă vor mai iubi .)

Se cere ulterior copilului să se așeze pe scaunul rațional și să încerce să schimbe gândurile nesănătoase cu gânduri sănătoase.(Dacă obțin ,uneori note mici la școala asta nu înseamnă că sunt prost. / Doar pentru că părinții mei sunt supărați atunci când iau o notă mică ,asta nu înseamnă că nu mă mai iubesc.)

Activitatea se încheie, felicitându-i pe copii pentru implicare în derularea activității.

ANEXA NR.1

POVESTEA “ BROSCUȚA ȚESTOASĂ TOBIAS A ÎNVȚAT CUM SĂ NU MAI FIE FURIOASĂ”

Într-o pădure aflată la marginea unui oraș trăia o broscuță țestoasă pe numele ei Tobias. Avea mulți prieteni cu care se juca aproape în fiecare zi , dar cel mai mult îi plăcea compania lui Pufi și Ami ,o pisicuță dragălașă și o cățelușă cu blana alba și ochii mari și negri.

Într-o zi ,Tobias s-a gândit că și-ar dori să se joace cu prietenii lui,Pufi și Ami.El a pornit în căutarea lor și i-a găsit lângă lac.Pufi și Ami se jucau cu mingea,dar broscuța Tobias vroia să se joace alt joc.

-Eu propun să ne jucăm altceva! Ce ziceți să ne jucăm “De-a super-eroii “?

-Păi , asta ne-am jucat și ieri, a spus pisicuța Pufi.

-Dacă vrei poți să te joci cu mingea împreună cu noi, a zis cățelușa Ami.

-N-am niciun chef de jocurile voastre.Dacă nu vreți să ne jucăm, atunci eu plec.

“Lasă, că le arăt eu lor!” s-a gândit broscuța și a sărit într-o baltă ,astfel încât toți ceilalți au fost murdăriți cu noroi.Dacă nu vor să se joace cu mine, atunci nu sunt prietenii mei”.Ar trebui ca Pufi și Ami să facă întotdeauna ce spun eu! Tobias s-a îndepărtat cu gândul de a mai găsi o alta modalitate să-și pedepsească prietenii pentru că nu au vrut să se joace “ De-a super-eroii “.Cum mergea Tobias prin pădure simțea că sângele îi năvălește în tot corpul, iar inima îi batea din ce în ce mai puternic. Îi venea să țipe atât de tare, încât să-l audă toate animalele din pădure.

Deodată, i-a apărut în cale Vulpoiul cel Întept, care i-a spus :

-Văd ca ești furios . Ce s-a întâmplat ?

-Nimic! A spus broscuța pe un ton nepolitic.

-Eu cred că ,totuși s-a întâmplat ceva !

Tobias lăsa privirea în jos .

-Păiaveți dreptate ,domnule Vulpoi..Am vrut să mă joc cu prietenii mei și ei nu au vrut să fie super-eroi.Au vrut să se joace cu mingea.Și ,atunci i-am împroșcat cu noroi ,necăjindu-i, astfel foarte rău.

-Ce ai crezut tu atunci când prietenii tăi te-au refuzat ?

-M-am gândit că nu mă mai considera prietenul lor ! Dacă m-au refuzat înseamnă că am pierdut prietenia lor și asta este groaznic ! Prietenii mei trebuie întotdeauna să accepte propunerile melealtfel, nu mai putem fi prieteni !

-Cum te-ai simțit atunci când ai văzut că ei nu acceptă propunerea ta?

-Am fost furios...am vrut să mă răzbun ! I-am murdărit cu noroi.

-Și asta este ceea ce îți doresti? Să nu mai fiți prieteni ?

După ce s-a gândit bine,Tobias a spus :

-Eu vreau să fim în continuare prieteni !

Vulpoiul cel înțelept s-a uitat la Tobias cu atenție :

-Hai să-ți spun un secret . Nu am fost întotdeauna așa de înțelept.Am învățat multe lucruri interesante de la o broască țestoasă, foarte bătrână și înțeleaptă.Și eu eram de multe ori furios pe prietenii mei și ea mi-a spus cum aș putea să fac să nu mă supăr pe ei.

-Ouuuu ! a strigat Tobias încântat.Vreau să știi și eu.

-Atunci când simți că te înfurii ,respiră adânc de trei ori.....acum , hai să facem împreună !

Apoi îți imaginezi că te retragi în carapace ,te gândești la ce te-a înfuriat așa de tare.

-Asta e ușor, a spus broscuța .M-am gândit că prietenii mei sunt răi din moment ce nu vor să se joace ce vreau eu.

-Gândește-te acum cum ar fi fost dacă ai fi încercat să gândești altfel.Ce înseamnă pentru tine ca prietenii tăi nu îți acceptă mereu propunerile? De ce trebuie ei să se joace doar ce propui tu?

-Ohhh.....acum înțeleg! M-am încăpățânat să cred că Pufi și Ami trebuie să facă doar ce spun eu,că nu au dreptul să mă refuze, altfel ,nu mai putem fi prieteni.

-Da,așa este, spuse Vulpoiul cel Întept.Acum, gândește-te ce ai putea face ca să nu se supere pe tine ?

-Tobias s-a gândit o vreme ,după care ,bucuros a anunțat că a găsit răspunsul.

-Știu! Aș putea să le spun prietenilor mei că ne putem juca atât jocul propus de ei, cât și jocul propus de mine .Atunci când ei nu sunt de accord cu propunerea mea pot să ma joc cu alți prieteni . Pe măsură ce rostea aceste cuvinte, Tobias se simțea din ce în ce mai puțin furios și aceasta trăire îi ușura sufletul. Înțelegea că prietenia este cea mai valoroasă relație și locul ei este în sufletul tuturor celor care gândesc și simt frumos pentru prietenii lor.

-Bravo ! Sunt mândru de tine , a spus Vulpoiul cel Înțelept.De acum înainte să nu uiți să fii și tu o broscuță înțeleaptă .

Bibliografie:

Catrinel A.Ștefan.,Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari,Editura ASCR,2011

CJRAE Cluj,CMAP Cluj.,Proiectul educațional ”Exploratori în lumea emoțiilor”

CUM SE SIMTE ARICI POGONICI?

BOCA ALEXANDRA, PROF. ÎNV. PREȘC., GRĂD. CU P.P. „DUMBRAVA MINUNATĂ”

MATIȘ ADRIANA, PROF. ÎNV. PREȘC., GRĂD. CU P.P. „DUMBRAVA MINUNATĂ”

În cadrul acestei activități care a avut ca scop recunoașterea emoțiilor de bază raportate la experiențele de viață trăite, le-a fost prezentată copiilor o întâmplare cu Arici Pogonici și cei doi prieteni ai lui: Rița Veverița și Rilă Iepurilă. Pe măsură ce se derulează povestea, copiii denumesc emoțiile trăite de Arici Pogonici și cei doi prieteni și identifică motivele care au declanșat aceste emoții. Pentru o mai bună fixare a cunoștințelor despre emoții, copiii se gândesc la o întâmplare din viața lor și realizează o mască care sugerează emoția trăită, apoi le prezintă colegilor.

PROIECT DE ACTIVITATE

Tema anuală de studiu: „Cine sunt/ suntem?”

Tema proiectului: „Micul meu univers”

Tema săptămânii: „Minte sănătoasă în corp sănătos”

Tema activității: „Cum se simte Arici Pogonici?”

Tipul activității: consolidare de cunoștințe

Categorii de activități de învățare: DLC (educarea limbajului) + DOS (activitate practică)

Forma de realizare: activitate integrată

Scopul activității: Recunoașterea emoțiilor de bază raportate la experiențele de viață trăite

Obiective operaționale:

- să audieze povestea “Cum se simte Arici Pogonici?” urmărind evoluția personajelor;
- să identifice la personajele poveștii emoțiile de bază (bucurie, tristețe, furie, teamă);
- să formuleze propoziții clare, coerente utilizând cuvintele ce denumesc emoțiile de bază (bucurie, tristețe, furie, teamă);
- să asambleze elementele date pentru a obține pe fața unei măști o emoție trăită;
- să exemplifice cu cel puțin o situație din experiența lor de viață trăirea emoțiilor prezentate;
- să mimeze trăirea unei emoții de bază

Strategii didactice;

Metode și procedee: exercițiul, conversația, demonstrația, explicația.

Mijloace didactice: jetoane cu imagini din poveste, măști, ochișori și guriță exprimând diverse emoții, lipici.

Forme de organizare a activității: frontal, individual

SCENARIUL ACTIVITĂȚII

Moment organizatoric: Aerisirea sălii de grupă; aranjarea mobilierului. Pregătirea materialului didactic necesar desfășurării activității. Primirea copiilor în sală.

Captarea atenției:

Se face prin prezentarea lui Arici Pogonici, copiilor.

Anunțarea temei și a obiectivelor activității didactice:

- Copii, astăzi vă voi spune o poveste despre Arici Pogonici, vom învăța despre emoții și vom realiza măști care vor reprezenta câte o emoție trăită de voi.

Domeniul Limba și Comunicare

“Într-o dimineață, Arici Pogonici s-a trezit cu gândul la visul frumos pe care-l avuse în noaptea ce-a trecut.

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?

Soarele era sus pe cer, păsărele cântau iar Arici Pogonici se gândi că era o zi perfectă pentru joaca alături de prietenii lui, Rilă Iepurilă și Rița Veverița și porni înspre ei.

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?

Curând a ajuns la culcușul lui Rilă Iepurilă, dar acesta nu era acasă. L-a strigat, l-a căutat, a întrebat-o și pe bufnița Buhu, dar nici urmă de Rilă Iepurilă.

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?

S-a gândit ca poate știe Rița Veverița ceva de el și s-a grăbit să ajungă la căsuța ei. Rița Veverița era acasă și își aranja alunele culese dis-de-dimineață.

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?

Împreună, cei doi prieteni au pornit în căutarea lui Rilă Iepurilă. Cum mergeau ei pe carare, au auzit dintr-o dată „Poc! Poc!”. Au tresărit....

- Cum s-au simțit cei doi prieteni?”

Speriați, s-au grăbit să se ascundă într-un tufiș. Iute, iute Rița Veverița a sărit pe o creangă și s-a făcut nevăzută. În graba lui, Arici Pogonici s-a împiedicat de o piatra și și-a julit năsul.

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?”

Dintr-o dată, auzi un râs înfundat și uitându-se în jur, văzu două urechi lungi mișcându-se. Îl recunosc pe Rilă Iepurilă care râdea de se prăpădea. „Ha, ha, ha! V-am speriat, v-am speriat!!!” Arici Pogonici începu să țipe:

- Cum s-a simțit Arici Pogonici?

„Rilă, e urât ce-ai făcut. Noi eram îngrijorați că nu te găseam și am pornit în căutarea ta! Iar tu, te-ai ascuns ca să ne sperii și uite, din cauza ta mi-am julit năsul. Nu mai vreau să mă joc cu tine!” La auzul acestor cuvinte, Rilă Iepurilă se opri din râs, iar urechile i se pleoștiră.

- Cum s-a simțit Rilă Iepurilă?

„Dragi preteni, îmi pare rău ca v-am speriat, vroiam doar să fac o glumă ca să ne distrăm. Nu am să mai fac asta, vreau să fim din nou prieteni.” La auzul acestor cuvinte, Rița Veverița și Arici Pogonici și-au îmbrățișat prietenul. „Te iertăm, ești prietenul nostru. Hai să facem Împăcare, împăcare!” Ținându-se de lăbuțe, au rostit împreună râzând: „*Împăcare, împăcare/Fără nici o supărare/Dacă ne mai supărăm/Luăm valiza și plecăm! Ha, ha, ha!*” Tare au mai râs toți cu poftă!”

- Cum s-au simțit cei trei prieteni?”

- V-a plăcut povestea mea?

- Cum s-a numit această poveste?

- Despre ce este vorba în această poveste?

- Ce a făcut Arici Pogonici?

- Unde a plecat el?

- Cu cine s-a întâlnit?

- Ce au făcut cei doi prieteni?

- Ce s-a întâmplat mai departe?

- Ce a făcut Rilă Iepurilă?

- Ce au făcut cei trei prieteni?

Cu ajutorul imaginilor, copiii răspund la întrebări și refac firul poveștii, denumind emoțiile trăite de personaje și asociindu-le cu întâmplările trăite.

Cântând „*Douăzeci pitici voinici*” copiii se așează la măsuțe unde vom continua cu activitatea practică.

Domeniul Om și Societate - activitate practică:

- Ce aveți pe măsuțe? (Pe măsuțe avem: măști, ochișori, gurițe, lipici)

Voi anunța copiii că astăzi vor realiza măști care să reprezinte o emoție pe care ei au trăit-o.

- Vom asambla și vom lipi cu atenție elementele pe mască.

Le voi prezenta copiilor masca model pe care o vom analiza împreună:

- Care sunt părțile componente?(Părțile componente sunt: masca, ochișori, guriță)

- Cum sunt ochișorii, dar gurița? (Ochișorii sunt veseli și gurița zâmbitoare)

- Cum mă simt eu? (Te simți bucuroasă.)

Demonstrarea modului de lucru :

- Și acum, copii, vă explic cum vom realiza masca:

- M-am gândit la o întâmplare pe care eu am trăit-o, astfel aleg ochișorii și gurița pe care îi voi lipi pe mască, obținând emoția care am simțit-o în acel moment. Aplic puțin lipici pe mască în locul unde voi așeza ochii, apoi așez ochișorii. Procedez la fel pentru guriță.

Încălzirea musculaturii mici a mâinii prin următoarele exerciții :

«*Umerii îi vom mișca,/Spatele vom îndrepta:/Sus, jos, sus, jos,/Degetele-mi sunt petale/Le deschid ca la o floare/Boboc, floare, boboc, floare ;/Palmele le-am pregătit,/Spor la lucru, dragi copii!*»

Le voi atrage atenția să lucreze curat și ordonat.

Voi da semnalul de începere a lucrului:”Și acum spor la lucru!”.

În timp ce copiii lucrează, voi trece printre măsuțe, voi da indicații generale și individuale, dacă este cazul. Voi urmări asamblarea corectă a elementelor..

Copiii își vor lua măștile și cântând “*Dacă vesel se trăiește*”, ne întoarcem în semicerc unde fiecare copil va denumi emoția reprezentată și va relata pe scurt întâmplarea care a determinat această emoție.

Închierea activității:

Voi face aprecieri asupra modului de desfășurare al activității.

Bibliografie:

Petrovai Domnica, Iliescu Martha – “Dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor în vârstă de 3 – 10 ani – instrumente și modele de lucru”, Fundația “Copiii noștri”, 2012

Site: www.psihologpentrucopii.ro

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

**PROF.ÎNV.PREȘCOLAR.BONTEANU DANIELA
GRĂDINIȚA NR.149 BUCUREȘTI**

Copilăria cuprinde prima și cea mai importantă “decolare” în marile zboruri ale unei vieți omenești. În perioada copilăriei influențele educative sunt hotărâtoare.

Vârstele mici constituie baza dezvoltării personalității, preocuparea educației de a interveni cât mai devreme în formarea și dezvoltarea copilului.

Și ce loc mai potrivit decât grădinița putem găsi pentru îndeplinirea acestui scop nobil? Aici, departe de forfota și apăsarea cotidianului, copilul intră într-un mediu cald, protector și stimulat, un mediu pe care îl putem asemui unei cărți cu povești în care literatura, muzica, artele plastice, natura, mișcarea, socialul sunt într-un permanent dialog între ele și implicit cu copilul.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta. Emoțiile pot fi pozitive și negative.

Cele pozitive apar atunci când ceea ce o persoană își dorește corespunde cu ceea ce i se întâmplă (bucurie, mulțumire) iar cele negative atunci când există o contradicție între ceea ce i se întâmplă sau ceea ce obține o persoană și așteptările ei (tristețe, nemulțumire, dezamăgire, îngrijorare, furie, etc).

Odată cu creșterea, datorită maturizării pe de o parte, și socializării pe de altă parte, din al treilea an de viață, copiii încep să prezinte semne de rușine, jenă, mândrie și vinovăție. Pe măsură ce copilul dobândește controlul asupra comportamentului, emoțiile sunt exprimate prin modalități tot mai subtile, aceasta învățând să reacționeze în conduite aprobate social.

Competența emoțională pe care o dobândesc copiii desemnează abilitatea acestora de a-și gestiona propriile emoții, precum și de a recunoaște și de a se adapta la emoțiile celorlalți.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au (acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Dezvoltarea emoțională în ansamblul ei trebuie raportată în perioada preșcolară la procesul identificării. În jurul vârstei de 3 ani, identificarea se manifestă prin creșterea stărilor afective difuze în care copilul plânge cu lacrimi și râde cu hohote, în exploziile lui de afecțiune, de abandon sau de mânie, după care se simte vinovat. În toate aceste împrejurări exprimarea spontană este treptat influențată de conduitele admise și respinse din viața de toate zilele.

Între 4 și 5 ani, identificarea este mai avansată. La vârsta de 6 ani termenii utilizați pentru descrierea emoțiilor cresc în diversitate și cantitate. Copiii devin capabili să poarte discuții cu alții despre emoțiile lor interne sau pot să asculte ce spun alții despre emoțiile lor.

Frecvența cu care copiii au fost implicați în limbajul emoțional are influență pe termen lung, favorizând dezvoltarea unor abilități mai bune legate de înțelegerea emoțiilor. Atragerea atenției copiilor la aspectele particulare ale comportamentului uman face posibilă dezvoltarea unei sensibilități față de diversele expresii emoționale, cunoștințele despre cauzele și consecințele comportamentului emoțional fiind mult mai bogate.

Abilitățile emoționale înseamnă:

- A înțelege(a identifica cauza emoțiilor)
- A exprima(a identifica propriile emoții, emoțiile altora, a recunoaște și a le transmite mai departe verbal și nonverbal, a diferenția starea emoțională de exprimarea ei externă, a empatiza)
- A regla emoțiile(a folosi strategii de reglare a emoțiilor).

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor preșcolari este importantă pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți; pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță; pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament.

Cadrele didactice, alături de părinți sunt cele care contribuie la dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor prin următoarele modalități:

- prin reacțiile avute la emoțiile exprimate de copii;
- prin discuții despre emoții;
- prin experimentarea propriilor emoții față de ei.

Între 2 și 4 ani, copiii încep să vorbească despre propriile emoții. La această vârstă identifică și diferențiază expresiile faciale ale emoțiilor de bază(furie, tristețe, frică și bucurie). Copiii la această vârstă manifestă accese violente de furie și teamă de separare.

De la 4 la 5 ani, identifică și diferențiază expresiile faciale ale mai multor emoții, precum furia, tristețea, frica, rușinea, mândria, vina și chiar după tonul vocii.

De la 4 la 6 ani, preșcolarii pot lua în calcul și factorii situaționali, nu doar expresiile faciale. Datorită dezvoltării intense a limbajului, copiii pot identifica și denumi majoritatea emoțiilor, se dezvoltă empatia, adică abilitatea de a fi interesați și de a înțelege emoțiile celorlalți.

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor. Preșcolarii denumesc expresii faciale cu mai multă precizie decât descriu cauzele și consecințele emoțiilor. Cadrele didactice trebuie să încurajeze în permanență copiii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când un copil trăiește o emoție puternică trebuie întrebat cum se simte, copiii vor învăța astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele.

În copilăria timpurie, poate exista o corespondență 1 la 1 între trăirea emoțională și exprimarea emoțională, în sensul că majoritatea copiilor exprimă exact ceea ce simt. Pe de altă parte, în această perioadă pot apărea diferențe individuale datorate temperamentului.

Pe măsură ce copiii cresc, experimentarea lor emoțională este din ce în ce mai tare afectată de valorile culturale și de stereotipurile de gen.

Educatoarea, trebuie să ajute copiii să atașeze etichete verbale emoțiilor, să înțeleagă emoțiile altora și modul în care fiecare emoție afectează gândirea celorlalți. Înțelegerea emoțiilor celorlalți este importantă deoarece copiii se bazează pe ea pentru a-și ghida comportamentul lor în

acțiunile sociale și a discuta despre emoțiile celorlalți. Abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei.

Empatia contribuie la reducerea sau inhibarea comportamentelor antisociale îndreptate împotriva celorlalți. Empatia este legată de expresivitatea emoțională a copiilor, de exprimarea furiei, de frecvența cu care ei neagă emoțiile negative (frică, tristețe, supărare) și de congruența dintre emoțiile exprimate facial și cele exprimate verbal.

Înțelegerea cauzalității emoțiilor poate fi educată la copii prin discuții despre situațiile în care o persoană are o anumită reacție emoțională. Înțelegerea consecințelor unei emoții se referă la capacitatea unui copil de a-și imagina ce se va întâmpla după exprimarea unei emoții. Discuțiile cu copiii despre emoțiile celorlalte persoane în anumite situații sau a personajelor din povești, punând accent pe consecințele comportamentale ale acestora în plan social (Cum credeți că s-a simțit Andrei când un alt coleg i-a dărmat castelul?/ Dar când a venit Vlad să-l ajute?).

Pentru a întări comportamentele respective ale copiilor este important să-i recompensăm verbal când la observăm, astfel copiii vor învăța cărui tip de mesaje emoționale prezente în mediu să fie atenți.

Multe din problemele de comportament se datorează emoționalității negative și lipsei de reglare emoțională. Strategiile emoționale au ca scop nu atât rezolvarea problemei care declanșează emoția negativă, cât mai ales ameliorarea acestei trăiri emoționale negative. O strategie emoțională prin care se modifică emoția negativă se referă la implicarea copiilor în activități recreative sau activități preferate.

Fiecare copil este diferit și nu poate fi comparat decât cu el însuși. Și totuși, câteva lucruri esențiale îi fac să fie asemenea: toți au nevoie de dragoste, de securitate, de îngrijire și de exercițiu. Toți simt nevoia de recunoaștere și acceptare. Toți caută un sprijin în adult și chiar au nevoie de un anumit control din partea acestuia pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și dobândesc propria experiență.

„Nici o profesiune nu cere posesorului ei atâta competență, dăruire și umanism ca cea de educator, pentru că în nici una nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decât omul în devenire”

Dumitru Salade

Bibliografie:

- Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița „Psihologie școlară”, Editura „POLIROM”, Iași, 2008;
- Roco Mihaela, „Creativitate și inteligență emoțională”, Editura „POLIROM”, Iași, 2001

PROIECT DE ACTIVITATE - "DETECTIVII PERSEVERENȚEI"

EDUCATOARE BOTAR ANIKO-CSILA GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT "PRICHINDELUL ISTEȚ", TURDA

Prin activitatea prezentată se urmărește demonstrarea sub formă de joc de rol al preșcolarilor exemple și contraexemple de comportament perseverent.

NIVELUL: II

GRUPA : MARE

TEMA ACTIVITĂȚII: "Detectivii perseverenței"

SCOPUL: Dezvoltarea toleranței la frustrare precum și abilitatea de a-și menține atenția și implicarea în stimulul activităților de învățare.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Să redea prin joc de rol exemple și contraexemple de comportament perseverent;
- Să utilizeze auto-verbalizări pozitive care îi vor ajuta să fie perseverenți atunci când se confruntă cu sarcini dificile;
- Să interpreteze în cor cântecul lui Petre cel Perseverent;

STRATEGII DIDACTICE: METODE ȘI PROCEDEE- conversația, explicația, exercițiul, demonstrația, evaluarea, surpriza;

MIJLOACE DIDACTICE: marioneta Petre cel Perseverent, marker, jucării, caiete, carioci, CD player, CD cu cântecul lui Petre cel Perseverent, buline cu Petre cel Perseverent;

BIBLIOGRAFIE:

- ✓ Curriculum pentru Învățământul preșcolar. Prezentări și explicitări; Editura didactica Publishing House, București, 2009;
- ✓ Michael E. Bernard, Ph. D. "Un curriculum preșcolar pentru dezvoltarea socio-emoțională (vârsta 4-7 ani)";

Desfășurarea activității

Secvența didactică/ Evenimentul didactic	Organizarea activității	Strategii didactice	Evaluare
Momentul organizatoric	Aerisirea sălii de grupă Aranjarea mobilierului pentru buna desfășurare a activității. Pregătirea materialelor didactice.		
Captarea atenției	Captarea atenției se va realiza cu ajutorul marionetei Petre cel Perseverent, care a venit din nou în vizită și ne-a adus ca surpriză o cutie cu niște jucării, caiete și	Surpriza Conversația Observația	Observarea comportamentului verbal și non-verbal al copiilor

	carioci.		
Reactualizarea cunoștințelor	<p>Se va cere copiilor să despartă în silabe cuvântul “<i>perseverență</i>”. La fiecare silabă se va bate din palme. Se stabilește numărul silabelor ,după care educatoarea numește un copil care să încerce să spună ce înseamnă a fi perseverent. (A continua chiar și atunci când ai de făcut un lucru dificil sau mai puțin interesant).</p> <p>-Cum arată un copil perseverent? (Are capul ridicat, spatele drept și nu se dă bătut).</p>	<p>Conversația</p> <p>Explicația</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Observarea comportamentului verbal si non-verbal al copiilor</p> <p>aprecieri verbale aplauze</p>
<p>Anunțarea temei</p> <p>Prezentarea noului conținut</p>	<p>Petre ne roagă să fim “ <i>Detectivii perseverenței</i>”.</p> <p>Copiii numiți va trebui să demonstreze cu obiectele din cutia adusă de Petre cel Perseverent prin joc de rol exemple și contraexemple de comportament perseverent.</p> <p>Ceilalți copii vor fi observatorii jocurilor de rol. Sarcina lor va fi de a surprinde cine este în jocul de rol perseverent și cine nu este perseverent.</p> <p>Exemplul 1:Copiii au de colorat o imagine cu animale.</p> <p><i>”M-am plictisit, voi termina altă dată.”</i>, <i>”Dacă voi încerca din greu, îl voi termina.”</i></p> <p>Exemplul 2:Copiii au de construit un castel din cuburile primite.</p> <p><i>”Nu voi reuși să-l termin niciodată!”</i> <i>”Nu mă dau bătut, știu că voi reuși !”</i></p> <p>Exemplul 3:Copiii trebuie să îmbine un puzzle cu mai multe piese.</p> <p><i>”E prea greu pentru mine, mă dau bătut.”</i> <i>”Cu cât voi încerca mai mult cu atât voi reuși mai bine.”</i></p> <p>La finalul fiecărui joc de rol ,copiii vor fi rugați să comenteze fiecare demonstrație, centrându-se pe comportamentul persoanei care a manifestat perseverență în comparație cu cel al persoanei care nu a fost perseverentă.</p>	<p>Conversația</p> <p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Exercițiul</p> <p>Evaluarea</p>	<p>Observarea comportamentului verbal si non-verbal al copiilor</p> <p>aprecieri verbale aplauze</p>
Obținerea performanței	<p>Copiii vor fi rugați să-și reamintească auto-verbarizările pe care Petre le folosește atunci când trebuie să facă ceva greu, plictisitor sau</p>	<p>Explicația</p>	

	<p>care necesită un timp mai îndelungat.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <i>Pot să continui să încerc chiar și atunci când lucrurile sunt grele.</i> ➤ <i>Știu că dacă voi încerca suficient, voi reuși.</i> ➤ <i>Cu cât încerc mai mult cu atât voi reuși mai bine.</i> <p>Copiii vor fi rugați să rostească aceste gânduri cu voce tare în cor, și încurajați să gândească asemenea lui Petre cel Perseverent, atunci când au de făcut ceva dificil sau neinteresant.</p>	<p>Demonstrația</p> <p>Evaluarea</p>	<p>aprecieri verbale aplauze</p>
Încheierea activității	<p>Petre cel Perseverent se arată foarte mulțumit de copiii grupei mari, de aceea îi invită să cânte împreună cântecul lui de pe CD, în timp ce le împarte și câte o bulină pe care este imprimat imaginea lui.</p>	<p>Evaluarea</p>	<p>Recompense sociale: aplauze, aprecieri verbale, Medalioane cu Petre cel Perseverent</p>

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

Bucur Alina, prof.înv. preșcolar, Grădinița cu P. P. Nr.5, Reghin
Puiu Maria Gina, prof.înv. preșcolar, Grădinița cu P. P. Nr.5, Reghin

Rolul educatorului în grădinița zilelor noastre nu trebuie să se limiteze la organizarea și desfășurarea activităților specifice domeniului cognitiv. Educatorul nu transmite doar cunoștințe, el este „formator de suflete”. Aceasta presupune o relaționare afectivă cu copilul. El trebuie să fie atent nu doar la dezvoltarea cognitivă a copilului ci și la cea afectivă, la felul cum empatizează și relaționează cu ceilalți. El trebuie să sesizeze dacă preșcolarul reușește să gestioneze stresul și să identifice care sunt situațiile de stres. Pentru aceasta e bine să existe o colaborare cu specialiștii (psiholog, consilier școlar), acolo unde aceștia există în instituție. Este necesară identificarea celor mai eficiente metode și tehnici de intervenție și prevenție.

Bineînțeles că ar fi ideală și o susținere a școlilor și familiilor în demersul de optimizarea a dezvoltării sociale, emoționale a tuturor copiilor și tinerilor.

I. Competențe sociale

II. Cum dezvoltăm competențele sociale și emoționale la preșcolari?

I. Competențe sociale

Aspecte generale:

- Se dezvoltă gradual;
- Relaționate cu o serie de variabile academice, ale succesului școlar și cu starea de bine a copiilor.
- Pot exista întârzieri în achiziția lor (vizibile chiar de la vârsta de 4 ani), cu implicații asupra dezvoltării ulterioare în domenii diverse (școlar, familial, social, etc).
- Pentru o parte din copii întârzierile pot fi suficient de serioase astfel încât să pună probleme de adaptare (comportamentale, emoționale)

II. Cum dezvoltăm competențele sociale și emoționale la preșcolari?

Care sunt cele mai bune practici?

1. **Educarea sistematică** a acestor competențe pentru a realiza cadrul de creștere și cultivare a lor;
2. **Prevenția problemelor** acolo unde sunt identificați anumiți factori de risc;
3. **Intervenția de specialitate**, acolo unde există deja întârzieri marcante și probleme de adaptare.

1. Educarea sistematică

- Dezvoltarea socială și emoțională: unul dintre domeniile fundamentale de dezvoltare atins de curricula învățământului preșcolar;
- Sunt necesare activități care să dezvolte aceste competențe, la fel cum avem nevoie de activități specifice pentru dezvoltarea celorlalte domenii (cognitiv, lingvistic, fizic).

Principii care fundamentează educarea sistematică:

- Definirea competențelor sociale și emoționale în termeni operaționali, astfel încât să știm, ce dorim să atingem

- Predarea explicită a conceptelor (nevoia existenței unei curricule) prin metode adaptate copiilor preșcolari
- Feedback comportamental specific, care să faciliteze consolidarea abilităților dobândite
- Învățarea explicită a unor tehnici și exersarea lor (obiceiuri mentale, auto-verbalizare pozitivă)

Aceste principii trebuie să implicce grădinița și familia!

2. Prevenția problemelor

Când este necesară?

- Atunci când sunt identificați copii care prezintă o serie de factori de risc și/sau semne și simptome relaționate cu diverse probleme de sănătate mintală, dar care nu îndeplinesc criteriile de diagnostic

Avantajele prevenției:

- E mai ușor să previi decât să vindeci (efectele sunt obținute cu mai puțin efort și sunt mai stabile pe termen lung)
- Poate fi realizată timpuriu, înainte de instalarea deplină a problemelor și complicațiilor

Pași de urmat:

- Identificarea copiilor care au nevoie de prevenție
- Implementarea unui program de prevenție variat științific.

Abilități socio-emoționale vizate:

- înțelegere
- organizare
- perseverență
- încredere
- rezistență(reglare) emoțională

3. Intervenția de specialitate

Cine o face?

- Psihologul clinician (asistență psihologică în sănătate și boală)
- Psihologul educațional (asistență psihologică și pentru promovarea sănătății)
- Psihoterapeutul(psihoterapie)
- Consilierul psihologic (consiliere psihologică)

Program de dezvoltare socio-emoțională desfășurat la grupă

Acest program reprezintă un real suport pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționalele copiilor. Cu ajutorul acestui program acestia își vor putea dezvolta abilitățile sociale și emoționale precum: înțelegerea, organizarea, perseverența, încrederea și rezistența(reglarea) emoțională. De exemplu:

Rilă cel Încrezător îi va învăța pe copii să știe că pot să reușească în multe domenii la școală, fără să le fie frică că fac greșeli sau să încerce ceva nou.

Vor învăța:

- să gândească înainte de a acționa;
- să fie toleranți cu alte persoane;
 - să își asume responsabilitatea socială;
 - să respecte reguli.

Rilă cel Perseverent îi va învăța pe copii să încerce din nou, atunci când sarcinile pe care le au de facut sunt dificile sau plictisitoare.

Vor învăța:

- să creadă în reușita lor
- să depună efort și să lucreze din greu pentru a finaliza sarcinile

Rilă cel Organizat îi va învăța pe copii să stabilească scopuri realiste, să-si planifice eficient timpul și să-și monitorizeze sarcinile școlare.

Vor învăța :

- să stabilească scopuri-obiective
- să-și planifice timpul

Rilă cel Înțelegător îi va învăța pe prescolari, importanța lucrului cooperativ cu educatorii, învățătorii și colegii de grupă. Vor putea rezolva probleme relaționale fără a recurge la furie urmând reguli stabilite la nivelul grupei.

Vor învăța:

- să fie toleranți cu alte persoane
- să gândească înainte de a acționa
- să respecte regulile grupei.

Rilă cel Înțelept îi va învăța pe copii ca să își modeleze emoțiile, să se calmeze, astfel încât să nu devină extrem de furioși, deprimați sau îngrijorați.

Vor învăța:

- să rămână calmi și controlați când cineva îl tratează nedrept fără considerație sau nerescpectuos.
- să nu devină deprimați atunci când greșesc, nu înțeleg ceva, când iau o notă mică sau când colegii îi necajesc sau ignoră
- să nu devină extrem de îngrijorați înainte de un test important sau înaintea unei activități importante
- să nu devina extrem de îngrijorați atunci când doresc să cunoască o persoană nouă.

Ioana Încrezătoarea

Eu sunt Ioana Încrezătoarea, curajoasă
precum vezi,

Îmi spun mereu: „Știu că pot!”

Chiar dacă greșesc, eu nu mă opresc,

Eu sunt Încrezătoare și zâmbesc!

În curtea casei joc șotron,

Și fac și lucruri grele

Eu pot să muncesc, chiar de obosec,

Eu sunt Încrezătoare și zâmbesc!

Ce înseamnă să fii încrezător?

Încrederea presupune ca tu să:

- vorbesti tare pentru ca ceilalți să te audă,
- stai cu spatele drept,
- te uiți în ochii celor care vorbesc cu tine,
- încerci să faci lucruri grele, singur fără a cere ajutorul educatoarei,
- încerci să faci lucruri noi fără să-ți fie frică de greșeli
- vorbești și te joci cu mai mulți copii de la grădiniță,
- spui celorlalți ce gândești și ce vrei să faci.

CREATIVITATE ÎN EXEMPLELE DE BUNĂ PRACTICĂ

PROF. BULZ ELENA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ ROMULI

Exemple de bună practică caută orice educatoare în activitățile zilnice, din dorința de a se face înțeleasă de micii preșcolari dar și pentru a-i determina pe aceștia să descopere lumea în care trăim, și când vor fi mari să se poată integra cu succes în societate.

Este bine știut rolul pe care-l ocupă în activitățile preșcolarelor, creativitatea și intuiția: atât a educatoarei cât și a celui pe care dorește să-l modeleze.

Creativitatea poate fi înțeleasă ca o rezolvare eficientă și corectă a unei probleme. De exemplu dacă dorim să-l învățăm pe copil reguli de comportament civilizate, reguli de igienă personală dar în același timp vrem să-i dezvoltăm și limbajul; educatoarea poate recurge la următoarea metodă: le propune copiilor să asculte câteva poezii adecvate temei/domeniului de studiu. Ex. **Alinuța jucăușă** (Alinuța jucăușă/ Azi se joacă c-o păpușă/O hrănește și-o îmbracă,/ Fiindcă este a ei fată./ Năstrușnicul Daniel,/ A ales un tractorul/ Îl conduce, îl virează/ Și apoi îl demontează./ Amândoi vor crește mari/ După ce vor fi școlari,/ Vor ști-n orice dimineață,/ Care-i rostul lor în viață./-creație proprie).

Poezia poate fi discutată pe diverse sectoare, astfel încât să servească ca suport pentru educarea comportamentului: Cum ne jucăm?, Ce fac fetițele? Dar băieții când cresc mari? Care este meseria voastră preferată? Ce am face dacă am fi părinții unor copii neastâmpărați? De ce se mândresc părinții care au copii cuminți?

Un alt text simplu, ce poate fi utilizat în cadrul acestor activități ar putea fi și poezia **Prieteni nedespărțiți** - (Piaptănușul și periuța,/ Sunt prieteni foarte buni/ Pe Fănel ei îl ajută/ De vreo câțiva ani prea buni./ Dimineața...la trezire,/ Băiețelul educat,/ Baia mereu frecventează/ Corpul-i e frumos, spălat!/ Și-i zâmbesc pe etajeră/ Prietenii nedespărțiți/ Părul, el și-l netezește/ Dinții-i sunt mereu curați./-creație proprie).

Avându-l ca model pe micul Fănel, din poezia citată, preșcolarul va înțelege ușor care sunt beneficiile menajului, propunând și alte exemple de copii din opere literare, sau poezioare pentru copii, ai căror eroi- pot servi ca modele, demne de urmat. Educatoarea îi poate provoca: să deseneze periuțe sau pieptene zâmbitoare, să-și imagineze cum arată Fănel, să creeze și ei o poezie sau o scurtă poveste despre igienă.

De cele mai multe ori, rezultatele învățării sunt uimitoare, se dezvoltă limbajul preșcolarului, dorința de a fi mereu curat, dorința de a fi de folos societății și mai ales, se va observa cum se dezvoltă imaginația copiilor. În primul rând, ei vor dori să participe cât mai des la astfel de activități, apoi se vor implica în multe jocuri de rol (De-a doctorul, De-a școlarii, De-a patronul, etc). Treptat, treptat, se va observa cu câtă ușurință pot să creeze poezii sau poezioare scurte.

Creativitatea este un produs al gândirii umane, de aceea, preșcolarul trebuie să aibă o motivație pentru a deveni creativ, iar educatoarea trebuie să știe : când, unde și cum să insiste pentru a contribui la dezvoltarea imaginației copilului.

Cadrul didactic trebuie să țină cont de câteva aspecte, legate de creativitate: produsul de creație, produsul creat, personalitatea creatoare și mai ales mediul sau climatul social creativ.

Produsul de creație (sau tema aleasă) ar trebui să fie adecvată vârstei preșcolarului pentru a nu depăși puterea de înțelegere a acestuia. Produsul creat va fi rezultatul efortului creator al

copilului. Factori precum; mediul familial, educația, sănătatea copilului, starea materială vor contura personalitatea creatoare a acestuia iar mediul social creativ va fi creat cu grijă de educatoare, în cadrul grupei pe care o conduce. Ea va sprijini copilul oferindu-i încurajări, suport științific, material didactic, etc.

Secretul reușitei în educarea creativității constă în alegerea cu atenție a obiectivelor învățării. Cele mai importante obiective pentru educarea creativității sunt: formarea receptivității față de probleme/ îmbogățirea reprezentărilor despre obiect, fenomen, situație/ însușirea principalelor procedee imaginative/ însușirea unor modalități de operare a gândirii/ dezvoltarea imaginației reproductive și a imaginației anticipative/ formarea capacității de exprimare a propriilor idei și soluții/ cultivarea spontaneității și independenței.

Dacă toate aceste obiective, se vor atinge prin metode adecvate (atât metode moderne cât și clasice) și nu se va uita că la grădiniță întregul proces educativ se bazează pe joc, reușita este asigurată.

Rolul esențial al educatoarei este ca permanent să creeze în grădiniță condiții și situații specifice care vor favoriza dezvoltarea spiritului de investigație, al gândirii divergente și mai ales a unei atitudini creative.

Bibliografie:

- 1, Roșca Al., Zorgo B., Aptitudinile, Editura Științifică, București 1972.
2. Roșca Alexandru, Psihologia copilului preșcolar, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968.

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI PRIN INTERMEDIUL PROGRAMULUI "DA, POȚI!"

Prof. Burlacu Daniela-Ioana, Grăd. cu P.P. "Căsuța Piticilor", loc. Turda, jud. Cluj

Una dintre metodele cele mai eficiente de dezvoltare socio-emoțională a preșcolarilor constă în folosirea poveștilor, deoarece copiii își însușesc cel mai bine un anumit comportament prin imitație. Folosirea păpușilor din programul "Da, Poți!", împreună cu o poveste face ca realizarea obiectivelor să fie certă.

În prima parte a activității este prezentată copiilor păpușa Ovi cel Organizat, care îi va ajuta să învețe ce înseamnă să fii organizat. Acesta le-a spus că el întotdeauna ascultă cu grijă ceea ce îi spune educatoarea, că începe să lucreze din timp la sarcini și că încearcă să nu piardă prea mult timp jucându-se, că el are grijă de lucrurile lui, punându-le la locul lor când a terminat de lucrat cu ele, că are grijă de el aranjându-și hainele și că întotdeauna el este curat.

Educatoarea a explicat apoi copiilor faptul că organizarea înseamnă să îți propui să faci tot ce îți stă în putere, să asculți cu atenție ceea ce educatoarea sau părintele vrea să îți spună, să îți folosești timpul cu grijă terminându-ți sarcinile și jucându-te cu măsură, să ai grijă de propriile lucruri și să le pui la locul lor după ce le-ai folosit.

În continuare educatoarea a demonstrat copiilor o situație în care a dat dovadă de comportamentul organizat, iar apoi una în care a demonstrat un comportament dezorganizat.

În cele ce au urmat Ovi le-a citit povestea „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” de Nina Stănculescu, în care este ilustrat un personaj care nu dovedește organizare și consecințele acestui lucru.

În finalul activității educatoarea a încurajat copiii să își dorească să fie organizați ca și Ovi cel Organizat și nu dezorganizați ca și Petrișor din povestea citită.

Desfășurarea activității

În prima parte a activității este prezentată copiilor păpușa Ovi cel Organizat, care îi va ajuta să învețe ce înseamnă să fii organizat. Prin intermediul educatoarei, păpușa le-a vorbit copiilor spunându-le că este bucuros să îi cunoască și le-a spus câteva lucruri despre el, care i-au adus numele de Ovi cel Organizat. Ovi le-a spus că el întotdeauna ascultă cu grijă ceea ce îi spune educatoarea, că începe să lucreze din timp la sarcini și că încearcă să nu piardă prea mult timp jucându-se, că el are grijă de lucrurile lui, punându-le la locul lor când a terminat de lucrat cu ele, că are grijă de el aranjându-și hainele și că întotdeauna el este curat.

Educatoarea a explicat apoi copiilor faptul că organizarea înseamnă să îți propui să faci tot ce îți stă în putere, să asculți cu atenție ceea ce educatoarea sau părintele vrea să îți spună, să îți folosești timpul cu grijă terminându-ți sarcinile și jucându-te cu măsură, să ai grijă de propriile lucruri și să le pui la locul lor după ce le-ai folosit.

În continuare educatoarea a demonstrat copiilor comportamentul organizat. Aceasta a ieșit puțin din grupă și a intrat înapoi cu părul și hainele ordonate, capul ținut drept și cu geanta purtată exemplar. După ce a salutat copiii le-a spus că ea este ca Ovi cel Organizat și anume că atunci când are ceva de făcut se gândește prima dată că va face tot posibilul, că se întreabă de cât timp are nevoie și de ce materiale are nevoie pentru a face acel lucru. După aceea, deschizând geanta, a arătat copiilor că și-a amintit să aducă cartea și pachetul de mâncare și că își păstrează hârtiile ordonate și curate.

Ulterior educatoarea a părăsit din nou încăperea și s-a întors pentru a demonstra copiilor ce înseamnă să nu fii organizat. Aceasta avea acum coafura stricată, șireturile dezlegate și purta geanta neîngrijit. La intrare în sala de grupă s-a prefăcut că se împiedică de șiretul dezlegat, a scăpat geanta pe podea și stând strâmb a zis că ea nu este ca Ovi cel Organizat, că atunci când are ceva de făcut nu îi place să se gândească la acel lucru, că niciodată nu se gândește la timpul și materialele de care are nevoie pentru a realiza o sarcină. Deschizând geanta a arătat copiilor o sumedenie de hârtii amestecate, dintre care a aruncat câteva pe podea, arătând disperare că nu găsește nimic în geanta cu care venise.

După cele două demonstrații educatoarea a întrebat copiii dacă ei vor să fie ca Ovi cel Organizat și a primit răspuns afirmativ de la toți. În cele ce au urmat Ovi le-a citit povestea „Cum

au fugit odată jucăriile de la un copil” de Nina Stănculescu, în care este ilustrat un personaj care nu dovedește organizare și consecințele acestui lucru.

După terminarea poveștii educatoarea a condus o discuție despre personajul din poveste adresând copiilor o serie de întrebări legate de conținut, printre care „De ce erau supărate jucăriile lui Petrișor?”, „Ce au hotărât jucăriile să facă?”, „Cum s-a simțit Petrișor în fața vânzătorului și a copiilor?”, etc.

În finalul activității educatoarea a încurajat copiii să își dorească să fie organizați ca și Ovi cel Organizat și nu dezorganizați ca și Petrișor din povestea citită.

Proiect de activitate

GRUPA: Mare

TEMA: Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?

SCOPUL ACTIVITĂȚII:

- ❖ Dezvoltarea capacității de recunoaștere a unor exemple și contraexemple de comportament organizat, precum și identificarea unor persoane care manifestă comportament organizat.

DOMENIUL: Limbă și Comunicare

DENUMIREA ACTIVITĂȚII: Povestirea educatoarei

TEMA: „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” de Nina Stănculescu

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- să deprindă mesajul povestirii cu ajutorul întrebărilor;
- să identifice comportamentul dezorganizat prezent în cadrul povestirii;
- să-și exprime atitudinea de aprobare/dezaprobară a faptelor personajelor.

STRATEGII DIDACTICE:

Metode și procedee:

- povestirea, conversația, explicația, problematizarea.

Forme de organizare:

- frontală.

Material didactic:

- păpușa Ovi cel Organizat, carte cu povești, planșe cu imagini din poveste.

SECVENȚA DIDACTICĂ	ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE/ FEEDBACK
1. Moment organizatoric	Asigurarea unui climat optim desfășurării activității: - aerisirea sălii de grupă; - pregătirea materialului didactic necesar; - aranjarea mobilierului.		Observarea comportamentului nonverbal
2. Captarea atenției	Se realizează prin prezentarea cărții de povești	Conversația	Observarea atenției copiilor și a interesului acestora pentru activitate
3. Anunțarea temei: „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil”	Se anunță tema activității „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” și obiectivele urmărite.	Conversația Explicația	Observarea comportamentului verbal și nonverbal
4. Desfășurarea activității	Ovi cel Organizat invită copiii să se așeze pe pernițe pentru a audia povestea „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” de Nina Stănculescu. Acesta va	Conversația	

SECVENȚA DIDACTICĂ	ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE/ FEEDBACK
	<p>reda conținutul poveștii cât mai expresiv, folosind mimica și gestică corespunzătoare. Conținutul povestirii va fi expus urmărindu-se succesiunea momentelor principale. Simultan cu povestirea, se vor prezenta imagini sugestive. Pe parcursul povestirii, se vor explica cuvintele și expresiile necunoscute.</p> <p>La finalul lecturii educatoarea va fixa mesajul și acțiunea povestirii adresând întrebări sugestive copiilor: „De ce erau supărate jucăriile lui Petrișor?”, „Ce au hotărât jucăriile să facă?”, „Cum a reacționat Petrișor când și-a văzut jucăriile în magazin?”, „Cum s-a simțit Petrișor în fața vânzătorului și a copiilor?”, „Ce a promis Petrișor că va face de acum înainte?”.</p>	<p>Povestirea</p> <p>Problematizarea</p>	<p>Aprecieri verbale</p>
5. Încheierea activității	Se fac aprecieri asupra modului de desfășurare a activității.	Conversația	Aprecieri verbale stimulative

BIBLIOGRAFIE:

- Povestea „Cum au fugit odată jucăriile de la un copil” de Nina Stănculescu;
- Lolica Tătaru, Mihaiela Gădălean, Livia Pojar, Mihaela Cosma, „Activitățile integrate: întrebări și răspunsuri”, Editura Casei Corpului Didactic Cluj, 2009;
- Curriculum pentru învățământul preșcolar, 2009

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN ACTIVITĂȚILE EXTRAȘCOLARE

PROF. ÎNV. PREȘC. BURSUC RALUCA-GEORGETA, GRĂD. CU P.N. DRĂGOIENI-GORJ

Activitățile extracurriculare organizate împreună cu elevii mei au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale.

Excursiile pe care le organizez bianual contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură.

Serbările școlare vin în ajutorul afirmării și formării personalității elevului. În timpul prezentării programului artistic, elevul artist îi va avea ca spectatori pe colegii de școală, dar și pe părinții cărora va trebui să le recite sau să le cânte, exprimând trăirile care îl copleșesc.

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale – organizate selectiv – constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru.

Parteneriatele ajută copiii să aibă succes la școală și mai târziu, în viață.

Activitățile extracurriculare sunt o componentă educațională valoroasă și eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor.

Trebuința de se juca, de a fi mereu în mișcare, este tocmai ceea ce ne permite să împăcăm școala cu viața. Pentru a-l face pe copil să depășească în școală „greutățile greu de învins”, important este să nu uităm că una din trebuințele principale ale copilului este jocul. Dacă avem grijă ca obiectivele instructiv – educative să primeze, dar să fie prezentate în mod echilibrat și momentele recreative, de relaxare, atunci rezultatele vor fi întotdeauna deosebite. În cadrul acestor activități elevii se deprind să folosească surse informaționale diverse, să întocmească colecții, să sistematizeze date, *învață să învețe*. Prin faptul că în asemenea activități se supun de bună voie regulilor, asumându-și responsabilități, copiii se autodisciplinează.

Modelarea, formarea și educația omului cere timp și dăruire. Timpul istoric pe care îl trăim cere oameni în a căror formație caracterul și inteligența se completează pentru propria evoluție a individului.

În școala contemporană eficiența educației depinde de gradul în care se pregătește copilul pentru participarea la dezvoltarea de sine și de măsura în care reușește să pună bazele formării personalității copiilor.

În acest cadru, învățământul are misiunea de a-i forma pe copii sub aspect psihointelectual, fizic și socioafectiv, pentru o cât mai ușoară integrare socială. Complexitatea finalităților educaționale impune îmbinarea activităților curriculare cu cele extracurriculare.

Scopul activităților extrașcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea copiilor în activități cât mai variate și bogate în conținut, cultivarea interesului pentru activități socio-culturale, facilitarea integrării în mediul școlar, oferirea de suport pentru reușita școlară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale și corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activitățile extrașcolare se desfășoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăți de afirmare în mediul școlar să reducă nivelul anxietății și să-și maximizeze potențialul intelectual.

Activitățile extracurriculare organizate împreună cu preșcolarii mei au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale.

Excursiile pe care le organizez bianual contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii cunosc locul natal în care au trăit, muncit și luptat înaintașii lor învățând astfel să-și iubească țara, cu trecutul și prezentul ei. Copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști. Excursia este cea care îl reconfortează pe copil, îi prilejuiește însușirea unei experiențe sociale importante, dar și îmbogățirea orizontului cultural științific. Excursia reprezintă finalitatea unei activități îndelungate de pregătire a

copiilor, îi ajută să înțeleagă excursiile nu numai din perspectiva evadării din atmosfera de muncă de zi cu zi ci și ca un act de ridicare a nivelului cultural.

Vizitele la muzee, expoziții, monumente și locuri istorice, case memoriale – organizate selectiv – constituie deasemenea un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice și istorice ale poporului nostru. Ele oferă copiilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, momentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale, relațiile dintre oameni și rezultatele concrete ale muncii lor, stimulează activitatea de învățare, întregesc și desăvârșesc ceea ce copiii acumulează în cadrul activităților. Anul școlar trecut am vizitat "Muzeul vinului" la Dragasani, Muzeul Olteniei din Craiova, expoziția de flori organizată în orașul Craiova de 1 Iunie

Lucrând cu grupă combinată am organizat doar excursii-vizite la "Casa Memorială Constantin Brâncuși" în loc. Hobița-Gorj, am vizitat Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu" și Ansamblul Sculptural Constantin Brâncuși.

În grădinițe serbările școlare vin în ajutorul afirmării și formării personalității copilului. În timpul prezentării programului artistic, copilul artist îi va avea ca spectatori pe colegi, dar și pe părinți cărora va trebui să le recite sau să le cânte, exprimând trăirile care îl copleșesc. Realizarea programului artistic presupune o muncă de căutare și de creație din partea educatoarei. În cadrul serbării educatorul este regizor, coregraf, pasionat culegător de folclor, poet, interpret model pentru micii artiști. Importanța unor asemenea festivități organizate la sfârșit de an școlar, de Ziua copilului sau sărbătorile religioase, este deosebită. Ele largesc orizontul spiritual al elevilor, contribuind la acumularea de noi cunoștințe, la îmbogățirea trăirilor afective și sentimentelor estetice. Pentru ca preșcolarii să-și motiveze participarea la această aleasă activitate, este foarte importantă atmosfera realizată în timpul repetițiilor, caracterizată prin bună dispoziție, dar și prin seriozitate. Șansa de reușită a serbărilor este dată de varietatea programului artistic, în măsură să valorifice talentul de recitator al unora, calitățile vocale, de ritm și grație ale altora, dar și destoinicia pentru realizarea costumelor și decorurilor. Versul, muzica vocală și instrumentală, gimnastica ritmică, scenetele pline de haz, armonios îmbinate, asigură varietatea și dinamismul spectacolului. Micii artiști trebuie încurajați, stimulați, pentru a realiza buna dispoziție și participarea cu interes de-a lungul pregătirii și desfășurării spectacolului. Serbările școlare sunt momente de maximă bucurie atât pentru copii, cât și pentru părinții lor. Ele aduc lumină în suflete, dau aripi imaginației, entuziasmului și rămân de-a pururi ca momente de neuitat în viața fiecăruia. *Ca să poți povesti sau cânta copiilor, trebuie să-i iubești, să cauți să pricepi firea și lumea aparte în care trăiesc, să știi să cobori până la nivelul personalității lor. Trebuie să iei parte împreună cu dâșii la toate manifestările sufletești; într-un cuvânt, rămânând om mare, să fii cât se poate de copil.* (G. Coșbuc)

Spectacolele constituie o altă formă de activitate extracurriculară în școală, prin care copilul face cunoștință cu lumea minunată a artei. Deși această formă de activitate îl pune pe copil în majoritatea cazurilor în rolul de spectator, valoarea ei deosebită rezidă în faptul că ea constituie o sursă inepuizabilă de impresii puternice, precum și în faptul că apelează, permanent, la afectivitatea copilului.

La Teatrul Dramatic Elvira Godeanu din Tg-Jiu am vizionat „Amintiri din copilarile” de Ion Creanga, unde peripețiile lui Nică au stârnit râsul în rândul copiilor.

Parteneriatele ajută copiii să aibă succes la școală și mai târziu, în viață. Atunci când părinții, copiii și ceilalți membri ai comunității se consideră unii pe alții parteneri în educație, se creează în jurul copiilor o comunitate de suport care începe să funcționeze. Parteneriatele trebuie văzute ca o componentă esențială în organizarea școlii și grupei de preșcolari. Ele nu mai sunt de mult considerate doar o simplă activitate cu caracter opțional sau o problemă de natura relațiilor publice. În cadrul acestor parteneriate se pot parcurge următoarele conținuturi: transmiterea unor informații despre ecologie, dobândirea unor cunoștințe despre relația om-mediul, educarea unor comportamente și conduite civilizate, îmbogățirea vocabularului activ cu cuvinte din diferite domenii, cultivarea unor atitudini de investigare, cercetare etc. Anul acesta am avut parteneriate cu :

1. Familia - "*Arta de fi parinte*" ;
2. Biblioteca "Christian Tell", Tg-Jiu- "*Printre cărți*";
3. Muzeul Județean Gorj "Alexandru Ștefulescu"- "*Pe urmele strămoșilor*";
4. Inspectoratul de Poliție Județean Gorj- „*Împreună pentru o siguranță mai bună*”
5. Ocolul Silvic Corcova, Mehedinți- „*Să ocrotim natura!*”

Prin organizarea unor concursuri între grupe am promovat valori culturale și etice fundamentale, precum și fair play-ul competițional, sensibilitatea și personalitatea lor suferind modificări pozitive, putând ușor depista tinere talente artistice în vederea cultivării și promovării lor. Concursurile sportive vin ca și o completare a activităților sportive, cei mici participând cu multă plăcere la concursurile sportive organizate, cum ar fi: atletism, concurs de săniuțe, de biciclete, de aruncat la țintă, etc.

O mare contribuție în dezvoltarea personalității copilului o au activitățile extrașcolare care susțin derularea unor proiecte, (de exemplu "*Ce ne pune toamna-coș ?*") implicând în mod direct copilul prin personalitatea sa. Aplicată la grupă, metoda proiectului este acceptată cu plăcere de elevi, deoarece permite munca în echipă, unde poate contribui, potrivit înclinațiilor individuale, la realizarea unui scop comun.

Implicarea elevilor în proiectele educative, atât la nivel național cât și internațional a crescut în ultimii ani aceasta dovedind interesul crescut al copiilor față de unele activități educative. Concursul de creație plastică urmărește stimularea implicării copiilor în activitățile extrașcolare, descoperirea și dezvoltarea aptitudinilor artistice și literare ale copiilor din ciclul primar . Prin participarea la astfel de proiecte copiii își dezvoltă aptitudinile artistice și plastice, spiritul de echipă- (în realizarea lucrărilor colective), își vor testa aptitudinile, își vor putea pune în valoare calitățile artistice.

Activitățile extracurriculare mai sus enumerate și analizate sunt apreciate atât de către copii, cât și de factorii educaționali în măsura în care :

- valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile copiilor;
- organizează într-o manieră plăcută și relaxantă timpul liber al copiilor, contribuind la optimizarea procesului de învățământ ;
- formele de organizare sunt din cele mai ingenioase, cu caracter recreativ ;
- copiii au teren liber pentru a-și manifesta în voie spiritul de inițiativă;
- participarea este liber consimțită, neco condiționată, constituind un suport puternic pentru o activitate susținută;
- au un efect pozitiv pentru munca desfășurată în grup;
- sunt caracterizate de optimism și umor;
- creează un sentiment de siguranță și încredere tuturor participanților;
- urmăresc lărgirea și adâncirea influențelor exercitate în procesul de învățământ;
- contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Activitatea extracurriculară e o componentă educațională valoroasă și eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenție, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activității, cât și în relațiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor. Diversitatea activităților extrașcolare oferite crește interesul copiilor pentru școală și pentru oferta educațională.

În concluzie, cadrul didactic poate face multe pentru educarea spiritului creativ în cadrul activităților extracurriculare. Dar, se vede necesitatea de a modifica destul de mult modul de gândire, să evite critica în astfel de activități, să încurajeze elevii și să realizeze un feedback pozitiv. Cadrul didactic are, prin acest tip de activități, posibilități deosebite să-și cunoască preșcolarii, să-i dirijeze, să le influențeze dezvoltarea, să realizeze mai ușor și mai frumos obiectivul principal al grădiniței și al învățământului primar – pregătirea copilului pentru viață.

În legătură cu dezvoltarea creativității copiilor, pot fi date educatorilor următoarele îndrumări: gândirea creativă și învățarea din proprie inițiativă trebuie încurajate prin laudă.

BIBLIOGRAFIE

- * Cernea, Maria, *Contribuția activităților extracurriculare la optimizarea procesului de învățământ*, în “Învățământul primar” nr. 1 / 2000, Ed. Discipol, București;
- * Ionesc, M., Chiș, V., *Mijloace de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001
- * Vlăsceanu, Gheorghe, coord., Neculau, Adrian, *Școala la răscruce. Schimbare și continuitate în curriculumul învățământului obligatoriu. Studiu de impact*, Editura Polirom, 2002

DESPRE EMOȚII ȘI DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ A COPIILOR

**CĂLIMAN LUMINIȚA – PROF. PT. ÎNV. PREȘCOLAR, & MÎNDRU NICA –
EDUCATOARE, GRĂDINIȚA NR. 3, STRUCTURA ȘCOLII GIMNAZIALE „GHEORGHE
PETRAȘCU”, TECUCI, JUD. GALAȚI**

Rezumat: „Emoțiile sunt modalitatea noastră de adaptare la mediu. Primii factori care pot interveni reglator în acest proces sunt familia și grădinița. Utilizarea în diferite contexte a cuvintelor care denumesc emoții este o modalitate de a învăța copiii să recunoască și să denumească emoțiile proprii sau ale celorlalți devenind un model dar și un antrenor pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale. Copiii învață ce sunt emoțiile și cum să reacționeze față de ele observând comportamentul adultului. Educatorul poate să sprijine dezvoltarea emoțională a copilului prin diferite comportamente. Reacția copiilor la situațiile de zi cu zi diferă în funcție de temperamentul pe care îl au. În aceeași situație, doi copii pot reacționa diferit sub aspectul intensității emoției, duratei de manifestare a pragului de activare și duratei de restabilire a stării de calm. Dincolo de comportamentele pe care copiii le manifestă atunci când trăiesc o anumită emoție există o serie de diferențe temperamentale mai greu de observat, care țin de modul în care reacționează corpul și mintea copiilor când sunt expuși la anumite situații și care reprezintă fața nevăzută a reactivității emoționale. Reacțiile educatorilor la manifestările emoționale ale copiilor reprezintă o sursă importantă de învățare despre emoții. Educatorul poate să sprijine dezvoltarea emoțională a copilului prin diferite comportamente. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea abilităților emoționale și sociale încă din perioada preșcolară care este perioada de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv.

Cu toții ne-am dori o viață plăcută, liniștită, cu succese și împliniri. Astfel, perioada preșcolară reprezintă o etapă semnificativă pentru constituirea bazelor activității psihice și a trăsăturilor de personalitate ale copiilor. Pe măsură ce ei cresc au din ce în ce mai multe oportunități de a-și dezvolta comportamentul. De aceea pe lângă abilitățile intelectuale care sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Ele circumscriu acele experiențe psihice complexe ce amprentează multidimensional funcționarea unei persoane.

Emoțiile sunt modalitatea noastră de adaptare la mediu. Primii factori care pot interveni reglator în acest proces sunt familia și grădinița. Utilizarea în diferite contexte a cuvintelor care denumesc emoții este o modalitate de a învăța copiii să recunoască și să denumească emoțiile proprii sau ale celorlalți devenind un model dar și un antrenor pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale. Copiii învață ce sunt emoțiile și cum să reacționeze față de ele observând comportamentul adultului. Educatorul poate să sprijine dezvoltarea emoțională a copilului prin diferite comportamente. Reacția copiilor la situațiile de zi cu zi diferă în funcție de temperamentul pe care îl au. În aceeași situație, doi copii pot reacționa diferit sub aspectul intensității emoției, duratei de manifestare a pragului de activare și duratei de restabilire a stării de calm. Dincolo de comportamentele pe care copiii le manifestă atunci când trăiesc o anumită emoție există o serie de diferențe temperamentale mai greu de observat, care țin de modul în care reacționează corpul și mintea copiilor când sunt expuși la anumite situații și care reprezintă fața nevăzută a reactivității emoționale.

Emoțiile sunt modalitatea noastră de adaptare la mediu. În funcție de tipul de emoție trăită într-o anumită situație, copilul învață să-și recunoască nevoile emoționale și mentale și să acționeze în consecință. Când copilul trăiește o emoție este important să-l învățăm trei aspecte:

- Cum să-și identifice și să-și recunoască emoțiile trăite?
- Care este nevoia de adaptare pe care o semnalizează emoția?
- Cum să-și schimbe comportamentul sau modul de a percepe situația în așa fel încât să se adapteze sănătos la situație?

Primii factori care pot interveni reglator în acest proces sunt familia și grădinița. Atitudinile părinților față de copiii lor variază de la toleranță excesivă până la atitudini extrem de dure față de comportamentele „inadecvate” ale copiilor. Sursa acestor atitudini este reprezentată de așteptările

părinților, care pot fi nepotrivite în raport cu vârsta și cu abilitățile copiilor. La acestea se adaugă stilul părinților de a-și exprima emoțiile.

Reacțiile educatorilor la manifestările emoționale ale copiilor reprezintă o sursă importantă de învățare despre emoții. Utilizarea în diferite contexte a cuvintelor care denumesc emoții este o modalitate de a învăța copiii să recunoască și să denumească emoțiile proprii sau ale celorlalți devenind un model dar și un antrenor pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale.

Copiii învață ce sunt emoțiile și cum să reacționeze față de ele observând comportamentul adultului. Atunci când educatorul observă și acordă atenție emoțiilor copilului îi transmite acestuia mesajul că emoțiile sunt sănătoase și că ele sunt o sursă importantă de adaptare la mediu. Când educatorul și părinții exprimă emoții și își gestionează sănătos emoțiile, copilul învață cum să răspundă emoțiilor. Copilul începe prin a identifica emoția celorlalți prin expresia facială sau tonul vocii. Mai târziu învață să facă legătura între emoție și un comportament sau o situație, cum ar fi: copilul este trist pentru că și-a pierdut jucăria.

Educatorul poate să sprijine dezvoltarea emoțională a copilului prin următoarele comportamente:

- Acceptă și remarcă emoțiile copilului.
- Oferă copilului un mediu sigur de exprimare a emoțiilor. Exprimarea emoțiilor copiilor nu trebuie ridiculizată, criticată, negată sau minimalizată.
- Încurajează jocurile de tipul mimă sau teatru în care personajele exprimă emoții pentru a familiariza copilul cu exprimarea emoțiilor.
- Încurajează copilul să exprime emoțiile în cuvinte.
- Vorbește despre emoțiile celorlalți. Asta îi ajută pe copii să-și înțeleagă propriile emoții.
- Recompensează copiii când răspund la o emoție prin comportamente sănătoase. De exemplu: stă și se liniștește când este furios, apoi revine la situația pe care trebuie să o rezolve.
- Sprijină copilul să facă diferența dintre emoție și comportament. „Înțeleg că ești furios, însă a lovi este un comportament nepermis”.

Nu este recomandat ca educatorul: să îl facă pe copil responsabil de propriile lui emoții („Mă supărați!”, „M-ați dezamăgit!”), sau să exprime emoțiile verbal și nonverbal în prezența copiilor. Autonomia emoțională implică abilitatea de a-și gestiona propriile emoții fără să îi rănească pe ceilalți.

Rolul temperamentului în reactivitatea emoțională. Reacția copiilor la situațiile de zi cu zi diferă în funcție de temperamentul pe care îl au. În aceeași situație, doi copii pot reacționa diferit sub aspectul intensității emoției, duratei de manifestare a pragului de activare și duratei de restabilire a stării de calm.

Copiii cu reactivitate emoțională crescută:

- Manifestă în situațiile zilnice emoții intense pe o perioadă mai mare de timp, au un prag scăzut de activare (ex.:se supără cu ușurință de la lucruri neînsemnate), au nevoie de o perioadă mai mare de timp pentru a se liniști;
- Au nevoie de un efort mai mare pentru a-și inhiba un comportament atunci când li se cere, depun un efort mai mare pentru a amâna dorința imediată de a face activitatea preferată pentru a face acțiunea impusă de educatoare, dar nedorită de ei;
- Au nevoie de o structură și de reguli clare care să le ghideze comportamentul într-o situație socială;

○ Copiii cu reactivitate emoțională mai scăzută:

- Își pot focaliza mai bine atenția pe o sarcină și sunt mai greu de distras într-o situație;
 - Se pot conecta mai ușor cererilor adultului și vor solicita un efort mai mic în disciplinare;
- Sub influența temperamentului copiii diferă din perspectiva:
- Modul în care se manifestă atunci când ei sunt furioși, triști, plâng cu mai mare ușurință, fac crize de furie intense care se manifestă o perioadă mai mare de timp, au nevoie de un timp mai mare pentru a se calma;
 - Modul în care reacționează la anumite contexte din viața lor (unii copii trăiesc și exprimă emoții intense de disconfort când sunt expuși la situații noi, dar nu și în situația în care nu pot

avea acces la ceea ce-și doresc, pe când alții au reacții puternice când nu pot obține ceea ce-și doresc, dar nu și în situația în care sunt expuși la contexte noi).

Modului în care reacționează mintea și corpul lor atunci când ei se află în anumite contexte (când relaționează cu persoane cunoscute sau merg într-un loc nou, când nu obțin ceea ce își doresc sau le este blocat accesul la activitatea sau jucăria preferată).

Dincolo de comportamentele pe care copiii le manifestă atunci când trăiesc o anumită emoție există o serie de diferențe temperamentale mai greu de observat, care țin de modul în care reacționează corpul și mintea copiilor când sunt expuși la anumite situații și care reprezintă fața nevăzută a reactivității emoționale.

Cei ce posedă capacități emoționale bine dezvoltate, au mai multe șanse de a fi eficienți și mulțumiți în viață, deoarece își pot controla abilitățile mintale ce le susțin productivitatea (aceștia au mai bine dezvoltată inteligența emoțională). În schimb, cei cu puține resurse de control emoțional sunt expuși la nenumărate conflicte interne, ajungând astfel, să-și submineze propriul potențial.

Pentru adaptarea socială și menținerea sănătății mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt ca să poată vorbi despre emoția pe care o au, să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară.

Odată cu creșterea, conversațiile despre emoții între părinți și copii cresc în frecvență. Dacă în primii ani de viață discuțiile se referă doar la emoțiile copiilor, treptat părinții vor aduce în discuție și pe cele ale altor persoane astfel, numărul și varietatea emoțiilor crește pe măsură ce copilul se dezvoltă.

Frecvența cu care copiii au fost implicați în limbajul emoțional are influență pe termen lung, favorizând dezvoltarea unor abilități legate de înțelegerea emoțiilor. Atragerea atenției copiilor la aspectele particulare ale comportamentului uman face posibilă dezvoltarea unei sensibilități față de diversele expresii emoționale, cunoștințele despre cauzele și consecințele comportamentului emoțional fiind mult mai bogate. Prin urmare, atenția acordată laturii emoționale poate contribui în mod major la dezvoltarea armonioasă a copilului, favorizând în felul acesta realizarea unei mai bune adaptări sociale.

Să nu uităm că inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea abilităților emoționale și sociale încă din perioada preșcolară care este perioada de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Așadar, inteligența emoțională poate fi educată și dezvoltată încă de la vârsta copilăriei de către părinți și de către persoanele importante din jurul copilului atât într-o manieră explicită (includerea copilului în programe de dezvoltare a inteligenței emoționale, transmiterea de către părinte a unor principii și valori) cât și implicită (copilul preia modul în care membrii familiei și alte persoane din jur gestionează situațiile dificile). Așadar, trebuie să învățăm copiii cum să facă față sentimentelor pe care le trăiesc pentru a le exprima în moduri care nu fac rău altora.

Dezvoltarea emoțională și socială a copilului sunt aspecte esențiale în evoluția sa.

Dezvoltarea socială constă în achiziționarea abilităților de relaționare cu alte persoane (adulți și copii). Relațiile cu adulții se referă la capacitatea copilului de a manifesta încredere și a interacționa ușor cu aceștia, de a le recunoaște diferitele roluri și a-i percepe ca persoane care îi orientează, sprijină în ceea ce fac, gândesc, simt. Prin interacțiuni cu alți copii, se exersează capacitatea de a menține relații de prietenie, de a cere și a oferi ajutor altui copil, de a aparține unui grup.

Dezvoltarea emoțională vizează în special formarea conceptului de sine a copilului prin modul în care se percepe ca fiind unică, reacționează, receptează, interpretează reacțiile, trăirile emoționale ale celorlalți în interacțiunile pe care le stabilește cu aceștia. Deasemenea, dezvoltarea emoțională vizează dezvoltarea capacității de autoreglare a propriilor trăiri emoționale, precum și capacitățile copilului de a recunoaște, exprima și înțelege trăirile emoționale atât ale sale cât și ale celorlalți și de a le răspunde adecvat.

Exemple de strategii și activități care facilitează dezvoltarea socio emoțională a copilului.

- ❖ Facilitați interacțiunile cu adulții în diverse contexte sociale și încurajați comunicarea cu aceștia și participarea la acțiuni (de exemplu să ceară informații, să răspundă la întrebări).
- ❖ Discutați despre ce înseamnă să nu vorbești în același timp cu ceilalți, să îți aștepti rândul, să ai un ton potrivit.
- ❖ În grădiniță sau familie, jucați-vă de-a cumpărătorul și vânzătorul, medicul și pacientul.
- ❖ Manifestați respect și încredere față de copil, discutați despre relațiile cu ceilalți, despre activitățile zilnice și evenimente semnificative pe care le-a trăit.
- ❖ Oferiți un model adecvat de comunicare evitând întreruperea copilului atunci când acesta vorbește.
- ❖ Oferiți sugestii copilului pentru a se descurca singur atunci când cere ajutorul și încurajați-i să rezolve problema.
- ❖ Când un copil face o greșeală, discutați cu el despre ce a învățat din asta.
- ❖ Numiți în mod regulat comportamentele pozitive de întrajutorare astfel încât copiii să fie motivate să le repete și pe viitor să le identifice singuri.
- ❖ Încurajați copilul să-și exprime părerea, să identifice mai multe variante de rezolvare a unei situații.
- ❖ Oferiți copilului posibilitatea de a se familiariza cu o persoană din perspectiva mai multor roluri, în diverse contexte sociale. Realizați vizite la diferite instituții pentru a se familiariza cu diverse profesii (vizită la bibliotecă, la spital, la coafor, la Poliție, la o fabrică etc.) unde lucrează părinții și nu numai.
- ❖ Comunicați cu claritate regulile și comportamentele așteptate, argumentând.
- ❖ Încurajați autoevaluarea copilului și nu faceți comparații cu alți copii; copiii devin critici cu ei înșiși în caz de eșec.
- ❖ Dați deopotrivă fetelor și băieților posibilitatea de a-și exercita controlul furiei (s-a constatat că mamele și tații acceptă mai bine exprimarea furiei la băieți decât la fete). Învațați-i pe băieți să acorde mai mare atenție suferinței celorlalți și atât mamele, cât și tații să vorbească cu băieții despre emoții pozitive și despre tristețe.
- ❖ Discutați cu copiii despre muzică și emoții.
- ❖ Implicați copiii în diferite activități artistice (pictură, colorat) și întrebați-i ce fac și cum anume se simt. Ascultați-i cu atenție și oferiți-le sprijin spunând „înțeleg” sau „și apoi”.
- ❖ Încurajați copiii, oferind întăriri pozitive ori de câte ori aceștia au făcut față unei situații frustrante, precizându-le exact ceea ce au făcut, în acest fel veți promova realizarea a cât mai multe comportamente pozitive de către copii.

A. Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor sociale la preșcolari:

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): „Castelul Lego”

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale

Materiale: cuburi lego

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului;
- să dezvolte relațiile de prietenie cu ceilalți copii.

Procedura de lucru:

Împărțiți copiii în grupuri de 2-3. așezați pe fiecare măsută un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să-și împartă materialele. Spuneți copiilor că vor trebui să construiască împreună un castel din piese lego. Observații: prin această activitate, copiii exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie și învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): „Cursa cu obstacole”

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale.

Materiale: diferite obiecte din sala grupei, eșarfă

Obiective: - să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să dezvolte încredere în ceilalți;
- să învețe copiii să ofere ajutor.

Procedura de lucru:

Aranjați obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc.

Observații: - prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.

B. Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale la preșcolari:

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): „Cutii fermecate cu emoții”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective: - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații: - prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): „Joc de cărți cu emoții”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective: - să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru: Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine „Cum crezi că se simte?”. Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine „Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?”. Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă „Ce crezi că s-a întâmplat?”, „De ce e bucuros/furios/trist/ îi este teamă/este surprins?”.

Observații: - prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

„Bunătatea din cuvinte creează încredere, bunătatea în gândire creează profunzime, bunătatea emoțională creează iubire.” (Lao Tzu)

BIBLIOGRAFIE

1. Breben Silvia, „Activități bazate pe Inteligențe multiple”, Craiova, 2002.
2. Catrinel A.; Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.
3. Goleman Daniel, 2004, Inteligența Emoțională Cheia succesului în viață, Ed. Alfa.
4. Manfred F.R. Kets de Vries, 2003, Leadership arta și măiestria de a conduce, editura Codecs, Bucuresti.
5. Lespezeanu, M., „Tradițional și modern în învățământul preșcolar”, Ed. Omfal Esențial, București, 2007.
6. Roleu Maria, Empatia în educație, București, 2008.
7. Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2011.

ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE

PROF. CONS. CÂMPEAN SIMONA CODRUȚA, CJRAE CLUJ/ GRĂD., „CĂSUȚA
FERMECATĂ,, GHERLA

Relațiile sociale la copiii de vârsta preșcolară, apar în joc într-o formă direcționată, sub forma de relații reciproce dintre participanții la o acțiune structurată prin funcțiile rolului. Copilul găsește prin rolul din joc expresia unei relații sociale în care sunt implicați adulții. Jocul presupune formarea unui grup (spontan) în care să se instaureze diviziuni ocupaționale. Deci, grupul social are un rol uriaș în formarea sociabilității. H. Wallon ajunge la concluzia că grupul este indispensabil pentru copil nu numai pentru învățarea comportamentului social, dar și pentru faptul că grupul face conștient pe copil de posibilitățile și capacitățile sale, de poziția pe care o ocupă în cadrul grupului, de sentimentele altora față de el și ale lui față de alții. Ca atare, grupul este terenul practicii sociale.

Cuvinte cheie: relaționare, intercunoaștere, emoție

De-a lungul timpului oamenii de știință au observat că principalul predictor care asigură adaptarea la viața adultă nu sunt notele școlare sau un potențial cognitiv ridicat ci abilitatea copiilor de a stabili relații cu cei din jur. Aceste observații contravin credinței majorității că un copil „deștept” va reuși în viață. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Relațiile sociale la copiii de vârsta preșcolară, apar în joc într-o formă direcționată, sub forma de relații reciproce dintre participanții la o acțiune structurată prin funcțiile rolului. Copilul găsește prin rolul din joc expresia unei relații sociale în care sunt implicați adulții. Odată cu rolul pe care îl joacă preia cu el tot fondul social pe care rolul îl conține. Acest act de asimilare a relațiilor sociale permite să se dezvolte odată cu sociabilitatea atât conștiința, cât și personalitatea copilului înțeleasă și ca o totalitate a relațiilor sociale.

În cursul dezvoltării, copiii achiziționează abilitatea de a-și gestiona emoțiile proprii, precum și a recunoaște și a se adapta la emoțiile celorlalți (competențe emoționale). Eșecul în dobândirea acestor competențe poate să ducă uneori la consecințe dezastruoase, ceea ce reprezintă un motiv pentru investigarea și înțelegerea dezvoltării emoționale (Schaffer,2005). Deși anumite frici acute, anxietăți, comportamente impulsive sau stări de tristețe sunt normale în perioada copilăriei, la unii copii aceste emoții și exprimările comportamentale ale lor pot lua o formă cronică sau extremă . Odată ce copilul învață să numească emoțiile, să vorbească despre emoții și să folosească limbajul emoțional, el trebuie să învețe să își regleze atât emoțiile, cât și comportamentul.

Activitatea 1 : „ Grădina sentimentelor ,,

Scop: dezvoltarea capacității de identificare emoțiilor negative care sunt menținute de gânduri sau context

Materiale necesare: rechizite școlare și o foaie albă , ștampile cu flori, emoticoane

Descriere: Se propune copilului un joc imaginativ de rol ,, **de-a grădinarul,,** .

Tehnica este o modalitate de identificarea emoțiilor negative . Focalizarea o perioadă îndelungată asupra acestora va determina un mod de gândi, acționa și interacționa. Emoțiile negative se regăsesc alături de cele pozitive. Locul în care le vom plasa este reprezentat de o grădină, iar emoțiile pe care le simte vor lua forma diferitelor soiuri de flori.

Copilul are la dispoziție ștampile cu diferite flori pe care le aplică pe o foaie albă de fiecare dată când identifică o emoție . Apoi ia emoticoane și lipește pe fiecare floare , emoția denumită anterior. Se vor obtine astfel , flori cu „emoțiile „trăite de copil în momente, contexte diferite.

Se identifică emoțiile disfuncționale negative în situații frustrante și momente pozitive.

Ex: *cum te simți atunci când.... (când colegii râd de el sau îl resping)*.

X.Y- ma simt furios.

- găsește o floare care se potrivește cu acea emoție și pune ștampila. Lipește apoi un emoticon ce reprezintă emoția descrisă (furie).

- *cum te simți atunci când....(învățătoarea/ colegii îl apreciază)*

X.Y- ma simt fericit.

- găsește o floare care se potrivește cu acea emoție și pune ștampila. Lipește apoi un emoticon ce reprezintă emoția descrisă (fericit/ bucuros).

- *cum te simți atunci când.... Cum te simți azi?*

X.Y- ma simt bucuros .

- găsește o floare care se potrivește cu acea emoție și pune ștampila. Lipește apoi un emoticon ce reprezintă emoția descrisă (fericit/ bucuros).

Apoi copilul , este învățat să le recunoască, să le activeze prin intermediul evenimentelor reale și să le ignore pentru a le lăsa să se usuce (fig. 1,2,3). În paralel, atenția copilului trebuie se îndreptă asupra celor pozitive.

- *după cum vezi, grădina ta s-a umplut de flori (emoții) de tot felul. Așa cum un grădinar are grijă de florile lui tot așa poți să ai și tu grijă de emoțiile tale. Pe cele care sunt „bune „ (pozitive- bucuria, fericirea...) să le cultivi, să le „uzi „, să mai apară iar pe cele care nu sunt,, bune,, (negative- furia, teama, tristețea..) le poti lăsa să se usuce. De tine depinde !*

Fig.1

Fig.2

Fig. 3

Omul este, prin natura sa o ființă comunicațională, iar comunicarea este procesul esențial prin care fiecare devine ceea ce este și intră în relație cu ceilalți. Prin urmare, comunicarea umană este **esența legăturilor interumane** exprimată prin capacitatea de a descifra permanent sensul contactelor sociale realizate cu ajutorul simbolurilor și al semnificațiilor social-generale în vederea obținerii stabilității ori a unor modificări de comportament individual sau la nivel de grup.

Activitatea 2: „ Tricouri care îți dau încredere în tine,,

Vârsta: toate vârstele

Obiective: Consolidarea identității de sine, ameliorarea deprinderilor de comunicare și de autoexprimare.

Desfășurare: Se distribuie membrilor grupului foi de hârtie decupate sub forma unor tricouri cu mânecă scurtă (T-shirt). Ei trebuie să deseneze pe aceste tricouri diverse modele, care le exprimă cel mai bine personalitatea: despre ceea ce îi interesează, despre numele lor, jucării preferate, etc.

Stând în cerc fiecare comentează despre desenele realizate pe tricouri.

La final pot să-și ofere tricoul unui copil pe care îl preferă ; să facă schimb de tricouri cu un alt copil din grupă sau pot realiza un poster cu lucrările lor (fig. 4)

Activitate „Ghemul magic „ - joc de intercunoștere și relaționare pozitivă

Scop: conștientizarea calităților celor din jur, exprimare liberă în cadrul grupului

Competențe specifice:

-Să cunoască calitățile celor din jur

-să cunoască rolul relațiilor bune (de calitate) în cadrul grupului

Tehnica pornește de la premisa că experiențele trăite se stochează în memoria de lungă durată și se activează în variate contexte, conștient sau involuntar. Asocierea evenimentelor cu modalități intuitive oferă posibilitatea de măsurare și monitorizare. Idee centrală se construiește în jurul mărimii și diversității culorilor care conturează ghemul de ață. Amintirile și deprinderile de până în prezent vor forma baza pe care se va constitui dimensiunea crescută a produsului activității. Acest proces vizează nu doar aspectele trecute cu beneficii pozitive sau secundare ci și creșterea motivației pentru planificare viitoare.

Descriere: inițiatorul are în mână un ghem de ață colorată. Copiii sunt așezați în cerc. Capătul sforii rămâne la propunător , fiecare copil care va primi ghemul îl va da mai departe după ce și-a spus propriul nume îl dă mai departe următorului copil . După ce ghemul a plecat la următorul membru, cel care i l-a dat rămâne cu firul de la ghem în mână pentru a putea crea o rețea, până la sfârșit. Ghemul ajunge astfel până la ultimul copil din grup. Copiii se vor ridica în picioare și ținându-se de sfoară vor se vor învârti în sensul / sens contrar acelor de ceasornic. Prin acest exercițiu copiii vor relaționa cu ceilalți și vor învăța mai bine numele celorlalți.

Variantă: Inițiatorul are în mână un ghem de ață colorată. El va oferi ghemul unui participant spunându-i de ce l-a ales: „, te-am ales pentru ca ești un prieten bun, mă ajută...sau...te-am ales pentru că te joci cu mine, tu știi jocuri frumoase...etc". Cel ales prinde ața și oferă ghemul altui coleg spunându-i ce calități a remarcat la el, de ce îl apreciază. Fiecare participant va alege cel puțin un coleg, până ce ața va forma o rețea asemanătoare unei pânze de paianjen.

La sfârșit inițiatorul adresează întrebări :

- *Cum v-ați simțit în timpul jocului?*
- *Ce ați aflat nou?*
- *Care a fost cel mai interesant și pe care l-ați mai juca?*

Bibliografie:

- Asociația Română de Cercetare și Inovație - Curs „*Tehnici inovative de educație*,- Metode și tehnici educaționale inspirate din teoriile narative.
- Miklos KENDERFI, Universitatea Agricolă, Gődöllő - „Rezolvarea problemelor și conflictelor,,
- Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva (2007) - „*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari* „, Editura ASCR ,Cluj Napoca

POVESTEA TERAPEUTICĂ, METAFORĂ PENTRU A EDUCA ȘI A TRANSMITE VALORI

PROF. CONSILIER ȘCOLAR: CÎMPEAN SIMONA, CJRAE SIBIU

Activitățile de consiliere care au drept scop dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor, sunt o componentă care își demonstrează utilitatea practică în grădinițe. Fără îndoială, părinții împreună cu factorii educaționali, atenți la procesul de adaptare al copilului în grădiniță, pot interveni pentru a preîntâmpina dificultățile de acest tip sau pentru a sesiza consilierul școlar în privința apariției unor schimbări atitudinale și/sau comportamentale, legate de acest aspect. Astfel, o contribuție majoră și-o pot aduce consilierii școlari, atât prin intermediul activităților de consiliere de grup, cât și prin cele de consiliere individuală a copilului, prin mijlocirea poveștilor terapeutice.

Susținem și pledăm pentru rolul important al poveștilor terapeutice în activitățile de consiliere pentru preșcolari. În sprijinul acestei afirmații vin numeroase argumente: poveștile sunt niște metafore care le generează copiilor emoții, prin intermediul personajelor din povești, copiii se regăsesc în anumite situații care le sunt lor familiare, ei pot recunoaște anumite stări greu de exprimat prin alte metode, pot să adopte soluțiile personajelor dintr-o anumită poveste, pot înțelege mai bine experiențele trăite de personaje sau situații cu totul noi.

*Propunem trei povești originale, care pot fi utilizate atât în cadrul activităților individuale cu preșcolarii, dar și în cadrul activităților de grup. Prima poveste, **Cadoul**, este o poveste care-i vizează pe copii neliniștiți-nervoși, cea de-a doua, intitulată **Orașul de poveste**, abordează problematica fricii la copii, iar cea de-a treia numită **Pescarul și scoica**, se adresează în principal copiilor neîncrezător în forțele lor proprii. Cuvinte cheie: preșcolar, consiliere școlară, poveste terapeutică, adaptare, dezvoltare socio-emoțională, familie, grădiniță*

Este cunoscut și acceptat faptul că, odată cu intrarea în grădiniță, copilul trece într-o nouă etapă a dezvoltării sale. Dacă până în acel moment universul său era alcătuit din părinți, frați bunici, alte rude, bună, copiii cu care se joacă, dintr-o dată lucrurile se schimbă radical. Rutina zilnică este înlocuită cu un program care include trezirea la o anumită oră, programul de masă împreună cu alți copii, programul de somn, activitățile derulate în cadrul sălii de grupă cu educatoarea, lecțiile de engleză/germană, de dans s.a. și nu în ultimul rând, activitățile consilierului școlar destinate dezvoltării socio-emoționale a preșcolarilor. Adesea, se insistă asupra componentei cognitive a dezvoltării copilului, lăsând oarecum în plan secundar aspectul dezvoltării sale socio-emoționale. Considerăm că acestea activități vin ca un sprijin important, în a informa, educa, a disciplina copilul. Destul de rapid, copilului i se oferă posibilitatea de a-și lărgi orizontul de cunoaștere și posibilitatea de relaționare. Inevitabil apar și o serie de probleme. Așa cum ne arată studiile de specialitate precum și experiența practică, desprinderea de zona securizantă a universului familial, poate genera copilului probleme de adaptare și de atașament.

Noțiunea de adaptare, pe care o încadrăm aici în, granițe foarte largi, și care se referă la ceea ce putem numi „obișnuirea”cu grădinița a copilului, cu personalul acesteia, cu ceilalți copii, dar și cu o avalanșă de cunoștințe, situații și evenimente noi, au puține lucruri în comun cu mediul familial atât de protector. Din acest motiv, grădinița trebuie să poată să-i ofere copilului ambianța și confortul emoțional care să-i ofere posibilitatea dezvoltării cognitive, pe temelia unui atașament sigur și sănătos. „Între 3 și 5 ani, **copiii cu atașament sigur tind să fie mai curajoși, mai competenți, mai empatici, mai rezilienți și mai încrezători în sine, să se înțeleagă mai bine cu alți copii și să lege prietenii mai strânse decât copiii cu atașament nesigur în perioada de sugar (Arend, Grove și Stroufe, 1979; Elicker et al., 1992; J. L. Jacobson și Wille, 1986; Waters, Wippman și Stroufe 1979; Youngbladeși Belsky, 1992. Ei interacționează mai bine cu părinții, cu educatorii de la clasa pregătitoare și cu cei de-o seamă; sunt mai capabili să rezolve conflictele și tind să aibă o imagine de sine mai bună (Elicker et al., 1992; Verschueren, Marcoen și Schoefs, 1996). „Atașamentul sigur pare să-i pregătească pe copii pentru intimitatea caracteristică prieteniei (Carlson, Stroufe și Egeland, 2004. În copilăria mijlocie și adolescență, copiii cu**

atașament sigur (cel puțin în culturile occidentale, unde s-au efectuat cele mai multe studii), tind să aibă cele mai apropiate și mai stabile prietenii (Schneider, Atkinson și Tardif, 2001; Stroufe, Carlson, Shulman, 1993, să fie bine adaptați social) (Jaffari-Bimmel, Juffer, van IJzendoorn, Bakermans-Kranenburg și Mooijaart, 2006 (Papalia, D.E., Olds, S.W., Feldman, R.D., (2010, p.193).

Fără îndoială, părinții împreună cu ceilalți factori educaționali, atenți la procesul de adaptare a copilului în grădiniță, pot preîntâmpina și pot interveni dacă apar pe parcurs dificultăți de natură adaptativă. Aici, o contribuție importantă și-o pot aduce consilierii școlari, atât prin activitățile de consiliere de grup desfășurate, în care un rol important îl au poveștile terapeutice, cât și prin activitățile de consiliere individuală a copilului, în care, de asemenea, se poate folosi cu succes metafora unei povești.

Membrii familiei trebuie să aibă un dialog deschis cu grădinița (prin intermediul persoanelor de contact), pentru a putea preveni problemele de atașament și de adaptare ale celui mic. Dacă, de mai multe ori dimineața, odată intrat în grădiniță copilul începe să plângă, este un semn că are emoții și trăiri negative, că se simte nesigur în spațiul grădiniței, iar în acest caz trebuie să intervină educatoarea grupei și consilierul școlar. Însă, consilierul școlar nu se rezumă doar la metode de intervenție ci și la metode de prevenție a căror țintă sunt formarea la preșcolari a unui sistem de atitudini sănătoase față de mediul exterior. Un instrument util, în acest sens sunt poveștile terapeutice.

Termenul „terapeutic” poate fi considerat impropriu, dacă avem în vedere faptul că nu ne adresăm unor copii bolnavi. Unii autori, însă, susțin acest termen în virtutea capacității poveștii de a produce o schimbare atitudinală și comportamentală sau chiar o vindecare a copilului. Practica ne arată utilitatea acestor metafore, ca mijloace de a crea și menține stări emoționale pozitive, de aceea e bine să lăsăm polemicile terminologice în plan secundar. Susținem și pledăm pentru rolul important al poveștilor terapeutice în activitățile de consiliere pentru preșcolari. În sprijinul afirmațiilor anterioare vin numeroase argumente precum: poveștile le creează copiilor emoții, educă și informează, transmit valori și facilitează rezolvarea unor probleme. Prin intermediul personajelor din poveste, copiii se regăsesc în anumite situații care le sunt familiare, recunosc anumite stări pe care le trăiesc, pot să adopte în viața cotidiană soluțiile personajelor dintr-o anumită poveste, înțeleg mai bine experiențele trăite de personaje, supun atenției celor mici situații cu totul noi și interesante.

Poveștile, ușor de înțeles, cu personaje din lumea reală sau nu, dar cu teme din realitate, cu situații familiare sau noi, îl pot ajuta pe copil să înțeleagă ce simte cu adevărat și să capete încredere mai mare în sine. Alese cu grijă, sau create special pentru depășirea anumitor dificultăți, poveștile terapeutice pot ajuta copilul să-și mărturisească trăirile și să-și descarce anumite emoții. Putem considera aceste povești metafore, care pot educa și pot disciplina, pot facilita găsirea unor soluții rezolutive, pot schimba atitudini și comportamente, dar mai mult decât toate acestea la un loc, pot transmite valori. În acest context, putem considera că a povesti poate să se transforme într-o artă.

Consilierea psihopedagogică sprijină, prin acest instrument, procesul de maturizarea emoțională a copiilor și de adaptare în situații noi sau percepute ca fiind dificile pentru ei. Poate părea exagerat să vorbim de „probleme ale preșcolarilor” pentru că, cei despre care vorbim, sunt doar niște copii de 3-6 ani. Experiența ne arată că, cei mici pot întâmpina dificultăți legate de controlul furiei sau de relaționarea cu adulții, se pot confrunta cu diverse frici și neliniști, cum este teama exagerată de a nu greși, se pot întrista foarte repede din diverse motive, pot fi neîncredători în forțele proprii, pot fi mofturoși și capricioși, pot avea dorințe nerealiste, cum este dorința de a

petrece mult timp în fața TV sau a unui gadget, pot fi nemulțumiți de necesitatea respectării unor reguli, pot fi prea perseverenți sau neperseverenți, prea încrezători în ceea ce fac etc. *„Sarcina consilierului este aceea de a învăța persoana/grupul strategii noi comportamentale, să își valorizeze potențialul existent, să își dezvolte noi resurse adaptative. Consilierea facilitează și capacitează atingerea unui nivel optim de funcționare în lume”* Băban A(coord.)(2009,p.21) În acest sens, *„profesorul-consilier este un catalizator și facilitator al procesului de dezvoltare personală a copilului și adolescentului, abilitând astfel elevul să găsească soluții proprii la problemele cu care se confruntă.”* Băban, A., Petrovai, D, Lemeni G.(2000, p. 10),

Credem în virtutea acestor povești de a sprijini dezvoltarea emoțională a copilului, de aceea propunem trei astfel de povești originale. Mai mult, credem că unele dintre ele pot să vindece copilul de efectul anumitor experiențe neplăcute, fără a sugera ideea că pot substitui intervenția psihologului, atunci când situația concretă o impune.

1.Cadoul

Ca toți copiii, Mihnea aștepta cu nerăbdare să vină ziua lui de naștere. Îi spusese bunicul că aniversarea zilei lui de naștere se apropie și trebuie să-și invite câțiva copii de la grădiniță. Nerăbdător, a doua zi Mihnea îi invită pe prietenii din grupa lui.

Ziua cea mare a sosit și o mulțime de copii au venit să-i ureze lui Mihnea la mulți ani. Copiii cu care se joacă Mihnea în parc, verișoarele lui, copii din grupa lui, părinții acestora, au venit frumos îmbrăcați la aniversarea lui. S-a umplut casa de musafiri și Mihnea era tare agitat. Fiecare copil a venit cu câte un cadou pe care Mihnea l-a primit cu mare bucurie. Se strânseseră multe, multe cadouri: dulciuri, jucării de pluș, mingi, roboți, mașinuțe, hăinuțe și alte lucruri, care mai de care mai frumoase. Copilul, cu ajutorul bunicii le-a desfăcut, dar bunica grijulie le pusese undeva bine, astfel încât să fie suficient loc de joacă pentru toți copiii.

Copiii au fost veseli, s-au distrat, s-au jucat și au dansat și au servit câte o felie din tortul cu ciocolată pregătit de bunica lui Mihnea. Părinții au împodobit camera cu ghirlande le-au pregătit copiilor baloane, coifuri, nasuri de clovn și confeti. Toată lumea s-a simțit bine. Seara târziu, toată lumea a plecat mulțumită acasă. Mihnea, agitat și obosit s-a dus la culcare.

A doua zi, când s-a întors de la grădiniță s-a dus în camera lui și s-a uitat mai bine la toate cadourile pe care le primise de ziua lui. S-a jucat cu toate jucăriile primite și era tare fericit. Dintr-o dată, văzu un pachet pătrat pe care nu l-a desfăcut cu o zi înainte. Nerăbdător cum era de obicei, rupse hârtia și găsi înăuntru un dulăpior din lemn. Deschise repede ușile dulapului și văzu înăuntru un mic soldățel, foarte frumos îmbrăcat, prins în partea de sus și de jos a dulăpiorului cu niște agățători, care țipa și dădea într-una din mâini și din picioare. Mirat și puțin speriat, Mihnea zise: *Hmm, eu cum o să mă joc cu tine dacă țipi așa?* Văzând că nu se poate, Mihnea închise repede dulăpiorul și se făcu liniște. Copilul deschise din nou dulăpiorul de lemn, iar soldățelul iar începu să se agite. Mihnea se uita mirat, nu-i venea să creadă că are o jucărie așa de frumoasă cu care nu poate să se joace. *„Fii cuminte, că nu pot să pun mâna pe tine! Spune ceva soldățelule! Și ce hăinuțe frumoase ai!* Soldățelul nu zicea nimic dar nu se potolea nicidecum, iar lui Mihnea nu-i venea să creadă ce vede. A tot închis și-a tot deschis dulapul până când s-a plictisit. Și-a luat un lego nou, primit de ziua lui, și s-a jucat cu el, construind un castel mare. Se întreba totuși *„ce-o fi oare cu soldățelul meu.....?”*

În fiecare zi, când venea de la grădiniță, deschidea dulăpiorul să vadă ce mai face soldățelul lui. Era neschimbat, fiindcă se agita într-una. Se gândi că, deseori la grădiniță doamna educatoare îi atrăgea atenția că este cam neastâmpărat și uneori îl pune la „locul de liniștire”. *„Oare, când închid dulăpiorul soldățelul meu este oarecum la „locul de liniștire”?* Verifică din nou,

deschizând a nu știu câta oară ușa dulăpiorului, și „*tot așa!*” Mihnea se gândi să nu se mai agite așa de tare la grădiniță, că parcă seamănă cu soldățul primit cadou de ziua lui. Zis și făcut!

A doua zi copilul a fost mai atent la povestea spusă de educatoare, și-a colorat cu grijă felicitarea pentru ziua mamei. Nici cu copiii n-a mai început, unu-doi, hârjoana. Doamna educatoare l-a lăudat în fața celorlalți copii și Mihnea s-a simțit tare bine.

Acasă l-a așteptat o mare surpriza. Deschizând repede ușile dulăpiorului, văzu că acesta nu se mai agita așa de tare ca înainte și nici nu mai țipa așa de tare și se întrebă: „*ce-o fi oare cu soldățul meu.....? O fi bolnav?*” Mihnea putea în sfârșit să-l atingă, să vadă mai bine ce hăinuțe frumoase are. Era o mare bucurie pentru copilul din povestea noastră. „*Înseamnă că nu trebuie să închid repede ușile dulăpiorului,* zise copilul. „*Le voi închide doar când mă culc!* Ar fi vrut să poată lua cu el în pat mica lui jucărie, dar nu putea tocmai fiindcă era încă agitat. „*Oare soldățul era acum mai cuminte pentru că și eu am fost mai cuminte la grădiniță?*”, se întrebă copilul.

Într-adevăr, câteva zile la rând, Mihnea își dădu silința să n-o supere pe doamna educatoare și, venind acasă, observă că jucăria lui preferată era din ce în ce mai liniștită. Înțelese că trebuie doar să fie mai atent la ce spune doamna educatoare și să se joace frumos cu ceilalți copii din grupă. Atâta tot!

Curând, Mihnea avu surpriza să vadă că soldățul lui se astâmpăraseră și se putea juca în voie cu el. Ce mare bucurie! Noaptea copilul așeza drăguța jucărie în pat și dormeau împreună, iar dimineața o punea frumos la locul ei. Se mai întâmpla câteodată să țipe și să se agite jucăria, când venea Mihnea de la grădiniță, dar lucrul acesta se întâmpla, din ce în ce mai rar.....Oare de ce?

2. Orașul de poveste

Așu era cel mai mic pui al unei familii de iepurași. Locuia într-un oraș de poveste și într-o casă de poveste, dar cu toate acestea el era un iepuraș foarte fricos. Când era mic, mic dormea în aceeași cameră cu părinții lui, dar când crescuseră mai marișor, părinții au hotărât să-l culce în același dormitor cu toți frații lui. N-avea nici un motiv, dar cu toate acestea micuțul Așu se temea în fiecare seară înainte să adoarmă. Nu știa exact de ce, dar se temea mereu. Uneori perdeaua mișcată de vânt la geam îl făcea să se teamă. Când familia dormea liniștită, toți locuitorii orașului de poveste dormeau liniștiți, doar Așu se temea să adoarmă noaptea cu lumina stinsă.

Văzând că nu scapă odată de frica lui, Așu se gândi să-i întrebe pe frații lui mai mari, de ce lor nu le este frică niciodată.

- Ei bine, zise unul dintre ei, tu ești micuț și prostuț, de aceea ești fricos! Când vei fii mare ca mine, vei fi curajos ca mine!, zise acesta țanțoș.

- Fugi de aici micuțule! îi zise celălalt frate, ce vii să-mi spui mie astfel de prostii. Ți s-a întâmplat vreodată ceva rău noaptea sau ziua?

- Nu, răspunse Așu!

- Și-atunci de ce nu-ți vezi de joaca ta? Poate vrei să-ți dau o lecție, ca să ai motiv să te temi. Și-o furnică, cât e de mică își vede liniștită de treaba ei, fără să se teamă, numai tu vrei să faci pe interesantul cu noi! Vezi că râde și-un șoricel de tine dacă află cât de temător ești!

Spusele fraților lui, nu-l ajutară prea mult pe Așu, de aceea, în dimineața următoare, le spuse părinților lui, oful său. Aceștia au încercat să-l lămurească că frica e doar în sufletul lui și-atât, fără nici un motiv care să-l susțină.

-Să știi Așu, zise tatăl, cât timp suntem noi părinții în preajma ta, n-ai nici un motiv de teamă.

Spusele părinților parcă tot n-au ajuns la urechile lui, și-atunci se gândi să meargă prin vecini să vadă dacă mai este pe undeva vreun fricos ca el.

Prima dată merse la vecina pisică și-o întrebă:

- Ție, ți-e frică de ceva?

-Nu prea mi-e frică! În orașul nostru de poveste n-am de ce să mă tem! Dar nici ție nu ți-e frică, nu-i așa?

-Ba da, mie da!

-Zău, și-atunci de ce stai în prejma mea, nu te temi că te pot mânca?

- Nu, doar tu ești vecinul și prietenul familiei noastre. De ce să-mi fie frică de tine?

-Atunci, de cine ți-e frică, întrebă pisica?

-Nu știu!, răspuse iepurașul.

- Ei vezi că n-ai nici un motiv să te temi? și-ncepu pisica să râdă de el cu poftă.

Dezamăgit că pisica a râs de temerile lui, Așu plecă la el acasă.

A doua zi se duse la câinele din vecini, și-i puse aceeași întrebare.

- Așule, mă cam plictisești cu frica ta stupidă. Dacă toții iepurii din orașul nostru s-ar teme la fel ca tine, nici unul n-ar mai ieși afară din casă. Nici măcar tu! Și noi trăim într-un oraș de poveste, cel mai frumos oraș din câte există pe pământ! Faptul că ești în fața mea și nu te temi de mine arată că, de fapt nu ți-e deloc frică. Ai vrea poate să ne jucăm amândoi. Dar, mai bine mergi acasă la tine și lasă-mă că mi-e somn!

Din nou, Așu era dezamăgit că cineva nu l-a luat în serios și plecă acasă. Parcă își dădea seama că în orașul lui de poveste el era singurul fricos. Da, mai făcu o ultimă încercare.

A doua zi se duse la vecinul elefant și-i zise:

- Ție, ți-e frică de ceva?

- Da, răspuse elefantul. Mi-e frică să nu te calc cu un picior mare de-al meu, că zău nu știu ce mai rămâne din tine!

-Asta nu-i o frică, zise Așu, asta ar putea fi doar o lipsă de atenție din partea ta, elefantule.

- Și dacă te-ai teme că vreau să te calc, ce-ai face șoricelule?

-Aș fugi, zise Așu, iepurașul cel mic.

-Ei vezi, dacă ai un motiv adevărat de frică, tu poți fugi repede, că doar ești un iepuraș. Eu ar trebui să mă tem să mă iau la întrecere cu tine că nu pot fugi la fel de repede ca tine.

- Vezi Așu, dacă vrem, fiecare dintre noi putem să ne inventăm tot felul de frici fără nici un rost. Mult mai bine ar fi să mergi liniștit la tine acasă și să-ți lași fricile deoparte. În orașul nostru de poveste, cred că tu ești singurul fricos!

Din acea zi, Așu înțelese că alături de părinții, frații și vecinii lui prietenoși, poate trăi fără frică.

3. Pescarul și scoica

Pe malul unei mări îndepărtate, locuia cândva, într-o colibă, o familie săracă cu trei copii. În fie care zi se temea pescarul din poveste că nu va prinde suficient pește cât să-și poată hrăni copiii. Dacă nu prindea pește într-o zi, copiii erau nevoiți să mănânce măcăliță goală.

După o noapte în care fusese o furtună mare și marea era tare agitată, pescarul se sui în barcă și plecă la pescuit. Adesea își spunea în sinea lui că n-o să prindă nici un pește și n-o să aibă decât ghinioane. Într-adevăr, marea fusese agitată, dar pescarul nostru spunea și în zilele senine că el nu va prinde pește. N-avea deloc încredere în forțele lui. Prietenii lui pescari, îi mai spuneau

câteodată să fie mai încrezător în forțele lui, că de puține ori s-a întâmplat să vină acasă fără pește, iar văicăreala lui nu-l va ajuta niciodată la nimic.

Într-adevăr, în acea zi, nu reuși să pescuiască nici un pește și se întoarse dezamăgit acasă. Când să-și strângă plasele din barcă, văzu e scoică frumoasă în barcă și zise:

- N-am eu norocul să pescuiesc o scoică cu o perlă în ea, spuse pescarul cu voce tare.

O luă în mână, o desfăcu și într-adevăr era înăuntru o perlă de toată frumusețea. Era mare și foarte strălucitoare.

-Copiii, copiii, veniți repede să vedeți ce-am pescuit!

Copiii veniră într-un suflet și tare se minunară.

- Unde-s peștii, tată?

- N-am prins azi nimic, doar scoica asta. Nu știu ce putem face cu perla din ea. Mă tem că nu putem face nimic. Cui i-ar putea trebui o perlă?

Soția lui a fost foarte încântată de perla cea minunată. Și scoica i se părea tare frumoasă. Femeia lua scoica și-o aseză undeva, s-o poată vedea oricine intră în coliba lor, și-i spuse soțului.

-Cred că avem noroc! Mergi să vinzi perla asta și cu banii câștigați putem cumpăra mai mult pește decât ai fi putut pescui tu astăzi.

-Nu prea cred, răspunse omul.

- Du-te, ai să vezi că am dreptate!

Încurajat de soția sa, omul se duse singur acolo unde pescarii își vindeau peștii și dădu peste un negustor care îi oferă o sumă mare de bani pentru perla lui. Bucuros, pescarul nu numai că le cumpără copiilor mâncare, dar le luă și câte o pereche de încălțări noi.

- Vezi, zise soția, întotdeauna trebuie să ai curaj și încredere că marea îți poate oferi mai mult de cât te aștepți. Trebuie doar să ai încredere că străduința ta va fi răsplătită. Întotdeauna cel care muncește și crede că poate depăși orice obstacol, va putea să se bucure de ceea ce a dobândit.

Din acea zi pescarul din poveste, înainte de a pleca la pescuit, se gândea la ceea ce-i spusese soția și ceilalți pescari „*Fii încrezător în forțele tale, că doar așa voi izbândi!*”

Bibliografie

Băban, A.(2009), *Consilierea educațională, Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*, Editura ASCR & Cognitrom Cluj-Napoca.

Băban, A., Petrovai, D, Lemeni G.(2000), *Consiliere și orientare. Ghidul profesorului*, Humanitas Educațional București.

Papalia, D. E., Olds, S. W., Feldman,R. D.,(2010), *Dezvoltarea umană*, Ediția XI, Editura Trei București.

ÎMPREUNĂ FACEM BUCURIA DE A ÎNVĂȚA - ÎN GRĂDINIȚĂ

PROF. CONS. CÎMPEAN LUCIA, DIRECTOR LA G.P.P. "LUMEA COPILOR" – BLAJ

Succesul în activitatea de instruire-educare-formare a copiilor, în grădiniță, este dat de munca în echipă a tuturor adulților semnificativi din viața acestora, prin colaborare, interacțiune, ajutor reciproc, comunicare, trăirea împreună a unor emoții pozitive, fără competiție. De asemenea, o combinație eficientă între instrumentele și modalitățile de organizare a activității în grădiniță, precum și un mediu educațional stimulativ pot conduce la cultivarea dorinței, bucuriei/plăcerii de a învăța. Participarea activă a copiilor, bazată pe experiențe de învățare plăcute, determină starea de bine a acestora, dezvoltarea încrederii în sine, stimei de sine, și implicit, motivației învățării care este foarte importantă, iar la vârsta preșcolară, este potrivit să ne bazăm pe dimensiunea extrinsecă a motivației, pentru dezvoltarea celei intrinseci.

Bucuria/plăcerea de a învăța este fundamentul pe care se construiește succesul educațional, iar cadrele didactice, în efortul de determinare a calității rezultatelor, a progresului obținut de preșcolari, trebuie să folosească metode și instrumente care să pună cu adevărat copilul în centrul procesului didactic, fiind imperios necesară cooptarea tuturor resurselor umane, respectiv: profesor, părinte, comunitate, în vederea creării și oferirii de ocazii favorabile pentru a-i trezi copilului emoții pozitive, care influențează plăcerea de a învăța și implicit performanța.

Conform literaturii de specialitate, este necesar să avem permanent în atenție aspecte precum:

- asocierea învățării cu emoții percepute pozitiv de copil, pentru a determina implicare, interes, curiozitate, succes, implicit bucuria de a învăța, deoarece o percepție negativă a emoțiilor atașate învățării implică dezinteres, neimplicare, slabe rezultate, eșec;
- abordări nepotrivite ale procesului educațional, un mediu educațional/familial nepotrivit, stresant sau amenințător, etc. pot duce la reducerea semnificativă a capacității de concentrare a atenției copilului asupra sarcinilor de învățare, din cauza reacțiilor fiziologice și emoționale declanșate de teamă, nesiguranță, etc.;
- lipsa de atenție sancționată nepotrivit de părinte sau de cadrul didactic blochează involuntar capacitatea de concentrare a atenției copilului asupra activităților didactice/învățării, iar pedepsele aplicate necorespunzător sau disproportionat, în raport cu fapta sau cu trăsăturile temperamentale, de personalitate ale copilului, nu fac decât să sporească insatisfacția, frustrarea, incapacitatea de concentrare, irascibilitatea sau hiperactivitatea copilului;
- este necesară stabilirea unui climat propice, plăcut și motivant pentru învățare, educația copilului preșcolar și mai ales a copiilor cu CES fiind un proces în care părintele și cadrele didactice trebuie să acorde o atenție deosebită tuturor elementelor care pot atrage sau, din contră, îndepărta copilul de activitățile didactice și sarcinile de învățare.
- s-a constatat că modul variat de prezentare a informațiilor, compatibilitatea cu mediul de învățare, implicarea activă a copiilor în activitățile didactice, învățarea prin descoperire, etc, generează succesul, determinând auto-încrederea, motivația intrinsecă, plăcerea/bucuria de a învăța și ulterior șansa unei vieți în care putem să facem diferența între marginalizare și succes social și profesional.

Aducem în atenție câteva întrebări legitime pe care și le pun cadrele didactice și părinții:

- *Competiție sau cooperare în grădiniță?*
- *Care dintre cele două concepte reprezintă cheia spre a trezi și a menține bucuria de a învăța în cadrul activităților desfășurate cu copiii în grădiniță?*
- *De la ce vârstă este benefic să-l implicăm pe copil în competiții?*
- *Cum reacționează copiii în situații de competiție, în funcție de vârstă?*

Iată și unele răspunsuri propuse de: *SuntParinte.ro*, 19 Februarie 2016:

ÎNTRE 4 ȘI 6 ANI

- *Apare dorința frecventă de competiție, fără a fi afectată cu adevărat stima de sine a copiilor.*
- *Copiii devin competitivi pentru că descoperă capacitatea de a categoriza, de exemplu: repede-încet, slab-puternic etc.*

ÎNTRE 6 ȘI 8 ANI

- *Se joacă mai mult de dragul distracției și amuzamentului.*
- *Se bucură atunci că au dreptate și sunt în centrul atenției.*
- *Preferă jocurile simple, cu câteva reguli.*
- *Își doresc să câștige și să fie primii.*
- *Se descurcă mult mai bine în activitățile de cooperare.*
- *Sunt mai afectați de pierdere decât în intervalul de vârstă 4-6 ani.*
- *Sunt recomandate mai mult activitățile de grup, care presupun colaborare.*
- *Stima lor de sine poate fi afectată dacă sunt împinși în competiții pe care le pierd.*

ÎNTRE 9 ȘI 12 ANI

- *Înțeleg mai bine situațiile de competiție.*
- *Încep să înțeleagă mai bine propriile competențe, iar stima de sine nu va fi foarte afectată de un eșec în competiție.*
- *Pot vedea competiția ca modalitate prin care își îmbunătățesc abilitățile.*
- *Se pot bucura de joaca bazată pe competiție, în care un jucător câștigă, iar alții pierd.*
- *Situațiile de competiție nu-i afectează în mod neapărat, dacă au surse alternative de bucurie și motivație.*

ÎNTRE 12 ȘI 14 ANI

- *De la această vârstă ar trebui să li se vorbească despre competiție.*
- *Înfluența prietenilor crește.*
- *Înțeleg faptul că succesul se poate datora nu doar talentului și abilității, ci și efortului depus.*
- *Crește nevoia de recunoaștere socială și recompense.*

ÎNTRE 14 ȘI 18 ANI

- *Sunt mai capabili să recunoască aspectele pozitive și negative ale competiției.*
- *Competențele lor devin o parte importantă a imaginii de sine.*
- *Devin capabili să atingă un echilibru între competiție și cooperare.*
- *Modelele oferite de adulți rămân importante.*

În concluzie - specialiștii recomandă:

- *activități non-competitive cu preșcolarii, care să-i ajute să-și dezvolte abilități;*
- *numai de la vârsta de 12 ani în sus ar trebui să li se însuflească ideea de competiție „officială”;*

Deoarece lucrul cu preșcolarii, în special cu copiii cu CES, reprezintă o provocare dificilă pentru toți cei care sunt implicați în instruirea, educarea și formarea acestora, apreciem că pentru realizarea standardelor de dezvoltare a copilului, pe segmente de vârstă și de competențe benefice sunt:

- *munca în echipă: profesor consilier, logoped, educatoare;*
- *parteneriatul grădiniță-familie-comunitate;*
- *folosirea jocului ca tip fundamental de activitate, deoarece, așa cum apreciază specialiștii, sub influența sa “se resstructurează întreaga personalitate a copilului”.*

În consens cu argumentele specialiștilor, aduc în atenție două secvențe din activitatea mea, în colaborare cu educatoarea grupei, - (am o experiență didactică de 38 de ani în grădiniță: 30 de ani ca educatoare, 8 ani ca profesor consilier) - prin care ilustrez cu convingere că, mai ales la vârsta preșcolară, promovarea colaborării poate fi soluția pentru implicarea cu bucurie a copilului în activitățile didactice, cu plăcerea de a învăța, deoarece cooperarea presupune interacțiune, bună înțelegere și armonie, posibilitatea de a comunica cu ceilalți, de a dobândi stimă de sine și încredere în forțele proprii, iar profesorul, jucând rol de mediator, de consultant, poate să încurajeze fiecare copil să-și ducă responsabilitățile la bun sfârșit, cum poate el mai bine.

SECVENȚA I - Grupa mare - Joc de mișcare- Saritura căluțului peste obstacole:

Participând la început ca observator la activitate, am putut constata că cele relatate mai sus, cu privire la competiție versus colaborare, sunt confirmate de ceea ce se întâmpla în activitatea cu copiii.

După ce d-na educatoare a explicat regulile jocului și a demonstrat modul de executare a săriturii peste obstacole, a propus ca, pe rând, fiecare copil să execute de două ori săritura, urmând ca apoi jocul să fie organizat sub formă de concurs.

După primul tur de sărituri, pentru a corecta o scăpare a educatoarei din momentul în care a explicat și demonstrat modul de executare a săriturii, scăpare care prin imitație era vizibilă în săritura unora dintre copii, am recurs la o glumă, primită cu plăcere de copii.

A urmat al doilea tur de sărituri de probă, după care s-a trecut la concursul pe două echipe: fete, băieți. Pe rând, la semnalul educatoarei pornea câte un "căluț" din fiecare echipă, încurajat fiind acerb de galeria de coechipieri, sărea obstacolele întâlnite pe traseul pregătit: câte 2 cărămizi de plastic puse una peste alta, la distanța de aproximativ 80-90 de cm.

După primul tur al concursului, am constatat că unii dintre copii nu mai erau bucuroși să concureze. Presiunea pusă de galerie pe competitori, precum și faptul că cei cu performanțe ridicate îi lăsau mereu în urmă pe cei mai puțin performanți au generat în rândul acestora teamă de eșec, irascibilitate, frustrare, incapacitate de concentrare asupra indicațiilor și regulilor pe care trebuia să le respecte.

Diferențele în ceea ce privește nivelul de dezvoltare a competențelor psiho-fizice și emoționale precum și teama de eșec au determinat ca fiecare copil să fie mai degrabă preocupat de modul în care evoluează partenerul din echipa adversă, cu care era în competiție, decât de propria prestație, ceea ce, după primul tur de concurs a dus la un rezultat perceput ca eșec de una dintre echipe și la o stare de frustrare pentru mulți dintre ei.

Pentru a detensiona atmosfera creată prin concurență acerbă, am propus copiilor și d-nei educatoare să reluăm concursul, dar nu pe echipe, nu unii cu alții, ci fiecare cu el/ea însuși/însăși. Am reluat explicația și demonstrarea modului de executare a săriturii, stabilind câteva reguli simple, clar, precis, concis exprimate, precum și consecința încălcării acestora: dreptul/posibilitatea de a încerca de 2-3 ori, până reușește o execuție corectă a săriturii, cu calm, fără teama de greșeală, de sancțiunea echipei, precizând că greșeala este o parte foarte importantă a învățării.

De asemenea, după fiecare tură, trăgeam concluzii împreună cu copiii și din "nevoile", situațiile concrete observate, mai introduceam o regulă/o cerință, fără să apostrofăm în vreun fel copilul care, prin execuția sa, mai puțin reușită, genera noi așteptări/cerințe/trepte de complexitate pentru săritură sau pentru disciplină.

După fiecare săritură era apreciat progresul fiecăruia, comparativ cu încercarea anterioară. Astfel, constatând că există obiectivitate în apreciere, preocupare autentică pentru starea emoțională de bine, pozitivă, a fiecăruia în parte, copiii s-au detensionat, iar cei care de obicei au comportamente problematice, generate de starea de sănătate - ADHD, comportament de tip opozant, anxietate de separare, (R., A., A.), au primit noile reguli, introduse progresiv, - (poate chiar ca urmare a modului lor defectuos de executare a săriturii, sau încălcării regulilor disciplinare), - foarte bine, cu echilibru emoțional, străduindu-se să se autodepășească.

De remarcat atitudinea lui R., copil diagnosticat cu TSA: dacă la început atmosfera de gălăgie exagerată, cauzată de competiția între reprezentanții celor două echipe l-a determinat să se retragă din sala de gimnastică în sala de grupă și să se joace cu mașinuțele, prin gesturi repetitive, specifice, treptat, când competiția fiecărui copil era cu sine însuși și atmosfera s-a calmat, a revenit singur în sala de gimnastică și, cu sprijin din partea mea și a d-nei educatoare, a acceptat să se angajeze și el în sarcină și să se bucure de aprecierile copiilor și ale noastre. Ba mai mult, după încheierea jocului, când ceilalți copii s-au dus în sala de grupă, el și-a aranjat singur cărămizile pentru săritură, așa cum a văzut că erau așezate în timpul concursului. Văzând că dorește să mai sară peste obstacole, am continuat să-i dau sprijin împreună cu îngrijitoarea. M-am bucurat f. mult

că, luându-ne de mână, practic ne-a comunicat în felul lui că vrea sprijin. Treptat, am condiționat sprijinul, cerându-i să ne spună pe nume când ne i-a de mână. După câteva solicitări, exprimate scurt și ferm, a făcut acest lucru. Am avut o satisfacție deosebită să-l aud spunând: D-na Lucia, D-na Lucia, Tanti Ana, Tanti Ana.

Așa cum se precizează în scrisorile metodice: *învățarea timpurie este fundamentul pentru învățarea de-a lungul întregii vieți, baza bunăstării individuale, sociale, economice, motorul bucuriei de a învăța care, la rândul ei, conduce la construirea comunităților orientate spre a învăța, comunități care dobândesc capacitatea internă de a-și identifica și rezolva problemele și de a progresa, având ca scop calitatea vieții fiecărui individ, în toată complexitatea sa.*

De aceea este important să reflectăm împreună și să găsim pârghiile necesare pentru a face ca următoarele declarații, apărute în diverse documente oficiale, să devină practici uzuale:

- *Bucuria de a învăța provine din experiențe personale de succes;*
- *Jocul oferă copilului posibilitatea de a experimenta bucuria de a învăța de timpuriu;*
- *Bucuria de a învăța înseamnă un mediu care își oferă libertatea de a explora;*
- *Bucuria de a învăța nu se asociază cu graba;*
- *Bucuria de a învăța este, de cele mai multe ori, o bucurie legată de un eveniment aparent banal, împărtășită cu ceilalți;*
- *Bucuria de a învăța înseamnă contextualizare, învățare cu sens;*
- *Bucuria de a învăța fuge de prelegerile lungi ale profesorului;*
- *Bucuria de a învăța apare în situațiile în care o sarcină de învățare converge cu nevoile și interesele actorului învățării.*

SECVENȚA II - Grupa mare - Copacul fricii-Copacul curajului:

După ce, prin toate activitățile interesante desfășurate împreună cu d-na educatoare, copiii au reușit să *înveselească copacul necăjit*, le-am propus să vorbim despre emoțiile pe care le trăim zi de zi, acasă, împreună cu familia, sau la grădiniță, împreună cu colegii, prietenii, doamna educatoare, etc.; uneori suntem veseli, alteori suntem triști, uneori suntem furioși sau ne temem de ceva, alteori prindem curaj, etc. Vorbindu-le copiilor despre anumite temeri pe care le am eu, pentru a-i ajuta să înțeleagă că și noi adulții avem asemenea trăiri, am ales din colecția de frunze câteva, de diferite forme, culori, mărimi, vorbindu-le despre situații în care m-am temut de ceva - frunze mai mici/temeri mai mici, etc, invitându-i să aleagă și ei frunze de diferite culori, mărimi, forme, care reprezintă situații în care au simțit că se tem de ceva, rugând pe fiecare să ne relateze situații de care se tem, cum ar fi: întuneric, mersul la dentist, câini, fulgere și tunete, monștri, să doarmă singur, furia părinților, fantome, că râd copiii de el la grădiniță, etc.

Acest exercițiu îi ajută pe copii să simtă că au mai mult control asupra propriilor trăiri, că și alții au asemenea emoții, că toți trecem prin stări mai puțin plăcute uneori, dar le putem folosi pentru a deveni din ce în ce mai puternici, împrietenindu-ne cu temerile noastre, prin căutarea de soluții pentru a le depăși. Astfel, am creat împreună *Copacului curajului*. Copiii au propus acțiuni *lecuitoare* pentru temerile proprii sau pentru ale celorlalți. Pentru fiecare temere din *Copacul fricii* am propus soluții simple, scrise pe frunze atârinate în *Copacul curajului*, cum ar fi: *încerc din nou, respir adânc, număr până la zece, nu renunț, mai încerc până reușesc, îmi recunosc frica, glumesc, iau o pauză, zâmbesc, cer ajutor, etc.*

Prezentând ca exemplu *frica de zbor cu avionul*, am purtat un scurt dialog cu d-na educatoare, evidențiind faptul că dacă ar fi ales să nu zboare cu avionul în Canada, la nepoțica ei, din cauza acestei frici, ar fi pierdut foarte multe bucurii, foarte multe clipe minunate. Dar, confruntarea cu această frică, a făcut ca la întoarcere să-i fie mai puțin frică de zborul cu avionul.

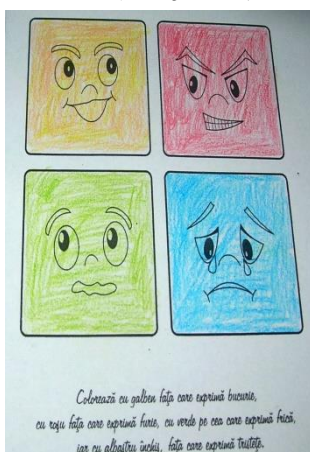
Fiind o noțiune abstractă pentru copii, pentru a-i ajuta să înțeleagă mai ușor cum, prin confruntare, frica devine mai mică, am luat din *Copacul fricii* frunza pe care scria *frica de avion* a d-nei educatoare și am împăturit-o în două, făcând-o astfel mai mică prin zborul spre Canada; apoi am împăturit-o din nou, făcând-o și mai mică, datorită zborului spre România. Am tot repetat împăturirea frunzei, demonstrând astfel copiilor că, la un moment dat, nu mai pot s-o împătur, ceea ce înseamnă că ea a devenit foarte mică și am concluzionat că orice frică am avea, confruntându-

ne, împrietenindu-ne cu ea, trăind-o, ea devine din ce în ce mai mică, suportabilă, iar noi devenim din ce în ce mai puternici, în raport cu frica respectivă.

Copiii înțeleg astfel că este important să accepte că primul pas spre rezolvarea unei probleme este recunoașterea acesteia, că este important să-și accepte temerile, să și le trăiască, pentru a nu se lăsa copleșiți, controlați de frici, că soluții există, că acestea sunt diferite, de la caz, la caz, că fiecare dintre noi ne temem de ceva, că nimeni nu e perfect, dar, acceptându-ne reciproc, putem să ne ajutăm să devenim mai puternici și mai buni.

Încheiem cu aprecierea că succesul în activitatea de instruire-educare-formare a copiilor în grădiniță este dat de munca în echipă a tuturor adulților semnificativi din viața acestora, prin colaborare, interacțiune, ajutor reciproc, comunicare, trăirea împreună a unor emoții pozitive, fără competiție.

*“Spune-mi și am să uit. Arată-mi și s-ar putea să-mi amintesc. Implică-mă și voi înțelege.”
(Confucius)”*

BIBLIOGRAFIE:

1. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M. - *Metode interactive de grup*, Editura Arves, 2002;
2. Waters, V. - *„Povești raționale pentru copii”*, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003;
3. Fluieras, V. - *Teoria și practica învățării prin cooperare*, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2005;
4. Vernon, A. - *„Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală”*, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006;
5. Drugaș, I., Bîrle, D., Bonchiș, E., Decsei-Radu, A., Bochiș, L., Ilisie, C. - *„Educăm și vindecăm prin...povești”* - Ed. Universității din Oradea, 2008;
6. Naouri, A. - *„Cum să educăm copiii”* - Ed. Trei, 2009;
7. Ionescu, C. - *„De vorbă cu psihologul”* - Ed. Corint, Buc. 2010;
8. Renaud, H., Gagné, J.-P. - *„8 Metode eficiente pentru educarea copiilor”* - Ed. Polirom, 2011;
9. Petrovai, D., Petrică S., Preda, V., Brănișteanu, R. - *„Pentru un copil sănătos emoțional și social”* - Ed. V&I Integral, Buc. 2012;
10. *SuntParinte.ro*, 19 Februarie 2016.

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ MICĂ

**PROF. ÎNV. PREȘC. CĂNĂRĂU GABRIELA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ, COM. ION CREANGĂ, JUD. NEAMȚ**

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Cercetările din domeniul psihologiei dezvoltării au dovedit faptul că nu este suficient să dezvoltăm abilitățile intelectuale ale copiilor. Studii care au urmărit copii începând cu primii ani de viață și până la vârsta adultă au indicat faptul că abilitățile copiilor de a-și conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni, sunt cel puțin la fel de importante ca și abilitățile intelectuale (inclusiv pentru reușita la școală).

Ce învață copiii? În cadrul interacțiunilor zilnice, copiii își dezvoltă și optimizează abilitățile socio-emoționale. Ei învață:

- Abilități necesare pentru a lega prietenii (de ex. cum să se alătore altor copii care se joacă, cum să ceară și să împartă jucăriile, cum să ofere ajutor altora, cum să își ceară scuze etc.);
- Să își înțeleagă emoțiile – să identifice și numească emoțiile proprii și ale celorlalți, să le lege de contextele în care apar în mod tipic (de exemplu bucuria la primirea unui cadou, supărare atunci când ne doare ceva etc);
- Să își gestioneze furia (învățând să și-o conștientizeze și să folosească metode simple pentru a și-o controla);
- Să își rezolve problemele apărute în interacțiunea cu ceilalți (să își definească problema, să caute și să aleagă soluții adecvate).

Surprinzător, abilitățile socio-emoționale sunt un predictor mai bun al reușitei la școală decât abilitățile intelectuale. De exemplu, copiilor le este mai dificil să învețe să citească dacă se confruntă cu probleme care îi distrag de la activitățile clasei – dacă nu știu să ceară ajutor, nu sunt capabili să urmeze instrucțiuni, dacă nu reușesc să se înțeleagă bine cu cei din jur, sau să își exprime adecvat și să își gestioneze emoțiile negative.

Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu ei în timpul unui contact social, ceea ce îi ajută în rezolvarea conflictelor. Apoi, preșcolarii sunt capabili de implicare empatică în emoțiile celorlalți și își pot reda propriile emoții în diferite situații sociale pentru a minimaliza efectele nesănătoase ale emoțiilor negative și pentru a împărtăși emoțiile pozitive cu ceilalți.

Între 2 și 4 ani, copiii încep să vorbească despre propriile emoții. La această vârstă identifică și diferențiază expresiile faciale ale emoțiilor de bază (furie, tristețe, frică și bucurie). Copiii, la această vârstă manifestă accese violente de furie și teamă de separare.

Modul în care educatoarele reacționează la exprimarea emoțională a copiilor lor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora. Expresivitatea emoțională a educatoarelor devine un model pentru copiii preșcolari, în ceea ce privește exprimarea emoțională. Exemplu: Dacă educatoarea exprimă în mod frecvent emoții negative, copiii vor exprima și ei aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

Exemplu: Cadrele didactice care sunt adeptele ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

În faza în care copiii învață despre emoții și încă nu știu denumirea acestora am folosit reflectarea sentimentelor. În acest sens, decât să întreb copilul cum se simte, răspunsul evident al acestuia fiind “nu știu” am încercat să identific emoția copilului și apoi să o “traduc” acestuia sub formă de întrebare sau afirmație. Ex: copilul spune: „Nu pot să mă dezbrac”, traducerea: „Cred că ești agitat” sau „Ești supărat?”.

Am observat de-a lungul timpului că preșcolarii sunt mai preciși în denumirea emoțiilor cu ajutorul etichetelor verbale decât cu ajutorul expresiilor faciale, în mod special pentru frică și deznădejde. Fără o etichetă verbală a emoțiilor, copiii pot să nu realizeze că acel comportament provoacă o emoție. Uneori însă, cuvintele ce denumesc emoții pun probleme copiilor, deoarece ele se referă în parte la stări emoționale interne, neobservabile. Cadrele didactice trebuie să încurajeze în permanență copiii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când un copil trăiește o emoție puternică trebuie întrebat cum se simte (Cum te simți când colegul te jignește?, Ești bucuroasă când te joci cu păpușile?). Copiii vor învăța astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele.

Abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei. Când empatia este exprimată la un nivel moderat, ea conduce la simpatie.

Discutând cu copiii despre emoțiile celorlalte persoane în anumite situații sau a personajelor din povești, li se oferă oportunitatea de a conștientiza consecințele comportamentale ale acestora în plan social (Cum că s-a simțit Capra când a aflat că Lupul i-a mâncat ieziișorii?; Dar Scufița Roșie când a venit Vânătorul să o salveze?). Pentru a întări comportamentele respective ale copiilor este important să-i recompensăm verbal când le observăm, astfel copiii vor învăța cărui tip de mesaje emoționale prezente în mediu să fie atenți.

Dacă copiii experimentează emoții negative puternice și nu își pot regla/adapta emoțiile sau modul de exprimare a lor, aceștia se vor comporta într-un mod neadecvat prin exteriorizarea emoțiilor negative. Mai mult, copiii care sunt capricioși sau au înclinații spre emoții negative, precum furia, sunt mai puțin legați de cei cu aceleași trăiri, decât copiii care nu au această caracteristică.

În cele ce urmează vă supunem atenției câteva exemple de jocuri desfășurate la grupa mică (copii cu vârste cuprinse între trei și patru ani), prin care copiii au fost antrenați în descoperirea și exersarea diferitelor tipuri de emoții.

1. “La spălătoria de mașini”:

Copiii sunt invitați să aleagă cartonașe cu fețe umane reprezentând diferite stări afective: bucurie-veselie, tristețe-supărare. Fețele vesele se așează pe două șiruri. Printre cele două coloane vor trece copiii care și-au ales fețe triste. Acestora din urmă li se vor adresa din partea colegilor veseli cuvinte de laudă pentru a li se evidenția calitățile, îmbrățișări, strângeri de mână, toate acestea cu scopul de a li se schimba starea. Prin urmare fiecare copil care intră “murdar” la spălătorie, după un proces de “spălare” iese “curat”.

2. „Călătoria cu surprize”

Acest joc senzorial este foarte amuzant și plăcut pentru copii. Pot fi folosite teme diverse: o călătorie în junglă în care vă întâlniți cu tot felul de animale, o călătorie subacvatică, schimbările vremii, realizarea unei prăjituri. Spatele copilului va deveni locul unde se petrec toate aceste “călătorii”. De exemplu, pe spatele lui pot trece elefanți, șerpi, broscuțe, iepurași, antilope și tigrii fioroși. Sau poate simți apa și valurile cum îl ating, peștișori și steluțe de mare. La fel, poate să picure, apoi să plouă torențial, cu fulgere și tunete, pentru ca la final să apară soarele și curcubeul. După aceea, îi puteți propune copilului să vă facă el masaj folosind una dintre teme sau chiar să inventeze o călătorie nouă dacă dorește. În acest mod, copilul învață să își dozeze energia și felul în

care atinge, poate diferenția tipurile de atingeri, înțelege când apasă prea tare și îi poate provoca durere celuiilalt, își dezvoltă imaginația.

Fiecare copil este diferit și nu poate fi comparat „decât cu sine însuși”. Și totuși, câteva lucruri esențiale îi fac să fie asemenea: toți au nevoie de dragoste, de securitate, de îngrijire și de exercițiu. Toți simt nevoia de recunoaștere și acceptare. Toți caută un sprijin în adult și chiar au nevoie de un anumit control din partea acestuia pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și dobândesc propria experiență. „Nici o profesie nu cere posesorului ei atâta competență, dăruire și umanism ca cea de educator, pentru că în nici una nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decât omul în devenire...”

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița „Psihologie școlară”, Editura „POLIROM”, Iași, 2008;
2. Roco Mihaela, „Creativitate și inteligență emoțională”, Editura „POLIROM”, Iași, 2001;

PROIECT EDUCAȚIONAL „AJUTĂ-MĂ ȘI VOI REUȘI!”

Cărăuș Gina, G. P. P. nr. 18, Iași

Argument

Dezvoltarea socio-emoțională reprezintă o componentă esențială în ceea ce privește adaptarea preșcolarilor în orice mediu. Spre deosebire de dezvoltarea cognitivă care este susținută în mare parte de o determinare genetică, dezvoltarea socio-emoțională necesită educabilitate, atât la adulți, cât și la copii. Viitorii adulți care posedă capacități emoționale bine dezvoltate au mai multe șanse de a fi eficienți și mulțumiți în viață.

Scopul proiectului educațional „Ajută-mă și voi reuși” este de a încuraja cadrele didactice în realizarea unor activități de dezvoltare socio-emoțională a copiilor, dar și de implicare a părinților.

Obiective privind preșcolarii:

- Dezvoltarea comportamentului de cooperare, prosocial, proactiv (inițiativă);
- Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții/copii de vârstă apropiată;
- Acceptarea diversității;
- Dezvoltarea capacității de recunoaștere a principalelor emoții (fericire, tristețe, furie, rușine, frică, uimire etc.);
- Dezvoltarea expresivității emoționale;
- Dezvoltarea autocontrolului emoțional.

Obiective privind părinții:

- Implicarea activă în procesul de dezvoltare socio-emoțională a preșcolarilor;
- Dobândirea unor metode de control emoțional al copiilor;
- Identificarea unor soluții rezonabile pentru conflictele cotidiene ale copiilor;
- Dezvoltarea comportamentului de cooperare, prosocial, proactiv (inițiativă).

Grup țintă: - preșcolari

- părinți

Durata proiectului: 1 an

Metode și procedee: conversația, explicația, exercițiul, expunerea, instructajul, demonstrația, observarea, jocul, lectura educatoarei, povestirea, jocul de rol, desenul, pictura, cântecul, dansul, Brainstorming-ul, Cubul, Trierea Aserțiunilor, Tehnica Viselor, Tehnica Broscuței Țestoase, Povestea Terapeutică, Roata Emoțiilor etc.

Resurse materiale: culori, carioci, creioane, radiere, hârtie albă/color, flipchart, cub, planșe, cărți, reviste, cubul emoțiilor, roata emoțiilor, marionete – veverițe, obiecte sala de grupă etc.

Monitorizare: Respectarea graficului de activități

Evaluare proiect: - observare sistematică, aprecieri verbale, recompensare (medalii/diplome), expoziții, serbări/concursuri.

PLANIFICARE PROIECT EDUCAȚIONAL

Nr. Crt.	Data	Activitatea	Responsabili
1.	Octombrie	„Ce-ar fi dacă...”	educatoarea
2.	Noiembrie	„Frumos dar diferit”	educatoarea
3.	Decembrie	„Așa da, așa nu!”	educatoarea

4.	Ianuarie	„Povestea broscuței țestoase”	eucatoarea
5.	Februarie	„Oglinda fermecată”	eucatoarea
6.	Martie	„Cubul emoțiilor”	eucatoarea
7.	Aprilie	„Călătorie în Împărăția emoțiilor”	eucatoarea
8.	Mai	„Roata emoțiilor”	eucatoarea

Activitatea 1

Emoția: tristețe

Tipul emoției: emoție negativă

Denumirea activității: „Ce-ar fi dacă..”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: identificarea consecințelor emoțiilor, recunoașterea emoțiilor și etichetarea corectă a emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: Asocierea

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: scenarii
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori:

Prin această activitate copiii își dezvoltă vocabularul emoțiilor, permite să identifice consecințele emoțiilor asupra comportamentului și își dezvoltă capacitatea de a anticipa anumite reacții comportamentale ale celorlalți. Copiii de această vârstă au nevoie de ajutor în ceea ce privește identificarea consecințelor trăirilor emoționale. Acordați-le sprijin atunci când este necesar.

Modalitate de abordare:

- Citiți pe rând situațiile descrise în scenarii

Cățelușei Ami i se întâmplă tot felul de lucruri neașteptate. Ea are nevoie de ajutorul tău pentru a afla cum să se descurce.

Ami a ajuns la grădiniță. Cea mai bună prietenă a ei a râs de ea pentru că s-a tuns.

S-a făcut ora 11 și Ami merge la masă împreună cu colegii ei. Acolo își dă seama că nu mai este loc pe băncuță.

Ami nu este atentă și varsă din greșeală paharul cu apă pe unul din copiii de la cealaltă grupă.

Doamna educatoare o cheamă pentru că vrea să vorbească cu ea.

Ami îi spune doamnei educatoare că o să ștergă apa de pe jos și apoi merge să-și ceară iertare de la colegul ei: „Îmi pare rău că am vărsat paharul cu apă pe tine. N-am vrut.”

- Identificați împreună cu copiii emoțiile personajelor

Cum credeți că s-a simțit Ami?

Ce credeți că se va întâmpla după aceea?

Ce credeți că îi va spune doamna educatoare?

Cum credeți că s-a simțit colegul ei atunci când Ami și-a cerut scuze?

Ce credeți că va face colegul ei după ce Ami și-a cerut scuze?

- Cereți copiilor să anticipeze cum se va comporta personajul respectiv și să se gândească la posibilele consecințe ale comportamentului acestuia. („Ce credeți că va face?”, „Ce s-ar putea întâmpla după aceea?”)

Discuții: voi cere copiilor să dea exemple din viața lor de zi cu zi în care s-au simțit triști, argumentând răspunsul

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat și încurajați pentru momentele în care au fost triști.

Anexa: (anexa 2)

Activitatea 2

Emoție: stimă

Tipul emoției: emoție pozitivă

Denumirea activității: „Frumos dar diferit”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: acceptarea diversității, conștientizarea unicității, cultivarea respectului pentru colegi

Tehnica NLP recomandată: Prezumțiile NLP-ului

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: cartonașe colorate, jucării din sala de grupă, coli albe, carioci
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii achiziționează limbajul necesar rezolvării de probleme; înțeleg conceptele de „asemănător” și „diferit”.

Modalitate de abordare: Copiii sunt așezați în semicerc pe scăunele. Fiecare dintre ei arată culoarea preferată motivând alegerea și își prezintă jucăria preferată.

După prezentarea fiecăruia, copiii trebuie să redea pe scurt ce au reținut și să-și aplaude colegul. Apoi vor primi un desen identic pe care-l vor colora fiecare după cum dorește. La sfârșit vor observa că toate sunt diferite, dar frumoase.

Discuții: împreună cu educatoarea se vor da exemple și de alte situații în care aceeași problemă poate fi rezolvată în diferite moduri.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat; desenele efectuate de copii vor fi apreciate atât individual cât și frontal.

Activitatea 3

Emoție: iubire (prietenie)

Tipul emoției: emoție pozitivă

Denumirea activității: „Așa da, așa nu!”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase

Tehnica NLP recomandată: Asocierea

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: scene poveste, flipchart cu tabel, lipici
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii își dezvoltă capacitatea de a face diferența între comportamente bune/prietenoase de cele mai puțin bune; vor conștientiza importanța prieteniei și a comportamentului prietenos.

Modalitate de abordare: Se relatează conținutul unei povești, de exemplu „Peștișorul de aur”, în care se regăsesc mai multe comportamente bune sau mai puțin bune.

Educatorea expune în fața grupei tabelul trierii aserțiunilor (AȘA DA!, AȘA NU!, UNEORI DA!, ALTEORI NU!). Pe rând, vor veni în față, vor extrage o imagine cu o scenă din poveste și o vor lipi pe coloana corespunzătoare comportamentului în tabelul dat. La sfârșit vor realiza zidul prieteniei: câte un copil va veni în față și va alege un coleg-prieten care să-l țină de mână, astfel realizându-se zidul prin epuizarea numărului de copii. Aceștia își vor motiva fiecare alegere.

Discuții: împreună cu educatoarea se vor identifica situații în care au dat dovadă de prietenie.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat și încurajați să fie prieteni cu toți copiii.

Activitatea 4

Emoție: furie

Tipul emoției: emoție negativă

Denumirea activității: „Povestea Broscuței Țestoase”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: identificarea comportamentelor prietenoase/neprietenoase

Tehnica NLP recomandată: ancorare, modelul TOTI

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: fișa de desen, povestea, fișa cu etapele tehnicii „broscuței țestoase”
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii sunt familiarizați cu tehnica „Broscuței țestoase” și învață să-și gestioneze în mod adecvat furia.

Modalitate de abordare:

Etapa I

Împărțiți copiilor fișele și creioanele colorate.

Prezentați copiilor fișa cu Broscuța Țestoasă și discutați despre modul în care aceasta se ascunde în carapace pentru a se apăra. („Cine știe ce animal este acesta?”, „Unde ați văzut astfel de animale?”, etc.)

Cereți copiilor să coloreze broscuța

Etapa II

Citiți copiilor povestea Broscuței Țestoase

Pe parcursul poveștii identificați împreună cu copiii reacțiile emoționale ale personajelor. („Cum s-a simțit...atunci când...?”)

Cereți copiilor să vă spună care a fost personajul care a reacționat în mod adecvat. („Cine credeți că s-a comportat bine?”)

La final, exersați împreună cu copiii tehnica „Broscuței țestoase”, arătându-le imaginile cu modul în care broscuța reușește să facă față furiei.

Discuții: la cerințele educatoarei copiii vor relata exemple de momente când au fost furioși, argumentând ce anume i-au dus către acea stare și cum au reușit să se calmeze.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile pe care le-au dat; desenele vor fi apreciate.

Anexa: (anexele 3,4 și 5)

Activitatea 5

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Oglinda fermecată”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: exprimarea emoțiilor proprii, recunoașterea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: calibrare, semnale de accesare

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: oglinzi, „harta emoțiilor”
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Spuneți-le copiilor că vă veți juca cu oglinzile.

Arătați-le copiilor una dintre emoțiile de pe „harta emoțiilor” și cereți-le să denumească emoția indicată de către dumneavoastră.

Apoi, rugați copiii să mimeze emoția respectivă, ținând oglinda în mână. Dacă este nevoie, puteți să mimați dumneavoastră emoția pentru a le oferi un exemplu.

Repetati scenariul pentru fiecare emoție (bucurie, furie, tristețe, teamă).

Discuții: împreună cu educatoarea se vor da exemple de emoții utilizând contexte cotidiene pentru a atrage atenția copiilor asupra reacțiilor emoționale ale celorlalți.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile date și vor desena câte un emoticon reprezentând starea lor asupra activității.

Anexa: (anexa 6)

Activitatea 6

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Cubul emoțiilor”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: calibrare, semnale de accesare

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: cubul emoțiilor, cubul poveștilor
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Copiii sunt așezați în semicerc pe scăunele. Fiecare dintre ei aruncă cubul și descoperă emoția. Trebuie să o denumească și să o asocieze cu un moment din viața lui în care a trăit acea emoție. Același procedeu se realizează cu un cub al poveștilor în care trebuie să recunoască scena din poveste, povestea, personajele și emoțiile trăite de acestea. Complicarea jocului se va realiza prin mimarea unei situații în care a trăit o emoție și ghicirea acesteia de către colegi.

Discuții: exemple de emoții utilizând contexte cotidiene.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: copiii vor fi lăudați pentru răspunsurile date și vor desena câte un emoticon reprezentând starea lor asupra activității.

Activitatea 7

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Călătorie în Împărăția emoțiilor”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor

Tehnica NLP recomandată: asociere

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: planșe poveste, coli albe, carioci
- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Tehnica viselor

Copiii sunt așezați pe covor sau saltele pentru a sta confortabil. După ce li s-a relatat povestea „Împărăția emoțiilor”, li se cere copiilor să viseze, să-și imagineze o călătorie în această împărăție. Fiecare împărăție este descrisă de educatoare prin culori specifice emoției, peisaje, fenomene ale naturii. La sfârșit li se va cere copiilor să deschidă ochii și să deseneze cum și-au imaginat ei „Împărăția emoțiilor”. Apoi, fiecare copil va veni în fața celorlalți și-și va prezenta desenul.

Discuții: alte exemple de emoții din viața lor de zi cu zi, situații de manifestare a emoțiilor.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: aprecierea atât a desenelor realizate de copii cât și motivarea acestora.

Activitatea 8

Emoție: bucurie, furie, tristețe și teamă

Tipul emoției: emoție pozitivă, emoție negativă

Denumirea activității: „Roata emoțiilor”

Categoria de vârstă: 3-4 ani

Competența specifică: evaluarea însușirii emoțiilor, a controlului emoțional

Tehnica NLP recomandată: ancorare

Resurse necesare:

- ✓ resurse materiale: roata emoțiilor

- ✓ resurse temporale: 10-15 minute
- ✓ resurse spațiale: sala de grupă

Informații pentru profesori: Prin această activitate copiii pot exersa exprimarea facială corectă a emoțiilor de bucurie, furie, tristețe și teamă; învață să asocieze corect etichetele verbale ale emoțiilor cu expresiile faciale corespunzătoare.

Modalitate de abordare: Copiii sunt așezați în semicerc pe scăunele. Fiecare dintre ei rotește titirezul (roata emoțiilor). Pe rând vor denumi emoția, vor preciza o situație în care au simțit acea emoție. Complicarea jocului se va realiza prin prezentarea unei situații de conflict căreia să-i găsească soluția fără a face apel emoțiilor negative.

Discuții: alte exemple de situații conflictuale din viața lor de zi cu zi găsind soluții utilizând emoții pozitive.

Încheierea activității: Copiii sunt invitați să formuleze cu propriile cuvinte păreri referitoare la activitatea desfășurată (ce le-a plăcut, ce nu le-a plăcut)

Acordarea feedback-ului/Evaluarea: aprecieri, laude cu privire la însușirea pașilor de autoreglare a emoțiilor negative, recunoașterea principalelor emoții.

Bibliografie:

1. Bonchiș, Elena, (1997), *Studierea imaginii de sine în copilărie și pre-adolescență*, Oradea: Editura Imprimeriei de Vest;
2. Botiș, A., Mihalca, L., (2007), *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani*, Buzău: Alpha MDN;
3. Chelcea, Adina&Septimiu, (1997), *Cunoașterea de sine și a celorlalți*, București: Editura Știință&Tehnică;
4. Cojan, L., et al, (2010), *Preșcolarul ~ dezvoltare socio-emoțională*, http://www.devpsychology.ro/wp-content/uploads/01_Prescolari-dezvoltare-socio-emotionala.pdf, accesat la data 18.02.2016
5. Dilts, R., Grinder, J., Bandler, R., DeLozier, J., (2014), *Ghidul de programare neurolingvistică*, București: Ed. VIDIA;
6. Dr. Michael, Hall, L., Belnap, B., (2014), *Cartea cărților în NLP*, București: Ed. VIDIA;
7. Faber, A., Mazlish, E., Nyberg, L., Templeton, R., (2008), *Comunicarea eficientă cu copiii- Acasă și la școală*, București: Ed. Curtea Veche;
8. Knight, S., (2007), *Tehnicile programării neuro-lingvistice*, București: Ed. Curtea Veche;
9. Szekely, A., (2003), *NLP- Calea Succesului*, București: Editura Amaltea;
10. Ștefan C.A., Kallay, E. (2007), *Ghid practic pentru educatori*, Cluj-Napoca: Editura ASCR;
11. Vernon, A. (2006), *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală*, Cluj-Napoca: Editura ASCR;
12. Walter, G., (2008), *Influența limbajului pozitiv*, București:Editura Curtea Veche;

Anexa 2

Ce-ar fi dacă...

Cățelușei Ami i se întâmplă tot felul de lucruri neașteptate. Ea are nevoie de ajutorul tău pentru a afla cum să se descurce.

Ami a ajuns la grădiniță. Cea mai bună prietenă a ei a râs de ea pentru că s-a tuns.

Cum credeți că s-a simțit Ami?

Ce credeți că se va întâmpla după aceea?

S-a făcut ora 11 și Ami merge la masă împreună cu colegii ei. Acolo își dă seama că nu mai este loc pe băncuță.

Cum credeți că s-a simțit Ami?

Ce credeți că se va întâmpla după aceea?

Ami nu este atentă și varsă din greșeală paharul cu apă pe unul din copiii de la cealaltă grupă.

Doamna educatoare o cheamă pentru că vrea să vorbească cu ea.

Cum credeți că s-a simțit Ami?

Ce credeți că îi va spune doamna educatoare?

Ami îi spune doamnei educatoare că o să ștergă apa de pe jos și apoi merge să-și ceară iertare de la colegul ei: „Îmi pare rău că am vărsat paharul cu apă pe tine. N-am vrut.”

Cum credeți că s-a simțit Ami?

Cum credeți că s-a simțit colegul ei atunci când Ami și-a cerut scuze?

Ce credeți că va face colegul ei după ce Ami și-a cerut scuze?

Anexa 3

Poveste terapeutică tehnica "Broscuța țestoasă" pentru înlăturarea furiei

Într-o zi, Tobias s-a gândit că și-ar dori să se joace cu ceilalți prieteni ai lui, Pufi și Ami. El a pornit în căutarea lor și i-a găsit lângă lac. Pufi și Ami se jucau cu mingea, dar broscuța noastră vroia să se joace alt joc.

- Eu propun să ne jucăm altceva ! Ce ziceți să ne jucăm de-a super-eroii ?

- Păi, asta ne-am jucat și ieri, a spus pisicuța Pufi.

- Dacă vrei, poți să te joci cu mingea împreună cu noi, a zis cățelușa Ami.

- N-am niciun chef de jocurile voastre. Dacă nu vreți să ne jucăm, atunci eu plec. „Lasă că le arăt eu lor !” s-a gândit broscuța și a sărit într-o baltă astfel încât toți ceilalți au fost murdăriți de noroi. Dacă nu vor să se joace cu mine, atunci nu mai sunt prietenii mei. Tobias s-a îndepărtat cu gândul de a mai găsi o modalitate să-și pedepsească prietenii pentru că nu au vrut să se joace de-a super-eroii. Cum mergea broscuța prin pădure bosumflată și bombănind că nu are prieteni, s-a întâlnit cu Vulpoiul cel Înțelept. Vulpoiul s-a uitat atent la broscuța și i-a spus:

- Văd că ești furios. Ce s-a întâmplat ?

- Nimic ! a spus broscuța pe un ton nepolitic.

- Ei, dar ceva tot s-a întâmplat. Dacă nu s-a întâmplat nimic, atunci cum de ești furios ?

- Păi...aveți dreptate domnule Vulpoi. Am vrut să mă joc cu prietenii mei și ei nu au vrut să fim super-eroi. Au vrut să se joace cu mingea. Si i-am împroșcat cu noroi.

- Si asta este ceea ce îți dorești, să nu mai fie prietenii tăi ? După ce s-a gândit bine, Tobias a spus:

- Eu vreau să fim în continuare prieteni.

Vulpoiul cel Înțelept s-a uitat la Tobias cu atenție:

- Hai să-ți spun un secret. Nu am fost întotdeauna așa de înțelept. Am învățat și eu multe lucruri de la o broască țestoasă.

- O broască țestoasă ?! a întrebat Tobias mirat.

- Da, era o broască țestoasă foarte bătrână și înțeleaptă. Și eu eram furios ca și tine pe prietenii mei și ea mi-a spus cum să fac să nu mă supăr pe ei.

- Oauu !.. a strigat Tobias încântat. Și eu vreau să știu.

- Atunci când simți că te înfurii respiră adânc de trei ori... În timp ce respiri, îți imaginezi că aerul îți ajunge până în vârful picioarelor.

- Doar atât ? a întrebat broscuța Tobias nerăbdătoare.

- Stai, nu te grăbi ! Acum imaginează-ți că intrii în carapace...

- Asta e ușor, a spus broscuța cu mândrie.

- Acum gândește-te la motivul pentru care te-ai supărat...

- M-am gândit că sunt răi și nu mai sunt prietenii mei pentru că nu vor să se joace ce vreau eu.

- Acum gândește-te ce ai putea să faci ca să nu se supere pe tine ? Tobias s-a gândit o vreme, după care bucuros a anunțat că a găsit răspunsul:

- Stiu ! Cred că aș putea să le spun că eu prefer să mă joc cu altceva. Doar am și alți prieteni.

- Bravo ! Sunt mândru de tine, a spus Vulpoiul. De acum înainte să nu uiți să fii și tu o broscuță înțeleaptă.

- Mulțumesc, domnule Vulpoi ! Așa am să fac.

Tobias a pornit înapoi către lac cu gândul să-și ceară scuze pentru modul în care s-a comportat și că de acum înainte să încerce să fie un prieten adevărat.

Anexa 4

Tehnica „broșcuța țestoasă”

Când simți că ești nervos:

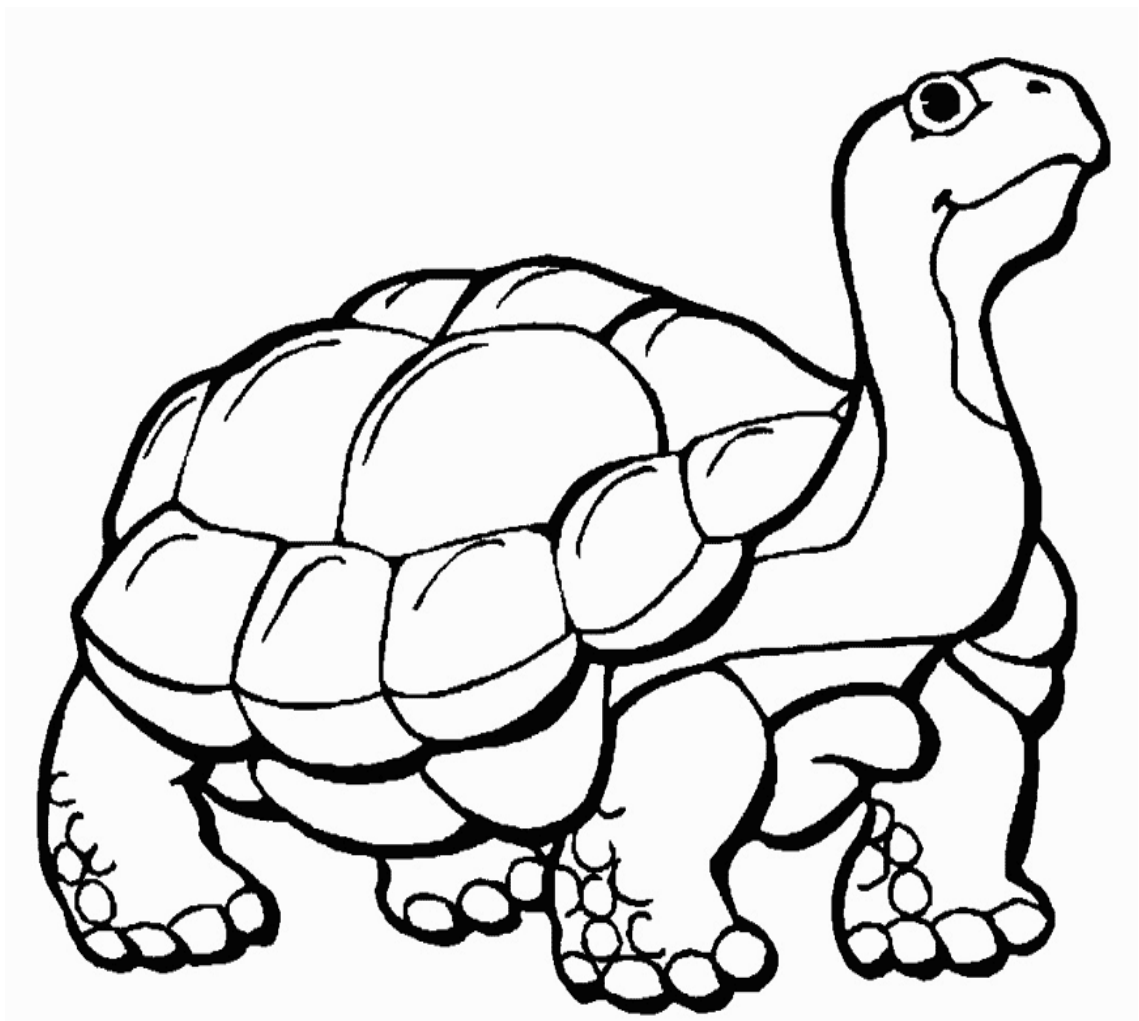
1. retrace-te în carapace – stai liniștit

2. respiră adâncă de trei ori;
- imaginează-ți că aerul ajunge până în vârful picioarelor și în degetele de la mâini

3. spune-ți: „Sunt liniștit”

Anexa 5

Fișă de colorat cu Broșcuța țestoasă

Harta emoțiilor

suntpărinte.ro

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

**CILICHIDREANU CORNELIA ROXANA, PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR,
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 64**

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Cercetările din domeniul psihologiei dezvoltării au dovedit faptul că nu este suficient să dezvoltăm abilitățile intelectuale ale copiilor. Studii care au urmărit copii începând cu primii ani de viață și până la vârsta adultă au indicat faptul că abilitățile copiilor de a-și conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni, sunt cel puțin la fel de importante ca și abilitățile intelectuale (inclusiv pentru reușita la școală).

Ce învața copiii? În cadrul interacțiunilor zilnice, copiii își dezvoltă și optimizează abilitățile socio-emoționale. Ei învață:

- Abilități necesare pentru a lega prietenii (de ex. cum să se alătore altor copii care se joacă, cum să ceară și să împartă jucăriile, cum să ofere ajutor altora, cum să își ceară scuze etc.);
- Să își înțeleagă emoțiile – să identifice și numească emoțiile proprii și ale celorlalți, să le lege de contextele în care apar în mod tipic (de exemplu bucuria la primirea unui cadou, supărare atunci când ne doare ceva etc);
- Să își gestioneze furia (învățând să și-o conștientizeze și să folosească metode simple pentru a și-o controla);
- Să își rezolve problemele apărute în interacțiunea cu ceilalți (să își definească problema, să caute și să aleagă soluții adecvate).

Surprinzător, abilitățile socio-emoționale sunt un predictor mai bun al reușitei la școală decât abilitățile intelectuale. De exemplu, copiilor le este mai dificil să învețe să citească dacă se confruntă cu probleme care îi distrag de la activitățile clasei – dacă nu știu să ceară ajutor, nu sunt capabili să urmeze instrucțiuni, dacă nu reușesc să se înțeleagă bine cu cei din jur, sau să își exprime adecvat și să își gestioneze emoțiile negative.

Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu ei în timpul unui contact social, ceea ce îi ajută în rezolvarea conflictelor. Apoi, preșcolarii sunt capabili de implicare empatică în emoțiile celorlalți și își pot reda propriile emoții în diferite situații sociale pentru a minimaliza efectele nesănătoase ale emoțiilor negative și pentru a împărtăși emoțiile pozitive cu ceilalți.

Între 2 și 4 ani, copiii încep să vorbească despre propriile emoții. La această vârstă identifică și diferențiază expresiile faciale ale emoțiilor de bază (furie, tristețe, frică și bucurie). Copiii, la această vârstă manifestă accese violente de furie și teamă de separare.

Modul în care educatoarele reacționează la exprimarea emoțională a copiilor lor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora. Expresivitatea emoțională a educatoarelor devine un model pentru copiii preșcolari, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

Exemplu: Dacă educatoarea exprimă în mod frecvent emoții negative, copiii vor exprima și ei aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

Exemplu: Cadrele didactice care sunt adeptele ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

În faza în care copiii învață despre emoții și încă nu știu denumirea acestora am folosit reflectarea sentimentelor. În acest sens, decât să întreb copilul cum se simte, răspunsul evident al acestuia fiind “nu știu” am încercat să identific emoția copilului și apoi să o “traduc” acestuia sub formă de întrebare sau afirmație. Ex: copilul spune: „Nu pot să mă dezbrac”, traducerea: „Cred că ești agitat” sau „Ești supărat?”.

Am observat de-a lungul timpului că preșcolarii sunt mai preciși în denumirea emoțiilor cu ajutorul etichetelor verbale decât cu ajutorul expresiilor faciale, în mod special pentru frică și deznădejde. Fără o etichetă verbală a emoțiilor, copiii pot să nu realizeze că acel comportament provoacă o emoție. Uneori însă, cuvintele ce denumesc emoții pun probleme copiilor, deoarece ele se referă în parte la stări emoționale interne, neobservabile. Cadrele didactice trebuie să încurajeze în permanență copiii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când un copil trăiește o emoție puternică trebuie întrebat cum se simte (Cum te simți când colegul te jignește?, Ești bucurată când te joci cu păpușile?). Copiii vor învăța astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele.

Abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei. Când empatia este exprimată la un nivel moderat, ea conduce la simpatie.

Discutând cu copiii despre emoțiile celorlalte persoane în anumite situații sau a personajelor din povești, li se oferă oportunitatea de a conștientiza consecințele comportamentale ale acestora în plan social (Cum că s-a simțit Capra când a aflat că Lupul i-a mâncat iezișorii?; Dar Scufița Roșie când a venit Vânătorul să o salveze?). Pentru a întări comportamentele respective ale copiilor este important să-i recompensăm verbal când le observăm, astfel copiii vor învăța cărui tip de mesaje emoționale prezente în mediu să fie atenți.

Dacă copiii experimentează emoții negative puternice și nu își pot regla/adapta emoțiile sau modul de exprimare a lor, aceștia se vor comporta într-un mod neadecvat prin exteriorizarea emoțiilor negative. Mai mult, copiii care sunt capricioși sau au înclinații spre emoții negative, precum furia, sunt mai puțin legați de cei cu aceleași trăiri, decât copiii care nu au această caracteristică.

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE

CODREA CRISTINA, PROF. ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 8 BAIIA MARE
LIHET MARIA, PROF. ÎNV. PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 8 BAIIA MARE

Lucrarea cuprinde trei părți:

Partea I: *Cuprinde câteva noțiuni teoretice despre perioada preșcolară și importanța acesteia în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la copii, precum și rolul povestirilor în activitățile instructiv-educative.*

Partea a II-a: *Prezintă o poveste creată de educatoare – „Max cel curios și politicos”*

Partea a III-a: *Describe modalitatea de dezvoltare a competențelor mai sus menționate prin intermediul povestirii.*

Cuvinte cheie: *sensibilizare, modestie, moralitate, politețe, respect, bucurie, supărare, uimire, curiozitate, tristețe.*

1. Aspecte teoretice

Perioada dezvoltării individului care marchează întreaga viață a acestuia este copilăria, în special primii ani de viață. La această vârstă copilul achiziționează experiențe de orice natură și datorită acestui fapt se acordă o deosebită importanță perioadei preșcolare, deoarece marchează întreaga viață a viitorului adult.

Această etapă îi poate ajuta sau nu pe copii să-și dezvolte competențele socio-emoționale, adică abilitatea de a se adapta la emoțiile lor sau a celor din jur și abilitatea de a socializa cu ceilalți, copii sau adulți.

Un rol important în dezvoltarea acestor competențe îl are grădinița. Aici, prin intermediul diverselor activități, se urmărește dezvoltarea multilaterală a copilului.

În acest articol o să ne oprim puțin la activitatea de povestire, aceasta fiind doar una dintre modalitățile utilizate de cadrul didactic în satisfacerea „nevoilor afective (de dragoste, sentimentul apartenenței și al valorii personale), de cunoaștere, de acțiune și afirmare a individualității”¹.

În sensibilizarea inimii copilului, poveștile sunt de un real folos dacă sunt alese cu grijă în funcție de vârsta preșcolarului. Aceste texte literare, în care cei mici călătoresc alături de personaje preferate, devin atât de apreciate, încât preșcolarii le repovestesc de repetate ori fără să se plictisească.

Pe lângă sensibilizarea inimii, poveștile dezvoltă vocabularul, rafinează limbajul, familiarizându-l pe copil cu structura limbii, frumusețea și expresivitatea acesteia, cultivă deprinderea de a vorbi expresiv și literar (să se exprime frumos, politicos, corect din punct de vedere fonematic, lexical, gramatical), incită imaginația, satisface nevoia de cunoaștere, dezvoltă creativitatea, încurajează comunicarea, dezvoltă deprinderi de muncă intelectuală - antrenează psihicul copilului (memorează, compară, analizează, gândește). După cum bine se știe, povestirile au valoare etică ajutându-i să-și formeze deprinderi de comportare civilizată și apreciere față de valorile pozitive și acțiunile morale ca: prietenia, cinstea, răbdarea, hărnicia, perseverența, stăpânirea de sine, modestia, respectul, politețea, etc., acestea redând frumusețea morală a individului, acel om sugerat de idealul educațional.

Tot în cadrul acestei activități, micul preșcolar poate să-și dezvolte gustul estetic, aprecierea pentru frumos, astfel urmărindu-se cultivarea plăcerii de a citi, de a aprecia valorile estetice, respectul și dragostea față de artă, față de tot ce este valoros.

¹ Adina Glava, Cătălin Glava, *Introducere în pedagogie preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

2. Creație literară - *Max cel curios și politicos*

A fost odată un cățel pe nume Max, el era singur la părinți și trăia fericit la o fermă de la țară. Aici la fermă trăiau și alte animale domestice și Max se juca deseori cu puii acestor animale.

Într-o zi când părinții săi erau plecați la câmp cu fermierul, stăpânul lor, Max se gândi să-și petreacă ziua discutând cu celelalte animale de la fermă. Și cum era un cățel jucăuș și curios se hotărî să afle de ce crește fermierul atâtea animale acolo la fermă și-și zise:

- Azi voi face cea mai interesantă călătorie. Și porni la drum.

Primul animal pe care l-a întâlnit a fost pisica.

- Ham, ham, ham, spune Max. **Te rog să mă ierți că te deranjez**, dar am o întrebare și mă gândeam că poate mă ajuți să găsec răspunsul la ea.

- Miau, miau, miau. **Bună drăgălașule**, spuse pisica, **cu mare drag te ajut**, ce întrebare ai, micule Max?

- Aș dori ca stăpânul nostru să petreacă mai mult timp cu mine, dar cum are de crescut atâtea animale, el mereu este plecat și eu mereu sunt singur. Întrebarea mea este: De ce crește fermierul atâtea animale, sunt ele de folos omului?

Pisica îi spune că toate animalele sunt folositoare omului. Ea, de exemplu, ține casa curată, prinde șoriceii care vizitează mereu locul unde fermierul depozitează alimentele. Și cu siguranță și celelalte animale oferă ceva omului.

Răspunsul îi plăcu lui Max, **mulțumi** pisicii pentru timpul acordat, îi spuse: „**La revedere**” și plecă mai departe pentru a afla de ce cresc la fermă și celelalte animale, lăsând pisica să-și hrănească pisoii.

Ajunse la pajiștea de lângă grajdurile animalelor și începu să latre. Îi răspunse una dintre văcuțele care păștea iarbă alături de vitei:

- Mu, mu, mu. **Bună ziua** mititelule, ce s-a întâmplat?

- **Bună ziua, scuze**, spuse micul cățel, **n-aș vrea să vă deranjez**, dar fiind singur în cușcă m-am hotărât să vizitez animalele.

- Mă întrebam de ce ține fermierul așa de multe animale la ferma sa? Eu cred că dacă ar avea mai puține animale ar avea mai mult timp și pentru mine, nu crezi?

Văcuța îi răspunse:

- Max, fiecare animal este crescut pentru a-i fi de folos omului la ceva. Noi, vacile suntem crescute pentru carne și lapte, iar din lapte omul prepară: brânză, unt, iaurt, smântână, prăjituri, ciocolată și alte bunătăți.

- O!...Ce interesant! **Mulțumesc frumos**, sunt fericit că am aflat de ce crește omul și vaci.

La revedere, o să merg la cai să discut și cu ei.

- **La revedere**, îi răspunse văcuța.

Micul Max ajunse la locul unde pășteau și alergau caii cu mânjii lor.

- Ham, ham, ham, **bună ziua, scuze că vă deranjez!** Spuse micul Max.

- **Bună**, Max! Ce s-a întâmplat, **te pot ajuta cu ceva?** răspunse calul ce alerga cu coama și coada mângâiate de vânt. Max îi povesti și calului despre curiozitatea sa și acesta îi dădu și el un răspuns:

- Omul crește caii, deoarece aceștia trag sania sau căruța, astfel îl ajută să aducă diferite produse la fermă: saci cu cereale sau iarba uscată pe care o mănâncă celelalte animale iarna. Dar ce ne place nouă cel mai mult este faptul că omul călărește caii pentru a se distra și ne iubește foarte mult.

Max plecă mulțumit și de răspunsul calului, **dar nu plecă înainte să mulțumească**.

Și mai merse el puțin și întâlni stâna cu oi. Oițele cele blânde erau cu mieii la păscut.

Max s-a apropiat de staul și a intrat în vorbă cu una dintre oi.

- **Bună ziua, sunteți drăguță să-mi răspundeți la o întrebare?**

- Bineînțeles, răspunse oița, **Cu ce te pot ajuta?**

- Aș dori să știu de ce crește fermierul oile!

Oița i-a spus că ele sunt crescute pentru lapte, carne și lână, din aceasta se fac pături, bluze, mănuși și ele sunt foarte călduroase.

După ce îi mulțumi oiței, Max, bucuros de cele aflate, plecă mai departe.

Ajunse la porci. Lătră vesel de câteva ori, și îi salută frumos:

- **Bună ziua, nu aș vrea să vă deranjez**, dar am discutat și cu celelalte animale de la fermă și aș dori să vă adresez și dumneavoastră o întrebare, se poate?

Porcii își scoaseră răturile cu care scormoneau prin pământ și-l întrbară pe Max:

- **Ce dorești, nu vezi că suntem ocupați? Pleacă de aici și lasă-ne în pace, noi nu avem timp de tine!** Și au început iar să scormonescă în pământ întorcându-i lui Max spatele.

Micul cățeluș își lăsă supărat privirea în pământ și plecă de lângă porci întrbându-se cu ce a greșit:

- Doar am vorbit frumos, așa cum am învățat la gădiniță și cum mă învață mama mea, oare de ce sunt supărați domniii porcei?

Gândindu-se la toate acestea, lacrimile au început să-i curgă pe față și se hotărî să plece spre cușca lui și să-și petreacă timpul singur. Când deodată și-a adus aminte de sfatul mamei sale: „Nu este bine să fim triști, indiferent care este motivul tristeții noastre, trebuie să gândim pozitiv, adică să ne gândim la ceva frumos care ne face fericiți și atunci vom învinge tristețea, iar ea va pleca de la noi!”

Astfel că se gândi la familia lui care-l iubea mult, la acea zi minunată, însorită și frumoasă, în care și-a făcut atâția prieteni. Apoi un alt motiv de bucurie era faptul că a aflat atâtea lucruri noi, încât va avea ce să-i povestească mamei sale când se vor întâlni. Admiră peisajul: pădurea verde ce se legăna în adierile ușoare ale vântului, florile înmiresmate vizitate de harnicele albinuțe, multicolorii fluturași ce pluteau parcă deasupra lor, ba unul i se așeză pe botic, trase adânc aer în piept hotărât să-și încheie ziua fericit. S-a întors la zona în care se aflau porcii și le adresă iar câteva cuvinte:

- **Vă rog frumos să mă iertați pentru că am îndrăznit să vă deranjez adineauri**, spuse Max, dar aș dori să știu de ce crește fermierul porci la ferma sa!

Și auzind cât de frumos vorbește Max, deși ei l-au supărat și alungat de la ei, unul dintre porcei îi răspunse:

- Guiț, guiț, guiț, iarna omul mănâncă carnea noastră dulce, de aceea ne crește. Mai dorești ceva, că tare ne-am duce puțin la baltă să ne bălăcim în noroi?

- Nu mai doresc nimic. **La revedere și mulțumesc pentru timpul acordat!**

Cățelul plecă bucuros că a reușit să discute și cu porceii. S-a mai jucat el puțin printre flori, a alergat după fluturași, dar când s-a ivit seara, Max, deși era puțin obosit, se întoarse la fermă mulțumit că a aflat răspuns la întrebarea lui. A aflat că stăpânul său creștea animale pentru că acestea îi erau de folos: PISICA mănâncă șoareci, VACA dă lapte și carne, CALUL este un animal frumos pe care omul îl călărește și adesea îl folosește la transportat bagaje și marfă, OAIA oferă lapte, carne și blană, PORCUL, deși nu este foarte politicos și prietenos, este de folos fiind crescut pentru carne.

Dar îi veni în gând altă întrebare:

- Oare de ce ține fermierul câini? Aceștia nu dau lapte, din blana lor nu se fac haine, atunci de ce ne crește?

Deodată auzi un zgomot ce venea dinspre cotețele găinilor. Acestea făceau mare gălăgie. Când se apropie de cotețul găinilor, o vulpe încerca să intre după găini, iar acestea speriate cotcodăceau făcând un mare tărațoi. Atunci Max începu să latre atât de tare cum n-a mai lătrat niciodată, încât vulpea speriată a luat-o la fugă. Fermierul a alergat spre cotețe, s-a apropiat de Max și mângâindu-i blana i-a spus:

- Ești un cățel tare bun și prietenul meu de nădejde, vei deveni un adevărat câine de pază, deci voi putea pleca oriunde de acasă, deoarece tu vei păzi ferma de hoți! Fericirea se citea în ochii micului cățel și astfel află răspunsul la ultima sa întrebare: Câinele este **prietenul cel mai bun al omului** și-l ferește pe acesta și pe animalele lui de dușmani.

Mulțumit și bucuros, micuțul nostru prieten se așeză liniștit lângă prietenul său motănel și se puse la odihnă așteptându-și nerăbdător mama căreia urma să-i istorisească peripețiile de peste zi.

3. Activitate aplicată la grupă

Povestirea - Max cel curios și politicos

Această poveste a fost utilizată în cadrul unei activități integrate: Domeniul limbă și comunicare cu Domeniul Științe – cunoașterea mediului.

Scopul activității fiind fixarea formulelor de adresare, dezvoltarea limbajului prin îmbogățirea și activizarea vocabularului și consolidarea cunoștințelor despre importanța animalelor domestice.

Obiectivele propuse:

- să asculte cu atenție o poveste;
- să facă predicții când este cazul;
- să enumere formulele de politețe utilizate în text;
- să enumere personajele povestirii;
- să sorteze imaginile corespunzătoare fragmentului audiat;
- să identifice personajul care nu adoptă un mod cuviincios de adresare;
- să precizeze starea de spirit a personajului principal rezultat în urma comunicării cu celelalte personaje;
- să sesizeze modul pozitiv de depășire a unei situații limită;
- să ofere sfaturi personajelor care nu se adresează într-un mod potrivit;
- să participe la petrecere.

Metode și procedee: conversația, povestirea, predicția, problematizarea, explicația, exercițiul, surpriza, jocul, jurnalul grafic.

Mijloace de învățământ: planșe, calculator (prezentare power point), fișe, creioane colorate.

Desfășurarea activității:

La întâlnirea de dimineață, cu ajutorul unor jetoane cu imagini ce redau fețe zâmbitoare sau supărate vom reda starea noastră, motivând opțiunea. În continuare am primit vizita unui câțel de pluș – Max – care este supărat, deoarece cineva l-a jignit adresându-i-se nepolitic. Acesta este invitat la o petrecere alături de Zâna Bucuria și prietenii lui Mickey Mouse și vrea să scape de starea în care se află, dar nu știe cum, astfel că ne cere ajutorul. A adus cu el un coșuleț cu surprize primit în dar de la Zâna Bucurie. În coșuleț găsim: o poveste însoțită de imagini cu animale, niște fișe de lucru, ecusoane cu fețe zâmbitoare sau triste, niște săgeți din carton colorat în roșu sau negru, bilețele cu ghicitori și o scrisoare. Scrisoarea ne prezintă sarcinile zilei, câțiva pași pe care-i vom parcurge împreună cu câțelul de pluș, tocmai pentru a-l ajuta să ajungă la petrecerea lui Micky unde suntem și noi invitați.

Se prezintă sarcinile. Pentru ca noi să putem participa la petrecere alături de Max, trebuie să parcurgem niște pași: ascultăm o poveste, intervenim cu propriile idei când este cazul, enumerăm formule de politețe, sortăm imagini din poveste, identificăm personajele, rezolvăm cu atenție fișele

de lucru, călătorim printr-un labirint răspunzând corect la ghicitori, oferim sfaturi purceilor și participăm la petrecere alături de Max, Micky și prietenii lor.

Odată cu povestirea educatoarei se prezintă povestea power point pe un fundal muzical potrivit. Fiecare copil primește imagini care au legătură cu conținutul relatat (Max alături de personajele din poveste, dar și imagini în care Max este alături de alte animale care nu apar în poveste). Se povestește făcându-se predicții, tocmai pentru a da posibilitatea copiilor să se exprime liber, să-și prezinte ideile, să-și pună în valoare creativitatea, să-și exprime sentimentele. Unele răspunsuri sunt notate, deoarece la final vor rezulta alte povești cu un alt fir epic, aspect care-i motivează pe copii să fie atenți (vor crea propria poveste) și le oferă o stare de bine. După povestirea fiecărui fragment, se face pauză pentru predicții, cum am spus, și se alege de către fiecare copil imaginea corespunzătoare fragmentului povestit, urmând a se prezenta imaginea power point, după ce copiii au identificat-o. Acest aspect scoțând în evidență perspicacitatea și atenția lor. După terminarea poveștii se identifică formulele de politețe și se denumesc emoțiile personajului Max – bucurie, supărare, uimire, curiozitate, și tristețe etc. (Bibliotecă), se exprimă prin desen câteva dintre aceste stări emoționale – fețe zâmbitoare sau triste (Artă), se sortează jetoane cu produsele animalelor de la fermă (Științe).

În continuare se identifică personajul care nu adoptă un mod cuviincios de adresare și se pune accent pe starea emoțională rezultată în urma acestui mod de adresare (supărare, tristețe, zburciun interior, dezamăgire, suferință etc). Pentru a putea trece peste această stare emoțională, Max a gândit pozitiv, și-a amintit sfatul mamei și al educatoarei sale: „Nu este bine să fim triști, indiferent care este motivul tristeții noastre trebuie să gândim pozitiv, adică să ne gândim la ceva frumos care ne face fericiți și atunci vom învinge tristețea, iar ea va pleca de la noi!” Vom căuta împreună câteva motive pentru care merită să vorbim politicos:

*Facem pe cineva fericit,

*Persoana căreia ne adresăm ne va aprecia și respecta,

*Vom fi și noi fericiți și mulțumiți,

*Părinții sunt mândri de noi,

*Vorbind frumos ne arătăm dragostea față de Dumnezeu, El ne cere să fim buni cu cei din jur, să-i iubim și să-i respectăm,

*Provocăm bucurie familiei,

*Crește respectul de sine,

*Dacă vorbim frumos și cei neliniștiți pot dobândi o stare de calm,

*Vorba frumoasă dovedește că avem cei șapte ani de acasă (avem o bună educație),

*Modul cum ne exprimăm demonstrează ce fel de persoană suntem (civilizată) etc.

Continuăm cu sortarea unor imagini ce înfățișează situații ce ne pot provoca o stare de bine. Adică la ce ne-am putea gândi când suntem supărați, aspecte care să ne motiveze să fim fericiți: persoane dragi (membri familiei, prietenii, colegii, o persoană care zâmbește) jucării, imagini frumoase din natură, diverse contexte hazlii etc. Odată alese imaginile trebuie prezentate și se explică starea indusă de acestea.

Prin intermediul unui joc de mișcare, „Călătorim la fermă” – labirint, ne fixăm formulele de politețe. Se lucrează în echipă, câștigă echipa care ajunge prima la animalul de pluș ce se află la capătul labirintului. Prin labirintul format cu ajutorul scăunelilor și măsuțelor, ne ghidăm niște săgeți de culoare roșie și neagră. Urmăm săgeata roșie când răspundem corect, iar cea neagră (care ne întoarce) când răspunsul este greșit, fiecare copil va da câte un răspuns și va ocoli un obstacol, următorul obstacol fiind ocolit de alt membru al echipei, tocmai pentru a participa toți copiii.

Câteva din întrebările adresate:

Cum ne adresăm unei persoane când dorim ca aceasta să ne facă un serviciu, să ne ajute cu ceva? – Vă rog frumos...!

Ce cuvânt folosesc după ce o persoană m-a ajutat? – Mulțumesc!

Care este formula de salut utilizată atunci când intru în sala de grupă? – Bună dimineața!

Dar cea pe care o folosesc când plec acasă? – La revedere!

Cum salutăm persoanele întâlnite când afară este seară? – Bună seara!

Dar când mergem la culcare cum salutăm membrii familiei? – Noapte bună!

Ce cuvinte folosim atunci când am dăruit fără să vrem o construcție a colegului nostru? – Te rog să mă ierți, nu am vrut! etc.

După ce am parcurs cu bine labirintul, fiecare echipă formulează un sfat pentru purcelușii din poveste, dorim să-i ajutăm să vorbească politicos. Se acordă ecusoane cu fețe zâmbitoare echipelor, deoarece au reușit să-și însușească un mod corect de adresare.

La final se realizează Jurnalul grafic. Cu această ocazie enumerăm personajele și identificăm cele două stări prin care a trecut personajul Max (animalele: câinele, pisica, vaca, calul, oaia, porcul, vulpea; stări emoționale: bucurie, tristețe).

Activitatea se încheie cu mulțumirile și laudele ce ni le adresează într-un mod politicos cățelul de pluș Max și cu participarea la petrecere alături de mascotele: Micky, Max și prietenii lor.

Bibliografie:

Bogaert, Catherine, *Formarea competențelor în grădinișă: o altă perspectivă asupra timpului școlar*, Editura Aramis Print, București, 2012.

Glava, Adina, Pocol, Maria, Tătaru, Lolica-Lenuța, *Educația timpurie: Ghid metodic pentru aplicarea curriculumului preșcolar*, Editura Paralela 45, Pitești, 2009.

Glava, Adina, Glava, Cătălin, *Introducere în pedagogie preșcolară*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

Lespezanu, Monica, *Tradițional și modern în învățământul preșcolar românesc: o metodică a activităților instructive-educative în grădinița de copii*, Editura Omfal Esențial, București, 2007.

Ștefan, Catrinel A., *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari: Ghid pentru educatori*, Ed. a 2-a, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2010.

ACTIVITĂȚILE INTEGRATE DIN GRĂDINIȚĂ- MODALITĂȚI DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO- EMOȚIONALE LA VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

PROF. ALINA OANA CORNESCU
PROF. ANA- MARIA BÎZDOACĂ
GRĂDINIȚA P.P."MIHAI EMINESCU"TG-JIU

“Există un singur obiect de studiu pentru educație, și acela este Viața, în toate manifestările sale”.
(Alfred North Whitehead, 1929)

În cadrul activităților integrate dispar barierele obiectelor de studiu, acestea punând ”împreună diferitele aspecte ale curriculumului în asociații semnificative care să se centreze pe ariile mai largi de studiu”. Activitatea integrată vizează antrenarea de abilități disciplinare și/sau transferabile, oferind copiilor ocazii de comunicare, cooperare, utilizare a unor surse variate de informații, investigație, experimentare, identificare de soluții, testare de ipoteze.

Ivan Turek definește termenul de competență prin ”abilitatea dezvoltată până la acel nivel care permite obținerea de performanțe în activitate”.

Pornind de la adevărul că abilitățile se află într-o relație de interacțiune și interdependență, se poate spune că fiecare abilitate dobândită generează alta, și împreună susțin procesul de autorealizare a ființei umane. Copiii au nevoie de oportunități de autodescoperire, de exersare și dezvoltare a calităților, aptitudinilor și capacităților personale și competențelor sociale care să-i conducă spre o viață de calitate.

În vederea dezvoltării acestui gen de abilități, nu este suficient să desfășurăm activități de învățare adresate uneia sau alteia dintre nevoi, ci este important să ne bazăm pe strategii diferențiate, eficiente, care să ofere un context de aplicabilitate. Când ne referim la dezvoltarea abilităților de viață ale preșcolarului, acestea ar trebui să vizeze dezvoltarea personalității copilului, a inteligenței sociale și de gândire, toate acestea punând bazele pe care se vor construi adevăratele competențe ce vor defini OMUL.

Fiecare persoană, copil are mediul din care provine sau în care trăiește și se dezvoltă, nevoi specifice, ceea ce presupune o abordare diferențiată. Dezvoltarea timpurie a abilităților socio-emoționale înseamnă construirea bazei care duce la pregătirea copiilor pentru a se putea implica activ în viața comunității. Abilitățile se află într-o relație de interacțiune și interdependență , fiecare abilitate dobândită generează o alta, și împreună susțin procesul de autorealizare a ființei umane. Copiii au nevoie de oportunități de autodescoperire , de exersare și dezvoltare a calităților, aptitudinilor, capacităților personale și competențelor sociale care sa-i conducă spre o viață de calitate.

Pentru a dezvolta acest gen de abilități nu este suficient să desfășurăm activități de învățare adresate uneia sau alteia dintre nevoi, ci important este să ne bazăm pe strategii didactice eficiente, care să ofere și un context de aplicabilitate. Abilitățile de viață permit unei persoane să- și dezvolte potențialul la nivel maxim, să se cunoască pe sine, să facă față cu succes provocărilor din viața de zi cu zi, să se cunoască pe sine, să poată gestiona eficient situații de orice natură, fie de criză, fie emoționale.

În cadrul activităților integrate, alături de activitățile pe domenii experiențiale și jocurile și activitățile alese, își găsesc locul și așa numitele activități de dezvoltare personală a preșcolarului. Acestea includ rutinele, tranzițiile, activitățile din perioada după- amiezii și activitățile opționale.

RUTINELE sunt activitățile reper după care are loc întreaga activitate a zilei, acoperind nevoile de bază ale copilului de dezvoltare globală socio-emoțională și chiar globală, înglobând:

sosirea copilului la grădiniță,, micul dejun, igiena, masa de prânz, somnul, etc. Se repetă zilnic, cu aproape aceleași coținuturi.

În cadrul ÎNTÂLNIRILOR DE DIMINEAȚĂ accentul se pune pe autocunoaștere, dezvoltarea empatiilor și a competențelor socio- emoționale, etc., asigurând o bună cunoaștere și sudare a membrilor grupului, creând un climat stimulativ plăcut. În cadrul acestor activități se exersează unele deprinde sociale și importante pentru succesul școlar: a asculta, a vorbi, a comunica, a lua decizii, a îndeplini sarcini. SALUTUL din cadrul acestor activități, pe lângă valențele socio- emoționale și comportamentale implică și dezvoltarea vocabularului și dezvoltarea capacității de comunicare.

În cadrul ÎMPĂRTĂȘIRII CU CEILALȚI, copiii schimbă impresii despre diferite subiecte, opinii și idei, colaborează, având posibilitatea de a-și transmite în mod reciproc experiențe personale. Învăță să se respecte și să accepte că fiecare este diferit. ACTIVITATEA DE GRUP- creează coeziunea grupului, accentuează cooperarea, exprimarea liberă, comunicarea.

Activitățile prezentate mai sus (activitățile pe domenii experiențiale, jocurile la alegere, activitățile de dezvoltare personală) trebuie îmbinate cu creativitate și coerență într-o manieră integrată pentru a înlesni dezvoltarea competențelor socio- emoționale la vârsta preșcolară.

În cadrul activităților integrate din grădinița de copii, alături de joc, ca mijloc de realizare al acestora, jucăria reprezintă cel mai simplu și eficient mijloc de a-l ajuta pe copil să-și însușească principalele aptitudini sociale și emotionale. Ele sunt mai ușor înțelese de copil. Printre cele mai recomandate activități pentru dezvoltarea emoțională se numără jocurile didactice, jocurile de rol, jucăriile de plus, jocurile de societate etc. Dintre acestea, jocurile de rol sunt cele mai eficiente în acest sens, deoarece îl pot pune pe copil într-o mulțime de situații imaginare din care acesta poate învăța să socializeze cu ceilalți.

Exemple de activități desfășurate cu copiii pentru dezvoltarea competențelor emoționale: ”Cutia cu surprize”, ”Spune cum esti astăzi!”, ”Chipuri vesele și triste”!, ”Ce ai găsit?”, ”Joc de cărți cu emoții”, etc. În cadrul acestora copiii au analizat diferite expresii ale chipului uman, enunțând diverse motive pentru fiecare trăire în parte, identificând și denumind expresiile de pe jetoane, și-au compus pe față aceleași expresii, etc.

De multe ori s-a afirmat despre școală că formează oameni neadaptați nevoilor sociale, cu un mare bagaj de cunoștințe, dar cărora le lipsesc abilitățile de a le pune în practică, de a se descurca în anumite contexte, situații. De aceea, grădinița/școala trebuie să îl ajute pe copil/elev să facă legătura între ceea ce învață în cadrul formal și nonformal. Spontaneitatea și creativitatea copiilor și elevilor îi ajută pe aceștia să facă conexiuni care pot căpăta diferite semnificații în diferite contexte.

În contextul societății contemporane, cunoștințele sunt o condiție absolut necesară, dar nu și suficientă. Copiii au nevoie de abilități care să le pună în valoare adevăratul potențial, și atitudini care să le confere o folosire corectă a cunoștințelor asimilate în situații reale de viață.

Când facem referire la dezvoltarea abilităților de viață ale copilului de vârstă preșcolară, acestea ar trebui să vizeze dezvoltarea personalității acestuia, a inteligenței emoționale, a abilităților sociale și cele de gândire, toate acestea punând baza adevăratelor competențe care vor defini OMUL de mai târziu.

Orice copil poate manifesta abilități intrapersonale doar în situații interpersonale, de comunitate, iar performanța constă în folosirea acestor abilități în mod integrator, care sa-i permită atingerea unui nivel de viață optim și în care să poată identifica oportunitățile pe care societatea i le oferă.

Bibliografie:

Învățământul preșcolar și primar 1-2/ 2013, Editura Arlequin

PROIECT DIDACTIC: "LUMEA EMOȚIILOR"

Prof.înv. preșc. Corui Sorina
Grădinița P.P. Nr. 1 Hunedoara

TEMA ANUALĂ DE STUDIU: Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?

NIVELUL II – Grupa mare

PROIECTUL TEMATIC: "Sentimente și culori"

TEMA SĂPTĂMÂNII: "Spune ce simți!"

TEMA ZILEI : "Lumea emoțiilor,,

CATEGORII DE ACTIVITĂȚI :

- Activități liber alese (etapa I și etapa a III-a)

Etapa I: Artă: „Copii veseli” (modelaj)

Joc de masă: " Claunul vesel" (reconstituirea întregului din bucăți)

Joc de rol: "La teatru de păpuși"

Construcții: "Căsuța prieteniei"

Etapa a III-a: Joc cu text și cânt: "Daca vesel se trăiește"

- Activități pe domenii experiențiale: Domeniul știință (cunoașterea mediului) : "Jocul emoțiilor" (joc didactic)

- Activități de dezvoltare personală:

Întâlnirea de dimineață: "Cum te simți acum?"

Tranziție: "Suntem veseli si cântăm/ Nu e greu să ne mișcam"

FORMA DE REALIZARE: Activitate integrată

TIPUL ACTIVITĂȚII: predare - învățare

SCOP:

- dezvoltarea capacității de cunoaștere și înțelegere a modului de exprimare a sentimentelor și emoțiilor: bucurie, tristețe, furie etc.
- formarea și dezvoltarea unui set de comportamente adecvate/ inadecvate în raport cu exprimarea unei emoții

DURATA: 1 zi

BIBLIOGRAFIE:

- "Curriculum pentru învățământul preșcolar, Editura DPH, București 2009;
- „Detectivul de emoții"- soft educațional de învățare integrată pe teme de educație socio-emoțională – Editura EDU

SCENARIUL ZILEI

Întâlnirea de dimineață: așezați în formație de cerc copiii salută: „Bună dimineața prieteni!” Se face prezența și se completează calendarul zilei.

În sala de grupă apare personajul surpriză Claunel. El aduce copiilor, în buzunărel buline cu diferite fețe: Zâmbărici, Bosumflici, Somnorici, Plângăciosul, Furiosul. Copiii intuiesc materialul și împreună cu Claunel se descrie fiecare expresie facială.

Întâlnirea de grup presupune alegerea de către copii a unei buline ce arată cum se simt ei acum, la începutul zilei ("Cum te simți acum?"). Bulina este autoadezivă și va fi purtată de copii întreaga zi, se menționează că ea poate fi schimbată de Claunel dacă vreun copil își schimbă atitudinea.

Copiii sunt anunțați că astăzi vor intra în „Lumea emoțiilor” jucându-se „Jocul emoțiilor”. Claunel le-a pregătit și alte surprize pentru a-i înveseli.

„Jocul emoțiilor” se desfășoară cu întreaga grupă de preșcolari. După explicarea și demonstrarea regulii jocului, după jocul de probă urmează desfășurarea propriu-zisă a următoarelor variante:

1. Un copil vine la panou și intuiește imaginea prezentată (scene din poveștile cunoscute: „Maricica”, „Capra cu trei iezi”, etc.), identificând emoția de pe chipul personajului:

- Ce este în imaginea aceasta? (.....copii jucându-se)
- Cum sunt copiii? (...veseli)
- De ce sunt veseli? (... Pentru că au primit multe jucării, pentru că se joacă împreună)

Un alt copil vine la panou și alege paleta cu emoția corespunzătoare stării copiilor din imagine.

- Ce este în imaginea aceasta? (...Maricica)
- Cum este ea?(..... tristă).
- De unde știi acest lucru? (..... pentru ca plânge).
- De ce este tristă? (..... pentru că nu se joacă nimeni cu ea.)

Se alege paleta potrivită.

2. Pe echipe: un copil din prima echipă alege o păpușă și cere copiilor din cealaltă echipă să mimeze cum este păpușa: veselă, mirată, somnoroasă, plângăcioasă, plictisită.

3. „Când ești....?” Educatoarea rostogolește un cub pe care sunt redată emoții. Copilul la care se oprește cubul denumește starea afectivă de pe cub și este întrebat de ceilalți copii: „Când ești bucuros (speriat, plângăcios, mirat, etc.)?”

4. Copiii vizionează C.D.-ul „Detectivul de emoții”. Scurtele povestioare, proverbe de pe CD sunt interactive, implicând și copiii la rezolvarea anumitor probleme.

Dupa finalizarea jocului didactic de educarea limbajului copiii se împart la centrele de interes (ALA 1):

1. Artă: „Copii veseli” (modelaj)
2. Joc de masă: „ Claunul vesel” (reconstituirea întregului din bucăți)
3. Joc de rol: „La teatru de păpuși”
4. Construcții: „Căsuța prieteniei”

Activitate integrată: D.Ș. (Cunoașterea mediului)

Tema :„Jocul emoțiilor”

Forma de realizare: joc didactic

Tipul activității: predare-învățare

Scop:

însușirea unor modalități de exprimare a emoțiilor și sentimentelor prin antrenarea elementelor componente ale propriului corp;

cunoașterea unor comportamente adecvate/inadecvate în raport cu exprimarea unui sentiment;

dobândirea unor stări afective pozitive trăite în relațiile cu cei din jur.

Obiective operaționale: La sfârșitul activității copiii vor fi capabili:

să denumească stările afective după mimică;

să descrie situații concrete asociate diferitelor tipuri de exprimare a emoțiilor: bucurie, tristețe, furie, mirare..

să identifice relația de cauzalitate dintre comportamentul uman, emoția trăită și expresia respectivă a feței;

să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive;

sa manifeste prietenie, toleranță, armonie față de reacții emoționale care sunt exprimate în jurul lor.

Metode și procedee: conversația, explicația, problematizarea, demonstrația, exercițiul, învățarea prin descoperire, metoda ciorchinelui, observarea, jocul, munca în echipă

Material didactic: CD-ul "Detectivul de emoții", calculator, păpuși cu diferite mimici, palete cu expresii faciale pentru exprimarea diferitelor emoții, imagini din povești, o fotografie a grupei, imagini cu diferite acțiuni efectuate de copii sau situații trăite de copii, buline colorate cu diferite mimici, cub cu emoții, decor de teatru, plastilină, planșete, jocul "Din bucăți – întregul", cuburi, Lego.

Pentru jocul didactic:

Sarcina didactică: recunoașterea unor emoții pe baza componentei non-verbale; alegerea jetoanelor care redau expresia feței corespunzătoare unor sentimente.

Elemente de joc: surpriza, mima, rostogolirea cubului cu emoții, imagini, închiderea și deschiderea ochilor, aplauze.

Regulile jocului: copiii denumesc emoția exprimată de un personaj și aleg jetonul cu expresia feței potrivită emoției; mimează o anumită stare afectivă: veselie, tristețe, uimire, plictiseală, furie; aleg imagini potrivite pentru completarea ciorchinelui.

DESFĂȘURAREA ACTIVITĂȚII

Etapele activității	Conținutul activității	Strategii didactice
1. Moment organizatoric	- Pregătirea materialului didactic; - Aranjarea mobilierului. - Aerisirea sălii de grupă.	
2. Captarea atenției	Personajul Claunel aduce copiilor materialele pentru activitate: planșe din povești, palete cu expresii faciale, cub, o fotografie cu copiii de la grupă, imagini cu copii. Copiii sunt întrebați cum se simt că l-au văzut pe Claunel. Toți manifestă bucurie. Ce faceți când sunteți bucuroși? (...râdem). Cum râdeți? (...se mimează râsul)	Conversația Explicația Expunerea
3. Anunțarea temei și a obiectivelor	Educatorea anunță copiii că își vor petrece o zi împreună cu Claunel în „Lumea emoțiilor” jucându-se „Jocul emoțiilor” și executând și alte activități preferate de ei.	
4. Desfășurarea activității	a) Explicarea și demonstrarea regulii jocului: educatoarea explică și demonstrează frontal, tuturor copiilor, regulile jocului didactic. b) Jocul de probă c) Jocul propriu-zis: Varianta I : Un copil vine la panou și intuiește imaginea prezentată (scene din poveștile cunoscute: "Maricica", "Capra cu trei iezi", etc.), identificând emoția de pe chipul personajului. Un alt copil vine la panou și alege paleta cu emoția corespunzătoare stării copiilor din imagine. Varianta II : pe echipe: un copil din prima echipă alege o păpușă și cere copiilor din cealaltă echipă să mimeze cum este păpușa: veselă, mirată, somnoroasă, plângăcioasă,	Explicația Demonstrația Demonstrația Explicația

<p>5.Obținerea performanței</p>	<p>plicitisită.Pentru fiecare răspuns corect primesc câte o față zâmbăreață. Varianta III: Educatoarea rostogolește un cub pe care sunt redate emoții. Copilul la care se oprește cubul denumeste starea afectivă de pe cub și este întrebat de ceilalți copii: “Când ești bucuros (speriat, plângăcios, mirat, etc.)?” d) Complicarea jocului: metoda ciorchinului. La panou se așează o fotografie cu copiii din grupă. Ei trebuie să aleagă cât mai multe imagini cu situații în care ei au fost fericiți: când s-au jucat împreună, când au aniversat ziua unui coleg, când au fost în vizită la pompieri, când au primit bulină roșie, când au colorat..... Imaginile se așează în formă de ciorchine.</p> <p>Educatoarea prezintă fiecare centru de interes pregătit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Artă: „Copii veseli” (modelaj) • Joc de masă:”Claunul vesel” (reconstituirea întregului din bucăți) • Joc de rol: “La teatru de păpuși” • Construcții: „Căsuța prieteniei” <p>Se intuiește materialul de la fiecare centru, se explică și demonstrează modul de lucru, după care preșcolarii ajutați de Claunel vor lucra la centru de interes preferat. Trecerea la centrele de interes se va face cu ajutorul tranziției, copiii recitând: “Suntem veseli și cântăm/ Nu e greu să ne mișcăm” Copiii se vor roti pe la toate centrele de interes.</p> <p>La calculator se vizionează CD-ul: “Detectivul de emoții”. El cuprinde diferite povestioare, pilde pentru copii. Povestioarele sunt interactive implicând si copiii la rezolvarea amiabilă a situațiilor prezentate.</p>	<p>Exercițiul</p> <p>Conversația Exercițiul</p> <p>Învățarea prin descoperire</p> <p>Exercițiul Problematizarea Conversația</p> <p>Conversația Explicația Demonstrația Exercițiul Observarea Jocul Munca în echipă Munca prin cooperare</p>
<p>6.Asigurarea retenției și transferului</p> <p>7.Aprecierea activității copiilor</p>	<p>Claunel fixează, împreună cu copiii, noțiunile principale legate de exprimarea emoțiilor, sintetizează câteva mesaje și proverbe de la “detectiv” . Fiecare copil este pus să-și aleaga o bulină care să exprime starea afectivă pe care o simte acum. Se compară bulina aleasă dimineața cu cea de acum. După acest dialog interesant toți vizitează și apreciază lucrările realizate de copii. Sunt aplaudați toți copiii. După aprecierea activităților derulate de-a lungul zilei copiii cânta si se joaca: “Daca vesel se trăiește” Copiii părăsesc sala de grupă spunând: “Suntem veseli și cântăm/ Nu e greu să ne mișcăm” (tranziție).</p>	<p>Observația Exercițiul Conversația</p> <p>Conversația Observarea</p>

Joc de rol: “La teatru de păpuși”

“Jocul emoțiilor”

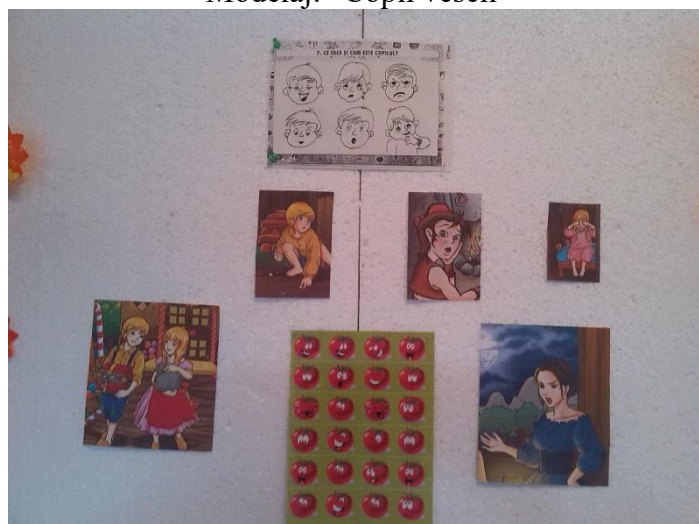

“Jocul emoțiilor”

“Jocul emoțiilor”

Modelaj: “Copii veseli”

Centru tematic

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

PROF.ÎNV.PREȘCOLAR: COSTIN ANGELICA, BORZA ALINA
GRĂDINIȚA CU P.P. NR.3- VASLUI

NIVELUL/ GRUPA: Mică „Fluturașii”

TEMA ANUALĂ: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim”

TEMA PROIECTULUI: ” Primăvara, anotimpul bucuriei”

SUBTEMA: „Fluturaș, drag fluturaș”

TEMA ZILEI: „Călătoria fluturașilor!”

MESAJUL ZILEI: „La bine la greu, prieteni mereu !”

FORMA DE REALIZARE: Activitate cu conținut

integrat:ADP+ADE(DOS,DPM)+ALA1+ALA2

MIJLOC DE REALIZARE: povestire, joc de mișcare, joc exercițiu, îmbinare, lipire, dans tematic;

TIPUL DE ACTIVITATE: predare-învățare

SCOPUL ACTIVITĂȚII: îmbogățirea cunoștințelor referitoare la relațiile interumane de prietenie, întrajutorare și formarea deprinderii motrice de bază – târâre pe genunchi și palme.

I. ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ(ADP):

ÎD:„, Iubim florile pentru că...”

R:„,Am încredere în tine!”(deprinderea de a avea o atitudine pozitivă față de cei din jurul său);

T: „,Prin pădure” –joc muzical; „,Ploaia”- recitativ ritmic, „,Fluturii poznași”-cântec, „,Culorile”-joc muzical;

II. ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE:

AI: (DOS – Educație pentru societate+ DPM – Educație fizică): „,Cei trei fluturași” – povestire, joc de mișcare

Obiective operaționale:

- O1 - să descopere mesajul lecturii;
- O2 - să aprecieze în situații concrete comportamente și atitudini în raport cu normele cunoscute;
- O3 - să execute mișcările motrice de bază- târâre pe genunchi și palme;
- O4 - să interacționeze cu partenerii de joc pentru a rezolva sarcina dată;

SARCINA DIDACTICĂ: Verificarea deprinderilor motrice însușite, prin aplicarea acestora în contexte diferite.

REGULILE JOCULUI:

- La semnalul sonor al educatoarei, grupa fluturașilor execută târârea pe genunchi și palme rezolvând în cadrul centrelor de antrenament, sarcinile – dialogul cu floarea;
- Pentru fiecare execuție corectă se acordă un zâmbărici.

ELEMENTE DE JOC: semnal sonor (fluier), mânuirea materialelor, aplauze, stimulente personalizate, mișcarea, medalii „,Cel mai bun prieten”.

III. JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI DIDACTICE ALESE (ALA):

1. Activități pe centre de interes:

BIBLIOTECĂ:

Tema activității: „Scenă din poveste”

Mijloc de realizare: joc exercițiu

Obiective operaționale:

- O5 - să recunoască personajele din povestea ascultată;
- O6 - să realizeze cartea cu personajele selectate

Metode și procedee: explicația, demonstrația, exercițiul, conversația, lucru în grup și individual;

Material didactic: siluetele personajelor din povești, copertile cărții, șiret colorat.

ARTĂ:

Tema activității: „Fluturii prieteni”

Mijloc de realizare: lipire

Obiective operaționale:

- O7 - să denumească materialele primite;
- O8 - să lipească părțile componente în realizarea fluturașului din poveste;

Metode și procedee: explicația, demonstrația, exercițiul;

Material didactic: aripi decupate de diferite culori bețe frigărui, lipici, carton;

JOC DE MASĂ:

Tema activității: „Cei trei fluturași”

Mijloc de realizare: puzzle

Obiective operaționale:

- O9 - să îmbine piesele pentru a reda imagini din poveste;
- O10 - să așeze imaginile în ordinea desfășurării evenimentelor;

Metode și procedee: explicația, exercițiul;

Material didactic: piese puzzle, carton;

2. Jocuri recreative:

„Coarda colorată-curcubeul” - dans tematic

- O11 - să execute mișcări ritmice specifice dansului;
- O12 - să-și coordoneze mișcările cu muzica.

„Fluturașii și florile” – joc cu text și cânt

- O13 - să execute mișcări ritmice specifice textului;
- O14 - să respecte regulile jocului manifestând spirit de echipă și fair play;

STRATEGIA DIDACTICĂ:

- metode și procedee:** povestirea, jocul, explicația, conversația, demonstrația, exercițiul, problematizarea, brainstorming, ”Turul galeriei”.
- material didactic:** Panoul „Astăzi sunt prezent”, calendarul naturii, fluiet, truse lego, imagini cu fluturi și flori, lipici, carton, scăunele, tunel, obstacole-stative cu flori, panouri, CD-player, costumații de fluturi.
- forma de organizare :** frontal, pe grupe, individual.

RESURSE: - *umane:* educatoarea și grupa de copii;

DURATA : o zi

LOCUL DESFĂȘURĂRII : sala de grupă .

MATERIAL BIBLIOGRAFIC:

📖 „ Curriculum pentru învățământul preșcolar, 3-6/7 ani”, MECT, 2008

📖 „ Metode interactive de grup” - Ghid metodic- Editura Arves

📖 - „Jocuri didactice integrate pentru învățământul preșcolar”- material auxiliar,
FloricaMitu, Stefania Antonovici Editura Humanitas Educational,2005.

📖 „ Educația fizică la preșcolari” - Ghid metodic- Editura Sport- Turism

SCENARIUL ZILEI

ADP: ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ:

Activitatea debutează cu întâlnirea de grup între copii și educatoare, prin intermediul salutului de dimineată.

I. SALUTUL

- ✓ “Bună dimineată, Fluturasi! ”
- ✓ Se completează Calendarul naturii cu datele caracteristice (ziua, luna, anul), starea vremii
- ✓ Prezența – Se verifică la panou dacă toate fotografiile colegilor prezenți sunt puse pe panoul “Bună dimineată, Fluturași! ”

II. ÎMPĂRTĂȘIREA CU CEIALȚI /ACTIVITATEA DE GRUP:

- ✓ ”Iubesc florile pentru că...” se va realiza prin intermediul unei discuții despre semnificația culorilor. Copiii vor fi îmbrăcați în culoare predominant calde, care simbolizează căldura, candoarea, iar Zâna , va purta un echipament identic. Se vor adresa întrebări referitoare la motivul supărării Zânei .
- ✓ Activitatea de grup :Interpretarea cântecului: ” Buna dimineata gradinita!” , învățat anterior.

III. NOUȚATEA ZILEI: Educatoarea, costumată în Zâna Fluture îi invită pe copii în lumea minunată a florilor, provocându-i să devină cei mai buni fluturași și prieteni adevați.

- ✓ MESAJUL ZILEI: „ La bine la greu, prieteni mereu !”
- ✓ RUTINA: „ Am încredere în tine!” (depr. de a avea o atitudine pozitivă față de cei din jurul tău);
- ✓ TRANZIȚII: „ Prin pădure”, cântec „Ploaia!”- recitative ritmice „Fluturii poznași,- cântec; „Culorile,-cântec .

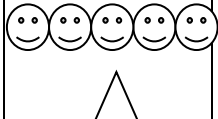
În cadrul activității pe domenii experiențiale cu tema : ”Cei trei fluturași” se pune accent pe îmbogățirea cunoștințelor referitoare la relațiile interumane de prietenie, întrajutorare și formarea deprinderii motrice de bază – târâre pe genunchi și palme. Copiii audiază povestirea, desprind mesajul, și fac aprecieri, în situații concrete, prin analiza comportamentelor și atitudinilor în raport cu normele cunoscute. Prin recitativele ritmice « Ploaia » se face trecerea la activitatea de educație fizică, copiii vor fi familiarizați cu deprinderea motrică târâre pe genunchi și palme. Fixarea deprinderii învățate se realizează prin jocul de mișcare « Fluturașii salvatori » redând principalele momente ale povestirii.

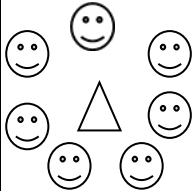
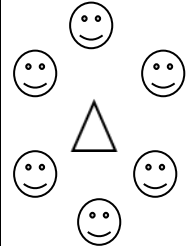
Florile bucuroase că au fost salvate au o surpriză – flori multicolore pentru copii și un zâmbărici pentru Zâna Fluturașilor. Se execută jocul liniștitor « Fluturii și florile». Pentru fiecare execuție corectă se acordă un zâmbărici.

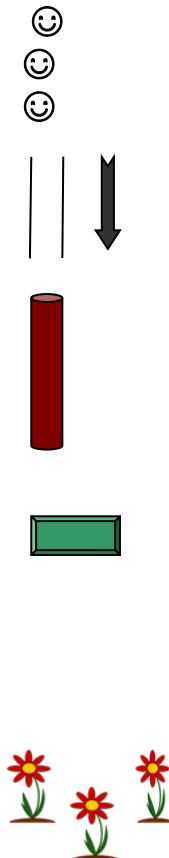
Urmează tranziția „Fluturii poznași,-cântec, pregătește lucrul pe centrele de interes. Fiecare copil se îndreaptă spre centrul de interes care este marcat cu aceeași culoare ca a aripioarelor. Astfel, la sectorul „Biblioteca”, copiii vor alege personajele din poveste pentru a realiza „Cartea cu personaje din poveste”, la sectorul „Joc de masă”, realizează puzzle cu scene din poveste. La sectorul „Artă” vor lipi aripioare decupate, colorate pentru realizarea temei : ”Fluturii prieteni”. Lucrările finalizate de la centrele de interes sunt apreciate de către copii, prin Turul galeriei, după care vor desfășura dansul tematic „Coarda colorată-curcubeul” și „ Fluturașii și florile” – – joc cu text și cânt.

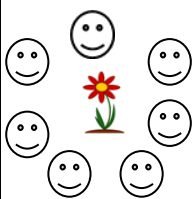
La finalul zilei se fac aprecieri generale și individuale asupra desfășurării activității și drept răsplată, preșcolarii primesc măști cu zâmbărici și medalii pentru „Cel mai bun prieten”.

Nr. crt.	Evenimentul didactic	Ob	Conținutul instructiv-educativ	Strategii didactice			Evaluare
				Metode si procedee	Mijloace de Învățământ	Forma de organizare	
1.	Momentul organizatoric		Se creează un climat educațional favorabil. În cadrul „ <i>Întâlnirii de dimineață</i> ”, se realizează <i>Salutul, Prezența</i> și se completează <i>Calendarul naturii</i> . Tranziție: „ <i>Prin pădure...</i> ” – cântec	Conversația Exercițiul	Calendarul naturii cu elementele specifice	Frontal Pe grupe Individual	Observarea comportamentului copiilor
2.	Captarea atenției		Educatorea, costumată în Zâna Fluture îi invită pe copii în lumea minunată a prieteniei. MESAJUL ZILEI „ La bine la rău, prieteni mereu !	Conversația	pelerină, baghetă, Cd-player(ciripit de păsărele) Banner cu mesajul zilei;	Frontal	Stimularea interesului pentru activitate
3.	Reactualizarea cunoștințelor		Copiii își exprimă propriile idei, răspunzând la întrebarea: - Când spun prieten la ce te gândești? Se acceptă toate ideile, dar se preiau cele mai valoroase	braistorming		Individual Frontal	Aprecierea modului de cooperare cu ceilalți colegi din grup
4.	Anunțarea temei și a obiectivelor		Copiii sunt invitați într-o lume minunată de poveste prin desfășurarea activității „ <i>Cei trei fluturași</i> ” în cadrul căreia ei vor asculta o poveste , vor executa deprinderile motrice însușite (mers pe palme și genunchi). Se anunță obiectivele urmărite.	Conversația		Frontal	Observarea comportamentului copiilor

5.	Dirijarea învățării	<p>Sala de grupă este împărțită în trei centre de antrenament-un spatiu reprezentând pădurea unde copii vor asculta povestea și vor face exerciții de mers și încălzirea organismului pentru efort, al doilea spatiu este grădina de lalele unde se va executa târârea, și cel de-al treilea spațiu cu cele trei sectoare deschise unde se vor desfășura activitățile liber alese.</p> <p>O1 - Se va spune pe un ton cald, calm povestirea, modulând vocea altfel la fiecare moment al acțiunii. O dată cu expunerea textului vor fi explicate cuvintele și expresiile care pot fi necunoscute, alăturând un sinonim sau o sintagmă lămuritoare, fără a întrerupe firul povestirii. Soarele i-a salvat pe cei trei fluturași, alungând norii, uscându-le aripioarele și trupușoarele dar ardea atât de tare încat florile au început să pălească.</p> <p>O2 După expunerea povestirii, se va descoperi latura moralizatoare, continuând călătoria cu exerciții de mers pentru a fi salvatorii florilor.</p> <p>Tranziție: „Ploaia” – recitativ ritmic „Ploaia ne place dar dacă aripioarele se udă, suntem în pericol. Oare cum s-au simțit fluturașii din poveste?,, Fluturașii pleacă cu stropitorile să salveze florile,</p> <p>a)Organizarea colectivului de copii Alinierea, salutul, verificarea ținutei și a sănătății.</p> <p>b)Pregătirea organismului pentru efort Se execută exerciții de mers și variante de mers și alergare, cu opriri și porniri la semnalul sonor.</p>	<p>Povestirea</p> <p>Explicația</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Tablouri cu imagini din poveste,</p> <p>Siluiete de flori,fluturi, tablou cu ploaia și tablou cu soare</p> <p>Cd-player(sunetul ploii)</p> <p>Fluier</p>	<p>Frontal</p> <p>Frontal</p> 	<p>Stimularea interesului pentru activitate</p>
----	----------------------------	---	---	---	---	---

		<p>c) Pregătirea selectivă a aparatului locomotor Se lucrează în formație de cerc:</p> <p>Ex.1. „Privim după fluturi” P.I -stând, T1-4-rotirea capului spre stânga T1-4- rotirea capului spre dreapta Ex.2. „Hai să zburăm” P.I- stând, T1-2 mâinile pe umăr , brațele întinse sus; T3-4 mâinile pe umăr, revenire în P.I Ex. 3. „Ne întindem” P.I- stând depărtat cu mâinile pe șold, T1-2 îndoirea trunchiului spre stânga, revenire în P.I T3-4 - îndoirea trunchiului spre dreapta, revenire în P.I Ex. 4. “Prindem fluturi” P.I stând cu mâinile pe șold: T1-2-3- sărituri succesive pe vârfuri; T 4- săritura cu aterizare în ghemuit</p> <p><i>Realizarea temei</i> Tema: Târârea pe palme și genunchi: - Sprijinul se realizează pe palme, antebrațe și genunchi; - Privirea este înainte; - Deplasarea se realizează prin coordonarea brațelor și picioarelor.</p> <p>Educatorea demonstrează modul de executare a târârii, este repetată de 1, 2 copii. La semnalul sonor copiii în coloană câte unul vor executa târârea pe palme și genunchi, respectând indicațiile metodice ale educatoarei.</p> <p>Se va consolida deprinderea însușită -târârea și vor recunoaște ideile principale ale poveștii, prin jocul de</p>	<p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Exercițiul</p> <p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p>	<p>frontal</p> <p>frontal</p>	 	<p>Se urmărește corectitudinea executării exercițiilor</p> <p>Aprecieri verbale</p> <p>Încurajări și aprecieri</p>
--	--	---	---	-------------------------------	---	--

6.	Obținerea performanței	04	<p>mişcare: “Fluturii salvatori” Explicarea și demonstrarea jocului: Educatorea demonstrează desfășurarea jocului și rezolvarea sarcinilor Se intuiesc materialele . Sunt prezentate regulile jocului: - la semnalul sonor al educatoarei: - copiii de la centrul de antrenament „Fluturii Roșii” execută zborul fluturașului până la tunel (scoarța copacului) unde merg pe coate și genunchi, ocolesc florile, în ordinea întâlnită în poveste, apoi le udă. - „Fluturii galbeni,, și „Fluturii albi,, vor parcurge același traseu așteptând un semn de la flori că nu „s-au stins,,... „Fluturașii salvatori” La semnalul sonor al educatoarei, cele trei grupe de copii vor executa și respecta ordinea acțiunilor stabilite de regulile jocului, vor dialoga cu florile care nu au fost prea prietenoase . Pentru rezolvarea corectă a sarcinilor, copiii primesc zâmbărici.</p> <p>Se realizează prin dansul liniștitor „Fluturașii și florile”, în timpul căruia copiii execută exerciții de respirație. Fiecare copil primește o lălea cu care va valsa ,o va iubi și o va dărui musafirilor și zâna va primi un zâmbărici pentru că a reușit împreună cu fluturașii să salveze florile .</p>	<p>Explicația</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Stative găletuse, obstacole, tunel</p> <p>„Flori”, stropitori,</p> <p>panou cu punctaj pentru fiecare echipă</p> <p>lălele,soare din carton,inima din lemn</p>		<p>Aprecierea rezultatului activității de grup</p> <p>Executarea corectă a</p>
7.	Revenirea organismului după efort						

8.	Retenția și transferul	O5 O6 O7 O8 O9 O10	<p>Tranziția : „<i>Zborul spre casă</i>” - activitatea continuă prin deplasarea copiilor din grădina cu flori, vor trece prin pădure și se vor pregăti pentru activitatea pe centrele deschise.</p> <p>BIBLIOTECĂ: „<i>Carte cu personaje din poveste</i>”</p> <p>ARTĂ: „<i>Fluturii prieteni</i>”- lipesc aripioare colorate pentru realizarea fluturașilor;</p> <p>JOC DE MASĂ: „<i>Cei trei fluturași</i>”-puzzle</p> <p>Lucrările finalizate de la centrele de interes sunt evaluate de către copii printr-o expoziție; se aduc argumente pro și contra punându-se accentul pe mesajul transmis de poveste și corectitudinea rezolvării sarcinilor.</p>	Explicația Exercițiul Turul galeriei	siluietele personajelor aripioare colorate, tuburi de hârtie, buline, lipici; piese puzzle stimulente	 Pe grupe Individual Pe grupe Frontal	exercițiilor de respirație Aprecieri verbale Aprecieri frontale și individuale
10.	Încheierea activității	O11 O12	<p>Se realizează prin dansul tematic „ Coarda colorată-curcubeul!”.</p> <p>Se revine la mesajul zilei.</p> <p>„ La bine la greu, prieteni mereu !”</p> <p>Se fac aprecieri generale asupra întregii activități.</p>	Exercițiul Convorbirea	Balta –pânză Albastră, CD- player, costumații adecvate temei, banner cu mesajul zilei, măști zâmbărici, medalii	Frontal Individual	Aprecieri verbale

ACTIVITĂȚI CARE AU CA SCOP DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. ÎNV. PREȘC. COSTIN GEORGIANA, GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 30, GALAȚI

Există în viață omului vârsta cele mai pure sincerități, a celor mai frumoase vise, vârsta copilăriei. Copilul se dezvoltă în familie, unde apar primele forme ale educației acestuia. Din mediul familial, primul pas, primul contact exterior major este intrarea la grădiniță, acea cetate fermecată, plină de viață și de poveste, care participă la clădirea bazelor personalității „micului om”. Iar în grădiniță, va fi mereu educatoarea, persoana plină de răbdare, tact, dragoste pentru copii, care îi conduce prin cetatea fermecată. Abordarea acestei teme vine să demonstreze importanța existenței unui parteneriat, nu doar pe hârtie, ci fructificat. Consider că părinții au tendința să se piardă în agitația lumii actuale, iar din încercarea de a-i oferi tot ce e mai bun copilului, timpul petrecut cu ființele care reprezintă „centrul universului” lor devine limitat. Așadar, grădinița, prin intermediul unui parteneriat, implică părinții în viața copilului, arătându-le rolul major pe care îl joacă în viața acestora. Consider că nu se acordă suficientă atenție ideii de relație activă între grădiniță și familie, care să vină în sprijinul preșcolarului; acesta vazând în cele din urmă modele de urmat în adulții cu care vine des în contact și exprimându-și emoțiile și trăirile interioare așa cum vede la persoanele din jur.

Întâlnirile se vor desfășura lunar, pe perioada derulării unui an școlar, cu o durată de aproximativ o ora, timp în care se vor transmite informații și se vor împărtăși experiențe proprii. La finele unei întâlniri se va prezenta tematica viitoare pentru a oferi părinților posibilitatea de a medita și de a aduna informații din sfera cotidiană, din experiențele personale. Parteneriatul se va finaliza cu prezentarea portofoliilor preșcolarilor, serbarea finală și înmânarea diplomelor.

CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR

Nr. crt.	Perioada	Obiective generale	Conținut	Mijloace de realizare
1.	Sept.	Cunoașterea aspectelor esențiale ale procesului instructiv-educativ desfășurat în grădiniță;	”Necesitatea parteneriatului grădiniță-familie” <ul style="list-style-type: none"> • Oferta educațională; • Regulamentul de ordine interioară; • Constituirea Comitetului de părinți • Prezentarea rezultatelor obținute de copii în urma evaluării inițiale 	<ul style="list-style-type: none"> • Sedința cu părinții. • Referat • Chestionare pentru părinți • Dezbateri

2.	Oct.	Implicarea părinților în activitățile instructiv- educative din grădiniță;	<p>„Sanatoși și fericiți!”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informarea copiilor despre reguli de igiena, alimentație sănătoasă, etc; <p>„Strada și capcanele ei”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Informarea copiilor despre reguli de circulație; 	<ul style="list-style-type: none"> • Invitat: medic (părinte); • Expoziții cu lucrări ale copiilor pe tema de igienă; • Invitat: polițist (părinte); • Convorbire;
3.	Nov.	Cunoașterea de către părinți a gradului de implicare și participare a copiilor în activitate; Stimularea dorinței copiilor de a se evidenția în fața părinților;	<p>„Toamnă, să te duci cu bine!”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la activitățile din grădiniță; 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitate demonstrativă, derulată de educatoare cu copiii, în prezența părinților; • Expoziție – „Toamna, anotimpul auriu”
4.	Dec.	Trăirea unor emoții și sentimente de bucurie împreună cu colegii și părinții;	<p>„Serbarea Pomului de Crăciun”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Desfășurarea serbării de Crăciun 	<ul style="list-style-type: none"> • Implicarea părinților în pregătirea recuzitei și costumelor copiilor; • Program artistic dedicat sărbătorilor de iarnă;
5.	Ian.	Cultivarea sentimentelor de dragoste și respect între copii și părinți; Stimularea procesului de socializare a copiilor în colectivitate;	<p>„Ramă pentru fotografia de familie de la Crăciun”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la activitățile din grădiniță; <p>„Și mama (tatăl) mea (meu) știe o poveste!”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la activitățile din grădiniță; 	<ul style="list-style-type: none"> • Confeccionarea ramelor cu ajutorul părinților. • Prezentarea unei povești preferate de copii, de către părinți. <p>Vizionarea de CD-uri cu povești pentru copii.</p>
6.	Feb.	Stimularea dorinței copiilor de a se evidenția în fața părinților;	<p>„Ce pot face niște mâini dibace!”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la activitățile din grădiniță. 	<ul style="list-style-type: none"> • Expoziție cu lucrări ale copiilor; • Consiliere individuală;
7.	Mar.	Întărirea legăturilor între mama și copil;	<p>„Mărțișoare și felicitări pentru ziua mamei”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea părinților în viața copiilor și a grădiniței. <p>„Mămica mea, educatoarea mea”</p> <ul style="list-style-type: none"> • Participarea mămicilor la activitățile de la grupă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Program artistic dedicat zilei de 8 Martie; • Expoziție – „Mărțișoare și felicitări pentru mama”. • Activitate demonstrativă, derulată de mamici cu copiii, în prezența

				educatoarei;
8.	Apr.	Participarea copiilor alături de familie la tradițiile pascale; Conștientizarea părinților de importanța pe care o au activitățile extrașcolare în educare;	„Paștele- bucuria Învierii” <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la activitățile din grădiniță. „Să știi mai multe, să fii mai bun” <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea părinților în organizarea activităților extrașcolare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitate comună educatoare-copii-părinți; • Vizite cu rol educativ;
9.	Mai	Luarea la cunoștință de către părinți a micilor probleme întâmpinate de copii;	„Spune-mi ce simți!” <ul style="list-style-type: none"> • Participarea părinților la prezentarea unei activități de dezvoltare emoțională a preșcolarilor „Leșire la iarbă verde” <ul style="list-style-type: none"> • Implicarea părinților în organizarea activităților extrașcolare. 	<ul style="list-style-type: none"> • Activitate comună educatoare-copii-părinți, în prezența psihologului școlar; • Jocuri și activități desfășurate în aer liber;
10.	Iun.	Sensibilizarea familiei în raport cu problemele educației.	„1 iunie, ziua mea!” <ul style="list-style-type: none"> • Serbare și concurs de desene pe asfalt; „Cum a fost împreună?” <ul style="list-style-type: none"> • Progresul intelectual al copiilor; • Analiza rezultatelor copiilor la sfârșit de an școlar. 	<ul style="list-style-type: none"> • Schimbul de experiență între participanții la ziua de 1 iunie; • Împărtășirea impresiilor cu privire la acțiunile proiectului; <ul style="list-style-type: none"> • Chestionare; • Portofoliile copiilor; • Consultații individuale.

Descriem în cele ce urmează activități din calendarul propus, prima intitulată ”Spune-mi ce simți!” și cea de a doua intitulată ”1 iunie, ziua mea!”.

În luna aprilie, grupa de copii a fost vizitată de doamna psiholog, care a dorit să realizeze o activitate cu scopul de a aduce la cunoștință părinților micile probleme întâmpinate de copii. Aceasta le-a citit copiilor o poveste terapeutică, ca mijloc de transmitere a unor modele comportamentale morale, favorizând identificarea copilului cu anumite personaje din poveste. Obiectivele au fost: dezvoltarea inteligenței emoționale, a capacităților de autocunoaștere și a abilităților de comunicare.

După lecturarea poveștii, doamna psiholog a pregătit cartonașe cu fețe reprezentând diferite emoții. Fiecare copil a ales o imagine, fiind legat la ochi cu o eșarfă. Copiii au identificat emoția din imagine, răspunzând la întrebări: „Cum crezi că se simte?”, „Ce crezi că s-a întâmplat?”, „De ce e bucuros/trist/supărat/nervos/fricos?”.

La finalul activității, doamna psiholog a avut o discuție cu părinții, transmițându-le să nu discute despre poveste, și să nu recurgă la întrebări și afirmații precum: „Și tu ești ca băiețelul/fetița din poveste.”, „Ai văzut ce se întâmplă când nu ascuți?”; le-a recomandat să aibă încredere în puterea copilului de a utiliza mesajul poveștii. De asemenea, pentru doritori, doamna psiholog a programat și întâlniri individuale. Beneficiile părinților în urma acestei activități au fost:

relaționarea cu copilul și consiliere în vederea dezvoltării competențelor emoționale și sociale ale copilului.

Cu ocazia zilei internaționale a copilului, am dorit să oferim copiilor un moment de exprimare a emoțiilor, trăilor prin două activități atractive, care au implicat atât preșcolarii, cât și familiile lor: o mică serbare și un concurs de desene pe asfalt. Serbarea a încântat prin naturalețea comportamentului scenic al preșcolarilor, iar concursul organizat în curtea grădiniței a dezvoltat simțul estetic, deprinderile și abilitățile practice, spiritul de competiție și lucrul în echipă.

Obiectivele urmărit au fost:

- să dezvolte capacitățile și deprinderile copiilor în vederea constituirii potențialului artistic;
- să dezvolte capacitățile preșcolarilor de exprimare orală;
- să stimuleze creativitatea preșcolarilor;
- să redea liber teme plastice specifice desenului;
- să dezvolte spiritul competitiv;
- să trezească interesul copiilor de a petrece timpul liber în natură.

Părinții au contribuit prin realizarea costumelor preșcolarilor, filmarea evenimentului și furnizarea premiilor pentru câștigătorii concursului de desene pe asfalt.

Activitatea a început cu prezentarea scenetei cu poezii, cântece și dansuri, rolurile fiind chiar de copii, serbarea intitulându-se „Suflet de copil”. După o mică pauză, grupa de copii s-a adunat pe platoul din curtea grădiniței. Concursul s-a numit „Artiști în natură” și a avut ca temă desenele cu cretă colorată care să reprezinte cel mai bine ziua copilului. Fiecare preșcolar a fost ajutat de părinții săi. După desfășurarea concursului, juriul format din preșcolarii grupei mari a deliberat și a ales câștigătorii. Toți preșcolarii au primit diplome de participare. Activitatea s-a încheiat cu premiera câștigătorilor.

Consider că, fără a renunța la activitățile necesare și obligatorii ale grădiniței, educatoarea împreună cu părinții poate schimba cursul activităților, scoțându-le din cotidian, punând accent pe calitate, nu cantitate în ceea ce privește informațiile și învățăturile transmise.

Bibliografie:

1. Băran-Pescaru Adina, “Parteneriat în educație-familie-școală-comunitate”, Ed. Aramis, 2004
2. Dumitrana Magdalena, “Copilul, familia și grădinița”, Ed. Compania, 2000
3. Naouri Aldo, “Cum să ne educăm copiii”, Ed. Trei, 2009
4. Popescu Cristina, Bucinschi Mihaela, “Să construim împreună cei șapte ani...de-acasă”, Ed. Educația 2000+, 2008

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

Educatoare: Crișan Ioana
Grădinița cu Program Prolungit „Academia

Piticilor”

Grupa: Mijlocie- „Albinuțele”

Tema anuală: „Ce și cum vreau să fiu ?”

Tema proiectului: „Să iubim și să ocrotim animalele planetei”

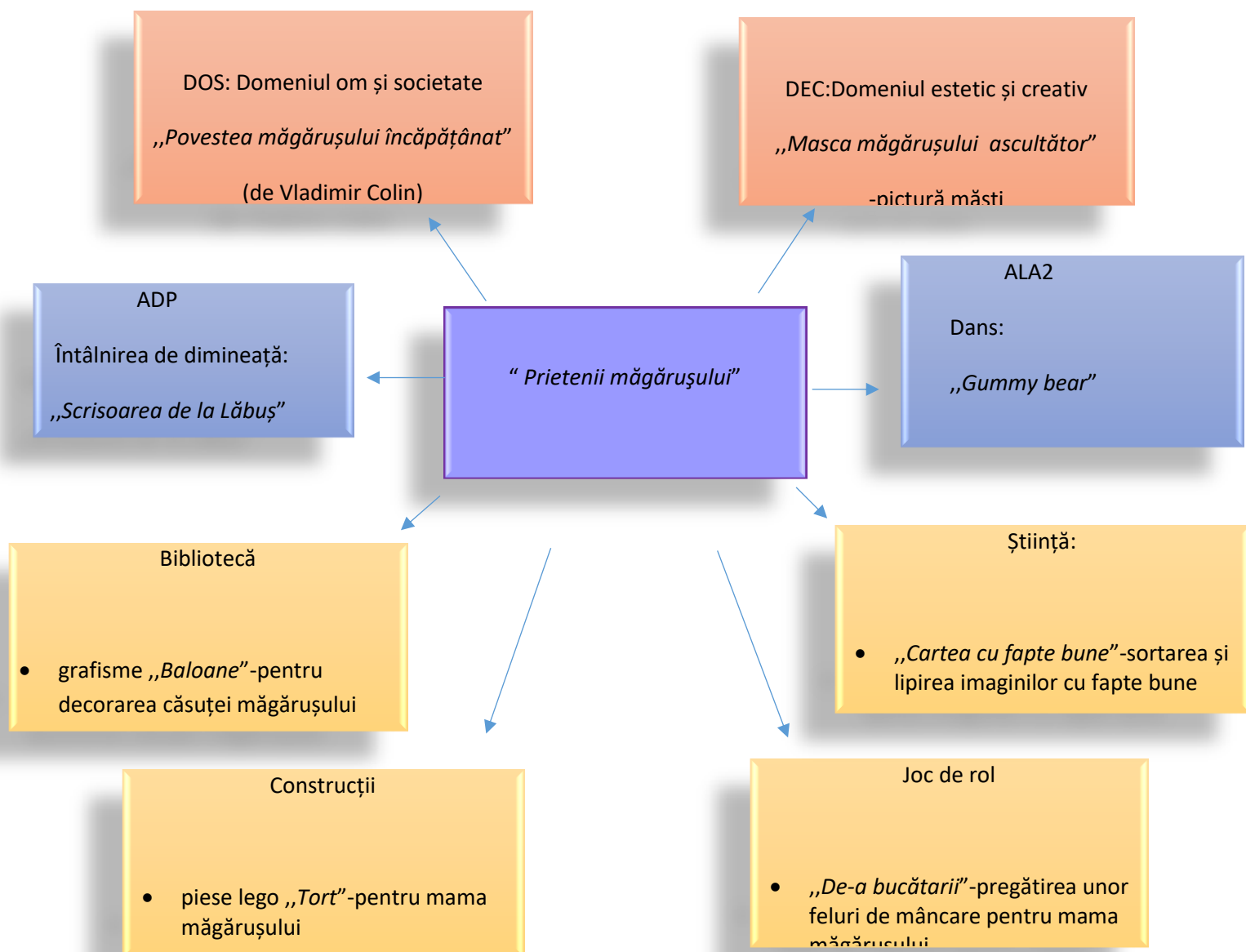
Subtema proiectului: „Animale domestice”

Tema activității integrate: „Știm să fim prieteni buni!”

Forma de realizare: activitate integrată

Activitățile integrate: (ADP+ALA1+DOS+ DEC+ALA2)

Tipul activității: mixt

Scopul activității: Dezvoltarea abilităților de comunicare, de identificare și exprimare a emoțiilor, formarea, cultivarea sentimentelor de prietenie și a comportamentului moral, tolerant față de ceilalți, precum și consolidarea deprinderilor de utilizarea unor elemente de limbaj plastic;

Obiective operaționale:

✓ **DOS**

- Să identifice stările emoționale ale personajelor din povestea „Măgărușul încăpățânat”, pe baza întrebărilor adresate;
- Să recunoască expresia facială corespunzătoare emoției pe baza imaginilor prezentate;
- Să explice cu cuvintele proprii cauzele care au contribuit la stările emoționale ale personajelor din poveste;
- Să exemplifice situații în care au manifestat un comportament identic cu cel al măgărușului, prin raportare la experiența personală;
- Să mimeze corect expresiile faciale corespunzătoare emoțiilor (bucurie, tristețe, încăpățânare, teamă, furie), cu ajutorul educatoarei;

✓ **DEC**

- Să picteze masca măgărușului utilizând tehnica pensulei aplicate;
- Să aplice pete de culoare în spațiul indicat, utilizând bețișorul de vată, conform modelului;
- Să obțină culoarea realistă pentru pictarea măștii amestecând non-culorile de pe planșetă (alb, negru);

✓ **ALA:**

Joc de rol

- să pregătească feluri de mâncare folosind ustensilele din căsuța măgărușului;
- să întindă plastilina cu sucitorul, să o decupeze cu forma, apoi să le aranjeze pe farfurie;
- să aranjeze în căsuța măgărușului o masă pentru mama acestuia;

Construcții

- să construiască din piese lego un tort pentru mama măgărușului;

Bibliotecă:

- să unească punctele cu ajutorul instrumentului de scris, carioca pe suprafața data (baloane din carton);
- să decoreze căsuța măgărușului cu „baloanele” lucrate;

ALA2:

- să execute mișcările dansului „Gummy bear” ;

Strategii didactice:

Metode și procedee didactice: povestirea, conversația, explicația, demonstrația, expunerea, turul galeriei, dramatizarea, piramida, munca în grupuri, jocul de rol.

Mijloace didactice: minge, scrisoarea de la Lăbuș, puzzle, imagini din povestea „Măgărușul încăpățânat”, imagini cu emoții (bucurie, tristețe, încăpățânare, teamă), măști din carton, acuarele, pensule, bețișoare cu vată, suport din carton pentru grafisme, tabla magnetică, șorțulețe, piese lego, creioane carioca, căsuța măgărușului-carton desenat, Măgărușul, imagini cu fapte bune.

Forme de organizare: activitate frontală, pe grupuri mici, și individuală.

Durata: o zi

SCENARIUL ZILEI:

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfășurări a activităților de învățare, au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniștii și asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineață

Copiii se așează în cerc la auzul versurilor:

*„Dimineață ne-am trezit,
La grădiniță am venit,
În cerc să ne adunăm,
Cu toții să ne salutăm!”*

Se realizează prezența copiilor, copiii răspund cu *prezent* și își așează fotografiile la panou.

Momentul de mișcare: Înviorarea de dimineață se va face pe melodia „Bună dimineața” (Anexa 1) și se execută mișcarile sugerate de melodie.

Salutul:

Copiii se salută (dându-și mâna unul celuilalt și spunând „Bună dimineața”, apoi rostogolesc pe covor, „o minge zâmbitoare” și spun „Să ai o zi frumoasă/Cu zâmbetul pe față”
Se discută despre ce înseamnă să fim prieteni buni. (să vorbim frumos unii cu alții, să ne ajutăm, să împărțim lucrurile, să ne zâmbim).

Se va completa **calendarul naturii** :

În ce anotimp suntem? Cum e vremea ? Cum ne îmbrăcăm?

Se va observa cum e vremea astăzi și se vor așeza imaginile ce reprezintă starea vremii discutându-se principalele aspecte ale anotimpului primăvara.

III. Captarea atenției pentru activitățile de învățare

În grupă educatoarea arată copiilor ce a descoperit (căsuța magarușului) Împreună cu copiii aceasta găsește o scrisoare. Scrisoarea este de la cățelul Lăbuș-paznicul unei ferme. În scrisoare Lăbuș menționează că el este cel care a trimis acea căsuță în grupa lor și că acea căsuță se va deschide doar atunci când copiii reușesc să îndeplinească toate sarcinile pe care Lăbuș le-a trimis. Atunci când căsuța se va deschide vor avea o surpriză.

Copiii au de îndeplinit 4 sarcini. (acestea sunt ascunse după căsuță, în cutii numerotate de la 1-4)

IV. Anunțarea temei și obiectivelor activității didactice

Lăbuș îi întreabă pe copii dacă doresc să afle povestea „Măgărușului încăpățânat” de la ferma lui. Apoi îi anunță pe copii că după căsuță se află o cutie pe care scrie cifra 1-cu prima sarcină pe care o au de îndeplinit, după ce ascultă povestea.

V. Dirijarea învățării și obținerea performanței

-DOS-

Se expune copiilor povestea „Măgărușului încăpățânat” concomitent cu imaginile. Se explică cuvintele necunoscute: încăpățânat, chip dogit, bolborosii, dușumele. Se discută conținutul poveștii, verificându-se înțelegerea lui.

Se deschide cutia lui Lăbuș și în cutie se găsește un plic cu următoarele cartonașe cu emoții: bucurie, tristețe, teamă, încăpățânare, furie.-Anexa 2

Se cere (în sarcină din cutia lui Lăbuș) să identifice emoțiile de pe cartonaș, apoi să așeze cartonașul cu emoția potrivită în dreptul personajului din poveste. (Ex. Măgărușul –încăpățânat, mama măgărușului-tristă, Moș Nu Vreau –furie, Măgărușul când apare Moș Nu vreau- teamă)

Educatoarea împarte copiii în două echipe și cere copiilor să se joace de-a Măgărușul încăpățânat și Moș Nu Vreau. Din fiecare echipă vine câte un copil și mimează o emoție a unui personaj din poveste iar echipa concurentă trebuie să identifice emoția mimată.

Pentru ca au îndeplinit sarcina copiii primesc o piesă dintr-un puzzle. Și trebuie să caute după căsuță cutia cu cifra 2 pentru a afla următoarea sarcină.

Tranziție: „Rândul iute să-l formăm, repede/Pe băncuțe ne-așezăm, repede/Și în liniște-așteptăm/ Noi gustarea să o mâncăm, /Noi gustarea să o mâncăm, /În liniște! ”

-DEC-

Un copil aduce cutia, se deschide și în cutie se descoperă măștile pe care copiii trebuie să le picteze.

Tranziție : „Unul după altul”- copiii interpretează jocul muzical după care se îndreaptă spre măsuțe.

Copiilor le vor fi prezentate materialele, precum și modelul de realizat.

Educatorea cere copiilor să precizeze culorile și de pe planșetă (alb, roz, negru). Se adresează următoarea întrebare: „-Ce culoare au urechile măgărușului în interior/mijloc?(roz)

-Și blana măgărușului ce culoare are?(gri)

-Și cum putem picta masca dacă nu avem pe planșetă această culoare?

„Copii, Lăbuș ne-a adus toate culorile de care avem nevoie pentru mască să știți. Amestecați fiecare pe spațiul cel mai mare de pe planșeta voastră neagră cu alb! Ce ați obținut?(gri) ”

Se va demonstra realizarea măștilor de către educatoare și se vor executa exercițiile de încălzire a mușchilor mâinilor.

„Palmele eu le-am deschis,/Pumnișorii i-am închis,/ Iar apoi îi răsucesc/Și pe masă ciocănesc.?Degetele le întind/ Cu ele la pian eu cânt.”

Copiii pictează măștile cu culorile potrivite. Urechile, nările măștii se pictează folosind bețișorul de vată- utilizând tehnica amprentării, iar restul spațiului rămas se pictează cu pensula .

După ce au terminat, copiii primesc recompensa pentru că și-au îndeplinit sarcina (piesă puzzle) și fiecare copil primește aleatoriu câte o steluță aurie, argintie și galbenă (închis și galben deschis).

Se vor îndrepta spre baie cu cântecul „Rândul iute să-l formăm, repede”.

VI. Asigurarea transferului

La întoarcerea în sala de grupă, unul dintre copiii numit de educatoare aduce cutia 3 de la Labuș și în cutie se găsesc plicuri și cartonașe colorate 3 roșii, 2 albastre și 1 galben „Piramida”. Educatorea explică preșcolarilor ca trebuie să se împartă în trei grupe după culoarea steluțelor din piept.

Fiecare grupă pe rând rezolvă sarcinile din plicuri pentru obținerea „Piramidei”. Anexa 3

Copiii primesc recompensă încă o piesă de puzzle. Se aduce cutia 4, iar sarcina este de-a rezolva puzzle-ul. Puzzle-ul reprezintă imaginea unui măgăruș.

La îndemnul cătelului Lăbuș din scrisoare copiii îl primesc pe Măgărușul încăpățânat în sala lor și îl ajută să pregătească surprize pentru mama măgărușului, deschide căsuța și copiii se împart după steluțele de la gât (aurie, argintie, galbenă închis și galben deschis) la următoarele centre:

ALA

Bibliotecă

- grafisme „Baloane”-pentru decorarea căsuței măgărușului

Știință:

- „Cartea cu fapte bune”-sortarea și lipirea imaginilor cu fapte bune

Construcții

- piese lego „Tort”-pentru mama măgărușului

Joc de rol

- „De-a bucătarii”-pregătirea unor feluri de mâncare pentru mama măgărușului

VII. Încheierea activității. Aprecieri finale

După finalizarea sarcinilor, copiii de la fiecare centru își vor prezenta lucrările, iar Măgărușul le va oferi recompense.

Copiii vor executa mișcările dansului „*Gummy bear*” dansa împreună cu Măgărușul

Pe tot parcursul activității, educatoarea va observa comportamentul copiilor și gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greșeli, va oferi feedback constructiv și va formula aprecieri individuale și colective cu privire la prestațiile copiilor.

Bibliografie:

“Curriculum pentru învățământul preșcolar” (3-6/7 ani) M.E.C.T-2008;

“Piramida cunoașterii- repere metodologice in aplicarea curriculumului preșcolar, Ed. Diamant, Pitești 2014.

Silvia Breben, „Metode interactive de grup- ghid metodic”, Ed. Arves, 2008

Anexa 1

Bună dimineața

Ursuleții s-au trezit,

- Bună dimineața.

Iepurașii s-au trezit,

- Bună dimineața.

Șoriceii s-au trezit.

- Bună dimineața.

Și copiii s-au trezit.

- Bună dimineața.

Ritmul de înviorare

L-a cuprins pe fiecare,

După ce și-au făcut patul

A urmat, apoi, spălatul

Pe obraji, pe ochișori,

Pe năsuc, pe dințișori.

Bine e să fii curat,

Îngrijit și pieptănat!

Ca să faci tot ce poțfești

Și ca să nu te grăbești

Vii devreme la culcare

Și devreme la sculare.

Să n-alergi după tramvai,

Ca să nu te-mpiedici, vai!

Și-o să fii de toți iubit,
Sănătos și fericit.

Anexa 2

Bucurie

Tristețe

Încăpățănare

Furie

Teamă

- 1.Cum crezi că s-a simțit mama măgărușului când acesta spunea „Nu vreau”, tot timpul? –tristă
- 2.Ce emoție i se potrivește măgărușului la începutul poveștii?încăpățănare
- 3.Identifică imaginea cu emoția potrivită pentru șoricel, atunci când îi cere măgărușului să se joace împreună.bucuros
- 4.Cum este Moș Nu Vreau când apare din perete?Ce cartonaș cu emoții i se potrivește?furie/mânie
- 5.Cum este măgărușul atunci când apare Moș Nu vreau? Teamă/frică

Anexa 4

Măgărușul

-ghicitoare

Măgărușul

Moș nu vreau

-scurt
dialogul dintre
Măgăruș și Moș
nu vreau

Bucurie

Încăpățănare

Tristețe

-mimare

- Mimare: 1.Mimează bucuria și identifică pe cartonaș această emoție.
2.Mimează încăpățănarea și identifică pe cartonaș această emoție.
3.Mimează tristețea și identifică pe cartonaș această emoție.

- Dialog: 1.Care dintre personajele din poveste spunea mereu „Nu vreau”?
2.Cine a apărut din perete?

-Redă un scurt dialog dintre cele două personaje

Describe:

Seamana cu un calut,
De statura-i mai micut,

Si cand e-ncăpățânat,
Te refuza imediat.

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

**EDUCATOARE: CRISTEA ENE ILEANA
GRĂDINIȚA CU P.N. "PRICHINDEL, LOC. CUZA VODĂ, JUD. GALAȚI"**

Copiii acestei lumi sunt inocenți, vulnerabili și dependenți. Ei sunt de asemenea curioși, activi, plini de speranță. Viața lor ar trebui să fie una de bucurie și pace, de joc învățare și creștere. Viitorul lor ar trebui modelat în armonie și cooperare. Ei ar trebui să se formeze prin lărgirea orizonturilor și dobândirea de experiență. Grădinița solicită copilului noi cerințe și condiții de viață diferite de cele oferite înainte, în cadrul familiei. Aici, copilul devine obiectul unor influențe complexe, organizate în cadrul ambianței preșcolare (programul, educatoarea, grupa de copii) care influențează dezvoltarea lui psiho-socio-culturală. Vârsta preșcolară este o perioadă a descoperirilor. Depășind poate pentru prima dată spațiul restrans, familial, al casei, copilul învață că există o lume interesantă dincolo de acestea, dorește să se implice în cunoașterea și transformarea ei, se descoperă pe sine ca o persoană care are abilitatea de a face să se întâmple anumite lucruri, câștigând autonomie în cunoaștere și inițiativă.

Vârsta preșcolară se caracterizează prin dezvoltare accelerată în toate planurile: fizic, cognitiv și socio-emoțional. Aceste planuri se află în strânsă interacțiune și pot fi separate doar artificial, pentru a fi investigate sau înțelese mai ușor. De exemplu, capacitatea de a inhiba un răspuns (funcție cognitivă) depinde în mare măsură de maturarea ariilor cerebrale frontale (aspect fizic) și are consecințe importante la nivelul interacțiunilor sociale, de exemplu așteptarea rândului (aspect socio-emoțional). Din această cauză, mulți cercetători care investighează diverse aspecte cognitive fac acest lucru în strânsă relație cu funcționarea socio-emoțională, vorbind despre cogniție socială, respectiv funcții cognitive puse în slujba adaptării sociale.

1. Înțelegerea emoțiilor de către preșcolari

În perioada preșcolară, copilul dă nume și recunoaște emoțiile proprii și ale persoanelor din jur, acest lucru permițându-i să răspundă adecvat la propriile trăiri emoționale, cât și la ale celorlalți. La vârsta de 3 ani, copilul dă nume și recunoaște emoții precum: bucuria, furia, frica și tristețea, ajungând ca la vârsta de 5-6 ani această paletă de etichete verbale să fie mult mai amplă, fiind incluse de exemplu și rușinea, vinovăția sau jena.

În perioada preșcolară, limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate și, ceea ce este cel mai semnificativ, raportarea la posibilele cauze ale sentimentelor oamenilor este din ce în ce mai frecventă. Din moment ce sunt capabili să vorbească despre emoții înseamnă că pot avea o viziune mai obiectivă asupra emoțiilor, pot să încerce să înțeleagă propriile emoții și să asculte ce spun alții despre emoțiile lor. Limbajul emoțiilor are așadar implicații semnificative pentru dezvoltarea emoțională a copilului. În eforturile lor de a înțelege cauzele emoțiilor, preșcolarii încep să asocieze diferite sentimente cu situații tipice cum ar fi, de exemplu, recunoașterea faptului că

ceva care te împiedică să-ți îndeplinești scopurile sau pierderea a ceva drag te va face trist . Ei realizează așadar asocierea între emoții, pe de o parte, și gânduri și așteptări cu privire la evenimente, pe de altă parte. Sesizarea conexiunilor dintre sentimente și gânduri la vârsta preșcolară este reflectată și în înțelegerea faptului că emoțiile pot fi evocate și prin intermediul gândurilor despre evenimente trecute. De exemplu, până la vârsta de cinci ani copiii înțeleg faptul că cineva poate să fie trist când vede o pisică care îi amintește de pisica pe care ea/el tocmai a pierdut-o . O tendință interesantă care se observă la preșcolari este faptul că ei înțeleg mult mai bine cauzele emoțiilor negative decât a celor pozitive . Înțelegerea emoțiilor de către preșcolari este totuși încă limitată. Ei au dificultăți în înțelegerea modului în care emoțiile se pot baza pe credințe/gânduri false. Putem ilustra acest lucru cu un experiment foarte cunoscut în literatura de specialitate despre testarea diferenței dintre aparență și realitate, o variantă a testului bazat pe credințe false . Un experimentator îi arată unui copil o cutie de bomboane și îl întreabă ce crede că se află înăuntru. Copilul răspunde că sunt bomboane și este foarte surprins când i se arată că sunt de fapt creioane. Copilul este întrebat apoi cum consideră că s-ar simți un alt copil când ar vedea cutia (înainte să afle ce e de fapt înăuntru) - de regulă, pe la 3 ani copilul spune că acesta din urmă va fi surprins, la fel cum a fost și el, și nu bucuros (cum ar trebui să fie, pentru că încă nu cunoaște conținutul real al cutiei). Prin aceasta ni se arată că încă la 3 ani copiii transferă propriile emoții și credințe asupra celorlalți și nu pot ține cont de credințele false ale celorlalți . De la 4-5 ani însă, copiii vor fi capabili să rezolve cu succes testul. Datorită faptului că preșcolarii încep să facă distincția dintre realitate și aparență, aceștia încep să înțeleagă faptul că modul în care își exprimă emoțiile influențează dinamica relațiilor cu ceilalți oameni. Înțeleg faptul că o persoană nu-și arată adevăratele sentimente pentru a proteja astfel o altă persoană, începând să folosească regulile de exprimare emoțională (norme transmise social cu privire la felul în care este adaptativ să-ți exprimi emoțiile în diferite circumstanțe) .Pe măsură ce copiii cresc, discuțiile despre emoții sunt integrate în conversațiile zilnice, în citirea poveștilor, în discuții despre evenimente ce urmează să se întâmple, în istorii personale etc. Rolul acestor conversații pentru înțelegerea emoțiilor derivă din:

- a) creșterea competențelor lingvistice, care oferă un fundament lexical pentru împărtășirea experiențelor psihologice care sunt, de altfel, foarte dificil de definit, înțeles și comunicat celorlalți.
- b) faptul că adulții vorbesc cu copiii despre oameni. Astfel, ori de câte ori un copil întreabă "de ce?" despre sentimente sau comportamente pe care le observă la alții, ei sunt învățați implicit despre cum funcționează mintea.

Conversațiile educator/părinte-copil despre dorințe, sentimente, comportamente și gânduri îi ajută pe copii să înțeleagă mecanismele psihice - cuvintele categorizează experiența psihologică dându-i coerență și criterii pentru înțelegerea acesteia. Mai mult decât atât, conversațiile despre emoții oferă un cadru de transmitere a valorilor culturale, evaluărilor morale, atribuirilor cauzale și a altor sisteme de credințe ale părinților și educatorilor .

Cu privire la acest aspect, în comparație cu regulile explicite date de părinți copiilor, referirile la sentimente și emoții sunt un predictor mult mai important pentru dezvoltarea timpurie a conștiinței la copii . Educatorii și părinții care discută mai frecvent și mai elaborat despre emoții au copii care pot conceptualiza emoțiile mult mai exact și mai variat . Există o serie de elemente de elaborare a conversațiilor care oferă copilului baza pentru înțelegerea emoțiilor, cum ar fi: descrierile făcute de adulți, explicațiile date de către adulți cu privire la cauzele emoțiilor și la consecințele acestora, întrebările cu privire la modul în care au înțeles emoțiile, transmiterea/explicarea și învățarea strategiilor de management ale emoțiilor . Toate aceste cercetări ne arată că experiențele emoționale și sociale se dezvoltă simultan cu mecanismele cognitive care devin mai complexe în perioada

preșcolară, și, pentru o înțelegere completă, dezvoltarea copilului trebuie să fie privită atât din perspectiva dezvoltării socio-emoționale, cât și a celei cognitive.

2. Autoreglarea emoțională

În această etapă de vârstă copilul dobândește o abilitate esențială pentru dezvoltarea ulterioară și anume autoreglarea emoțională (controlul propriilor emoții și dorințe). Aceasta implică abilitatea de inițiere, inhibiție sau modulare a proceselor fiziologice, a cognițiilor și a comportamentelor relaționate cu emoțiile astfel încât să fie atinse scopurile individuale.

Preșcolarii pot identifica modalități diferite de interpretare a evenimentelor în încercarea de a le face inofensive; prin discuțiile cu ceilalți, ei pot să își împărtășească sentimentele și să asculte interpretările altora. Așadar, pentru a-și regla emoțiile negative preșcolarul folosește deja strategii comportamentale (distragere prin joc), strategii cognitive (mutarea gândurilor de la situație, considerarea lucrurilor într-o lumină mai pozitivă) sau verbale (discutarea emoțiilor cu alții, reflecția asupra lor).

Un aspect esențial în reglarea emoțională este dezvoltarea abilității de a diferenția între stresori care pot fi controlați (de ex., o sarcină pe care trebuie să o realizeze) și cei care nu pot fi controlați (de ex., proceduri medicale dureroase). Copiii mai mari recunosc mai repede circumstanțele care nu pot fi controlate și încearcă să se adapteze la situație, nu să o schimbe. Importanța abilității de autoreglare emoțională este demonstrată deasocierea unei reglări emoționale eficiente cu o competență socială ridicată și probleme comportamentale scăzute.

Setul de abilități care ajută individul să-și atingă scopurile personale în interacțiunile sociale, menținând în același timp relații pozitive cu ceilalți, reprezintă competența socială. Copiii care sunt mai capabili să își inhibe comportamentele neadecvate, care amână recompensele și folosesc metode cognitive pentru a-și controla propriile emoții și comportamente, sunt mai competenți social, mai plăcuți de către colegi și mai bine adaptați. Evoluția interacțiunilor la preșcolari este sprijinită și de faptul că la vârsta de 4-5 ani se dezvoltă teoria minții, adică abilitatea de a înțelege faptul că ceilalți oameni au o lume internă care este diferită pentru fiecare individ.

3. Contribuțiile relațiilor cu alți copii la dezvoltarea socio-emoțională. Dobândirea identității de gen.

Începând cu vârsta de 2-3 ani, interacțiunile devin tot mai sofisticate: copiii devin capabili să se joace împreună și nu doar unul lângă celălalt. Astfel, perioadele de interacțiune sunt mai lungi și mai frecvente și apare și jocul cooperativ și reciproc. În plus, copiii devin mai selectivi în alegerea partenerilor de joacă, criteriile de selecție fiind acum mai ales de ordin fizic.

Aspectul selectiv se poate observa și în segregarea tot mai marcantă a grupurilor de copii în funcție de gen: începând cu vârsta de aproximativ 3 ani, băieții preferă să se joace cu băieții și fetele cu fetele, o tendință care va continua de-a lungul întregii copilării. Selectivitatea se manifestă, de asemenea, în preferința copiilor pentru anumiți indivizi: prietenia devine un lucru semnificativ și important, iar copiii se vor asocia mai ales cu cei pe care îi plac, pe care îi apreciază și a căror companie este căutată activ.

Începând cu vârsta de 2-3 ani, copilul începe să atribuie funcții simbolice obiectelor, de pildă, păturica va deveni mantia unui prinț sau pelerina lui Superman. Acest tip de joc este numit în literatura de specialitate joc simbolic. Preșcolarii se angajează intens în jocuri simbolice, existând diferențe interindividuale atât în cantitatea și calitatea acestora, precum și în gradul de interacțiune cu alți copii. Cercetătorii au arătat că acei preșcolari care se angajează în interacțiuni cu alți copii de la o vârstă mai mică sunt mult mai competenți social la vârsta școlară decât cei care interacționează

mai puțin. Mai mult, copiii care la vârsta de 4 ani au deja prieteni vor fi cei care la vârsta de 9 ani vor raporta un sprijin mai mare din partea prietenilor .

Jocul este activitatea principală pe care preșcolarii o realizează și care, pe lângă dezvoltarea cognitivă, duce și la construirea reprezentărilor despre modul în care copilul trebuie să se comporte în relațiile cu ceilalți.

În modul în care se joacă preșcolarii și mai ales în alegerea partenerilor de joacă, pe lângă selectivitatea menționată mai sus, se manifestă și stereotipurile de gen, apărute mai ales din educația pe care părinții și educatorii o dau copiilor. Astfel, fetițele se joacă în grupuri de fetițe, cu jucării „specifice fetițelor” - păpuși, hăinuțe, jucării care simbolizează obiecte casnice etc. - iar băieții se joacă în grupuri de băieți cu jucării ”specifice băieților” - mașinuțe, cuburi, etc. Studiile arată faptul că aceste stereotipuri pe care preșcolarii le învață vor avea consecințe și asupra dezvoltării cognitive a copiilor, favorizându-se o dezvoltare diferențiată în funcție de sex. În consecință, se recomandă educatorilor să asiste copilul în explorarea și descoperirea jucăriilor nespecifice genului: să implice fetele în jocuri care dezvoltă nu numai abilitățile verbale (prin jocul cu păpușile), ci și abilitățile cognitive și motorii, oferindu-le oportunitatea de a-și forma competențe în cât mai multe domenii de activitate; să implice băieții în jocuri considerate de a fi ”specifice fetelor” precum săritul corzii, șotron și altele (care contrazic stereotipurile de gen), flexibilizând astfel convingerile de gen și îmbogățind repertoriul comportamental al copiilor.

Stabilitatea genului - înțelegerea faptului că genul este o caracteristică permanentă, care nu se schimbă în decursul vieții - se atinge spre vârsta de 4 ani. De la vârsta de 5- 6 ani se dezvoltă constanța genului, respectiv înțelegerea faptului că o persoană își păstrează sexul, chiar dacă în aparență, prin haine ori coafură genul pare a fi schimbat. De acum înainte ei vor putea înțelege de exemplu faptul că băieții nu se schimbă în fete dacă își lasă părul să crească sau dacă îmbracă rochii

4. Dezvoltarea conștiinței de sine

Conceptul de sine, care reprezintă imaginea pe care copiii și-o formează despre ei înșiși, continuă să se dezvolte în această perioadă. Preșcolarul se descrie pe sine în termeni concreți, caracterizările cuprinzând trăsăturile sale fizice sau activitățile pe care el le practică. Astfel, copiii mici se văd mai mult în termeni de înfățișare și de posesiuni (de ex., Am ochi albaștri, Am o bicicletă,) și de acțiuni pe care le pot realiza (de ex., Știu să patinez, Ajut la cumpărături). Spre deosebire de școlari, care sunt mai realiști în ceea ce privește propria persoană, preșcolarii se descriu în termeni optimiști, menționând despre ei înșiși doar trăsături pozitive. Lockhart (2002) spune despre acest optimism al copiilor că este benefic pentru că îi ajută în procesul de învățare, menținând motivația acestora în continuarea unor sarcini la care au eșuat inițial.

Este important de menționat și modul în care preșcolarii fac aprecieri despre natura privată a sinelui, respectiv faptul că preșcolarii nu fac încă distincția clară între sentimentele proprii (interne) și comportamentul pe care ei îl manifestă în public .

Abilități socio-emoționale implicate:

Copiii își pot exercita abilitățile de autoreglare emoțională, precum gestionarea emoțiilor negative generate de posibilitatea de a fi eliminat din joc. Reglarea cu succes a emoțiilor negative și continuarea jocului vor spori competența socială a copilului. Totodată, acest joc implică abilități de interacțiune socială, ca de exemplu așteptarea rândului de a primi mingea și de a urma regulile. Pentru că această perioadă este importantă din punctul de vedere al formării identității de gen, implicarea copiilor de ambele genuri în joc va contribui la o înțelegere mai extinsă a rolurilor de gen și la diversificarea repertoriului de comportamente.

În concluzie, stimulând implicarea copiilor în acest joc, educatoarele vor putea să dezvolte abilitățile de cooperare, de așteptare a rândului, de urmare a regulilor și de gestionare a emoțiilor negative ale preșcolărilor

În loc de încheiere...

Informațiile de mai sus fac referire la copiii care se dezvoltă tipic. Pe lângă aceștia, există și copii care au trasee atipice de dezvoltare, trasee care pot merge de la dificultăți minore (de ex., tendința de izolare de grupul social) până la probleme mai grave (de ex., autism) sau, la polul opus, până la copii cu performanțe deosebite la vârste foarte mici (de ex., pianiști de performanță la 6 ani). Pentru a putea interveni eficient în cazul copiilor cu dezvoltare atipică este vital să cunoaștem care este traseul tipic, iar mai apoi să evaluăm dezvoltarea în funcție de acest traseu. Cunoașterea în stadiul actual al cercetării prezintă încă multe necunoscute privind dezvoltarea umană. În consecință, recomandarea specialiștilor este de a realiza evaluări frecvente ale dezvoltării copiilor, strict cu scopul de a observa care e nivelul de dezvoltare și ce ar trebui ameliorat. Această evaluare nu se referă în primul rând la testarea de cunoștințe, ci, dimpotrivă, la evaluarea funcțiilor cognitive și socio-emoționale care pot deveni predictorii pentru traseul de dezvoltare al copilului. În consecință, evaluarea la vârsta preșcolară trebuie să cuprindă mai ales observații periodice pe baza unor criterii precise și care să evidențieze punctele forte și punctele slabe din dezvoltarea copilului. Firește, specialistul este cel care va lucra cu cazurile atipice, însă de cele mai multe ori cadrul didactic este persoana cea mai potrivită pentru a semnaliza posibilele dificultăți pe traseul de dezvoltare al copilului. Rigurozitatea evaluării bazată pe cunoștințe preluate din cercetarea fundamentală va ajuta cadrul didactic pe de o parte să nu se precipite atunci când apare un semn pentru prima dată și să nu pună un „diagnostic” precoce, iar pe de altă parte nici să nu aștepte până când se instalează o anumită tulburare.

Bibliografie:

- Chiș, V. (2005), *Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca: Editura Casei Cărții de Știință.
- Elias, M., Tobias, S., Friedlander, B. (2002). *Inteligența emoțională în educația copiilor*. București: Editura Curtea veche.
- Goleman Daniel, *Inteligența Emoțională*, Curtea Veche, București, 2001
- Mihaela Roco, *Creativitate și Inteligență Emoțională*, Polirom, București, 2004
- Steven J. Stein, Howard E. Book, *Forța Inteligenței Emoționale*, Editura Allfa, București, 2003
- Schaffer, R. *Introducere în Psihologia copilului*. Cluj-Napoca: Editura ASCR, 2009
- Travis Bradberry, Jean Greaves, *Inteligența Emoțională*, Editura Amaltea, București, 2008
- Vernon, A. - “Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ „PRIETENII DIN PĂDURE”

PROF. ÎNV. PRESC. DOSA RAMONA
GRĂDINIȚA CU P.P. ACADEMIA PITICILOR, CLUJ-NAPOCA

În lucrare este prezentat un plan de activitate desfășurat la grupa mijlocie, activitate care urmărește să dezvolte copiilor abilitățile de comunicare, de identificare și exprimare a emoțiilor, formarea, cultivarea sentimentelor de prietenie și a comportamentului moral, tolerant față de ceilalți.

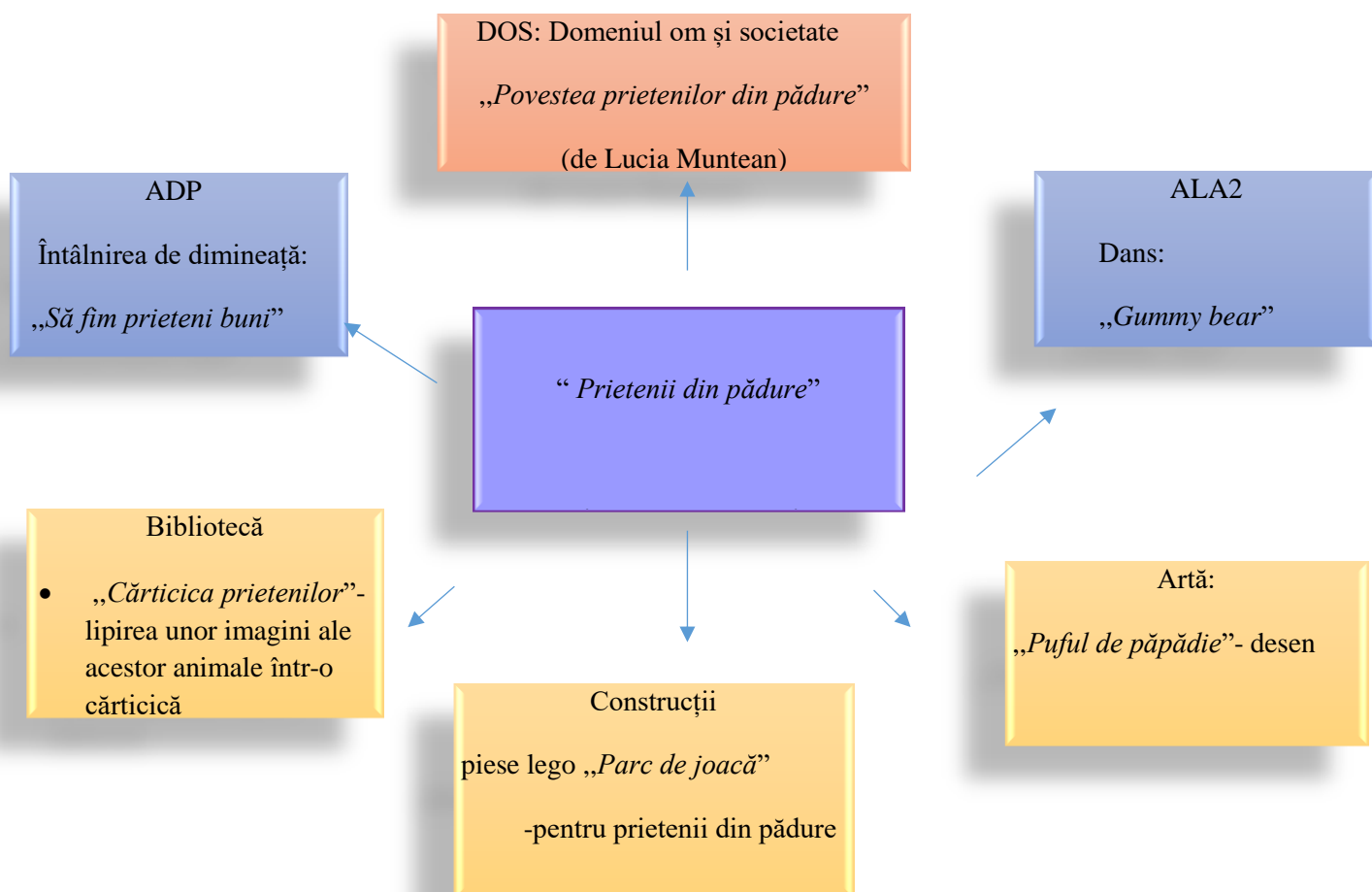
Tema anuală: „Cum este, a fost și va fi aici pe pământ?”

Tema proiectului: „Să iubim și să ocrotim animalele”

Subtema proiectului: „Animale sălbatice”

Tema activității integrate: „Prietenii din pădure”

Activitățile integrate: (DOS+ ALA1+ ALA 2)

Scopul activității: Dezvoltarea abilităților de comunicare, de identificare și exprimare a emoțiilor, formarea, cultivarea sentimentelor de prietenie și a comportamentului moral, tolerant față de ceilalți

Obiective operaționale:

DOS

- Să interpreteze corect mesajul transmis de text, cu ajutorul întrebărilor educatoarei;

- Să identifice stările emoționale ale personajelor din poveste, pe baza întrebărilor adresate;
- Să explice cu cuvintele proprii cauzele care au contribuit la stările emoționale ale personajelor din poveste;
- Să exemplifice situații în care au manifestat un comportament identic cu cel al personajelor din poveste, prin raportare la experiența personală;

ALA:

Construcții

- să construiască din piese lego un parc de joacă pentru prietenii din pădure;

Bibliotecă:

- să lipească imagini ale personajelor din poveste într-o cărticică;

Artă:

- să deseneze puful de pădărie folosind corect instrumentele de lucru;

ALA2:

- să execute mișcările dansului „Gummy bear” ;

Strategii didactice:

Metode și procedee didactice: povestirea, conversația, explicația, demonstrația, expunerea, turul galeriei, munca în grupuri.

Mijloace didactice: minge, iepurașul Țup, imagini din povestea „Prietenii din pădure”, imagini cu emoții (bucurie, tristețe, teamă), tabla magnetică, piese lego, creioane colorate, foi de hârtie, siluete ale personajelor din poveste, lipici, carton.

Forme de organizare: activitate frontală, pe grupuri mici, și individuală.

SCENARIUL ZILEI:

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfășurări a activităților de învățare, au loc: aranjarea mobilierului, stabilirea liniștii și asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Întâlnirea de dimineață

Copiii se așează în cerc la auzul versurilor:

*„Dimineață ne-am trezit,
La grădiniță am venit,
În cerc să ne adunăm,
Cu toții să ne salutăm!”*

Se realizează prezența copiilor, copiii răspund cu *prezent* și își așează fotografiile la panou.

Momentul de mișcare: Înviorarea de dimineață se va face pe melodia „Bună dimineața” (Anexa 1) și se execută mișcările sugerate de melodie.

Salutul:

Copiii se salută (dându-și mâna unul celuilalt și spunând „Bună dimineața”, apoi rostogolesc pe covor, „o minge zâmbitoare” și spun „Să ai o zi frumoasă/Cu zâmbetul pe față”

Se discută despre ce înseamnă să fim prieteni buni. (să vorbim frumos unii cu alții, să ne ajutăm, să împărțim lucrurile, să ne zâmbim).

Se va completa **calendarul naturii** :

În ce anotimp suntem? Cum e vremea? Cum ne îmbrăcăm?

Se va observa cum e vremea astăzi și se vor așeza imaginile ce reprezintă starea vremii discutându-se principalele aspecte ale anotimpului.

III. Captarea atenției pentru activitățile de învățare

În grupă intră iepurașul Țup care, o să le spună o poveste copiilor, o întâmplare trăită de el în poenița din pădure . Țup, menționează că a adus cu el surprize pentru copiii care sunt atenți și îndeplinesc toate sarcinile.

IV. Anunțarea temei și obiectivelor activității didactice

Țup le spune copiilor că vor asculta “Povestea prietenilor din pădure”, și se vor juca cu materialele surpriză aduse de el.

V. Dirijarea învățării și obținerea performanței

DOS:

Se expune copiilor povestea „Povestea prietenilor din pădure”, concomitent cu imaginile. Se explică cuvintele necunoscute. Se discută conținutul poveștii, verificându-se înțelegerea lui. Se identifică stările emoționale ale personajelor din poveste, pe baza întrebărilor adresate.

- Cum se numește povestea?
- Care sunt prietenii din pădure? (un iepuraș, o broscuță, un fluturaș, un melc și o cârțiță) Fiecare personaj va fi adus pe rând pe tabla magnetică.
 - De ce au crezut că nu se pot juca împreună? (sunt prea diferiți și fiecareia îi place să se joace altfel, nu se potrivesc)
 - Cum s-au simțit ei? (triști)
 - Cine i-a inveselit pe cei cinci prieteni? (puful de păpădie)
- Cum s-au simțit ei când s-au jucat cu puful de păpădie? (veseli)
 - Ce alte personaje ați mai întâlnit? (veverița, bursuc, vrăbiuța, puiul de vrabie)

Fiecare personaj va fi adus pe rând pe tabla magnetică.

- Cum s-au simțit cei cinci când au ajutat animalele care aveau nevoie de ajutor? (bucuroși)
- Ce au învățat cei cinci prieteni din întâmplările acestei zile? (chiar dacă arătau diferit și aveau obiceiuri diferite, tuturor le plăcea să se joace, să fie veseli și să-și facă prieteni noi).
- Vouă vă place să vă jucați? Cum? Cu cine?

Țup, le mulțumește copiilor pentru că au fost atenți și au răspuns frumos la întrebări. Deschide cutia cu surprize și le prezintă copiilor.

Tranziție : „Unul după altul”- copiii interpretează jocul muzical după care se îndreaptă spre măsuțe.

Copiilor le vor fi prezentate materialele, precum și modelul de realizat.

ALA:

Bibliotecă

- lipirea unor imagini ale personajelor din poveste într-o cărticică „Cărticica prietenilor”-

Artă:

- desen „Puful de păpădie”

Construcții

- piese lego „Parc de joacă” - pentru prietenii din pădure

VI. Încheierea activității. Precieri finale

După finalizarea sarcinilor, copiii de la fiecare centru își vor prezenta lucrările, iar iepurașul Țup, le va oferi recompense.

Copiii vor executa mișcările dansului „*Gummy bear*” dansa împreună cu iepurașul Țup
Pe tot parcursul activității, educatoarea va observa comportamentul copiilor și gradul de implicare în activități, va oferi întăriri pozitive, va corecta eventualele greșeli, va oferi feedback constructiv și va formula aprecieri individuale și colective cu privire la prestațiile copiilor.

Bibliografie:

“Curriculum pentru învățământul preșcolar” (3-6/7 ani) M.E.C.T-2008;

“Piramida cunoașterii- repere metodologice in aplicarea curriculumului preșcolar, Ed. Diamant, Pitești 2014.

Silvia Breben,„Metode interactive de grup- ghid metodic”, Ed. Arves, 2008

JOCUL – ACTIVITATE DE COEZIUNE A GRUPULUI ȘI DE AUTOCUNOAȘTERE

DRĂGAN SILVIA, DIRECTOR, GRĂDINIȚA 149
NICOLAE MIRELA, PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR, GRĂDINIȚA 149

„Omul nu este întreg decât atunci când se joacă” (Fr. Schiller)

Jocul este o activitate specific umană, dominantă în copilărie și numai oamenii îl practică în adevăratul sens al cuvântului. Învățarea, munca, creația includ elemente de joc și în același timp jocul este purtătorul unor importante elemente psihologice de esență neludică ale celorlalte activități specific umane.

- Jocul este o activitate conștientă – introduce pe copil într-o lume imaginară pe care și-o creează el însuși
- Jocul satisface copilului dorințele și aspirațiile
- Jocul are un caracter universal, este o realitate permanentă, funcțiile sale variind de la o vârstă la alta

Copilul se joacă singur sau în grup. Una dintre funcțiile jocului, așa cum o definește Piaget, este: „Funcția de socializare”, constând în acomodarea copilului la ceilalți, asimilarea relațiilor cu cei din jur la „eul” său. Despre acest aspect al jocului dorim să aducem câteva exemple și clarificări.

Profesorii sunt frecvent nevoiți să înfrunte apatia, agresivitatea, instabilitatea, emotivitatea specifice vârstei copiilor cu care lucrează. De cele mai multe ori copiii de vârsta preșcolară nu știu să-și identifice și să-și gestioneze emoțiile și sentimentele.

Și, deoarece în procesul de învățare se interpune o strânsă relație între cognitiv și afectiv, stăpânirea instrumentelor ce promovează o bună stare psiho-emotivă copiilor va fi de un real folos cadrului didactic în activitatea de instrucție și educație.

Jocurile propuse îi vor ajuta pe copii să aibă o imagine pozitivă și realistă despre sine și vor facilita instaurarea unor relații plăcute și corecte cu ceilalți. La sfârșitul fiecărui joc este bine ca să se verbalizeze experiența trăită. Pentru fiecare joc educatoarea va exemplifica ea însăși.

JOCUL: CORPUL SI MUZICA

Educatoarea îi invită pe copii să ocupe spațiul din fața semicercului și să inventeze un dans, în care unicul obiectiv să fie acela de a fi în ritmul muzicii. Ea îi avertizează pe copii că pe parcursul dansului vor auzi diverse ritmuri și ei vor trebui să se adapteze ritmului muzicii imediat ce au auzit schimbarea.

Dansul poate dura 3-4 minute cu 3-4 schimbări de ritm. După ce s-a încheiat dansul, copiii stau pe scaune și spun ce au simțit și care ritm le-a plăcut mai mult.

Jocul descarcă energii, dar este și o modalitate de cunoaștere a copilului.

JOCUL: STOP/ASA SUNT EU

Educatoarea le cere copiilor să se miște în voie prin clasă, fără să se ciocnească. La cuvântul „STOP” al educatoarei se vor opri și se vor grupa conform instrucțiunilor educatoarei:

- în dreapta mea vor sta copii care se simt fericiți/bucuroși astăzi, iar în stânga mea cei care se simt triști/supărați
- în fața mea vor sta copiii care consideră că se comportă frumos/civilizat, iar în spatele meu cei care nu se comporta corect/sunt necivilizați
- în cercul verde stau copiii cărora le place la grădiniță, iar în cercul roșu cei cărora nu le place la grădiniță
- lângă fereastra se vor așeza copiii care au frați sau surori, iar lângă perete/pătuțuri cei care sunt singuri la părinți

JOCUL : EU SUNT UN .../ O.....

Copiii stau în cerc jos pe covor împreună cu educatoarea. În mijlocul cercului sunt siluete de animale/păsări/flori. Educatoarea le cere să privească și apoi să își aleagă pe rând câte o siluetă cu care crede că seamănă și să argumenteze alegerea făcută. „Eu sunt un leu pentru că și eu sunt puternic .../ Eu sunt o floare pentru că și eu sunt frumoasă...”, etc.

Jocul poate fi complicat prin „Eu sunt un /o ... el/ea este un /o...”

JOCUL : ALEGE-ȚI FAMILIA

Copiii stau în semicerc pe scăunele împreună cu educatoarea. Pe rând copiii care doresc vin în față și spun cine ar dori să fie ei din familia lor (mama, tata, bunica, bunicul, fratele, sora), după care își aleg din rândul colegilor pe ceilalți membri ai familiei lor, motivând alegerea făcută.

JOCUL : ZARUL

Educatoarea invită copiii să arunce cu zarul pe rând. Pe cele 6 fețe ale zarului sunt scrise 6 emoții. Copilul numit/care a dorit să arunce zarul va mima emoția pe care educatoarea a citit-o pe fața zarului și va spune când s-a simțit așa (vesel, trist, furios, mirat, curios, iubit)

Copilul râde:

Înțelepciunea și iubirea mea e jocul.

Tânărul cântă:

Jocul și înțelepciunea mea e iubirea.

Bătrânul tace:

Iubirea și jocul meu e înțelepciunea.

L. Blaga

Bibliografie:

1. Colecția „Cathedra”, „Cunoasterea copilului preșcolar, Revista de Pedagogie”, București, 1992;
2. Verza, Emil și Mielu Zlate, Pantelimon Golu, Psihologia copilului, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1998

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

DIRECTOR PROF. CAMELIA DRĂGHICI- GRĂDINIȚA CU P.P. « DUMBRAVA MINUNATĂ » CLUJ NAPOCA
PROF. RALUCA ABRUDAN- GRĂDINIȚA CU P.P. « DUMBRAVA MINUNATĂ » CLUJ NAPOCA

Lucrarea prezintă modalități de formare și dezvoltare a comportamentului socio - emoțional al preșcolarilor prin gestionarea corectă a emoțiilor în contextul interacțiunilor sociale. La vârsta preșcolară, principala sursă de învățare, despre relațiile cu ceilalți, este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu colegii duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare a preșcolarilor. Pentru ca un copil să reușească să recunoască emoțiile celorlalți, are nevoie să își construiască capacitatea de a empatiza, de a fi atent la cei din jur, de a le analiza stările și emoțiile pe care ei le trăiesc în anumite situații și evenimente. În lucrare am prezentat exemple de activități prin care s-a urmărit dezvoltarea abilităților socio - emoționale a copiilor de vârstă preșcolară, prezentarea activităților și fotografii din cadrul activităților.

ARGUMENT

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile intelectuale sunt foarte importante, emoțiile constituie o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio – emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre modalitățile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor și de reglarea emoțională.

Principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți, la vârsta preșcolară, este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu colegii duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare.

SCOPUL ACTIVITĂȚII

Formarea și dezvoltarea comportamentului socio - emoțional al preșcolarilor.

OBIECTIVE

- Formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți
- Identificarea și exprimarea adaptativă a emoțiilor
- Dezvoltarea abilităților de relaționare interpersonală

DEZVOLTAREA SOCIO - EMOȚIONALĂ

- vizează debutul vieții sociale a copilului
- capacitatea lui de a stabili și a menține interacțiuni cu adulții și copiii
- interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur

Dezvoltarea emoțională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și răspunde emoțiilor celorlalți și dezvoltarea conceptului de sine. Pe măsura internalizării semnificației conceptului de sine, se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare. Cele două subdomenii sunt strâns interdependente.

IMPORTANȚA EXPRIMĂRII ADECVATE A EMOȚIILOR

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor.

Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică.

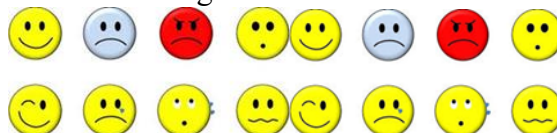
Emoțiile influențează judecata, memoria și atitudinea copiilor față de evenimente, jucând un rol esențial și în comunicarea lor cu ceilalți. Importanța recunoscută a emoțiilor a condus la apariția noțiunii de inteligență emoțională, cu componentele ei:

- recunoașterea propriilor emoții, numirea acestora și capacitatea de a le diferenția;
- exprimarea emoțiilor astfel încât comunicarea cu ceilalți să se îmbunătățească și nu să se deterioreze;
- capacitatea de a gestiona emoțiile în mod util, astfel încât o persoană să nu fie condusă sau paralizată de acestea;
- capacitatea de a recunoaște emoțiile celorlalți și capacitatea de a reacționa la acestea.

Trebuie să li explice copiilor că recunoașterea emoției este importantă pentru a o putea controla mai eficient și a o putea folosi. Recunoașterea propriilor emoții nu vine de la sine, ci este rezultatul unor eforturi îndelungate.

Pentru ca un copil să reușească să recunoască emoțiile celorlalți, are nevoie să își construiască capacitatea de a empatiza, de a fi atent la cei din jur, de a le analiza stările și emoțiile pe care le trăiesc în anumite situații și evenimente. Manifestarea empatiei ne ajută să avem relații constructive cu ceilalți, făcând posibile și interacțiuni viitoare. Pentru aceasta este obligatorie înțelegerea punctului de vedere al celuilalt.

Dezvoltarea capacității de a empatiza a unui copil, va duce la diminuarea emoțiilor negative și, în consecință, la relații mai bune cu colegii săi.

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PRIN CARE S-A URMĂRIT DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO - EMOȚIONALE A COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

Nr.crt.	DENUMIREA ACTIVITĂȚII	COMPETENȚA DEZVOLTATĂ
1.	“ CUM MĂ SIMT AZI...”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Conștientizarea emoțiilor ▪ Exprimarea emoțiilor ▪ Etichetarea corectă a emoțiilor
2.	“ ROATA EMOȚIILOR”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Conștientizarea emoțiilor ▪ Exprimarea emoțiilor ▪ Etichetarea corectă a emoțiilor
3.	“ SĂCULEȚUL FERMECAT CU EMOȚII”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Conștientizarea emoțiilor ▪ Exprimarea emoțiilor ▪ Etichetarea corectă a emoțiilor
4.	“ DETECTIVUL DE EMOȚII”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recunoașterea și etichetarea emoțiilor proprii și ale celorlalți
5.	“ MINGEA EMOȚIILOR”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Recunoașterea și etichetarea emoțiilor proprii și ale celorlalți
6.	“ JOC DE CĂRȚI PENTRU EMOȚII / JETOANE CU	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Conștientizarea emoțiilor ▪ Etichetarea corectă a emoțiilor în funcție de

	EMOȚII	eveniment
7.	“GHICEȘTE EMOȚIA”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii și realizarea de ghicitori despre emoții
8.	“NE JUCĂM ÎMPREUNĂ”	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dezvoltarea abilităților de cooperare ▪ Rezolvarea prin negociere a problemelor care pot apărea într-un grup

“ CUM MĂ SIMT ASTĂZI...”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE : coli de hârtie, creioane colorate.

PROCEDURA DE LUCRU: Dați-le copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Rugați copiii să deseneze cum se simt (permiteți copiilor să folosească orice culoare doresc și să urmărească Calendarul emoțiilor). La final discutați desenele împreună cu copiii. Încurajați-i să identifice și să denumească emoțiile desenate și să le asocieze cu diverse evenimente sau situații.

OBSERVAȚII:

Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare
- Învăță despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu criticați desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Acceptați și emoțiile negative ale copiilor !

“ROATA EMOȚIILOR”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE

- să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă
- să exprime corect emoția observată
- să eticheteze corect emoțiile prezentate

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: „Roata emoțiilor”- un cadran confecționat din carton care are un braț indicator; împărțiți acest cadran în 6 părți egale; prin rotire, brațul indicator se poate opri aleator în dreptul simbolului unei emoții (exemplu: bucurios, supărat, furios, mirat, plictisit, plângăcios) și se va analiza situația dată.

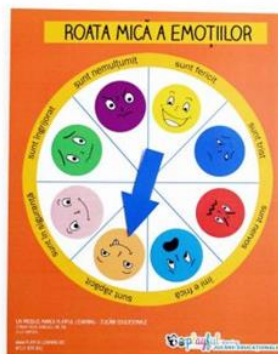
PROCEDURA DE LUCRU: Prezentați copiilor „Roata emoțiilor”, explicându-le că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, câte un copil va învârti săgeata roții și când acesta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel. Precizați că, în cazul în care roata se oprește tot la aceeași emoție, se va roti din nou, pentru a se putea discuta toate emoțiile.

OBSERVAȚII:

Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare
- copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetarea corectă a emoțiilor!

« MINGEA EMOȚIILOR »

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor și asocierea emoțiilor cu evenimente sau întâmplări

OBIECTIVE

- să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă
- să exprime corect emoția observată
- să asocieze emoția cu un eveniment

DURATA: 15-20 minute

MATERIALE: „Mingea emoțiilor”- este o minge pe care sunt desenate chipuri vesele și triste, împreună sau separat. Mingea are mai multe fâșii pe care sunt desenate simbolurile unei emoții, prin chip vesel sau trist, emoții ce vor fi asociate cu întâmplări sau evenimente (exemplu: bucuros când e ziua mea, supărat când nu mai merg la film, furios că nu ajung la jucării, mirat că plouă) și se va analiza situația dată.

PROCEDURA DE LUCRU: Prezentați copiilor „Mingea emoțiilor”, explicându-le că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile și a le asocia cu evenimente trăite. În acest joc, fiecare va primi mingea de la doamna educatoare, mingea se rostogolește către copil iar când ajunge la el acesta verifică chipul de pe minge, dacă e un chip vesel sau unul trist, apoi, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel. Precizați că, în cazul în care mingea se oprește pe partea unde sunt ambele chipuri, se vor da doua exemple de situații în care s-au simțit atât veseli cât și triști..

OBSERVAȚII:

Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare
- copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții
- să asocieze emoții cu situații în care se regăsesc

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetarea corectă a emoțiilor!

JOC : „GHICEȘTE EMOTIA” !

Sarcina didactică: alcătuirea unei ghicitori prin unificarea tuturor sugestiilor date de un grup de copii, în funcție de un eveniment derulat.

Regulile jocului: copiii vor face ghicitori numai despre sentimente și emoții.

Ghicitorea trebuie să se refere la felul cum ne simțim la un moment dat, la starea în care ne aflăm în funcție de evenimentele sau întâmplările derulate.

Copilul sau copiii care trebuie să ghicească vor sta în afara grupului în timpul cât se alcătuieste ghicitorea și vor reveni numai la chemarea educatoarei. Ghicirea se va face numai pe baza descrierii. Ghicitoare va fi creată în versuri (2-3-4 versuri). Dacă cei întrebați nu reușesc să ghicească au voie să pună grupei o întrebare de ajutor, sau să fie ajutați prin ridicarea unui jeton sau a unei culori corespunzătoare.

Material didactic: imagini și obiecte despre care ar urma să se alcătuiască ghicitorea ca: fețe zâmbitoare, jetoane care descriu sentimente și trăiri, cartonașe colorate, calendarul emoțiilor, roata emoțiilor.

Indicații pentru organizarea și desfășurarea jocului

Copiii vor fi așezați pe scaunele în semicerc.

În prima parte a jocului educatoarea va participa împreună cu copiii la compunerea ghicitorilor. Îi va stimula să-și spună fiecare păreriile cu privire la emoția / sentimentul pus în discuție, în funcție de un eveniment. Apoi va sugera copiilor să valorifice cele discutate elaborând ghicitorea în versuri.

De exemplu:” Oare cum te simți anume / Să trăiești singur în lume? ,,

„ Oare ce simte un cățel / Ce stă singur singurel /Nu bea apă nu mănâncă/Și pe nimeni nu ascultă? ,,

Totodată, se va stabili în comun care din copii va expune ghicitorea pentru cel care a fost izolat temporar. După ce se însușește tehnica alcăuirii în comun a ghicitoareii, copiii sunt împărțiți în 2-3 echipe și alcătuiesc în mod independent ghicitori despre emoții și sentimente care n-au mai fost discutate în cursul jocului.

În această situație vor fi trimiși în afara clasei tot atâția copii câte echipe au fost stabilite (dacă sunt trei echipe – câte un copil din fiecare echipă).

Copiii care sunt în afara grupului se retrag, iar în așteptarea intrării din nou în joc se vor juca cu un caleidoscop. Educatoarea va urmări toate echipele, va acorda însă ajutor numai atunci când copiii nu reușesc să se descurce în grup.

Educatoarea va aprecia în final echipa care a creat cele mai frumoase ghicitori și care a colaborat în cele mai bune condiții. Pentru o mai bună coordonare, fiecare echipă poate să-și aleagă un conducător.

BIBLIOGRAFIE:

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, „Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari” editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Băban Adriana, „ Consiliere educațională”, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

Vernon,A., „Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțivă și comportamentală”, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2004

Druguș, I.,Bârle D., „Educăm și formăm prin ...povești,” Editura Universității Oradea, 2008

Lespezeanu M., „Tradițional și modern în învățământul preșcolar”, Ed. Omfal Esențial, București, 2007.

Waters, V. - ” Povești raționale pentru copii”, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003

IMPORTANȚA ȘI EFICIENȚA FOLOSIRII TEHNICILOR ȘI METODELOR INTERACTIV CREATIVE ÎN GRĂDINIȚĂ

PROF. ÎNV. PREȘC. DRĂGHIȚA ANDREEA
GRĂDINIȚA CU P.P NR. 11 ALBA IULIA

Învățământul modern preconizează o metodologie axată pe acțiuni operatorie, deci pe promovarea metodelor interactive care să solicite mecanismele gândirii, ale inteligenței, ale imaginației și creativității. Activ este copilul care depune efort de căutare, de cercetare și redescoperire a adevărilor, de elaborare a noilor cunoștințe. Metodele interactive promovează interacțiunea dintre mințile participanților, dintre personalitățile lor, ducând la o învățare mai activă și cu rezultate evidente. Interacțiunea presupune atât cooperare cât și competiție.

Învățământul preșcolar are un anumit specific, dacă ne gândim la vârsta celor ce-l urmează, ceea ce nu exclude utilizarea metodelor interactive. Prin felul în care educatoarea solicită întrebări, prin felul în care organizează activitatea de formare și informare a copilului, prin accentul pe care-l pune pe dezvoltarea proceselor cognitiv-aplicative, influențează comportamentul activ și creativ al copilului. O parte din aceste metode ar fi brainstormingul, învățarea prin cooperare, ciorchinele, metoda pălăriilor gânditoare, metoda cubului, metoda mozaicului, metoda celor patru colțuri, turul galeriei etc. Oportunitățile acestor metode ar fi următoarele:

- încurajează copiii să pună întrebări;
- limitează constrângerile și factorii ce produc frustrarea;
- cultivă independența cognitivă, spontaneitatea și autonomia în învățare;
- stimulează comunicarea prin discuții și dezbateri între copii, dar și între copii și educatoare;
- favorizează utilizarea talentelor și a capacităților specifice fiecărui copil în parte;
- favorizează accesul la cunoaștere prin forțe proprii, stimulând atitudinea reflexivă asupra propriilor demersuri de învățare;
- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, o mai bună exersare a priceperilor și deprinderilor;
- asigură o mai bună clarificare conceptuală și o integrare mai ușoară a cunoștințelor în sistemul noțional.

Acestea ar fi câteva cauze pentru care dascălul, indiferent de nivelul de învățământ la care lucrează, este cel ce trebuie să găsească cele mai eficiente modalități prin care să stimuleze potențialul creativ al fiecărui copil în parte, prin care să-l transforme pe acesta în coparticipant al propriei formări.

Prin urmare învățarea interactiv-creativă este un proces evolutiv, care are la bază receptivitatea față de experiențele noi căutate și rezolvate prin explorare, deducție, analiză, sinteză, generalizare, abstractizare, concretizare punând accentul pe realizarea conexiunilor între sensuri și solicitând o profundă implicare intelectuală, psihomotorie și afectivă.

Strategiile didactice interactive reprezintă modalități moderne de stimulare a învățării și dezvoltării personalității copiilor încă de la vârstele timpurii, sunt instrumente didactice care favorizează interschimbul de idei, de experiențe, de cunoștințe. Interactivitatea înseamnă învățare prin comunicare, prin cooperare. Se produce astfel o confruntare de idei, opinii și argumente care creează situații de învățare centrate pe disponibilitatea și dorința de cooperare a copiilor, pe implicarea lor directă și activă, pe influența reciprocă din interiorul microgrupurilor și interacțiunea socială a membrilor unui grup. Astfel, copiii colaborează între ei, încearcă să-și îmbunătățească performanțele proprii, lucrează împreună pentru a rezolva una și aceeași problemă, pentru a explora o temă nouă sau a crea idei noi. Copiii relaționează unii cu alții astfel încât responsabilitatea individuală să devină presupuziția majoră a succesului.

Punerea în practică a strategiilor didactice interactive își pune amprenta asupra a doi factori importanți ai procesului instructiv educativ și anume cadrul didactic – copil. Pe de o parte, cadrul didactic trebuie să dea dovadă de o multitudine de calități și disponibilități. Acesta trebuie să fie receptiv la nou, să-și dezvolte o gândire reflexivă și modernă, să accepte noutatea, să-și adapteze stilul didactic, să fie creativ și flexibil în concepții. Pe de altă parte, copilul își exersează capacitatea de a selecta, combina și de a învăța lucruri de care va avea nevoie în viața de școlar și de adult. Efortul copiilor trebuie să fie unul intelectual, de exersare a proceselor psihice și de cunoaștere, de abordare a altor demersuri intelectuale interdisciplinare decât cele clasice. Se studiază mediul concret se fac corelații elaborate interactiv în care copiii își asumă responsabilitatea, formulează și verifică soluții, elaborează sinteze în activități de grup, intergrup, individual, în perechi. Ideile,

soluțiile grupului au încărcătură afectivă și originalitate, atunci când se respectă principiul flexibilității.

Toate metodele interactive de grup stimulează creativitatea, comunicarea, activizarea tuturor copiilor și formarea de capacități ca: spiritul critic constructiv, independență în gândire și acțiune, găsirea unor idei creative, îndrăznețe de rezolvarea a sarcinilor de învățare. Astfel copiii învață să rezolve probleme cu care se confruntă, să ia decizii în grup și să aplaneze conflictele.

Situațiile de învățare, rezolvate prin metode interactive de grup dezvoltă copiilor gândirea democratică deoarece ei exersează gândirea critică și înțeleg că atunci când analizează un personaj, comportamentul unui copil, o faptă, o idee, un eveniment, ei critică comportamentul, ideea, fapta și nu critică personajul din poveste sau copilul, adultul. Copiii învață astfel că un comportament întâlnit în viața de zi cu zi poate fi criticat pentru a învăța cum să-l evităm. Ei aduc argumente, găsesc soluții, dau sfaturi din care învață cu toții. Copiii își însușesc astfel norme de conduită morală civică după care își pot coordona viața.

Vom exemplifica în continuare o mică parte din numărul mare și divers al acestor instrumente didactice care te ajută la soluționarea rapidă, plăcută și eficientă a situațiilor de învățare.

- **CIORCHINELE:**

Tema: „Primăvara”

Sarcina de lucru (se adresează frontal): „Găsiți cât mai multe idei, cuvinte și imagini despre anotimpul primăvara. Sortați imaginile care se potrivesc anotimpului și așezați-le în jurul cuvântului scris pe panou”.

Materiale: un panou mare pe care s-a scris cuvântul PRIMĂVARA căruia i s-a atașat o imagine sugestivă. Copiii au la dispoziție jetoane, imagini de primăvară, pliante, fotografii, cântece de primăvară, poezii, imagini din povești. Aceștia vor primi buline mari în culorile primăverii pe care vor lipi imagini adecvate sarcinii, iar educatoarea va scrie cuvintele alese de copii despre primăvară.

După exprimarea ideilor despre primăvară, educatoarea împreună cu copiii vor uni cuvintele și imaginile, stabilind legăturile, conexiunile dintre ele, explicând aceste conexiuni. Se citește și se analizează fiecare idee emisă de copii, se discută, se fac comparații, se emit păreri, opinii despre anotimp, se repetă poezii, cântece adecvate.

La sfârșitul activității, educatoarea face sinteza finală, structurează ciorchinele, grupând logic informațiile, ideile, cunoștințele copiilor. Poate face completări, poate aduce corecturi.

Beneficiile metodei:

- Poate fi asociată cu alte metode și procedee;
- Poate fi introdusă în diferite etape ale unei activități;
- Poate fi utilizată în cadrul unui proiect tematic pentru reactualizarea și sintetizarea cunoștințelor copiilor despre un subiect;
- Copiii gândesc, răspund la întrebări, cooperează, comunică, fac asocieri, fac conexiuni, argumentează, completează;
- Metoda stimulează și încurajează contribuția personală;
- Educatoarea solicită informații, idei, răspunsuri, sintetizează, concluzionează, formulează întrebări, monitorizează și evaluează.

- **METODA CUBULUI**

Tema: „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici”

Sarcina de lucru:

- Descrie cum arată Albă ca Zăpada.
- Compară cele două personaje Albă ca Zăpada și Împărăteasa ce rea.
- Asociază numele fetei cu un alt personaj cunoscut de tine.
- Cum au ajutat-o piticii pe Albă ca Zăpada? Dar animalele din pădure?
- Ilustrează printr-un desen ceea ce ți-a plăcut din această poveste.
- Argumentează pro sau contra comportamentul Albei ca Zăpada.

Materiale: ilustrații, textul poveștii, planșe

Beneficiile metodei:

- are la bază dialogul
- dispare teama de a formula întrebări și de a răspunde la ele
- scade anxietatea celor timizi
- dezvoltă încrederea de sine și curajul.

- **METODA PĂLĂRIILOR GÂNDITOARE**

Tema: „Scufița Roșie” Charles Perrault

Sarcina de lucru: Grupa este împărțită în grupe de câte 3 elevi. Pe catedră se afla cele 6 pălării. Fiecare pălărie are sarcina ei de lucru. Fiecare grupă primește câte o pălărie.

Pălăria albastră este liderul, conduce activitatea. Este pălăria responsabilă cu controlul discuțiilor, extrage concluzii. “ Cine era Scufița Roșie? Unde a plecat ea? De ce mergea la bunicuța? Ce a sfătuit-o mama să facă? Cu cine s-a întâlnit Scufița Roșie? Ce a făcut lupul? Cine a salvat-o pe Scufița Roșie?”

Pălăria albă este povestitorul, redă pe scurt conținutul textului descrie acțiunea. “A fost odată o fetiță frumoasă și cuminte. Toată lumea o iubea, dar cel mai mult o iubea bunicuța sa. Fetița promise cândva , în dar de la bunica ei, o scufie roșie de catifea. Atât de mult îi plăcuse această scufie, că o purta tot timpul. De aceea, toată lumea îi spunea Scufița Roșie. Scufița Roșie locuia împreună cu părinții săi într-un sat, iar bunica ei locuia într-o căsuță aflată în pădure. Mama ei a trimis-o la bunicuța să-i ducă mâncare”.

Pălăria roșie își exprimă emoțiile, sentimentele – spune ce simte. “Ce ți-a plăcut cel mai mult din text? Care personaje v-au impresionat? De ce? Care este personajul pozitiv ? Dar cel negativ ?”

Pălăria neagră este criticul, prezintă aspectele negative ale desfășurării acțiunii. Care este personajul negativ din text? Care sunt efectele neascultării?

Pălăria verde este gânditorul care oferă soluții alternative “Ce trebuie făcut?” Ce se putea întâmpla cu Scufița Roșie și cu bunicuța dacă nu le scăpa vânătorul?

Pălăria galbenă este creatorul, simbolul gândirii pozitive și constructive, creează finalul. Scufița Roșie nu a dat crezare vorbelor lupului și nu s-a abătut din drumul ei. Ea a ajuns la bunicuța cu merinde a avut grijă de ea iar la întoarcerea spre casă Scufița Roșie s-a împrietenit cu vietățile pădurii, s-au jucat puțin în poieniță și au cules flori pe care le-a dăruit mamei.

Materiale: ilustrații, textul poveștii, planșe.

Beneficiile metodei:

- asigură o mai bună punere în practică a cunoștințelor, o mai bună exersare a priceperilor și deprinderilor
- asigură o mai bună clarificare conceptuală și o integrare mai ușoară a cunoștințelor asimilate în sistemul noțional.

În concluzie după fiecare metodă aplicată, se pot obține performanțe pe care copiii le percep și-i fac responsabili în rezolvarea sarcinilor de lucru viitoare. Copiii înțeleg și observă că implicarea lor este diferită, dar încurajați, își vor cultiva dorința de a se implica în rezolvarea sarcinilor de grup. Grupul înțelege prin exercițiu să nu-și marginalizeze partenerii de grup, să aibă răbdare cu ei exersându-și toleranța reciprocă. În urma aplicării acestor metode, copiii învață să-și împărtășească ideile, capătă încredere în ei, devin responsabili pentru ideile și acțiunile lor.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Rev.Înv. Preșc.*- Nr. 3-4 /2002 București;
2. *M.E.C. Programa Activităților Instructiv- Educative* – București 2000;
3. Ioan , Cerhit „*Sisteme de instruire alternative și complementare. Structuri, stiluri , strategii.*”- Buc.2002, Ed. Aramis;
4. Crenguța-Lăcrămioara Oprea - „*Strategii didactice interactive*”, Ed.Didactică și Pedagogică, 2006;

OPȚIONAL „CUTIA CU EMOȚII”

PROF. ÎNV. PREȘC. DRAGOȘ CLAUDIA ALINA - G.P.S. „DUMBRAVA MINUNATĂ”
BISTRIȚA

Argument:

Trăim într-o lume în care ne confruntăm cu o mulțime de probleme, în care stresul își pune amprenta nu doar asupra adulților, ci chiar și asupra tinerei generații dar, și mai grav, asupra copiilor.

Astfel rolul nostru, al educatorilor trebuie să fie și mai pregnant, fiind nevoiți să găsim resurse diverse pentru a-i putea salva pe acești copii de gândirea irațională, de emoții disfuncționale și de comportamente dezaprobativ.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Chiar din primele clipe ale vieții copiii intră în interacțiune cu părinții, cu frații, cu alți membri ai familiei – adulți sau copii. Apoi experiențele se multiplică cu cele de la grădiniță și din comunitate, de felul în care acestea sunt percepute depinzând în mod semnificativ succesul copiilor la școală și în viață.

Studiile au demonstrat faptul că acei copii care au dezvoltate abilitățile sociale se vor adapta mai bine la mediul școlar și vor avea rezultate mai bune. În schimb cei cu abilități sociale slab dezvoltate (de exemplu copiii care se comportă agresiv fizic sau verbal) au o probabilitate mai mare de a fi respinși de ceilalți și de a dezvolta probleme de comportament.

În planificarea opționalului am cuprins competențe interpersonale referitoare la relaționare socială și rezolvare de probleme, precum și competențe intrapersonale foarte importante, având în vedere problemele de adaptare ale copiilor la programul grădiniței la început de an școlar.

Prin activitatea din grădiniță copiii învață nu numai despre regulile sociale și modul de interacțiune cu ceilalți, ci și despre manifestarea adecvată a emoțiilor. Își dezvoltă competențe emoționale referitoare la trăirea, exprimarea, înțelegerea și recunoașterea emoțiilor, și ceea ce este foarte important, faptul că dobândesc unele strategii de reglare emoțională adecvate vârstei, necesare pentru gestionarea corectă a emoțiilor negative, în consecință, o adaptare mai bună la cerințe. Copiii învață despre emoții și modul în care pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale, prin practicile de socializare utilizate de către educatoare și părinți. Așadar, competențele emoționale și cele sociale se influențează reciproc.

Obiective de referință vizate:

- Să exploreze modalități prin care să se descopere pe ei înșiși și pe ceilalți.
- Să exprime sentimente, gânduri și idei.
- Să descopere valori umane și artistice.
- Să manifeste prietenie, toleranță, respect, dragoste, concomitent cu învățarea autocontrolului.

Exemple de comportamente:

- Să accepte diferențele dintre oameni.
- Să empatizeze cu persoanele cu deficiențe.
- Să asculte și să accepte păreri diferite de ale lui.
- Să opteze pentru o atitudine fermă împotriva violenței de orice fel.
- Să respecte propria muncă și a celorlalți.
- Să rezolve sarcinile primite în cadrul grupului.
- Să denumească trăiri, emoții și sentimente.

- Să recunoască emoțiile de bază proprii și ale celorlalți (bucurie, tristețe, teamă, furie, surprindere, dezgust).
- Să exprime stări afective prin diferite activități.

Resurse materiale:

- jetoane, planșe, roata emoțiilor, oglinzi, cărți cu povești terapeutice, truse de joc de rol, marionete, păpuși, CD-uri, videoproiector, DVD, fișe de lucru, emoticoane, etc.

Resurse umane:

- copii, părinți, educatoare, consilier psihologic.

Săpt.	Tema	Mijloc de realizare	Competențe Specifice	Obiective	Conținutul Învățării
1.	Colegii mei, prietenii mei	Lectură după imagini	Respectarea regulilor	Să se familiarizeze cu reguli de comportare în cadrul grupului	Se prezintă copiilor imagini cu comportamente dezirabile sau indezirabile în cadrul grupului și pe baza celor observate se stabilesc reguli care, apoi se vor respecta.
2.	La telefon cu prietenul meu.	Joc de rol	Inițierea interacțiunilor cu alți copii	Să învețe să-i asculte pe ceilalți fără să-i întrerupă	Se pun la dispoziția copiilor telefoane confecționate, se stabilesc echipe de câte doi copii care vor purta între ei dialoguri libere pe diferite teme.
3.	Schimb de inimioare	Poveste terapeutică (povestire)	Comportamente prosociale	Să înțeleagă faptul că o situație problemă are întotdeauna o rezolvare	Se citește copiilor povestea, apoi se discută pe baza ei cerându-li-se să relateze cum s-ar fi comportat ei în situația respectivă.
4.	Vorbim despre emoții	Convorbire	Recunoașterea emoțiilor de bază	Să se familiarizeze cu emoțiile de bază	Se prezintă copiilor imagini reprezentând emoțiile de bază, apoi se discută despre fiecare emoție în parte
5.	Turnul prieteniei	Activitate practică	Cooperarea în joc, comportamente prosociale	Să identifice comportamente de cooperare; Să exerseze abilitățile de cooperare în realizarea lucrării	Se anunță tema și sarcinile de lucru. Se împart copii pe trei echipe care vor primi materiale diverse (cutii goale de carton, pietre, pet-uri). Copiii vor desena pe aceste materiale diferite expresii care exprimă starea lor emoțională, apoi vor construi câte un turn al prieteniei.
6.	Albinuța Maia	Lectura educatoarei (poveste terapeutică)	Toleranță la frustrare; Reglare emoțională	Să identifice emoțiile descrise în text	Copiii ascultă povestea, identifică emoțiile trăite de albinuța Maia și situațiile care au făcut-o să dobândească încrederea în sine și la sfârșit se discută pe baza poveștii, exemplificând situații în care au simțit că nu au încredere în ei.

7.	Diferiți, împreună!	Vizionare DVD	Reglare emoțională Manifestare a respectului față de deosebirile dintre oameni	Să înțeleagă faptul că există și persoane cu dizabilități, să trateze cu toleranță aceste persoane și să le accepte.	Copiii vizionează scurte filmulețe despre persoane cu dizabilități, apoi au loc discuții libere pe baza celor vizionate.
8.	Prietenul la nevoie se cunoaște	Activitate practică	Cooperarea în joc, comportamente prosociale	Să identifice comportamente de cooperare în joc; să exerseze abilitățile de cooperare.	Copiii au la dispoziție diverse materiale: carton colorat, foarfece, lipici. Se vor împărți copiii în trei echipe și fiecare echipă va trebui să realizeze câte un poster pornind de la mesajul: „Diferiți, împreună!”
9.	E frumos să dăruiești!	Activitate artistico-plastică	Inițierea interacțiunilor cu alți copii	Să coopereze în alegerea materialelor și în executarea sarcinilor de lucru pentru finalizarea lucrării	Copiii realizează desene pentru prietenii cu care ne aflăm în parteneriat, colaborând în realizarea acestora.
10.	Bradul cu emoții	Joc didactic	Cooperarea în joc, inițierea interacțiunilor cu alți copii	Să identifice comportamente de cooperare în joc; să exerseze abilitățile de cooperare	Copiii lor li se prezintă discuri pe care sunt ilustrate diverse emoții. Se discută pe baza lor, apoi copiii le decorează, le prind șnururi și cu ele vor împodobi un brăduț care este supărat din cauză că nu are podobe.
11.	Reporter junior	Convorbire	Conștientizarea trăirilor emoționale proprii	Să exerseze abilitățile de conversație, necesare cooperării și implicării în jocul cu ceilalți copii.	Copiii sunt așezați în semicerc. Pe rând, câte un copil va fi reporter și îi va provoca pe ceilalți copii la o discuție pe teme preferințelor. Fiecare copil vorbește despre preferințele sale. Astfel copiii se cunosc mai bine și se dezvoltă sentimentul apartenenței la grup.
12.	Emoțiile lui Sorin	Lectura educatoarei (poveste terapeutică)	Reglare emoțională	Să înțeleagă cauzele și consecințele emoțiilor	Copiii ascultă povestea, identifică emoțiile trăite de Sorin, care mergând cu părinții la cumpărături în magazin trăiește o serie de emoții.
13.	Recunoaște emoția	Joc	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor	Să identifice și să exprime emoția	Copiii sunt așezați pe scăunele în formă de semicerc. Câte un copil va ieși în fața colegilor și va mima o emoție indicată de educatoare. Colegii lui vor trebui să ghicească emoția mimată. Copilul care ghicește primul va mima în continuare.

14.	Cum te-ai simți dacă...	Convorbire	Conștientizarea trăirilor emoționale proprii	Să înțeleagă cauzele și consecințele emoțiilor	Se prezintă copiilor diferite situații: („părinții nu ți-ar cumpăra o jucărie pe care ți-o dorești mult”, „ai zbura cu avionul”, „un copil te-ar lovi”...). Se discută împreună cu copiii situațiile date, se fac predicții asupra comportamentelor prezentate, se punctează faptul că nu toate persoanele reacționează la fel într-o anumită situație.
15.	Povestea broscuței țestoase	Lectura educatoarei (poveste terapeutică)	Reglare emoțională	Să înțeleagă cauzele și consecințele emoțiilor	Copiii ascultă povestea, identifică emoțiile trăite broscuța țestoasă și situațiile care au făcut-o să fie furioasă. Învățați de broscuța copiii exersează tehnica de gestionare a furiei. În final copiii exemplifică situații în care s-au simțit furioși.
16.	Roata emoțiilor	Joc didactic	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor	Să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă. Să exprime corect emoțiile prezentate.	Copiii li se prezintă „Roata emoțiilor”(un cadran confecționat din carton, cu un braț indicator). Cadranul este împărțit în 6 părți egale reprezentând emoții: bucuros, supărat, furios, mirat, plictisit, plângăcios. Câte un copil va învârti săgeata și va încerca să identifice emoția, să o reproducă și să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel.
17.	Cum mă simt astăzi...	Activitate artistico-plastică	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor	Să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite. Să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen.	Copiii primesc câte o foaie de hârtie și creioane colorate. Copiii sunt rugați să deseneze cum se simt, folosind orice culoare doresc. La final se discută desenele, împreună cu copiii, încurajându-i să identifice și să denumească emoțiile desenate.
18.	Să ne jucăm de-a ascultatul	Convorbire	Inițierea interacțiunilor cu alți copii	Să învețe să asculte ce au de spus ceilalți copii, fără să-i întrerupă	Copiii sunt așezați față în față, câte 2. Mai întâi sunt rugați copiii mai sociabili să povestească, apoi cei timizi vor urma exemplul colegilor. Copiii sunt rugați să povestească despre preferințele lor. Se schimbă rolurile, copilul care a vorbit va fi ascultător, iar cel care a ascultat va fi vorbitor.
19.	Detectivul de emoții	Joc	Etichetarea corectă a emoțiilor	Să identifice și să eticheteze corect emoțiile.	Un copil va fi desemnat detectiv de emoții. Ceilalți copii, vor dansa pe o melodie. Când sonorul va fi oprit brusc de educatoare, copiii vor mima diverse emoții. Copilul detectiv va trebui să identifice

					copiii care mimează emoția indicată de educatoare și să-i numească.
20.	Emoții	Joc de memorie	Etichetarea corectă a emoțiilor.	Etichetarea corectă a emoțiilor	Copiii sunt grupați în grupuri de câte trei. Fiecare grup primește un număr de 16 cărți de joc cu emoții. Copiii identifică eticheta emoțională adecvată fiecărei cărți de joc, realizează distincția între emoții pozitive și negative și le așează cu fața în jos pe măsută.
21.	“La spălătoria de mașini”	Joc	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor.	Să identifice și să eticheteze corect emoțiile.	Copiii sunt invitați să aleagă cartonașe cu fețe umane reprezentând diferite stări afective: bucurie-veselie, tristețe-supărare. Fețele vesele se așează pe două șiruri. Printre cele două coloane vor trece copiii care și-au ales fețe triste. Aceștia din urmă li se vor adresa din partea colegilor veseli cuvinte de laudă pentru a li se evidenția calitățile, îmbrățișări, strângeri de mână, toate acestea cu scopul de a li se schimba starea. Prin urmare fiecare copil care intră “murdar” la spălătorie, după un proces de “spălare” iese “curat”.
22.	Cutiile fermecate cu emoții			Să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite; Să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen; Să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context	Punem într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucurios, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie. Prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.
23.	Cartonașe colorate	Joc	Etichetarea corectă a	Să asocieze o etichetă verbală	Așezăm pe o masă cartonașe colorate apoi rugăm un copil să

			emoțiilor.	expresiei emoționale din desen;	aleagă cartonașul care se potrivește cel mai bine cu felul în care se simte el pe moment. Apoi copilul trebuie să denumească o emoție care se potrivește cu cartonașul ales. Se repetă jocul până ce toți copiii au ales cartonașe.
24.	Cursa cu obstacole	Joc motric	Cooperarea în joc, comportamente prosociale	Să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc. Să dezvolte încredere în ceilalți; Să învețe copiii să ofere ajutor.	Piese de mobilier vor fi aranjate astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc. Prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.
25.	Spune cum s-a simțit personajul din poveste	Convorbire	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor.	Să identifice trăirile emoționale ale diferitelor personaje din povești; Să propună modalități de a-și manifesta empatia.	Se prezintă copiilor secvențe din diferite povești: Scufița Roșie, Puf Alb și Puf Gri, Ursul păcălit de vulpe. Se identifică trăirile emoționale ale personajelor. Se pot folosi Jucării din pluș reprezentând personajele din povești.
26.	O inimioară plină de culoare	Activitate artistico-plastică	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor.	Să asocieze o culoare expresiei emoționale din desen.	Afișăm pe flipchart jetoane care ilustrează emoții și le propunem să atașeze câte o culoare fiecăruia dintre ele. Pe o foaie, o inimă desenată. Spunem copiilor că în inima fiecăruia dintre noi se află emoții pe care le trăim mai des sau mai rar și dacă fiecare emoție ar avea o culoare am avea o inimă plină de culori. Copiii își vor colora inimioarele, așezând în mijloc emoțiile care le trăiește mai des.
27.	Zidul prieteniei	Joc	Cooperarea în joc, comportamente prosociale.	Să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc.	Li se cere copiilor să formeze un „Zid al prieteniei” (copiii trebuie să se așeze în linie, ținându-se de mână, în funcție de prieteniiile dintre ei). Conducătorul jocului, va chema în față un copil, care va reprezenta prima „cărămidă” din „zidul prieteniei”. Acesta, îl va chema

					<p>lângă el pe prietenul său cel mai bun din grupă. La fel vor proceda și ceilalți copii chemați să facă parte din „zidul prieteniei”. Jocul se termină, când „zidul prieteniei” este format din toți copiii din grupă.</p> <p>Le cerem copiilor să motiveze alegerile făcute. („De ce l-ai ales pe...?” „De ce îl consideri pe ..., prietenul tău cel mai bun din grupă?”).</p>
28.	Dacă ai fi...	Joc	Conștientizarea trăirilor emoționale proprii	Să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.	Adresăm copiilor întrebări de genul: „Dacă ai fi o floare, ce floare ai fi?”, „Dacă ai fi o pasăre, ce pasăre ai fi?”, „Dacă ai fi o culoare, ce culoare ai fi?”, „Dacă ai fi un animal, ce animal ai fi?”, etc., dându-i timp să se gândească la răspuns. Putem pune copiii să motiveze răspunsul dat.
29.	La aniversarea prietenului meu	Joc de rol	Cooperarea în joc, comportamente prosociale	Să exerseze abilitățile de conversație, necesare cooperării și implicării în jocul cu ceilalți copii.	Un copil va fi sărbătoritul (va amenaja un colț al grupei pentru a-și primi invitații-ceilalți copii din grupă. Copiii se vor împărți pe trei grupe și vor pregăti surprize pentru sărbătorit. Vor înmâna surprizele pregătite și apoi se vor distra împreună. Se vor urmări folosirea formulelor de politețe și respectarea regulilor de comportare.
30.	Ne jucăm împreună	Activitate practică	Cooperarea în joc, comportamente prosociale	Să coopereze în alegerea materialelor și în executarea sarcinilor de lucru pentru finalizarea lucrării.	Copiii sunt împărțiți în grupuri de 4-5 colegi. Fiecare grup are la dispoziție imagini decupate din reviste și lipici. Copiii vor trebui să lucreze împreună pentru a realiza un poster.
31.	Ce-am simțit, ce-ai simțit?	Joc didactic	Conștientizarea emoțiilor, etichetarea acestora și exprimarea corectă a emoțiilor	Să identifice eticheta emoțională adecvată fiecărui cartonaș. Să realizeze distincția dintre emoții pozitive și negative.	Copiii primesc jetoane cu diferite emoții. Educatoarea prezintă câteva situații din poveștile cunoscute de către copii. Copiii sunt întrebați ce-au simțit la un moment dat din poveste și rugați să ridice jetonul potrivit emoției simțite. Se va observa dacă aceeași situație poate declanșa emoții diferite.
32.	Trenulețul prieteniei	Activitate practică	Cooperarea în joc,	Să coopereze în alegerea	Copiii au la dispoziție diverse materiale: carton colorat, foarfece,

			inițierea interacțiunii or cu alți copii	materialelor și în executarea sarcinilor de lucru pentru finalizarea lucrării.	lipici. Cu aceste materiale copiii vor realiza un trenuleț, apoi vor desena câte un emoticon care arată starea lor datorită sosirii vacanței și vor lipi emoticonul pe vagoanele trenulețului.
--	--	--	---	---	--

Bibliografie:

Adina Botiș, Loredana Mihalca. „Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar 2007”

Băban Adriana, Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Goleman, D. (2008). Inteligența emoțională. București: Editura Curtea Veche.

Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2015, pag.53-56.

Vrășmaș, E. (2008). Intervenția socio-educatională ca sprijin pentru părinți. București: Editura Aramis.

COPIII ȘI EMOȚIILE NEGATIVE

**PROF.ÎNV.PREȘC. DELIA DURDUC - GPN „VOINICEL”, ȘCOALA GIMNAZIALĂ”
SINGIDAVA”CUGIR**

**PROF.ÎNV.PREȘC.ROTARU ALINA - GPP „PRICHINDEL”CUGIR, ȘCOALA
GIMNAZIALĂ ”SINGIDAVA” CUGIR**

A fi părinte sau educator nu este deloc ușor. Zilnic ne confruntăm cu situații și comportamente care ne provoacă supărare și enervare ,atât nouă, educatorilor ,cât și copiilor.Putem oare să alegem dacă să ne enervăm sau nu?

Frustrarea este un obstacol care ne împiedică să obținem ceea ce vrem.Există moduri diferite de a reacționa atunci când ne confruntăm cu frustrarea.

1. Ne enervăm,vrem ca frustrarea să nu mai existe și să susținem că este lucrul cel mai grav care ni s-a întâmplat.
2. Ne enervăm,credem că ceea ce s-a întâmplat este o catastrofă, nu ne exprimăm trăirile și pretindem că nu suntem frustrați
3. Suntem iritați sau dezamăgiți, acceptăm că există frustrarea și încercăm să găsim soluții pentru remedierea situației.

De obicei,atunci când suntem frustrați,ne enervăm.De fapt,enervarea ,deși este o reacție naturală la frustrare,are mai multe urmări negative decât pozitive:

- Deteriorează sănătatea – ulcer,insomnie,oboseală și hipertensiune
- Influențează negativ relațiile cu ceilalți
- Induce sentimente secundare precum vinovăția,deprimarea,furia.
- Ingreunează găsirea de soluții
- Exemplu negativ pentru copil

Există diferite situații în care ne putem enerva excesiv prin adoptarea unor atitudini critice față de situațiile din realitate.In cartea sa”Cum să trăiești cu și fără enervare”Albert Ellis discută patru credințe care sunt cauza enervării:

- „Este groaznic!”- gândirea în termeni de catastrofă- se referă la evaluarea situației ca fiind cât de rea posibilă
- Nu suport!”- toleranță scăzută la frustrare,convinși că nu se poate și nu ar trebui să tolerăm situațiile insuportabile
- „Nu ar trebui să fie așa!”- pretindem că toți ceilalți să se comporte așa cum dorim noi
- „Este o persoană rea și ar trebui pedepsită!”-condamnarea unei alte persoane pentru situația respectivă

Primul pas pentru a învăța să facem față enervării este a identifica gândurile distructive, apoi vom face tot posibilul pentru a le transforma în gânduri folositoare.Alegând să ne simțim într-un mod mai adecvat și să ne comportăm mai eficient, atât în calitate de educatori cât și de părinți,putem deveni un model mai bun pentru copii.

Tehnici de reducere a enervării:

1. Acceptarea enervării.- toți ne enervăm, este un obicei care necesită timp și efort continuu pentru a fi înlăturat
2. Disimularea enervării – putem să ne prefacem că ne-am enervat, fără sentimentul de enervare propriu zis
3. Automonitorizarea – încercăm să vedem dacă nu cumva există un tipar
4. Tolerarea enervării.- să ne amintim că e normal pentru un copil să fie activ,gălăgios și plin de energie – nu folosește nimănui să ne enervăm

5. Amânarea enervării –numărați până la zece și respirați adânc
6. Exprimarea enervării. – mai bine ne exprimăm iritarea atunci când o simțim decât să explodăm de furie mai târziu
7. Investigarea sentimentului – oare nu abuzăm de imperativele „trebuie” și „este neapărat necesar”?
8. Imaginarea enervării. – să încercăm să exersăm timp de zece minute în fiecare zi, transformarea enervării în iritare sau neplăcere (Imageria Rațional –emotivă)
9. Aduceți-vă aminte – să ne amintim întotdeauna că putem învăța să ne controlăm enervarea

Cum ajutăm copilul să facă față enervării ? Iată câteva sugestii de a realiza acest lucru, pe care ni le oferă Ellis și Wolfe, în cartea lor intitulată „Cum să crești un copil fericit și sănătos din punct de vedere emoțional”:

- **Reacționăm calm dar ferm.** Dacă ne supărăm sau ne enervăm atunci când copilul își exprimă enervarea, el va înțelege că acesta este un mod de manifestare atunci când nu obține ceea ce vrea.
- **Copiii reacționează exagerat atunci când nu se simt confortabil din punct de vedere fizic.** Vom accepta reacțiile furioase la disconforturi precum oboseala, foamea, căldura sau frigul excesiv.
- **Nu condamnăm sau pedepsim copiii pentru că își exprimă furia.** Ei trebuie să înțeleagă că, deși nu ne place comportamentul lor, totuși îi iubim. Criticându-i, nu-i vom ajuta să se comporte altfel.
- **Uneori este înțelept să lăsăm copiii foarte mici să își exprime toată furia, pentru a se liniști.** Chiar și în cazul copiilor mari, este greu să te înțelegi cu ei când sunt în plină criză de furie. O conversație rațională prin care să schimbăm furia copilului ar fi total inutilă. Îi putem sugera o activitate alternativă (ex. vizitarea unui prieten) pentru a se calma.
- **Să îi ajutăm pe copii să înțeleagă că nu trebuie să aibă tot ceea ce își doresc.**
- **Să încercăm să ne comportăm în mod echitabil cu copiii.**
- **Lauda și atenția** sunt modalități pline de efect pentru a modela comportamentul copilului în direcția dorită. Acordând o atenție minimă crizelor de furie și atenție maximă răspunsurilor calme la frustrare, copilul va avea tot mai frecvent răspunsuri calme.
- **Să nu ne pierdem simțul umorului.** Vom tolera mult mai ușor aproape orice situație.

Enervarea este o reacție învățată la frustrare. Noi suntem cei care alegem să ne simțim mai puțin enervați față de noi sau față de copii. Putem să luptăm împotriva acestui sentiment care are de obicei consecințe destul de neplăcute, utilizând tehnici ale gândirii pozitive:

1. Evităm să gândim în termeni de catastrofă
2. Realizăm că deși s-ar putea să nu ne placă, putem suporta orice ar face copiii.
3. Înlocuim pretenția imperioasă asupra unui comportament („trebuie să”) cu preferința de a se întâmpla așa („mi-ar plăcea dacă”)
4. Ne exprimăm dezaprobarea față de comportamentele nedorite ale copilului dar îl acceptăm în totalitate ca persoană.

Dacă vom exersa modul acesta de a gândi diferit, vom realiza că sentimentele și comportamentele noastre se schimbă, așa încât trăirile plăcute vor fi mai intense, mai frecvente și de o mai lungă durată. Ca o consecință directă, va scădea și numărul situațiilor în care copiii se vor înfuria.

Bibliografie:

1. Goleman Daniel, Inteligența emoțională, Ed. Curtea Veche, București, 2001
2. Goleman Daniel, Emoțiile distructive, Ed. Curtea Veche, București, 2005
3. Windy Dryden, Raymond DiGiuseppe, Ghid de terapie rațional-emotivă și comportamentală, Editura ASCIR, Cluj Napoca, 2003
4. Virginia Waters, Povești raționale pentru copii, Editura ASCIR Cluj Napoca, 2003
5. Jeanne Segal, Dezvoltarea inteligenței emoționale, Editura Teora, 2000

CONSILIEREA PĂRINȚILOR IN PROBLEMELE SOCIO-EMOTIONALE ALE PREȘCOLARILOR

PROF.PSIHOLOG ENACHE CATI CAMELIA, CJRAE ARGES

Lucrarea de față se vrea a fi un sprijin pentru părinți în învățarea unor atitudini și comportamente necesare și esențiale în creșterea și educarea armonioasă a copiilor, în dezvoltarea lor emoțională și socială și în construirea unei relații sănătoase și funcționale cu copiii lor. Informațiile oferite părinților pornesc de la prezentarea elementelor de bază în dezvoltarea psihologică a copiilor, a cauzelor și factorilor ce determină sau întrețin problemele în comportamentul copiilor, metode de gestionare și recomandări ce pot să ofere un sprijin celor care doresc să-și îmbunătățească abilitățile, cunoștințele și comportamentele de educare. Copiii învață comportamentele din interacțiunea cu cei din jurul sau iar beneficiile acestor interacțiuni pot să apară dacă părinții și toți cei implicați în creșterea și educarea copiilor își găsesc răspuns și își rezolvă dificultățile pe care le au în gestionarea anumitor comportamente ale copiilor sau vor învăța să optimizeze dezvoltarea cognitivă, socială sau emoțională a copilului.

Rolul de părinte implică foarte multe cunoștințe și abilități necesare zi de zi. Problema este că aceste cunoștințe și abilități nu sunt înăscute și nici nu apar atunci când devii părinte. Pentru a sprijinii copiii în a învăța atitudini și comportamente funcționale cu scopul menținerii sănătății emoționale și sociale a acestora, este necesară implicarea tuturor celor care interacționează cu copilul – părinți, profesori, colegi, media.

Posibile cauze ce determină probleme în comportamentul copiilor:

Genetica – temperamentul și reactivitatea emoțională a copilului

Cunoscând temperamentul copilului putem ca adulți, părinți și educatori/profesori, să ne adaptăm propriul comportament la nevoile copilului și să îl sprijinim în formarea și dezvoltarea acelor abilități și competențe care îl fac funcțional acasă, la școală și în timpul liber.

Reactivitatea emoțională

Reactivitatea emoțională este definită ca intensitatea la nivel fiziologic cu care o persoană răspunde emoțional la stimulii din jur.

Diferențele de reactivitate emoțională se manifestă prin următorii indicatori comportamentali:

- tipul de reacție emoțională
- intensitatea reacției emoționale

Metodele și timpul necesar pentru autoreglare emoțională

În tabelul de mai jos sunt descrise tipurile de comportament identificate prin studii de cercetare ca fiind cele mai frecvente manifestări ale temperamentului și reactivității copilului:

Tip de temperament	Puncte tari	Puncte slabe	Recomandări pentru părinți
Nivel ridicat de activare	Energetic, viguros; Explorează mediul; Rămâne activ chiar și în situații plictisitoare.	Neliniștit, hiperactiv. Se comportă impulsiv și este ușor de distras.	Oferiți copiilor oportunități de manifestare sănătoasă a hiperactivității, cum ar fi sportul sau locuri de joacă special amenajate. Evitați să-l implicați în activități statice.
Nivel scăzut de activare	Rareori produce dificultăți în cadrul unor activități.	Lentoare în realizarea sarcinilor; este numit de multe ori "leneș". Lasă impresia de indiferență.	Oferiți timp suplimentar pentru terminarea unor sarcini. Dați sarcini realiste din punctul de vedere al timpului necesar efectuării lor. Evitați criticismul față de această trăsătură.
Nevoia de structură și regularitate scăzută	Face față modificărilor care apar în rutina zilnică. Nu are nevoie de un mediu foarte predictibil.	Manifestă un tipar impredictibil în ceea ce privește mâncatul, dormitul și mersul la toaletă.	Identificați pe cât posibil o regularitate în comportamentul copilului și țineți cont de ea. Evitați să forțați copilul să mănânce sau să doarmă dacă el nu este pregătit;
Retragere inițială	Manifestă precauție în situații riscante.	Respinge contexte/persoane noi și refuză mâncarea sau obiectele noi. Se "agață" de adult și acceptă cu dificultate schimbarea.	Introduceți lucrurile noi în mod treptat, vorbiți despre ele înainte și lăsați copilul să se adapteze în ritmul propriu.
Adaptabilitate scăzută	Probabilitate mică de a fi afectat de influențe negative	Dificultăți în a se adapta la schimbarea sau la momentele de tranziție de la o activitate la alta. Își ia mult timp să se adapteze.	Stabiliți un program zilnic predictibil. Evitați schimbările inutile și pregătiți copilul înainte dacă acestea sunt inerente. Expuneți copilul treptat la schimbare și pentru momente scurte de timp.

(Adaptat după Bantam, 1999)

Copilul învață din modul în care părinții reacționează emoțional în diverse contexte:

- învață în primul rând modalitatea în care părinții lui fac față unor emoții, și va folosi aceste experiențe în situațiile în care se confruntă chiar el cu emoții similare.
- în al doilea rând, reacțiile emoționale ale părinților reprezintă pentru copil o sursă de informații despre propriul comportament.

Copiii au nevoie de exprimarea directă, în cuvinte, a aprecierilor pozitive din partea părinților!

- "Sunt mândru de ceea ce ai făcut!",
- "Pentru mine, desenul tău este cel mai frumos!",

Exprimarea emoțiilor negative ale părinților prin cuvinte urâte adresate copilului este una dintre cele mai dăunătoare experiențe de viață pentru copil. Copilul va ajunge să se perceapă ca fiind

incapabil, fără resurse și lipsit de valoare și în consecință nu va avea nicio motivație să învețe comportamente pozitive, dezirabile.

Afirmațiile de genul “ești un prost!”, “nu ești bun de nimic!” sau **afirmațiile de învinovățire** – “cum ai putut să faci asta?”- au consecințe negative, severe asupra sănătății emoționale a copilului și asupra imaginii de sine a acestuia.

- Copiii învață comportamentele funcționale, pozitive când părintele le remarcă și le apreciază

Recomandări pentru părinți:

- Este important ca părinții să se implice în activități de joc și relaxante cu copiii, activități preferate de copii în care ei se simt confortabili și pe care ei le aleg. Astfel copilului îi transmite mesajul că este suficient de important pentru ca o persoană adultă să petreacă timp cu el. Mesajul central este că ei sunt persoane valoroase și iubite de către ceilalți, indiferent de comportamentul lor:
 - Te iubesc – o expresie care conferă confort, absolut necesară între copil și părinte
 - Abordarea unui ton serios atunci când copilul ne povestește ceva important pentru el; stabilirea contactului vizual cu copilul de la același nivel (ridicarea copilului sau coborârea adultului). Oferirea de laude și încurajări pentru cele mai mici eforturi făcute de copil sau a unor oportunități de a lua decizii și asistarea copilului în realizarea alternativei alese sau îndreptarea atenției și ascultarea copilului atunci când vrea să ne vorbească sunt contexte care favorizează formarea unei relații sănătoase cu copilul dumnevoastră.

Cum comunicăm eficient cu copilul? Recomandări pentru părinți

- De cele mai multe ori, copiii pot să urmeze maxim două instrucțiuni date în același timp;
- Folosiți cuvinte pe care copilul poate să le înțeleagă, când prezentați sarcinile;
- Exprimați clar ce așteptați de la copil;

Ascultați ceea ce vă comunică copilul!

- Ascultați copilul când acesta vă povestește despre ceea ce-i place, despre preocupările sau problemele lui.
- Nu întrerupeți ceea ce vă spune copilul.
- Oferiți copilului posibilitatea de a ști că punctul lui de vedere, ideile sale sunt importante.
-

Așezați-vă la nivelul copilului!

- Comunicarea este mult mai eficientă cu copilul când adulții vorbesc de la același nivel.
- Poziționați-vă la nivelul copilului (capul părintelui să fie la același nivel cu al copilului);
- Stabiliți contact vizual cu copilul atunci când vă vorbește sau îi vorbiți.

Faceți diferența între persoana copilului și comportament

Amintiți-vă că scopul identificării comportamentului negativ al copilului este de a-l ajuta să își îmbunătățească comportamentul. Evitați blamarea copilului și concentrați-vă pe corectarea comportamentului.

Fiți clar cu copilul în ceea ce privește:

-comportamentul cu care nu sunteți de acord;

-comportamentul pe care doriți să-l face în locul comportamentului nepotrivit.

Exemplu: “spală-ți fața cu apă!” în loc de “ești murdar!”

Observați-vă comunicarea nonverbală

- Cercetările arată că modul în care o persoană exprimă nonverbal (expresiile faciale, gesturile și poziția corpului, tonul vocii, etc.) și acționează, transmite mai multe informații decât ceea ce spune.

Participați la jocuri alături de copii! Zâmbiți-le cât mai frecvent cu putință copiilor!

- Câteva idei simple le pot ajuta să folosiți în mod natural cuvintele care exprimă iubirea.

Despre emoțiile copiilor și managementul emoțional

- Cum învață copiii despre emoțiile lor?

Abilitatea copiilor de a-și recunoaște, înțelege, acceptă și exprimă emoțiile într-un mod adecvat (fără să-i rănească pe ceilalți) este un bun predictor al sănătății mentale a copilului, a stării lui de bine emoționale și sociale.

Reziliența emoțională este abilitatea copilului de a face față într-un mod sănătos emoțiilor de zi cu zi, de a fi empatic și atent la nevoile celorlalți, de a-și gestiona emoțiile și de a se adapta sănătos la situații de stres și experiențe neplăcute sau care îi crează discomfort

Copiii învață exprimarea emoțională prin:

- Observarea comportamentelor părinților, a celorlalți copii sau de personajele din povești și desene animate;
- Imitarea comportamentelor celorlalți: de exemplu, un copil învață să-și verbalizeze emoția pe care o simte “sunt bucuros!” sau “sunt trist!”, dacă observă că părintele exprimă și el în cuvinte emoțiile;
- Consecințele pe care le are exprimarea verbală a emoției: de exemplu, un copil poate fi descurajat să își mai exprime emoțiile când părintele invalidează emoția copilului (de pildă, îi spune: “lasă nu mai fi supărat! ce tot plângi, că te-am lovit ușor!”) sau ignoră.

Recunoașterea și acceptarea emoțiilor

- În primul rând, este esențial să îți accepți emoțiile diferite cum ar fi emoțiile de bucurie, tristețe, teamă, furie ca fiind normale și sănătoase.
- Când părinții exprimă emoții în cuvinte într-un mod adecvat (“sunt bucuros/ă”, “sunt trist”, “sunt furios”), copiii învață că exprimarea emoțională este normală și sănătoasă.
- Emoțiile copilului nu sunt bune sau rele, ele exprimă un mod de relaționare cu contextul prezent. Ceea ce simțim este determinat de modul în care percepem și interpretăm realitatea în jurul nostru!

Exprimarea emoțiilor într-un mod potrivit/adekvat

- Copiii au nevoie să învețe cum să-și exprime într-un mod adecvat emoțiile, ce cuvinte, expresii sau acțiuni să folosească în exprimare. De asemenea, copiii au nevoie să știe care sunt modalitățile neadekvate de exprimare a emoțiilor, cum este tipatul, folosirea unor cuvinte urâte sau comportamente agresive (aruncă obiecte, sparge, lovește etc.).
- Ajută copilul să-și exprime verbal emoțiile
- Întreabă copilul cum se simte în diferite contexte.
- Acordă atenție copilului când îți împărtășește ceea ce simte sau ceea ce a făcut. Oprește-te din ceea ce faci în acel moment și privește-l.
- Spune în cuvinte ceea ce ți-a spus copilul pentru a-i transmite mesajul că ai fost atent și că înțelegi ceea ce simte sau a simțit. “Imi spui că te simți bucuroasă când ai fost lăudată de profesoara de balet pentru cum te-ai mișcat la oră, nu?”, sau “Imi spui că te-ai întristat când Maria ți-a vorbit urât, nu?”.
- Ignorarea și negarea emoțiilor copilului îl poate învăța că ceea ce simte nu este important și va învăța să nu-și mai exprime emoțiile. Astfel, scade foarte mult șansa părintelui de a-l ajuta pe copil.
- Ajută-l pe copil să fie atent la emoțiile celorlalți. “Cum crezi că s-a simțit George când a terminat de construit castelul?”

- Apreciază și recompensează exprimarea adecvată a emoțiilor
- Observați și exprimați verbal aprecierea față de modul în care copilul își exprimă emoțiile.”Apreciez faptul că atunci când te-ai înfuriat, ți-ai luat o pauză ca să te liniștești!” spune copilul în cuvinte ceea ce apreciezi pentru a știi cum este adecvat să îți exprimi o emoție.

Învățã copilul să recunoască și să modifice exprimările neadecvate ale emoțiilor.

Primul pas în modificarea acestor comportamente este recunoașterea și acceptarea emoției care a determinat comportamentul neadecvat: “observ că ești foarte supărat și furios când Matei își ia jucăria!”.

Al doilea pas este să îi spui copilului să se oprească din ceea ce face și de ce (“când îl lovești pe Matei, îl doare”, ”Oana este tristă când țipi la ea”).

Al treilea pas este să îi spui copilului ce să facă în locul comportamentului neadecvat: “Oprește-te din țipat. Ai nevoie să te liniștești și apoi vorbim despre ce dorești.”

Crează context care facilitează starea de bine a copilului.

Managementul emoțiilor

- Adaptarea copiilor în situații în care reacționează emoțional negativ este o abilitate necesară zi de zi. Alte abilități sunt cele de rezolvare de problemelor, schimbarea atitudinii față de situație, atitudinea pozitivă față de sine, căutarea sau solicitarea ajutorului, relaxarea, distragerea;
- Recompensați copilul atunci când rezolvă adecvat o situație problematică (de exemplu când copilul găsește o soluție de a se juca cu prietenul lui cu aceeași jucărie care inițial credea dificilă);
- Învățã copilul să aibă o atitudine pozitivă față de propria persoană. Îl putem ajuta pe copil să își formeze o atitudine pozitivă prin mesajele pe care i le comunicăm: aprecierea pozitivă a efortului de a rezolva o situație, aprecierea a ceea ce a realizat și discutarea despre cum ar reacționa sau rezolva diferit problema într-o altă situație. Învățați copiii să folosească gânduri utile sau funcționale “pot să fac asta!”;
- Învățã copilul strategii de management al stresului. Copiii au nevoie să învețe ce pot să facă, sunt stresati sau se simt obosiți, cum să se relaxeze sau să se simtă confortabil.

Strategii: a asculta o muzică plăcută, a face o plimbare, a vorbi cu cineva, a face exerciții de relaxare pot fi învățate și exersate de către copii.

Încurajează comportamentul de solicitare a ajutorului de către copil!

Bibliografie selectivă

- D.Petrovei, A.Botiș, D.Tudose, S.Constandache(2008):Vârsta preșcolară:ghid pentru părinți, (pg.6-59), București;
- Goleman D. (1995) Emoțional Intelligence. New-York, Bantam Books
- Goleman D.(2008) Inteligența emoțională,București,Ed.Curtea Veche
- Ștefan A.,Catrinel&Kallay Eva, (2007) Dezvoltarea comportamentelor emoționale și sociale la preșcolari, Ed.A.S.C.R. Cluj-Napoca

EMOȚIILE ȘI ROLUL LOR ÎN VIAȚA COPIILOR

**PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ENACHE MARIA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ „URUGUAY” BUCUREȘTI**

„[...] întregul corp al unui om, toate expresiile faciale și vocale sunt ca și corzile de harpă, sunând exact cum le ciupește mișcarea sufletului.” (Cicero)

Emoțiile - expresii firești ale ființei noastre, prezente în toate relațiile sociale de la interacțiunile din viața de zi cu zi până la cele mai ample mișcări sociale, determină o varietate de comportamente emoționale. Potrivit dicționarului Oxford emoția este „orice agitație sau tulburare mintală, sentimentală sau pasională, orice stare mintală acută sau tensionată”. Pentru Daniel Goleman emoția face referire „la un sentiment și la gândurile pe care acesta le antrenează, la stări psihice și biologice și la măsura în care suntem înclinați să acționăm” (2001, p. 345). Normele sociale reglementează adesea comportamentul emoțional și stabilesc corespondențe între emoții și stimulii externi. Felul în care emoțiile influențează și sunt influențate de acești factori este relevant nu doar la nivelul experienței individuale, ci și pentru înțelegerea proceselor sociale.

Chiar dacă emoțiile reprezintă o componentă importantă a experiențelor umane, conținutul lor exact este dificil de specificat. La nivelul simțului comun, se poate alcătui o listă a stărilor emoționale, printre acestea numărându-se bucuria, tristețea, teama și furia având nuanțe și variații diferite:

- Bucuria – mulțumire, fericire, satisfacție, entuziasm, euforie.
- Frica – neînțelegere, groază, spaimă, nervozitate, neînțelegere, consternare.
- Tristețea – îmbujorarea, plânsul, supărarea, disperarea, deprimarea, melancholia.
- Mânia – animozitate, indignare, ostilitate, furie, resentimente etc.
- Iubirea – dragoste, prietenie, încredere, afinitate, adorație, devotament etc.
- Surpriza – mirare, șoc.
- Rușinea – vinovăție, remușcare, umilință, jenă, regret etc.
- Dezgust – aversiune, repulsie etc.

Lista poate continua cu emoții precum: speranța, curajul, gelozia, credința, plictiseala, iertarea, stăpânirea de sine, îndoială etc. Mai dificil este să evidențiem asemănările și deosebirile cu stările non-emoționale.

Unii cercetători sunt de părere că acest concept nu poate fi exact definit și că ar trebui să ne limităm la descrierea diferitelor tipuri de emoții. Similitudinea cu aceste prototipuri ar putea constitui un criteriu pentru o delimitare între stările emoționale și cele non-emoționale. Alții consideră că cercetătorii ar trebui să găsească o definiție mai exactă, fie pe cale teoretică, fie pe cale empirică (Harre, Parrot, 1996, p. 198).

Nathan R. Denny, considera că definițiile de până acum încearcă să separe emoțiile de gândirea rațională și de cogniție. În opinia autorului, acest tip de abordare nu va putea conduce la clarificarea conceptului de emoție. Încercarea de a separa procesele fiziologice și psihologice implicate în manifestarea emoțiilor se poate dovedi neproductivă datorită interconectării acestora (Corsini, 1984/1994, p. 478).

Inițial, definițiile emoțiilor centrate pe factorii fiziologici, susțineau faptul că simptomele fiziologice apărute o dată cu emoțiile sunt controlate de creier. Cercetările moderne s-au concentrat însă pe integrarea componentelor fiziologice cu cele psihologice. În vreme ce unii cercetători susțin că perceperea schimbărilor fiziologice are un rol mai important, alții consideră că atât schimbările fiziologice, cât și cele psihologice care însoțesc emoțiile, sunt rezultatul interpretării cognitive a stimulului.

În concepția lui Peggy A. Thoits, cele 4 componente ale emoțiilor – incitațiile situaționale, gesturile expresive, modificările fiziologice și etichetele – se influențează reciproc. Schimbarea unui element poate duce la modificarea celorlalte și a configurației în ansamblu. De exemplu, zâmbetul ne poate produce o stare de bucurie, chiar dacă nu există incitații situaționale corespunzătoare (1990, apud Chelcea, 2007, p.13).

Conform lui Gerrod Parrott, „emoțiile sunt reacții la evenimente semnificative pe plan personal, care includ manifestări fiziologice și comportamentale, precum și trăiri subiective de plăcere sau neplăcere”. Potrivit acestei definiții, emoția este un concept cu mai multe dimensiuni. Primele trei (fiziologică, cognitivă, comportamentală), constituie materialul de bază pentru explicarea celei de-a patra – trăirile subiective (1996, p. 198).

R. Denny oferă în *Encyclopedia of Psychology* o definiție psihologică a emoțiilor: „sunt stări mentale puternice, de obicei implicând excitabilitate sau un nivel ridicat de energie, care dau naștere sentimentelor și pasiunilor”. Aceste stări sunt fie pozitive, fie negative în funcție de modul în care se interpretează un anumit eveniment. Emoțiile pozitive apar în momentul în care ceea ce-și dorește o persoană corespunde cu ceea ce i se întâmplă: bucurie, mulțumire etc. Emoțiile negative apar atunci când există contradicții între ceea ce așteaptă și ceea ce obține o persoană: dezamăgire, furie, îngrijorare, nemulțumire etc. (Corsini, 1984, p. 478).

În opinia lui Jaques Cosnier, emoțiile se manifestă prin afecte (trăiri psihice) și schimbări fiziologice/comportamentale ce variază ca intensitate și calitate. Unele afecte au o durată limitată (de exemplu, bucuria la aflarea unei vești bune), altele au o durată mai lungă (sentimentele). Manifestările fiziologice pot fi ascunse (modificări funcționale neuro-endocrine, metabolice și imunitare) și vizibile (simptomele activării sistemului nervos, modificarea ritmului cardiac, tremuratul, râsul, plânsul etc.).

Manifestările comportamentale diferă în funcție de natura afectului, putând include atât manifestări verbale, cât și reacții ca fuga, agresivitatea, apropierea, retragerea în sine etc. (Cosnier, pp. 17-18).

În viața adulților ca și a copiilor emoțiile îndeplinesc două funcții (Botiș, 2007, p. 11):

- ✓ de comunicare a unei nevoi/trebuințe;
- ✓ de ghidare a comportamentului.

Dezvoltarea emoțiilor, dependentă de maturarea creierului, poate fi alterată de influențele mediului. Emoțiile copiilor sunt însoțite adesea de schimbări fiziologice (accentuarea respirației, creșterea ritmului cardiac, înroșirea feței etc.), comportamentale (expresivitate emoțională) sau cognitive inserând modul de gândire al copilului („Un copil în parc m-a lovit și m-a înjurat”). Fiecare emoție are o modalitate proprie de manifestare (ex. plâns, zâmbit, încruntare) și e însoțită de anumite procese neurochimice (Anderson și Colombo, 2003, p. 201, apud Petrovai, 2011). Cel mai eficient mod de recunoaștere și înțelegere a emoțiilor este experimentarea în familie, grădiniță și cercul de prieteni.

După cum se știe emoțiile alimentează mintea rațională. Chiar dacă ar exista un anumit echilibru între emoție și rațiune deseori sentimentele pot prelua controlul copleșind individul care își pierde

capacitatea cognitivă, de concentrare, puterea de a comunica. În acest caz, „costul emoțional al lipsei unei racordări în copilărie poate fi unul foarte mare pentru tot restul vieții – și nu doar pentru copil” (Goleman, 2001, p. 131). Neglijența emoțională, abandonul, amenințările, umilințele sau alte tratamente reprobabile pot produce traume în viața copilului pe termen nelimitat.

Câteva dintre regulile privind modalitățile de exprimare a emoțiilor se pot învăța de timpuriu prin educație dar și prin puterea exemplului:

- Minimalizarea exprimării emoțiilor.
- Exagerarea a ceea ce simte cineva prin exacerbarea expresiei emoționale.
- Inlocuirea unui sentiment cu altul (este nepolitic să refuzi și de aceea afișezi o mină falsă dar pozitivă) (idem, 2001, p. 144).

Încă de la naștere părinții/adulții trebuie să înțeleagă dezvoltarea afectivă a copiilor, condițiile sociale/familiale care au generat probleme emoționale și să-i ajute să-și înțeleagă sentimentele, să fie sensibili la trăirile celorlalți, să deprindă modalități de gestionare a stărilor afective prin care trec. „Prin pregătirea lor emoțională, prin discuții cu copiii despre sentimentele lor și despre cum trebuie ele înțelese, fără critici sau judecăți de valoare, despre cum se rezolvă diverse situații emoționale, pregătindu-i pentru ceea ce trebuie să facă de pildă în situația în care este vorba despre lovire sau retragere în momentele de tristețe” (John Gottman, apud Goleman, 2001, p. 275). În familie sau la grădiniță copilul este învățat să mulțumească dacă a primit ceva, să zâmbească, să-și ascundă dezamăgirea atunci când expectanțele îi sunt înșelate. Cuvintele călăuzitoare, lauda, blândețea comunică iubire. Derulând activități împreună cu copilul, alocându-i timp și afecțiune părintele/educatoarea îl poate cunoaște mai bine, îi poate împărtăși gânduri și sentimente. Alte forme de afecțiune cu rol important în dezvoltarea emoțională a copilului îl reprezintă mângâierile și încurajările. Incurajarea hrănește emoțional copilul, îi conferă sentimentul siguranței. Chiar dacă uneori se exprima exploziv, copilul trebuie lăsat să-și exprime liber sentimentele. Bucuria, mulțumirea se datorează încrederii. Aceasta „se consolidează într-un mediu familial sigur, echilibrat, securizant, coerent...Mai târziu pe acest sol sufletesc, încrederea se poate modela – fie în sensul amplificării, fie în cel al compromiterii ei în relațiile cu ceilalți copii, cu ceilalți adulți, cu educatoarea” (Albu, 2009, p. 95). Astfel își pot extinde relațiile, vor înțelege și vor respecta regulile sociale. Nu același lucru se poate spune despre acțiunile copilului unde trebuie să existe limite în ceea ce i se permite să facă.

Deasemenea, în mediul preșcolar, foarte importantă pentru copil și pentru educatoare este empatia. Posibilitatea descifrării stărilor prin care trece copilul, înțelegerea punctelor lui de vedere facilitează consolidarea unor relații pozitive în cadrul grupei, găsirea celor mai pertinente modalități de influențare a copiilor: „Oglindind sentimentele și nevoile celuilalt îi întindem, de fapt, o mână de ajutor. Această atitudine îl îndeamnă pe celălalt, pe de o parte, să se situeze în interior, să coboare în propriul suflet pentru a se asigura de starea sa interioară și pe de altă parte îi oferă ascultarea binevoitoare de care acesta are nevoie pentru a-și găsi propriile resurse” (Th. D’Ansembourg, 2006, apud Albu, 2009, p. 168). „Empatia este o intrare în rezonanță afectivă cu cineva care presupune a pune în surdină propriile stări, fără însă a renunța total la ele” (idem, p. 136) este „starea care ne unește dincolo de cuvinte sau în spatele cuvintelor, este un transfer subtil în lumea subiectivă a celuilalt, este o dorință de a simți ceea ce simte celălalt, grija pentru sensibilitățile partenerului, dorința de a le ieși în întâmpinare” (idem, 2009, p. 206). Esența ei – de a percepe ceea ce simt ceilalți fără ca ei să se exprime prin cuvinte, duce la altruism, la încredere, la răbdare și nu în ultimul rând la înțelegerea nevoilor celorlalți. Copilul plânge când vede un alt copil căzând, alină pe cineva care plânge și-o oferă o jucărie. Cel mai avansat nivel empatic în copilărie – copilul înțelege

o supărare dincolo de situația imediată, manifestă atașament față de persoanele aflate în situație de risc, sărace, oprimate sau marginalizate.

Goleman consideră că a empatiza presupune existența unor capacități de tipul: a privi din perspectiva celuilalt, a putea să-i ascuți pe ceilalți și a reține prin selecție ceea ce este semnificativ, a ne îmbunătăți sensibilitatea la stările/sentimentele celorlalți. „Primele lecții de empatie - scrie Goleman le primim din fragedă copilărie, când mama și tata ne țin în brațe. Aceste legături emoționale primare sunt baza pe care învățăm să cooperăm și să fim cooptați într-un joc sau într-un grup” (2001, p. 137).

Când părinții manifestă o atitudine de indiferență sau agresivitate, capacitatea empatică a copiilor este compromisă. Potrivit lui Daniel Stern atunci când un părinte „nu reușește să-și manifeste empatia printr-o anumită gamă emoțională față de copil – bucurie, lacrimi, nevoia de îmbrățișări – copilul începe să evite să se mai exprime și eventual chiar să mai simtă acele emoții. Astfel întreaga gamă de emoții se presupune că începe să fie uitată, scoasă din repertoriul relațiilor intime, mai ales dacă de-a lungul copilăriei aceste sentimente continuă să fie ascunse și descurajate” (apud Goleman, 2001, p. 130).

Așadar, putem spune că emoțiile sunt trăiri subiective rezultate din acordul/discrepanța dintre trebuințele sau expectanțele unei persoane și realitate. Sunt stări interne caracterizate prin gânduri specifice, reacții fiziologice și expresii comportamentale, care dau culoare și dinamism relațiilor dintre oameni.

BIBLIOGRAFIE

1. Albu, G., (2009), *Educația, profesorul și vremurile. Eseuri de pedagogie socială*, Editura Paralela 45, Pitești;
2. Botiș, A., Mihalca, L., (2007), *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani - Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar*, București, UNICEF, Centrul Parteneriat pentru Egalitate;
3. Corsini, R. J., [1984] (1994), *Encyclopedia of Psychology* (Corsini Encyclopedia of Psychology and Behavioral Science), Ed. Wiley, New York;
4. Cosnier, J., (2002), *Introducere în psihologia emoțiilor și a sentimentelor*, Ed. Polirom, Iași;
5. Goleman, D., (2001), *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București;
6. Harre, R., & Parrott, W. G., (1996), *The Emotions: Social, Cultural and Biological Dimensions*, Sage Publications, London;
7. Petrovai, D., Botiș, A., Tudose, D., Constandache, S., (2008), *Vârsta preșcolară - Ghid pentru părinți*, Organizația Salvați Copiii, București.

ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE SOCIO EMOȚIONALĂ

PROF. CONSILIER FĂRCAȘ ADRIANA TEODORA, CJRAE CLUJ/ GRĂD.CU PP
„LUMEA PITICILOR,, DEJ

Rezumat

Dezvoltarea competențelor emoționale începe odată cu exprimarea emoțiilor primare și continuă cu exprimarea unor emoții mai complexe pe măsură ce copilul crește. Dezvoltarea emoțiilor pare să fie dependentă de maturarea creierului, însă poate fi alterată de influențele mediului.

Jocul este un element esențial de sprijinire în activitățile cu copiii preșcolari mai ales atunci când este investit cu finalități programate. Jocurile didactice transformă o activitate de învățare cu scopuri și sarcini instructive și educative bine determinate într-o activitate plăcută însă se va ține cont că în jocul didactic, v-a predomina învățarea și nu divertismentul. Jocurile dezvoltă capacitatea copilului de a lucra în grup, de a ști să se comporte în colectivitate, dezvoltă sociabilitatea copilului, nelăsându-l să devină izolat și să se închidă în el.

Cuvinte cheie: jocul, dezvoltarea emoțională

Orice demers didactic trebuie să pună accent pe formarea de competențe în concordanță cu particularitățile individuale ale educabilului, pentru ca acesta să se adapteze și să se integreze eficient în societate dar să și facă față problemelor actuale ale societății, în acest context formarea și dezvoltarea competențelor emoționale sunt prioritare.

Dezvoltarea competențelor emoționale începe odată cu exprimarea emoțiilor primare și continuă cu exprimarea unor emoții mai complexe pe măsură ce copilul crește. Dezvoltarea emoțiilor pare să fie dependentă de maturarea creierului, însă poate fi alterată de influențele mediului. Fiecare emoție are o modalitate proprie de manifestare (ex. plâns, zâmbit, încruntare) și e însoțită de anumite procese neurochimice (Anderson și Colombo, 2003, p. 201).

Cercetările arată că abilitățile de reglare internă precum conștientizarea și recunoașterea emoțiilor proprii și reglarea eficientă a exprimării emoționale în cadrul interacțiunilor sociale sunt critice pentru interacțiunile pozitive între colegi și pentru angajarea în sarcinile școlare (Denham, 1998; Denham, Salisch, Olthof, Kochanoff și Caverly, 2002; Denham și colab., 2003; Eisenberg și colab., 2001; Shields și colab., 2001 cit. în Fantuzzo și colab., 2005). Copiii triști, fricoși sau nervoși sunt preocupați, nu pot să se angajeze în sarcini de învățare și nu pot să se concentreze.

Exprimarea adecvată a emoțiilor presupune exprimarea acestora într-o manieră avantajoasă pentru interacțiune și pentru menținerea relațiilor sociale de-a lungul timpului. Din acest punct de vedere, a fi competent presupune: a conștientiza faptul că trebuie transmis un mesaj emoțional, a ști care expresie emoțională este adecvată pentru situația socială în cauză, a transmite mesajul într-o manieră convingătoare, a transmite mesajul afectiv ținând cont de regulile impuse (Denham, 2002).

Din punct de vedere pedagogic jocul este un element esențial de sprijinire în activitățile cu copiii preșcolari mai ales atunci când este investit cu finalități programate. Jocurile didactice transformă o activitate de învățare cu scopuri și sarcini instructive și educative bine determinate

într-o activitate plăcută însă se va ține cont că în jocul didactic, v-a predomina învățarea și nu divertismentul.

Pentru a deveni joc o activitate didactică trebuie să includă elemente de joc: surpriza, așteptarea, ghicirea, întrecerea individuală sau pe echipe. Momentele de tensiune și emoție însuflețesc în copil dorința de a câștiga, îi dezvoltă libertatea de gândire și de acțiune precum și încrederea în puterile proprii, îi dă inițiativă și cutezanță, perseverență și combativitate, spirit de cooperare în colectiv, corectitudine și disciplină prin supunere la regulile jocului.

Prin joc, copilul este modelat, îi sunt insuflăte conceptele standard de viață, de care el nu-și dă seama decât mai târziu, când va fi capabil să înțeleagă ce este lumea, ce este viața. Jocurile dezvoltă capacitatea copilului de a lucra în grup, de a ști să se comporte în colectivitate, dezvoltă sociabilitatea copilului, nelăsându-l să devină izolat și să se închidă în el.

Așadar, jocul nu este doar o activitate strict individuală, determinată de imperative exclusiv biologice, ci și una socială, răspunzând trebuințelor de comunicare și cooperare. A opune spațiului ludic al copilului lumea obiectivității reprezintă o gravă eroare. Lumea jocului trebuie utilizată ca modalitate de realizare, prin simbioză progresivă, a acceptării și înțelegerii treptate de către copil a lumii reale a adulților, lume în care de multe ori îi pare acestuia ca străină și ostilă.

Confruntarea cu diverse obstacole în interiorul activității ludice și asumarea sarcinilor de a le depăși, respectând totuși regulile jocului stabilite de comun acord cu ceilalți participanți, oferă la rândul său copilului posibilitatea formării și dezvoltării comportamentului voluntar, a unor trăsături pozitive de caracter, contribuind concomitent la asigurarea echilibrului intelectual și afectiv al acestuia. În cadrul jocului, copilul își dezvoltă abilitatea de a coopera, de a înțelege că a te juca cu ceilalți copii înseamnă să ascuți ceea ce spun și să răspunzi (Vaugh și colab, 2000; Wilburn, 2000). Jocul este modalitatea cea mai solicitantă din punct de vedere emoțional a preșcolarului de 4-5 ani, în joc copilul fiind solicitat sub toate aspectele sale: gândirea, reacția implicarea, exprimarea atât a gândurilor cât și a emoțiilor.

Ținând cont de particularitățile copiilor de grădiniță, este necesar ca în cadrul activităților să li se asigure elevilor un climat de securitate terapeutic și compensator care să le dea o stare de siguranță afectivă și psihică care să determine în structurile lor mentale, psihice și sufletești ale acestora o predispoziție spre a participa la activitate (joc), o motivare spre a-și consolida deprinderile de comportament bune, fără ca aceștia să aibă impresia că sunt constrânși. Pentru ca abilitățile emoționale să se dezvolte este necesar să oferim copiilor preșcolari contexte adecvate de învățare și exersare a lor, să oferim modele adecvate de exprimare a propriilor emoții, de rezolvare a propriilor probleme emoționale, să avem răspunsuri adecvate care să sprijine copiii să își înțeleagă propriile emoții să învețe să și le gestioneze în cadrul relațiilor cotidiene.

Proiect de activitate

Aria curriculară: Educație pentru societate

Domeniul: Dezvoltare socio-emoțională

Grupa: mare

Tema activității: „*Coșulețul emoțiilor*„

Scop: Recunoașterea emoțiilor de bază, denumirea lor corectă și identificarea cauzelor și consecințelor reacțiilor emoționale.

Obiective operaționale:

- Să identifice reacțiile emoționale ale celorlalți și pe cele proprii
- Să descrie și denumească corect emoțiile date
- Să recunoască contextele în care se manifestă diferite emoții și posibile cauze ale acestora
- Să denumească o soluție pentru o situație problemă
- Să formeze un întreg din bucăți

Elemente de joc: Surpriza, aplauzele.

Strategii didactice:

Metode: conversația, explicația, demonstrația, expunerea, exercițiul, problematizarea.

Material didactic: situații ilustrate, farfurii din carton, lipici, bețișoare, păpușă, coșuleț, emoticoane

Durata activității: 40 de minute

Secvența didactică	Organizarea activității	Strategii didactice	Evaluare/feedback
Moment organizatoric	Asigurarea unui climat optim desfășurării activității prin: aerisirea sălii, aranjarea mobilierului, pregătirea materialelor necesare pentru desfășurarea activității și organizarea copiilor.		Observarea comportamentului nonverbal
Captarea atenției	Copiii li se prezintă un personaj, o jucărie din pluș pe nume „ <i>Emoțica</i> ” căreia îi plac jocurile și are nevoie de ajutorul lor. Ea îi roagă pe copii să descopere împreună surprizele din coșuleț.	Expunerea	Observarea comportamentului verbal și nonverbal
Anunțarea temei și a obiectivelor	Astăzi, ne vom juca împreună cu <i>Emoțica</i> jocul: „ Coșulețul emoțiilor ”.	Expunerea	Observarea comportamentului verbal și nonverbal
Desfășurarea activității	Descrierea jocului. <i>Emoțica</i> va chema un copil să extragă o imagine din coșuleț, să o descrie și așeze pe un panou. La semnalul: „ <i>Spune mai departe!</i> ”, copilul indică un alt coleg care să continue descrierea (identifică și denumește emoțiile trăite de personaje). Ex: Se simte trist pentru că nu se joacă nimeni cu el. Este vesel pentru că se joacă cu prietenii săi. Din nou, la semnalul dat de <i>Emoțica</i> „ <i>Spune mai departe!</i> ”, al doilea copil cheamă un alt coleg care să răspundă (identifică cauzele reacțiilor emoționale). Ex: - De crezi că se simte trist....vesel....bucuros....furios...?	Explicația Demonstratia Problematizarea Conversația	Observarea comportamentului copiilor Aprecieri generale și individuale

	<p>- Ce crezi că poate face? Jocul continuă astfel până la epuizarea ilustrațiilor din coșuleț. Răspunsurile corecte sunt apreciate cu aplauze din partea colegilor.</p> <p>Proba 2. Emoțica îi invită pe copii să se joace un alt joc pe nume : „Din bucăți ,întreg”.</p> <p>Copiii sunt așezați la măsuțe tip clasă. Li se distribuie jetoane reprezentând copii ce exprimă diferite emoții. Ei au sarcina de a alcătui întregul (corpul) din trei bucăți. Lipsește bucățile obținute pe o hartie dreptunghiulară , le atașează un bețișor pe dosul lor formând siluete .</p> <p>Proba 3, „Ghicește cum mă simt” Consilierul mimează diferite emoții, sarcina copiilor este de a le ghici, ridicând silueta potrivită emoției identificate și de a verbaliza opțiunea. Ex: - De ce ai ridicat acest emoticon ? - Cum crezi că m-am simțit eu acum?</p>	<p>Explicatia</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Aprecierea corectitudinii rezolvării sarcinii.</p>
Încheierea activității	<p>La finalul activității se fac aprecieri individuale și colective . Se oferă copiilor siluetele confecționate de ei drept recompensă .</p>		<p>Aprecierea lucrărilor individuale</p>

Bibliografie:

1. Educație pentru societate, nivel 3-5ani „*Detectivul de emoții*”, soft educațional de învățare integrată pe teme de educație socio-emoțională, ed. Edu.
2. Lucrare metodică științifică grad didactic I „**Jocul –modalitate de dezvoltare emoțională la preșcolari**”, Cluj-Napoca, Seria 2012-2014.

ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO - EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF.ÎNV.PREȘC. FERDINANT NICOLETA
G.P.P.NR.1-CARACAL, OLT

Prin activitatea din grădiniță copiii învață nu numai despre regulile sociale și modul de interacțiune cu ceilalți, ci și despre manifestarea adecvată a emoțiilor. Își dezvoltă competențe emoționale referitoare la trăirea, exprimarea, înțelegerea și recunoașterea emoțiilor, și ceea ce este foarte important, faptul că dobândesc unele strategii de reglare emoțională adecvate vârstei, necesare pentru gestionarea corectă a emoțiilor negative, în consecință, o adaptare mai bună la cerințe. Copiii învață despre emoții și modul în care pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale, prin practicile de socializare utilizate de către educatoare și părinți. Așadar, competențele emoționale și cele sociale se influențează reciproc.

Rezultatele pozitive sunt influențate și de relația educatoare-copil. Este foarte important ca educatoarea să identifice mijloacele prin care să prevină dezvoltarea deficitară a competențelor sociale și emoționale în perioada preșcolară, știindu-se că aceasta are efecte negative asupra adaptării copiilor în adolescență sau în viața adultă

Nivel II :5-6 ANI

Activități desfășurate : Joc : "Surpriza"

Competență generală:

- inițierea și menținerea unei relații, a interacțiunii cu alții;

Obiective specifice:

- să stabilească relații de prietenie cu un copil;
- să denumească cum își alege prietenii;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, să ofere o jucărie ;

Materiale necesare: - câte trei jucări (mașini, păpuși);

Descrierea activității :

1. Educatoarea -ia pe rând câte un copil și îi propune ca împreună să facă o surpriză unor copii. I se dau trei jucării și i se cere să le pună în gentuțele unui număr de trei copiii, se cere apoi să spună de ce a dorit să facă surpriză primului copil (se notează răspunsul, reacția). Apoi, pentru a se stabili modul de percepere reciprocă și simpatiile i se pun și anumite întrebări: „Care dintre copii crezi că îți va face și ție o surpriză?” și i se cere să motiveze de ce crede că acel copil va face acest gest?- Sau „Cine ai dori să-ți facă surpriză și de ce?”

Pentru a determina gradul de stabilitate a simpatiilor peste câteva zile v-om utilizat o variantă de joc: „Cea mai frumoasă jucărie”

Descrierea activității :Varianta de joc

2. Educatoarea oferă fiecărui copil-separat-câte trei jucări noi și întrebat care este ordinea care-i plac, se notează acest aspect. Copilul este solicitat cu tact și delicatețe să le ofere tot sub formă de surpriză în ordine copiilor cu care ar dori cel mai mult să se joace.

Recomandări:

- discuții cu copiii pe următoarele aspecte;
- de ce i-au plăcut aceste jucării?
- de ce a pus-o pe cea mai frumoasă lui Matei ,pe alta lui Radu ,pe alta Mariei? cine crede că de data aceasta îi va face și lui o surpriză? și „de ce” sau de la cine ar dori să primească un dar și de ce?

Educatoarea va analiza cum a reacționat fiecare copil la propunerea de a oferi jucării preferate, iar pentru a spori gradul de precizie al preferințelor peste câteva zile copiii sunt întrebați cui au făcut surprize, când s-au jucat ultima oară cu „surprizele” și de ce?

Celor ce nu li s-a făcut nici o „surpriză”, le pun câteva jucări , pentru a nu fii dezamăgiți; iar celor ce primesc prea multe „surprize”, le împart , pentru a preveni apariția sentimentelor de supraapreciere.

Acest joc, urmărește raporturile selective și preferințele, care presupun opțiuni într-o situație conflictuală și trăirea unor stări emoționale pozitive prin faptul că cineva îți face o surpriză declanșând emoții de bucurie.

Activități desfășurate : Joc: "Cursa cu obstacole"

Competență generală: competențe sociale, inițierea și menținerea unei relații cu cei din jur;

Obiective specifice:

- să manifeste comportamente adecvate în joc cu alți copii ;
- să respecte regulile aferente unei situații de joc ;
- să învețe copiii să ofere ajutor;

Materiale necesare: - scăunele ,cutii de carton,jucării mari,măsuțe, fular;

Descrierea activității: Obiectele ce vor fi folosite în joc, scăunele, cutii, jucării, vor fi așezate, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu un fular, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Acest joc, se repetă până când fiecare copil din grupă a participat la joc.

Recomandări: - prin acest joc de mișcare, copiii învață să ofere ajutorul, exersează și copii se bucură împreună, poate să vină cu o idee de joc,să aibă inițiativă .

Activități desfășurate: Joc concurs:„Campionii”

Competență generală:

- conștientizarea emoțiilor ,exprimarea emoțiilor ,etichetarea corectă a emoțiilor;

Obiective specifice:

- să -și coordoneze și să-și regleze atenția;
- să fie atent, să accepte ajutor din partea adultului, să se detensioneze ;
- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbale, să manifeste emoții pozitive;

Materiale necesare:

-un coșuleț cu corzi de sărit, coșuleț cu mingi, coșuleț cu obiecte pentru aruncare la țintă;

Descrierea activității:

-educatoarea le spune că au în față trei coșulețe cu corzi de sărit ,mingi,și obiecte pentru aruncare la țintă; ne vom joci „Campionii” și copiii care vor reuși să facă câte cinci acțiuni din fiecare va primi buline în funcție de câte ori reușește acțiunea.Cei mai buni vor fii campioni.Voi solicita copiilor să spună ce cred ei ,dacă este ușor, dacă este greu,înaintea participării la joc.De câte ori vor reuși să sară cu coarda,să arunce mingea în sus s-o prindă,vor fi aplaudați,apreciați ,etc..Se vor nota atent răspunsurile și reacțiile la succesul sau insuccesul neprevăzut dar și la bucuria de a participa la întrecere între ei,de a câștiga.

Recomandări:

-în timp ce copiii participă la probele concursului de joc, săritura cu coarda, jocul cu mingea, aruncatul la țintă, vor fi încurajați, ajutați discret cu delicatețe;

- vor fi apreciați pentru efort, pentru curaj, celor timizi, le voi da încredere, în ei că pot să sară coarda, că pot să arunce mingea, că au reușit să arunce la țintă;

Această activitate produce reale sentimente de satisfacție morală iar faptul că sunt apreciați în mod pozitiv, le produce bucurie, entuziasm, iar faptul că se încurajau unii pe alții, în timpul jocului le învingeau emoțiile de început și țopăiau de fericire la fiecare reușită.

-la sfârșitul activității fiecare copil a fost apreciat, a primit buline roșii și medalioane de campioni la sport.

BIBLIOGRAFIE:

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Băban Adriana, Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

COLLET, P., Cartea gesturilor, Editura Trei, București, 2003.

DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPIII PREȘCOLARI

PROF. ÎNV. PREȘC. FILIP RAMONA GRĂDINIȚA PP. NR. 38 TIMIȘOARA

PROF. ÎNV. PREȘC. MIRON DIANA GRĂDINIȚA PP. NR. 38 TIMIȘOARA

În această lucrare ne-am centrat pe dezvoltarea socio-emoțională la preșcolari și am detaliat câteva aspecte fundamentale pe îndelete. Am exemplificat cercetări care ne arată că experiențele emoționale și sociale se dezvoltă simultan cu mecanismele cognitive care devin mai complexe în perioada preșcolară, și, pentru o înțelegere completă, dezvoltarea copilului trebuie să fie privită atât din perspectiva dezvoltării socio-emoționale, cât și a celei cognitive.

Vârsta preșcolară se caracterizează prin dezvoltare accelerată în toate planurile: fizic, cognitiv și socio-emoțional. Aceste planuri se află în strânsă interacțiune și pot fi separate doar artificial, pentru a fi investigate sau înțelese mai ușor. De exemplu, capacitatea de a inhiba un răspuns (funcție cognitivă) depinde în mare măsură de maturarea ariilor cerebrale frontale (aspect fizic) și are consecințe importante la nivelul interacțiunilor sociale, de exemplu așteptarea rândului (aspect socio-emoțional). Din această cauză, mulți cercetători care investighează diverse aspecte cognitive fac acest lucru în strânsă relație cu funcționarea socio-emoțională, vorbind despre cogniție socială, respectiv funcții cognitive puse în slujba adaptării sociale. Cu toate acestea, în această lucrare ne vom centra pe dezvoltarea socio-emoțională la preșcolari, pentru a detalia câteva aspecte fundamentale pe îndelete.

În perioada preșcolară, copilul denumeste și recunoaște emoțiile proprii și ale persoanelor din jur, acest lucru permițându-i să răspundă adecvat la propriile trăiri emoționale, cât și la ale celorlalți. La vârsta de 3 ani, copilul denumeste și recunoaște emoții precum: bucuria, furia, frica și tristețea, ajungând ca la vârsta de 5-6 ani această paletă de etichete verbale să fie mult mai amplă, fiind incluse de exemplu și rușinea, vinovăția sau jena. În perioada preșcolară, limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate și, ceea ce este cel mai semnificativ, raportarea la posibilele cauze ale sentimentelor oamenilor este din ce în ce mai frecventă. Din moment ce sunt capabili să vorbească despre emoții înseamnă că pot avea o viziune mai obiectivă asupra emoțiilor, pot să încerce să înțeleagă propriile emoții și să asculte ce spun alții despre emoțiile lor. Limbajul emoțiilor are așadar implicații semnificative pentru dezvoltarea emoțională a copilului.

În eforturile lor de a înțelege cauzele emoțiilor, preșcolarii încep să asocieze diferite sentimente cu situații tipice cum ar fi, de exemplu, recunoașterea faptului că ceva care te împiedică să-ți îndeplinești scopurile sau pierderea a ceva drag te va face trist (Harris, 1989; Stein, & Levine, 1989). Ei realizează așadar asocierea între emoții, pe de o parte, și gânduri și așteptări cu privire la evenimente, pe de altă parte. Sesizarea conexiunilor dintre sentimente și gânduri la vârsta preșcolară este reflectată și în înțelegerea faptului că emoțiile pot fi evocate și prin intermediul gândurilor despre evenimente trecute. De exemplu, până la vârsta de cinci ani copiii înțeleg faptul că cineva

poate să fie trist când vede o pisică care îi amintește de pisica pe care ea/el tocmai a pierdut-o (Lagattuta, Wellman, & Flavell, 1997; Lagattuta & Wellman, 2001). O tendință interesantă care se observă la preșcolari este faptul că ei înțeleg mult mai bine cauzele emoțiilor negative decât a celor pozitive (Dunn, & Hughes, 1998; Fabes et al., 1991). Înțelegerea emoțiilor de către preșcolari este totuși încă limitată. Ei au dificultăți în înțelegerea modului în care emoțiile se pot baza pe credințe/gânduri false. Putem ilustra acest lucru cu un experiment foarte cunoscut în literatura de specialitate despre testarea diferenței dintre aparență și realitate, o variantă a testului bazat pe credințe false. Un experimentator îi arată unui copil o cutie de bomboane și îl întreabă ce crede că se află înăuntru. Copilul răspunde că sunt bomboane și este foarte surprins când i se arată că sunt de fapt creioane. Copilul este întrebat apoi cum consideră că s-ar simți un alt copil când ar vedea cutia (înainte să afle ce e de fapt înăuntru) - de regulă, pe la 3 ani copilul spune că acesta din urmă va fi surprins, la fel cum a fost și el, și nu bucuros (cum ar trebui să fie, pentru că încă nu cunoaște conținutul real al cutiei). Prin aceasta ni se arată că încă la 3 ani copiii transferă propriile emoții și credințe asupra celorlalți și nu pot ține cont de credințele false ale celorlalți. De la 4-5 ani însă, copiii vor fi capabili să rezolve cu succes testul. Datorită faptului că preșcolarii încep să facă distincția dintre realitate și aparență, aceștia încep să înțeleagă faptul că modul în care își exprimă emoțiile influențează dinamica relațiilor cu ceilalți oameni. Înțeleg faptul că o persoană nu-și arată adevăratele sentimente pentru a proteja astfel o altă persoană, începând să folosească regulile de exprimare emoțională (norme transmise social cu privire la felul în care este adaptativ să-ți exprimi emoțiile în diferite circumstanțe) (Banerjee, 1997; Cole, 1986). Pe măsură ce copiii cresc, discuțiile despre emoții sunt integrate în conversațiile zilnice, în citirea poveștilor, în discuții despre evenimente ce urmează să se întâmple, în istorii personale etc. Rolul acestor conversații pentru înțelegerea emoțiilor derivă din:

a) creșterea competențelor lingvistice, care oferă un fundament lexical pentru împărtășirea experiențelor psihologice care sunt, de altfel, foarte dificil de definit, înțeles și comunicat celorlalți.

b) faptul că adulții vorbesc cu copiii despre oameni.

Astfel, ori de câte ori un copil întreabă "de ce?" despre sentimente sau comportamente pe care le observă la alții, ei sunt învățați implicit despre cum funcționează mintea. Conversațiile educator/părinte-copil despre dorințe, sentimente, comportamente și gânduri îi ajută pe copii să înțeleagă mecanismele psihice - cuvintele categorizează experiența psihologică dându-i coerență și criterii pentru înțelegerea acesteia. Mai mult decât atât, conversațiile despre emoții oferă un cadru de transmitere a valorilor culturale, evaluărilor morale, atribuirilor cauzale și a altor sisteme de credințe ale părinților și educatorilor. Cu privire la acest aspect, în comparație cu regulile explicite date de părinți copiilor, referirile la sentimente și emoții sunt un predictor mult mai important pentru dezvoltarea timpurie a conștiinței la copii (Laible & Thompson, 2000). Educatorii și părinții care discută mai frecvent și mai elaborat despre emoții au copii care pot conceptualiza emoțiile mult mai exact și mai variat (Brown & Dunn, 1996; Denham, Zoller, & Couchard, 1994; Dunn, Brown, & Beardsall, 1991). Există o serie de elemente de elaborare a conversațiilor care oferă copilului baza pentru înțelegerea emoțiilor, cum ar fi: descrierile făcute de adulți, explicațiile date de către adulți cu privire la cauzele emoțiilor și la consecințele acestora, întrebările cu privire la modul în care au înțeles emoțiile, transmiterea/explicarea și învățarea strategiilor de management ale emoțiilor (Ontai & Thompson, 2002). Toate aceste cercetări ne arată că experiențele emoționale și sociale se dezvoltă simultan cu mecanismele cognitive care devin mai complexe în perioada preșcolară, și, pentru o înțelegere completă, dezvoltarea copilului trebuie să fie privită atât din perspectiva dezvoltării socio-emoționale, cât și a celei cognitive.

În această etapă de vârstă copilul dobândește o abilitate esențială pentru dezvoltarea ulterioară și anume autoreglarea emoțională (controlul propriilor emoții și dorințe). Aceasta implică abilitatea de inițiere, inhibiție sau modulare a proceselor fiziologice, a cognițiilor și a comportamentelor relaționate cu emoțiile astfel încât să fie atinse scopurile individuale (Thompson, 1990). Preșcolarii pot identifica modalități diferite de interpretare a evenimentelor în încercarea de a le face inofensive; prin discuțiile cu ceilalți, ei pot să își împărtășească sentimentele și să asculte interpretările altora (Schaffer, 2007). Așadar, pentru a-și regla emoțiile negative preșcolarul folosește deja strategii comportamentale (distragere prin joc), strategii cognitive (mutarea gândurilor de la situație, considerarea lucrurilor într-o lumină mai pozitivă) sau verbale (discutarea emoțiilor cu alții, reflecția asupra lor). Un aspect esențial în reglarea emoțională este dezvoltarea abilității de a diferenția între stresori care pot fi controlați (de ex., o sarcină pe care trebuie să o realizeze) și cei care nu pot fi controlați (de ex., proceduri medicale dureroase). Copiii mai mari recunosc mai repede circumstanțele care nu pot fi controlate și încearcă să se adapteze la situație, nu să o schimbe. Importanța abilității de autoreglare emoțională este demonstrată de asocierea unei reglări emoționale eficiente cu o competență socială ridicată și probleme comportamentale scăzute. Setul de abilități care ajută individul să-și atingă scopurile personale în interacțiunile sociale, menținând în același timp relații pozitive cu ceilalți, reprezintă competența socială (Saarni, 1999). Copiii care sunt mai capabili să își inhibe comportamentele neadecvate, care amână recompensele și folosesc metode cognitive pentru a-și controla propriile emoții și comportamente, sunt mai competenți social, mai plăcuți de către colegi și mai bine adaptați (Calkins, 2000). Evoluția interacțiunilor la preșcolari este sprijinită și de faptul că la vârsta de 4-5 ani se dezvoltă teoria minții, adică abilitatea de a înțelege faptul că ceilalți oameni au o lume internă care este diferită pentru fiecare individ (Benga, 2002).

Începând cu vârsta de 2-3 ani, interacțiunile devin tot mai sofisticate: copiii devin capabili să se joace împreună și nu doar unul lângă celălalt. Astfel, perioadele de interacțiune sunt mai lungi și mai frecvente și apare și jocul cooperativ și reciproc. În plus, copiii devin mai selectivi în alegerea partenerilor de joacă, criteriile de selecție fiind acum mai ales de ordin fizic (Shaffer, 2007). Aspectul selectiv se poate observa și în segregarea tot mai marcantă a grupurilor de copii în funcție de gen: începând cu vârsta de aproximativ 3 ani, băieții preferă să se joace cu băieții și fetele cu fetele, o tendință care va continua de-a lungul întregii copilării (Maccoby, 1998). Selectivitatea se manifestă, de asemenea, în preferința copiilor pentru anumiți indivizi: prietenia devine un lucru semnificativ și important, iar copiii se vor asocia mai ales cu cei pe care îi plac, pe care îi apreciază și a căror companie este căutată activ.

Începând cu vârsta de 2-3 ani, copilul începe să atribuie funcții simbolice obiectelor, de pildă, păturica va deveni mantia unui prinț sau pelerina lui Superman. Acest tip de joc este numit în literatura de specialitate joc simbolic. Preșcolarii se angajează intens în jocuri simbolice, existând diferențe interindividuale atât în cantitatea și calitatea acestora, precum și în gradul de interacțiune cu alți copii. Cercetătorii au arătat că acei preșcolari care se angajează în interacțiuni cu alți copii de la o vârstă mai mică sunt mult mai competenți social la vârsta școlară decât cei care interacționează mai puțin. Mai mult, copiii care la vârsta de 4 ani au deja prieteni vor fi cei care la vârsta de 9 ani vor raporta un sprijin mai mare din partea prietenilor (Howes, Hamilton, & Philipsen, 1998). Jocul este activitatea principală pe care preșcolarii o realizează și care, pe lângă dezvoltarea cognitivă, duce și la construirea reprezentărilor despre modul în care copilul trebuie să se comporte în relațiile cu ceilalți. În modul în care se joacă preșcolarii și mai ales în alegerea partenerilor de joacă, pe lângă selectivitatea menționată mai sus, se manifestă și stereotipurile de gen, apărute mai ales din educația

pe care părinții și educatorii o dau copiilor. Astfel, fetițele se joacă în grupuri de fetițe, cu jucării „specifice fetițelor” - păpuși, hăinuțe, jucării care simbolizează obiecte casnice etc. - iar băieții se joacă în grupuri de băieți cu jucării „specifice băieților” - mașinuțe, cuburi, etc. Studiile arată faptul că aceste stereotipuri pe care preșcolarii le învață vor avea consecințe și asupra dezvoltării cognitive a copiilor, favorizându-se o dezvoltare diferențiată în funcție de sex. În consecință, se recomandă educatorilor să asiste copilul în explorarea și descoperirea jucăriilor nespecifice genului: să implice fetele în jocuri care dezvoltă nu numai abilitățile verbale (prin jocul cu păpușile), ci și abilitățile cognitive și motorii, oferindu-le oportunitatea de a-și forma competențe în cât mai multe domenii de activitate; să implice băieții în jocuri considerate de a fi „specifice fetelor” precum săritul corzii, șotron și altele (care contrazic stereotipurile de gen), flexibilizând astfel convingerile de gen și îmbogățind repertoriul comportamental al copiilor. Unul dintre cele mai interesante aspecte din dezvoltarea socio-emoțională (dar și cognitivă) a preșcolarilor este dobândirea identității de gen, respectiv capacitatea copilului de a identifica în mod corect propriul său gen și pe cel al altora. Încă de la vârsta de 2 ani jumătate-3 ani, copiii pot să eticheteze și să stabilească corect sexul celorlalți. Stabilitatea genului - înțelegerea faptului că genul este o caracteristică permanentă, care nu se schimbă în decursul vieții - se atinge spre vârsta de 4 ani. De la vârsta de 5- 6 ani se dezvoltă constanța genului, respectiv înțelegerea faptului că o persoană își păstrează sexul, chiar dacă în aparență, prin haine ori coafură genul pare a fi schimbat. De acum înainte ei vor putea înțelege de exemplu faptul că băieții nu se schimbă în fete dacă își lasă părul să crească sau dacă îmbracă rochii.

Conceptul de sine, care reprezintă imaginea pe care copiii și-o formează despre ei înșiși, continuă să se dezvolte în această perioadă. Preșcolarul se descrie pe sine în termeni concreți, caracterizările cuprinzând trăsăturile sale fizice sau activitățile pe care el le practică. Astfel, copiii mici se văd mai mult în termeni de înfățișare și de posesiuni (de ex., Am ochi albaștri, Am o bicicletă,) și de acțiuni pe care le pot realiza (de ex., Știu să patinez, Ajut la cumpărături). Spre deosebire de școlari, care sunt mai realiști în ceea ce privește propria persoană, preșcolarii se descriu în termeni optimiști, menționând despre ei înșiși doar trăsături pozitive. Lockhart (2002) spune despre acest optimism al copiilor că este benefic pentru că îi ajută în procesul de învățare, menținând motivația acestora în continuarea unor sarcini la care au eșuat inițial. Este important de menționat și modul în care preșcolarii fac aprecieri despre natura privată a sinelui, respectiv faptul că preșcolarii nu fac încă distincția clară între sentimentele proprii (interne) și comportamentul pe care ei îl manifestă în public (Schaffer, 2007).

Abilități socio-emoționale implicate: Copiii își pot exercita abilitățile de autoreglare emoțională, precum gestionarea emoțiilor negative generate de posibilitatea de a fi eliminat din joc. Reglarea cu succes a emoțiilor negative și continuarea jocului vor spori competența socială a copilului. Totodată, acest joc implică abilități de interacțiune socială, ca de exemplu așteptarea rândului de a primi mingea și de a urma regulile. Pentru că această perioadă este importantă din punctul de vedere al formării identității de gen, implicarea copiilor de ambele genuri în joc va contribui la o înțelegere mai extinsă a rolurilor de gen și la diversificarea repertoriului de comportamente. În concluzie, stimulând implicarea copiilor în acest joc, educatoarele vor putea să dezvolte abilitățile de cooperare, de așteptare a rândului, de urmare a regulilor și de gestionare a emoțiilor negative ale preșcolarilor. În loc de încheiere... Informațiile de mai sus fac referire la copiii care se dezvoltă tipic. Pe lângă aceștia, există și copii care au trasee atipice de dezvoltare, trasee care pot merge de la dificultăți minore (de ex., tendința de izolare de grupul social) până la probleme mai grave (de ex., autism) sau, la polul opus, până la copii cu performanțe deosebite la

vârste foarte mici (de ex., pianiști de performanță la 6 ani). Pentru a putea interveni eficient în cazul copiilor cu dezvoltare atipică este vital să cunoaștem care este traseul tipic, iar mai apoi să evaluăm dezvoltarea în funcție de acest traseu. Cunoașterea în stadiul actual al cercetării prezintă încă multe necunoscute privind dezvoltarea umană, însă, după cum se observă, se cunosc deja numeroase aspecte. În consecință, recomandarea specialiștilor este de a realiza evaluări frecvente ale dezvoltării copiilor, strict cu scopul de a observa care e nivelul de dezvoltare și ce ar trebui ameliorat. Această evaluare nu se referă în primul rând la testarea de cunoștințe, ci, dimpotrivă, la evaluarea funcțiilor cognitive și socio-emoționale care pot deveni predictorii pentru traseul de dezvoltare al copilului. În consecință, evaluarea la vârsta preșcolară trebuie să cuprindă mai ales observații periodice pe baza unor criterii precise și care să evidențieze punctele forte și punctele slabe din dezvoltarea copilului. Firește, specialistul este cel care va lucra cu cazurile atipice, însă de cele mai multe ori cadrul didactic este persoana cea mai potrivită pentru a semnaliza posibilele dificultăți pe traseul de dezvoltare al copilului. Rigurozitatea evaluării bazată pe cunoștințe preluate din cercetarea fundamentală va ajuta cadrul didactic pe de o parte să nu se precipite atunci când apare un semn pentru prima dată și să nu pună un „diagnostic” precoce, iar pe de altă parte nici să nu aștepte până când se instalează o anumită tulburare.

PLAN DE INTERVENȚIE EMOȚII ȘI MANAGEMENTUL EMOȚIILOR

Prof. prepr. FODOR LUCIA

Șc. Gimn. Serafim Duicu, Grăd. P. P. Nr.12 Tg. Mureș

Dezvoltarea emoțională la preșcolari se reflectă în achiziția unor abilități sau competențe specifice de prelucrare, exprimare și control emoțional, denumite competențe emoționale. Înțelegerea emoțiilor presupune abilitatea de a identifica trăirile emoționale, evaluarea inițială a mesajului emoțional transmis de celălalt. În studiul problemelor emoționale sau de comportament se pune de la început întrebarea dacă preșcolarul este doar emotiv, dacă problema privește doar „balanța emoțională” sau trece printr-o dezvoltare stadială a inteligenței emoționale și sociale. Maturizarea psihologică este rezultatul dezvoltării. Nu de puține ori s-a constatat că problemele emoționale sau de comportament ale copiilor indică deficit în dezvoltarea unor abilități socio-emoționale. Înțelegerea acestei relații este de un real folos factorilor educativi în a-și centra intervenția pe nevoia copilului și pe dezvoltarea comportamentelor alternative, care să susțină adaptarea la contextul social al copilului. Fiecare copil are un profil expresiv specific al frecvenței intensității și duratei emoțiilor de bază și a celor complexe.

Preșcolarii au capacitate de a numi emoțiile de bază, de a-și exprima empatia față de alte persoane, de a numi emoții sociale mai complexe. Reglarea emoțională constă în modificarea răspunsului emoțional în funcție de necesitățile contextului social: inhibarea comportamentului agresiv ca răspuns la frustrare, reglarea intensității emoționale prin strategii de comutare a atenției, reglarea expresivității faciale a emoției. Experiențele cu care ne confruntăm zilnic, ne demonstrează că persoanele eficiente și mulțumite de ele sunt cele care își cunosc emoțiile, stăpânesc și abordează corect emoția celorlalți. Toate informațiile legate de componentele emoțiilor, ne ajută să găndim metode pentru a sprijini dezvoltarea emoțională.

EMOȚII ȘI MANAGEMENTUL EMOȚIILOR

I. Definirea problemei: abilități sociale și de comunicare scăzute

II. Descrierea problemelor:

- în plan comportamental:

Elevii cu o cunoaștere de sine scăzută pot avea comportamente precum: la cererea cuiva de a enumera cele mai importante despre ei nu vor reuși să le identifice, devin agitați, pot avea senzația de nod în gât, le apare roșeața în obraji de rușine că nu reușesc să își exprime unele trăsături care îl caracterizează.

- în plan cognitiv:

Din acest punct de vedere elevii pot fi cuprinși de gânduri precum: „nu voi reuși să mă exprim”, „nu voi reuși să îmi îmbunătățesc aceste caracteristici”, nu conștientizează importanța cunoașterii de sine.

- în plan emoțional:

Acești copii nu reușesc să își exprime emoțiile, dorințele; poate intervenii și timiditatea sau lipsa de interes pentru a-și dezvolta capacitatea de autocunoaștere, cât și anumite stări de tristețe atunci când apar diferențe între ceea ce credem noi despre ei și ceea ce cred ei despre ei înșiși. Tristețea, bucuria și toate celelalte emoții simțite determină modificări corporale interne prin care organismul este pregătit pentru acțiune: inima bate cu putere, palmele transpiră, pupilele se dilată, crește presiunea sanguină. Aceste modificări nu apar concomitent iar odată cu scăderea intensității emoției, dispar. Modificările corporale sunt mai puțin intense în cazul emoțiilor pozitive. Familiarizarea copiilor cu semnificația acestor modificări corporale le permite conștientizarea emoțiilor pe de o parte iar pe de altă parte identificarea emoțiilor celorlalți.

Expresia facială permite comunicarea emoției. Există expresii faciale specifice anumitor emoții. Astfel furia este însoțită de tremurul nărilor, încordarea mușchilor maxilarului, arătarea dinților, roșeața feței.

Fredrickson, 1998, Fredrickson și Branigan, 2001; Lazarus, 1999, Smith, 2005, p. 573, ne prezintă 12 emoții și tendințele de gândire și acțiune asociate acestora: furie-atac; frică-fugă; dezgust-expulzare; vinovăție-reparație; tristețe-retragere; bucurie-joacă; interes-explorare;

mulțumire - a savura și integra; mândrie – a-și fixa obiective înalte, recunoștință – a fi prosocial și superioritate – a deveni mai bun.

III. Identificarea posibilor factori de formare și dezvoltare a problemei:

Posibili factori care au condus la abilități sociale și de comunicare scăzută sunt: lipsa de preocupare din partea adulților, cât și eșecul repetat în neidentificarea propriilor trăsături, caracteristici.

IV. Identificarea factorilor de menținere și de activare a problemei:

Factorii care mențin și activează problema sunt: utilizarea etichetelor, lipsa provocărilor care să îi ajute în acest sens, lipsa consilierului preocupat de acest aspect, feedback-ul nepotrivit din partea anturajului.

V. Planul de intervenție:

a) Obiectivul de lungă durată: dezvoltarea abilităților de comunicare și sociale..

b) Obiective specifice:

- Conștientizarea varietății reacțiilor emoționale în fața diferitelor situații
- Evidențierea elementelor specifice fiecărei emoții;
- Diferențierea între emoții funcționale și emoții disfuncționale;
- Provocarea unei reacții emoționale;
- Conștientizarea copiilor cu privire la anumite reacții pe care le au;
- Să conștientizeze unicitatea și complexitatea lor ca indivizi;
- Să identifice cât mai multe lucruri care îi caracterizează;
- Să învețe să evite etichetarea sau autoevaluarea globală;
- Să își dezvolte capacitatea de autocunoaștere;
- Să își exprime indirect emoțiile, gândurile, dorințele;
- Să își dezvolte capacitatea de cunoaștere și înțelegere a celorlalți;
- Să exerseze prezentarea celor mai importante lucruri despre ei;
- Să înțeleagă faptul că, de multe ori, apar diferențe între ceea ce credem despre noi, și ceea ce cred alte persoane despre noi;
- Să identifice acele caracteristici proprii, pe care ar dori să le îmbunătățească;
- Recunoașterea capacității de exprimare a emoțiilor cu ajutorul ochilor;
- Exersarea recunoașterii stării emoționale a celorlalți;

c) Strategiile de intervenție: sunt realizate prin următoarele activități:

Imagin-emoții

Obiectiv:

- Conștientizarea varietății reacțiilor emoționale în fața diferitelor situații

Desfășurare: conducătorul jocului pregătește un număr de 10-12 imagini decupate din ziare, reviste, care reprezintă persoane exprimând diferite sentimente, stări sufletești, atitudini. Imaginile respective sunt afișate pe tabla magnetică. Fiecare participant primește un număr de 10-12 fâșii de hârtie, pe care urmează să deseneze „fețe” pentru a-și exprima părerea. După 10 minute, lipește în dreptul personajului respectiv, fâșia de hârtie pe care e notată părerea lui. Conducătorul grupului va acorda timp pentru ca toate impresiile să poată fi citite și se compară părerile diferite.

Roata emoțiilor

Obiectiv:

- Evidențierea elementelor specifice fiecărei emoții;
- Diferențierea între emoții funcționale și emoții disfuncționale;

Desfășurare: realizăm o roată a emoțiilor asemeni unei rulete, iar în momentul când fiecare copil întoarce roata, el va descrie emoția și va mima dacă aceasta este funcțională sau disfuncțională. În final tragem câteva concluzii referitoare la emoții funcționale respectiv emoții disfuncționale.

Animalele din pădure

Obiective:

- Provocarea unei reacții emoționale;
- Conștientizarea copiilor cu privire la anumite reacții pe care le au;

Desfășurare: participanții se deplasează în aer liber și își imaginează o pădure cu arbori, tufișuri, vizuini. După câteva minute fiecare participant trebuie să aleagă un animal și să intre în pielea lui în așa fel încât să fie recunoscut de colegi. De asemenea fiecare se raportează la ceilalți, astfel încât tigru să aleargă în spatele veveriței, sau al câinelui. Animalele sunt lăsate câteva minute să interacționeze între ele, urmărind: atacul, apărarea, fuga, pasivitatea. Conducătorul anunță animalele că s-a lăsat seara și fiecare trebuie să-și găsească un loc pentru a se adăposti. După ce fiecare și-a ales un loc de odihnă, conducătorul închide cușca simbolic. Dimineața când se trezesc animalele conducătorul urmărește reacția fiecărui participant în momentul în care constată că este închis (cine se agită, cine este liniștit, cine forțează ușa). După un timp animalele sunt eliberate și sunt lăsate să interacționeze unele cu altele.

În final se discută reacțiile avute și emoțiile fiecărui participant la acivitate.

Raze de soare

Obiective:

Să conștientizeze unicitatea și complexitatea lor ca indivizi;

- Să identifice cât mai multe lucruri care îi caracterizează;
- Să învețe să evite etichetarea sau autoevaluarea globală.

Descrierea activității

Rugați-i să schițeze o imagine a soarelui și să treacă în centru numele lor. Spuneți-le să deseneze razele soarelui. Încurajați-i să deseneze cât mai multe raze și să noteze apoi pe fiecare rază trăsăturile lor: lucruri pe care le fac cu plăcere, lucruri pe care le gândesc, lucruri de care sunt mândri, greșeli pe care le-au făcut, dorințe pe care le au, lucruri pe care le cunosc, lucruri pe care nu știu sau nu pot să le facă, sentimente pe care le au etc. Încurajați-i să păstreze desenele și să le vadă ca pe niște autoportrete metaforice, pe care le pot completa oricând cu noi lucruri despre ei.

Pornind de la desene, puteți dezvolta discuția pe marginea metaforei soarelui: câte raze are, care sunt vizibile și care nu, care sunt mai intense etc. Subliniați caracterul unic al fiecărui desen și asigurați-vă că înțeleg unicitatea și complexitatea lor ca indivizi. A se rezuma la unul dintre ele este nu numai illogic, ci și neadevărat și inutil. Încurajați-i să deseneze cât mai multe raze de soare (minim 10). Vor înțelege mai ușor cât sunt de complecși și cât de multe lucruri îi caracterizează. Insistați asupra faptului că, dat fiind o greșală pe care au făcut-o este o simplă rază de soare, de vreme ce soarele nu se rezumă la o singură rază, nici ei nu au cum să se identifice cu o singură Upgrade

Obiective:

- Să identifice acele caracteristici proprii, pe care ar dori să le îmbunătățească;
- Să înțeleagă faptul că o bună parte din caracteristicile noastre pot fi dezvoltate.

Descrierea activității

Termenul de *upgrade* este, de regulă, utilizat în domeniul calculatoarelor și al electronicilor și se referă la înlocuirea unui element de hardware sau software cu o versiune mai nouă, pentru ca sistemul să funcționeze mai bine. De regulă, când facem *upgrade* pentru un calculator, îi instalăm

memorie suplimentară, înlocuim microprocesorul cu un altul mai performant, instalăm programe mai performante, instalăm un anti virus mai inteligent.

Făcând referire la ideea de *upgrade*, din domeniul calculatoarelor, rugați elevii să noteze pe un bilețel, fără să își trecă numele, pentru ce *upgrade* ar opta pentru propria lor persoană. Dat fiind că poate fi vorba și de upgrade la nivel de hardware și la nivel de software, este de așteptat ca răspunsurile lor să se refere la aspecte fizice, de exemplu (vreau să fiu slab, vreau să fiu mai înalt cu 10 centimetri) și la aspecte psihologice, de exemplu (vreau să mă pot concentra mai bine, vreau să nu mă enervez așa repede). Adunați bilețelele și notați pe tablă răspunsurile, încercând să le grupați pe diverse categorii: răspunsuri legate de aspectul fizic, personalitate, aptitudini cognitive, aptitudini motorii, relații interpersonale etc. Rugați elevii să vă ajute la gruparea răspunsurilor. În funcție de categoriile identificate, discutați dacă și cum se poate face acel tip de *upgrade*.

Subliniați ideea că, în principiu, se poate face upgrade la majoritatea lucrurilor care țin de noi. În timp, prin diverse intervenții, tehnici, tratamente sau exerciții specialiști ne pot asista în dezvoltarea caracteristicilor pe care dorim să le îmbunătățim. Profesorii, psihologii sau medicii sunt doar câțiva dintre profesioniștii care pot să ne explice cum anume și cât de mult pot fi upgrdate anumite lucruri, inclusiv ce trebuie să facem pentru a ajunge acolo unde ne dorim.

Emoția din spatele cuvintelor

Obiective:

- recunoașterea capacității de exprimare a emoțiilor cu ajutorul ochilor;
- exersarea recunoașterii stării emoționale a celorlalți;

Desfășurare: fiecare participant primește un bilețel pe care are o imagine fără încărcătură emoțională și o emoție ce trebuie transmisă. Rând pe rând, transmit mesajul grupului, în așa fel încât să transmită și emoția specificată pe bilețel: bucurie sau tristețe sau disperare. Ceilalți trebuie să identifice emoția.

VI. **Evaluarea intervenției:** se va realiza prin următoarea fișă de lucru:

Cine sunt eu?

Dacă aș fi animal aș fi...

Dacă aș fi pasăre aș fi...

Dacă aș fi jucărie aș fi...

Dacă aș fi culoare aș fi....

Dacă aș fi floare aș fi.....

Dacă aș fi instrument muzical aș fi...

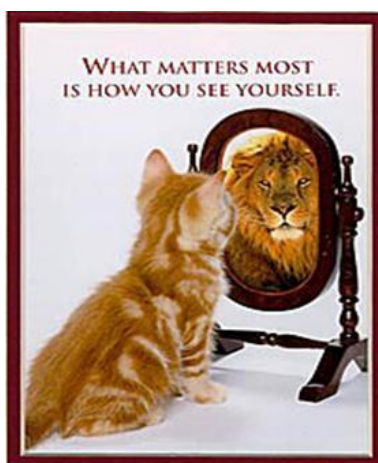
Fiecare participant primește foaia de hârtie pe care o completează / desenează, în timpul stabilit. Apoi se citesc toate răspunsurile și se discută împreună cu grupul.

Emoția - concluzii:

- episod complex;
- proces de maturitate;
- multicomponent care creează disponibilitatea spre acțiune;
- factorul esențial în reușita profesională și personală;
- cele trei componente ale emoției: elementul activator (situația propriu-zisă), credințe convingeri și consecințe emoționale și comportamentale interacționează și există doar împreună;

Bibliografie

- Coșa, Lucica-Emilia, Consiliere și orientare-ghid practic pentru profesorul diriginte, Editura Napoca Star, 2012
- Moldovan, Ramona, Autocunoaștere și dezvoltare personală - Ghid pentru consiliere și orientare, Editura Sinapsis, Cluj- Napoca, 2007.
- Moraru, Adela, Dezvoltarea socio – emoțională la vârsta preșcolară, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2014

PROIECT DE ACTIVITATE

FORTU ANCA – GRĂDINIȚA NR.175 „CĂSUȚA PITICILOR”

CATEGORIA de ACTIVITATE – Educație ecologică;

TIPUL DE ACTIVITATE – Evaluare – abordare interdisciplinară;

TEMA – „PRIETENII NATURII”;

DURATA – 30-35 minute;

SCOP:

- * Reactualizarea și sistematizarea cunoștințelor cu privire la procesele de reciclare, recondiționare și re folosire a deșeurilor;
- * Formarea unei atitudini ecologice active și responsabile care să permită manifestarea unei conduite adecvate în relația cu mediul, prin acțiuni concrete de re folosire a deșeurilor colectate;
- * Consolidarea capacității de cunoaștere și înțelegere a problemelor legate de reciclarea, recondiționarea și re folosirea deșeurilor din mediul înconjurător, stimularea curiozității pentru investigarea și descoperirea soluțiilor practice de utilizare a acestora;
- * Consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare psiho-fizică.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- * Sa exploreze și să descrie verbal tipurile de materiale care pot fi reciclate, re folosite, recondiționate, prin studiul mediului concret;
- * Să enumere sursele de poluare și efectele negative ale acestora asupra mediului și sănătății omului;
- * Să precizeze impactul activității omului asupra mediului;
- * Să realizeze obiecte utile și originale prin re folosirea deșeurilor, valorificând deprinderile practice însușite anterior;
- * Sa efectueze acțiuni practice de îngrijire a plantelor din sala de grupă, aplicând cunoștințele însușite;
- * Să exprime în limbaj verbal și nonverbal impresiile, emoțiile, atitudinile, interpretând: poezii, ghicitori, îndemnuri, cântece cu mesaj ecologic;
- * Să organizeze o paradă a costumelor ecologice și o expoziție cu lucrări practice realizate;

STRATEGII DIDACTICE:

- a) METODE și PROCEDEE: conversația, problematizarea, exercițiul, elemente surpriză, jocul.
- b) MIJLOACE de ÎNVĂȚĂMÂNT:

1. Sticle de plastic, cutii de margarină, borcane de iaurt, cutii de tablă, sfoară, aracet, tempera, pensule, crenguțe de salcie, imortele;
2. Cârlige de rufe, scobitori, cutii de margarină, paie, reviste, ziare, aracet, plastilină;
3. Ghivece cu plante, stropitori, șervețele;
4. Semne de carte, carioci;
5. Costume, stegulețe cu îndemnuri ecologice.

BIBLIOGRAFIE:

- * Geamăna Nicoleta Adriana – „3R - Material didactic alternativ destinat activităților de educație ecologică”, EarthVoice România, Nelmaco, București, 2004;
- * Friedman, J. – „Jelly Jam – prietenul nostru și al naturii”, publicație Earth Kind Internațional & Humane Society of United States, București, 1996;
- * „Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii”, MECT, Editura V&I Integral, București, 2000.

SCENARIUL ACTIVITĂȚII

MOMENTELE ACTIVITĂȚII	CONȚINUTUL ACTIVITĂȚII	STRATEGII DIDACTICE
MOMENT ORGANIZATORIC	Asigurarea condițiilor de desfășurare a activității : aerisirea clasei, aranjarea mobilierului, asigurarea ambientului necesar desfășurării activității.	
CAPTAREA ATENȚIEI	<ul style="list-style-type: none"> - Salutul - IMNUL MICILOR ECOLOGIȘTI Copiii vor adresa invitația la șezătoare prin rostirea unor versuri; Se vor intui coșulețele cu materiale aduse de copii, care vor explica ce sunt (materiale reciclabile), de ce au fost aduse la șezătoare (pentru a le refolosi), de ce nu pot fi aruncate la gunoi (otrăvesc pământul).	<ul style="list-style-type: none"> -conversația -explicația -problematizarea
	Cu materialele aduse de ei, copiii vor	

ANUNȚAREA TEMEI	hotărî ce vor lucra pe grupuri: 1. “Confecționăm decorațiuni”; 2. “ Ne facem singuri jucării”; 3. “Iubim natura”; 4. “Îndemnuri ecologice”	-exercițiul
DESFĂȘURAREA PROPRIU-ZISĂ A ACTIVITĂȚII	Pe timpul lucrului, copiii vor spune ghicitori, proverbe, poezii cu mesaje ecologice, vor cânta; “Spiridușul naturii” va propune copiilor jocuri interesante: - “Recunoaște personajul”- copiii vor recunoaște personajele îmbrăcate în costume ecologice;	-elemente surpriză -jocul
	- “Așa da, așa nu”- copiii vor sorta imaginile cu fapte negative, motivând alegerea făcută: 1. “Copil îngrijind plantele/ rupând plantele”; 2. “Copil îngrijind animalele/ lovind animalele”;	
	3. “Copil construind căsuțe pentru vrăbiuțe/ lovind cu praștia vrăbiuțe”; 4. “Apă curată/ apă poluată”; 5. “Aer- fabrică; curat/poluat”; 6. “Copil aruncând hârtiile la coș/ pe stradă”.	
EVALUAREA ACTIVITĂȚII	- Spiridușul naturii prezintă curiozități din lumea înconjurătoare; - Împreună cu Spiridușul naturii, copiii vor amenaja o expoziție cu lucrările realizate și vor aprecia împreună rezultatele muncii copiilor, cunoștințele lor, creativitatea demonstrată prin lucrări.	-elemente surpriză -jocul

ÎNCHEIEREA ACTIVITĂȚII	- Recompensarea copiilor prin acordarea de diplome de merit. Cântec “ Lăsați Terra să trăiască”	
---------------------------	---	--

**NECESITATEA DEZVOLTĂRII COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE,
PREMIȘĂ FUNDAMENTALĂ ÎN DEZVOLTAREA ARMONIOASĂ A
PERSONALITĂȚII COPILULUI**

**PROFESOR CONSILIER FRANȚESCU BEATRICE
CJRAE TIMIȘ/C. NAȚ. "CORIOLAN BREDICEANU"/GRĂD.P.P. NR. 4 LUGOJ, TIMIȘ**

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale începe încă de la venirea copilului pe lume și continuă pe întreg parcursul vieții acestuia. O dezvoltare adecvată a emoțiilor asigură implicit și o integrare socială adecvată atât în familie, dar și în mediul social, în relație cu prietenii, colegii, adulții, proximitatea socială etc.

A discuta despre dezvoltare, implică nu doar a face o referire exhaustivă la nivel fizic, intelectual, moral, ci a avea în vedere multitudinea de emoții care colorează viața fiecărui copil, acordând-i acestuia șansa de a-și defini, trăi și contura grafic individualitatea emoțională, de la fericire la tristețe, de la plânsul sacadat care exprimă durerea sufletului, la râsul zgomotos care devine contagios și generator de bună dispoziție.

Pentru a ne crește copiii armonios, aceștia au nevoie de rădăcini adânci, de susținere, încurajare, respect și validare. Toate acestea în cadrul interacțiunilor cu adulții care folosesc metode și mijloace diverse care îi ajută pe cei mici, și mari deopotrivă, să își dezvolte competențele socio-emoționale.

Copilăria timpurie este perioada marilor oportunități, dar și a vulnerabilităților, nevoilor și afecțiunii reciproce, a formării unui atașament sigur și a iubirii necondiționate. Această perioadă pune bazele învățării, a echilibrului emoțional, a inserției sociale și acceptării de sine. Dacă în trecut majoritatea celor care lucrau cu educabilii se focusau pe dezvoltarea abilităților cognitive în vederea pregătirii acestora spre a obține performanțe academice notabile în diferite domenii ale științei, în anii '90, odată cu dezvoltarea teoriilor despre inteligențele multiple și, în mod excepțional a inteligenței emoționale, s-a produs o revigorare a cercetărilor și teoriilor științifice care atestă în număr tot mai mare corelația evidentă între dezvoltarea competențelor socio-emoționale și dezvoltarea cognitivă, achiziția limbajului, sănătatea mentală și succesul școlar.

Astfel, se impune ca specialiștii care lucrează direct cu copiii (elevii) să fie familiarizați cu noțiunile care definesc competențele socio-emoționale, să cunoască metode de lucru, să elaboreze și aplice programe de dezvoltare a acestora pe diferite paliere de vârstă.

În principiu, dimensiunile competențelor socio-emoționale care trebuie cunoscute și formate încă de timpuriu sunt:

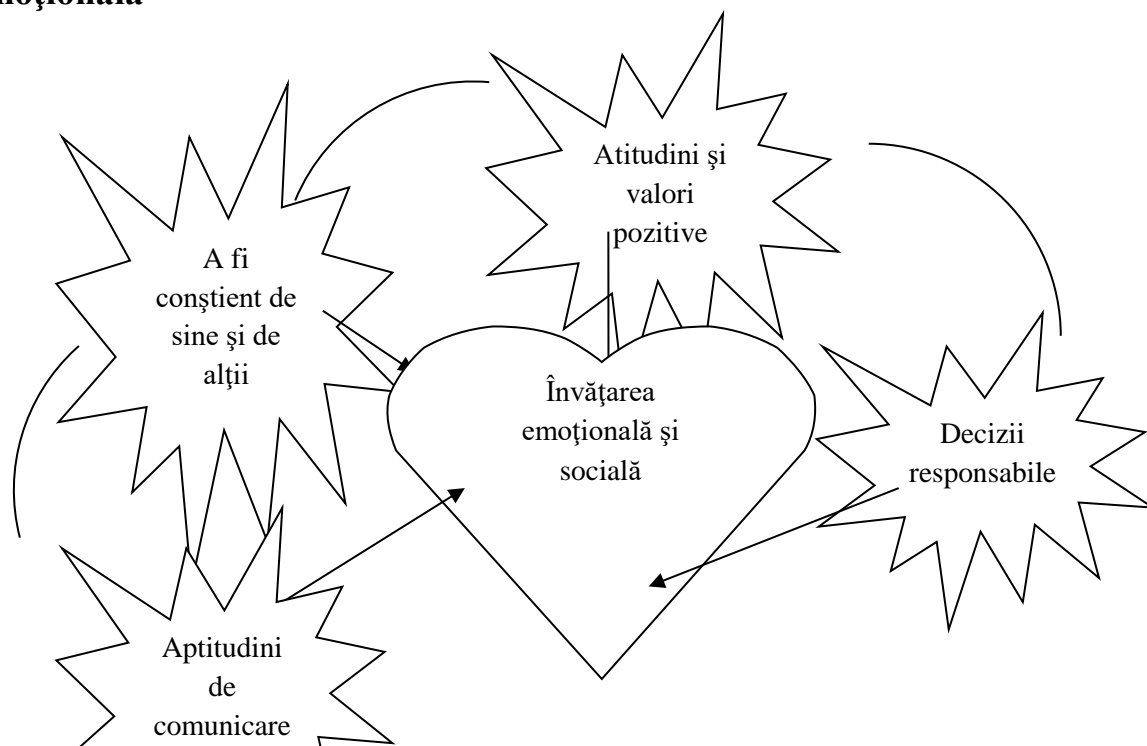
- stima de sine;
- încrederea în sine;
- eficiența personală;
- gestionarea emoțiilor;
- managementul personal;
- răbdarea;
- persistența în rezolvarea sarcinilor
- rezolvarea conflictelor;
- comunicarea adecvată a emoțiilor în relația cu cei din jur;
- empatia;
- abilitățile sociale

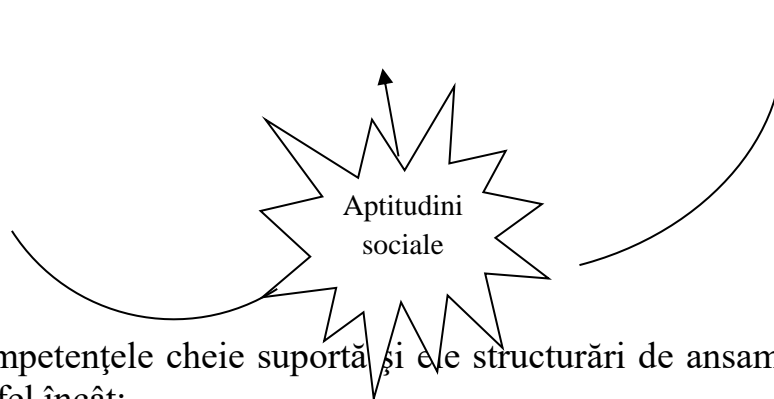
Un bun program de dezvoltare socio-emoțională ar trebui predat începând din preșcolară și continuând în ciclul primar, gimnazial, liceal și nu numai (programe de management al conflictelor se predau în mai toate companiile multinaționale din țară!), cel puțin câte o oră în fiecare săptămână de școală, indiferent de ciclul de învățământ.

Dacă scopul major al educației este de a asigura pregătirea pentru viață a educabililor, indiferent de stadiul dezvoltării și a particularităților de vârstă, atunci o condiție esențială pentru o educație de calitate este ca ea să răspundă nevoilor educaționale, psihologice și sociale ale acestora, asigurând cadrul optim pentru integrarea competențelor emoționale și sociale, în vederea prevenirii apariției comportamentelor de risc.

Competențele sociale și emoționale care trebuie incluse în programul de dezvoltare a inteligenței emoționale pot fi grupate în 5 mari categorii: a fi conștient de sine și de alții; atitudini și valori pozitive; decizii responsabile; aptitudini de comunicare; aptitudini sociale. (fig.1)

Fig. 1 Competențe emoționale și sociale specifice programului de dezvoltare emoțională

La rândul lor competențele cheie suportă și ele structurări de ansamblu pe obiective operaționale, astfel încât:

- *a fi conștient de sine și de alții* presupune: conștientizarea propriilor sentimente, managementul emoțiilor, schimbarea perspectivei, analiza normelor sociale;
- *atitudini și valori pozitive*: imagine de sine constructivă, responsabilitate, grija față de alții, respectul pentru cei din jur;
- *decizii responsabile*: identificarea problemelor, stabilirea obiectivelor adaptative, rezolvarea de probleme (problem-solving);
- *aptitudini de comunicare*: comunicarea receptivă și comunicarea expresivă, dar respectând principiile comunicării asertive;
- *aptitudini sociale*: cooperarea, negocierea, refuzul (a învăța să spui nu), căutarea ajutorului (solicitarea/oferirea suportului social).

Prezentat mai simplu un astfel de program include: *conștientizarea de sine, managementul emoțiilor, empatia, abilități de interrelaționare și managementul deciziilor.*

Cum putem preda la clasă aceste competențe?

Având la îndemână: brainstormingul, jocul de rol, poveștile și metaforele terapeutice, carduri cu emoții, fișe de lucru, filme și clipuri educaționale, mandale, exerciții adaptate din art-terapie etc, toate acestea aflate de proiectarea unui mediu sigur în care oricine își poate exprima liber emoțiile, stabilind clar așteptările și limitele, separând emoțiile de acțiuni, creând oportunități de rezolvare a problemelor, fiind prezenți emoțional și „modelând” empatia.

Desigur pentru elaborarea și implementarea unui astfel de program se cer nu doar competențe și obiective de atins (cadru, specifice și operaționale), dar și stabilirea unor conținuturi, urmată de planificarea acestora pe an, respectiv semestru. O mare importanță trebuie acordată și lecțiilor, gândirii metodelor de predare, a mijloacelor și materialelor, a conceperii unor fișe de lucru, a unor exerciții interactive), și nu în ultimul rând evaluării. Poate cel mai dificil dintre toate este să faci evaluarea unui astfel de program pentru că în mod natural competențelor și sociale emoționale nu le poți acorda notă minimă sau maximă, nici calificative de genul apt/inapt, experimentat/neexperimentat. Competențele socio-emoționale ar trebui evaluate pas cu pas, dar și longitudinal, iar apoi în funcție de efectul generat de acestea poți spune că ai avut succes (o fișă de monitorizare, bine concepută și structurată pe comportamente specifice și perioade de timp ar putea fi utilă evaluării).

Iată mai jos câteva din posibilele lecții care ar putea fi predate în cadrul unui astfel de program adaptat elevilor de gimnaziu și liceu:

- Minte rațională versus minte emoțională;
- Reactivitatea emoțională și gândirea reflectivă;
- Eu și emoțiile mele;
- Cum facem față emoțiilor negative;
- Astăzi, tehnici de autocontrol!(furie, anxietate);
- Managementul furiei;
- Comunicarea asertivă;
- Ce este empatia?;
- Eu, tu , noi, voi;
- Un prieten în plus, un sprijin la nevoie;
- Pași spre respect;
- Rezolvăm creativ conflictele;
- Conflict și negociere;
- Învățăm să luăm decizii;
- Violența, o atitudine la modă?;
- Stima de sine;
- Puncte slabe, puncte tari;
- Managementul timpului

Și lista ar putea continua....

Condiția esențială este ca să avem deschidere, viziune, suport și înțelegere pentru că orice schimbare propusă necesită timp, asimilare de competențe, pregătire și depunerea unui efort substanțial pentru a ne atinge obiectivele pentru că a construi un fundament socio-emoțional solid îi va feri pe cei mici și mari de: răzvrătire nejustificată, răsfăț exagerat, anxietate și depresie, consum de alcool și alte comportamente adictive, tentative de suicid și self-harm, inadaptare școlară și socială etc.

Se cere o pregătire suplimentară din partea cadrelor didactice, tocmai datorită complexității conținuturilor, strategiilor, metodelor, mijloacelor, materialelor, a conceperii evaluării și nu în ultimul rând a resurselor umane și materiale necesare implementării.

Nu oricine poate preda această materie! Pe lângă familiarizarea cu noile concepte și conținuturi este nevoie de multă sensibilitate, răbdare, toleranță, înțelegere, creativitate, datorită faptului că atât perioada micii copilării, dar și adolescența sunt perioadele provocărilor constante, ale marilor frământări și contradicții, a marilor de ce-uri, a negării, a deselor refuzuri și răzvrătirii. Consider că numai un profesor care la rândul lui posedă o *intelență emoțională*, care înțelege că educația e mai mult decât *succesul școlar* tradus prin IQ, va putea fi pregătit să accepte această provocare, revoluționând sistemul de învățământ.

Iar alături de acesta va fi nevoie de sprijinul necondiționat al familiei.

Nici o educație din lume nu se face fără suportul și participarea familiei și aici intervenția este uneori extrem de dificilă. Din experiența mea ca și consilier școlar

îndrăznesc să afirm următoarele: dacă în procesul consilierii ai familia alături, atunci poți răsufla ușurat, ai urcat partea cea mai dificilă a dealului și riscul de te duce la vale e mic și chiar dacă există, cineva cu siguranță te va prinde.

Bibliografie:

1. Bar-On R., Parker J. D. A. (2011) - *Manual de inteligență emoțională*, Editura Curtea Veche, București
2. Bar -On, R. (2003). *How important is it to educate people to be emotionally and socially intelligent, and can it be done?*, Perspectives in Education, Vol. 21(4), pp.3-13.
3. Goleman, D. (2008) - *Inteligența emoțională*, Ediția a III-a, Editura Curtea Veche, București,

IMPORTANȚA POVESTIRILOR TERAPEUTICE ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR

Prof. înv preșc. Ghindean Cristiana
Grădinița cu Program Normal Nr. 8 Bistrița

Lumea interioară a copiilor este una plină de mister și complexitate. Desi sunt mici, au și ei temeri, nevoi, emoții, frustrări... Ne întrebăm de multe ori de ce oamenii mari nu reușesc să-i înțeleagă pe copii. Poate pentru că nu au găsit un limbaj comun. Copilul nu deține metodele comunicării atât de bine ca un adult, lui îi este greu să se exprime, recurgând adesea la limbajul trupului: gesturi, mimică, ton vocal, plâns etc.

Dar povestea este un altfel de limbaj. Prin intermediul poveștilor bine alese poți să-i elimini copilului temerile, poți corecta ceea ce pare a fi greșit în comportamentul lui, sau poți să-i readuci zâmbetul pe buze. Cuvântul are putere magică, el acționează ca o forță și poate vindeca atunci când este spus cum trebuie și de cine trebuie, recunoscându-i-se astfel, valoarea terapeutică. Valoarea terapeutică a poveștilor este data de puterea lor de a informa, educa, transmite valori și disciplină, de a oferi experiență, de a facilita rezolvarea problemelor, schimbarea și vindecarea.

Povestea terapeutică este o narațiune care prezintă viața unor personaje fictive sau nonfictive, dificultățile întâmpinate și modalitățile prin care depășesc aceste situații. Utilizând poveștile terapeutice, discuțiile ulterioare nu sunt focalizate pe analiza directă a copilului, copiii nu sunt implicați în analiza propriei persoane, ci aceștia iau parte la analiza acțiunii, situațiilor trăite de alte personaje (Bergner, 2007).

Beneficiarul acestor povești este în primul rând copilul, orice copil cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani. Problemele abordate (generale sau specifice) pot apărea în cursul dezvoltării copilului, în familie sau în alte grupuri din care face parte.

George W. Burns susține că, povestea terapeutică este o poveste construită în mod intenționat care are un scop terapeutic clar, rațional și estic. (Burns, 2011, p.24)

Povestea terapeutică prin nararea faptelor „comprimă” la maxim **experiențe de viață**, menite a semnaliza o stare de fapt și a atenua criza ce, inevitabil apare la un moment dat

Dintotdeauna povestirile au fost metode eficiente de a comunica informația, a preda valori și a împărtăși lecțiile importante ale vieții. Povestea terapeutică nu se poate explica, ea nu dă nici soluții și nici verdicte, ci se lasă înțeleasă de cel ce o înțelege. De fapt copilul nu caută altceva în „tărâmul” poveștii terapeutice, decât pe sine, încercând să-și întărească EU-L. Imaginea, sunetul și desenul, completează povestea pe care copilul dorește s-o asculte și la care el se raportează.

Povestea terapeutică e prezentă prin mesajul său specific ținând cont de particularitățile de vârstă a celui cărui i se adresează, făcându-l a înțelege modul în care, receptarea dureri, bolii și chiar a speranței pot echilibra, metaforic vorbind, acceptarea, resemnarea și în final, starea de fapt creată.

Poveștile au multe dintre caracteristicile importante ale **comunicării eficiente**: sunt interactive, educă prin atracție, scurtcircuitează rezistența, trezesc și hrănesc imaginația, dezvoltă abilități de rezolvare a problemelor, creează posibilități pentru îndeplinirea obiectivelor, invită la o luare independentă a deciziilor. (Burns, 2011, p.38). De aceea, prin împărtășirea de povești poate construi relații, poate naște idei, poate îmbunătăți înțelegerea și poate oferi modele pentru comportamentele viitoare ale preșcolarilor.

În funcție de natura problemei pe care o prezintă copilul preșcolar la un moment dat, problemele sunt împărțite în trei mari categorii: **de natură afectivă, comportamentală și cognitivă**. (*Gladding și Gladding, 1991*). Din punct de vedere afectiv, povestirile terapeutice oferă o cale prin care copilul poate să-și exprime foarte deschis propriile emoții, stări afective despre care în realitate nu dorește să comunice (vezi povestea). Acțiunile personajelor pot constitui un model pentru copii, arătându-le modalitatea cea mai potrivită de raportare față de sine și față de alții.

Poveștile care prezintă situații în care personajele întâmpină nesiguranță în luarea unor decizii, prejudecăți, lipsa autocontrolului sunt considerate a fi materiale ce sprijină **latura comportamentală abordată prin povestirile terapeutice** (vezi povestea *Măgărușul Zuki*). Iar în ceea ce privește latura cognitivă, biblioterapia reprezintă un ghid important pentru inițierea copiilor în ceea ce privește **selectarea unor strategii eficiente în rezolvarea unor probleme**, implementarea unor modalități optime în prevenirea și reducerea stresului (vezi povestea *Curajosul Mihăiță*).

În funcție de specificul copilului și al problemei, poveștile pot fi spuse:

- copilului în familie de către părinți;
- întregului colectiv de copii la grădiniță sau în grupuri mici, de către cadrul didactic;

Pentru ca impactul povestirilor terapeutice, în plan psiho-emoțional și comportamental asupra copilului să fie cel dorit, cadrul didactic trebuie să parcurgă mai multe etape.

Etapa premergătoare necesită:

- identificarea problemei cu care se confruntă copilul, colectivul sau grupul;
- documentarea cu privire la problema respectivă;
- familiarizarea cu conținutul poveștii (găsirea unei intonații adecvate, depistarea și accentuarea expresiilor cheie, scurtarea textului pentru copiii de vârste mici etc.
- pregătirea materialelor și a ambianței de lucru. Suportul intuitiv, concret (siluete, marionete, planșe) poate facilita înțelegerea mesajelor în cazul copiilor cu vârstă mai mică.

Etapa de desfășurare propriu-zisă a activității se derulează pe parcursul mai multor întâlniri, în funcție de dinamica grupului, specificul copiilor și a problemei abordate.

- relatarea poveștii terapeutice (pe cât posibil să nu fie citită, pentru a se putea surprinde reacțiile copilului)
- în urma relatării poveștii trebuie alocat un moment de pauză psihologică, de câteva secunde sau chiar de câteva zile, pentru ca fiecare copil să-și internalizeze momentele semnificative, conform propriei experiențe de viață.

Etapa post-povestire - constă în punerea de întrebări ce urmează fiecărei povești, în funcție de specificul problemei și de reacțiile copiilor. Tot în această etapă pot fi utilizate și diferite mijloace de mediere artistică - pictura, desenul, colajul, teatrul, jocul de rol, muzica etc., care ajută la fixarea mesajului povestirii. (Drugas, p. 57)

Așadar, povestirile terapeutice oferă copilului oportunitatea de a se recunoaște (în totalitate sau doar anumite trăsături) cu ajutorul personajelor, îl ajută să înțeleagă complexitatea gândirii și a comportamentului uman, prezentându-i-se o multitudine de caractere, posibile soluții la situații problemă și exemple de comportamente dezirabile. Pornind de la un caz real sau fantastic, povestea terapeutică își îndeplinește menirea de mediator a durerii și suferinței, aducând mult mai aproape pe cel aflat într-un impas, sincopă a vieții, de lumea în care legile care guvernează pot declanșa apariția unor resurse vitale de a învinge:frica, teama, neliniștea, neputința, nesiguranța și a descoperi speranța și șansa.

Povestirile terapeutice pentru copii transmit patru mesaje esențiale și anume:

- a)-nu există sentimente drepte sau greșite și chiar cele despre care copilul se poate simți rușinat/culpabilizat nu sunt comune și nici rezonabile;
- b)-este de ajutor să-și exprime sentimentele;
- c)-poate fi ajutat să lucreze cu sentimentele;
- d)-nu există modalități corecte sau greșite de exprimare a sentimentelor, copiii au nevoie să fie protejați de propriile dureri/răni;

Pornind de la aceste premise putem afirma faptul că povestirea terapeutică, este un mijloc excelent de a ne adresa copilului fie pentru a transmite anumite modele comportamentale și valori morale, fie pentru a înlătura anumite comportamente indezirabile, fiind una din cele mai eficiente și mai plăcute mijloace de rezolvare a unor probleme socio-emoționale. Ea devine astfel un instrument prețios care va scoate la iveală emoții și sentimente ce riscă să rămână ascunse în inconștient: angoase, frici, dorințe, obsesii, culpabilități, invidii, întrebări la care nu le-am găsit dar nici căutat, răspunsuri.

Povestea terapeutică nu îl critică, etichetează, somează pe copil spre schimbare, ci favorizează identificarea copilului cu anumite personaje și implicit transpunerea soluției din poveste și în situația sa, iar copilul are capacitatea de a recepta mesajul poveștii, care îl poate ajuta efectiv să-și asume responsabilitatea propriei schimbări.

Nivelul de experiență este lucrul care îi diferențiază pe copii de adulți. La copii experiențele de viață sunt încă puține, acestea acumulându-se pe măsură ce cresc în vârstă.

După cum spune și "Experiența este unul dintre cei mai buni profesori. Cu cât trăim mai multe, cu atât este mai mare potențialul nostru de a învăța și cu atât va fi mai mare abilitatea noastră de a gestiona situațiile variate și provocatoare ale vieții." 101 pov vindec pag.49)

Condiția ca cei mici să aibă o stare de bine în viitor, este să creăm cât mai multe experiențe pentru ei și să-i "echipăm" cu capacitatea de a-și gestiona propriile experiențe, iar povestirea terapeutică, prin nararea faptelor „comprimă” la maxim experiențe de viață, menite a semnaliza o stare de fapt și a atenua criza ce, inevitabil apare la un moment dat.

BIBLIOGRAFIE:

1. Burns, George W., *101 povești vindecătoare pentru copii și adolescenți. Folosirea metaforelor în terapie.*, Editura Trei, București, 2011.
2. Drugaș, I., Bîrle, D., *Educăm și vindecăm prin...povești*, Editura Universității din Oradea, Oradea, 2008.
3. Konkoly., M, *Deschideți inima și mintea*” – povești terapeutice, Editura Aquila, Oradea,
4. Petrovai, D., Petrică, S., *Abilitățile sociale și emoționale, baza abilităților de viață ale copiilor* - suport de curs.
5. *Revista Învățământul preșcolar și primar*, Nr. 3-4/2015, Editura Arlequin.
6. Saarni, C. (1999). *The development of emotional competence*. Odessa: Guilford Press.
7. Stefan, A.C., Kallay, E., *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

SĂ NE JUCĂM ALTFEL!

PROIECT PSIHO-EDUCAȚIONAL DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIALE ȘI EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

Giumali Narcis- prof.psiholog - CJRAE Constanța

Rezumat: Preșcolarul e asemenea unui burete, ceea ce îl face să fie receptiv față de habiturile din familie și din mediul educațional, având loc achiziții semnificative atât în plan cognitiv cât și în plan social. Astfel, perioada preșcolară devine un teren favorabil dezvoltării competențelor emoționale și sociale. Un rol important în dezvoltarea acestor competențe îl joacă mediul familial și cel educațional.

Competențele emoționale și sociale joacă un rol important în evoluția ulterioară a copilului. O bună capacitate de înțelegere a emoțiilor cât și a modului în care se produce emoția dezvoltă empatia și în același timp îi permite copilului să relaționeze eficient cu ceilalți, să răspundă adecvat emoțiilor celorlalți și să se adapteze mai ușor mediului social. Abilitatea de a reacționa adecvat situație permite o interacțiune eficientă cu covârșnicii și nu numai. De asemenea, capacitatea de autoreglare emoțională îi permite copilului să se adapteze eficient contextului cât și să relaționeze eficient cu cei din jur. Competențele sociale și emoționale se susțin reciproc, fiind esențiale pentru funcționarea și adaptarea persoanei la vârsta adultă, asigurând sănătatea mentală. În același timp susțin funcționarea cognitivă, adaptarea școlară și performanțe academice ulterioare. O slabă dezvoltare a celor două predispun la diferite forme de psihopatologie cum ar fi: comportamente agresive, opozante, anxietate, depresie etc cât și probleme de adaptare școlară, toate având efecte negative asupra vieții de adult.

Abordarea practică

Proiectul psiho-educational “*Să ne jucăm altfel!*” urmărește stimularea dezvoltării competențelor socio-emoționale la preșcolarii cu vârsta cuprinsă între 4-6 ani, astfel încât preșcolarul să se adapteze eficient mediului educațional cât și să se asigure o sănătate mentală și emoțională.

Proiectul cuprinde un număr de doisprezece ședințe, derulat o dată pe săptămână, cu o durată a unei ședințe de 60-90 minute, în funcție de scopul, obiectivele, activitățile propuse și de gradul de implicare a beneficiarilor

Metodele și tehnicile utilizate:

- ❖ Desenul - ca metodă de cunoaștere a nivelului de dezvoltare cât și a caracteristicilor de personalitate. Prin această metodă copiii s-au autoprezentat, și-au exprimat sentimentele, trăirile, nevoile, au interrelaționat cu cei din jur.
- ❖ Pictura - modalitatea de exprimare liberă cât și de interrelaționare.
- ❖ Colajul - a avut ca scop stimularea cooperării, comunicării asertive, stimulării creative, dexterității manual, orientării spațiale și atenție.
- ❖ Poveștile metaforice și jocul – ca modalități de stimulare a cooperării, interrelaționării, exprimării emoționale, oferirea de modele comportamentale etc.
- ❖ Dansul și mișcarea creativă- ca modalitate de exprimare a trăirilor, de comunicare
- ❖ Muzicoterapia- în scopul realizării unei stări de relaxare cât și de stimulare a comunicării, exprimării emoționale.

Alte metode și tehnici: conversația euristică, explicația, jocul didactic.

De asemenea, s-a lucrat individual, în grupuri mixte sau frontal.

Mijloace: fișe de lucru, materiale de papetărie, povești audio și video, muzică, prezentare power-point, jucării, marionete.

Proiectul a fost aplicat pe un grup de 22 de preșcolari (12 băieți și 10 fete), cu vârste cuprinse între 5-6 ani și 6 luni. Preșcolarii au făcut parte din grupa mijlocie și mare, din cadrul unei grădinițe din mediul rural.

În depistarea nivelului de dezvoltare a celor două competențe la grupul de preșcolari s-au aplicat scalele de screening a competențor emoționale și sociale pentru vârsta preșcolară din cadrul PED^a-ului pe un număr de 22 de părinți și 2 cadre didactice.

De-a lungul activităților s-a utilizat o grilă de observare a comportamentului. Grila de observare a fost concepută plecând de la cele patru dimensiune comportamentale, ce se regăsesc în cele două competențe. Acestea sunt: relaționarea cu covârșnicii, integrarea în grup, recunoașterea și exprimarea emoțiilor și reglare emoțională. Grila permite observarea parametrilor ce sunt slab dezvoltate și modul în care sunt însușiți de-a lungul activităților. De asemenea, aceasta oferă un suport aplicantului în a observa dacă activitățile derulate din cadrul proiectului își ating obiectivele.

Pentru a observa dacă proiectul psihoeucațioanal a produs unele schimbări în planul competențelor socio-emoționale s-au analizat diferențele dintre scorurile inițiale și finale obținute de preșcolari. În faza inițială rezultatele obținute la cele două scalele de screening au indicat o valoare medie a celor două competențe iar în faza finală s-a observat o creștere a celor două competențe.

Competențe emoționale-var.părinti

L.PARINT		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		59,64
Mode		61
Minimum		51
Maximum		76
Sum		1312
Percentiles	100	76,00

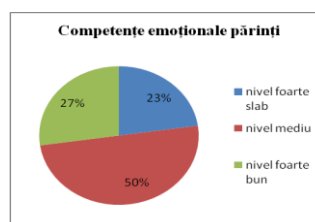

Fig.1 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor emoționale-varianta părinți- inițial

Competențe emoționale-părinti

F.PARINT		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		66,59
Mode		63
Minimum		57
Maximum		95
Sum		1465
Percentiles	100	95,00

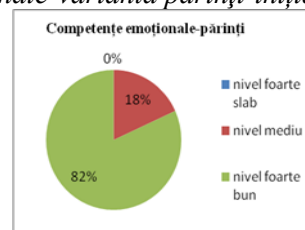

Fig.2 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltarea competențelor emoționale-varianta părinți- final

Competențe emoționale- educatori

L.EDUCAT		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		59,50
Mode		61
Minimum		45
Maximum		67
Sum		1309
Percentiles	100	67,00

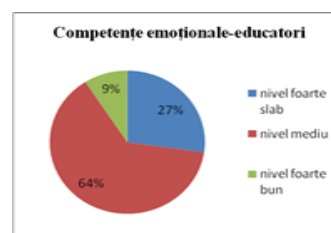

Fig.3 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor emoționale-varianta educatori- inițial

Competențe emotoianale-educator

F.EDUCAT		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		67,68
Mode		66
Minimum		58
Maximum		90
Sum		1489
Percentiles	100	90,00

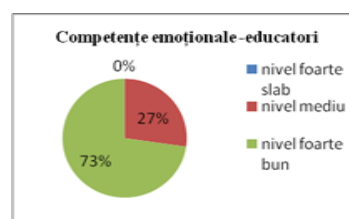

Fig.4 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor emoționale-varianta educatori- final

Competențe sociale părinți

IPAR.SO		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		79,45
Mode		80
Minimum		64
Maximum		102
Sum		1748
Percentiles	100	102,00

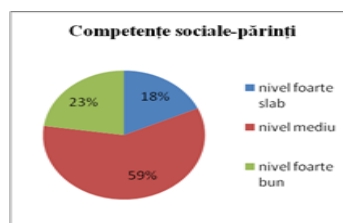

Fig.5 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor sociale- varianta părinți -inițial

Competențe sociale-părinți

F.PAR.SO		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		87,59
Mode		89
Minimum		69
Maximum		103
Sum		1927
Percentiles	100	103,00

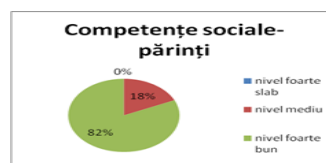

Fig.6 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor sociale-varianta părinți- final

Competențe sociale educatori

IEDU.SO		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		78,18
Mode		91
Minimum		45
Maximum		91
Sum		1720
Percentiles	100	91,00

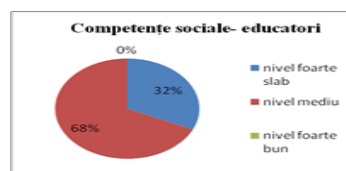

Fig.7 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor sociale- varianta educatori -inițial

Competențe sociale-educatori

F.EDU.SO		
N	Valid	22
	Missing	0
Mean		89,68
Mode		92
Minimum		72
Maximum		106
Sum		1973
Percentiles	100	106,00

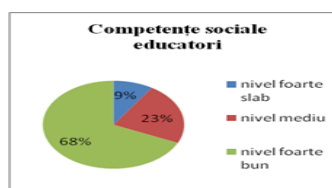
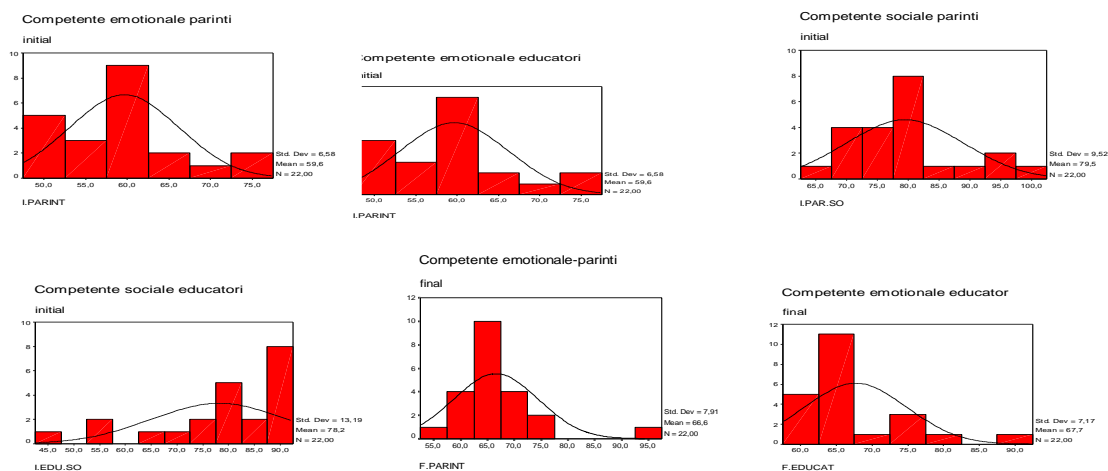

Fig.8 Valorile statistice și distribuția procentuală a nivelului de dezvoltare a competențelor sociale-varianta educatori- final

Având în vedere că forma distribuțiilor era asimetrică, așa cum se poate vedea și în figura 10, s-a ales testul nonparametric Wilcoxon al rangurilor pereche pentru a determina mărimea diferențelor dintre rezultate.

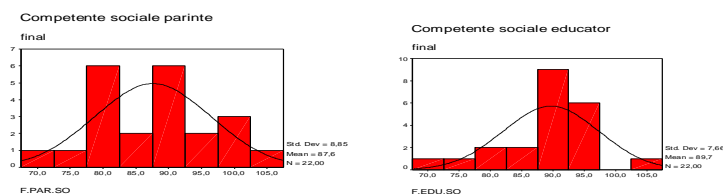

Fig.9 Distribuția valorilor obținute în faza inițială și finală pentru competențele emoționale și sociale

În urma aplicării testului s-au obținut următoarele date:

✧ *pre și post screening competențe emoționale părinți*

Ranks				Test Statistics ^b	
POST - PRE	Negative Ranks	0 ^a	,00		
	Positive Ranks	21 ^b	11,00	Z	-4,02 ^a
	Ties	1 ^c		Asymp. Sig. (2-tailed)	,000
	Total	22			

a. POST < PRE
b. POST > PRE
c. PRE = POST

a. Based on negative ranks.
b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Se observă o creștere semnificativă în evaluarea post a competențelor emoționale.

✧ *Pre și post screening competențe sociale părinți*

Ranks				Test Statistics ^b	
POSTSOP - PRESOCIP	Negative Ranks	0 ^a	,00		
	Positive Ranks	20 ^b	10,50	Z	-3,927 ^a
	Ties	2 ^c		Asymp. Sig. (2-tailed)	,000
	Total	22			

a. POSTSOP < PRESOCIP
b. POSTSOP > PRESOCIP
c. PRESOCIP = POSTSOP

a. Based on negative ranks.
b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Valoarea mai mică de 0,5 indică faptul că între valoarea actuală și cea inițială există o diferență semnificativă.

✧ *Pre și post screening competențe emoționale educatori*

Ranks				Test Statistics ^b	
pre-post	Negative Ranks	0 ^a	,00		
	Positive Ranks	21 ^b	11,00	Z	-4,019 ^a
	Ties	1 ^c		Asymp. Sig. (2-tailed)	,000
	Total	22			

a. post < pre
b. post > pre
c. pre = post

a. Based on negative ranks.
b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Se observă o creștere semnificativă în evaluarea post a competențelor emoționale.

✧ *Pre și post competențe sociale educatori*

Ranks				
		N	Mean Rank	Sum of Ranks
POSTEDSO - PREEDSO	Negative Ranks	0 ^a	,00	,00
	Positive Ranks	21 ^b	11,00	231,00
	Ties	1 ^c		
	Total	22		

- a. POSTEDSO < PREEDSO
b. POSTEDSO > PREEDSO
c. PREEDSO = POSTEDSO

Test Statistics ^b	
	POSTEDSO - PREEDSO
Z	-4,017 ^a
Asymp. Sig. (2-tailed)	,000

- a. Based on negative ranks.
b. Wilcoxon Signed Ranks Test

Rezultatele statistice indică faptul că între valoarea actuală și cea inițială există o diferență semnificativă.

Plecând de la aceste rezultate cât și din observațiile făcute de-a lungul proiectului concluzionăm faptul că activitățile din cadrul proiectului au stimulat dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolarii din grupul țintă.

Modele de activități din cadrul proiectului psiho-educational:

❖ Ia-o de-aici, te rog frumos!

Materiale: o minge micuță de mărimea unei mingi de tenis

Obiective:

- A însuși numele tuturor într-un mod distractiv și dinamic
- A destinde și a unii grupul nou format
- Să inițieze și să mențină interacțiunea cu ceilalți
- Sp respecte regula grupului și a jocului
- Să coopereze

Desfășurarea activității: grupul este invitat să se așeze jos, formând un cerc. Regula jocului e de face mingea să treacă pe la fiecare participant, împingând-o cu călcâiele picioarelor. Profesorul începe jocul prin a se prezenta și transmite mingea unui copil, spunându-i "Ia-o de-aici, te rog frumos!". Copilul care primește, se prezintă, repetă mișcarea și spune aceeași propoziție.

❖ Cei patru pitici

Materiale: patru marionete reprezentând cele patru emoții: bucuros, trist, speriat, furios

Obiective:

- familiarizarea cu cele patru emoții de bază
- să recunoască emoțiile pe baza comportamentului non verbal

Desfășurarea activității: copiilor li se prezintă povestea celor patru pitici. Se va urmări dacă recunosc cele patru emoții(anexa3). Pe parcursul poveștii vor mima împreună cu coordonatorul fiecare emoție.

❖ Să fim statui

Materiale: o cutie, cartonașe cu emoții

Obiective:

- Să identifice emoțiile
- Să exprime stărilor emoționale folosindu-se de componenta nonverbală.

Desfășurarea activității: se va extrage din cutia emoțiilor un carton cu imaginea unei stări emoționale. Sarcina participanților este de a mima respectiva emoție. Se va urmări modul în care copiii redau fiecare stare emoțională.

❖ Azi m-am simțit....

Materiale: chipuri cu diverse stări emoționale

*Obiectiv:*Exprimarea propriei stări emoționale

Desfășurarea activității: la finalul activității fiecare copil va exprima modul în care s-a simțit în timpul activității. De asemenea, vor colora o porțiune din "Omidă", transformând-o într-una veselă sau tristă.

❖ **Eu, omulețul**

Materiale: coli de desen, creioane colorate

Obiective:

- stimularea exprimării libere
- autoprezentarea
- spargerea blocajelor emoționale
- stimularea încrederii în sine

Desfășurarea activității: fiecare participant va avea sarcina să se deseneze pe sine iar mai apoi să se prezinte grupului.

❖ **Să fim prieteni**

Materiale: popice, eșarfe colorate

Obiective:

- stimularea cooperării
- stimularea relaționării pozitive
- stimularea oferii și cererii ajutorului
- să respecte regulile

Desfășurarea activității: participanții vor fi grupați câte 2. Unul dintre copii va avea ochii legați cu o eșarfă iar celălalt copil îl va ghida pe drumul popicelor astfel încât acestea să nu fie dărâmate.

❖ **Povestea celor trei purceluși**

Materiale: povestea video "Cei trei purceluși"

Obiective:

- să recunoască emoțiile resimțite de personajele din poveste
- să identifice emoțiile asociate unui context
- să asculte active

Desfășurarea activității: copiii vor urmări desenele animate "Cei trei purceluși". Aceștia vor identifica și vor mima emoțiile avute de personaje.

❖ **Îmbrățișări muzicale cooperative**

Materiale: un casetofon, muzică

Obiective:

- A încuraja o ambianță destinsă stimulând atitudinea pozitivă tuturor membrilor grupului.
- Să inițieze și să mențină interacțiuni cu ceilalți

Desfășurarea activității: sună muzica timp în care toți participanții dansează prin încăperea. Când muzica e oprită, fiecare îmbrățișează o persoană. Nimeni nu trebuie să rămână izolat. Muzica continuă să

sune și participanții își pot continua cu tovarășul lor. Odată muzica oprită, e îmbrățișată a treia persoană. La fiecare pauză grupului i se mai alătură o persoană, "îmbrățișarea" crescând continuu. La final fiecare e lăsat să exprime ce simțit și cum a trăit jocul.

❖ **Oul la cuib**

Materiale: mingi de ping-pong, o cutie

Obiective:

- Să coopereze cu ceilalți
- Să inițieze și să mențină relații pozitive cu ceilalți

- Să ofere sprijin

Desfășurarea activității: participanții se vor grupa câte doi. Sarcina fiecărei echipe e de a duce un ou (mingea de ping-pong), ținută prin folosirea a câte unui deget a participantului.

❖ **Ajută-l**

Materiale: fișe exprimând copii în diverse situații (anexa8)

Obiective:

- Să identifice emoțiile asociate unui context
- Să exprime empatia
- Să identifice cauza emoțiilor

Desfășurarea activității: Copiii vor extrage dintr-un săculeț mai multe imagini. Aceștia vor fi întrebați:

- Ce emoție resimte personajul?
- De ce crede că se simte așa?
- Cum l-ar ajuta să se simtă mai bine?

❖ **Avem ritmul nostru**

Obiectiv: creșterea coeziunii grupului, exprimare emoțională

Desfășurarea activității: coordonator activității va începe să bată din palme într-un anumit ritm. Sarcina copiilor e de a ține ritmul cu acesta.

❖ **Palmele grupului**

Materiale: o coală mare, acuarele

Obiective:

- exersarea abilităților de cooperare
- exersarea abilității de a împărți
- exersarea abilității de a cere și de a oferi ajutorul
- dezvoltarea abilității de a rezolva prin negociere probleme care apar în grup

Desfășurarea activității: pe o coală mare de hârtie copii își vor picta propriile palme formând palmele grupului.

❖ **Salut!**

Obiective:

- Facilitarea contactelor interpersonal
- Exersarea capacității empatice
- Exprimarea emoțiilor

Desfășurarea activității: li se cere copiilor să se plimbe prin sală. În momentul în care se întâlnesc cu un alt copil să-l salute exprimând o stare emoțională.

❖ **Ascultă și descoperă**

Materiale: fișe

Obiective:

- Recunoașterea emoțiilor
- Exprimarea lor într-o manieră creativă

Desfășurarea activității: li se cere copiilor să fie asculte o piesă și să descopere emoțiile personajelor apoi să le deseneze pe fișe.

❖ **Puzzle-ul**

Materiale: puzzle-uri

Obiective:

- exersarea cooperării
- exersarea acordării și acceptării ajutorului
- identificarea comportamentelor pozitive și negative

- reglare emoțională și comportamentală

Desfășurarea activității: copiii vor fi grupați în perechi. Fiecare echipă va primi un puzzle pe care îl vor trebui să-l realizeze împreună. În urma puzzleului realizat vor descoperi comportamente pozitive și negative. Se vor purta discuții cu privire la consecințele pe care le poate avea un comportament neadecvat.

❖ **Vaporașul**

Materiale: vaporețe confecționate din hârtie

Obiective:

- dezvoltarea capacității de a face față obstacolelor
- deblocarea resurselor

Desfășurarea activității: Li se va cere să-și imagineze că toți sunt mic vapor pe o mare, iar deodată începe o furtună puternică. Vor fi întrebați:

- Cum face față vaporul valurilor puternice?
- Ce simte și la ce se gândește?
- Ce să facă pentru a face față furtunii?
- Ce ar face dacă toți sunt pasagerii aceluia vapor?
- Cum se simte vaporul cât și ei după furtună?

După aceste discuții vor mima că sunt pasagerii aceluia vapor și vor “pune în aplicare strategiile” găsite în timpul discuției.

BIBLIOGRAFIE:

1. D. M.Gheorghe, B. Mastan -*Ghid de bune practici-tehnici creative*-ed. Vanemonde, București, 2005
2. I.Mitrofan, A.Ene - *Ne jucăm învățând, învățăm jucându-ne*- ed. SPER, București, 2005
3. Diane E. Papalia, Sally Wendkos Olds, Ruth Duskin Feldman - *Dezvoltarea Umana*- partea a-3-a, cap.8 Dezvoltarea psihosocială în prima copilărie în - pp.255-256, ed. Trei, București, 2010
4. M.D.Pășca - *Povestea terapeutică*- ed.V&INTEGRAL, București, 2008
5. C.J.Simister -*Jocuri pentru dezvoltarea inteligenței și creativității copiilor*-ed.Polirom, București, 2011
6. C.A. Ștefan, Kállay Éva- *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari- ghid practice printru educatori*, Editura Aqua Forte, Cluj-Napoca, 2009
7. *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârste până la 7 ani. Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar*(2007)

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. PSIHOPEDAGOG ALINA GIUGIU
GRĂDINIȚA SPECIALĂ CLUJ-NAPOCA

Până de curând, succesul adaptării la cerințele mediului era asociat cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale, separând clar raționalitatea de emoții. Cu cât o persoană avea un nivel mai ridicat de inteligență, cu atât șansele sale de adaptare și reușită în viață erau considerate mai mari, ignorând trăirile emoționale și efectele acestora asupra persoanei și a celorlalți. Totuși, cercetările recente din domeniul psihologiei au arătat că un nivel ridicat al abilităților intelectuale poate contribui semnificativ la rezultate bune în diferite domenii cum ar fi cel școlar, dar nu este suficient pentru o bună adaptare și nici nu asigură succesul în viață. Studii efectuate mai ales în Statele Unite au relevat faptul că un număr mult mai mare decât cel așteptat de elevi/studenți foarte inteligenți (IQ mult peste medie), au înregistrat insuccese în plan profesional și personal în viața adultă, comparativ cu cei cu nivele medii de IQ. Astfel, se pune întrebarea: "Ce factori determină o persoană cu un IQ mare să se descurce greu, în vreme ce o alta, cu un IQ modest, se descurcă surprinzător de bine?". Cu toate că abilitățile intelectuale sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Ceea ce numim noi emoție este de fapt biologic și comportamental. Emoțiile modulează comportamentele noastre direcționate spre noi înșine (intrapersonal), cât și comportamentele noastre direcționate spre ceilalți (interpersonal).

Inteligența emoțională a fost definită ca un set de abilități în baza cărora un individ poate discrimina și monitoriza emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și capacitatea acestuia de a utiliza informațiile deținute pentru a-și ghida propria gândire și comportamentul. Astfel, putem spune că formula adaptării și succesului în viață este următoarea:

Adaptare cu Succes = IQ + Inteligența Emoțională

Componentele inteligenței emoționale:

- abilitatea de a înțelege și interpreta adecvat emoțiile proprii și ale celorlalți;
- abilitatea de a conștientiza și manifesta emoții care pot facilita gândirea;
- abilitatea de a înțelege corect informațiile cu încărcătură emoțională;
- abilitatea de a folosi eficient informațiile cu încărcătură emoțională;
- cunoștințele legate de emoții;
- abilitatea de a gestiona propriile emoții în vederea dezvoltării intelectuale, emoționale și atingerii stării de bine.

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Aceasta este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale esențiale pentru funcționarea și adaptarea în viața adultă. Efectele negative ale dezvoltării inadecvate ale acestor competențe afectează sănătatea mentală atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Contracurarea acestora și asigurarea unei dezvoltări optime (emoționale și sociale) se realizează cel mai eficient în perioada în care aceste competențe se află în formare.

Competența emoțională reprezintă abilitățile indivizilor de a se adapta atât la propriile emoții cât și la emoțiile celorlalți. Aceasta este definită drept capacitatea de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și abilitatea de a gestiona adecvat situațiile cu încărcătură emoțională. Competențele emoționale sunt împărțite în trei categorii:

- experiențierea (trăirea) și exprimarea emoțiilor;
- înțelegerea și recunoașterea emoțiilor;
- reglarea emoțională.

Competențele sociale se referă la abilitatea copiilor de a forma relații sociale funcționale cu ceilalți copii și adulți din viața lor. Altfel spus, competențele sociale facilitează interacțiunile pozitive, corespunzătoare normelor culturale, în așa fel încât să permită atingerea propriilor scopuri și în același timp respectarea nevoilor celorlalți. Conform acestei definiții, orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate.

Competențele sociale ale preșcolarilor sunt împărțite în două categorii:

- *abilități interpersonale de relaționare și de rezolvare de probleme;*
- *abilități intrapersonale.*

1. Abilități interpersonale

A. Abilități de relaționare socială

La vârsta preșcolară, contextul în care pot fi cel mai bine observate abilitățile de relaționare socială sunt reprezentate de situațiile de joc de la grupă sau de acasă. Jocul are valoarea informativă cea mai ridicată cu privire la achiziționarea acestui tip de abilități de către preșcolari, oferindu-le acestora numeroase situații de învățare și exersare a comportamentelor sociale.

Competențele de relaționare socială includ o categorie aparte numite comportamente prosociale. Aceste competențe pot fi considerate surse ale dezvoltării capacității de cooperare, fiecare având impact indirect asupra formării relațiilor și a integrării în grup. Astfel, copiii care stăpânesc aceste abilități reușesc să-și facă prieteni cu ușurință, deoarece înțeleg că orice relație presupune reciprocitate. Toate aceste abilități se formează și se dezvoltă optim în măsura în care și adulții reprezintă modele și oferă ghidaj în învățarea lor.

Abilități interpersonale de rezolvare de probleme

Între abilitățile de relaționare socială și abilitățile de rezolvare de probleme există o relație de interdependență. Copiii ale căror abilități de relaționare sunt suficient de bine dezvoltate au, în general, șanse mai mari de a rezolva situațiile problematice.

Copiii de aceeași vârstă pot fi diferiți din punctul de vedere al nivelului de dezvoltare a competențelor emoționale și sociale. Aceste competențe sunt influențate de factori intrapersonali și interpersonali. Dezvoltarea optimă a competențelor emoționale și sociale este rezultatul unor aspecte cu o puternică componentă genetică, specifică fiecărui copil, precum și a influențelor din mediu, provenite din familie și mai târziu din mediul educațional. Interacțiunea optimă a acestor factori poate reprezenta o sursă de protecție, care asigură adaptarea eficientă a copilului la cerințele mediului.

Bibliografie:

Ștefan, C., Kallay, E., (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

POVESTEA URSULUI CAFENIU - UN PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ PENTRU DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI

**PROF. ÎNV. PREȘ. HAIDU RALUCA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.1, SATU MARE**

Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor reprezintă o prioritate a grădiniței din ziua de astăzi. Tot mai mulți copii manifestă comportamente agresive, comportamente care se datorează de cele mai multe ori lipsei abilităților socio-emoționale. Noi, educatorii suntem cei care putem face primii pași spre dezvoltarea armonioasă a copilului prin dezvoltarea competențelor sociale și emoționale. Noi, educatorii suntem cei dintâi care putem ajuta copiii preșcolari pentru a se integra cu succes în învățământul primar și a face față cu succes vieții de adult.

În continuare prezint un proiect de activitate integrată care se realizează la copiii de grupă mijlocie. Am ales acest proiect pentru a exemplifica cum se poate face educație emoțională și socială integrând conținuturile specifice învățământului preșcolar și cele din domeniul socio-emoțional. Consider că învățământul preșcolar oferă în orice moment al zilei oportunitatea de a le dezvolta copiilor competențele socio-emoționale.

GRUPA MIJLOCIE

TEMA ANUALĂ: CUM ESTE/A FOST ȘI VA FI AICI PE PĂMÂNT?

TEMA SĂPTĂMÂNII: Călătorie în zonele polare

TEMA ZILEI: Prietenul meu de la Polul Nord

TEMA ACTIVITĂȚII: Povestea ursului cafeniu

FORMA DE REALIZARE: activitate integrată

DOMENII INTEGRATE:

DOMENIUL LIMBĂ ȘI COMUNICARE

DOMENIUL OM ȘI SOCIETATE

Mijloace de realizare: povestirea educatoarei+lipire

TIPUL ACTIVITĂȚII: mixtă

SCOPUL ACTIVITĂȚII:

- familiarizarea copiilor cu conținutul povestirii „Povestea ursului cafeniu”, de Vladimir Colin,
- îmbogățirea vocabularului cu cuvinte noi: dispreț, îngâmfat, sloi de gheață, moviliță de zăpadă,
- formarea capacității de a aprecia faptele bune și a dezaproba faptele rele,
- dezvoltarea abilităților de comunicare, de identificare și exprimare a emoțiilor,
- consolidarea deprinderilor de lipire a diferitelor materiale,
- stimularea cooperării,

OBIECTIVE CADRU:

-dezvoltarea capacității de exprimare orală, de înțelegere și utilizare corectă a semnificațiilor structurilor verbale orale;

-formarea și consolidarea unor abilități practice specifice nivelului de dezvoltare motrică;

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ:

- să audieze cu atenție un text, să rețină ideile acestuia și să demonstreze că l-a înțeles;
- să-și îmbogățească vocabularul activ și pasiv pe baza experienței, activității personale și/sau a relațiilor cu ceilalți și simultan să utilizeze un limbaj oral corect din punct de vedere gramatical;
- să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive, să manifeste prietenie, toleranță, armonie, concomitent cu învățarea autocontrolului;
- să cunoască și să utilizeze unelte și materiale simple de lucru pentru realizarea unei activități practice.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- O1- să asculte cu atenție povestirea narată, reținând desfășurarea evenimentelor în ordinea succesiunii întâmplărilor;
- O2- să folosească corect cuvintele noi: dispreț=fără respect, ură ; îngâmfat=mândru, încrezut; sloi de gheață=bucată mare de gheață care plutește pe apă ; moviliță de zăpadă=grămadă de zăpadă, în propoziții, găsind sinonim pentru fiecare;
- O3- să răspundă la întrebările care se referă la conținutul povestirii în propoziții corect formulate din punct de vedere gramatical;
- O4- să identifice emoțiile personajelor , denumindu-le;
- O5- să deducă valoarea morală a povestirii cu ajutorul întrebărilor;
- O6- să dea exemple de situații în care au trăit aceleași emoții ca personajele din poveste (bucurie, tristețe) exprimându-se în propoziții;
- O7- să-și exprime sentimentele față de personajele povestirii, motivând alegerea făcută;
- O8- să enumere materialele necesare realizării personajelor din poveste;
- O9- să întindă pasta de lipit în mod uniform pe toată suprafața de lucru;
- O10- să lipească corect materialele astfel încât să obțină lucrări curate și îngrijite;
- O11- să respecte poziția corectă a corpului față de suportul de lucru pentru o bună coordonare oculo-motorie;

METODE ȘI PROCEDEE DIDACTICE: conversația, povestirea, problematizarea, explicația, demonstrația, exercițiul,

MATERIALE ȘI MIJLOACE DIDACTICE: decorul ce reprezintă ghețari, urși polari, pinguini, foci, imagini ce ilustrează principalele momente ale poveștii, tablă magnetică, medalioane ce reprezintă personajele principale din poveste (urs polar, pinguin, focă, urs brun), fâșii de hârtie ce ilustrează sloiurile de gheață, lucrări model, pensule, lipici, coli de protecție, șervețele, farfurii cu nucă de cocos, cu cafea măcinată, cu mac, farfurii cu bucăți de hârtie tăiate în formă de pătrat, cântecul de mișcare „Dacă vesel se trăiește”, calculator, retroproiector, prezentare power point cu imagini ce reprezintă povestea;

FORME DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII: frontală, în grupuri mici;

MODALITĂȚI DE EVALUARE:

Forma de evaluare: formativă

Metode de evaluare: observarea sistematică a comportamentului copiilor, aprecieri verbale, analiza răspunsurilor copiilor, aplauze, analiza lucrărilor

Desfășurarea activității

EVENIMENTELE INSTRUIRII	CONȚINUTUL ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUAREA, INSTRUMENTELE ȘI INDICATORII
<p>1.MOMENTUL ORGANIZATORIC</p> <p>2. CAPTAREA ȘI ORIENTAREA ATENȚIEI</p> <p>3. ANUNȚAREA TEMEI ȘI A OBIECTIVELOR</p> <p>4. PREZENTAREA NOULUI CONȚINUT ȘI DIRIJAREA ÎNVĂȚĂRII</p> <p>5. ASIGURAREA FEEDBACK-ULUI</p>	<p>Pentru a asigura buna desfășurare a activității didactice aerisesc sala de grupă, așez scaunele în formă de semicerc, pregătesc tabla magnetică și materialele necesare pentru activitatea de educare a limbajului. Într-o parte a sălii aranjez măsuțele în patru grupuri pentru a se desfășura activitatea practică și totodată pregătesc și materialele pentru cele patru grupe de lucru.</p> <p>Copiii intră în grupă imitând mersul urșilor polari, moment în care ursulețul Martin începe să plângă.</p> <p>-Ursulețule Martin! Te rog nu fi supărat. Noi toți suntem prietenii tăi și ca să te înveselesc vă voi spune o poveste despre un urs exact ca tine care s-a rătăcit la Polul Nord și nici el nu avea prieteni.</p> <p>-Vreți să aflați povestea lui și cum a reușit el să-și facă prieteni? (Da)</p> <p>-Povestea se numește „Povestea ursului cafeniu” și a fost scrisă de scriitorul Vladimir Colin.</p> <p>-Ursulețule, și voi copii, trebuie să fiți foarte atenți și cumiți pentru a afla de ce ursulețul din poveste nu a avut prieteni.</p> <p>Cu ajutorul prezentării power point, a retroproiectorului expun povestea expresiv, cu intonația potrivită, foarte nuanțat și explic cuvintele necunoscute:</p> <p>dispreț=fără respect, ură îngâmfat=mândru, încrezut sloi de gheață=bucată mare de gheață care plutește pe apă moviliță de zăpadă=grămadă de zăpadă</p> <p>Adresez întrebări despre conținutul poveștii și le cer să vorbească în propoziții corect formulate din punct de vedere gramatical, imagini din poveste fiind expuse pe tabla magnetică:</p> <p>- Cum se numește povestea pe care v-am</p>	<p>-Tranziție: Suntem urși polari!</p> <p>-conversația</p> <p>-povestirea -explicația -retroproiector -prezentare power point</p> <p>-imagini din</p>	<p>-observarea comportamentului copiilor</p> <p>-observarea comportamentului copiilor</p> <p>-frontal, oral prin analiza</p>

<p>6. OBȚINEREA PERFORMAN ȚEI</p>	<p>spus-o?(...Povestea ursului cafeniu) -Despre cine este vorba în poveste?(...despre un urs) -Cum îl chema pe urs? (Martin) -Ce culoare avea ursul?(...cafeniu) -Unde locuiesc urșii cafenii? (...în pădure) -Dar ursul din povestea noastră cum a ajuns la pol? (...s-a rătăcit) -Cu cine s-a întâlnit acolo? (...cu focile, cu urși polari și cu pinguinul) -Cum au reacționat focile când l-au văzut pe ursulețul Martin? (...au râs de el, crezând că e murdar) -Cum au reacționat urșii albi? (...l-au disprețuit, nu l-au iubit) -Cum credeți că s-a simțit ursul Martin ? (...supărat) -Ce a făcut pinguinul cu Martin? (...l-a făcut cu săpun, să fie și el alb) -S-au jucat urșii albi cu Martin? (Da) -De ce? (...pentru că era alb) -Ce s-a întâmplat în timp ce se jucau? (...un munte de gheață lovește sloiul pe care se jucau) -Ce fac urșii albi? (...fug, dar un pui rămâne pe sloiul de gheață) -De ce au fugit urșii?Ce au simțit ei? (...frică) -Cine l-a salvat pe puiul de urs? (...Martin) -Ce fel de faptă a făcut ursul Martin? (...bună) -Ce au crezut urșii despre Martin? Cum era el? (curajos) -Ce au făcut urșii albi când au văzut că Martin a salvat puiul de urs și nu mai era alb, ci era tot cafeniu?(... l-au apreciat, au devenit prieteni) -Cum credeți că s-au simțit urșii polari când au văzut că ursul Martin nu era alb , ci cafeniu? (mirați, uimiți) -Haideți să ne mirăm și noi! -Dar înainte de salvarea puiului de urs și de a se face cu săpun de ce nu au vrut urșii albi să fie prieteni? (...pentru că nu era alb) -Cum s-a simțit ursul Martin atunci când nu avea prieteni? (...supărat) -Dar voi când vă simțiți supărați?(... când</p>	<p>poveste -tablă magnetică -conversația pe baza imaginilor</p> <p>-problematizarea -conversația -problematizarea -conversația -problematizarea</p>	<p>răspunsurilor copiilor</p> <p>-frontal, oral prin răspunsul la întrebările adresate</p> <p>-frontal, individual, oral prin răspunsul la întrebările adresate</p>
--	--	---	---

<p>7. EVALUAREA PERFORMANTELOR</p>	<p>nu se joacă cu mine nimeni) -Credeti că au procedat bine urşii albi că nu s-au jucat cu el doar pentru că nu era alb?(Nu) -De ce? (... pentru că el era bun) -Aşa este copii!.Ursul Martin chiar dacă blana lui nu avea aceeaşi culoare cu cea a urşilor albi era tot urs şi era un ursuleţ bun şi curajos care vroia să fie prieten cu toate animalele. -Cum credeţi că s-a simţit ursul Martin după ce toată lumea l-a acceptat şi au devenit prieteni? (...fericit) -Dar voi când vă simţiţi fericiţi, bucuroşi? (... când primesc ceva etc...) -Dar voi copii sunteţi prieteni? (...da) -Chiar dacă vă supăraţi unul pe celălalt, dacă aveţi haine diferite voi sunteţi prieteni la fel ca ursuleţul cafeniu care a devenit prieten cu urşii albi care au înţeles că nu trebuie să ai blana de aceeaşi culoare deoarece contează cel mai mult să fi bun cu ceilalţi. -V-a plăcut povestea? (Da) -Dar ţie ursuleţule Martin? (Da) -De cine v-a plăcut cel mai mult?(enumeră personajele) -De ce? (... pentru că a fost bun, a fost rău etc...) -Eu v-am pregătit nişte medalioane cu personajele poveştii, iar voi vă veţi alege medalionul cu personajul preferat , cel cu care vreţi să fiţi prieten pe tot parcursul zilei. -Şi pentru că şi noi suntem prieteni buni cu tine ursuleţule Martin m-am gândit să confecţionăm pentru tine prieteni noi, prieteni de la pol, ca cei din poveste, pe care să-i duci la Polul Nord ca să-ţi ţină companie. -V-am pregătit măsuţele pe care se află materialele necesare pentru activitate. Haideti să sărim şi noi de pe un sloi de gheaţă pe altul şi să vedem ce avem de făcut. -Câte grupuri de măsuţe am pregătit? (numără grupurile de măsuţe: 4) -La fiecare măsuţă vom realiza câte un personaj. -Haideti să vedem care sunt acele</p>	<p>-problematizarea -medalioane cu personajele din poveste -conversaţia -Tranziţie: Sărim de pe un sloi de gheaţă pe altul! -foi care imită sloiurile de gheaţă aşezate pe parchet</p>	<p>-Practic aplicativ prin deducerea valorii morale a poveştii -Frontal, prin observarea comportamentului copiilor</p>
---	---	---	---

<p>8. ÎNCHEIEREA ACTIVITĂȚII</p>	<p>personaje din poveste pe care le vom confecționa.</p> <p>Prezint copiilor cele patru grupe de măsuțe la care se vor realiza personajele.</p> <p>Pe rând ne vom deplasa la fiecare măsuță , sărind pe sloiurile de gheață , și voi prezenta materialul necesar pentru realizarea siluetelor, vom intui modelul și tehnica de lucru (lipire) , voi demonstra modul de lucru.</p> <p>-Înainte de a începe lucrul haideti să ne încălzim mușchii mici ai mâinilor: Afară este frig și suflă foarte tare vântul (mișcări de brațe stânga- dreapta), a început să ningă(mișcări de degete de sus în jos),am ieșit cu săniuța, dar este tare greu să o tragem(închiderea și deschiderea pumnilor imitând trasul unei frânghii), pentru că a nins mult ne scuturăm de zăpadă (scuturarea mâinilor), am intrat în casă unde focul din sobă ne încălzește mânuțele (frecarea palmelor).</p> <p>-Acum fiecare dintre voi va realiza personajul care i-a plăcut cel mai mult din poveste și a cărui medalion îl poartă în piept.</p> <p>Copiii se îndreaptă spre măsuțe în funcție de personajul reprezentat pe medalion.</p> <p>Fiecare copil realizează prin lipirea diferitelor materiale siluetele personajelor din poveste. Le atrag atenția să lucreze corect și ordonat, fără a murdări lucrarea.</p> <p>Supraveghez cele patru grupe împreună cu ursulețul Martin și acord ajutor copiilor care nu se descurcă.Totodată punctez faptul că pot cere ajutorul colegilor și chiar se pot oferi să se ajute între ei ca adevărații prieteni.</p> <p>După finalizarea lucrărilor copiii vor trece pe rând pe la fiecare grup de măsuțe și își vor prezenta lucrarea.</p> <p>Fac aprecieri verbale individuale și în grup despre modul în care au lucrat și apreciez faptul că s-au străduit să se ajute între ei și să coopereze.</p> <p>-Ursulețul Martin este tare fericit că acum are atât de mulți prieteni încât m-am gândit să îi și ducem la pol pentru a se bucura și ei de zăpada de acolo.</p> <p>Copiii își așază lucrările în cadrul</p>	<p>-conversația -explicația -demonstrația -siluetele personajelor(urs polar, urs brun, pinguin, focă), -siluete model, lipici, pensule, farfurii cu materialele necesare: bucăți pătrate de hârtie pentru pinguin, nucă de cocos pentru ursul polar, cafea măcinată pentru ursul cafeniu, mac pentru focă -coli de protecție,șervețele -exercițiul -demonstrația</p> <p>-exercițiul</p> <p>-conversația, -lucrările copiilor -aprecieri verbale</p> <p>-lucrările</p>	<p>-frontal, individual, practic aplicativ prin executarea exercițiilor</p> <p>-Individual, Practic aplicativ -prin realizarea lucrărilor</p> <p>-analiza lucrărilor copiilor Frontal, individual prin aprecieri verbale</p> <p>-Practic</p>
---	---	--	--

	<p>decorului realizat.</p> <p>-Cum te simți acum ursulețele Martin? Mai ești supărat? (... nu, acum sunt foarte fericit)</p> <p>-Dar voi copii cum vă simțiți? (... fericiți)</p> <p>-Pentru că toți suntem fericiți haideți să cântăm de bucurie cântecelul "Dacă vesel se trăiește":</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bate așa (se bate din palme);</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bate așa</p> <p>Dacă vesel se trăiește, unul altuia zâmbește</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bate așa.</p> <p>Dacă vesel se trăiește, calcă așa (se bate din picioare)</p> <p>Dacă vesel se trăiește, calcă așa</p> <p>Dacă vesel se trăiește, unul altuia zâmbește</p> <p>Dacă vesel se trăiește, calcă așa.</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bine e (se pocnește din degete)</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bine e</p> <p>Dacă vesel se trăiește, unul altuia zâmbește</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bine e.</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bate așa (se execută toate mișcărilor anterioare)</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bate așa</p> <p>Dacă vesel se trăiește, unul altuia zâmbește</p> <p>Dacă vesel se trăiește, bine e.</p>	<p>copiilor</p> <p>-decorul</p> <p>-cântecul de mișcare: Dacă vesel se trăiește</p> <p>-exercițiul</p>	<p>aplicativ, prin lucrările finale obținute pentru completarea decorului</p> <p>-observarea comportamentului copiilor</p> <p>-practic aplicativ prin interpretarea cântecului și executarea mișcărilor sugerate de text</p>
--	--	--	--

JOCURI PENTRU DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE ALE COPIILOR

PROF. ION AXENIA SIMONA – GRĂD. CU P.P. „STEP BY STEP”

Sunt descrise două jocuri pentru copiii preșcolari pe care le-am folosit la grupă, menite să permită copiilor să achiziționeze prechizițiile necesare conștientizării trăirilor emoționale, să sprijine copiii în dobândirea cunoștiențelor care le permit să transmită în mod automat mesaje cu conținut emoțional, să exerseze prerechizitele necesare rezolvării de probleme și să Ajută copiii să dobândească ulterior strategii de rezolvare de probleme specifice vârstei

Copilul cu cerințe educative speciale, este copilul deficient sau aflat în dificultate, care se confruntă cu probleme de cunoaștere și învățare, de comunicare și interacțiune, senzoriale și fizice, sociale, comportamentale și emoționale. Toate acestea nu-i permit copilului o existență normală sau valorificarea în condiții obișnuite a potențialului intelectual și atitudinal de care acesta dispune și induce un sentiment de inferioritate ceea ce accentuează condiția sa de persoană cu cerințe educative speciale.

Pentru a integra acești copii, o componentă esențială este dezvoltarea competențelor emoționale și sociale. Modalitatea cea mai eficientă de integrare este jocul. Este forma prin care ei pot să-și exprime propriile capacități. Prin joc, copilul capătă informații despre lumea în care trăiește, intră în contact cu alți copii, cu obiecte din mediul înconjurător și învață să se orienteze în timp și spațiu.

CUTIILE FERMECATE CU EMOȚII

★ Jocul permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale

★ Sprijină copiii în dobândirea cunoștiențelor care le permit să transmită în mod automat mesaje cu conținut emoțional

Competența generală: competențe emoțională

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective:

★ Să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite

★ Să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;

★ Să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă).

Procedura de lucru

Se pun într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative

Se cere fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș cu o emoție pozitivă(bucurie) și una negativă (furie, tristețe, teamă)

Se cere fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații:

Prin această activitate copiii:

- ★ Învăță să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare;
- ★ Încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale

PĂLĂRIA MAGICĂ PENTRU SOLUȚII

- ★ Jocul permite copiilor să exerseze prerechizitele necesare rezolvării de probleme;
- ★ Ajută copiii să dobândească ulterior strategii de rezolvare de probleme specifice vârstei

Competență generală: competențe sociale, competențe emoționale

Competență specifică: rezolvarea de probleme, identificarea etichetelor verbale ale emoțiilor.

Obiective:

- ★ Să înțeleagă faptul că un comportament are consecințe asupra emoțiilor persoanelor implicate;
- ★ Să identifice posibile cauze ale reacțiilor emoționale;
- ★ Să privească o situație din mai multe puncte de vedere.

Materiale: scenete, ilustrații, 2 păpuși

Procedura de lucru:

Sceneta va fi interpretată cu ajutorul păpușilor.

Li se vor adresa copiilor întrebări pornind de la conținutul scenetei pentru a identifica consecințele comportamentelor

Copiii vor fi rugați să își pună „pălăria magică” pentru a se gândi la consecințe pe baza ilustrațiilor.

Vor fi amestecate imaginile și, folosind „pălăria magică”, copiii se vor gândi la ordinea corectă a imaginilor.

Copiii vor fi solicitați să se gândească și la alte situații în care copiii ar putea să ajungă să se simtă furioși. („De ce ar mai putea fi furioși copiii?”)

Se va cere copiilor să propună apoi soluții pentru situațiile prezentate.

Observații:

- ★ Prin această activitate copiii învață să aplice cunoștințele despre emoții în contextul rezolvării de probleme;
- ★ Această activitate permite copiilor să exerseze pașii rezolvării de probleme.

Scenariul I

1. Radu smulge jucăria din mâna lui Alex.

2. Alex începe să plângă.

Cum se simte Alex? (identificați emoția de tristețe)

3. Pentru că nu vrea să rămână fără jucărie, Alex începe să-l lovească pe Radu pentru a-și lua jucăria înapoi.

Ce fac Radu și Alex? Cum se simte Radu? Dar Alex? (identificați consecința comportamentală legată de faptul că amândoi au început să se bată; identificați reacțiile emoționale de furie a celor doi)

Avem acum nevoie de pălăria magică. Cineva s-a jucat cu imaginile și noi le vom pune în ordinea corectă. (amestecați ilustrațiile)

Acum pălăria merge le _____ (numiți unul dintre copiii din grupă)

_____, vino și arată-ne ce s-a întâmplat mai întâi.

_____, ce s-a întâmplat DUPĂ aceea? Ce se întâmplă aici? Cum se simte băiatul?

_____, spune-ne ce s-a întâmplat DUPĂ aceea? Cum se simt Radu și Alex?

*Din ce cauză s-au certat Radu și Alex? Din ce motive s-ar mai putea certa?
Ce ar putea să facă Radu și Alex ca să nu se mai certe?*

Scenariul II

1. *Andreea strică desenul Mirunei*

2. *Miruna începe să plângă*

3. *Cum se simte Miruna? (identificați emoția de tristețe)*

4. *Miruna ia desenul Andreei și îl mâzgălește*

Ce face Andreea? Cum se simte Andreea? Dar Miruna? (identificați consecința comportamentală, mâzgălirea desenului și pe cea emoțională, furia).

Procedași la fel ca și în scenariul I.

Bibliografie:

”Dezvoltarea competențelor emotionale și sociale la prescolari” - Ghid practic pentru educatori, Autori: Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Editura ASCR, 2010

DEZVOLTAREA EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARULUI

Profesor Înv. Preșcolar: ION SIMONA
Grădinița cu P.P. Nr. 4 Caransebeș

Spre deosebire de abilitățile intelectuale care pot fi îmbunătățite într-o mai mică măsură, având o componentă genetică destul de puternică, abilitățile emoționale și sociale pot fi îmbunătățite semnificativ, întrucât sunt puternic modelate de influențele provenite din mediu, acest lucru facilitând intervenția în vederea dezvoltării și optimizării competențelor emoționale și sociale.

Perioada preșcolară este perioada cea mai potrivită pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale, având în vedere faptul că această perioadă se caracterizează prin achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv, de un rol vital în adaptarea la mediul școlar și ulterior esențiale în viața adultă.

Competențele emoționale influențează dezvoltarea cognitivă a copiilor, pregătirea și adaptarea la mediul și cerințele școlare. „De exemplu un copil cu reacții frecvente de teamă în situații de evaluare își orientează o mare parte din resursele sale atenționale spre gestionarea fricii resimțite, în detrimentul utilizării acestor resurse pentru realizarea sarcinilor școlare”.

Abilitățile emoționale sunt strâns legate de cele sociale, gestionarea propriilor emoții și ale celorlalți fiind deosebit de importantă în inițierea și menținerea relațiilor sociale.

Relația dintre cele două competențe este și mai evidentă în perioada preșcolară când legarea prietenilor depinde în mare măsură de capacitatea copilului de a recunoaște și de a reacționa adecvat la emoțiile proprii și ale celorlalți.

Cea dintâi școală care inițiază dezvoltarea socioemoțională a copilului este familia, aceasta reprezentând baza pe care se construiește personalitatea copilului. Spre deosebire de abilitățile intelectuale care pot fi îmbunătățite într-o mai mică măsură, având o componentă genetică destul de puternică, abilitățile emoționale și sociale pot fi îmbunătățite semnificativ, întrucât sunt puternic modelate de influențele provenite din mediu, acest lucru facilitând intervenția în vederea dezvoltării și optimizării competențelor emoționale și sociale.

Perioada preșcolară este perioada cea mai potrivită pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale, având în vedere faptul că această perioadă se caracterizează prin achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv, de un rol vital în adaptarea la mediul școlar și ulterior esențiale în viața adultă.

Competențele emoționale influențează dezvoltarea cognitivă a copiilor, pregătirea și adaptarea la mediul și cerințele școlare. „De exemplu un copil cu reacții frecvente de teamă în situații de evaluare își orientează o mare parte din resursele sale atenționale spre gestionarea fricii resimțite, în detrimentul utilizării acestor resurse pentru realizarea sarcinilor școlare”.

Abilitățile emoționale sunt strâns legate de cele sociale, gestionarea propriilor emoții și ale celorlalți fiind deosebit de importantă în inițierea și menținerea relațiilor sociale.

Relația dintre cele două competențe este și mai evidentă în perioada preșcolară când legarea prietenilor depinde în mare măsură de capacitatea copilului de a recunoaște și de a reacționa adecvat la emoțiile proprii și ale celorlalți.

În momentul în care copilul începe să ia contact cu grădinița, el are deja o bază educativă, mai mare sau mai mică, în funcție de nivelul de educație al celor care l-au înconjurat până atunci. Personalitatea lui este deja conturată, astfel încât efortul grădiniței, în educarea lui poate fi mult „diminuat în efecte sau poate fi chiar compromis dacă se ignoră câștigurile sau lacunele acumulate în acest sens în familie”.

Grădinița reprezintă în sine un context social în care copiii au ocazia să interacționeze cu ceilalți copii în mai mare măsură decât în cadrul familiei.

În cadrul grădiniței, copiii pot să învețe în mod sistematic despre emoții și comportamente sociale adecvate prin inițierea unor jocuri specifice ce vizează dezvoltarea socioemoțională a preșcolarilor, ca de exemplu: “Harta emoțiilor; Cum mă simt azi?; Cutiuța fermecată cu emoții; Cum te-ai simți dacă ..?; Să ne gândim la emoțiile celorlalți; Oglinda fermecată; Ce-ar fi dacă?; Să ne gândim la emoțiile celorlalți; Orice problemă are mai multe soluții; Pălăria magică pentru soluții; Prieteni adevărați; Cursa cu obstacole; etc.”

Centrându-ne pe organizarea eficientă a mediului de învățare și prevenția problemelor de comportament dar și ajutându-i pe părinți să conștientizeze rolul pe care îl au, de parteneri educaționali în procesul educativ, vom reuși să evidențiem importanța existenței unei echipe în promovarea unei educații de calitate și totodată să oferim copiilor o dezvoltare armonioasă din punct de vedere emoțional și social.

Unitatea de acțiune a celor doi factori implicați (grădinița și familia) în demersul de formare al copilului este condiționată de unitatea perspectivei, de munca în echipă, în cadrul căreia fiecare partener implicat își asumă rolul.

Bibliografie: Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, Ed. Aqua Forte, Cluj-Napoca, 2009.

FURIA LUI DAVID ȘI ZMEUL CEL ÎNȚELEP

PSIHOLOG, VALERIA IORDĂNESCU, GPN'LUMEA COPIILOR" TOPOLOVENI
DIRECTOR, TÂRȚĂU EUGENIA, GPN'LUMEA COPIILOR" TOPOLOVENI

*Povestea este construită pe un caz real, un preșcolar din unitatea noastră ce se confruntă cu furie inconstientă!
Povestea vine să aducă la lumină problematica furiei la copii și soluții de gestionare a ei.*

Personajul nostru este Creionaș, un băiețel tare drăguț și jucăuș, care uneori se înfurie și se ia la ceartă sau la bătaie, cu cine credeți? Chiar cu prietenii lui!

Oare de ce făcea el asta, se întrebau adesea prietenii lui de la grădii? Nici el nu știa ce se întâmplă cu emoțiile lui, când își lovește prietenii sau strică jucăriile.

Prietenii s-au stâns într-o zi la colțul clasei și se gândeau împreună cu d-na educatoare: poate că vrea să fie șef, sau poate este prea fricos și așa își face curaj, sau poate alți copii îl fac să fie așa, sau poate furia lui devine mai mare decât el, sau poate vrea doar să glumească, sau poate mai multe la un loc! Cert este, că n-au găsit un răspuns sigur, deși le pasă de soarta micului Creionaș!

Parinții erau și ei triști și l-au întrebat pe micul creionaș ce se întâmpla cu el când lovește! Nu a știut să le spună din ce cauză face el asta! Atunci, părintii au mers la Zmeul Înțelept care avea toate răspunsurile și le-a spus:

Ce crezi că le-a spus zmeul? (Proiecție-Intervenția băiatului)

De altfel, Creionaș este un băiat minunat dar care nu prea are răbdare, se înfurie repede și uită de reguli. Zmeul a mers cu Creionaș la prietenii lui să caute o soluție!

Aceștia au început să se plângă: nu ne place când ne lovește sau ne pune firimituri în cap, atunci fugim de el, devine ascuțit ca un creion tocmai scos din ascuțitoare și pe noi ne doare! Lui i-ar plăcea ca noi să-i facem la fel, întreba Mihai, prietenul său? Și brusc, apucă un creion ascuțit din suport, și-l împunse pe Creionaș pe mâna să firavă! Acesta nu înțelese imediat ce i se întâmplă și deveni și mai furios și a început să-și lovească prietenii cu furie mare!

Ce crezi că s-a întâmplat atunci? (Intervenția băiatului)

Toți fugeau de el și a rămas singur, singurel!

A doua zi, Creionaș se gândea ce dureros este să fii înțepat de cei dragi și merse la Zmeul Înțelept să-i spună că vrea să fie din nou prietenos, iar zmeul l-a învățat cum să-și stăpânească furia: când cineva te supără: te oprești, spui cum te simți (furios) și numeri până la 10, te gândești la mine, după care eu vin în mare grabă la tine să te salvez de furie și să o duc departe de tine! Mulțumesc zmeule, așa am să fac!

Și de atunci, Creionaș a devenit cel mai prietenos băiat din grădiniță și din parc! Toți erau fericiți, însă cel mai fericit era Creionaș, desigur!

Oare de ce? (oferirea de feed-back)

PROGRAM DE INTERVENȚIE - PENTRU EDUCAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE A PREȘCOLARILOR PRIN DRAMATERAPIE

**PROF. IRIMIE ANDREEA
PROF. RAȚ DANIELA
GRĂDINIȚA P.P. NR.14, TIMIȘOARA**

Inteligența emoțională din viața de adult își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară și școlară mică, acestea fiind perioade de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv.

Inteligența emoțională este necesară, de asemenea, copiilor pentru a soluționa probleme precum: relaționarea cu congenerii, dificultățile lucrului în echipă, managementul emoțiilor în condiții de stres, adaptarea la un nou context cultural și social, situații de pierdere (divorțul părinților, pierderea unei persoane dragi), situații imprevizibile. Copiii care prezintă deficite la nivelul competențelor emoționale și sociale riscă să dezvolte probleme serioase, atât în timpul copilăriei, al adolescenței cât și al vieții adulte, într-o serie de domenii cum ar fi: sănătate mentală (anxietate, depresie, tulburări de comportament, ș.a.), dezvoltare cognitivă (atitudini negative față de școală, lipsa încrederii în abilitatea de a rezolva sarcinile școlare și refuzul acestora), adaptarea școlară (absenteism, abandon școlar).

În urma observațiilor la clasă și a evaluărilor competențelor socio-emoționale, am constatat faptul că preșcolarii cu regim săptămânal se confruntă cu o întârziere în ceea ce privește dezvoltarea competențelor socio-emoționale, ca și componente ale inteligenței emoționale.

Din dorința de a le face viața mai frumoasă și a le asigura un viitor mai bun acestor copii, am realizat programul de intervenție sub forma unor activități recreative și distractive, bazate pe dramaterapie, pentru a ajuta la dezvoltarea inteligenței emoționale a acestora.

Grup țintă:

- 16 preșcolari cu regim săptămânal din Grădinița PP 14 / structura Grădinița PS, Timișoara, grupa mijlocie și grupa mare;

Perioada de derulare a programului:

- 03.10.2016 – 13.02.2017

Echipa de implementare:

- Irimie Andreea – prof. învă. preșcolar;
- Raț Daniela – prof. învă. preșcolar;

Coordonatorul programului de intervenție:

- Irimie Andreea – prof. învă. preșcolar;

DESCRIEREA PROGRAMULUI

Scopul programului:

- ✓ Dezvoltarea și optimizarea competențelor socio-emoționale esențiale pentru funcționarea și adaptarea la viața adultă;

Obiective de referință:

- Reducerea riscului dezvoltării ulterioare a unor tulburări psihice;
- Creșterea capacității de adaptare la cerințele școlare;
- Dezvoltarea unor abilități interpersonale și intrapersonale care să faciliteze atingerea succesului social;

- Dobândirea unor strategii care facilitează adaptarea în situații stresante;
- Menținerea și gestionarea eficientă a relațiilor afective și sociale;

Obiective operaționale:

- să conștientizeze trăirile emoționale proprii și ale celor din jur;
- să transmită adecvat mesaje cu încărcătură emoțională (atât verbal, cât și nonverbal);
- să manifeste empatie;
- să identifice emoții pe baza indicilor non-verbali;
- să numească emoții complexe precum: rușine, mândrie, vinovăție, etc;
- să stabilească cauzele și consecințele emoțiilor;
- să utilizeze strategii de reglare emoțională adecvate vârstei;
- să inițieze și să mențină interacțiuni cu ceilalți copii;
- să împartă obiecte și să împărtășească experiențe;
- să ofere și să primească complimente;
- să rezolve conflictele apărute fără violență;
- să respecte regulile aferente unei situații sociale;
- să coopereze cu ceilalți în rezolvarea unei sarcini;
- să ofere și să ceară ajutor atunci când poate sau are nevoie;

Strategii folosite:

Metode: jocul, povestirea, lectura după imagini, dramatizarea, teatrul de păpuși, interviul;

Mijloace: marionete, siluete, costume, cărți cu povești, planșe cu scene reprezentative din povești, teatru de masă, jetoane cu personaje din povești, etc;

Evaluarea programului:

- chestionarul ASQ:SE pentru părinți;
- chestionar pentru profesori privind dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale preșcolarilor;

Impactul asupra grupului țintă:

Atingerea obiectivelor acestui proiect va deschide, copiilor și părinților, poarta către o viață echilibrată în care emoțiile și sentimentele nu sunt o frână sau un impediment pentru dezvoltare, ci principala sursă a acesteia.

Înșușirea unor strategii adecvate vârstei pentru gestionarea eficientă a emoțiilor va crea între copii și părinți acele punți pline de empatie și înțelegere atât de necesare unei vieți de familie armonioase și echilibrate. Pentru educatoare, copiii stăpâni pe emoțiile lor, capabili să le recunoască și să le gestioneze cât mai corect, înseamnă mai mult timp pentru alte activități de pregătire a copiilor pentru următorul pas, integrarea în mediul școlar. Pentru clasele în care vor urma școala acești copii și pentru comunitatea în care se vor integra, acești copii vor constitui elemente de echilibru și armonie, iar la maturitate vor fi capabili să empatizeze cu adevărat cu cei din jur.

PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR

Nr. crt.	Perioada de desfășurare	Aria de intervenție	Activități	Modalități de rezolvare	Competențe exersate
1.	03.10.-07.10. 2016	EVALUARE INIȚIALĂ			
		Stabilirea nivelului de dezvoltare al abilităților socio-emoționale prin aplicarea chestionarului ASQ:SE -părinților și aplicarea unui chestionar profesorilor			
2.	10.10.-14.10. 2016	Exprimare și comunicare emoțională	„Harta emoțiilor”	Joc-exercițiu Povestire	-conștientizarea emoțiilor; -exprimarea emoțiilor; -etichetarea corectă a

				Dramatizare	emoțiilor;
3.	17.10.-21.10 2016	Autoreglare emoțională	„Grădinița fermecată” – povestea „ <i>Veverel vine iarăși la grădiniță</i> ”	Povestire Interviu Dramatizare	-conștientizarea trăirilor emoționale; -identificarea emoțiilor pe baza indicilor non-verbali; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -inițierea de interacțiuni cu ceilalți copii;
4.	24.10.-28.10. 2016	Comportament afectiv	„Cum te simți dacă...” – povestea „ <i>Sara e tristă!</i> ”	Joc exercițiu Interviu Povestire Dramatizare	-manifestarea empatiei; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -utilizarea strategiilor de reglare emoțională adecvată vârstei; -tolerarea situațiilor care provoacă frustrare;
5.	07.11.-11.11. 2016	Respectarea regulilor de interacțiune socială	„ <i>Ami ne învață despre reguli</i> ”	Povestire Joc exercițiu Dramatizare	-respectarea regulilor; -interacțiunea cu ceilalți; -utilizarea formulelor de adresare politicoase; -împărțirea de obiecte;
6.	14.11.-18.11. 2016	Autonomie personală	„De ce trebuie să dormim?” - povestea „ <i>Andrei, copilul care nu vrea să doarmă!</i> ”	Povestire Interviu Dramatizare	-înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor, faptelor; -inițierea de interacțiuni cu ceilalți copii;
7.	21.11.-25.11. 2016	Exprimare și comunicare emoțională	„Oglinda fermecată” – povestea „ <i>Fructul cel mai ... murdar</i> ”	Povestire Joc exercițiu Dramatizare Interviu	-conștientizarea trăirilor emoționale proprii; -transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională;
8.	28.11.-02.12. 2016	Autonomie personală și autoreglare emoțională	„A fost drept sau nedrept?” – povestea „ <i>Martinel cel murdărel</i> ”	Teatru de păpuși Interviu	-conștientizarea trăirilor emoționale; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -tolerarea situațiilor care provoacă frustrare;
9.	05.12.-09.12. 2016	Comportament afectiv	„Să ne gândim la emoțiile celorlalți” – povestea „ <i>Povestea mamei</i> ”	Lectură după imagini Povestire Dramatizare Interviu	-conștientizarea trăirilor emoționale; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională;

					-manifestarea empatiei;
10.	12.12.-16.12. 2016	Interacțiune socială	„Să învățăm să fim prieteni”	Lectură după imagini Teatru de păpuși Interviu	-interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei; -inițiază interacțiuni cu ceilalți copii;
11.	09.01.-13.01. 2017	Autoreglare emoțională	„Cum să fim prieteni?”	Povestire Dramatizare Teatru de păpuși	-conștientizarea trăirilor emoționale; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională; -manifestarea empatiei; -respectarea regulilor; -denumirea emoțiilor;
12.	16.01.-20.01. 2017	Autonomie personală	Povestea „Poneiul Sid”	Povestire Dramatizare Interviu	-conștientizarea emoțiilor; -exprimarea emoțiilor; -etichetarea corectă a emoțiilor; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -manifestarea empatiei;
13.	23.01.-28.01. 2017	Comportament afectiv și autoreglare emoțională	„Pot orice!” – povestea „Mofturosul”	Povestire Dramatizare Interviu	-conștientizarea emoțiilor; -etichetarea corectă a emoțiilor; -manifestarea empatiei; -înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor; -inițiază interacțiuni cu ceilalți copii; -oferă și cere ajutor; -împarte obiecte/jucării;
14.	30.01.-03.02. 2017	EVALUAREA FINALĂ (reaplicarea aceluiași chestionare părinților și profesorilor pentru a vedea evoluția dezvoltării abilităților socio-emoționale la preșcolari)			

BIBLIOGRAFIE

1. Anghel, E., (2011), „*Psihologia educației pe tot parcursul vieții*”, ed. For you, București.
2. Botiș, A., Mihalca, L., Chiriac, A., (coord) (2007), „*Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârstă până la 7 ani*”, ed. Alpha MDN, Buzău.
3. Caballo, V.E., (2007), „*Manual de evaluación y entrenamiento de las habilidades sociales*”, ed. SIGLO, Madrid.

4. Gladding, S.T., (2005), „*Counseling as an Art: The Creative Arts in Counseling*”, ed. American Counseling Association, Oklahoma.
5. Goleman, D., (2011), „*Inteligența emoțională*”, ed. Curtea Veche, București.
6. Ștefan, C. A., Eva, K.,(2010), „*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*”, ed. A.S.C.R., Cluj-Napoca.
7. Topper, L.A., (2008), „*Theatre, Games and Activities*”, ed. Meriwether, Colorado Springs.

PROIECT EDUCAȚIONAL "DĂRUIEȘTE DE CRĂCIUN"

PROF. IVĂNESCU LIDIA GIANA
PROF. GOVOR EMANUELA
GRĂDINIȚA CU P. P. NR. 22 TIMIȘOARA

Prezentul proiect educațional a fost inițiat în anul 2013 în Grădinița P.P. nr 22 în parteneriat cu Căminul de bătrâni de la Comloșul Mare având ca scop dezvoltarea competențelor emoționale în rândul preșcolarilor. Având succes în rândul preșcolarilor și părinților deopotrivă, a mai fost implementat și în următorii ani.

Argument

În perioada preșcolară copilul trăiește o amplificare și o diversificare a stărilor afective. El experimentează emoții din ce în ce mai complexe și mai nuanțate.

Studii au relevat faptul că relațiile afective și stările emoționale conturează ceea ce denumim „inteligență emoțională”. Ea este aceea care ne ajută să ne facem plăcuți la locul de muncă sau în colectivul din care facem parte, să putem comunica eficient, să știm să ne apropiem de cei pe care-i simpatizăm sau pe cei pe care vrem să-i ajutăm. Inteligența emoțională este factorul de legătură, liantul între o persoană și mediul din care face această parte.

În acest context, unul dintre obiectivele grădiniței și familie este educarea copiilor în sensul omeniei, generozității, receptivității la durerile și bucuriile celor din jur.

Având în atenție și preocupare toate acestea, am conceput un proiect de implicare a copiilor în acțiuni social-umanitare, intitulându-l „DĂRUIEȘTE DE CRĂCIUN”.

Ne-am concentrat acțiunile și activitățile către persoanele în vârstă de la Căminul pentru persoane vârstnice din Comloșu Mare și, știind că au nevoie acută de afecțiune și atenție, ne-am dat seama că prezența copiilor, prin puritatea și candoarea lor, le va aduce o imensă bucurie în sufletele lor triste, de oameni izolați de familie.

Tematica și ținta proiectul au fost acceptate cu bucurie și receptivitate atât de către copii cât și de părinți.

Beneficiarii proiectului:

- **directi:** copiii, părintii, bătrânii caminului, colectivul gradinitei;
- **indirecti:** grupul familial largit, societatea.

Durata:

- decembrie 2013;

Locatia:

- Grădinița P. P. 22 și Căminul pentru persoane vârstnice Comloșu Mare;

Resurse umane:

- cadrele didactice ale gradinitei (Ivănescu Lidia Giana și Govor Emanuela);
- preșcolarii grădiniței P.P. 22;
- parintii și bunicii preșcolarilor;
- batranii căminului partener;

Resurse materiale:

- sponsorizări din partea părinților și ale cadrelor didactice;
- materialele necesare pregătirii pachetelor.

Scopul:

- educarea respectului și afecțiunii copiilor față de persoanele în vârstă;
- cultivarea respectului și dorinței de a dăru material și, mai ales, spiritual;

Obiective generale:

- antrenarea și dezvoltarea unor calități ale părților implicate în proiect-bunătate, compasiune, grijă față de semenii;
- dezvoltarea altruismului prin conștientizarea semnificației faptelor bune;
- educarea atitudinii de atenție și respect față de bătrâni;
- readucerea în atenția oamenilor în vârstă, izolați și privați de afecțiunea familiei, a obiceiurilor și tradițiilor sărbătorilor românilor;
- antrenarea calităților interpretativ-actoricești și artistice, în general, în vederea prezentării unor spectacole cu scop umanitar(cântece, poezii, dramatizări).

Obiective operaționale:

Privind copiii:

- să învețe colindele pe care le vor cânta;
- să se manifeste empatic;
- să dovedească un comportament civilizat, politicos;
- să trăiască emoții de bucurie atunci când dăruiesc;

Privind părinții:

- să participe activ la acțiunile și activitățile desfășurate în cadrul parteneriatului;
- să conștientizeze valoarea morală și educativă a desfășurării acestui proiect;

Privind cadrele didactice:

- să informeze părinții în legătură cu scopul și conținutul proiectului;
- să ofere materiale scrise, detalii pentru bună derulare a proiectului;
- să antreneze părinții în participarea activă la acțiunile desfășurate prin acest proiect;
- să consilieze părinții în legătură cu problemele care pot apărea pe parcursul desfășurării proiectului;

Metode, tehnici de lucru:

- observația, conversația, explicația, exercițiul, descoperirea;

Rezultate dezirabile:

- implicarea benevolă a părinților în acțiunile noastre și acordarea sprijinului material necesar;
- inițierea preșcolarilor și nu numai în elaborarea și derularea unor acțiuni de caritate față de semenii noștri;
- creșterea nivelului de toleranță a părinților dar și al copiilor față de persoanele neajutate;
- dezvoltarea spiritului de întraajutorare și cooperare, a experienței de lucru în grup și de a se pregăti împreună pentru diferitele sărbători;

Monitorizarea și evaluarea proiectului:

- muncă în echipă, întâlnirile de lucru, deplasarea în teren, convorbirea, portofoliul cu aspecte semnificative, daruri pentru bătrâni, fotografii, afișe, schimb de informații, expoziții de fotografii realizate în timpul desfășurării proiectului.

Mediatizarea proiectului:

- prin avizierul grădiniței;
- în cadrul comisiei metodice și a ședințelor cu părinții;

Diseminarea rezultatelor:

- rezultatele proiectului și experiența pozitivă va fi cunoscută la nivelul întregii grădinițe și instituției implicate în proiect (prin afișe, expoziții);
- familia va fi implicată activ în desfășurarea proiectului;

Finalizarea proiectului:

- încheierea proiectului se va realiza printr-un program artistic desfășurat în căminul de bătrâni și împărțirea darurilor.

Calendarul acțiunilor desfășurate pe durata proiectului

Nr Crt	Tema activității	Modalități de Realizare	Termen	Participanți/loc de desfășurare
1.	„Colinde, colinde”	Pregătirea programului artistic	Decembrie 2013	Educatorele/ grădiniță
2.	„Daruri pentru bătrâni”	Pregătirea pachetelor pentru bătrâni de la cămin	Decembrie 2013	Educatorele, părinții/ grădiniță
3.	„Dăruiește de Craciun”	Susținerea programului artistic și împărțirea pachetelor	Decembrie 2013	Educatorele, părinții/ căminul pentru bătrâni de la Comloșu Mare

VALORIZAREA DE SINE ȘI A CELORLALȚI – ACTIVITATE CU GRUPA DE COPII

**PROF. PSIHOLOG: KEMENYFI MELINDA RENATA
CJARE – CLUJ**

Activitatea de față se poate implementa în cadrul activității de grup cu copiii de vârstă preșcolară și țintește dezvoltarea competențelor sociale și emoționale ale acestora. Scopul activității presupune creșterea coeziunii grupului, acceptarea propriei persoane, recunoașterea calităților și abilităților personale, dar și a colegilor de grupă și comunicarea acestor aspecte valorizate la ceilalți într-un mod asertiv.

Povestea „Frogy nu vrea să fie broscuță”

„Într-o țară îndepărtată exista un lac fermecat în care trăia tatăl Broschi și broscuța lui, Frogy. O broscuță veselă și foarte jucăușă, care avea mulți prieteni, precum: pisicuța Mao, iepurașul Urechiuș, porcușorul Pigy și bufnița Oli. Cei cinci se jucau toată ziua împreună, chiar dacă arătau diferit sau le plăcea altceva.

Într-o zi, cei 5 prieteni s-au gândit să își povestească ce știu ei să facă cel mai bine. Singura care nu a reușit să spună nimic a fost broscuța Frogy. Ea a plecat îngândurată și foarte supărată spre casă. Se tot gândea la ce se pricepe ea cel mai bine dar nu găsi răspunsul, așa că a plecat foarte hotărâtă la tatăl ei și îi spuse:

- Tata, eu vreau să fiu o pisică!

- Draga mea Frogy, acest lucru nu cred că se poate întâmpla! -ii spuse tatăl.

- De ce nu? Întrebă supărată broscuța.

- Pentru că ești o broscuță, și broscuțele nu pot deveni pisicuțe.

- Dar eu nu vreau să fiu broască, trebuie să stai prea mult în apă și uite ce piele zbârcită am. Vreau să fiu o pisicuță ca și Mao, cu o blană pufoasă și moale și să știu să vânez așa de repede. Pielea mea este urâtă, nu are culori așa frumoase și nici nu sunt atât de ager ca și Mao.

- Dar broscuțele adevărate stau mult în apă și au pielea exact așa cum o ai tu.

Broscuța Frogy merse supărată și după puțin timp reveni cu o nouă idee.

- Vreau să fiu un iepuraș, ca și prietenul meu Urechiuș.

Tatăl lui Frogy îi spuse supărat, deoarece broscuța lui nu era mulțumită de cum arăta:

- Nu poți fi scumpa mea un iepuraș.

- De ce tată? Uite, am și eu picioare lungi și pot sări. Eu vreau să am urechiușe lungi ca și iepurașul și să pot sări muuult.

- Dar de ce nu e bine să fii broscuță, Frogy? - întrebă tatăl cu multă curiozitate.

- Pentru că nu îmi place să fiu broscuță, sunt lipicioasă și nu mă pricep la nimic. Broscuțele nu au nimic special.

Broscuța supărată că nu poate fi nici iepuraș, se gândi o clipă. Și-a amintit că i-ar plăcea să fie un purceluș. Iubea mult codița purcelușului Pigy și își dorea și ea o codiță din aceea. Dar tatăl din nou i-a explicat că nu poate fi purceluș, deoarece ea nu mănâncă resturi de mâncare.

Broscuța nu se dădea bătută, s-a gândit puțin, apoi i-a venit o altă idee:

- Vreau să fiu o bufniță, ca și prietenul meu Oli, îi spuse ea tatălui.

- Draga mea, bufnițele sunt niște animale frumoase, dar tu nu poți fi bufniță.
- Ba da, eu vreau să zbor, nu îmi place că trebuie să sar, nu îmi place că am limba lungă și doar așa pot să vânez. Vreau să am pene frumoase.

Tatăl Broschi se gândi puțin de ce Froggy vrea să fie un alt animal și nu îi place de ea așa cum este? Nu mai dorea să mănânce nici o muscă.

- Froggy , de ce ești atât de tristă?

Froggy începu să plângă....., - Nu mai vreau să fiu broscuță. Tatăl o îmbrățișă. Spune-mi ce animal ți-ai dori să fi...

- Nu broască, aș vrea să fiu o pisică, un iepuraș, un purceluș sau o bufniță. Orice, numai să fiu draguță și să mă pricep și eu la ceva special.
- Uite Froggy, am înțeles că îți dorești mult să fii atfel, iar acum nu îți place să fii broscuță. Dar ce ar fi dacă ai vedea ce ai tu special față de celelalte animale? Ai vrea să întrebăm prietenii tăi?
- Da, vreau vrea, spuse bucuroasă broscuța.

Așa că, s-au dus pe rând la animalele cu care dorea să semene Froggy. Iar tatăl Broschi a început pe rând să întrebe animalele: „De ce ți-ar plăcea să fii broscuță?”

Pisicuța i-a răspuns: „- Mie mi-ar plăcea mult să fiu o broscuță, toată ziua să stau în natură, să nu fiu închisă în casă. Poți să te plimbi unde și când vrei tu. Plus de asta, broscuțele sunt speciale, pentru că se pot ascunde foarte bine în iarbă.”

Iepurașul îi spuse: „- Mie mi-ar plăcea să fiu o broască, să pot înota toată ziua într-un lac. Cred că broscuțele sunt cele mai bune inotătoare.”

Porcușorul a spus în felul următor: „- Froggy, mie mi-ar plăcea să fiu așa mică ca și tine, să pot sări sus, sus de tot. Broscuțele sunt niște animale foarte rapide”.

Iar Bufnița îi spuse în felul următor: „- Froggy mie mi-ar plăcea să fiu ca tine, să pot vâna în timpul zile așa de bine. Broscuțele știu ținti de minune după muște.”

După aceste întâlniri Froggy a fost foarte mirată cum prietenii ei admirau aceste calități, părți bune la ea, la care nici nu se gândi. Deși își dorea să semene cu fiecare dintre ei, și-a dat seama că ea este frumoasă, specială și unică așa cum este ea. De atunci niciodată nu i-a mai zis tatălui că și-ar dori să fie alt animal și i-a mulțumit frumos pentru această învățătură.

Dragii copii, Froggy și-a dat seama de ce este special! Acum este rândul vostru să vă gândiți de ce suntem cu toții unici și speciali.”

Activitate cu grupa de copii:

Scopul activității: Observarea și numirea calităților pozitive ale colegilor, evidențierea unicității fiecărui copil în parte, a calităților și abilităților specifice fiecăruia.

În urma acestei povești, copiii vor fi așezați în semicerc și se va derula un joc cu ajutorul unui cub. Pe fiecare latura a cubului va exista câte o sarcină: 1. Ce îți place cel mai mult la colegul tău?, 2. Roagă-l pe colegul ales să îți spună la ce te pricepi tu cel mai bine, 3. Roagă-l pe colegul ales să îți spună ce îi place cel mai mult la tine, 4. Spune la ce se pricepe cel mai bine colegul tău. 5. Descrie-l pe colegul tău în 3 cuvinte, 6. Colegul tău este prietenul tău pentru că...”. Copiii vor arunca acest cub către un coleg și vor răspunde sarcinii de pe fața cubului care se oprește după aruncarea acestuia.

Bibliografie: Povestea tradusă și adaptată după Dev Petty, *I don't want to be a frog*, Doubleday Books for Young Readers, 2015.

DESPRE CUM DEZVOLTĂM COMPETENȚELE SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. ÎNV. PREȘC. KOVÁCS MONIKA
G.P.P.NR.9-ȘCOALA GIMNAZIALĂ,„VASILE LUCACIU”, CAREI

De câte ori ne întoarcem cu gândul la copilărie, chipul nostru creionează un zâmbet larg, blând și cald. E leagănul între a exista și a deveni. Pentru că aici, în copilărie, suntem acasă, aici suntem lipsiți de griji, aici suntem dornici să ne jucăm, să simțim bucuria fiecărui răsărit și asfințit de soare. Aici toți copiii sunt prieteni. Se ceartă, din te miri ce, apoi după câteva minute vine și împăcarea. De ce aici si dramul de nimic și-l pot împărți? E bucuria de a arăta că au și plăcerea de a oferi. Niciun copil nu alege să se joace singur. Și totuși, de multe ori, noi, adulții, le deranjăm nevinovatul joc.De ce...? Toți copiii sunt la fel și totuși, diferiți. Ei se acceptă unii pe alții așa cum sunt. Nimeni nu ar trebui să uite „dedicația” lui Antoine de Saint Exupery din „Micul prinț”.:„Toți oamenii mari au fost cândva copii. (Dar puțini dintre ei își mai aduc aminte).”

Activitățile care au ca scop dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari încearcă să ne arate că viața copiilor la grădiniță, relațiile dintre copii, constituie un mijloc important de a se cunoaște mai bine, de a aprecia corect situațiile de viață, deciziile luate de ceilalți, dar și oportunitatea de a se implica atunci când este nevoie. Grădinița are mijloacele și pârghiile necesare formării acestor trăsături, știe cum să stimuleze acceptarea și înțelegerea, dar nu poate să facă singură acest lucru, ci prin implicarea tuturor factorilor care pot produce transformări.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Unii preșcolari sunt veseli și se adaptează ușor, în vreme ce alții au tendința de a răspunde negativ în fața unor situații diverse. Aptitudinile sociale se învață treptat, copilul trecând de la o stare de dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate.

O importanță deosebită acordăm astăzi educației timpurii. Însuși curriculumul pentru învățământul preșcolar se adresează acestor copii timpurii, de 3-7 ani care-și petrec mult timp cu educatoarele și cu părinții, deci cu adulții sau cu colegii, deci cu cei de seama lor. Ei relaționează diferit cu „doamna”, cu mama, sau cu fratele. Dezvoltarea socială se referă la interacțiunea cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosociale. Dezvoltarea emoțională presupune dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au (acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un anumit grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și

exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Copilul pășește în viață fără a ști prea multe. El pornește să cunoască lumea, dar începe prin a se cunoaște pe el însuși. O importanță deosebită trebuie să acordăm copiilor în cunoașterea și dezvoltarea stimei de sine.

Stima de sine crescută reprezintă un factor important ce influențează succesul în viață. Încrederea în propriile forțe, o stimă de sine bine reprezentată contribuie major la creșterea gradului de fericire și al stării de bine a copiilor și adolescenților. Stima de sine este acel sentiment pe care îl avem cu privire la noi înșine, iar comportamentul nostru reflectă întocmai aceste sentimente. De exemplu, un copil sau un adolescent ce are încredere în sine, va face următoarele:

- - Acționează independent,
- - Își asumă responsabilitatea faptelor sale,
- - Este mândru de complimentele pe care le primește,
- - Tolerează sentimentul de frustrare,
- - Își asumă sarcini și provocări noi,
- - Poate gestiona atât emoții negative, cât și pozitive,
- - Se oferă să îi ajute pe cei din jur.

Un copil cu stima de sine scăzută se caracterizează astfel:

- - Evită să încerce lucruri noi,
- - Se simte neîubit și nedorit,
- - Își învinovățește pe cei din jurul lui pentru micile lui neplăceri,
- - Este sau pretinde a fi indiferent din punct de vedere emoțional,
- - Nu poate tolera un nivel mediu de frustrare,
- - Este ușor influențabil.

Părinții, mai mult decât oricine altcineva pot crește gradul de încredere în sine al copilului lor. Este mai simplu de realizat decât pare la prima vedere. Mulți părinți o fac, fără să își dea seama că vorbele și faptele lor au un impact major față de ceea ce simte copilul lor despre sine însuși. Când suntem mulțumiți de copiii noștri trebuie să le spunem și lor. Exprimăm cu multă ușurință sentimentele negative, dar inexplicabil nu reușim de cele mai multe ori să le exprimăm și pe cele pozitive. Copiii au nevoie de confirmări și reconfirmări. Ei nu pot evalua situația în ansamblul ei, și nu pot spune de multe ori dacă adulții sunt mulțumiți de ei sau nu. Copiii înregistrează evaluările noastre pozitive și se autoevaluează în funcție de ele. Este însă foarte important ca persoanele de referință din viața copilului (părinți, bunici, bone, educatori) să aibă același sistem de referință în judecarea acțiunilor copilului.

De aici nu mai este decât un pas până la dezvoltarea conceptului de sine, exprimarea afecțiunii față de membrii familiei. Iată un exemplu de activitate desfășurată în cadrul întâlnirii de dimineață, având drept scop exersarea abilităților de comunicare: dezvoltarea conceptului de sine.

Știrea zilei "Eu și frații mei"

Scop: - exersarea abilităților de comunicare: dezvoltarea conceptului de sine

Obiective:

- Să precizeze existența altor copii în familie, identificându-i drept frați,
- Să descrie prin câteva cuvinte trăsăturile specifice vârstei fratelui,
- Să stabilească ierarhia vârstelor, desemnând colegul cu "cel mai mic", respectiv "cel mai mare" frate.

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc și într-o primă etapă transmit colegilor știrea despre existența fraților: fiecare copil, în ordinea acelor de ceasornic spune dacă are sau nu frați; în etapa a doua, cei care au frați au sarcina de a descrie (limbaj verbal, paraverbal, nonverbal) unul din frații lor,

așa încât colegii care nu au frați să poată deduce vârsta (mai mare, mai mic), raportând trăsăturile semnalate la propriile trăsături de vârstă. Se alege colegul cu cel mai mic și cel mai mare frate (aceasta constituie ”știrea zilei”).

Valențe formative:

- Exersarea operațiilor și calităților gândirii,
- Exersarea tuturor canalelor de comunicare,
- Exersarea calităților atenției: convergența, divergența, stabilitatea,
- Exprimarea afecțiunii față de membrii familiei,
- Crearea unei imagini de sine pozitive.

O altă activitate ce se dorește a pregăti copiii pentru comportarea adecvată în diferite situații de viață:

Știrea zilei ”Invitație la aniversare”

Scop - exersarea abilităților de comunicare

Obiective:

- Să precizeze ziua aniversării, făcând distincție între aceasta și ziua când o sărbătorește,
- Să descrie prin câteva cuvinte condițiile de organizare a petrecerii: locație, ziua, invitați (alții decât colegii), ”citind”,
- Să distribuie invitațiile.

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc și copilul sărbătorit transmite ”Știrea zilei” –este ziua lui și sărbătorește împlinirea vârstei de 5 ani. Anunță locul unde va fi petrecerea și își invită toți colegii.

Distribuie invitațiile. Ceilalți colegi îi adresează întrebări referitoare la distracțiile ce îi așteaptă: pictură pe față, clovni, dans, etc.

Valențe formative:

- Întărirea coeziunii grupului,
- Petrecerea timpului liber împreună,
- Comportamente adecvate situațiilor de viață.

JOC „Găsește-ți nuca!”

Scop: -dezvoltarea empatiei

Obiective:

- Să selecteze un element (nuca) dintr-o mulțime pe baza unei caracteristici specifice,
- Să ia decizii în funcție de reacțiile celor din jur, respectându-i,
- Să denumească criteriul pe baza căruia și-au ales nuca și modul cum au rezolvat conflictele cu cei care aveau aceleași preferințe.

Modalitate de organizare:

Copiii stau pe scăunele, cu fața spre interior.

Mod de desfășurare:

Etapa I: Conducătorul jocului aruncă în mijlocul cercului, pe covor, un coș cu nuci, egale numeric cu copiii prezenți. Copiii fixează vizual o nucă, pe care și-o doresc cel mai mult. La semnal, toți copiii aleargă să-și găsească nuca, luând-o în mână, apoi revin pe scăunel.

Etapa II: Fiecare copil își prezintă nuca și explică de ce a ales-o. Dacă a fost cazul precizează cum au procedat dacă nu și-a găsit nuca sau dacă alt coleg a luat-o.

Răspunsuri: veselă, ochioasă, pătată, fină, delicioasă, tristă, țepoasă, netedă, lemnoasă, necăjită, amărâtă, rea, fericită, jucăușă, pitică, delicioasă, etc.

JOC „Colorează-mi lumea”

Scop: -formarea unei imagini pozitive despre sine

Obiective:

- să asocieze colectivului un simbol,
- să stabilească culoarea preferată a tuturor copiilor din grupă,
- să discrimineze sunetele ce compun cuvântul respectiv,

- să denumească o trăsătură a colectivului ce începe cu fiecare sunet,
- să dicteze silabic cuvântul, urmărind cum este scris,
- să precizeze frecvența cu care trăsătura respectivă îi reprezintă.

Mod de desfășurare:

- Conducătorul jocului solicită copiilor să aleagă un simbol al grupei, care să fie lumea lor,
- Se prezintă foi diferite colorate,
- Copiii discută pentru a alege culoarea preferată,
- Precizează sunetele ce compun cuvântul, în timp ce educatoarea scrie la flipchart literele corespunzătoare, una sub cealaltă,
- Pentru fiecare literă, copiii denumesc o caracteristică,
- Educatoarea antrenează copiii în discuții referitoare la clasificarea comportamentelor în pozitive sau negative.

Exemplu:

ALBASTRU: Artiști, Liniștiți, Buni, Atenți, Sensibili, Talentați, Rezistenți, Uimitori

Joc „Respectul”

Scop: cultivarea sentimentului de respect pentru el și aproapele lui

Obiective: -să bată din palme la auzul numelui fiecărui copil,
-să conștientizeze faptul că fiecare este unic și are un nume.

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc pe scaunele și fiecare se prezintă. La auzul numelui colegului, toți copiii bat o dată din palme.

Joc „Mr. Face”

Obiective:

- Să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale, expresiei faciale, postura, modificari fiziologice,
- Să exprime emoții complexe precum rușine, vinovăție, mândrie,
- Să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații.

Mod de desfășurare:

Copiii completează pe un panou, o față de om cu elemente care să sugereze diverse stări: mulțumire, veselie, tristețe. Fiecare copil mimează o anumită stare și ceilalți recunosc emoția respectivă.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor sociale la preșcolari:

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): **"Castelul Lego"**

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente pro sociale

Materiale: cuburi lego

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului;
- să dezvolte relațiile de prietenie cu ceilalți copii.

Procedura de lucru:

Împărțiți copiii în grupuri de 2-3, așezați pe fiecare măsuță un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să-și împartă materialele. Spuneți copiilor că va trebui să construiască împreună un castel din piese lego.

Observații:

Prin această activitate, copiii exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie și învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): **"Cursa cu obstacole"**

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale.

Materiale: diferite obiecte din sala grupei, eșarfă

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să dezvolte încredere în ceilalți;
- să învețe copiii să ofere ajutor.

Procedura de lucru:

Aranjați obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii va trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc.

Observații:

Prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale la preșcolari:

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): **"Cutiele fermecate cu emoții"**

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucurios, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații:

Prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): **"Joc de cărți cu emoții"**

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective:

- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine "Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furiOS/trist/ îi este teamă/este surprins?".

Observații:

Prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

Nivel II: 5-6/7ANI

Activități desfășurate : Joc : "Surpriza"

Competență generală:

- inițierea și menținerea unei relații, a interacțiunii cu alții;

Obiective specifice:

- să stabilească relații de prietenie cu un copil;
- să denumească cum își alege prietenii;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, să ofere o jucărie ;

Materiale necesare:

- câte trei jucări (mașini, păpuși);

Descrierea activității :

1. Educatoarea ,ia pe rând câte un copil și îi propune ca împreună să facă o surpriză unor copii. I se dau trei jucării și i se cere să le pună în gentuțele unui număr de trei copiii, se cere apoi să spună de ce a dorit să facă surpriză primului copil (se notează răspunsul, reacția). Apoi ,pentru a se stabili modul de percepere reciprocă și simpatiile i se pun și anumite întrebări: „Care dintre copii crezi că îți va face și ție o surpriză?” și i se cere să motiveze de ce crede că acel copil va face acest gest? sau „Cine ai dori să-ți facă surpriză și de ce?”

Pentru a determina gradul de stabilitate a simpatiilor peste câteva zile am utilizat o variantă de joc: „Cea mai frumoasă jucărie”

Descrierea activității : Varianta de joc

2. Educatoarea oferă fiecărui copil separat câte trei jucări noi și întrebat care este ordinea care-i plac, se notează acest aspect. Copilul este solicitat cu tact și delicatețe să le ofere tot sub formă de surpriză în ordine copiilor cu care ar dori cel mai mult să se joace.

Recomandări:

- discuții cu copiii pe următoarele aspecte;
- De ce i-au plăcut aceste jucării?
- De ce a pus-o pe cea mai frumoasă lui Ionel, pe alta lui Mihai, pe alta Mariei? Cine crede că de data aceasta îi va face și lui o surpriză? „De ce” sau de la cine ar dori să primească un dar și de ce?

Educatoarea va analiza cum a reacționat fiecare copil la propunerea de a oferi jucării preferate, iar pentru a spori gradul de precizie al preferințelor peste câteva zile copiii sunt întrebați cui au făcut surprize, când s-au jucat ultima oară cu „surprizele” și de ce?

Celor ce nu li s-a făcut nici o „surpriză”, le pun câteva jucării, pentru a nu fii dezamăgiți; iar celor ce primesc prea multe „surprize”, le împart, pentru a preveni apariția sentimentelor de îngâmfare, de supraapreciere.

Acest joc, urmărește raporturile selective și preferințele, care presupun opțiuni într-o situație conflictuală și trăirea unor stări emoționale pozitive prin faptul că cineva îți face o surpriză declanșând emoții de bucurie.

Activități desfășurate :Joc: "Cursa cu obstacole"

Competență generală: competențe sociale, inițierea și menținerea unei relații cu cei din jur;

Obiective specifice:

- să manifeste comportamente adecvate în joc cu alți copii ;
- să respecte regulile aferente unei situații de joc ;
- să învețe copiii să ofere ajutor;

Materiale necesare:

- scăunele ,cutii de carton, jucării mari, măsuțe, fular;

Descrierea activității:

Obiectele ce vor fi folosite în joc, scăunele, cutii, jucării, vor fi așezate, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu un fular, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Acest joc, se repetă până când fiecare copil din grupă a participat la joc.

Recomandări:

Prin acest joc de mișcare, copiii învață să ofere ajutorul, exersează și copii se bucură împreună, poate să vină cu o idee de joc, să aibă inițiativă .

Activități desfășurate: Joc concurs: „Campionii”

Competență generală:

- conștientizarea emoțiilor , exprimarea emoțiilor , etichetarea corectă a emoțiilor;

Obiective specifice:

- să -și coordoneze și să -și regleze atenția;
- să fie atent, să accepte ajutor din partea adultului, să se detensioneze ;
- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbale, să manifeste emoții pozitive;

Materiale necesare:

- un coșuleț cu corzi de sărit, coșuleț cu mingi, coșuleț cu obiecte pentru aruncare la țintă;

Descrierea activității:

Educatorea le spune că au în față trei coșulețe cu corzi de sărit ,mingi, și obiecte pentru aruncare la țintă; ne vom joci „Campionii” și copiii care vor reuși să facă câte cinci acțiuni din fiecare va primi buline în funcție de câte ori reușește acțiunea. Cei mai buni vor fii campioni. Voi solicita copiilor să spună ce cred ei ,dacă este ușor, dacă este greu, înaintea participării la joc. De câte ori vor reuși să sară cu coarda, să arunce mingea în sus s-o prindă, vor fi aplaudați, apreciați ,etc.. Se vor nota atent răspunsurile și reacțiile la succesul sau insuccesul neprevăzut dar și la bucuria de a participa la întrecere între ei, de a câștiga.

Recomandări:

În timp ce copiii participă la probele concursului de joc, săritura cu coarda ,jocul cu mingea, aruncatul la țintă, vor fi încurajați, ajutați discret cu delicatețe; vor fi apreciați pentru efort ,pentru curaj, celor timizi ,le voi da încredere, în ei că pot să sară coarda, că pot să arunce mingea, că au reușit să arunce la țintă; această activitate produce reale sentimente de satisfacție morală iar faptul că sunt apreciați în mod pozitiv, le produce bucurie, entuziasm, iar faptul că se încurajau unii pe alții, în timpul jocului le învingeau emoțiile de început și țopăiau de fericire la fiecare reușită.

La sfârșitul activității fiecare copil a fost apreciat, a primit buline roșii și medalioane de campioni la sport.

BIBLIOGRAFIE:

Curriculum pentru învățământul preșcolar, București, 2008
Floare Horincar, Terezia Stoica, „*Împreună în lumea inocenței*”, Editura Școala Noastră, 2010
Adina Botis, Loredana Mihalca, „*Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani*” -Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, ed. Alpha MDN, 2007
Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, „*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*”, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.
Băban Adriana „*Consiliere educațională*”, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.
Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2011.
COLLET, P., „*Cartea gesturilor*”, Editura Trei, București, 2003.
didactic.ro

PROGRAMĂ DE OPȚIONAL „ÎN ÎMPĂRĂȚIA EMOȚIILOR”

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR- LĂCUSTĂ NICOLETA
GRĂDINIȚA PP „ LICURICI „- GALAȚI

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta. Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, trebuie să învețe cum să facă deosebire între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea, în felul acesta, să răspundă corespunzător. Prin activitatea din grădiniță copiii învață nu numai despre regulile sociale și modul de interacțiune cu ceilalți, ci și despre manifestarea adecvată a emoțiilor. Își dezvoltă competențe emoționale referitoare la trăirea, exprimarea, înțelegerea și recunoașterea emoțiilor, și ceea ce este foarte important, faptul că dobândesc unele strategii de reglare emoțională adecvate vârstei, necesare pentru gestionarea corectă a emoțiilor negative.

OBIECTIVE CADRU

- Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții, cu copii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosoziale.
- Educarea trăsăturilor de voință și caracter și formarea unei atitudini concrete față de sine și față de ceilalți.

OBIECTIVE DE REFERINȚĂ

- O1. Să cunoască și să respecte normele necesare integrării în viața socială
- O2. Să-și adapteze comportamentul propriu la cerințele grupului în care trăiește: familie, grădiniță, grup de joacă.
- O3. Să aprecieze în situații concrete unele comportamente și atitudini în raport cu normele prestabilite și cunoscute
- O4. Să trăiască în relațiile cu cei din jur stări afective pozitive (armonie, prietenie, toleranță) concomitent cu învățarea stăpânirii de sine

EXEMPLE DE COMPORTAMENT: Competențe sociale dezvoltate în perioada preșcolară

Complianța la reguli

- respectă instrucțiunile, fără să i se spună;
- face liniște când i se cere;
- răspunde adecvat la solicitările adultului;
- -strânge jucăriile la finalul jocului, fără să i se spună;
- acceptă cu ușurință schimbarea regulilor de joc;
- -respectă regulile aferente unei situații sociale.

Inițierea și menținerea unei relații (relaționarea socială)

- inițiază și menține o interacțiune cu un alt copil;
- împarte obiecte și împărtășește experiențe;
- invită alți copii să se joace împreună;
- rezolvă în mod eficient conflictele apărute.

Integrarea în grupul de prieteni (comportamentul prosocial)

- cooperează cu ceilalți când se joacă;
- cooperează cu ceilalți în rezolvarea unei sarcini;
- oferă și cere ajutorul atunci când are nevoie;
- are grijă de jucăriile celorlalți;
- ajută în diferite contexte (de ex. împărțirea rechizitelor, împărțirea gustărilor).

Educația emoțională

- Să denumească emoțiile de bază (bucurie, tristețe, frică, furie),
- Să identifice propriile emoții în diverse situații,
- Să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații,
- Să identifice emoțiile asociate unui context specific,
- Să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura,
- Să exprime verbal și non verbal diverse emoții
- Să folosească strategii de autoreglare emoțională

EVALUAREA cunoștințelor și deprinderilor copiilor se va face prin :

- jocuri distractive
- jocuri educative
- jocuri de mișcare
- joc didactic
- joc de rol
- portofoliu cu lucrările copiilor și fotografii

FINALITAȚI ȘI STANDARDE DE PERFORMANȚĂ

Activitățile de învățare vor fi orientate spre a dezvolta copiilor următoarele performanțe:

- creșterea capacității de adaptare la cerințele școlare;
- reducerea riscului dezvoltării ulterioare a unor tulburări psihice;
- dobândirea unor strategii care facilitează adaptarea la situații stresante;
- capacitatea de a menține și de a gestiona eficient relațiile afective;
- dezvoltarea unor abilități inter- și intrapersonale care să faciliteze atingerea succesului profesional și financiar.

CONTINUTURI

- ❖ Greșeala recunoscută e pe jumătate iertată!
- ❖ Ce ție nu-ti place, altuia nu-i face!
- ❖ Lauda de sine nu miroase-a bine!
- ❖ Vorba dulce, mult aduce
- ❖ Ca sa fii apreciat, nu fi incapațanant!
- ❖ Nu lăsa pe maine ce poti face astăzi!
- ❖ Prietenul la nevoie se cunoaște
- ❖ Nemultumitului i se ia darul
- ❖ Cand doi se ceartă, al treilea caștigă
- ❖ Minciuna are picioare scurte

Nr.crt	Tema	Mijloc de realizare	Competențe specifice
1.	Să învățăm despre reguli	Respectarea regulilor	
2	„Cei trei iezi neastâmpărați” (Ce înseamnă să fim responsabili ?	Poveste animata	Respectarea/ exersarea regulilor
3	Te rog, ajută-mă !	Teatru de păpuși	Rezolvarea de probleme
4	„Vrăbiuța guralivă”	Povestire	Inițierea interacțiunilor cu alți copii
5	Acum sau mai târziu	Joc de rol	Rezolvarea de probleme; toleranța la frustrare
6	Acum sau mai târziu	Joc de rol	Rezolvarea de probleme; toleranța la frustrare
7	Căutăm soluții la o problemă.	Joc didactic	Rezolvarea de probleme; toleranță la frustrare; reglarea emoțională
8	Prietenul la nevoie se cunoaște!	Joc de rol	Comportamente prosociale; cooperarea în joc
9	Cursa cu obstacole și surprize	Joc de mișcare	Comportamente prosociale; cooperarea în joc
10	Să împodobim brăduțul !	Activitate practică	Comportamente prosociale; cooperarea în joc
11	Ghici la ce m-am gândit ?	Joc didactic	Cooperarea în joc.
12	Căsuțe pentru pitici	Joc de construcție	Cooperare în joc Comportamente prosociale;
13	Reporterul întreabă, tu răspunzi.	Convorbire	Inițierea interacțiunilor cu alți copii
14	Greșeala recunoscută e pe jumătate iertată!	Poveste animată, joc distractiv	Rezolvarea de probleme; toleranța la frustrare
15	Cine greșeste?	Joc educativ !	Rezolvarea de probleme; toleranța la frustrare
16	Când greșești !	Memorizare	Comportamente prosociale
17	<u>Ce tie nu-ti place, altuia nu-i face!</u>	Poveste animată	Rezolvarea de probleme; toleranța la frustrare
18	Ziua de nastere a lui Dudu – „Descopera cadourile surpriza ! „	Joc distractiv	Comportamente prosociale
19	Magicianul dorințelor	Joc educativ !	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor
20	Exemplu!	Memorizare	
21	<u>Lauda de sine nu miroase-a</u>	Poveste animată	Comportamente prosociale

	<u>bine!</u>		
22	Ajut-o pe Cici sa strabata distanta	Joc distractiv	Cooperarea în joc.
23	Amicii	Memorizare	Comportamente prosociale
24	Ca sa fii apreciat, nu fii încâpatanat!	Teatru de păpuși	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor
25	Vorba dulce, mult aduce	Poveste animată	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor
	Lecția de politete	Joc de rol	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor
26	Nu lasa pe maine ce poți face astazi!	Joc educativ-CD	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor
27	Leneșă	Lectură dupa imagini	Comportamente prosociale
28	Spune cum s-a simțit personajul din poveste	Joc de rol	Conștientiza-rea, exprima-rea și etiche-tarea corectă a emoțiilor proprii și a celorlalți
29	Prietenul la nevoie se cunoaște!	Joc educativ	Identificarea legăturii dintre acțiuni și emoții; anticiparea consecințelor anumitor acțiuni , rezolvarea eficientă a problemelor
30	Prietenii	Povestea educatoarei	
31	Nemulțumitului i se ia darul	Joc exercițiu	
32	Cu Mia la cumpărături	Joc didactic-	Identificarea legăturii dintre acțiuni și emoții; antici-para consecințelor anumitor acțiuni , rezolvarea eficientă a problemelor
33	Cand doi se ceartă, al treilea castigă	Poveste animată	Recunoaște-rea emoțiilor; etichetarea corectă a emoțiilor
34	Minciuna are picioare scurte	Memorizare	Recunoaște-rea emoțiilor; etichetarea corectă a emoțiilor
35	Albumul cu emoții	Evaluare	Identificarea , exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor

Bibliografie:

1. Curriculum pentru învățământul preșcolar” ed.Didactica Publishing House, – Bucuresti 2009
2. Avram, I., Kovacs, I., Sărmășan, E., Nagy, Z., & colab., Cartea educatoarei, Tg. Mureș, 2000.
3. Breben, S., Gongea, E., Ruiu, G., Fulga, M., Metode interactive de grup, Ed. ARVES, 2002
4. Ștefan, C., Kallay, E. Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, Ed. ASCR, Cluj-Napoca, 2007;
5. Editura Edu- Soft educațional –Detectivul de emoții

ALBUMUL CU EMOȚII - ASPECTE DIN ACTIVITĂȚI

Nu lasă pe mâine ce poți face astăzi !

PRIETENUL LA NEVOIE SE CUNOAȘTE / FII VOLUNTAR, SALVEAZĂ O CASĂ !

„DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!” - PROGRAM EDUCATIV -

PROF. LASTOVIEȚCHI ILEANA

PROF. BÎZDOACĂ ANA-MARIA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „MIHAI EMINESCU”, TG-JIU, GORJ

ARGUMENT

Într-o societate democratică europeană, trebuie să învățăm să respectăm drepturile omului, să ne acceptăm, să învățăm să respectăm principiile democrației autentice, deoarece, numai împreună vom reuși să coexistăm.

„Viitorul fiecărei societăți este determinat de grija pe care o manifestă societatea pentru tânăra generație. Cunoștințele, abilitățile, felul de a gândi și valorile pe care le obțin copiii în procesul creșterii, aduce influențe nu doar asupra vieții lor ca indivizi, dar și asupra dezvoltării întregii comunități din care fac parte.”

Pornind de la prioritățile politicii educaționale: calitate – descentralizare – performanță - eficiență - standarde europene - accesibilitatea la educație - învățare continuă - oferte educaționale - resurse umane - responsabilitate, Grădinița cu Program Prelungit „MIHAI EMINESCU”, Tg-Jiu, Gorj proiectează, fundamentează și aplică această politică urmărind asigurarea calității și a accesului la educație al tuturor copiilor de vârstă preșcolară.

DEVIZA grădiniței noastre este:

„Educație pentru TOȚI,

Educație pentru FIECARE !”

Pornind de la această formulă ... călăuzitoare, unitatea noastră de învățământ asigură:

- Educație pentru TOȚI – prin oferirea de servicii de calitate tuturor beneficiarilor direcți, indiferent de statutul social sau starea materială a familiilor din care provin copiii, de religie, de sex sau de naționalitate, eliminând orice criteriu de discriminare;
- Educație pentru FIECARE – prin tratarea diferențiată (respectarea particularităților de vârstă și individuale ale preșcolarilor).

„Toți suntem diferiți, dar în același timp, egali.

Semnul de egalitate care s-ar pune în relațiile pe care le împărtășim cu cei din jurul nostru, nu vine din spațiul pe care-l ocupăm și nici de la ceea ce considerăm că, ceilalți așteaptă de la noi. Semnul de egalitate este dat de respectul față de cei de lângă noi și de posibilitatea de comunicare pe care trebuie să o valorificăm. Posibilitatea care ne este oferită necondiționat și care trebuie valorificată cu grijă, pentru a identifica oportunitățile oferite de conviețuirea cu ceilalți.”

Programul educativ „DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!”, se vrea a fi o valorizare a cunoștințelor dobândite de preșcolari cu privire la unele comportamente nonagresive, civilizate, care au la bază toleranța, acceptarea și integrarea tuturor copiilor în învățământul de masă, indiferent de naționalitate, religie, sex, statut social al părinților, stare materială a familiei sau cerințe educaționale speciale. De asemenea, programul educativ „DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!”, cultivă sentimentele de dragoste și prietenie și contribuie la formarea unor calități morale ca: modestia, toleranța, altruismul, empatia, bunătatea și, în același timp ... consolidează unele cunoștințe specifice anotimpului vara.

Programul educativ poate fi desfășurat cu o grupă cu 20-25 de copii de vârstă preșcolară.

Îndrumările scenice pot fi date de fiecare educatoare, având în vedere imaginația și creativitatea de care acestea au dat dovadă, ori de câte ori a fost nevoie.

ROLURI:

📖 VARA	📖 TRANDAFIR
📖 PREZENTATOR 1	📖 LALEA
📖 PREZENTATOR 2	📖 MARGAREȚĂ
📖 PREZENTATOR 3	📖 CEI TREI FLUTURI:
📖 PREZENTATOR 4	☞ GĂLBIIOR
📖 PREZENTATOR 5	☞ ROȘIIOR
📖 CLOPOȚEI – 2 COPII	☞ ALBIȘOR
📖 BUJOR	📖 NOURAȘUL
📖 GAROAFE – 2 COPII	📖 SOARELE

Copiii care nu au primit roluri în cadrul Programului educativ, pot fi costumați în alte flori decât cele care au fost enumerate, albine, păsări, alți fluturi decât cei trei. Aceștia vor fi primii în scenă și vor alcătui decorul unei grădini, pe lângă alte accesorii pe care le impune aranjarea întregului decor.

Intră în scenă VARA

Eu sunt Vara cea vestită,
De copii, mult îndrăgită.
Am venit iar în grădină,
S-aduc zumzet de albină.
Prin câmpii mă furișez,
Florile le-mbrățișez.
Dau naturii multă viață,
Totul parcă se răsfață.

(Se așează printre florile din grădină)

Intră în scenă PREZENTATORUL 1

- Vară dragă, bun venit!

Pe noi ne-ai înveselit.
Soarele cel arzător,
Ne-ncălzește zâmbitor.
Păsări ciripesc zglobii
Prin păduri, peste câmpii.
Flori și fluturi împreună,
Dau culoare la grădină.
Totul este ca-n poveste,
Minunată, Vara este!

(Iese din scenă prezentatorul 1)

Intră în scenă copiii care au roluri de flori.

Toți copii cântă „Înfloresc grădinile” (2 strofe).

Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda,
Prin livezi albinele
Și-au pornit colinda.

Cântă ciocârliele,
Imn de veselie,
Fluturii cu miile,
Zboară pe câmpie.

(Florile se așează în semicerc, printe fluturii și florile aflate deja în scenă, prezentându-se.)

Cei doi CLOPOȚEI:

- Noi suntem doi clopoței,

Albaștri și frumușei,
Ca un cer fără de nori
Și de Soare iubitori.

BUJOR:

- În grădină înfloresc,
Și „bujor” eu mă numesc.

Pe mine de mă privești,
Pe loc te înveselești.

Cele două GAROAFE:

- Cu petale parfumate

Și frumos viu colorate,
Mai mult vara înflorim...
Noi, garoafe ne numim.

TRANDAFIRUL:

- Prin grădini, vara-nfloresc,

„Trandafir” eu mă numesc.

Nu vă temeți, nu fac rău,

Doar înțep un pic și eu,

Dacă-ncearcă cineva,

Să îmi rupă floarea mea.

LALUA:

- Sunt „lalea”, gingașă floare,

Cresc sub razele de Soare,

De doriți cumva să știți:

Prin grădini mă întâlniți.

MARGARETA:

- În câmpie înfloresc,

„Margaretă” mă numesc,

Dar, mai cresc și prin grădină,

Ascult zumzet de albină.

Fetele cu drag m-adună,

Împletind mândră cunună.

Intră în scenă PREZENTATORUL 2

- Haideți să privim acum,

La trei fluturi colorați,

Care-și caută în drum,

Casă, să stea așezați.

Că se-anunță ploaie mare

Și-i va uda pe-aripioare.

Ei vor căuta să stea,

Toți trei la un loc mereu,

Să fie-mpreună ar vrea,

Vor găsi un loc? Știu eu?

(Se retrage din scenă prezentatorul 2)

Intră în scenă cei doi fluturi cântând:

ROȘIOR și GĂLBIIOR

- Noi suntem fluturași,

Mici și drăgălași,

Prin grădini cântăm,

Printre flori zburăm,

Soarele de sus,

Îl iubim nespus.

ROȘIOR:

- Eu sunt Roșior,

Micul dansator,

Aici, între flori,

Vin adeseori.

GĂLBIOR:

- Iar eu Gălbior,

Am venit în zbor,

Să dansez și eu,

Cu fratele meu.

(Cei doi fluturi se prind de mâini, se învârtesc ușor și cântă din nou.)

- Noi suntem fluturași,

Mici și drăgălași,

Prin grădini cântăm,

Printre flori zburăm,

Soarele de sus,

Îl iubim nespus.

În timp ce cei doi fluturi cântă și dansează, intră în scenă al treilea fluture, ALBIȘOR.

ALBIȘOR

- Ascultați fărtați,

Ce vă laudați,

Voi niște vopsiți,

Niște mângăliți,

Sunteți fluturași,

Mici și ... drăgălași?

Atunci cum sunt eu

Cu costumul meu?

ROȘIOR:

- Cum să fii? Frumos,

Dar ... lăudăros!

GĂLBIOR:

- Cum ne-ai spus așa,

Ești chiar ... dumneata!

ALBIȘOR

- V-ați luat îmi pare,

Nasul la purtare.

Eu, lăudăros?

Dar nu sunt frumos?

Sunt alb și curat,

Alb și luminat.

Nu-i ca mine-n lume

Nici valul de pume,

Nici laptele muls,

Nici norul de sus!

ROȘIOR

- Noi, nu zicem frate,

Că nu ai dreptate.

Dar, nu-i înțelept

Să te bați în piept!

Lauda de sine,

Nu miroase bine!

GĂLBIOR

- Lasă vorba bună,

Pe alții s-o spună.

Intră în scenă NOURAȘUL

NOURAȘUL

- Vreau să știu și eu,

Cine-a cuvântat

Spunând că se ține

Mai alb decât mine?

ALBIȘOR

- Dar, cine ți-a spus?

NOURAȘUL

- Sunt norul de sus,

Și aud orice.

ALBIȘOR

- Vai ce frică mi-e!

NOURAȘUL

- Haide, nu vorbești?

Ori, poate dorești

Să fiți potopiți de frații mei tari

Și negri și mari?

- Albule, tu ești?

ROȘIOR

- Norule, greșești

N-a vorbit de tine,

De rău sau de bine,

El cu noi vorbea,

Nu te supăra!

GĂLBIOR

- Nu, n-am auzit

Să te fi jignit.

Cu vorbe-aruncate,

Cu vorbe deșarte.

NOURAȘUL

- A, îi țineți parte?

Atunci dragii mei,

Veți primi toți trei,
Ceea ce meritați,
De vă lăudați!
Chiar acum mă duc,
Frații să-mi duc!
(Nourașul iese din scenă)

ALBIȘOR

- Vai, vai, ce-am făcut,
Totul e pierdut,
V-am adus belea,
Cu lauda mea!

ROȘIOR

- Ei, ce-a fost a fost,
Hai, la adăpost!

ALBIȘOR

- Cum n-ați arătat
Că sunt vinovat?

- Cum de n-ați vorbit?
Când Noru-a venit?

GĂLBIOR

- Fiindcă ne-am gândit,
Că nu prin culoare,
Trăim fiecare.
Noi un nume-avem,
Toți, „fluturi” suntem!

ROȘIOR

- Parcă se văd ... nori!
- Repede sub flori!

(Cei trei fluturi se îndreaptă spre „bujor”)

CEI TREI FLUTURI

- Bujor, bujorel,
Lasă-ne nițel,
Ca să stăm sub tine,
Că furtuna vine!

BUJORUL

- Nu pot zău, oricât ați vrea – (arătând spre Roșior)

Doar tu ai culoarea mea.
Pe tine te pot primi,
Cei doi, alt loc vor găsi!

ROȘIOR

- Nu așa, eu nu primesc,
Suntem frați și îi iubesc.
Am să-ncerc la altă floare,
Ce va fi-nțelegătoare!

(Merg toți trei la „lalea”)

GĂLBIOR

- Draga mea, scumpă lalea,
Deschide-ne floarea ta.
Vrem să ne-ascundem sub ea,
Că se-anunță ploaie grea!

LALÉAUA

- Nu pot, zău, oricât aş vrea, – (arătând spre Gălbior)

Doar tu ai culoarea mea.

Pe tine te pot primi,
Cei doi, alt loc vor găsi!

GĂLBIOR

- Nu, așa noi nu primim,
Toți trei vrem să locuim.

Încercăm la altă floare,
Ce va fi-nțelegătoare!

(Cei trei fluturi se îndreaptă spre „margaretă”)

ALBIȘOR

- Margaretă, sora mea,
Ca să stăm cu tine-am vrea,
Ne primești în casa ta?

MARGARETA

- Cum să nu! Pofțiți aici!
Chiar de plouă: plici! plici! plici!
Apa nu vă va uda
Și-mpreună voi veți sta!

CEI TREI FLUTURI

- Floare dragă-ți mulțumim,
Noi, pe tine te iubim,
C-ai fost înțelegătoare,
Nu ne-ai trimis la plimbare!

(Cei trei fluturi se ascund sub petalele „margaretei”)

*Intră în scenă PREZENTATORII 3 și 4
PREZENTATOR 3*

- Cred c-ați înțeles, desigur,
Mai ales cei care-au frați.
Nu e bine să fii singur,
Împreună, deci să stați.
Frații toți să vă iubiți
Și să fiți mereu uniți!

(Iese din scenă)

PREZENTATORUL 4

- Sculați fluturași,
Mici și drăgălași,
Prietenia voastră,
Până-n zarea-albastră,
A avut răsunet,
A învins și tunet.
Norii au pierit,
Totul s-a sfârșit!
Iar, voi floricele,
Să nu mai fiți rele!
(Iese din scenă)

SOARELE

- Am venit în graba mare
Să văd ploaia cum dispare.
Totu-n jur se-nveselește
Și grădina înflorește!
Intră în scenă, PREZENTATORUL 5
PREZENTATORUL 5

- Hai, acum, cu mic cu mare,
Să cântăm și să jucăm,
Că afară este soare,
Cu toți să ne bucurăm!

*Programul educativ, se încheie cu un dans pe muzica lui Vivaldi – „Anotimpurile - Vara”
(participă toți copiii din grupă).*

Intră în scenă la dans, toți copiii implicați în Program!

NOTĂ:

→ În cadrul unei alte activități de evaluare, pot fi verificate trăsăturile exprimate în atitudinea unor flori, față de cei trei fluturi din Programul educativ „DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!”, precum și în relațiile dintre personajele acestuia. Această evaluare poate fi făcută prin intermediul unor chestionare orale sau Fișe de lucru.

SURSA: marginalizarea.blogspot.com/2011/01/diferiti-dar-egali-un-principiu-al.html

DATA

NUMELE ȘI PRENUMELE

FIȘĂ DE LUCRU

- Unește cu o linie de culoare roșie cuvântul potrivit cu floarea care a acordat ajutor celor trei fluturi din Programul educativ „DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!” și cu o linie de culoare albastră, cuvintele potrivite cu florile care nu au fost prietenoase cu cei trei fluturi din Program.

BUJOR

TRANDAFIR

LALEA

GAROAFĂ

MARGARETĂ

CLOPOPȚEL

- Încercuiește cuvântul care ne arată ce atitudine a avut „margareta” față de cei trei fluturi din Programul educativ „DIFERIȚI, DAR ... ÎMPREUNĂ!”?

PRIETENIE POLITEȚE TOLERANȚĂ RĂBDARE BUNĂTATE

- Încercuieți imaginea care exprimă sentimentele, relația dintre cei trei fluturi.

PARTENERI ÎN EDUCAREA COPIILOR

PROF. CONS. CERASELA LIBEG, CJRAE CLUJ, GRĂD. "PRICHINDELUL ISTEȚ" TURDA
PROF. ÎNV. PREȘC. LUBIANA BUNEA, GRĂD. "PRICHINDELUL ISTEȚ" TURDA

REZUMAT:

Parteneri în educarea copiilor, grădinița și părinții copiilor, se afla adesea în situația de a rezolva anumite probleme ce deriva din această cerință de zi cu zi. Astfel cei din urmă resimt adesea un nivel ridicat de stres față de propriile competențe și acțiuni, fapt ce conduce la reducerea eficienței demersului lor, cu consecințe în managementul comportamentelor și emoțiilor copiilor lor, dar și cu o inadecvare a implicării formative asupra copilului.

Problema studiată este reducerea stresului parental, mod de evaluare a eficienței unui program de training parental desfășurate în unitățile de învățământ preșcolar.

"Un părinte descoperă cât de puține lucruri știe și se neliniștește atunci când copilul lui începe să îi pună întrebări." (Richard L. Evans)

OBIECTIVUL GENERAL

Acest studiu își propune să investigheze cum un program de training parental cognitiv-comportamental eficient are efecte asupra reducerii stresului parental.

Stresul parental este operationalizat prin următoarele variabile: depresie, semnificația competențelor parentale, distres, cogniții parentale raționale și iraționale și furie parentală.

OBIECTIVE SPECIFICE

OBIECTIVUL EXPERIMENTULUI a fost de a evalua eficiența programelor de training parental desfășurate în grădiniță prin reducerea stresului parental.

OBIECTIVUL STUDIULUI CORELATIONAL care s-a conturat a fost stabilirea unor corelații între mecanismele implicate în stresul parental .

IPOTEZE DE CERCETARE

IPOTEZA STUDIULUI 1. În urma aplicării programului parental cognitiv-comportamental se reduce semnificativ nivelul de stres parental atât în posttest (după terminarea programului) cât și la follow-up (la o lună de la finalizarea programului).

IPOTEZA STUDIULUI 2. Există corelații între mecanismele implicate în stresul parental, mai precis între procesările cognitive și emoțiile disfuncționale ale părinților precum și între starea afectivă a părintelui și perceperea competenței parentale.

PARTICIPANȚII:

Participanții la studiu sunt reprezentați de 55 persoane care au copii care frecventează Grădinița "Prichindelul Istet" cu vârste între 3 și 7 ani.

INSTRUMENTELE FOLOSITE

Scala de evaluare a comportamentelor copilului adresată părinților (The Child Behavioural Checklist - CBCL) și Scala de evaluare a comportamentelor copilului adresată educatorilor (Caregiver Teacher Report Form – C-TRF).

Programul pentru părinți

Programul ce vine în ajutorul părinților cu copii între 2 și 12 ani oferind metode de îmbunătățire a comportamentelor indezirabile și de adaptare. Este un program recomandat la nivel internațional și folosit de psihologi și consilieri, profesori și alți profesioniști, dar și de către părinți. Programul explică peste 20 de metode de disciplinare destinate ajutării copiilor și oferă instrucțiuni exhaustive de utilizare a lor.

Programul a fost conceput pentru 10+1 ședințe. Programul și-a propus să formeze părinților abilități de modificare a comportamentelor dezadaptative ale copiilor, să își reducă stresul parental și să ofere metode de disciplinare eficiente.

Pentru evaluarea stresului parental au fost folosite scalele:

Depresia - Beck Depression Inventory (BDI: Beck et al. 1961).

Competențe parentale - Parenting Sense of Competency Scale (PSCS, original PSOC; Gibaud- Wallston and Wandersman 1978).

Furia parentală -The Parent Anger Scale (PAS - DiGiuseppe, DelVecchio, Gavița-2007)

Cognițiile raționale și iraționale-Parent –Rational and Irrational Beliefs Scale (P-RIBS, Scala convingerilor raționale și iraționale parentale, Gavița, DiGiuseppe, David)

Nivelul de stres parental-Parental Stress Scale (PSS: Berry & Jones, 1995)

DESIGNUL CERCETĂRII

Variabila independentă a fost reprezentată de aplicarea programului cognitiv-comportamental pentru părinți.

Variabila dependentă a fost reprezentată de rezultatele la scalele: BDI, PCPS, SSP, RIBS și PAS, operaționalizând nivelul de stres parental în pretest, posttest și follow-up.

Design-ul studiului 1 este unul experimental, iar al studiului 2 este corelațional.

Administrarea scalelor pentru evaluarea stresului parental a fost realizată în pretest, la finalizarea aplicării programului (sedința 10 –posttest) și în follow-up (la distanță de o lună de sedința 10).

ANALIZA DATELOR

Metodele de analiză folosite sunt :

Pentru evaluarea eficienței intervenției programului parental am utilizat analiza de varianță ANOVA cu măsurători repetate;

Pentru analiza asocierii dintre diferite dimensiuni ale stresului parental s-a utilizat calculul coeficienților de corelație Pearson.

STUDIUL EXPERIMENTAL

METODE

S-a realizat prelucrarea statistică a datelor cu programul SPSS.

Pentru testarea primei ipoteze s-a efectuat o analiză de varianță ANOVA cu măsurători repetate în vederea comparării diferențelor dintre rezultatele obținute.

OBIECTIVUL EXPERIMENTULUI a fost de a evalua influența programelor de training parental în reducerea stresului parental. Surprinderea acestor influențe indiferent de alți factori în scopul determinării reacției parentale .

IPOTEZA. În urma aplicării programului parental cognitiv-comportamental se reduce semnificativ nivelul de stres parental atât în posttest (după terminarea programului) cât și la follow-up (la o lună de la finalizarea programului).

VARIABLE

Variabila independentă a fost reprezentată de modalitatea de aplicare a programului “SOS –Ajutor pentru părinți” varianta îmbunătățită, cu componente de intervenție cognitivă.

Variabila dependentă a fost reprezentată de rezultatele la scalele: BDI, PCPS, SSP, RIBS și PAS

ANALIZA REZULTATELOR

În condițiile în care aceiași subiecți au fost testați de mai multe ori cu aceleași instrumente de evaluare am apelat la această tehnică de statistică descriptivă, ANOVA.

S-a instituit analiza ANOVA cu măsurători repetate a rezultatelor obținute. Dacă programul parental cognitiv-comportamental a avut efect, atunci ne așteptam să existe o diferență semnificativă între pretest și posttest .

În continuare vor fi prezentate valorile medii obținute pentru fiecare scală aplicată.

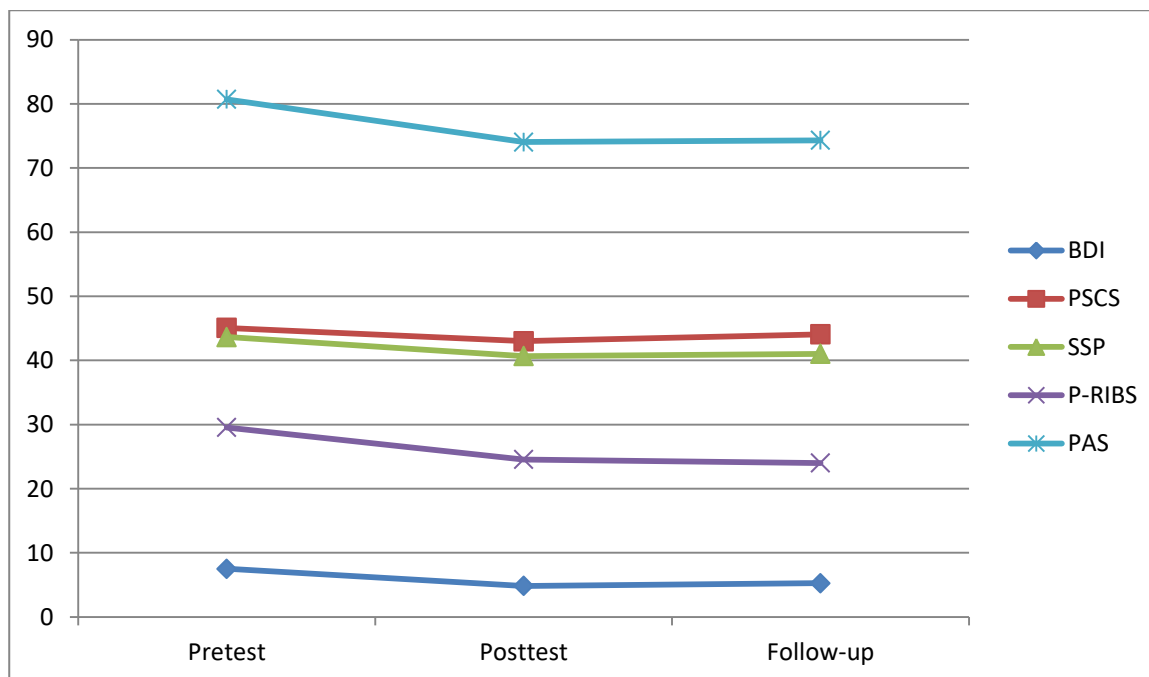
Tabel nr. 4.1. Statistici descriptive pentru variabilele stresului parental la nivel de pretest, posttest și followup

Variabila (N=55)	Pretest	Postest	Follow-up
BDI	M=7.509	M=4.855	M=5.273
Depresie parentală	As=7.408	As=5.250	As=5.172
PSCS	M=45.074	M=43.000	M=44.074
Competențe parentale	As=8.751	As=6.628	As=7.762
Stres SSP	M=43.655	M=40.673	M=41.036
	As=8.677	As=7.904	As=8.610
Cogniții raționale, iraționale (P-RIBS)	M=29.545	M=24.564	M=24.018
	As=5.021	As=4.565	As=4.972
Furie/ enervare parentală	M=80.709	M=74.036	M=74.327
PAS	As=21.303	As=17.456	A=16.877

Conținutul tabelului nr.4.1. cuprinzând mediile și abaterile standard din cele trei situații experimentale demonstrează faptul că diminuarea stresului parental este influențat de participarea părinților la programul parental cognitiv-comportamental.

Această observație susține ideea conform căreia stresul parental, operaționalizat astfel: depresie, extratensiunea percepută în rolul parental, cogniții raționale și iraționale, furie/enervare parentală, se diminuează prin parcurgerea unui program cognitiv- comportamental pentru părinți.

Figura nr. 4.1. Evoluția mediilor în pretest, posttest și follow-up.

Pentru că în ANOVA cu măsurări repetate se disting mai multe surse ale dispersiei s-a calculat testul F, care e raportul dintre dispersia explicată (datorată variabilei independente-modalitatea programului de parenting și diferenței dintre subiecții participanți la program) și cea neexplicată, sau dispersia erorii.

Calculând testul F crește puterea statistică a designului în a detecta situația în care programul parental cognitiv-comportamental influențează stresul parental diminuându-l.

Tabel nr. 4.2. Comparații pretest-posttest-follow-up

Variabila	F	p	df	Mărimea efectului Eta ²
BDI	13.857	0.0001	2	0.204
PSCS	2.329	0.102	2	0.042
SSP	8.156	0.001	2	0.131
P-RIBS	28.173	0.0001	2	0.343
PAS	4.732	0.011	2	0.081

Se observă ca testul F în urma aplicării ANOVA cu măsurători repetate a fost semnificativ statistic pentru următoarele dimensiuni: depresie $F=13,857$, $p<0.0001$, stres parental $F=8.156$, $p<0.001$, raționalitate vs. iraționalitate $F=28.173$, $p<0.0001$.

În cazul furiei parentale $F=4.732$, $p<0.01$.

O excepție apare în ceea ce privește sensul conferit de competența parentală $F=2.329$, ($p>.05$).

Prin urmare rezultatele relevă o diferență la patru din cinci dimensiuni ale stresului parental studiate, referitor la diminuarea acestuia după parcurgerea programului parental cognitiv-comportamental.

Mărimea efectului pentru furia parentală este mediu, iar pentru satisfacția și sentimentul de competență în rol parental este mică, sugerând posibile intervenții viitoare individualizate.

Tabel nr.4.3. Comparații post-hoc BDI (Sidak)

	Diferența între medii	Eroarea standard	Pragul de semnificație

BDI 1 - BDI 2	2.655*	0.572	0.0001
- BDI 3	2.236*	0.547	0.0001
BDI 2 - BDI 1	-2.655*	0.572	0.0001
- BDI 3	-418	0.506	0.797
BDI 3 - BDI 1	-2.236*	0.547	0.0001
- BDI 2	0.418	0.506	0.797

Diferențele semnificative dintre mediile obținute în cazul comparației pe perechi sunt: la dimensiunea depresie o diminuare a deprimării parentale semnificativă între momentul de debut al intervenției și cel de final, menținându-și aspectul semnificativ în follow-up. Sigur că între posttest și follow-up diferența dintre medii nu este semnificativă exprimând menținerea stării efective îmbunătățite prin diminuarea depresiei parentale.

Tabel nr.4.4.Comparații post-hoc PSCS (Sidak)

	Diferența între medii	Eroarea standard	Pragul de semnificație
PSCS 1 - PSCS 2	2.074*	0.696	0.013
- PSCS 3	1.000	1.176	0.783
PSCS 2 - PSCS 1	-2.074*	0.696	0.013
- PSCS 3	-1.074	0.950	0.600
PSCS 3 - PSCS 1	-1.000	1.176	0.783
- PSCS 2	1.074	0.950	0.600

Diferențele dintre mediile obținute în pretest și posttest în cazul comparației pe perechi între sunt semnificative la $p < 0.01$.

Semnificația pe care o are pentru părinte autoeficacitatea parentală percepută și satisfacția ca părinte poate fi considerată ca subset al stării parentale de bine. De asemenea reflectă gradul în care un părinte se simte competent (bazat pe priceperi, abilități) în managementul problemelor copilului.

Tabel nr.4.5.Comparații post-hoc SSP (Sidak)

	Diferența între medii	Eroarea standard	Pragul de semnificație
SSP 1 -SSP 2	2.782*	0.853	0.006
- SSP 3	2.618*	0.716	0.002
SSP 2 -SSP 1	-2.782*	0.853	0.006
-SSP 3	-0.164	0.743	0.995
SSP 3 -SSP 1	-2.618*	0.716	0.002
- SSP 2	0.164	0.743	0.995

Diferențele semnificative dintre mediile obținute în pretest-posttest, pretest-follow-up , posttest-pretest și follow-up-pretest în cazul comparației pe perechi sunt semnificative la pragul $p < 0.01$ pentru extratensiunea resimțită de către părinte în relația parentală.

Parcurgerea programului cognitiv-comportamental „SOS-Ajutor pentru părinți” aduce părintele în situația identificării unor resurse personale, a achiziției unor principii, tehnici și abilități care îi eficientizează demersul, modificându-i anumite percepții deficitare față de rolul parental.

Tabel nr.4.6.Comparații post-hoc P-RIBS (Sidak)

	Diferența	Eroarea	Pragul de
--	-----------	---------	-----------

	între medii	standard	semnificație
P-RIBS 1 -P-RIBS 2	4.982*	0.707	0.0001
- P-RIBS 3	5.527*	0.910	0.0001
P-RIBS 2 - P-RIBS 1	-4.982	0.707	0.0001
- P-RIBS3	0.545	0.805	0.876
P-RIBS 3 - P-RIBS 1	-5.527*	0.910	0.0001
- P-RIBS 2	-0.545	0.805	0.876

Diferențele semnificative dintre mediile obținute în cazul comparației pe perechi sunt la dimensiunea cogniției rationale și iraționale parentale fiind semnificative la $p < 0.0001$ între pretest și posttest, pretest și follow-up și între follow-up și pretest.

Rezultatele obținute relevă o accentuare a raționalității prin flexibilizarea cognitivă, sugerând modificări în ceea ce privește cognițiile parentale despre ei înșiși, copiii lor și parenting.

Aceste elemente relevate de diferența mediilor obținute sunt predictorii semnificativi ai rezultatelor asupra diminuării stresului resimțit de către părinți.

Tabel nr. 4.7. Comparații post-hoc PAS (Sidak)

	Diferența între medii	Eroarea standard	Pragul de semnificație
PAS 1 -PAS 2	6.673	2.824	0.064
- PAS 3	6.382	3.002	0.110
PAS 2 -PAS 1	-6.673	2.824	0.064
- PAS 3	-0.291	1.022	0.989
PAS 3 - PAS 1	-6.382	3.002	0.110
- PAS 2	0.291	1.022	0.989

O excepție apare în ceea ce privește furia parentală diferența dintre medii nefiind semnificativă $p > 0.05$.

Reactivitatea emoțională a părinților pare a nu se diferenția semnificativ între pretest, posttest și follow-up. Schemele parentale dezadaptive, anumite cutume, par să influențeze modul de prelucrare a unor situații critice din relația cu copilul cu probleme de externalizare, solicitând mult capacitățile cognitive și comportamentale ale părintelui.

Rezultatele diferenței dintre medii au demonstrat relații puternice, pe scară largă între convingerile părinților despre propriul parenting și despre copiii lor, și modul în care părinții se simt de obicei în situații de parenting. Programul parental îi ajută cu siguranță pe părinți să conștientizeze rolul programului de training parental în propria dezvoltare și adecvarea lor în rolul de părinte prin parcurgerea acestuia.

STUDIUL CORELAȚIONAL

S-a realizat un studiu corelațional prin calcularea coeficienților de corelație Pearson.

OBIECTIVUL STUDIULUI CORELAȚIONAL care s-a conturat a fost stabilirea unor corelații între mecanismele implicate în stresul parental.

IPOTEZA studiului 2. Există corelații între mecanismele implicate în stresul parental, mai precis între procesările cognitive și emoțiile disfuncționale ale părinților precum și între starea afectivă a părintelui și perceperea competenței parentale.

REZULTATE

Fiind vorba despre un studiu corelațional s-a recurs la calculul coeficienților de corelație Pearson.

Tabel nr.4.8. Corelații

	BDI	PSCS	SSP	RIBS	PAS
BDI Corelație Pearson	1	.345**	.126	.060	.205
Sig.		.010	.361	.661	.133
N	55	55	55	55	55
PSCS Corelație Pearson	.345**	1	.338*	.091	.041
Sig.	.010		.012	.509	.764
N	55	55	55	55	55
SSP Corelație Pearson	.126	.338*	1	.085	.174
Sig.	.361	.012		.535	.204
N	55	55	55	55	55
RIBS Corelație Pearson	.060	.091	.085	1	.355**
Sig.	.661	.509	.535		.008
N	55	55	55	55	55
PAS Corelație Pearson	.205	.041	.174	.355**	1
Sig.	.133	.764	.204	.008	
N	55	55	55	55	55

Cercetarea a urmărit să evalueze efectiv impactul programelor de parenting ce urmăresc nu doar reducerea stresului parental, ci și surprinderea unor corelații între mecanismele implicate în stresul parental.

Se constată corelații semnificative între anumite dimensiuni ale stresului parental la pragul $p < 0.01$ în ceea ce privește depresia parentală și încrederea în propriile competențe ca părinte $r = 0.35$, precum și între furia/enervarea parentală și cognițiile raționale/iraționale ale părintelui $r = 0.36$.

Factorii cognitivii sunt parte a unei game mai largi de capacități cruciale și pentru parenting, Modul de procesare a informației parentale e importantă pentru managementul comportamentului copiilor și posedarea capacităților de autoreglare prin evitarea angajării în comportament parental nepotrivit, experimentând emoții negative de tip furie .

Se permite prin prelucrări informaționale adecvate perceperea clară a informației din mediu și adaptarea răspunsurilor lor la situațiile de schimbare inerente rolului de părinte.

În ceea ce privește corelațiile între încrederea în propriile competențe parentale și distresul parental s-a constatat o corelație la pragul < 0.05 .

Rezultatele exprimă ideea că schemele cognitive asociate rolului parental trebuie să ajute părinții să mențină un sens al controlului și încrederii în propriul demers căci părinții se văd “responsabili” “să gândească” pentru copii, să anticipeze riscul și să fie eficienți .

Încrederea sau neîncrederea părinților este asociată cu creșterea reacției parentale în situații de interacțiune cu copilul (Mash & Johnston, 1983) și o mai mare conștientizare a posibilităților de a se educa ei, ca părinți.

Roehling și Robin (1986) au demonstrat de altfel o relație între distresul emoțional și convingerile “nerealiste” ale părinților despre propriile competențe.

Elemente ale schemei mai generale despre sine, despre propria eficacitate, pot juca de asemenea un rol în experimentarea stresului parental.

Concluziile sunt consecvente cu părerile și concluziile cercetărilor de câteva decenii, iar conform acestora mai multe mecanisme se angajează în determinarea stresului parental (Spath & Conroy, 1993).

CONCLUZII ȘI DISCUȚII

Studiul de față și-a propus să investigheze efectul în reducerea stresului a unui program de training parental cognitiv-comportamental aplicat la patru grupe de părinți din Turda, Grădinița „Prichindelul Isteț”

De asemenea, a fost investigată și măsura în care anumite mecanisme corelate sunt implicate în stresul parental.

În urma aplicării programului parental cognitiv-comportamental pentru părinți pot fi extrase următoarele concluzii:

- ✓ Aplicarea programului influențează modificarea nivelului de stres parental în sensul reducerii acestuia relevând eficiența acestuia;
- ✓ Depresia asociată, iraționalitatea procesărilor experienței parentale, furia, extratensiunea percepută în rolul parental, relevă o diferență semnificativă între momentul de inițiere a programului și momentul de finalizare.
- ✓ Programul parental îi ajută pe părinți să conștientizeze rolul programelor de training parental în propria dezvoltare și adecvarea lor în rolul de părinte ;
- ✓ Părinții vor fi mai în măsură să facă față provocărilor unice asociate cu parentingul;
- ✓ Mai multe mecanisme sunt implicate în stresul parental.
- ✓ Rezultatele exprimă faptul că schemele cognitive asociate rolului parental trebuie să ajute părinții să mențină un sens al controlului și încrederii în propriul demers;
- ✓ Promovarea programelor de training parental oferă o alternativă validată științific pentru dezvoltarea și optimizarea acestora.

Bibliografie:

- Achenbach, T.M. (1991). *Manual for the Child Behaviour Checklist/4-18 and 1991 Profile*. Burlington,VT: University of Vermont Department of Psychiatry.
- Beck, A. T., Steer, R. A., & Garbin, M. G. (1988). *Psychometric properties of the Beck Depression Inventory: Twenty-five years of evaluation*. *Clinical Psychology Review*, 8, 77–100.
- Bugental, D. B. and Johnston, C. (2000). *Parental and child cognitions in the context of the family*. *Annual Review of Psychology*, 51, 315–344.
- Clark, L.(2010). *SOS Ajutor pentru părinți. Ghid practic de rezolvare a problemelor comportamentale ale copiilor*. RTS Cluj-Napoca.
- Clark, L.(1996). *SOS Help for Emotion. Managing anxiety, anger and depression*. Bowling Green: Parents Press & SOS Programs
- David, D. (2006). *Psihologie clinică și psihoterapie; Fundamente*. Editura Polirom: Iași.
- David, D. (2006). *Metodologia cercetării clinice; Fundamente*. Editura Polirom: Iași.
- David, D. (2006). *Tratat de psihoterapie cognitive și comportamentale*. Editura Polirom: Iași.

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

PROF. LINTE AURORA LILIANA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ HÂRSEȘTI, COM. HARSEȘTI, JUD. ARGEȘ

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Unii preșcolari sunt veseli și se adaptează ușor, în vreme ce alții au tendința de a răspunde negativ în fața unor situații diverse. Aptitudinile sociale se învață treptat, copilul trecând de la o stare de dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate.

Emoția este definită ca o reacție afectivă de intensitate mijlocie și de durată relativ scurtă, însoțită adesea de modificări în activitățile organismului, oglindind atitudinea individului față de realitate. Emoția poate fi clasificată ca un sistem de apărare, întrucât psihologic, emoția afectează atenția, capacitatea și viteza de reacție a individului, dar și comportamentul general. Fiziologic vorbind, emoțiile controlează răspunsurile la anumite situații, incluzând expresia facială, tonul vocal, dar și sistemul endocrin, pentru a pregăti organismul pentru anumite urmări.

Educația socială constituie un ansamblu de acțiuni/demersuri proiectate și desfășurate pe baza unor principii coroborate cu totalitatea influențelor exercitate de societate, care au ca scop realizarea integrării sociale a copiilor și tinerilor, având ca finalități formarea competențelor de viață.

Educația socio-emoțională cuprinde totalitatea activităților de învățare (conceptul de învățare este înțeles, evident, în sens larg) care conduc la dobândirea experienței individuale de comportare socială și emoțională, la formarea competențelor emoționale și sociale ale individului. Ne referim aici la dobândirea abilităților emoționale (de a înțelege, a exprima și a-și regla emoțiile) și a celor sociale, precum cele de inițierea și menținerea unei relații și integrarea într-un grup (social, profesional, comunitar etc.).

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta.

Analiza studiilor din literatura de specialitate privind educația socială, morală, civică, afectivă, cetățenească, pentru democrație, educația pentru dezvoltare durabilă, au permis formalizarea următoarelor principii și obiective specifice educației socio-emoționale.

Principiile educației socio-emoționale:

1. Principiul valorificării și valorizării resurselor pozitive ale educabilului în vederea înlăturării aspectelor negative;

2. Principiul individualizării educației socio-emoționale în funcție de structura personalității fiecărui copil și de particularitățile de vârstă, context educațional și domeniu socioprofesional;
3. Principiul interdisciplinarității și al învățării integrate;
4. Principiul corelării între nevoile de educație la nivelul grupului și cel al ofertei educaționale a profesorului;
5. Principiul asigurării calității în educație.

Obiectivele educației socio-emoționale:

1. Recunoașterea, acceptarea și autoreglarea emoțională ca fundament al formării unei abilități sociale;
2. Creșterea capacității de adaptare la cerințele școlii și ale societății;
3. Dezvoltarea unor abilități intra- și interpersonale care să faciliteze reușita în viață;
4. Dobândirea capacității de aplicare a unor strategii adecvate în situații critice și/sau stresante;
5. Creșterea sănătății mentale și reducerea riscului apariției devianțelor comportamentale.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, trebuie să învețe cum să facă deosebire între sentimentele interne și exprimarea externă .

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au (acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un anumit grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Copilul pășește în viață fără a ști prea multe. El pornește să cunoască lumea, dar începe prin a se cunoaște pe el însuși. O importanță deosebită trebuie să acordăm copiilor în cunoașterea și dezvoltarea stimei de sine.

Stima de sine crescută reprezintă un factor important ce influențează succesul în viață. Încrederea în propriile forțe, o stimă de sine bine reprezentată contribuie major la creșterea gradului de fericire și al stării de bine a copiilor și adolescenților. Stima de sine este acel sentiment pe care îl avem cu privire la noi înșine, iar comportamentul nostru reflectă întocmai aceste sentimente. De exemplu, un copil sau un adolescent ce are încredere în sine, va face următoarele:

- - Acționează independent
- - Își asumă responsabilitatea faptelor sale
- - Este mândru de complimentele pe care le primește
- - Tolerează sentimentul de frustrare
- - Își asumă sarcini și provocări noi
- - Poate gestiona atât emoții negative, cât și pozitive
- - Se oferă să îi ajute pe cei din jur.
- Un copil cu stima de sine scăzută se caracterizează astfel:
 - - Evită să încerce lucruri noi
 - - Se simte neîubit și nedorit
 - - Își invinovățește pe cei din jurul lui pentru micile lui neplăceri
 - - Este sau pretinde a fi indiferent din punct de vedere emoțional
 - - Nu poate tolera un nivel mediu de frustrare
 - - Este ușor influențabil

Părinții, mai mult decât oricine altcineva pot crește gradul de încredere în sine al copilului lor. Este mai simplu de realizat decât pare la prima vedere. Mulți părinți o fac, fără să își dea seama că vorbele și faptele lor au un impact major față de ceea ce simte copilul lor despre sine însuși. Când suntem mulțumiți de copiii noștri trebuie să le spunem și lor. Exprimăm cu multă ușurință sentimentele negative, dar inexplicabil nu reușim de cele mai multe ori să le exprimăm și pe cele pozitive. Copiii au nevoie de confirmări și reconfirmări. Ei nu pot evalua situația în ansamblul ei, și nu pot spune de multe ori dacă adulții sunt mulțumiți de ei sau nu. Copiii înregistrează evaluările noastre pozitive și se autoevaluează în funcție de ele. Este însă foarte important ca persoanele de referință din viața copilului (părinți, bunici, bone, educatori) să aibă același sistem de referință în judecarea acțiunilor copilului să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea, în felul acesta, să răspundă corespunzător.

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor este importantă pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți, pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță și la școală, pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament, în copilăria timpurie și în cea mijlocie.

În vederea realizării obiectivelor educației socio-emoționale, a formării abilităților și educării unui comportament corect din punct de vedere socio-emoțional, educatoarele de la grupele de copii preșcolari pot opta pentru una sau mai multe dintre variantele următoare:

1. Integrarea conținuturilor educației socio-emoționale în toate categoriile de activități de învățare ce se desfășoară în grădiniță. Predarea/învățarea integrată în grădinițele din România, susținută de toate documentele curriculare în vigoare, poate constitui o oportunitate pentru realizarea obiectivelor propuse de educația socio-emoțională.
2. Implementarea unui program la nivel național de educație socio-emoțională a copiilor preșcolari, program structurat pe trei dimensiuni, una de formare, alta de intervenție și a treia de evaluare, a cărui grup țintă să fie copiii preșcolari, părinții și educatoarele.
3. Elaborarea și desfășurarea unor activități opționale la nivelul grupelor, specific domeniului de educație socio-emoțională, având conținuturi specifice.
4. Derularea unor proiecte complementare activităților curriculare, cu accent pe activitățile extrașcolare și de voluntariat, cu accentuat caracter socio-emoțional, în parteneriat cu școala, părinții și comunitatea.
5. Marcarea unor evenimente din viața copiilor în care sunt introduse elemente ale educației socio-emoționale. Întrucât evenimentele în viața fiecărui copil nu se desfășoară după o planificare anterioară, această strategie poate fi adoptată ocazional.

Copiii își pot exercita abilitățile de autoreglare emoțională, precum gestionarea emoțiilor negative generate de posibilitatea de a fi eliminat din joc. Reglarea cu succes a emoțiilor negative și continuarea jocului vor spori competența socială a copilului. Totodată, acest joc implică abilități de interacțiune socială, ca de exemplu așteptarea rândului de a primi mingea și de a urma regulile.

Pentru că această perioadă este importantă din punctul de vedere al formării identității de gen, și la diversificarea repertoriului de comportamente.

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. De exemplu, faptul că salutăm sau ne prezentăm persoanelor necunoscute sunt considerate modalități politicoase de a iniția o interacțiune. Deoarece astfel de comportamente sunt

percepute ca fiind adecvate, manifestarea lor va fi încurajată și ca atare repetată în contexte similare. În plus aceste comportamente ne ajută să atingem anumite scopuri, în condițiile în care ne permit să inițiem și să stabilim o relație cu altcineva.

Competențele sociale de bază pe care fiecare om ar trebuie să și le dezvolte sunt împărțite în 2 categorii:

1. Abilități interpersonale

- a) Relaționare socială
- interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei
 - inițiază interacțiuni cu ceilalți copii
 - împarte jucăriile
 - oferă și cere ajutor
 - își așteaptă rândul
 - utilizează formule de adresare politicoase
- b) Rezolvare de probleme sociale
- rezolvă conflictele prin strategii adecvate vârstei

2. Abilități intra-personale

- respectă regulile
- tolerează situațiile care provoacă frustrare

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA SOCIALĂ?

Permite copiilor să dezvolte abilități de inter- relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comporta-mentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale.

Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale.

Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Așadar, copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

Bibliografie:

1. Chiș, V. (2005), Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe. Cluj-Napoca: Editura Casei Cărții de Știință.
2. Elias, M., Tobias, S., Friedlander, B. (2002). Inteligența emoțională în educația copiilor. București: Editura Curtea veche.
3. Vernon, A. - “Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

"FII EXPLORATOR ÎN LUMEA EMOȚIILOR"

CONSILIER ȘCOLAR MARIA LIȚĂ,
CJRAE CS, ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 7 REȘIȚA

Participarea la Concursul "Exploratori în lumea emoțiilor" a fost o experiență minunată trăită împreună cu preșcolarii și educatoarele din Grădinița PN "Prichindelul" și Grădinița PP "Semenic"Reșița. M-am bucurat deosebit de mult să mă pot implica într-un concurs de profil, pe specialitatea mea, aceste concursuri fiind foarte puține pe domeniul nostru. Avem nevoie ca să promovăm profesia de consilier școlar, încă necunoscută și neclară pentru foarte mulți colegi dascăli. Așa că prin acest concurs am avut șansa să promovez din nou consilierul școlar și să punctez importanța acestuia în instituțiile de învățământ. De asemenea trebuie să punctez faptul că sunt foarte puține concursuri și activități ale CJRAE-urilor în țară, sau poate, așa cum s-a și întâmplat, de fapt noi nu avem acces la ele și consider acest fapt o mare pierdere.

Pentru că este vorba despre "Exemple de bună practică în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari" am să vorbesc despre efortul depus în a mă înscrie la concursul "Exploratori în lumea emoțiilor", pasul cel mai greu și anevoios pe care l-am făcut până acum pentru această banală formalitate de înscriere. De ce s-a întâmplat așa? De ce te pot împiedica oamenii să ajungi la cunoaștere și de ce doresc să-ți limiteze participarea și implicarea când acestea sunt drepturi fundamentale? Întreb retoric pentru că știu și răspunsul și am să-l scriu: "din lipsă de comunicare, din lipsă de implicare, interes și chiar rea voință. Dar opusul acestor competențe socio-emoționale le-am activat maxim la mine dorind cu ardoare să particip, să învăț, să mă perfecționez. Costantin Noica spunea că "O școală în care profesorul nu învață și el, e o absurditate" și câtă dreptate are și totuși câți cred că e o absurditate să înveți de la elev sau cu elevul?! Eu învăț mereu, zilnic și la fiecare întâlnire cu elevii mei, fie în consilierea individuală, fie în cea de grup sau din activitățile la clasă, grupă. Unicitatea fiecărei persoane mă obligă să învăț pentru fiecare caz în parte și o fac cu plăcere. Până la urmă ce poate fi mai frumos și mai satisfăcător decât să vezi un părinte sau copil bucuros, înseninat și cu zâmbetul pe buze că pleacă de la tine din cabinet. Pentru mine asta înseamnă o zi bună, lucrul bine făcut și garanția că voi dormi liniștită, așteptând o nouă zi și o nouă provocare.

Am început să lucrez pe dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari din anul școlar 2015-2016. Recunosc că nu mi-a fost ușor și nu este ușor chiar deloc, în general să lucrezi cu preșcolari. Dar cu sprijinul educatoarelor de la grupă am reușit să încropesc un "Program de consiliere pentru dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari", după care mă ghidez în munca mea.

În psihologia modernă, de cel puțin 15 ani conceptul de inteligență emoțională a devenit unul dintre cele mai vehiculate concepte. Pentru a forma adulți care stăpânesc abilități esențiale de viață înseamnă să le formezi din etapa preșcolară competențe de comunicare și relaționare.

Cu ce începem atunci când preșcolarul intră la grădiniță? Ce nevoi de formare și dezvoltare are?

Iată câteva dintre ele:

- controlarea impulsurilor
- stăpânirea furiei

- găsirea de soluții pentru rezolvarea problemelor sociale
- exprimarea sentimentelor într-u mod nonagresiv prin ascultare activă
- cunoașterea existenței posibilității de a alege cum să reacționezi la o emoție
- învățarea stăpânirii emoțiilor
- prevenirea violenței
- acceptarea membrilor grupului

Emoțiile implică o orchestrare a activității circuitelor din întregul creier, în special din lobul frontal, care adăpostește funcțiile de comandă ale creierului (cum ar fi planificarea); Daniel Goleman.-"Inteligența emoțională".

Cercetările demonstrează că succesul în viață este influențat de coeficientul de inteligență în procente de 20%, restul fiind aportul inteligenței emoționale și a altor factori.

Cum dezvoltăm așadar, la preșcolari competențele socio-emoționale?

1. Identificăm emoțiile.
 2. Exprimăm emoțiile.
 3. Analizăm comportamentele generate de emoții.
 4. Formăm atitudini și comportamente pro-sociale.
- Competențele emoționale sunt împărțite în 3 categorii:

-trăirea și exprimarea emoțiilor, experiențierea

- conștientizează trăirile emoționale proprii
- transmite adecvat mesaje cu încărcătură emoțională
- manifestă empatie

-înțelegerea și recunoașterea emoțiilor

- identifică emoțiile pe baza indicilor non-verbali
- denumește emoțiile
- înțelege cauzele și consecințele emoțiilor

-reglarea emoțională

- utilizează strategii de reglare emoțională adecvate vârstei

Competențele sociale sunt împărțite în 2 categorii:

-interpersonale(respectarea regulilor, identificarea etichetelor verbale ale emoțiilor, toleranța la frustrare, reglare emoțională, cooperare în joc, comportamente pro-sociale)

1. relaționare socială,

- interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei
- inițiază interacțiuni cu ceilalți copii
- împarte obiecte, jucării
- oferă și cere ajutor
- își așteaptă rândul
- utilizează formule de adresare politicoase

2. rezolvare de probleme

-rezolvă conflictele prin strategii adecvate vârstei

-intrapersonale

- respectă regulile
- tolerează situațiile de frustrare

Activități pentru dezvoltarea competențelor emoționale:

3-4 ani

- Harta emoțiilor
- Cutiile fermecate cu emoții
- Cum mă simt azi...
- Ce mi se întâmplă când mă simt...
- Cum te-ai simți dacă...
- Joc de cărți pentru emoții
- Să ne gândim la emoțiile celorlați,
- Detectivul de emoții
- Ce-ar fi dacă...
- Oglinda fermecată
- Bruno și Bruni ne învață cum să ne exprimăm emoțiile
- Povestea broscuței țestoase
- Broscuța țestoasă ne învață cum să fim Super-broscuțe

5-7 ani

- Harta emoțiilor
- Cutiile fermecate cu emoții
- Cum mă simt azi...
- Ce mi se întâmplă când mă simt...
- Cum te-ai simți dacă...
- Joc de cărți pentru emoții
- Să ne gândim la emoțiile celorlați,
- Detectivul de emoții
- Ce-ar fi dacă...
- Oglinda fermecată
- Bruno și Bruni ne învață cum să ne exprimăm emoțiile
- Povestea broscuței țestoase
- Broscuța țestoasă ne învață cum să fim Super-broscuțe
- Detectivul de emoții II
- Vulpoiul ne învață monologul pozitiv

Activități pentru dezvoltarea competențelor sociale:

3-4 ani

- Ami ne învață despre reguli
- Să exersăm regulile împreună cu Ami
- Ami ne învață să fim responsabili
- Același-diferit
- Și-sau-altceva
- Înainte-după
- Bruno și Bruni au nevoie de ajutor
- Acum sau mai târziu
- "A avea" sau "A nu avea" o problemă

- Orice problemă are mai multe soluții
- Pălăria magică pentru soluții
- O greșeală recunoscută este pe jumătate iertată
- Pălăria magică-soluții de rezervă
- Să învățăm cum să fim prieteni
- Prieteni adevărați
- Cursa cu obstacole
- Obiectul misterios
- Modele din plastilină
- Turnul din cuburi
- Castelul Lego
- Curcubeul
- Să ne jucăm de-a ascultatul
- Cum să încep să mă joc cu altcineva
- Alfi, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni

5-7 ani

- Ami ne învață despre reguli
- Să exersăm regulile împreună cu Ami
- Ami ne învață să fim responsabili
- La ce să ne așteptăm când nu respectăm regulile
- Același-diferit
- Și-sau-altceva
- Înainte-după
- Bruno și Bruni au nevoie de ajutor
- Acum sau mai târziu
- "A avea" sau "A nu avea" o problemă
- Orice problemă are mai multe soluții
- Pălăria magică pentru soluții
- O greșeală recunoscută este pe jumătate iertată
- A fost drept sau nedrept?
- Pălăria magică-soluții de rezervă
- Detectivul de accidente
- Să învățăm cum să fim prieteni
- Prieteni adevărați
- Cursa cu obstacole
- Obiectul misterios
- Modele din plastilină
- Turnul din cuburi
- Castelul Lego
- Curcubeul
- Să ne jucăm de-a ascultatul
- Cum să încep să mă joc cu altcineva

- Alfi, Pufi și Pușu ne învață să rezolvăm problemele dintre prieteni

Materialele bibliografice enumerate m-au ajutat foarte mult în munca mea. De asemenea, după cum spuneam, participarea la Concursul "Exploratori în lumea emoțiilor" m-a ajutat să pot valorifica experiența mea și de asemenea să interacționez mai mult și mai bine cu preșcolarii și educatoarele de la grupe. Apreciez deschiderea și generozitatea cu care mi-ați pus la dispoziție materialele și de asemenea competențele sociale și emoționale de care ați dat dovadă în toată această perioadă. Spor în tot ce faceți!

Bibliografie:

Boici, Gherghina, "Emoțiile-trăire și înțelegere, Reșița, 2009

Goleman, D., "Inteligența emoțională", Ed. Curtea Veche Publishing 2000, București, 2007

Ștefan, A., Catrinel, Kallay, Eva, "Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari-Ghid practic pentru educatori", Ed. ASCR, 2007

CJRAE Cluj, Activități pentru grupa mijlocie și mare, Materiale pentru Concursul "Exploratori în lumea emoțiilor"

EMOȚIILE LA PREȘCOLARI

PROF. CONS. LUPU MARIANA
CJRAE TIMIȘ, TIMIȘOARA

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioadă care este optimă din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

De-a lungul timpului oamenii de știință au observat că principalul predictor care asigură adaptarea la viața adultă nu sunt notele școlare sau un potențial cognitiv ridicat ci abilitatea copiilor de a stabili relații cu cei din jur.

Aceste observații contravin credinței majorității că un copil „deștept” va reuși în viață. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Cercetătorii arată că perioada de timp în care o persoană râde, zâmbește, vorbește cu cei din jur este mult mai mare între prieteni decât între persoane care se cunosc mai puțin.

În aceste momente de relaxare se descarcă în organism anumite substanțe chimice „endorfine,, care întăresc sistemul imunitar. De asemenea, prietenii reprezintă o resursă- tampon față de efectele negative a unor evenimente precum conflicte în familie, divorț, probleme școlare. În aceste situații copiii se distanțează puțin de familie și apelează la prieteni pentru a obține suportul emoțional necesar.

Astfel, ei sunt o resursă de învățare în situații pe care un copil nu știe cum să le rezolve. Copiii pot imita comportamentul prietenului atunci când el nu știe ce să facă sau pot cere în mod direct ajutorul .

Studiile arată că schimbul de informații și deprinderi se face mult mai eficient între prieteni decât între copii care nu se cunosc deoarece au mult mai multă încredere unul în celălalt și se simt mai puțin vulnerabili atunci când își exprimă dificultățile într-un domeniu.

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioadă care este optimă din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor este importantă din urmă- toarele motive:

- Pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți.
- Pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță și la școală. Ex.: Copiii care înțeleg emoțiile și modul în care acestea sunt exprimate vor fi capabili să empatizeze cu ceilalți copii și să-i sprijine.
- Pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament.

Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții ajută copii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează .

Abilitatea de a recunoaște expresiile emoționale reprezintă un fundament pentru achiziția ulterioară a unor informații suplimentare despre emoții, precum cauzele și consecințele emoțiilor, manifestările lor cele mai subtile, regulile sociale privind emoțiile și etichetele emoționale utilizate în limbajul la care copilul este expus.

Evoluția socială și emoțională se influențează una pe cealaltă și se dezvoltă adesea "la pachet". Multe dintre jocurile și activitățile care sunt recomandate pentru stimularea dezvoltării sociale a copilului își aduc o contribuție substanțială și în planul emoțional al micuțului și invers.

Dezvoltarea socială este diferită de cea emoțională, dar se influențează una pe cealaltă. Dezvoltarea emoțională are un rol esențial în fiecare etapă a împlinirii sociale a copilului.

Dezvoltarea socială se referă la achiziționarea și deprinderea principalelor abilități sau aptitudini de relaționare cu ceilalți, indiferent ca sunt adulți sau copii. Este vorba despre însușirea acelor mijloace sau instrumente prin care se poate lega o relație de prietenie, amicitie sau se poate întreprinde o interacțiune cu o persoană - încrederea, recunoașterea rolurilor, dialogul etc.

Dezvoltarea emoțională, pe de altă parte, se referă și vizează formarea conceptului de sine a celui mic prin capacitatea de a reuși să se perceapă ca o persoană unică, individuală, și de a recunoaște emoții, sentimente, trăiri.

O dezvoltare emoțională echilibrată a copilului îl ajută să identifice rapid sentimente și emoții, să le exprime și să le facă față corespunzător în anumite situații. În plus, îl ajută să perceapă și să identifice trăirile prin care trec cei cu care interacționează și să gestioneze situația și dialogul în funcție de acestea.

Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii, de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare.

Jocuri, cântece, activități educative, îndeplinirea sarcinilor trasate de părinți sau efectuarea temelor date de învățătoare, toate manifestările preșcolarului sunt însoțite de emoții și sentimente. Dacă la bebeluș, stările afective sunt confuze - plânge și râde în același timp, la vârsta preșcolară, apar stări emotive complexe. Una dintre ele este cunoscută sub numele de „sindromul bomboanei amare”, rezultată din primirea unui recompensă nemeritată deplin. Copilul este capabil acum să sesizeze deosebirea între răsplătă și faptele proprii.

În preșcolaritate, se conturează clar sentimente morale, cum ar fi: rușinea, mulțumirea, prietenia și dragostea. Acțiunea de a imita se accentuează și dă naștere unor stări afective noi. Treptat, se dezvoltă memoria afectivă și capacitatea de a-și stăpâni reacțiile (spre exemplu: se abține să nu plângă atunci când se lovește). Prin acțiunile zilnice, copiii își dezvoltă competențele socio-emoționale. Ei învață să lege prietenii, să-și înțeleagă emoțiile proprii, dar și pe ale celorlalți, să definească o problemă și să caute soluții adecvate.

Între 3 și 6 ani, copiii înțeleg cauzele emoțiilor și comportamentelor celorlalți. Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu care interacționează, iar această capacitate îi ajută să-și rezolve eficient eventualele conflicte.

Copiii încep să vorbească despre propriile emoții la vârsta de 3-4 ani, când identifică și diferențiază emoțiile de bază, precum: furie, tristete, frică și bucurie. Acum apar accesele violente de furie și teama de separare. La 5-6 ani, copiii cunosc rușinea, vinovația sau jena.

La vârste cuprinse între 3 și 6 ani:

- se dobândește controlul propriilor emoții și dorințe;
- copiii înțeleg faptul că o persoană își păstrează sexul. Spre exemplu, unele fete poartă pantaloni sau unii băieți au părul lung;
- se dezvoltă conștiința de sine: am ochii albaștri, îmi place culoarea roz, etc;
- pot să apară minciuna, unele comportamente inadecvate ce trebuie eliminate și înlocuite cu creșterea stimei de sine, accentuarea aspectelor pozitive, a calităților copilului;
- copilul desfășoară activități de joc și jocuri de rol, jocuri de societate, jucării de pluș, puzzle-uri, eroi din povești ce transmit modele pozitive de viață;
- în această perioadă, copilul trebuie să învețe să își aștepte rândul, să inhibe un răspuns (funcție

cognitivă);

- între 3 și 6 ani copilul trebuie să recunoască și să spună emoții precum: bucurie, tristețe, furie, frică, rușine, vinovăție, jena, etc;
- limbajul emoțional este foarte important;
- copiii înțeleg că o persoană nu își exprimă adecvat emoțiile pentru a proteja o altă persoană și cum să își exprime adaptativ emoțiile în funcție de circumstanțe;
- copiii vorbesc despre ceea ce simt, despre sentimentele lor și ascultă ceea ce simt și spun ceilalți;
- între 3 și 6 ani, unii copii își inhibă comportamentele neadecvate, alții au nevoie de recompense sau au nevoie să fie laudați;
- la această vârstă, copiii se joacă unii cu ceilalți, dar băieții cu băieții și fetele cu fetele, fiecare preferând jocurile specifice sexului;
- între 3 și 6 ani se dezvoltă jocul simbolic și imaginativ;
- copiii trebuie întrebați mereu cum se simt, trebuie respectate dorințele copiilor, nu avem voie să ne umilim copiii, ci trebuie mereu să fim gata să ne cerem scuze și să venim în ajutorul lor.

Copiii ale caror competențe emoționale și sociale sunt insuficient dezvoltate pot avea probleme serioase mai departe în viață. De la inadaptația la programa școlară și inevitabilul abandon până la agresivitate, furie necontrolată, anxietate sau depresie. Specialiștii au demonstrat că aceste probleme se întâlnesc mai rar la copiii cu abilitățile socio-emoționale bine dezvoltate.

Cercetările în domeniu au dovedit că nu este suficient să dezvoltăm abilitățile intelectuale ale copiilor. Capacitatea de a conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni sunt la fel de importante. De asemenea, abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei, care conduce la simpatie.

Dacă copiii experimentează emoții negative puternice și nu știu să le exprime, se vor comporta neadecvat. Sunt copii capricioși sau care manifestă furie, gelozie, răzbunare sau plictiseală și izolare. Dezvoltarea abilităților sociale și emoționale se realizează progresiv, pe măsură ce copiii cresc, oferindu-le contexte adecvate de învățare și exersare a lor, modele de exprimare a propriilor emoții și de rezolvare a problemelor emoționale personale.

Este foarte important să avem întotdeauna răspunsurile potrivite care să-i ajute să își înțeleagă emoțiile și să le gestioneze.

ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA GRUPA DE VÂRSTĂ DE 3-4 ANI

PROF. MĂLUȚAN IRINA IOANA, PROF. FLORIAN ELENA MONICA
GRĂDINIȚA CU P.P. „CĂSUȚA FERMECATĂ”, GHERLA

Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea tuturor celorlalte competențe. Aceasta permite înțelegerea trăirilor emoționale proprii și ale celorlalți, ceea ce favorizează pe de o parte transmiterea adecvată a mesajelor cu conținut emoțional, iar pe de altă parte interpretarea corectă a mesajelor primite de la ceilalți. Copiii învață despre emoții și despre modul în care pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, recunoașterea emoțiilor sau chiar despre reglarea emoțională. Competențele emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți. Abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima adecvat sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Deoarece considerăm că dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor este extrem de importantă în adaptarea copilului la cerințele mediului, am ales câteva activități pentru grupa de vârstă de 3-4 ani pe care le-am implementat la grupa noastră.

1. „HARTA EMOȚIILOR”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective:

- să identifice emoțiile de *bucurie, furie, tristețe, teamă*;
- să exprime corect emoția observată;
- să eticheteze corect emoțiile prezentate.

Materiale: „harta emoțiilor”

Procedura de lucru:

Se citește copiilor o poveste (ex. Figura 1. „Scufița Roșie”). Acolo unde se pot identifica reacții emoționale ale personajelor, se cere copiilor să le indice cu ajutorul „hărții emoțiilor”, Figura 2 și Figura 3, („Cum credeți că s-a simțit...?”). Apoi se identifică, împreună cu copiii, etichetele verbale corespunzătoare fiecărei emoții, Figura 4.

Durata: 10-15 minute

Figura 1. Se citește copiilor povestea „Scufița Roșie”

Figura 2. Harta emoțiilor

Figura 3. Harta emoțiilor

Figura 4. Se identifică etichetele verbale

2. „CUTIILE FERMECATE CU EMOȚII”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (*bucurie, furie, tristețe, teamă*)

Procedura de lucru:

Într-o cutie se pun toate cartonașele cu emoții pozitive, Figura 5, iar în cealaltă cutie pe cele cu emoții negative, Figura 6. Fiecare copil trebuie să scoată din fiecare cutie câte un cartonaș astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă, Figura 7. Se cere fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros și o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie, Figura 8.

Durata: 10-15 minute

Figura 5. Cartonașe cu emoții pozitive

Figura 6. Cartonașe cu emoții negative

Figura 7. Fiecare copil extrage două cartonașe

Figura 8. Identificarea și denumirea emoțiilor

3. „OGLINDA FERMECATĂ”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: exprimarea emoțiilor proprii, recunoașterea emoțiilor

Obiective:

- să mimeze emoțiile de *bucurie, furie, tristețe, teamă*;
- să învețe să asocieze corect eticheta verbală cu exprimarea facială a emoției respective;
- să eticheteze corect emoțiile de bază.

Materiale: oglinzi, „harta emoțiilor”

Procedura de lucru:

Copiii trebuie anunțați că se vor juca cu oglinzi. Se arată copiilor una dintre emoțiile de pe „harta emoțiilor” și li se cere acestora să denumească emoția indicată, Figura 9 și Figura 10. Apoi se cere copiilor să mimeze emoția respectivă în oglinda ținută în mână, Figura 11 și Figura 12.

Durata: 10-15 minute

Figura 9 Copiii denumesc emoția

Figura 10 Copiii denumesc emoția

Figura 11 Copiii mimează emoția

Figura 12 Copiii mimează emoția

4. „CURSA CU OBSTACOLE”

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să dezvolte încredere în ceilalți;
- să învețe să ofere ajutor.

Materiale: diferite obiecte din sala de grupă

Procedura de lucru:

Diferite obiecte de mobilier și jucării se aranjează în sala de grupă astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii trebuie să le evite, Figura 13. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, Figura 14. Alt copil îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire, Figura 15. Jocul se repetă până când toți copiii participă la joc, Figura 16.

Durata: 10-15 minute

Figura 13 Obstacole din obiecte de mobilier și jucării

Figura 14 Copilul este legat la ochi cu o eșarfă

Figura 15 Copilul este ghidat printre obstacole până la punctul de sosire

Figura 16 Toți copiii participă la joc

5. „CASTELUL LEGO”

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului, de așteptare a rândului;
- să dezvolte relații de prietenie cu ceilalți copii.

Materiale: cuburi lego

Procedura de lucru:

Copiii trebuie împărțiți astfel încât să formeze grupe de câte 2-3 copii, Figura 17. Pe fiecare măsuță se așează un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să își împartă materialele, Figura 18.

Durata: 10-15 minute

Figura 17. Se formează grupe de câte 2-3 copii

Figura 18. Copiii cooperează și își împart materialele

Bibliografie:

Ștefan, Catrinel A., Kallay, Eva, *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari – Ghid practic pentru educatori*, Ed. ASCR, Cluj-Napoca, 2010

EDUCAȚIA EMOȚIONALĂ

PROF. MARCU CODRUȚA-ALINA,
G.P.P. "PITICOT" CÎMPENI, JUD. ALBA

În materialul următor ne referim la educația emoțională a preșcolarilor, și anume, vom prezenta câteva exemple de activități care vizează dezvoltarea capacității copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine, care influențează decisiv procesul de învățare.

Procesul de dezvoltare este unul unitar ce se realizează pe patru niveluri: nivel cognitiv, nivel social, nivel comportamental, și nivel fiziologic. Atunci când competențele socio-emoționale sunt optim dezvoltate, toate aceste niveluri acționează împreună într-un mod integrat. Dezvoltarea socială vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copiii. Interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur.

Cuvinte-cheie: dezvoltare socio-emoțională, competențe emoționale.

Activitatea 1

Obiectiv: să identifice propriile emoții în diverse situații

Materiale: coli de hârtie, creioane colorate;

Descrierea activității: Fiecare copil din grupă va desena și va povesti o întâmplare personală în care a trăit una dintre emoțiile prezentate de către educatoare.

Activitatea 2

Obiective:

* să identifice emoțiile de bază și emoțiile complexe ca mândria, jena, rușinea, vinovăția;

* să dea exemple de situații în care a trăit aceeași emoție ca și personajul din imagine;

Materiale: cartonașe care ilustrează emoții

Mod de desfășurare: Într-o cutie goală de șervețele se vor pune mai multe cartonașe cu imagini care exprimă diverse emoții. Fiecare copil va aștepta rândul și va extrage un cartonaș din cutie.

Copilul va arăta cartonașul celorlalți colegi iar ei vor trebui să ghicească emoția. Fiecare copil poate să exemplifice cu o situație din viața lui în care s-a simțit la fel ca personajul din imaginea aleasă.

Activitatea 3

Obiectiv: să identifice emoțiile de bază (bucurie, tristețe, furie, frică) și emoțiile complexe

Materiale: cartonașe pe care sunt desenate diverse expresii emoționale (bucurie, tristețe, furie, frică, rușine, mândrie).

Descrierea activității: Copiilor li se prezintă cartonașe cu diverse personaje ce exprimă anumite emoții; copiii trebuie să ghicească emoția scrisă pe cartonașul copilului respectiv.

Activitatea 4

Obiectiv: să identifice emoțiile asociate unui context specific

Materiale necesare: cartonașe ce reprezintă diverse contexte, situații, evenimente, păpuși ce exprimă emoțiile diverse.

Descrierea activității: Copiilor li se prezintă o serie de cartonașe ce reprezintă diverse contexte, situații, evenimente (de exemplu: mergem în parc, ne jucăm la groapa de nisip, mergem la film) și o serie de imagini ce exprimă diferite emoții. Copiii trebuie să ”potrivească” fiecărui context o anumită emoție.

Bibliografie:

1. ***Revista *Învățământul preșcolar* (1/2/2011), Editura Arlequin, București;
2. Petrovai, D., Iliescu, M. (2011), *Dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor în vârstă de 3-10 ani*, București

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA PREȘCOLARI

PROF.ÎNV.PREȘC. MĂRGINEANU ROXANA, GRĂD. P. P. „CĂSUȚA DIN POVEȘTI”
PROF.ÎNV.PREȘC. ROȘCA ANDREEA, GRĂD. P. P. „CĂSUȚA DIN POVEȘTI”

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Unii preșcolari sunt veseli și se adaptează ușor, în vreme ce alții au tendința de a răspunde negativ în fața unor situații diverse. Aptitudinile sociale se învață treptat, copilul trecând de la o stare de dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate.

O importanță deosebită acordăm astăzi educației timpurii. Însuși curriculum-ul pentru învățământul preșcolar se adresează acestor copii timpurii, de 3-7 ani care-și petrec mult timp cu educatoarele și cu părinții, deci cu adulții sau cu colegii, deci cu cei de seama lor. Ei relaționează diferit cu „doamna”, cu mama, sau cu fratele. Dezvoltarea socială se referă la interacțiunea cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosociale. Dezvoltarea emoțională presupune dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au (acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un anumit grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Vom urmări în continuare două aspecte importante ale dezvoltării socio-emoționale la preșcolari: evidențierea unei stări afective, prin analiza preferinței pentru o culoare sau un grup de culori și strategiile de dezvoltare a competențelor socio-emoționale în relația educatoare - copil.

Testul culorilor

Una dintre metodele folosite de a stabili o relație între starea afectivă, trăsăturile de personalitate, respectiv temperament și caracter și comportamentul cuiva, este aplicarea testului culorilor.

Potrivit orientărilor, alegerea unei perechi de culori poate spune multe despre o persoană: complexe, temeri, posibilități. Pentru a verifica acest lucru, așezați în fața dumneavoastră 8 creioane colorate: roșu, roz, verde închis, verde deschis, galben, portocaliu, albastru deschis, albastru închis și alegeți două dintre ele.

Urmăriți apoi comentariile din dreptul fiecărei perechi de culori. (Anexa 1) Pentru a simplifica lucrurile, rețineți mai întâi prima culoare aleasă de dumneavoastră, după care urmăriți asocierile cu celelalte culori.

Strategii de dezvoltare a competențelor socio - emoționale în relația educatoare – copil

Obțineți informații despre activitățile preferate și preocupările copilului. Ascultați ceea ce spun copiii și încurajați-i să vorbească despre ei înșiși. Transmiteți mesaje verbale și non – verbale consistente. Participați la jocurile copiilor .Oferiți copiilor libertatea de a alege jocurile și descrieți acțiunile lor .Organizați diferite sectoare de joc și puneți copiilor la dispoziție cât mai multe jucării. Implicați părinții în educația copiilor.

- stabiliți ședințe sau întâlniri individuale

- utilizați carnețele sau telefonul pentru a informa părinții
- organizați activități în care să fie implicați și părinții
- Stabiliți o relație de parteneriat cu părinții
- discutați deschis probleme de comportament împreună cu părinții
- criticați comportamentul copilului și nu copilul
- Încercați să obțineți părerea părintelui în legătură cu problema
- orientați-vă pe identificarea unor soluții
- monitorizați împreună cu părintele progresele copilului.

Jocuri și activități pentru dezvoltarea socio-emoțională:

”Colorează-mi lumea!”

Scop: - formarea unei imagini pozitive despre sine

Obiective:

- să asocieze colectivului un simbol
- să stabilească culoarea preferată a tuturor copiilor din grupă
- să discrimineze sunetele ce compun cuvântul respectiv
- să denumească o trăsătură a colectivului ce începe cu fiecare sunet
- să dicteze silabic cuvântul, urmărind cum este scris.
- să precizeze frecvența cu care trăsătura respectivă îi reprezintă.

Mod de desfășurare:

- Conducătorul jocului solicită copiilor să aleagă un simbol al grupei, care să fie lumea lor
- Se prezintă foi diferite colorate
- Copiii discută pentru a alege culoarea preferată
- Precizează sunetele ce compun cuvântul, în timp ce educatoarea scrie la flipchart literele corespunzătoare, una sub cealaltă
- Pentru fiecare literă, copiii denumesc o caracteristică
- Educatoarea antrenează copiii în discuții referitoare la clasificarea comportamentelor în pozitive sau negative

Exemplu:

ALBASTRU: Artiști, Liniștiți, Buni, Atenți, Sensibili, Talentați, Rezistenți, Uimitori

„Mr. Face”

Obiective

-Să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale expresiei faciale, postura, modificări fiziologice.

-Să exprime emoții complexe precum rusine, vinovăție, mândrie.

-Să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații.

Mod de desfășurare:

Copiii completează pe un panou, o față de om cu elemente care să sugereze diverse stări: multumire, veselie, tristețe

Fiecare copil mimează o anumită stare și ceilalți recunosc emoția respectivă.

"Cutii fermecate cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

"Joc de cărți cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective:

- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine "Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furios/trist/ îi este teamă/este surprins?".

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

"La spălătoria de mașini":

Copiii sunt invitați să aleagă cartonașe cu fețe umane reprezentând diferite stări afective: bucurie-veselie, tristețe-supărare. Fețele vesele se așează pe două șiruri. Printre cele două coloane vor trece copiii care și-au ales fețe triste. Acestora din urmă li se vor adresa din partea colegilor veseli cuvinte de laudă pentru a li se evidenția calitățile, îmbrățișări, strângeri de mână, toate acestea cu scopul de a li se schimba starea. Prin urmare fiecare copil care intră "murdar" la spălătorie, după un proces de "spălare" iese "curat".

„Călătoria cu surprize”

Acest joc senzorial este foarte amuzant și plăcut pentru copii. Pot fi folosite teme diverse: o călătorie în junglă în care vă întâlniți cu tot felul de animale, o călătorie subacvatică, schimbările vremii, realizarea unei prăjituri.

Spatele copilului va deveni locul unde se petrec toate aceste "călătorii". De exemplu, pe spatele lui pot trece elefanți, șerpi, broscuțe, iepurași, antilope și tigrii feroși. Sau poate simți apa și valurile cum îl ating, peștișori și steluțe de mare. La fel, poate să picure, apoi să plouă torențial, cu fulgere și tunete, pentru ca la final să apară soarele și curcubeul.

După aceea, îi puteți propune copilului să vă facă el masaj folosind una dintre teme sau chiar să inventeze o călătorie nouă dacă dorește.

În acest mod, copilul învață să își dozeze energia și felul în care atinge, poate diferenția tipurile de atingeri, înțelege când apasă prea tare și îi poate provoca durere celuilalt, își dezvoltă imaginația.

“Cum mă simt astăzi...”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite

- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: coli de hârtie, creioane colorate.

PROCEDURA DE LUCRU: Dați-le copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Rugați copiii să deseneze cum se simt (permițeați copiilor să folosească orice culoare doresc). La final discutați desenele împreună cu copiii. Încurajați-i să identifice și să denumească emoțiile desenate.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare

- Învăță despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu criticați desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Acceptați și emoțiile negative ale copiilor!

BIBLIOGRAFIE:

- Băban Adriana, *Consiliere educațională*, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.
- Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.
- Vernon, A. - *“Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală”*, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006
- Waters, V. - *“Povești raționale pentru copii”*, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003

EVALUAREA PROIECTIVĂ LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

MATEI IONELA DANIELA - PROF. ÎNV. PREȘCOLAR
GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 16, TÂRGU MUREȘ

Lucrarea de față a fost concepută din dorința de a investiga și identifica impactul deosebit al testelor proiective și experiențiale în evaluarea „profilului psihologic” la vârsta preșcolară (3 – 6 ani), datorită existenței, în ultimii ani, a unui număr tot mai ridicat de preșcolari care prezintă elemente ce intră în categoria unor probleme psihologice ca: anxietatea de separare, depresia, agresivitatea, opoziționismul, etc. Așadar, pentru ca aceste aspecte să fie relevate într-o manieră susceptibilă, consider că testele proiective și experiențiale utilizate în lucrare sunt cele mai în măsură, la această vârstă, să conducă la o cât mai clară evidențiere a acestora.

Jean Piaget apreciază: „Niciodată o conduită nouă nu răsare ca abruptă și fără pregătire în toate domeniile vieții psihice, ea este întotdeauna pregătită de un șir de conduite anterioare mai primitive, fără de care ea nu constituie decât o diferențiere și o coordonare nouă” (Piaget, J., „Nașterea inteligenței la copil, (1973, pag. 80). Astfel, prin analiza și interpretarea detaliată a testelor aplicate în lucrare, doresc să scot la suprafață părțile ascunse ale vieții interioare a preșcolarilor și, ulterior, pe baza rezultatelor reale obținute, să putem încheia un demers educațional în cadrul grădiniței, dar și în paralel, cu părinții acestora, pentru a adopta măsurile ameliorative necesare fiecărui element care ar putea conduce spre o dezvoltare nearmonioasă din punct de vedere psihologic.

Pornind de la aceste premise, pe perioada de evaluare proiectivă, am aplicat teste unui număr de 21 de preșcolari, de la grupa combinată, în special celor de grupă mare, din cadrul Grădiniței cu Program Prelungit numărul 16, din Târgu Mureș. Ca și metodă de lucru, am folosit Studiul de caz, iar în cadrul acestuia, observația sistemică și testul proiect. Am dedus astfel, faptul că, există elemente psihologice într-o formă ridicată, precum lipsa afectivității din partea părinților, agresivitatea față de cei de-o vârstă, relații dificile, ostile între copii și părinții lor, rivalitate fraternă, forme de depresie, anxietate de separare, precum și lipsa capacității de a găsi o soluție, de a rezolva o problemă, dar și neadaptarea copiilor la situații nou întâlnite.

Însă, aceste caracteristici, dacă nu sunt corectate acum, în perioada preșcolară vor putea să genereze dificultăți de adaptare și de integrare reușită în sfera școlară, socială, profesională a viitorilor adulți.

1. Metodologia psihologică utilizată

Tehnica de care ne-am servit este **Studiul de caz**.

Studiul de caz este o investigație concretă, care cercetează un fenomen contemporan în contextul de viață real, unde frontierele dintre fenomen și context nu sunt clar delimitate, investigație în care utilizăm surse multiple de date (R.Yin, 1989). În cadrul acestuia, am aplicat grupei de preșcolari **teste proiective și experiențiale**, precum: **Testul familiei, Testul omulețului, Testul culorilor, Fantezia, Fabulele lui Duss**. Studiul de caz a fost precedat, de o verificare atentă a structurii personalității colectivului de copii și a nivelului general de dezvoltare a acestora.

Metoda folosită a fost în primul rând **observația**, care s-a efectuat prin întocmirea unei fișe de observație. Ca metodă de colectare de date în cercetările pedagogice, *metoda observației sistematice*, constă în urmărirea intenționată, metodică și sistematică a unui eveniment sau a unui complex de evenimente educaționale, în condiții obișnuite de existență și desfășurare (fără nici o intervenție din partea cercetătorului), în scopul explicării, înțelegerii și ameliorării lor.

”Observația, ca metodă, constă într-o urmărire atentă și sistematică a unor reacții psihice cu scopul de a sesiza aspectele lor esențiale” (Cosmovici, A.,1996).

Există două feluri de observație: introspecția și extrospecția.

În lucrarea de față, ne-am axat pe *extrospecție*, deoarece prin aceasta, se pot observa *manifestările, faptele, replicile și expresiile* preșcolarilor. Pentru observarea contextului în care apare comportamentul preșcolarilor, a caracteristicilor, a reacțiilor, s-a folosit *observația sistematică non-participativă*. Mediul în care s-a desfășurat *observația* a fost sala de grupă, copiii neștiind că sunt observați. Am întocmit o fișă de observare, care cuprinde manifestările preșcolarilor și schimbul de informații ce au avut loc. Metoda observării sistematice, care a sprijinit permanent cunoașterea rezultatelor în fiecare etapă, am folosit-o pe tot parcursul aplicării testelor proiective. Observația a fost utilizată în perioada premergătoare și în timpul desfășurării studiului psihologic.

2. Scopul aplicării testelor proiective

1. Testul familiei:

Modul de aplicare: i se oferă copilului o foaie de desen și i se cere să deseneze o familie: „*Desenează, te rog o familie. Poate fi familia ta sau o familie oarecare*”.

Scopul: evaluarea tipului de relații pe care copilul le are cu membrii familiei, locul lui în cadrul familiei, existența unor manifestări negative, de ordinul agresivității, evidențierea conflictelor emoționale ale copilului.

2. Testul omulețului:

Modul de aplicare: i s-a oferit fiecărui copil o foaie de desen și i s-a cerut să redea un om: „*Desenează un om*”.

Scopul: relevarea vieții afective a copiilor de vârstă preșcolară, a formării capacității de a se controla, a adaptării la mediu, a dorinței de a se implica în rezolvarea sarcinilor, existența securității afective

3. Testul culorilor:

Modul de aplicare: s-au folosit *8 buline de diferite culori: roșu, galben, albastru, verde, maro, gri, violet și negru*. I s-a cerut fiecărui copil să așeze în ordinea dorită bulinele, începând cu cea care îi place cel mai mult. Testul s-a repetat încă o dată, la un interval de două minute.

Scopul: evaluarea nivelului de asigurare a nevoilor de bază a copiilor de vârstă preșcolară, precum și relațiile pe care aceștia le au cu cei de-o vârstă.

4. Fantezia:

Modul de aplicare: s-a utilizat fantezia „Peștera”, care le-a fost expusă copiilor individual. Subiecții au fost puși în situația de a-și imagina fiecare moment expus prin propozițiile descriptive.

Scopul: evidențierea temerilor și a conflictelor emoționale ascunse ale copiilor, evidențierea capacității de a găsi soluții în situații limită.

5. Fabulele Duss:

Modul de aplicare: i s-a spus copilului că urmează să asculte niște povestioare, iar la sfârșitul fiecăreia, el va trebui să găsească o urmare pentru fiecare întâmplare.

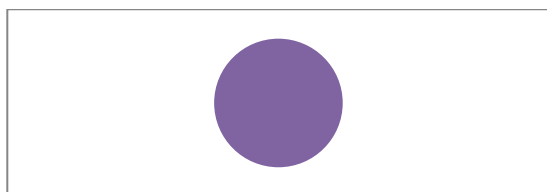
Scopul: observarea existenței unor aspecte psihologice semnificative: atașamentul copilului față de părinți, gelozia față de unirea părinților, complexul înțercării și rivalitatea fraternă, agresivitatea, sentimentul de vină, angoasa, complexul castrării, posesivitatea, temerile, etc.

3. Observații asupra subiecților

Am supus testelor și tehnicilor menționate un număr de 21 de copii preșcolari, 10 fete și 11 băieți, cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani, de la Grădinița cu program prelungit numărul 16, din Târgu Mureș. Copiii prezintă o dezvoltare fizică și psihică armonioasă, având cunoștințe, priceperi și deprinderi corespunzătoare vârstei, utilizează un vocabular variat, operează cu noțiuni diverse: de limbaj, matematică, de cunoaștere a mediului. Din punct de vedere socio – emoțional, există preșcolari care se manifestă prin atitudini de cooperare, întrețin relații pozitive cu ceilalți, dar și copii care încă nu au format anumite abilități sociale: abilitatea de a cere, de a-și asuma responsabilitatea săvârșirii unei fapte, de recunoaștere a propriilor greșeli. Copiii provin din familii biparentale, cu excepția unei fete (B.L.), ai cărui părinți sunt divorțați, fetița fiind crescută doar de mama ei, tatăl venind în vizită la câteva săptămâni. În ceea ce privește distribuția subiecților pe vârste, aceasta poate fi studiată în tabelul următor:

Vârsta \ Sex	3 ani	4 ani	5 ani
Fete	3	1	6
Băieți	1	2	8

Tabel 1. Distribuția subiecților pe categorii de vârstă

verde: băieți; albastru: fete

Diagrama nr.1. Distribuția subiecților pe sexe

4. Interpretarea testelor psihologice aplicate la unul dintre copiii din grupa

Unul dintre subiecții care ne-a atras atenția este **C.R.** – un băiat în vârstă de 5 ani, un copil ce provine dintr-o familie biparentală; locuiește cu părinții și sora lui, în vârstă de 3 ani, Sara. Există și alte persoane care se ocupă de copii, în lipsa părinților, cum ar fi bunicii, acesta schimbându-se de curând. Este de menționat faptul că, băiatul a frecventat grupa mijlocie la o altă grădiniță din oraș și că s-au mutat în Târgu Mureș în urmă cu doi ani, venind din Piatra Neamț, copilul suferind și acum datorită schimbărilor frecvente din viața lui, manifestându-se printr-o continuă neadaptare la mediul familial și al grădiniței, manifestându-se printr-o atitudine de ostilitate uneori, retragere din activitatea didactică desfășurată.

- La **testul Familiei**:

Ordinea membrilor familiei a fost următoarea: tata, sora, bona, mama și subiectul. În timp ce subiectul realizează desenul, acesta verbalizează ordinea personajelor. La întrebările:

- “ Cine este cel mai drăguț dintre toți în această familie?”
- “ Cine este cel mai fericit?”
- “ Cine este cel mai puțin fericit?”
- “ Cine ar rămâne acasă dacă ați pleca în excursie și nu ar exista atâtea locuri în mașină câți membrii sunteți voi?”. Subiectul răspunde: “ toți sunt drăguți”, „toți”, „tati”, “nu ar rămâne nimeni acasă...aș lua jos scaunele și am încăpea toți!”.

Punerea în valoare a tatălui este indicată prin: faptul că este desenat primul, statura sa impunătoare, semnifică relații deosebite dintre subiect și acesta. În conformitate cu teoria psihanalitică, este persoana pe care o investește cu cea mai mare încărcătură afectivă și datorită acestui fapt, așa cum a subliniat Maurice Porot, este cea cu care se identifică. Acesta și-a înfățișat părinții la distanță semnificativă unul de celalalt, tatăl fiind o prezență impunătoare, capătă valoare în ochii copilului, iar mama, de dimensiuni foarte mici, în afara celorlalți membrii ai familiei. Având în vedere că subiectul apare ținându-se cu mâna de tatăl lui, poate sugera că există o distanță și o lipsă de comunicare între el și mamă. De asemenea, hașurarea părului la toți membrii familiei, este tot un indicator al agresivității, al existenței unor relații cordiale între aceștia. Amplasarea în întregime în josul paginii al desenului, cu excepția mamei, poate indica o atitudine depresivă, iar înălțimea fiecărui personaj este corelată cu importanța pe care o are în familie. Ca și legătură afectivă existentă, din desenul copilului reiese că aceasta ar fi între el și tatăl său.

- La **testul Omulețului**:

Observând desenul realizat de către băiat, identificăm următoarele aspecte relevante: omulețul este redat schematic, iar în afara nasului, care lipsește apar toate celelalte părți ale corpului. Băiatul se identifică cu genul căruia aparține, deoarece menționează faptul că l-a desenat pe tatăl lui, dar și prin prezența părului și a bărbii pe care subiectul a desenat-o. Personajul apare în poziție statică, la

baza foii, ceea ce subliniază neadaptarea copilului la situațiile pe care le trăiește în prezent, dar și lipsa securității afective, pe care acesta o resimte. Tatăl apare valorizat prin figura care ocupă aproape toată pagina. Există o oarecare pierdere a simțului realității, ce rezultă din prezența impunătoare a abdomenului. Dintre părțile corpului, gura apare sub forma unei linii simple curbate, semnificând dorința copilului de a se conforma social. Ochii sunt reprezentați mari, astfel copilul este deschis spre ceilalți, este comunicativ, dar și receptiv la nevoile celorlalți. Părul este scurt, desenat din linii verticale, în continuarea bărbii, învăluind astfel tot capul figurii, reieșind latura dură, autoritară a tatălui, pe care băiatul o resimte, dar și identificarea cu sexul căruia aparține. Gâtul apare în dimensiuni reale, ca atare, întâlnim comuniunea dintre latura psihică și cea emoțională a subiectului nostru. Trunchiul este redat amplu, exprimând dorința copilului de a fi puternic, de a-și impune prezența printre ceilalți. Însă, această dorință încă nu îi este îndeplinită, deoarece mâinile personajului redat, reflectă sentimentele de slăbiciune, lipsa propriei puteri de controla situațiile, precum și dependența de adult în rezolvarea situațiilor problematice, ce reiese din reprezentarea picioarelor.

- **Fantezia Peștera** a fost expusă de către copil astfel:

„În peșteră este întuneric și urât. Poate că sunt monștrii. Caut o sabie să-i omor. Mă duc cu lumină...deschid ușa încetșor, că poate aud fantomele și mă omoară. Dacă o ating o dată, ușa se deschide singură. O gorilă vrea să iasă afară. Fug înapoi afară și gorila se duce înauntru. Și ea se sperie de mine. Chem un zombi în ajutor. (copilul râde). Stăm de pază amândoi. Nu o las să iasă afară, pentru că vrea mă omoare”.

Observăm, astfel, că, în momentul apariției unei situații noi, copilul se simte anxios, prin întunericul pe care îl vede în peșteră și prin prezența monștrilor. Însa găsește o soluție (sabia) și o modalitate de a rezolva problema; este precaut, deschizând ușor ușa, dar și temător în același timp. Descoperim din răspunsurile copilului, dorința de a rezolva problema, dar pentru aceasta are nevoie de prezența altcuiva, poate a unui adult, reprezentat în relatarea lui printr-un personaj fictiv: zombie, precum și angoasa care este în sufletul său atunci când întâlnește situații neprevăzute, dificultatea cu care se adaptează acestora.

- **La testul culorilor:**

Se poate vedea cum **negrul** este ales la prima aplicare a testului dar și în timpul celei de-a doua aplicări tot ca primă culoare. În cazul acesta, asistăm la manifestarea unei atitudini de revoltă împotriva stării de fapt, împotriva experiențelor de viață din prezent. Acest aspect este prezent în comportamentul copilului la grădiniță, printr-o conduită de opoziție față de cerințe și nerespectare a regulilor, precum și adoptarea relațiilor conflictuale cu colegii de grupă.

- În momentul expunerii **Fabulelor Duss:**

Băiatul s-a concentrat destul de bine, fiind atent la întâmplarea prezentată până la ultimele două povestiri, când a început să facă haz de ceea ce se întâmplă în fabulă. Ca și răspunsuri ale copilului, se numără:

1. Povestea păsării: *Puiul zboară la mama lui.*

2. Povestea căsătoriei: *Copilul se duce să planteze ceva...un bob de floare.*
3. Povestea mielului: *Mielul nu vrea să mănance iarbă, ci lapte. Merge să găsească altă mamă.*
4. Povestea înmormântării: *Un om astronaut.*
5. Povestea fricii: *Îi este teamă că rămas singur. Mai întâi a dormit cu mami. Și când se trezește, se duce cu tati la grădi. Îi place să meargă cu amândoi și cu surioara lui. Dar îi place mai mult cu tati. Se simte în siguranță cu tati. Uneori, nu se simte bine cu mami.*
6. Povestea elefantului: *I s-a dus trompa la bălăceală.*
7. Povestea elefantului construit: *Da...în cană.*
8. Povestea plimbării: *S-a pictat.*
9. Povestea anunțului: *Îi dă un caiet să facă în el un triunghi.*
10. Povestea visului: *O fantomă care l-a speriat și un zombi care a făcut ca un crocodil.*

Așadar, din răspunsurile oferite de copil, extragem următoarele aspecte importante: din povestea păsării se vede atașamentul față de mama lui; din fabula mielului reiese complexul înțercării; observăm că povestea elefantului i s-a părut hazlie subiectului, acesta dând un răspuns plin de umor; avem de-a face în continuare cu un răspuns patologic, acesta fiind oferit la povestea mielului, când subiectul spune că vrea neapărat să se hrănească cu lapte și „*va merge să caute altă mamă*”. Asistăm astfel, la exprimarea unei intense supărări pe care copilul o resimte vizavi de mama lui. Din celelalte răspunsuri date, reiese infantilitatea de care subiectul dă dovadă. În ceea ce privește fabula fricii, răspunsul copilului demonstrează lipsa afectivității din partea mamei, acesta simțindu-se protejat și în siguranță din punct de vedere emoțional alături de tatăl lui, dar totodată, este observabilă și anxietatea de separare pe care copilul o resimte.

Concluzii generale si recomandari pentru subiecții la care s-au aplicat testele proiective

In urma interpretării testului Familiei:

- **menținerea unei flexibilități în respectarea regulilor** din partea părinților, pentru a înlătura rigiditatea resimțită de către unii copii, în sprijinul expansivității lor normale;
- **introducerea regulilor** în familiile în care acestea lipsesc;
- **urmarea cursurilor de parenting**, în cazul fetei ce provine dintr-o familie monoparentală.

In urma interpretării testului Omulețului:

- **Întărirea relațiilor dintre părinți și copii**, prin petrecerea unui „timp special” în fiecare zi, în scopul asigurării trebuințelor fundamentale de afecțiune și dragoste;
- Aplicarea **planului de recompensare**: laude, puncte, etc.;
- Introducerea copiilor care se simt nesiguri, care sunt agresivi, fie verbal, fie fizic, în **activități de dezvoltare socio – emoțională** („Detectivii de emoții”, „Pălăria magică”, „Cum mă simt/ Cum te simți”, etc.), care să-i stimuleze în a participa, dar care să le dezvolte stăpânirea de sine, autocontrolul, îndemânarea, înțelegerea sentimentelor celorlalți, exprimarea emoțiilor proprii;
- Utilizarea **poveștilor terapeutice** atât în grădiniță, cât și acasă, în scopul însușirii unor norme de comportament civilizate.

In urma interpretării testului culorilor:

- Desfășurarea de activități, jocuri împreună cu părinții care să le asigure **confortul emotional**

In urma interpretării testului Fanteziei:

- Desfășurarea de activități, jocuri de rol, jocuri –exercițiu, de genul „**Eu pot...**”, „**Ce faci când...?**”, care să le ofere posibilitatea de a-și dezvolta încrederea și stima de sine, în cazul copiilor care nu reușesc să facă față unei situații noi.

- Oferirea de către părinți a unor **modele adecvate** în diferite situații de viață.

In urma interpretării Fabulelor lui Duss:

- Desfășurarea de activități/ jocuri – exercițiu de **reglare emoțională**, la grădiniță, în scopul educării capacității de a reacționa corespunzător;

- **Întărirea relațiilor dintre mamă și copii**, prin petrecerea a minimum 20 de minute/ zi a timpului împreună, când se va desfășura un joc la libera alegere a copilului, fără intervenția mamei, decât în situația de laudă, apreciere, etc.

Bibliografie:

1. Abraham, A., (2006), *Desenul persoanei*, Editura Profex, Bucuresti
2. Corman, L., (2002), *Testul desenului familiei*, Editura Trei, Bucuresti
3. Dumitrana, M., (2000), *Copilul, familia și grădinița*, Editura Compania, București
4. Duss, L., (2009), *Testul fabulelor*, Editura Trei, Bucuresti
5. Larousse, M., (2006), *Marele dicționar al psihologiei*, Editura Trei, București
6. Mitrofan, I., (2003), *Cursa cu obstacole a dezvoltării umane*, Editura Polirom, București
7. Russel, A. Barkley., (2009), *Copilul dificil*, Editura ASCR, Cluj Napoca
8. Șchiopu, U., Verza, C., (1997), *Psihologia vârștelor*, Editura Didactică și Pedagogică, București
9. XXX, (2007), *Metode și tehnici de evaluare și intervenție. Ghid pentru părinți*, Asociația de Științe Cognitive din România, Cluj - Napoca

DIVERSITATEA CULTURALĂ ÎN ACTIVITĂȚILE CU PREȘCOLARII

Prof.MESEȘAN VIORICA

Prof.PRODAN LUMINIȚA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT PARADISUL

PITICILOR DEJ

MOTTO: „NU TREBUIE SĂ FIM SINGURI, CI TREBUIE SĂ FIM ÎMPREUNĂ!”

„A ÎNVĂȚA DE LA ALȚII, CARE SUNT ALTFEL DECÂT TINE NU

ÎNSEAMNĂ

DECÂT SĂ ÎNVEȚI CA OM, CA ROMÂN, MAGHIAR, RROM, GERMAN!”

În lumea modernă, diversitatea în sens larg – indiferent dacă este de natură culturală sau lingvistică – poate fi pusă pe seama a doi factori esențiali: intensificarea migrației și noile tehnologii de informare și comunicare.

Globalizarea vieții economice, sociale și politice devine din ce în ce mai evidentă. Din această perspectivă se observă creșterea mobilității oamenilor de pretutindeni, inclusiv creșterea numărului de migranți de diferite credințe și origini care trăiesc și lucrează în Europa. În ultimii zece ani în Europa se constată o creștere numerică a unor comunități din punct de vedere multicultural, fără însă a le fi recunoscută și valoarea competențelor interculturale, fiindu-le refuzată participarea la dezvoltarea vieții sociale și politice.

Diversitatea culturală nu mai este un prejudiciu, ci o realitate care trebuie fructificată în mediul școlar. Pluralitatea culturală pune nu numai problema apărării diferențelor, ci a dialogului cultural, care recunoaște că fiecare trebuie să contribuie la îmbogățirea experienței umane și că fiecare dintre ele este un efort de universalizare a unei experiențe particulare. Multiculturalitatea nu este adversarul universalismului european, ci o altă formă a lui.

Interculturalismul implică înțelegerea, aprecierea și valorizarea culturii proprii la care se adaugă respectul bazat pe o informare autentică și pe construirea curiozității față de cultura etnică a celuilalt. Interculturalitatea este un proces ce se produce la intersecția dintre culturi, nefiind un scop în sine, dar care poate deveni o finalitate atunci când sunt sesizate transformările nefirești sau comportamentele nefaste la acest nivel de intersectare a culturilor.

CE ESTE CULTURA?

În declarația universală privind DIVERSITATEA CULTURALĂ adoptată de UNESCO în 2001, cultura este definită ca „ansamblu de elemente distinctive, de ordin spiritual, material, intelectual și emoțional ale unei societăți sau grup social, ce include „pe lângă arta și literatura „stiluri de viață, moduri de copvietuire, sisteme de valori, tradiții și credințe”

CE ÎNSEAMNĂ EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ?

* Deschide noi piste de manifestare a diversității și diferențelor și cultivă atitudini de respect și de deschidere față de diversitate;

- * Este și un răspuns specific, pedagogic la încercarea de soluționare a unor consecințe socio-culturale impuse de amploarea fenomenelor migraționiste;
- * Este o modalitate de prevenire și atenuare a conflictelor;
- * Presupune educație socială și civică, învățarea drepturilor omului, pregătirea și participarea la viața socială, formarea formatorilor în perspectiva interacțiunii culturale, educația și dezvoltarea culturală a imigranților, educația într-o societate multiculturală.
- * Presupune o nouă abordare a orizontului valorilor.

CUM ESTE O ȘCOALĂ INTERCULTURALĂ?

- * Are ca obiective păstrarea și apărarea diversității culturale a populației și prezervarea unității școlii;
- * Realizează un proces de integrare prin preluarea preaciziziilor culturale pe care le posedă elevii;
- * Invită profesorii să înțeleagă și să valorifice potențialurile culturale ale elevilor;
- * Presupune o nouă manieră de concepere și implementare a curriculum-urilor școlare și o nouă atitudine relațională între profesori, elevi, părinți;

Societatea noastră devine din ce în ce mai complexă. Explozia circulației oamenilor și a ideilor, multiplicarea contactelor, dispariția frontierelor sunt realități evidente. Problema identității culturale este complexă și presupune rezolvarea de comun acord. Trebuie să învățăm modalități de conviețuire în această pluralitate a culturilor. Ca membrii ai Uniunii Europene trebuie să înțelegem interculturalismul ca „ un instrument pentru ameliorarea egalizării șanselor și a inserției optime a populațiilor străine, europene sau nu, în viața economică și socială, punând în practică dorința de întărire a drepturilor pentru toți și, de aici, chiar dezvoltarea democrației” (Eric Bouchez, Andre de Peretti, 1990).

Educația interculturală constituie „o opțiune ideologică în societățile democratice și vizează pregătirea viitorilor cetățeni în așa fel încât ei să facă cea mai bună alegere și să se orienteze în contextele multiplicării sistemelor de valori” (Constantin Cucuș, 1996). Atât „minoritățile” cât și „majoritatea” sunt puse în situația de a se adapta la mutația și diversitatea culturală . În funcție de multiple perspective de referință, toți indivizii pot fi minoritari, racordându-se la subcoduri culturale oarecum diferite. (Constantin Cucuș, 1996).

Perspectiva interculturală de concepere a educației conduce la evitarea conflictelor și eradicarea violenței. Încă de la vârsta preșcolară, copilul este sprijinit să-și formeze deprinderea de a comunica (a asculta și a vorbi), de a lua decizii în mod democratic în cadrul grupului, de a se implica în rezolvarea problemelor interpersonale. Educatoarea trebuie să acorde o atenție deosebită educării copiilor pentru a-și stăpâni emoțiile primare și a evita altercațiile, educării respectului de sine și al altora, toleranța față de opiniile diferite. Toleranța înseamnă cunoașterea, recunoașterea și acceptarea modului de a fi al persoanelor și grupurilor. Aceasta presupune alegerea deliberată de a nu interzice, a nu împiedica, a nu interveni în comportamentul unei persoane sau al unui grup chiar dacă noi dezaprobăm acea purtare și avem și cunoștințe și puterea de a interzice sau împiedica.

Este cunoscut faptul că toleranța cere să acceptăm diferențele individuale, oricât de diferite ar fi de valorile noastre, presupune să-i ascultăm pe cei care au opinii diferite și să analizăm cu obiectivitate argumentele acestora, .Să nu considerăm că cei care au opinii diferite sunt dușmanii noștri, să ne susținem propriile opinii cu argumente solide, să acceptăm că, uneori, opiniile noastre pot fi greșite, să acceptăm că, uneori, opiniile celorlalți pot fi valoroase. Încă de mici, copiii trebuie „antrenați” să asculte „povestea” altui copil fără să emită judecăți, să-și prezinte propria „poveste” nealterată și fără frica de a fi judecat de ceilalți. Pentru a fi evitate neînțelegerile copiii vor fi

sprijiniți să adreseze întrebări, să compare propriile convingeri cu ale colegilor, să identifice similitudinile și diferențele între acestea.

Educația interculturală vizează dezvoltarea unei educații pentru toți în spiritul recunoașterii deosebirilor ce există în sânul aceleiași societăți. Educatoarea va continua munca cu preșcolarii și în rândul părinților subliniind faptul că grădinița, școala în general, se călăuzește pe principii precum toleranța, respectul mutual, egalitatea sau complementaritatea valorilor, exploatează diferențele spirituale și valorile locale. Orice valoare locală autentică trebuie păstrată de cei ce aspiră la apropierea de cultura mondială. Copiii trebuie învățați de mici să evite tendințele de dispreț a unor culturi minoritare, deosebit de interesante pentru zestrea culturală a umanității.

Cunoașterea și înțelegerea celuilalt este un proces progresiv și complex. Primele contacte între oameni de culturi diferite sunt însoțite de sentimentul de insecuritate, de frică, de adversitate deschisă față de celălalt.

Pentru cadrele didactice este esențial să creeze relații pozitive în interacțiunea dintre semeni, să favorizeze dezvoltarea persoanei cât și a relațiilor constructive în grup, pentru a trăi sentimentul propriei identități.

Tot modul de învățare din grădiniță este organizat din perspectivă interculturală, permițând învățarea prin colaborare, comunicare și nicidecum de marginalizare a unor copii. Deschiderea spațiului grădiniței către comunitate și specificul ei, organizarea unor întâlniri, excursii, serbări cu specific intercultural dar nu în detrimentul majorității, urmărește realizarea obiectivelor de egalizare a șanselor în educație.

E.Cory, în studiul „Talking about differences children notice” (a vorbi despre diferențele pe care le observă copiii), sugerează:

- răspundeți prompt întrebărilor copiilor , dacă ocolim răspunsurile , aceștia vor deduce că ceva nu este bine în ceea ce privește întrebarea sau persoana la care se referă aceasta;
- răspunsurile să fie simple, legate de experiența copiilor și nivelul lor de cunoaștere;

Exemple de mijloace de realizare a obiectivelor propuse prin:

I.ADE

1.Cunoașterea mediului(DS)

- a.Observări-„Drapelul României și drapelele țărilor lumii”; „Prietenii de pretutindeni”; „Costumul popular românesc”.
- b.Lectură după imagini:„Să cunoaștem continentele”
- c.Convorbiri:„Despre preparatele culinare ale unor popoare”
- d.Joc didactic:„Așează imaginea la locul potrivit”(Obiective turistice)

2.Dezvoltarea limbajului(DLC)

- a.Jocuri didactice:„Al cui este portul?”; „Suntem egali,suntem diferiți”(acceptarea nondiscriminării); „ Ne înțelegem unul cu altul”etc.
- b.Lectură după imaginii:„Copilul și patria”;„Toți suntem români”
- c.Povestiri create:„Copilul care și-a găsit mama”, „ O insulă în mijlocul oceanului”; „ Călători în jurul lumii”
- d.Memorizări:„Hora păcii”; „Pacea” ; „Limba românească”
- e.Convorbiri:„Să învățăm să trăim împreună”; „Mărțișorul” ; „Crăciunul,Paștele în lume”

3.Educație pentru societate(DOS)

- a.Joc didactic:„Popoarele lumii se prezintă”
- b.Povestiri create:„ Poveste despre țara mea”; „ Despre drepturile copiilor”
- c.Convorbiri:„Cum ar fi lumea fără războaie”; „Toți diferiți, toți egali!”; „Cum ne comportăm?”

Educație practică: Confecții-Daruri pentru copiii refugiați”

Decupare, înșirare, lipire „Costume populare”; „Drapele”

4. Domeniu estetic și creativ (DEC)

a. Activitatea artistico-plastică: „Decorăm obiecte de cult”; Desene, Picturi: „Hora copiilor de pe glob”; „Costume populare”

Concurs de desene: „Vis de copil”; „Desenăm drumul spre pace”

b. Educație muzicală: Cantece: „Romanasul”; „Să fie pace în lume”; „Imnul Europei”; „Sunt pe lume milioane de copii”

5. Domeniul psiho-motric: Educație fizică dans ardelenesc, dobrogean, bănățean

„Ole”-dans spaniol; „Samba”-dans brazilian; dans tematic țigănesc etc

Didactica contemporană promovează concepte și atitudini educaționale noi, menite să determine forme variate de comunicare, cooperare și colaborare în sprijinul copiilor.

Diversitatea culturală este o realitate necesară a fi fructificată și în mediul preșcolar. Pentru a satisface cu succes scopurile unei educații interculturale la nivelul vârstei preșcolare, curriculumul trebuie să asigure un loc cert diversității în structurile sale, să-i facă vizibili pe minoritari și să dezvolte capacități interculturale în rândul tuturor. În acest demers, noi, educatoarele trebuie să apelăm la diverse strategii de redimensionare interculturală a unității noastre de învățământ.

În învățământul preșcolar, familiarizarea majorității cu limba, cultura, tradițiile minorităților, revine educatoarelor. Ele trebuie să fie persoane deschise spre toți copiii, indiferent din ce familie provin aceștia din punct de vedere etnic, religios, social, etc. În atingerea obiectivelor propuse apelăm la metode specifice educației moderne bazate pe cooperare, comunicare, echitate.

Este bine ca toți copiii să vină în contact și să cunoască și aspecte legate de alte culturi, dar pentru o bună conviețuire, pentru a se preveni și evita conflictele interetnice și de altă natură este necesară implementarea educației interculturale încă de la grădiniță, prin promovarea toleranței, a bunei înțelegeri și egalității de șanse între membrii aceleiași comunități. În acest context sunt tot mai numeroase ocaziile de implementare și derulare a proiectelor, prin care grupuri de copii, dar și educatori se implică în acțiuni specifice, bine structurate, bazate pe principii pedagogice, temeinic studiate, elaborate și îndeajuns experimentate și aplicate în timp.

Necesitatea unei abilitări adecvate în rândul educatoarelor în sensul prețuirii și valorificării diversității culturale este evidentă.

Respectarea principiilor interculturalității în grupa de copii:

- ne va ajuta să răspundem nevoilor fiecărui copil, să le recunoaștem aptitudinile, să le asigurăm medierea de care aceștia au nevoie și să veghem ca fiecare să fie recunoscut în cadrul grupului;
- să descoperim, să apreciem și să ajutăm la valorificarea aptitudinilor copiilor născuți în medii defavorizate;
- ne va iniția în învățarea care pune bazele pe cooperare, în organizarea de proiecte colective, în desfășurarea unor jocuri de simulare, a unor interpretări de roluri;
- ne va obișnui să mediem conflictele, să descoperim prejudecățile și stereotipurile și să percepem cunoașterea din mai multe puncte de vedere;
- ne va atenționa asupra neînțelegerilor care pot surveni între persoanele de limbi, culturi sau religii diferite și ne va ajuta să le depășim;
- ne va ajuta să dezvoltăm strategii inovatoare în fața problemelor interculturale care pot apărea și să cooperăm cu ceilalți parteneri din comunitate.

În realitatea zilnică din grădiniță, a principiilor interculturalității se poate porni de la o afirmație de bază: diferențele dintre copii, culturi și comportamentele lor sunt firești. Copiii sunt

egali nu pentru că ar fi toți la fel, ci pentru că sunt diferiți. De aceea, ei nu trebuie să fie forțați să devină copii ale unui model predefinit din perspectiva unei optici dominate de stereotipuri și prejudecăți culturale, purtate de adulți. Cadrele didactice, bine intenționate, convinse pe drept că toți copiii sunt egali, ignoră diferențele dintre copii, stabilind perspectiva majoritară ca normă aplicabilă tuturor și fără negociere.

Sugestia Ministerului Educației și Cercetării de a aborda « *noile educații* » ca teme de studiu în învățământul preșcolar, ne determină să aducem în practică, la grupă proiecte și activități care să ducă în viitor la rezolvarea câte puțin din problemele lumii contemporane. Un obiectiv important al « *noilor educații* » constă în pregătirea copiilor pentru acceptarea diversității în cadrul unui grup. Recunoașterea și acceptarea diversității stau la baza democrației. Copilul nu se naște cu predispoziția de a-i detesta pe cei diferiți, ci el preia din familie prejudecățile față de anumite grupuri (« să nu te joci cu țiganii »). De aceea educatorii trebuie să încurajeze cooperarea, lucrul în perechi, cunoașterea și discutarea diverselor tradiții, obiceiuri, valori, etc. Deosebit de importantă am considerat că este găsirea unor modalități de schimbare a atitudinii părinților referitoare la unele aspecte ce le par deosebite sau le consideră neplăcute pentru copiii lor. Astfel am luat unele măsuri ca :

- purtarea discuțiilor individuale ori de câte ori apar probleme ;
- antrenarea părinților în activitățile și proiectele realizate la grupă ;
- familiarizarea părinților cu : drepturile copiilor, responsabilitățile părinților, normele de comportare, prin intermediul lectoratelor cu părinții, etc.

Preșcolarii nu posedă informații suficiente referitoare la apartenența etnică și socială, religie, naționalitate, rasă, limbă, etc., dar ceea ce știu ei se concretizează în comportamentul lor prin a-l respinge pe copilul care este « altfel » decât ei (de obicei român). Pentru a-i informa în acest sens am urmărit, în primul rând, ca prin diferite activități să-i familiarizez cu viața copiilor din alte țări. Prin intermediul revistelor, planșelor, albumelor, al emisiunilor T.V. copiii au cunoscut diversitatea oamenilor (de culoare, aspect), în general. Povestindu-le și relatându-le întâmplări, preocupări ale copiilor și adulților din țara noastră și din alte țări, au putut trage concluzia că mai mult ne asemănăm unii cu alții decât ne deosebim. Deci în fiecare țară copiii au aceleași preocupări : se joacă, dansează, cântă, desenează, chiar dacă după aspectul fizic, ei par diferiți. Activitățile artistico – plastice au scos cel mai bine în evidență reprezentările pe care și le-au format referitor la copiii lumii. Am observat că deși îi colorează diferit, așa cum sunt ei în realitate, totuși toți sunt integrați în aceleași peisaje cu soare, flori, fluturi, baloane, etc.

Activitățile pe care ni le planificăm în preajma unor evenimente cum ar fi : 1 Iunie, Spring Day in Europe, etc. au rolul de a-i sensibiliza pe copii asupra îndemnurilor la prietenie, ajutor, toleranță. Integrarea României în U.E. face ca unul dintre obiectivele majore la preșcolari să fie « *a învăța să trăim împreună, a învăța să trăim cu ceilalți* ». Evenimentele și acțiunile ce au avut loc și continuăm să le desfășurăm cu copiii au menirea de a-i familiariza pe aceștia cu U.E. și cu ceea ce înseamnă sau reprezintă această uniune.

Cu ocazia Zilei Europei - 9 mai – ne-am propus să organizăm în grupă un « Colț al Europei » în care să fie expuse materiale (imagini, pliante, postere, lucrări ale copiilor) prin intermediul cărora copiii să cunoască și mai multe aspecte legate de tradiții, obiceiuri, port, artă culinară, religie, preocupări, modul în care sărbătoresc anumite evenimente, etc. popoarele europene. În funcție de demersurile noastre didactice copiii vor reuși să înțeleagă totul și să-și reprezinte, deoarece puterea lor de a surprinde esențialul este mare, ideile sunt ingenioase,

manifestă profunzime, spontaneitate și naivitate în dorința de a găsi explicații pentru fenomenele și evenimentele ce apar în jurul lor.

Prin intermediul calculatorului am « citit » cu copiii imagini de pe Internet ce reliefa aspecte din activitatea copiilor, din diferite grădinițe ale Europei. Am observat care sunt preocupările acestora, activitățile pe care le desfășoară, cum arată grădinițele din alte țări, etc. Astfel au putut ajunge la concluzia că toți copiii Europei ca și ai lumii întregi au aceleași vise : prietenie, pace, iubire, înțelegere, speranță într-o viață mai bună, mai frumoasă.

Disponând și de alte căi de comunicare, cum sunt : desenul, jocul, dansul, cântecele, copiii posedă o bogăție de imagini și de idei pe care adulții ar putea-o invidia. Astfel, încercăm să comunicăm cu copiii Europei prin desene și picturi. Și pe parcursul acestui an școlar am continuat să trimitem lucrări de artă plastică la diferite concursuri internaționale .

Prin vizitele la biserică ,copiii au fost familiarizați cu o instituție de cult,locuție pe care marea majoritatea copiilor o cunosc,urmărind prin aceasta cultivarea respectului,educarea răbdării copiilor,formarea unei atitudini de respect față de locul de rugăciune-biserica și față de locașurile de cult în general și față de reprezentanții acestora.

Accesul la educație pentru grupurile dezavantajate constituie o preocupare, atât în lume cât și în țara noastră. Educația interculturală trebuie să devină o constantă a pregătirii cadrelor didactice. Ea constituie o prioritate educativă încurajând comunicarea între indivizi, comunități și popoare. Având în vedere faptul că vor fi mereu contacte între cei aparținând populației majoritare și cei ce aparțin minorităților, educația interculturală derulată prin acțiuni la nivelul unităților școlare și preșcolare sau al comunității trebuie să vizeze :

- transmiterea de cunoștințe despre propria cultură și despre alte culturi aparținând altor etnii ;
- promovarea unei atitudini tolerante, deschise, de acceptare și înțelegere firească a raporturilor dintre români și minorități ;
- recunoașterea și respectarea diferențelor culturale prin valorificarea pozitivă a relațiilor de egalitate dintre oameni ;
- promovarea unei politici școlare care să favorizeze egalizarea șanselor în educație ;
- demararea unor strategii de valorificare a diferențelor culturale pentru a le transforma în resurse pedagogice;
- inițierea în demersuri pentru cunoașterea culturii etniilor și pentru tratarea cu tact și înțelegere a aspectelor vieții culturale și sociale ;
- promovarea unor relații de cunoaștere și de bună înțelegere între etnii ;
- lupta împotriva prejudecăților etnice.

Conviețuirea împreună cu alte etnii ne dă posibilitatea să ne cunoaștem și să ne obișnuim unii cu alții, să luăm ce e mai bun de la fiecare și să ne ajutăm reciproc. În acest spirit trebuie să creștem copiii și să-i învățăm că toți suntem cetățeni ai Europei și ai lumii. Această nevoie tot mai presantă de interculturalitate nu înseamnă negarea sau eliminarea propriei culturi, ci doar lărgirea perspectivei spre modele culturale și valorile proprii ale altor culturi.

Sentimentul apartenenței la o comunitate multiculturală se formează din primii ani ai vieții, altfel spus, în cei „șapte ani de acasă”, care includ, firească, anii petrecuți în grădiniță. Iată de ce revine educatoarelor, în ansamblu, misiunea de a dezvolta în formă și conținut activități de educare și formare multiculturală a copiilor. Interculturalitatea trebuie considerată o parte componentă a realității zilnice din grădiniță, și nu o temă sau activitate adăugată.

În grădinița noastră pe copii nu-i deranjează că unii sunt altfel, ceea ce este un fapt îmbucurător. Ei se bucură să fie împreună, să participe la jocuri și activități împreună, să participe la serbări și diferite concursuri unii alături de alții. Datinile, obiceiurile și tradițiile au rolul lor în permanență culturală a unui popor, a unui neam. Copiii cântă și dansează împreună cu ocazia serbărilor organizate dându-le posibilitatea de a se simți mai aproape unii de alții, de a-și respecta portul, obiceiurile și tradițiile indiferent de limba pe care o vorbesc.

Educația interculturală se poate realiza atât în cadrul activităților curriculare obligatorii cât și în cadrul activităților extracurriculare. Activitățile alese și jocurile liber creative desfășurate pe arii de stimulare (joc de rol, biblioteca, jocuri de construcții, arta și jocuri de masă), cu o diversitate de materiale dau posibilitatea copiilor să-și promoveze diversitatea culturală pregătind mâncăruri specifice, colectând obiecte de artizanat etc. În cadrul activităților de educarea limbajului copiii au prilejul să învețe versuri populare înțelegând graiul zonei respective, să-și povestească întâmplări. Activitățile extracurriculare dau posibilitatea să se manifeste liber și să se cunoască între ei prin organizarea de vizite, excursii, întâlniri cu reprezentanți ai comunității și să organizeze jocuri distractive. Este foarte important ca obiectivele, strategiile și procedeele utilizate la activitățile de educație interculturală să reflecte practici și principii care promovează diversitatea culturală și ca finalitățile să-i facă pe copii să se bucure de ei înșiși și de ceea ce fac. Cadrele didactice au un rol important în crearea unei atmosfere prietenoase, plină de respect între copii și părinți pentru reușita unei educații interculturale. Formarea noastră, a cadrelor didactice, pentru interculturalitate ne va ajuta: să răspundem nevoilor fiecărui copil, să le recunoaștem aptitudinile, să le asigurăm medierea de care aceștia au nevoie și să veghem ca fiecare să fie recunoscut în cadrul grupului ; să descoperim, să apreciem și să ajutăm la valorificarea aptitudinilor copiilor născuți în medii defavorizate.

A învăța de la alții care sunt altfel decât tine nu înseamnă decât să înveți ca om, ca român, ca maghiar sau ca rrom. Nu se poate vorbi de o cultură diferită decât cunoscând-o. Iar cel mai bun mod de a face aceasta este să cunoști oamenii din această cultură, să împărtășești gândurile lor, trăirile, conflictele care ar putea să apară dintr-un motiv sau altul. Toleranța și capacitatea de detașare de propriile idei și valori sunt esențiale în acest sens. De aceea este foarte greu să reușești în acest domeniu dacă se pornește de la idei preconcepute. Termeni ca majoritar, minoritar, nu trebuie să aibă un sens peiorativ, nu trebuie să fie o armă împotriva noastră, nu trebuie să aruncăm unul asupra celuilalt povara identității, nu trebuie să fim „*mono*” ci trebuie să fim „*inter*”, nu trebuie să fim „*eu și celălalt*” ci „*eu împreună cu celălalt*”.

“TĂRÂMUL PRIETENIEI “

PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR MIHALCA GABRIELA LENUȚA GPP DUMBRAVA MINUNATĂ, SATU MARE

Prin acest joc , copiii sunt puși în situația de a identifica emoțiile, de a exemplifica cu situații concrete din viața reală și de a coopera pe tot parcursul jocului, de a-și aștepta rândul, de a-și destinde prietenii prin diferite modalități.

CATEGORIA DE ACTIVITATE :

“ JOCURI ȘI ACTIVITĂȚI DIDACTICE ALESE ” - Jocuri recreative

SCOPUL JOCULUI :

- dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari,
- cooperarea,
- crearea bunei dispoziții

RESURSE MATERIALE: 1 tablă de joc pe care sunt desenate buline pentru a marca drumul spre Tărâmul prieteniei și din loc în loc ursuleți având diferite stări (bucuros, mirat, fricos, trist, furios, plictisit), 1 cub (pe fiecare parte a cubului este desenat un ursuleț exprimând o anumită stare și este scrisă o cifră.), 4 animale mici, un loc amenajat pentru poză

CORELAȚIA CIFRELOR, A STĂRILOR CU NUMĂRUL DE MUTĂRI:

Cifra 6 și un ursuleț plictisit - stai o tura pe loc
Cifra 5 și un ursuleț bucuros – faci 6 mutări înainte
Cifra 4 și un ursuleț mirat – faci 4 mutări înainte
Cifra 3 și un ursuleț fricos- faci 3 mutări înapoi
Cifra 2 și un ursuleț trist – faci 2 mutări înapoi
Cifra 1 și un ursuleț furios – faci o mutare înapoi

RESURSE UMANE : educatoare, 4 copii

MOMENTUL ORGANIZATORIC

Copiii sunt așezați în cerc, în jurul tablei de joc . Fiecare copil își alege un animal pe care să-l ducă pe “Tărâmul prieteniei” , apoi își va așeza animalul la linia de START.

Fiecare copil va arunca pe rând cubul, în ordinea acelor de ceasornic

REGULILE JOCULUI:

1. Primul copil aruncă cubul și va denumi emoția.
(ex. 2 - ursuleț trist)
2. Exemplifică emoția cu o situație reală din viața lui.
(ex. Eu am fost trist când am căzut.)

3. Copilul execută mutarea .Fiecărei stări emoționale îi corespunde un număr de mutări, cu excepția stării care indică plictiseala . În acest caz , copilul stă o tură . Și ceilalți jucători procedează la fel.
(ex. dacă pe fața cubului este un ursuleț trist, copilul va face 2 mutări înapoi)
4. Bulina ocupată de un alt animal nu se numără, se sare peste ea.
5. Jucătorul care își duce primul animalul pe “Tărâmul prieteniei” , le pregătește prietenilor un moment de “ Bun venit”!
(ex. o strângere de mână, o îmbrățișare, un zâmbet,un sărut pe obraz, etc.)
6. Odată ajunși toți pe “Tărâmul prieteniei”, copiii vor putea face o poză cu prietenii în locul special amenajat de către educatoare.

PROIECTUL EDUCAȚIONAL NAȚIONAL „EXPLORATORI ÎN LUMEA EMOȚIILOR”

PROFESOR CONSILIER PLOSCA MARIN, CJRAE/ CJAP CLUJ
PROFESOR CONSILIER MOLDOVAN ANA-MARIA, CJRAE/ CJAP CLUJ

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Aceasta este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale esențiale pentru funcționarea și adaptarea în viața adultă. Efectele negative ale dezvoltării inadecvate ale acestor competențe afectează sănătatea mentală atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Contracurarea acestora și asigurarea unei dezvoltări optime (emoționale și sociale) se realizează cel mai eficient în perioada în care aceste competențe se află în formare.

În cadrul Proiectului ”Exploratori în lumea emoțiilor” ne propunem dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari, competențe fundamentale în reușita și adaptarea copilului la solicitările complexe ale mediului. Astfel, prin abordarea acestei teme urmărim atât prevenția apariției problemelor emoționale și de relaționare socială cât și optimizarea dezvoltării competențelor socio-emoționale.

Proiectul are, ca activitate principală, Concursul – care are ca beneficiari direcți preșcolarii și, pentru împărtășirea exemplelor de bună practică, simpozionul adresat cadrelor didactice participante în Proiect.

Concursul se va derula în trei etape: o etapă la nivelul unităților de învățământ, una la nivel județean și a treia la nivel național. La faza națională participă preșcolarii care au fost premiați la nivel județean (premiul I, premiul II și premiul III) din județele: ALBA, ARGEȘ, BACĂU, BISTRIȚA-NĂSĂUD, BOTOȘANI, mun. BUCUREȘTI, BUZĂU, CARAȘ SEVERIN, CLUJ, COVASNA, GALAȚI, GORJ, HUNEDOARA, IALOMIȚA, IAȘI, MARAMUREȘ, MUREȘ, NEAMȚ, OLT, SATU MARE, SĂLAJ, SIBIU, SUCEAVA, TELEORMAN, TIMIȘ, TULCEA, VASLUI, VÂLCEA.

Preșcolarii vor realiza desene și colaje, utilizând materiale diverse, fiind încurajați să fie creativi, să coopereze și să exprime liber și personal diferite ipostaze ilustrative ale temei propuse.

Argument

Conform studiilor epidemiologice, în jur de 10-15% din preșcolari prezintă dificultăți emoționale și comportamentale de intensitate moderată până la severă din punct de vedere clinic (Qi și Kaiser, 2013). Cercetările arată că abilitățile de reglare internă precum conștientizarea și recunoașterea emoțiilor proprii și reglarea eficientă a exprimării emoționale în cadrul interacțiunilor sociale sunt fundamentale în stabilirea interacțiunilor pozitive cu colegii și pentru angajarea ulterioară în sarcinile școlare (Fantuzzo 2005).

Literatura de specialitate arată că acei copii care nu au dezvoltat un nivel minimal al competenței sociale până la vârsta de 6 ani, au o probabilitate mai mare să prezinte dificultăți legate de stabilirea și menținerea relațiilor în viața adultă (McClellan, Katz, 2011).

Din această perspectivă, competența socială este un factor de protecție important pentru copii, protejându-i de stresori și prevenind dezvoltarea unor tulburări emoționale și de comportament (Anthony, 2005).

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Vârsta preșcolară este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale și sociale esențiale pentru funcționarea și adaptarea în viața adultă. Efectele negative ale dezvoltării inadecvate ale acestor competențe afectează sănătatea mentală atât pe termen scurt, cât și pe termen lung. Contracurarea acestora și asigurarea unei

dezvoltări optime se realizează cel mai eficient în perioada preșcolară, când aceste competențe se află în formare.

Scopul proiectului:

Prevenția apariției problemelor emoționale și de relaționare socială respectiv optimizarea dezvoltării competențelor socio-emoționale la preșcolari precum și împărtășirea, în rândul cadrelor didactice a exemplelor de bună practică în ceea ce privește intervenția educațională în acest domeniu.

Obiectivele specifice ale proiectului:

O1 – identificarea, la nivelul județului Cluj și a județelor partenere a minim 60 de cadre didactice respectiv 25 de unități școlare interesate să participe la activitățile din proiect;

O2 - realizarea activităților de dezvoltare a competențelor socio-emoționale cu preșcolarii în minim 25 de unități școlare din județul Cluj și județele partenere;

O3 – realizarea de către preșcolari din unitățile înscrise în proiect a lucrărilor care ilustrează exemple funcționale de manifestare emoțională și de relaționare socială și valorificarea acestora în cadrul concursului;

O4 – diseminarea de către cadrele didactice înscrise în proiect, a exemplelor de bună practică în ceea ce privește intervenția educațională în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari, în cadrul simpozionului;

O5 – diseminarea rezultatelor proiectului, în cel puțin două moduri, la nivelul instituțiilor de învățământ din județele partenere, în termen de o lună de la finalizarea proiectului.

Beneficiarii direcți și indirecti:

- beneficiari direcți: preșcolarii și cadrele didactice (educatoare și consilieri școlari) participanți la activitățile din proiect;
- beneficiari indirecti: părinții preșcolarilor și reprezentanți ai comunității.

Descrierea grupului țintă căruia i se adresează proiectul: proiectul se adresează preșcolarilor și cadrelor didactice din grădinițe din județele Bistrița-Năsăud, Cluj, Satu Mare, Sălaj, Mureș, Olt.

Durata proiectului: Proiectul va debuta în luna ianuarie 2016, prin formarea consilierilor școlari din fiecare județ și organizatorii din cadrul Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică și se va finaliza în luna iunie prin diseminarea rezultatelor la nivelul unităților de învățământ participante.

Activități propuse, în ordinea în care se vor desfășura:

- Informarea consilierilor școlari din fiecare județ și a organizatorilor din cadrul Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică;
- Anunțarea și promovarea concursului în fiecare județ;
- Înscrierea în proiect a participanților;
- Desfășurarea activităților de prevenție a apariției problemelor emoționale și de relaționare și optimizare a dezvoltării competențelor socio-emoționale cu preșcolarii;
- Desfășurarea concursului la nivel de unitate de învățământ (grădiniță);
- Desfășurarea concursului la nivel județean;

- Desfășurarea concursului la nivel interjudețean;
- Desfășurarea simpozionului interjudețean – ”Dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari” – exemple de bune practici;
- Diseminarea rezultatelor proiectului la nivelul tuturor unităților de învățământ participante la proiect și pe site-ul CJRAE Cluj.

Parteneri implicați în proiect:

1. Casa Corpului Didactic Cluj
2. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Bistrița-Năsăud / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Bistrița-Năsăud
3. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Mureș / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Mureș
4. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Olt / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Olt
5. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Satu Mare / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Satu Mare
6. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Sălaj / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Sălaj
7. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Alba / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Alba
8. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Argeș / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Argeș
9. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Bacău / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Bacău
10. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Botoșani / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Botoșani
11. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională București / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică București
12. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Buzău / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Buzău
13. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Caraș Severin / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Caraș Severin
14. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Covasna / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Covasna
15. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Galați / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Galați
16. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Gorj / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Gorj
17. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Hunedoara / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Hunedoara
18. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Ialomița / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Ialomița
19. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Iași / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Iași

20. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Maramureș / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Maramureș
21. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Neamț/ Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Neamț
22. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Suceava / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Suceava
23. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Teleorman / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Teleorman
24. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Timiș / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Timiș
25. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Tulcea / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Tulcea
26. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Vaslui / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Vaslui
27. Centrul Județean de Resurse și de Asistență Educațională Vâlcea / Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Vâlcea
28. Casa Corpului Didactic Cluj

Descrierea activităților:

1. Workshop/ activitate de informare cu consilierii școlari din fiecare județ partener

Data/perioada de desfășurare: 14-18.12.2016.

Locul desfășurării: Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională

Participanți: Consilierii școlari din județ și organizatorii din cadrul Centrului Județean de Asistență Psihopedagogică

Descrierea activității: Coordonatorul CJAP sau persoana delegată de acesta, de la nivelul fiecărui județ partener prezintă consilierilor participanți la workshop: tema și activitățile Proiectului ”Exploratori în lumea emoțiilor”, stabilește modalitățile optime de promovare a concursului la nivelul unităților școlare din județ, prezintă și detaliază regulamentul concursului precum și aspectele organizatorice relevante pentru realizarea activităților.

2. Anunțarea și promovarea concursului în fiecare județ

Data/perioada de desfășurare: 9.01.2017 – 20.01.2017

Locul desfășurării: CJRAE Cluj și din județele partenere, prin email

Participanți: coordonatorii de proiect, Coordonatorul CJAP sau persoana delegată de acesta din județele partenere;

Descrierea activității: Coordonatorii proiectului interjudețean ”Exploratori în lumea emoțiilor” și persoanele desemnate la nivelul CJRAE din județele partenere vor lansa invitația de participare către unitățile școlare din județ, prin intermediul email-ului, împreună cu fișa de înscriere și regulamentul concursului.

3. Înscrierea în proiect a participanților

Data/perioada de desfășurare: 9.01.2017 – 17.02.2017

Locul desfășurării: online, prin email la adresa exploratoriinlumeaemotiilor@gmail.com sau prin completarea formularului online:

https://docs.google.com/forms/d/1P5lCcKqj_iUtHyLyM0cpx8nBtoSbNjnEKewfx1eisho/viewform?c=0&w=1

Participanți: cadrele didactice din grădinițele din județul Cluj și județele partenere;

Descrierea activității: Participanții vor transmite fișa de înscriere pe adresa de mail exploratoriinlumeaemotiilor@gmail.com.

4. Desfășurarea activităților de prevenție a apariției problemelor emoționale și relaționare și optimizare a dezvoltării competențelor socio-emoționale cu preșcolarii;

Data/perioada de desfășurare: 20.02.2017 – 24.03.2017

Locul desfășurării: în locațiile unităților de învățământ înscrise în proiect

Participanți: preșcolarii și cadrele didactice înscrise în proiect;

Descrierea activității: Cadrele didactice înscrise în proiect (inclusiv consilierii școlari) vor desfășura activități cu preșcolarii care au ca scop prevenția problemelor emoționale și relaționare respectiv optimizarea dezvoltării competențelor socio-emoționale.

5. Desfășurarea concursului la nivel de unitate de învățământ (grădiniță)

Data/perioada de desfășurare: 27.03.2017 – 31.03.2017

Locul desfășurării: în locațiile unităților de învățământ înscrise în proiect

Participanți: cadrele didactice înscrise în proiect, consilierul școlar din instituție (unde este cazul);

Descrierea activității: La nivelul fiecărei unități de învățământ se stabilește un juriu format din număr impar de persoane (minim 3) care va juriza lucrările din cadrul concursului. Concursul va avea două secțiuni: desen și colaj, pentru nivel de vârstă 4-5 ani (grupa mijlocie) respectiv 5-6 ani (grupa mare). Lucrările vor fi apreciate în funcție de următoarele criterii: încadrarea în tema concursului, originalitate, expresivitate, caracterul educativ. Primele trei lucrări, în ordinea punctajului, vor fi transmise la sediul CJRAE din județul respectiv, însoțite de borderou. Aceste lucrări participă la etapa județeană a concursului. Etichetarea se va realiza pe spatele lucrării, respectându-se modelul transmis.

6. Desfășurarea concursului la de județ

Data/perioada de desfășurare: 10.04.2017 – 14.04.2017

Locul desfășurării: locația este aleasă de fiecare CJRAE partener

Participanți: organizatorii concursului la nivel de județ CJRAE – CJAP, juriul;

Descrierea activității: În perioada 10.04.2017 – 14.04.2017, va avea loc jurizarea lucrărilor de către un juriu stabilit de către organizatorii concursului la nivelul fiecărui județ partener. Juriul este format dintr-un număr impar de membri. Concursul va avea două secțiuni: desen și colaj, pentru nivel de vârstă 4-5 ani (grupa mijlocie) respectiv 5-6 ani (grupa mare). Lucrările vor fi apreciate în funcție de următoarele criterii: încadrarea în tema concursului, originalitate, expresivitate, caracterul educativ. Organizatorii etapei județene vor transmite primele trei lucrări, pentru fiecare nivel de vârstă, în ordinea punctajului, la sediul CJRAE Cluj, însoțite de borderou. Aceste lucrări participă la etapa națională a concursului.

7. Desfășurarea concursului la nivel național

Data/perioada de desfășurare: 15.05.2017 - 18.05.2017

Locul desfășurării: sediul CJRAE Cluj

Participanți: organizatorii concursului la nivel național CJRAE – CJAP Cluj, juriul;

Descrierea activității: În perioada 15.05.2017 - 18.05.2017, va avea loc jurizarea lucrărilor de către un juriu stabilit de către organizatorii concursului la nivel național. Concursul va avea două secțiuni: desen și colaj, pentru nivel de vârstă 4-5 ani (grupa mijlocie) respectiv 5-6 ani (grupa mare). Juriul este format dintr-un număr impar de membri; jurizarea se va face pe baza criteriilor descrise în regulament prin completarea fișei de notare (încadrarea în tema concursului, originalitate, expresivitate, caracterul educativ). Organizatorii vor transmite rezultatele jurizării în unitățile de învățământ participante, și vor transmite diplomele pentru copii și adeverințe pentru cadrele didactice până la data de 9.06.2017.

8. Desfășurarea simpozionului național – ”Dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari” – exemple de bună practică

Data: 25 mai 2017

Locul desfășurării: sediul CCD Cluj

Participanți: cadrele didactice din grădinițele din județul Cluj și județele partenere;

Descrierea activității: Diseminarea de către cadrele didactice înscrise în proiect, a exemplilor de bună practică în ceea ce privește intervenția educațională în dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari, în cadrul simpozionului

Rezultate obținute:

- 1523 cadre didactice înscrise în Proiect;
- 30 746 de preșcolari care au beneficiat de activitățile din Proiect:
 - o 13391 preșcolari din grupa mijlocie;
 - o 17 355 preșcolari din grupa mare;â
- Au fost publicate în volumul cu ISSN 120 de lucrări

RELAȚIA DINTRE STILUL PARENTAL ȘI NIVELUL DE DEZVOLTARE AL COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ȘI SOCIALE LA PREȘCOLARI

PROFESOR CONSILIER MOLDOVAN ANA-MARIA , CJRAE/ CJAP CLUJ

Argument

„Mintea emoțională operează mult mai rapid decât cea rațională(...). acțiunile care izvorăsc din mintea emoțională poartă cu ele o senzație puternică și specială de certitudine, sunt produse bine direcționate și reprezintă o modalitate simplificată de abordarea lucrurilor, care poate fi absolut năucitoare pentru mintea rațională.” (Daniel Goleman)

Dezvoltarea socio-emoțională se referă la modificările care apar în sfera emoțiilor și în relațiile individului cu ceilalți. Dezvoltarea competențelor emoționale ale copiilor este importantă pentru că ajută la stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți, ajută preșcolarii să se adapteze la mediul grădiniței și previne apariția problemelor emoționale și de comportament. Dezvoltarea competențelor sociale este importantă pentru că asigură însușirea unor comportamente esențiale pentru buna funcționare a unei relații, răspunzând nevoilor de comparare socială pozitivă și de asigurare a unei securități emoționale, a sentimentului de intimitate, de sprijin și protecție. De asemenea, dezvoltarea abilităților sociale reduce factorii de risc determinanți ai performanțelor școlare slabe asigurând sănătatea emoțională a persoanei.

Bazele dezvoltării cognitive, sociale și emoționale a copilului sunt stabilite de mediul familial. Importanța mediului familial în dezvoltarea personalității copilului este susținută de numeroase studii de specialitate, fiind evidențiate atât influențele pozitive cât și cele negative pe care atmosfera familială le poate imprima devenirii copilului, în funcție de calitatea acesteia. Fiecare părinte încearcă să facă tot ce-i stă în putință pentru a-și educa cât mai bine și cât mai corect copilul, dar acest „tot” semnifică pentru fiecare părinte altceva. Darling (1993) definește stilul parental ca o constelație de atitudini și practici parentale care sunt transmise copilului și care creează un climat emotiv în cadrul căruia sunt exprimate comportamentele parentale. Stilul parental are rolul de a delimita diferențele dintre modurile de educare a copiilor. Cu toate că părinții au moduri diferite de a-și controla copiii sau de a socializa cu aceștia, scopul fundamental al acestora este de a influența, învăța și controla copiii, de a le transmite propriile valori.

În realizarea acestui demers investigativ am urmărit analiza influenței pe care o manifestă stilul parental în dezvoltarea competențelor sociale și emoționale.

Obiectivele studiului

Cercetările realizate în domeniu s-au focalizat pe identificarea principalelor abilități socio-emoționale, a capacităților cheie relaționate cu inteligența emoțională și a etapelor de vârstă când acestea se dezvoltă, în vederea elaborării unor programe și activități care au ca principal scop dezvoltarea acestor capacități în vederea prevenției apariției a diferitelor probleme emoționale, sociale sau de comportament. În ceea ce privește identificarea diferitelor aspecte și manifestări ale

abilităților socio-emoționale există numeroase instrumente de evaluare. Referitor la identificarea stilului parental există numeroase instrumente ce evaluează stiluri parentale pornind de la identificarea lor atât pe axa unidimensională cât și bidimensională. Instrumentul conceput în vederea realizării acestui studiu vizează surprinderea nivelului de dezvoltare a competențelor socio-emoționale ca predictor ai inteligenței emoționale precum și tipul atitudinilor și practicilor parentale manifestate în educarea copilului de vârstă preșcolară.

Obiectivul studiului

- identificarea influenței stilului parental asupra dezvoltării competențelor socio-emoționale.

Ipotezele cercetării

În vederea identificării relației dintre nivelul de dezvoltare a competențelor socio-emoționale la vârsta preșcolară și stilul parental, am pornit de la următoarele ipoteze:

Ipoteza 1: stilul parental democratic determină un nivel mai ridicat al dezvoltării competențelor emoționale la preșcolari comparativ cu stilurile parentale autoritar și permisiv.

Ipoteza 2: stilul parental democratic determină un nivel mai ridicat al dezvoltării competențelor sociale la preșcolari comparativ cu stilurile parentale autoritar și permisiv.

Ipoteza 3: stilul parental permisiv determină un nivel mai scăzut al dezvoltării competențelor emoționale la preșcolari comparativ cu stilul parental autoritar.

Ipoteza 4: stilul parental permisiv determină un nivel mai scăzut al dezvoltării competențelor sociale la preșcolari comparativ cu stilul parental autoritar.

Participanți:

În această etapă au fost evaluați 90 preșcolari cu vârsta cuprinsă între 5 și 7 ani, toți preșcolarii fiind înscriși în grupa mare. Dintre aceștia: 48,2 % sunt băieți și 51,8 % fete. Distribuția pe vârste este următoarea:

- 5 ani – 38 preșcolari reprezentând 42,22 % din numărul total;
- 6 ani – 49 preșcolari reprezentând 54,44 % din numărul total;
- 7 ani – 3 preșcolari reprezentând 3,33 % din numărul total.

Persoanele care au completat chestionarul au fost: 63,7 % mama preșcolarului, 36,3% tatăl.

Copiii provin din instituții de învățământ preșcolar în care există cabinet de asistență psihopedagogică. Părinții preșcolarilor au participat la studiu prin completarea chestionarului. Incluziunea în studiu a participanților s-a făcut pe bază de voluntariat.

Instrumente utilizate:

Chestionarul cu cele trei scale: *Competențe emoționale, Competențe sociale, Stil parental.*

Design experimental

Variabilele cercetării sunt următoarele:

Variabila independentă: stilul parental cu modalitățile:

- Stil parental democratic – conceptualizat ca frecvența cu care părinții manifestă în educația copiilor suport emoțional și strategii de disciplinare pozitivă;
- Stil parental autoritar - conceptualizat ca frecvența cu care părinții manifestă în educația copiilor un control puternic și suport emoțional limitat;

- Stil parental permisiv – operaționalizat ca frecvența cu care părintele manifestă în interacțiunile cu copilul un control scăzut și un nivel ridicat de suport emoțional și responsivitate.

Variabile dependente:

VD1 – Nivelul dezvoltării competențelor emoționale cu modalitățile:

- nivel ridicat;
- nivel mediu;
- nivel scăzut.

VD2 – Nivelul dezvoltării competențelor sociale cu modalitățile:

- nivel ridicat;
- nivel mediu;
- nivel scăzut.

Procedură

Chestionarele au fost aplicate unui număr de 90 de părinți ai preșcolarilor din grupele mari din grădinițe în care există cabinet de asistență psihopedagogică. În momentul administrării chestionarelor, participanții au fost informați despre obiectivele studiului și despre faptul că acest studiu reprezintă punctul de plecare în elaborarea unui program de educație parentală.

Prezentarea și analiza datelor

Analiza distribuției datelor

Pentru a determina normalitatea distribuțiilor variabilelor măsurate în această cercetare s-a recurs la compararea indicilor de oblicitate ai acestora cu valoarea prag. O valoare a indicatorului de oblicitate inclusă în intervalul [-0.80; 0.80] indică o distribuție simetrică. O valoare a indicatorului de oblicitate mai mică de -0.80 reflectă faptul că distribuția este asimetrică negativ iar o valoare mai mare de 0.80 indică faptul că distribuția este asimetrică pozitiv (Sava, 2004). Simpla inspecția a indicatorilor de oblicitate indică faptul că atât la scala *Competențe emoționale* cât și la scala *Competențe sociale*, scorurile sunt distribuite normal. Indictorii de oblicitate sunt cuprinși în intervalul [-0.63; 0.38].

Indicatori descriptivi		Scala <i>Competențe emoționale</i>	Scala <i>Competențe sociale</i>
Număr participanți	Valid	90	90
	Lipsă	0	0
Media		70.12	68.62
Abaterea standard		6.411	7.383
Oblicitatea		-0.637	0.382
Eroarea standard a oblicității		0.254	0.254

Tabel III.6. Statistici descriptive ale variabilelor incluse în studiu (N= 90)

Testarea ipotezei 1

Pentru testarea ipotezei conform căreia stilul parental democratic determină un nivel ridicat al dezvoltării competențelor emoționale la preșcolari comparativ cu stilurile parentale autoritar și permisiv au fost utilizate analiza de variantă testul t pentru eșantioane independente.

Prelucrarea datelor a fost realizată cu Programului SPSS 17. Rezultatele prelucrărilor statistice sunt ilustrate în tabelele de mai jos:

	Suma pătratelor (a abaterilor)	df – grade de libertate	Media pătratică	F – raportul mediilor pătratice (dispersie intergrup și intragrup)	Prag de semnificație
Dispersia intergrup	480.422	2	240.211	6.578	0.002
Dispersia intragrup	3177.233	87	36.520		
Sursa totală a dispersiei	3657.656	89			

Tabel III.7. ANOVA – Competențe emoționale

Scurtă explicitare a tabelului:

- Sursa totală a dispersiei (prima coloană), este constituită din dispersia intergrup și dispersia intragrup;
- Suma pătratelor reprezintă suma abaterilor pentru ambele situații;
- Gradele de libertate sunt prezentate în a treia coloană. Pentru dispersia intergroup ele se calculează pe baza numărului de grupe minus 1 (3-1), în timp ce pentru dispersia intragrup ele sunt egale cu numărul total de participanți minus numărul de grupe (90-3);
- Media pătratică este rezultatul raportului dintre suma pătratelor și gradele de libertate pentru fiecare tip de dispersie în parte. Prin raportul celor două medii pătratice se obține rezultatul final, F;
- F se interpretează: dacă valoarea sa este semnificativă statistic ($p < .05$) atunci vom valida ipoteza cercetării
- Rezultatul lui F se scrie în felul următor: $F(3, 87) = 6,578 p < .002$

Din analiza datelor din tabelul de mai sus, se observă că dispersia intergrup este semnificativ mai mare decât cea intragrup, $F(3, 87) = 6,578 p < 0.002$, ceea ce evidențiază o influență a variabilei independente asupra cele dependente. Sub aspect calitativ, putem spune că se identifică diferențe sub aspectul nivelului de dezvoltare al competențelor emoționale, în funcție de stilul parental.

În continuare, am calculat diferența dintre mediile celor trei grupe (democrat-autoritar, democrat-permisiv) prin utilizarea testului t.

Democrat-autoritar

	N	Media	Abaterea standard
stil democrat	30	73.20	4.390
stil autoritar	30	69.53	6.361

Tabelul III.8. Mediile și abaterile standard Competențe emoționale - stil parental democrat și stil parental autoritar.

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe	Dispersie omogenă	2.714	0.105	2.599	58	0.012

emoționale	Dispersie eterogenă			2.599	51.514	0.012
------------	---------------------	--	--	-------	--------	-------

Tabel III.9. Testul t – Competențe emoționale – stiluri democrat și autoritar

Din analiza datelor prezentate în tabelul de mai sus, se observă că valoarea lui t (58) este puternic semnificativă statistic, $t = 2,59$, $p < 0,01$. Prin urmare, între cele două grupuri există diferențe ale nivelului de dezvoltare al competențelor emoționale. Pentru a vedea direcția diferențelor, este suficient să consultăm valorile mediilor prezentate în tabelul... Astfel, vom constata că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental democrat au un nivel al dezvoltării competențelor emoționale mai ridicat decât a celor ai căror părinți manifestă un stil parental autoritar

Democrat-permisiv

	N	Media	Abaterea standard
stil democrat	30	73.20	4.390
stil permisiv	30	67.63	7.059

Tabelul III.10. Mediile și abaterile standard - Competențe emoționale - stil parental democrat și stil parental permisiv.

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe emoționale	Dispersie omogenă	6.428	0.014	3.668	58	0.001
	Dispersie eterogenă			3.668	48.512	0.001

Tabel III.11. Testul t – Competențe emoționale – stiluri democrat și permisiv

Din analiza datelor prezentate în tabelul de mai sus, se observă că valoarea lui t (58) este puternic semnificativă statistic, $t = 3,66$, $p < 0,001$. Prin urmare, între cele două grupuri există diferențe ale nivelului de dezvoltare al competențelor emoționale. Pentru a vedea direcția diferențelor, analizăm valorile mediilor prezentate în tabelul... Astfel, vom constata că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental democrat au un nivel al dezvoltării competențelor sociale mai ridicat decât a celor ai căror părinți manifestă un stil parental permisiv.

Astfel, ipoteza 1 este confirmată.

Testarea ipotezei 2

Pentru testarea ipotezei conform căreia stilul parental democratic determină un nivel ridicat al dezvoltării competențelor sociale la preșcolari comparativ cu stilurile parentale autoritar și permisiv au fost utilizate analiza de variant testul t pentru eșantioane independente.

Rezultatele prelucrărilor statistice sunt ilustrate în tabelele de mai jos:

	Suma pătratelor (a abaterilor)	df – grade de libertate	Media pătratică	F – raportul mediilor pătratice (dispersie intergrup și intragrup)	Prag de semnificație
Dispersia intergrup	821.756	2	410.878	8.871	.000
Dispersia intragrup	4029.400	87	46.315		

Sursa totală a dispersiei	4851.156	89			
------------------------------	----------	----	--	--	--

Tabel III.12. ANOVA – Competențe sociale

Din analiza datelor din tabelul de mai sus, se observă că dispersia intergrup este puternic semnificativ mai mare decât cea intragrup, $F(3, 87) = 8,871$ $p < 0.000$, ceea ce evidențiază o influență a variabilei independente asupra celei dependente. Sub aspect calitativ, putem spune că se identifică diferențe sub aspectul nivelului de dezvoltare al competențelor sociale, în funcție de stilul parental.

În continuare, am calculat diferența dintre mediile celor trei grupe (democrat-autoritar, democrat-permisiv) prin utilizarea testului t.

Democrat-autoritar

	N	Media	Abaterea standard
stil democrat	30	72.37	6.901
stil autoritar	30	68.53	6.574

Tabel III.13. Mediile și abaterile standard competențe sociale - stil parental democrat și stil parental autoritar

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe sociale	Dispersie omogenă	0.000	0.984	2.203	58	0.032
	Dispersie eterogenă			2.203	57.864	0.032

Tabel III.14. Testul t - stil parental democrat și stil parental autoritar

Din analiza datelor prezentate în tabelul de mai sus, se observă că valoarea lui t (58) este semnificativă statistic, $t = 2,20$, $p < 0,03$. Prin urmare, între cele două grupuri există diferențe ale nivelului de dezvoltare al competențelor sociale. Pentru a vedea direcția diferențelor, este suficient să consultăm valorile mediilor prezentate în tabelul... Astfel, vom constata că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental democrat au un nivel al dezvoltării competențelor sociale mai ridicat decât a celor ai căror părinți manifestă un stil parental autoritar.

Democrat-permisiv

	N	Media	Abaterea standard
stil democrat	30	72.37	6.901
stil permisiv	30	64.97	6.936

Tabel III.15. Mediile și abaterile standard - competențe sociale - stil parental democrat și stil parental permisiv

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe	Dispersie omogenă	0.000	0.988	4.143	58	0.000

sociale	Dispersie eterogenă			4.143	57.999	0.000
---------	---------------------	--	--	-------	--------	-------

Tabel III.16. Testul t - *stil parental democrat și stil parental permisiv*
 Analizând datele prezentate în tabelul de mai sus observăm că valoarea lui t (58) este puternic semnificativă statistic, $t = 4,14$, $p < 0,00$. Astfel, între cele două grupuri există diferențe ale nivelului de dezvoltare al competențelor sociale. Pentru a vedea direcția diferențelor, am analizat valorile mediilor prezentate în tabelul... În urma acestei analize se poate concluziona că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental democrat au un nivel al dezvoltării competențelor sociale mai ridicat decât a celor ai căror părinți manifestă un stil parental permisiv.

Astfel, ipoteza 2 este confirmată.

Testarea ipotezei 3

Pentru testarea ipotezei conform căreia stilul parental permisiv determină un nivel mai scăzut al dezvoltării competențelor emoționale la preșcolari comparativ cu stilul parental autoritar a fost utilizat testul t pentru eșantioane independente.

Rezultatele prelucrărilor statistice sunt ilustrate în tabelele de mai jos:

	N	Media	Abaterea standard
stil autoritar	30	69.53	6.361
stil permisiv	30	67.63	7.059

Tabelul III.17. *Mediile și abaterile - competențe emoționale - stil parental autoritar și stil parental permisiv.*

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe emoționale	Dispersie omogenă	0.615	0.436	1.095	58	0.278
	Dispersie eterogenă			1.095	57.383	0.278

Tabel III.18. *testul t - stil parental autoritar și stil parental permisiv.*

Din analiza datelor prezentate în tabelul III.18. se observă o valoare a lui $t(58) = 1.095$ la pragul de 0,278. Din punct de vedere statistic, nu există diferențe semnificative între cele două grupuri, mai precis, nivelul dezvoltării competențelor emoționale la preșcolari nu este semnificativ influențat de stilul parental. Totuși, dacă analizăm valorile mediilor prezentate în tabelul III.17., observăm că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental autoritar au un nivel de dezvoltare al competențelor emoționale mai ridicat decât cei ai căror părinți manifestă un stil parental permisiv, dar acest fapt nu este confirmat din punct de vedere statistic.

Astfel, ipoteza 3 nu este confirmată.

Testarea ipotezei 4

Pentru testarea ipotezei conform căreia stilul parental permisiv determină un nivel mai scăzut al dezvoltării competențelor sociale la preșcolari comparativ cu stilul parental autoritar a fost utilizat testul t pentru eșantioane independente.

Rezultatele prelucrărilor statistice sunt ilustrate în tabelele de mai jos:

	N	Media	Abaterea standard
stil autoritar	30	68.53	6.574
stil permisiv	30	64.97	6.936

Tabelul III.19. Mediile și abaterile standard - competențe emoționale - stil parental autoritar, și stil parental permisiv

		Testul Levene de egalitate a dispersiilor		Testul t de egalitate a mediilor		
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)
Competențe sociale	Dispersie omogenă	0.000	0.996	2.044	58	0.045
	Dispersie eterogenă			2.044	57.835	0.045

Tabel III.20. testul t – stil parental autoritar, și stil parental permisiv

Analizând datele prezentate în tabelul de mai sus observăm că valoarea lui t (58) este semnificativă statistic, $t = 2,04$, $p < 0,04$. Astfel, între cele două grupuri există diferențe ale nivelului de dezvoltare al competențelor sociale. Pentru a vedea direcția diferențelor, am analizat valorile mediilor prezentate în tabelul... În urma acestei analize se poate concluziona că preșcolarii ai căror părinți manifestă stil parental autoritar au un nivel al dezvoltării competențelor sociale mai ridicat decât a celor ai căror părinți manifestă un stil parental permisiv.

Bibliografie:

- Albu, M., (1998). *Construirea și utilizarea testelor psihologice*, Editura Clusium, Cluj-Napoca.
- Bar-On, R., Parker, J., (2011) *Manual de inteligență emoțională*, Editura Curtea veche, București.
- Baumrind, D. (1991). The influence of parenting style on adolescent competence and substance use. *Journal of Early Adolescence*, 11(1), 56-95.
- Botiș, A., Mihalca, L., (2007). *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani*, Editura Alfa, Buzău.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487-496.
- Goleman, D. (2007). *Inteligența emoțională*, Editura Curtea Veche, București.
- Ștefan, C., Kallay, E., (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practic pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

INIMIOARE PENTRU MAMA PROIECT DE ACTIVITATE INTEGRATĂ

MOLDOVEANU ALINA
GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 4 –
STRUCTURA GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR. 2 REGHIN

Activitatea de la grupa mică debutează cu întâlnirea de dimineață, exercițiile de înviorare sub formă de joc muzical, prezența prin intermediul jocului „Cine nu e alături de noi azi?”, calendarul naturii.

Cu ajutorul unei „baghete fermecate”, educatoarea îi transformă pe copii în „puiuți”, fiecare fiind puiul unei mame, și în acest fel se realizează salutul între copii. Apoi, educatoarea îi solicită pe copii la un joc-exercițiu: „ Mama mea e cea mai bună”.

Tranziția de la întâlnirea de dimineață la activitățile pe domenii experiențiale se face prin intermediul cântecului „Sanda și ghiociei”.

Copiii ascultă apoi povestea „Inimioare, inimioare” și răspund la câteva întrebări legate de conținutul poveștii. Descoperă apoi cinci steluțe curioase (metoda „Explozia stelară”) și răspund la întrebările acestora alegând totodată cubul cu imaginea corespunzătoare (metoda „piramida povestirii”). Copiii interpretează un cântec despre mama: „E ziua ta, mămico”. Tranziția dintre activitățile pe domenii experiențiale și cele liber alese se face cu ajutorul unei poezii.

În cadrul jocurilor și activităților alese, copiii sunt grupați pe trei centre: artă, bibliotecă și joc de rol.

După realizarea sarcinilor copiii merg la fiecare centru pentru a vedea și aprecia lucrările colegilor.

Activitatea complementară va consta într-un buchet de cântece și poezii dedicate mamei cu tema „Inimioare muzicale pentru mama”.

GRUPA: mică

TEMA ANUALĂ: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

TEMA SĂPTĂMÂNII: „E ziua ta, mămico!”

TEMA ZILEI: „Inimioare pentru mama”

FORMĂ DE REALIZARE: activitate integrată

FORMĂ DE ORGANIZARE: frontal, pe grupuri, individual

TIPUL ACTIVITĂȚII: mixt

Inventar de activități:

- ❖ **Întâlnirea de dimineață:** „Mama mea e cea mai bună!”
- ❖ **Activități pe domenii experiențiale:** DLC+DEC: „Inimioare pentru mama” (Metodele „Explozia stelară” și „Piramida”)
- ❖ **Activități liber alese (ALA 1):**
 - Artă : „Inimioară pentru mami”
 - Bibliotecă: „Inimioare, inimioare”
 - Joc de rol : „De-a mama”
 - Tranziții: 1. cântecul „Sanda și ghiociei”
 - 2. versuri specifice lucrului la sectoare
- ❖ **ALA 2:** „Inimioare muzicale pentru mama”- cântece și poezii dedicate mamei

Scopul activității :

-Dezvoltarea creativității și expresivității limbajului oral, precum și stimularea și dezvoltarea sentimentelor pozitive față de cei din jur;

• **Obiective operaționale:**

- Să răspundă la întrebările adresate de către educatoare prin metoda explozia stelară, utilizând propoziții corecte din punct de vedere gramatical;
- Să clădească „piramida povestirii”, selectând imaginile corespunzătoare răspunsurilor la întrebări;
- Să redea corect linia melodică a cântecului „ E ziua ta, mămico! ”.
- Să recite expresiv poezii dedicate mamei;
- Să execute mișcărilor sugerate de textele cântecelor interpretate.

Strategia didactică:

Metode si procedee: conversația, explicația, povestirea, demonstrația, metodele „Explozia stelară” și „Piramida”, turul galeriei;

Mijloace: calendarul naturii, inimă din carton, stelute cu întrebări, planșe cu imagini reprezentând scene din poveste, cuburi cu imagini din poveste (piramida), fișe de lucru, creioane colorate, inimi șablon din carton roșu, elemente decorative, lipici, ustensile de bucătărie (de jucărie), recompense.

Forme de organizare a activității copiilor: frontală, în grupuri, individuală.

Durata: o zi

Bibliografie: -„Curriculum pentru învățarea preșcolară”, Editura DIDACTIC Publishing House, 2009;

-Metode interactive de grup, Editura Argeș, 2009;

-Metoda activităților instructiv-educative în grădinița de copii.

SCENARIUL ZILEI

Întâlnirea de dimineață debutează cu salutul:

„Dimineța a sosit, / Toți copiii au venit,

În cerc să ne-adunăm, / Cu toții ne salutăm.

A-nceput o nouă zi! / -Bună dimineța, dragi copii!

-Bună dimineța, d-na educatoare.”

Copiii sunt invitați apoi să participe la exercițiile de înviorare sub formă de joc muzical: „Ritmul de înviorare”.

Prezența se va realiza prin intermediul jocului „Cine nu e alături de noi azi?”

Se completează calendarul naturii așezând cartonașul potrivit la locul stabilit pe calendar:

„Vremea să o studiem / Și-n calendar să notăm:

Este soare, este ploaie? / Este vreme de plimbare?”

Împărtășirea cu ceilalți:

„-Pe covor să ne-așezăm / Și toți de vorbă să stăm:

Fiecare să ne spună, / Dacă are o zi bună;

Iar dacă e zi cu nori, / Noi, grupa Steluțelor,

Vom spune câte ceva, / Norul îl vom alunga! ”

Cu ajutorul unei „baghete fermecate”, educatoarea îi transformă pe copii în „puiuți”, fiecare fiind puiul unei mame, și în acest fel se realizează salutul între copii. Apoi, educatoarea îi solicită pe copii la un joc-exercițiu: „ Mama mea e cea mai bună” în cadrul căruia copiii atinși de bagheta fermecată vor trebui să demonstreze (verbal) de ce mămica lor e cea mai bună.

Noutatea zilei o reprezintă descoperirea a două bucăți de hârtie roșie care vor forma o inimă mare după ce copiii vor răspunde la două întrebări prin completarea propozițiilor: „Completează ce lipsește”

1. „Mama, tata și copilul formează oFAMILIE”.

2. „Cea care are grijă de copil, îl crește și îl iubește foarte mult este.....MAMA”.

Tranziția de la întâlnirea de dimineață la activitățile pe domenii experiențiale se face prin intermediul cântecului „Sanda și ghiociei”:

„Din zăpadă, Sanda scoate
Gingași ghiocei;
Florile le strânge toate
Pentru mama ei.....”

Copiii ascultă apoi povestea „Inimioare, inimioare” de Saviana Cassvan și răspund la câteva întrebări legate de conținutul poveștii. Descoperă apoi cinci steluțe curioase (metoda „Explozia stelară”) și răspund la întrebările acestora alegând totodată cubul cu imaginea corespunzătoare (metoda „piramida povestirii”). Copiii interpretează și un cântec despre mama: „E ziua ta, mămico” în colectiv și apoi pe grupuri mici.

Tranziția dintre activitățile pe domenii experiențiale și cele liber alese se va face cu ajutorul unei poezii:

„Hai să mergem la sectoare,
Și frumos să ne asezăm
Pentru mămici să lucrăm
Tare să le bucurăm!”

În cadrul jocurilor și activităților alese, copiii sunt grupați pe trei centre:

- **Artă: „ Inimioară pentru mami”** vor decora o inimă din carton cu elemente decupate;
- **Biblioteca: „ Inimioare, inimioare”** vor discuta despre personajele și momentele principale ale poveștii și vor rezolva o fișă prin colorarea elementelor cerute ;
- **Joc de rol: „De-a mama”** câteva fetițe vor juca rolul mamelor și vor pregăti o masă festivă.

După realizarea sarcinilor copiii merg la fiecare centru pentru a vedea și aprecia lucrările colegilor.

Activitatea complementară (ALA 2) va consta într-un buchet de cântece și poezii dedicate mamei cu tema „Inimioare muzicale pentru mama”.

ETAPELE ACTIVITĂȚII	CONȚINUT ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
Moment organizatoric	Crearea condițiilor necesare pentru buna desfășurare a activității. Pregătirea materialului didactic, aranjarea mobilierului și intrarea copiilor în sala de grupă.	Conversația	Frontală
Captarea atenției	După ce ne așezăm în cerc se va realiza salutul, prezența, momentul de mișcare și completarea calendarului naturii. Descoperirea unei inimi mari din carton care ne duce cu gândul la o poveste cu titlul „Inimioare, inimioare”.	Conversația	Observarea comportamentului copiilor
Anunțarea temei și a obiectivelor	Azi vom pătrunde în lumea fermecată a poveștilor în care vom asculta povestea „Inimioare, inimioare”, vom cânta un cântecel pe care îl cunoașteți deja și anume: „E ziua ta, mămico!” și ne vom juca la centre unde ne așteaptă multe surprize.	Conversația	
Dirijarea învățării	Copiii se așează în semicerc și vor asculta povestea „Inimioare, inimioare”, o adaptare după		

<p>Obținerea performanței</p>	<p>povestea cu același nume scrisă de Saviana Cassvan. Se va reda conținutul poveștii urmărindu-se succesiunea momentelor principale, explicarea cuvintelor și a expresiilor necunoscute. Simultan cu povestirea, le voi prezenta imagini cu scene din poveste. Educatorea solicită apoi copiilor răspunsurile la întrebările „steluțelor curioase”. Copiii răspund la întrebările steluțelor și aleg cuburile cu imaginile corespunzătoare răspunsurilor, clădind astfel o piramidă. 1. Ce îi dăruiește băiețelul mamei lui? 2. De ce îi dăruiește băiatul mamei o turtă dulce? 3. Unde s-a dus băiețelul să cumpere inima din turtă dulce? 4. Când s-a însănătoșit mama? Copiii interpretează cântecul „E ziua ta, mămico!” în colectiv. 5. Cine s-a însănătoșit datorită grijii și iubirii fiului ei? După ce termină de clădit piramida, copiii interpretează pe grupuri mici cântecul „E ziua ta, mămico!”.</p>	<p>Conversația</p> <p>Metodele „Explozia stelară” și „Piramida”</p>	<p>Evaluarea individuală</p>
<p>Asigurarea retenției și a transferului</p>	<p>Copiii li se prezintă centrele de activitate și împreună descoperim la fiecare centru ceea ce ni s-a pregătit. Centrele: 1. La centrul ARTĂ, vor decora o inimă din carton cu elemente decupate; 2. La BIBLIOTECĂ, vor discuta despre personajele și momentele principale ale poveștii și vor rezolva o fișă prin colorarea elementelor cerute ; 3. La centrul JOC DE ROL câteva fetițe vor juca rolul mamelor și vor pregăti o masă festivă.</p>	<p>Explicația</p> <p>Explicația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Explicația</p>	<p>Evaluarea cunoștințelor copiilor referitoare la conținutul poveștii</p>
<p>Evaluarea activității</p>	<p>Se face „turul galeriei” pentru a putea fi privite și analizate produsele zilei. Fiecare copil va</p>	<p>Turul galeriei</p>	<p>Evaluare individuală</p>

Încheierea activității	spune care dintre produse îi place cel mai mult. Se fac aprecieri asupra copiilor care vor fi recompensați cu turtă dulce pentru că au răspuns corect la întrebări, au fost atenți și au lucrat frumos la centrele de activitate.	Conversația	Aprecieri individuale
------------------------	--	-------------	-----------------------

PROIECT DE ACTIVITATE

PROF. ÎNV. PREPRIMAR: MORARU DANIELA – LIC. T. „ION CREANGĂ” TULCEA

Grupa: combinată

Tema anuală: Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?

Tema săptămânală: În grădina lui Moș Suflet

Tema activității: Fapte bune și fapte rele

Domeniul experiențial: DOS (Domeniul om și societate)

Mijloc de realizare: joc didactic

Tipul activității: consolidare de priceperi și deprinderi

Scopul activității: Educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter și formarea unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți

Sarcina didactică: identificarea trăsăturilor pozitive de voință, de caracter ale personajelor din povești

Obiective operaționale:

O1- să recunoască comportamente pozitive și comportamente negative în poveștile cunoscute;

O2-să dea exemple de „fapte bune”, „fapte rele” întâlnite în poveștile cunoscute, motivând alegerea făcută;

O3-să-și manifeste dezacordul /aprobară față de comportamente și atitudini negative/positive;

O4-să identifice personaje pozitive/negative

O5-să respecte regulile jocului;

O6-să recunoască fragmentele audio din povești.

Obiective psihomotorii:

- Să utilizeze corect noțiunile teoretice însușite.

Obiective afective:

-cultivarea sentimentelor de dragoste, admirație și respect pentru personajele pozitive.

Regulile jocului:

Grupa de copii va fi împărțită pe două subgrupe.

Pe masă, se vor afla siluete cu diferite personaje din povești. Voi alege un personaj și copiii identifică ce personaj este, din ce poveste face parte și dacă a făcut fapte bune sau fapte rele, personajele vor fi introduse în castel sau pădure, în funcție de tipul acestuia, pozitiv sau negativ.

Vor identifica personaje prin audierea unui fragment din poveste.

Fiecare răspuns corect este recompensat cu aplauze și câte un punct.

Va câștiga echipa care va acumula cele mai multe puncte.

Dacă un copil de la o echipă va formula un răspuns incomplet, va putea fi ajutat de un coleg din echipa sa.

Elemente de joc: aplauze, întrecerea, mânuirea materialului,

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, exercițiul, problematizarea

Mijloace didactice: castelul, siluete cu personaje din povești, calculatorul, fișe de muncă independentă, creioane, un panou pentru afișarea punctelor fiecărei echipe, ecusoane pentru echipe, oglindă, bagheta magică, buline

Forme de organizare: frontal, individual, pe grupe

Durata: 25-30 minute

Bibliografie:

Curriculum învățământ preșcolar, București 2008

Eveniment didactic	Timp	Ob. Op.	Conținut științific	Strategii didactice		Evaluare
				Metode și procedee	Mijloace de învățământ	
Moment organizatoric	2'		Asigurarea condițiilor optime pentru desfășurarea activității propriu-zise.			Observarea comportamentului copiilor
Captarea atenției	3'		Astăzi la grupă, avem două invitate speciale, acestea au venit din țărâmul poveștilor. La noi a venit Albă-ca-zăpada și mama ei vitregă. Acestea ne-au adus o planșă cu imagini. Ce observați? (Personaje din povești.) Toate personajele au făcut fapte bune? (Nu, sunt și personaje care au făcut și fapte rele.)	Conversația	Alba-ca-Zăpada Mama vitregă	Observarea comportamentului copiilor
Anunțarea temei și a obiectivelor	2'		Astăzi ne vom juca un joc, ce se numește "Fapte bune, fapte rele", la care vom identifica faptele săvârșite de personajele cunoscute din povești.	Expunerea		Observarea comportamentului nonverbal al copiilor
Dirijarea învățării	15'	O ₅	Explicarea regulilor jocului Grupa este împărțită în două echipe. Câte un copil de la fiecare echipă va răspunde. Răspunsurile corecte sunt aplaudate și recompensate cu câte un punct. Dacă un copil de la o echipă va formula un răspuns incomplet sau mai puțin corect, va putea fi ajutat de un alt coleg din echipa sa. La sfârșitul activității, va câștiga echipa care a adunat cele mai multe puncte.	Explicația Conversația	Siluețe cu personaje din povești Machetă Castelul	Observarea comportamentului copiilor

		O ₂		Explicația		Observarea comportamentului copiilor
		O ₃	<u>Varianta I</u> Pe masă se află siluete cu personaje din povești diferite. Voi alege un personaj și îi voi întreba pe copiii:		Panou pentru afișarea punctelor fiecărei echipe	
		O ₁	-Ce personaj este? -Din ce poveste face parte? -Ce fel de personaj este?(pozitiv/negativ) -Ce fapte a săvârșit acesta?	Demonstrația		Aprecierea corectitudinii răspunsurilor
			Dacă personajul a săvârșit fapte bune intră în castel dacă nu, se duce în pădure. Vor răspunde copiii care au fost atinși de bagheta magică.	Exercițiul	Siluete cu personajele din povești	
			Jocul de probă Se execută un joc de probă pentru înțelegerea sa. Fiecare răspuns corect este recompensat cu aplauze și cu un brăduț pe panou.	Explicația	Castelul	Aprecierea corectitudinii răspunsurilor
		O ₆	În joc se vor antrena toți copiii. Se va urmări și corecta exprimarea lor. După ce toți copiii au participat se trece la complicarea jocului.		Calculatorul	
		O ₄		Conversația	Siluete cu personajele din povești	
		O ₅			Castelul	Aprecierea și recompensarea corectitudinii răspunsurilor
		O ₄	<u>Varianta a II-a</u> Copiii vor asculta la calculator secvențe din diferite povești și vor alege de pe masă personajul din poveste. Fiecare copil trebuie să precizeze din ce poveste face parte și dacă personajul a realizat fapte bune sau rele. Dacă personajul a săvârșit fapte bune intră în castel dacă nu se duce în pădure. Vor răspunde copiii care vor fi atinși de Albă-ca-Zăpada.	Exercițiul	Măști	
		O ₅				
			<u>Varianta a III-a</u> Unii copii vor primi măști și			Aprecierea

			<p>vor reprezenta un personaj. Aceștia se vor prezenta , fără a spune cine sunt.(o scurtă descriere despre personaj)</p> <p>Copiii vor preciza cine este personajul, apoi vor ridica un carton roșu, dacă personajul e pozitiv, albastru, dacă e negativ. Vor răspunde copiii care vor primi oglinda de la Regina.</p>		<p>Oglindă</p> <p>Carton roșu/albastru</p>	<p>corectitudinii răspunsurilor</p>
Obținerea performanței	5'	O ₁	<p>Fișă de muncă independentă.</p> <p>-intuirea fișei de muncă independentă</p> <p>-explicarea sarcinii de lucru</p> <p>Copiii vor desena o bulină roșie lângă personajele pozitive și o bulină albastră lângă personajele negative.</p> <p>-Copiii vor rezolva sarcinile de pe fișă și vor începe când se va auzi clopoțelul, vor finaliza când se va auzi clopoțelul.</p>	<p>Conversația</p> <p>Exercițiul</p>	<p>Fișe de muncă independentă</p> <p>Creioane</p>	<p>Aprecieri asupra modului cum au efectuat sarcinile de lucru</p>
Evaluare	3'		<p>Se numără punctele acumulate de fiecare echipă și se desemnează echipa câștigătoare.</p> <p>Se vor face aprecieri generale și individuale asupra modului de lucru și a comportamentului copiilor pe tot parcursul activității.</p> <p>Fixarea temei activității.</p> <p>Copiii meriți vor primi stimulente.</p>	<p>Conversația</p>	<p>Stimulente</p>	<p>Aprecieri verbale</p>

Fișă de muncă independentă

Desenează o bulină roșie lângă personajele pozitive și o bulină albastră lângă personajele negative.

PROIECT EDUCAȚIONAL „ FIECARE COPIL ESTE O VALOARE”

PROF. PENTRU ÎNV. PRIMAR ȘI PREȘC. MUCENICU VIORICA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 BICAZU ARDELEAN/ GRĂDINIȚA TELEC

ARGUMENT:

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de varstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Unii preșcolari sunt veseli și se adaptează ușor, în vreme ce alții au tendința de a răspunde negativ în fața unor situații diverse. Aptitudinile sociale se învață treptat, copilul trecând de la o stare de dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate.

O importanță deosebită acordăm astăzi educației timpurii. Însuși curriculum pentru învățământul preșcolar se adresează acestor copii timpurii, de 3-7 ani care-și petrec mult timp cu educatoarele și cu părinții, deci cu adulții sau cu colegii, deci cu cei de seama lor. Ei relaționează diferit cu „doamna”, cu mama, sau cu fratele. Dezvoltarea socială se referă la interacțiunea cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosociale. Dezvoltarea emoțională presupune dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au (acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un anumit grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Copilul pășește în viață fără a ști prea multe. El pornește să cunoască lumea, dar începe prin a se cunoaște pe el însuși. O importanță deosebită trebuie să acordăm copiilor în cunoașterea și dezvoltarea stimei de sine.

Stima de sine crescută reprezintă un factor important ce influențează succesul în viață. Încrederea în propriile forțe, o stimă de sine bine reprezentată contribuie major la creșterea gradului de fericire și al stării de bine a copiilor și adolescenților. Stima de sine este acel sentiment pe care îl avem cu privire la noi înșine, iar comportamentul nostru reflectă întocmai aceste sentimente. De exemplu, un copil sau un adolescent ce are încredere în sine, va face următoarele:

- Acționează independent;
- Își asumă responsabilitatea faptelor sale;
- Este mândru de complimentele pe care le primește;
- Tolerează sentimentul de frustrare;
- Își asumă sarcini și provocări noi;
- Poate gestiona atât emoții negative, cât și pozitive;
- Se oferă să îi ajute pe cei din jur.

Un copil cu stima de sine scazută se caracterizează astfel:

- Evită să încerce lucruri noi;
- Se simte ne iubit și nedorit;
- Îi invinovățește pe cei din jurul lui pentru micile lui neplăceri;
- Este sau pretinde a fi indiferent din punct de vedere emoțional;
- Nu poate tolera un nivel mediu de frustrare;
- Este ușor influențabil.

Parinții, mai mult decât oricine altcineva pot crește gradul de încredere în sine al copilului lor. Este mai simplu de realizat decât pare la prima vedere. Mulți părinți o fac, fără să își dea seama că vorbele și faptele lor au un impact major față de ceea ce simte copilul lor despre sine însuși. Când suntem mulțumiți de copiii noștri trebuie să le spunem și lor. Exprimăm cu multă ușurință sentimentele negative, dar inexplicabil nu reușim de cele mai multe ori să le exprimăm și pe cele pozitive. Copiii au nevoie de confirmări și reconfirmări. Ei nu pot evalua situația în ansamblul ei, și nu pot spune de multe ori dacă adulții sunt mulțumiți de ei sau nu. Copiii înregistrează evaluările noastre pozitive și se autoevaluează în funcție de ele. Este însă foarte important ca persoanele de referință din viața copilului (părinți, bunici, bone, educatori) să aibă același sistem de referință în judecarea acțiunilor copilului.

DESCRIEREA PROIECTULUI:

GRUP ȚINTĂ

- Copiii preșcolari și școlarii de la Școala și Grădinița cu program normal Telec, Școala Gimnazială nr. 1 Bicazu Ardelean, județul Neamț
- Cadrele didactice din grădiniță și clasele I- IV;
- Părinții copiilor școlari și preșcolari.

DURATA : anul școlar 2016- 2017

RESURSE UMANE

- Cadre didactice, părinți.
- Copiii preșcolari și școlari mici.

RESURSE MATERIALE:

- cărți, reviste, CD-uri, softuri educaționale
- aparat foto
- computer, imprimantă
- hârtie A4, xerox, markere, carioca, creioane colorate, acuarele, fișe .

COORDONARE:

- Coordonator: Mucenicu Viorica

SCOPUL PROGRAMULUI

Sprijinirea copiilor preșcolari și școlari mici pentru a-și dezvolta abilitățile sociale și emoționale și prevenirea apariției dizabilităților sociale și emoționale.

OBIECTIVE SPECIFICE:

- a) privind copiii preșcolari și școlari:
 - Dezvoltarea optimă a abilităților sociale și emoționale ale copiilor preșcolari;

- Însușirea unor norme de comportament care încurajează o relaționare socială pozitivă, cum ar fi: acceptarea de sine, toleranța mare la frustrare și acceptarea necondiționată a celorlalți, încrederea în sine, perseverența.
- b) privind cadrele didactice:
- Planificarea și implementarea unui curriculum adaptat și adecvat prin care să le dezvolte copiilor abilitățile socio-emoționale: încredere, perseverență, organizare, înțelegere, rezistență și responsabilitate;
 - Încurajarea învățării prin experiențierea realității, acest tip de învățare asigurându-le copiilor achiziții durabile și transferabile;
 - Întreținerea unei comunicări eficiente cu părinții cu referire la sprijinirea aplicării curriculum-ului în sensul consolidării achizițiilor emoționale și sociale și acasă și a le prezenta acestora procesul de dezvoltare și optimizare socială și emoțională utilizate în grădiniță.
- c) privind părinții:
- Conștientizarea părinților cu privire la rolul lor în dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor;
 - Însușirea de către părinți a unor metode prin care să ofere suport pentru dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor.
- d) privind coordonatorii:
- Coordonarea activităților planificate în cadrul programului;
 - Realizarea unui portofoliu al programului care să fie pus la dispoziție celor interesați;

MONITORIZARE ȘI EVALUARE

Pe tot parcursul desfășurării activităților, preșcolarii și școlarii vor fi stimulați să participe efectiv și afectiv la acestea, să manifeste interes în abordarea temelor și implicare în lucru cu materialele puse la dispoziția lor.

Evaluarea va consta în aprecieri verbale ale activității proprii (autoevaluare) și a celorlalți; convorbiri; observarea sistematică a activității copiilor; discuții individuale cu copiii; desene individuale și de echipă; fișe de lucru; realizarea de proiecte în grup; întrebări tematice; expunerea unor lucrări; concurs; lecție deschisă/serbare; aprecierea rezultatelor prin premii, laude, încurajări, prin ecusoane (flori, iepurași, ursuleți), medalii, diplome etc

BENEFICIARI:

Copiii din Grădinița cu Program Normal Telec

Școlarii de la Școala Gimnazială nr. 2 Telec, Bicazu Ardelean, jud. Neamț

IMPACTUL:

Programul de dezvoltare socio-emoțională a copiilor preșcolari și școlari va determina dobândirea de către copii a abilităților sociale și emoționale precum și o mai bună conștientizare de către învățători, educatori și părinți a ceea ce presupune o practică educațională sau parentală eficientă și angajarea acestora în procesul de implementare a acestor practici.

DISEMINARE

Rezultatele programului, exemplele de bune practici ale grădiniței vor fi făcute cunoscute celorlalte cadre didactice precum și comunității.

Dialogul permanent care se naște în acțiunile educative propuse, între cadrele didactice, preșcolari, membri ai comunității locale nu este un simplu act de comunicare, ci de cunoaștere și căutare de soluții la problemele ridicate. Pentru a realiza acest dialog vom coopera, în permanență, toți cei implicați în acest proiect.

Prin modul cum organizăm și desfășurăm întreaga paletă de activități, vom reuși să realizăm pe deplin obiectivele propuse folosind mijloacele educative și de învățare moderne, care să fie acceptate de către copii. Plăcerea și bucuria de a rezolva o situație, o problemă, de a stabili relații de prietenie și colaborare, vor face ca efortul depus pentru rezolvarea lor să nu fie o povară.

Dezvoltarea socială și emoțională reprezintă fundamentul relațiilor și interacțiunilor care dau semnificație experiențelor copiilor acasă, la grădiniță, în comunitate. Ea influențează semnificativ succesul copiilor în viață.

MEDIATIZARE (MONITORIZARE): Prezentarea proiectului în cadrul Comisiilor metodice

DATA	CONȚINUTURI	MODALITAȚI DE REALIZARE	OBIECTIVE PRIORITARE	EVALUARE/ COLABORATORI
NOIEMBRIE 2016	”Cum s-a schimbat copilul meu?” ”Doresc să mă prezint”	Schimb de opinii între părinții copiilor din grădiniță -Convorbirea tematică, observarea	Să identifice caracteristicile personale prin care se deosebește, se aseamănă cu ceilalți	Evaluare inițială/ Părinți
DECEMBRIE 2016	”Pot să fac, nu pot să fac” „Bradul credincios”	-Joc didactic - dramatizare	Să conștientizeze că oamenii au atât puncte slabe cât și domenii în care sunt foarte competenți - să trăiască sentimente de respect față de sărbătorile tradiționale	Jurnalul grupei Serbare/ Părinții copiilor
IANUARIE 2017	”Cățelușă Ada ne învață despre reguli” ”Fetița curajoasă”	povestirea -povestire	-să se familiarizeze cu regulile ce trebuie respectate în diferite situații -să recunoască consecințele nerespectării regulilor	Fișe de lucru
FEBRUARIE 2017	”Îmi prezint prietenii: cea Încrezătoare, cel Perseverent,cel Organizat,cea Înțelegătoare,cel Rezistent”	-prezentarea a cinci prieteni care pot fi caracterizați prin aceste calități	- familiarizarea copiilor cu cele 5 domenii ale dezvoltării sociale și emoționale	Fișe de colorat

	”Îmi prezint cântecul preferat”	- audiție CD cântece	- să audieze cântecele, executând diferite mișcări în timp ce se cântă cântecele	Concurs/ Părinții copiilor
MARTIE 2017	”Povestea broscuței țestoase” ”Pălăria magică pentru soluții”	Povestea educatoarei Joc didactic	- să eticheteze corect reacțiile emoționale ale personajelor -să privească o situație din mai multe puncte de vedere	Rezolvare de probleme
APRILIE 2017	”Unde au fugit jucăriile de un copil?” ”Omul vesel, omul trist”	Lectură după imagini Joc de rol	- să identifice posibile modalități de rezolvare a problemelor -să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali	Discuții
MAI 2017	”Cutiile fermecate cu emoții” „Culorile prieteniei”	Joc didactic Joc de rol	-să asocieze o etichetă verbal expresiei emoționale din desen -să exerseze abilitățile de cooperare în joc	Completare de fișe

Tabel 1 Planificarea activităților în cadrul proiectului „Fiecare copil este o valoare”

ANEXA 1 Exemple de activități pentru dezvoltarea socio- emoțională a copiilor

Știrea zilei ”Eu și frații mei”

Scop: - exersarea abilităților de comunicare: dezvoltarea conceptului de sine

Obiective:

- Să precizeze existența altor copii în familie, identificându-i drept frați
- Să descrie prin câteva cuvinte trăsăturile specifice vârstei fratelui
- Să stabilească ierarhia vârstelor, desemnând colegul cu ”cel mai mic”, respectiv ”cel mai mare” frate.

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc și într-o primă etapă transmit colegilor știrea despre existența fraților: fiecare copil, în ordinea acelor de ceasornic spune dacă are sau nu frați; în etapa a doua, cei care au frați au sarcina de a descrie (limbaj verbal, paraverbal, nonverbal) unul din frații lor, așa încât colegii care nu au frați să poată deduce vârsta (mai mare, mai mic), raportând trăsăturile semnalate la propriile

trăsături de vârstă. Se alege colegul cu cel mai mic și cel mai mare frate (aceasta constituie ”știrea zilei”)

Valențe formative:

- Exersarea operațiilor și calităților gândirii
- Exersarea tuturor canalelor de comunicare
- Exersarea calităților atenției: convergența, divergența, stabilitatea
- Exprimarea afecțiunii față de membrii familiei
- Crearea unei imagini de sine pozitive

Știrea zilei ”Invitație la aniversare” :

Scop - exersarea abilităților de comunicare

Obiective:

- Să precizeze ziua aniversării, făcând distincție între aceasta și ziua când o sărbătorește
- Să descrie prin câteva cuvinte condițiile de organizare a petrecerii: locație, ziua, invitați (alții decât colegii), ”citind” .
- Să distribuie invitațiile

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc și copilul sărbătorit transmite ”Știrea zilei” –este ziua lui și sărbătorește împlinirea vârstei de 5 ani. Anunță locul unde va fi petrecerea și își invită toți colegii. Distribuie invitațiile. Ceilalți colegi îi adresează întrebări referitoare la distracțiile ce îi așteaptă: pictură pe față, clovni, dans, etc

Valențe formative:

- Întărirea coeziunii grupului
- Petrecerea timpului liber împreună
- Comportamente adecvate situațiilor de viață

JOC ”GĂSEȘTE-ȚI NUCA!”

Scop: -dezvoltarea empatiei

Obiective:

- Să selecteze un element (nuca) dintr-o mulțime pe baza unei caracteristici specifice
- Să ia decizii în funcție de reacțiile celor din jur, respectându-i
- Să denumească criteriul pe baza căruia și-au ales nuca și modul cum au rezolvat conflictele cu cei care aveau aceleași preferințe.

Modalitate de organizare:

Copiii stau pe scăunele, cu fața spre interior.

Mod de desfășurare:

Etapa I: Conducătorul jocului aruncă în mijlocul cercului, pe covor, un coș cu nuci, egale numeric cu copiii prezenți. Copiii fixează vizual o nucă, pe care și-o doresc cel mai mult. La semnal, toți copiii aleargă să-și găsească nuca, luând-o în mână, apoi revin pe scăunel.

Etapa II: Fiecare copil își prezintă nuca și explică de ce a ales-o. Dacă a fost cazul precizează cum au procedat dacă nu și-a găsit nuca sau dacă alt coleg a luat-o.

Răspunsuri: veselă, ochioasă, pătată, fină, delicioasă, tristă, țepoasă, netedă, lemnoasă, necăjită, amară, rea, fericită, jucăușă, pitică, delicioasă, etc.

JOC ”Colorează-mi lumea”

Scop: -formarea unei imagini pozitive despre sine

Obiective:

- să asocieze colectivului un simbol
- să stabilească culoarea preferată a tuturor copiilor din grupă
- să discrimineze sunetele ce compun cuvântul respectiv
- să denumească o trăsătură a colectivului ce începe cu fiecare sunet
- să dicteze silabic cuvântul, urmărind cum este scris.

- să precizeze frecvența cu care trăsătura respectivă îi reprezintă.

Mod de desfășurare:

- Conducătorul jocului solicită copiilor să aleagă un simbol al grupei, care să fie lumea lor
- Se prezintă foi diferite colorate
- Copiii discută pentru a alege culoarea preferată
- Precizează sunetele ce compun cuvântul, în timp ce educatoarea scrie la flipchart literele corespunzătoare, una sub cealaltă
- Pentru fiecare literă, copiii denumesc o caracteristică
- Educatoarea antrenează copiii în discuții referitoare la clasificarea comportamentelor în pozitive sau negative

Exemplu:

ALBASTRU: Artiști, Liniștiți, Buni, Atenți, Sensibili, Talentați, Rezistenți, Uimitori

Joc „Respectul”

Scop: cultivarea sentimentului de respect pentru el și aproapele lui

Obiective:

- să bată din palme la auzul numelui fiecărui copil;
- să conștientizeze faptul că fiecare este unic și are un nume

Mod de desfășurare:

Copiii stau în cerc pe scăunele și fiecare se prezintă. La auzul numelui colegului, toți copiii bat o dată din palme.

Joc „Mr. Face”

Obiective

- Să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale expresiei faciale, postura, modificări fiziologice.
- Să exprime emoții complexe precum rusine, vinovăție, mândrie.
- Să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații.

Mod de desfășurare:

Copiii completează pe un panou, o față de om cu elemente care să sugereze diverse stări: multumire, veselie, tristețe

Fiecare copil mimează o anumită stare și ceilalți recunosc emoția respectivă.

Bibliografie:

3. Catrinel A. Ștefan, Kallaz Eva, 2007, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, Ghid practic pentru educatori, ASCR
4. Curriculum pentru educația timpurie a copiilor de la 3 – 6/7 ani, 2008, MECS
5. Despre dezvoltarea abilităților emotionale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani -Ghid pentru cadrele didactice din învățământul prescolar, Adina BotisLoredana Mihalca, ed. Alpha MDN, 2007
6. Vernon A., 2004, Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și comportamentală, ASCR
7. <http://www.didactic.ro/materiale-didactice/dezvoltarea-abilităților-socioemoționale-la-preșcolari>

ROLUL JOCURILOR ÎN DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ A COPIILOR

MUNTEAN IONUȚA, PROF. PT. ÎNV. PREȘCOLAR,
GRĂDINIȚA CU P.P. „ALBĂ CA ZĂPADA”, CLUJ-NAPOCA

Lucrarea de față „Rolul jocurilor în dezvoltarea socio-emoțională a copiilor” abordează tematica jocurilor în dezvoltarea socio-emoțională a copilului și importanța acestora. Achizițiile fundamentale în plan social și emoțional au loc în perioada preșcolară și școlară mică. Se știe că activitatea fundamentală a copiilor la această vârstă este jocul. Astfel, învățarea abilităților socio-emoționale se realizează mai ales prin intermediul jocului.

Adulții din preajma copiilor, în special părinții și cadrele didactice, au rolul de a-i implica pe copii în diferite situații, prin intermediul cărora, copiii reușesc să-și formeze atitudinile, abilitățile sociale și emoționale. Exemplele de jocuri din lucrare vin în întâmpinarea părinților și a cadrelor didactice în atingerea acestui scop.

Cuvinte cheie: abilități, socio-emoțional, dezvoltare, emoții, relații, competențe, jocuri, strategii, a alege, a gestiona.

Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii, de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine. În stransa corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare.

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio-emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare.

Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Cercetătorii arată că perioada de timp în care o persoană râde, zâmbește, vorbește cu cei din jur este mult mai mare între prieteni decât între persoane care se cunosc mai puțin.

În aceste momente de relaxare se descarcă în organism anumite substanțe chimice numite "endorfine" care întăresc sistemul imunitar. De asemenea, prietenii reprezintă o resursă tampon față de efectele negative ale unor evenimente precum conflicte în familie, divorț, probleme școlare. În aceste situații copiii se distanțează puțin de familie și apelează la prieteni pentru a obține suportul emoțional necesar.

Studiile arată că schimbul de informații și abilități se face mult mai eficient între prieteni decât între copii care nu se cunosc deoarece au mult mai multa încredere unul în celalalt și se simt mai puțin vulnerabili atunci când își exprimă dificultățile într-un domeniu.

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioada care este optimă din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale. Părinții și educatorii, prin activitățile pe care le desfășoară, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale într-un mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen.

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor?

Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. În acest sens, putem căuta răspunsuri pentru următoarele întrebări: Cum se comporta copilul? Se separă de părinți fără dificultate? Se agață în mod excesiv de adulți? Își apără drepturile? Manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el?

Îi lasă pe ceilalți să îl liniștească atunci când trece prin momente stresante? Mănâncă, doarme, merge la toaletă fără probleme atunci când e departe de casă? Se adaptează ușor la modificările bruște din mediu?

Își exprimă furia mai degrabă în cuvinte decât în acțiuni? Acceptă redirectionarea adultului atunci când copilul manifestă comportamente agresive? Nu se retrage excesiv din colectivitate? Manifestă interes pentru activitățile de la grădiniță? Zâmbește și pare fericit majoritatea timpului?

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate.

CUM ÎȘI DEZVOLTĂ COPIII ABILITĂȚILE EMOȚIONALE ?

Adulții (părinții, educatorii) sunt cei care contribuie la dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor prin trei modalități:

1.Reacțiile adulților la emoțiile exprimate de copii

Modul în care adulții reacționează la exprimarea emoțională a copiilor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora.

2.Exprimarea propriilor emoții de către adulți

Expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

3.Discuțiile despre emoții

Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții, ajută copiii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

Exemplu 1: copiii crescuți de părinți ce promovează discuții despre experiențele relaționate cu emoții este mai probabil că își vor comunica propriile emoții și vor manifesta o mai bună înțelegere a emoțiilor celorlalți.

Exemplu 2: copiii crescuți de părinți care sunt adepții ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis, pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

Exemplu 3 : dacă adultul exprimă în mod frecvent emoții negative, copilul va exprima și el aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA EMOȚIONALĂ?

Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii, ajută copiii să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți.

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate.

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA SOCIALĂ?

Permite copiilor să dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comportamentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum, incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Activități prin care contribuim la dezvoltarea competențelor socio-emoționale la vârsta preșcolară:

Joc : "**Surpriza**"

Competență generală: - inițierea și menținerea unei relații, a interacțiunii cu ceilalți;

Obiective specifice: - să stabilească relații de prietenie (amiciție) cu un copil;

- să denumească/ explice cum își alege prietenii;

- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, să ofere o jucărie ;

Materiale necesare: - câte trei jucări (mașini, păpuși);

Descrierea activității :

1. Educatoarea ia pe rând câte un copil și îi propune ca împreună să facă o surpriză unor copii. I se dau trei jucării și i se cere să le pună în gentuțele a trei copiii, se cere apoi să spună de ce a dorit să facă surpriză primului copil (se notează răspunsul sau reacția). Apoi, pentru a se stabili modul de percepere reciprocă și simpatiile i se pun și anumite întrebări: „Care dintre copii crezi că îți va face și ție o surpriză?” și i se cere să motiveze de ce crede că acel copil va face acest gest? Sau „Cine ai dori să-ți facă surpriză și de ce?”

Pentru a determina gradul de stabilitate a simpatiilor peste câteva zile am utilizat o variantă de joc: „Cea mai frumoasă jucărie”

Descrierea activității:

2. Educatoarea oferă fiecărui copil-separat-câte trei jucări noi și întreabă care este ordinea care-i plac, se notează acest aspect. Copilul este solicitat cu tact și delicatețe să le ofere tot sub formă de surpriză în ordine, copiilor cu care ar dori cel mai mult să se joace.

Recomandări: Discuții cu copiii pe următoarele aspecte:

-De ce i-au plăcut aceste jucării?

-De ce a pus-o pe cea mai frumoasă lui Ionel, pe alta lui Mihai, iar alta Mariei? Cine crede că de data aceasta îi va face și lui o surpriză? și „de ce” sau de la cine ar dori să primească un dar și de ce?

Educatorea va analiza cum a reacționat fiecare copil la propunerea de a oferi jucării preferate, iar pentru a spori gradul de precizie al preferințelor peste câteva zile copiii sunt întrebați cui au făcut surprize, când s-au jucat ultima oară cu „surprizele” și de ce?

Acest joc urmărește raporturile selective și preferințele, care presupun opțiuni într-o situație conflictuală și trăirea unor stări emoționale pozitive prin faptul că cineva îți face o surpriză declanșând emoții de bucurie.

Joc concurs: „Campionii”

Competență generală: - conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor;

Obiective specifice: -să -și coordoneze și să-și regleze atenția;
-să accepte ajutor din partea adultului, să se detensioneze ;
-să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbale, să manifeste emoții pozitive;

Materiale necesare:

-un coșuleț cu corzi de sărit, coșuleț cu mingi, coșuleț cu obiecte pentru aruncare la țintă;

Descrierea activității:

Educatorea le spune că au în față trei coșulețe cu corzi de sărit, mingi și obiecte pentru aruncat la țintă; ne vom juca jocul „Campionii”, iar copiii care vor reuși să facă câte cinci acțiuni din fiecare va primi buline în funcție de câte ori reușește acțiunea. Cei mai buni vor fi campioni. Voi solicita copiilor să spună ce cred ei, dacă este ușor, dacă este greu, înaintea participării la joc. De câte ori vor reuși să sară cu coarda, să arunce mingea în sus s-o prindă, vor fi aplaudați, apreciați etc..Se vor nota atent răspunsurile și reacțiile la succesul sau insuccesul neprevăzut dar și la bucuria de a participa la întrecere între ei, de a câștiga.

BIBLIOGRAFIE:

1. Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva (2007) - *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca;
2. A. Băban (2003) - *Consiliere educațională*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
3. Collet P. (2003) - *Cartea gesturilor*, Editura Trei, Bucuresti.
4. A. Vernon (2006) - *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală*, Editura ASCR, Cluj Napoca.

RELAȚII ȘI INTERACȚIUNI EDUCAȚIONALE ÎN GRUPUL DE COPII

PROF. ÎNV. PREȘC. MUNTEAN IOANA
GRAD. „LICURICI/STRUCTURA ÎN CADRUL ȘC. GIM. „L. REBREANU”, TG. MUREȘ

Relațiile interpersonale din grupul de copii au un rol deosebit în încheierea colectivului, iar pe parcursul frecventării cu regularitate a grădiniței, grupul de copii nu rămâne neschimbat, ci se transformă în sensul creșterii coeziunii și sintalității sale. Sintalitatea la această vârstă poate fi considerată ca „personalitatea copilului, adică acele trăsături caracteristice, care-l caracterizează și-l diferențiază de alte grupuri”.

Pentru a putea coordona și forma grupul de preșcolari, educatoarea trebuie să cunoască caracteristicile atât de grup per ansamblu, cât și relațiile specifice ale fiecărui copil în cadrul grupului.

Perioada preșcolară se caracterizează prin treceri treptate de la atitudinea, „fiecare pentru sine” la interacțiuni sociale active (cooperare) cu cei din jur. Copilul cu care se joacă începe să reprezinte ceva pentru el: un prieten, un obiect de identificare. Cooperarea în joc trece prin rivalitatea în competiție, ceea ce reprezintă o anumită conduită socială (pattern-uri).

În cadrul colectivelor de copii se observă că mai există și copii izolați fără prieteni, dar și copii care se erijează în lideri și vor să fie tot timpul în centrul atenției. Educatoarea acordă atenție deosebită și microgrupurilor formate informal, copiii fiind îndrumați pentru cultivarea unor relații de colegialitate, întrajutorare, cooperare, prietenie etc, precum și tendința de închidere în grupuri mici („biserițe”) cu tendința de izolare a celorlalți copii.

Studiind metoda brainstorming (asalt de idei, furtună în creier, efervescența creierului), prin care se stimulează activitatea în grup și constituie o tehnică de descoperire a noului, am introdus-o în desfășurarea procesului didactic la diferitele categorii de activități.

Braistormingul, oferă posibilități de manifestare liberă, spontană, a imaginației în grup, crește productivitatea creativității individuale ca urmare a interacțiunii membrilor și a acționării lor într-o soluție de grup. Aplicarea acestei metode la diferitele categorii de activități, mi-a dat posibilitatea să implic în activitate toți copiii, organizând grupuri speciale cu scopul de a produce cât mai numeroase și originale idei.

În aplicarea acestei metode am parcurs mai multe etape:

Etapa pregătitoare cu cele 4 faze:

a) faza de investigare a membrilor grupului și de selecționare în vederea constituirii grupului creativ;

b) faza de antrenament creativ care prevede organizarea și familiarizarea copiilor cu tehnicile de lucru;

c) faza de pregătire a ședintelor de lucru, aranjarea sălii, pregătirea materialelor, alegerea momentului zilei, anunțarea regulilor, stabilirea duratei intervenției fiecărui copil, fiecare spune o singură idee chiar dacă în minte are mai multe;

d) faza productivă a grupului de creativitate în care se manifestă asaltul, furtuna creierului. Copiii nu critică, nu lungesc durata exprimării, încearcă să emită cât mai multe idei proprii, să dezvolte ideile colegilor, să analizeze, să-și imagineze. Educatoarea intervine numai când nu se respectă regula, are un rol de a încuraja, stimula coordona și dirija, activitatea creatoare a grupului.

Exemplificăm aceasta printr-o convorbire la o activitate de Educarea Limbajului, pe un eșantion de zece copii preșcolari de la grupa mare pregătitoare.

a) *Faza stabilirii tematicii.* Am fixat o cifră de minim zece personaje din basme și povestiri cunoscute de copii (cinci personaje cu calități morale pozitive: Scufița Roșie, Albă ca Zăpada, Făt-

Frumos, Fata Moșului , Puf Alb, și cinci personaje cu calități morale negative: Puf Gri, Zmeul, Fata Babei, Zgripturoaica, Lupul), în funcție de preferințele lor.

Enunțarea acestor personaje a fost necesară pentru a putea stabili tema:

„ O călătorie prin lumea basmelor”. A urmat apoi descrierea fiecărui personaj (din cele selecționate după preferință), am stabilit împreună portretul fizic și calitatea morală a acestora (Zgripturoaica era o babă urâtă și rea la inimă, neagră la suflet, Albă ca Zăpada era o fată frumoasă cu pielea albă și părul negru ca abanosul, era bună la suflet și iubitoare, etc.)

În etapa următoare am cerut copiilor să-și aleagă un personaj și să-l prezinte prin desen pentru a putea verifica modul în care și-l imaginează, originalitatea elementelor plastice.

b) *faza de alegere a ideilor suplimentare*, a constituit subiectul următoarei activități în care copiii au fost împărțiți în trei grupuri:

Grupul I – și-au ales cinci personaje cu calități morale pozitive și urmau să realizeze o poveste creată de ei.

Grupul II – și-au ales cinci personaje cu calități morale negative și au realizat de asemenea o poveste creată.

Grupul III – și-au ales combinat cele cinci personaje (atât calități morale pozitive cât și negative) și au realizat de asemenea o poveste creată de ei. Etapa trierii ideilor și a selectării lor, adică evaluarea prin care copiii au nevoie să-și exprime gândirea critică interzisă în celelalte etape.

Povestea creată de primul grup, având ca subiect personaje pozitive a fost o poveste frumoasă în care acțiunile (joaca, plimbarea, ajutorul prietenesc, etc) desfășurate de eroi au fost încadrate în regulile pozitive de comportament, copiii acestui grup au putut atribui personajelor alte însușiri și alte calități decât cele pe care le aveau în povestea din care s-au inspirat. În povestirea creată a fost frumos îmbinat dialogul cu descrierea, au folosit frecvent personificarea, alegoria, expresii frumoase ca: metafora, epitetul, comparația. Forma finală a fost următoarea:

„ *Scufița Roșie, o fetiță zglobie și drăguță mergea prin pădure și culegea floricele. Deodată s-a întâlnit cu Albă ca Zăpada care era și ea frumoasă, cu părul negru ca abanosul și fața albă ca zăpada și i-a spus:*

-Bună ziua Albă ca Zăpada, ce faci aici în pădure ?

-Bună ziua Scufița Roșie, e o zi așa de frumoasă și m-am gândit să mă plimb prin pădure.

Dar tu ce faci?

-Eu culeg floricele. Vrei să ne împrietenim?

Și fetițele s-au împrietenit, au cules împreună floricele până s-a înserat. Întorcându-se împreună spre casă, au trecut pe lângă un păr plin cu pere frumoase și zemoase, și părul când le-a văzut așa frumoase și cumiți le-a spus:

-Vai ce frumoase și cumiți sunteți. Pentru aceasta eu vă răsplătesc cu pere bune etc.”

Am observat că ideile și acțiunile povestirii create în grup sunt de fapt modificări și combinații de situații cunoscute de copii, din povestirile și basmele lecturate. Am împrumutat de asemenea și multe expresii care aparțin autorilor cunoscuți, dar produsul rezultat l-am considerat original tocmai prin situațiile și capacitatea de înlănțuire logică a acțiunii în povestire.

Grupul II a realizat o povestire în care eroi erau negativi prin faptele și acțiunile pe care le-au întreprins.

„*Puf Gri, un iepuraș neascultător, a fugit de acasă și s-a întâlnit cu lupul cel rău. Acesta l-a întrebat:*

-Ce cauți singur în pădure? N-ai vrea să devenim prieteni?

-Ba da a spus iepurașul, neștiind ce fel de fiară este lupul etc” .

Sesizabil este faptul că eroii negativi nu sunt iubiți de copii, de aceea această poveste creată a necesitat un timp de gândire mai lung decât prima. Sistemul verbal al copiilor nu este suficient dezvoltat pentru a regla combinațiile imaginative. În povești și basme cunoscute, eroul principal este de cele mai multe ori pozitiv și de aici concluzia că „lupul” deși era personaj negativ, în finalul povestirii el se transformă într-un „lup bun.” Tendințele copiilor în astfel de cazuri sunt eliminatorii. Puf Gri este neascultător și-l mănâncă lupul. Lupul rău este ars de flăcările cuptorului, Zgripturoaica este rea și dispare.

În faza de evaluare am remarcat multe opinii din partea celorlalți copii care nu au participat la crearea povestirii, opinii care au determinat alte variante de povestire. Rezultatul este însă concludent. Prin modificări, combinații, invenții, au ajuns la un produs nou „produsul creativ” cu mare valoare afectivă pentru copii.

Grupul III, care a avut de compus o poveste cu eroi pozitivi și negativi, au realizat mai puțin originalitatea în expunere pentru că adeseori au realizat cursul firesc al povestirilor cunoscute. Am observat că este povestea Albei ca Zăpada fără fragmentul cu piticia și fără repetițiile pe care le face mama vitregă în poveste.

Copiii au ales pentru creația lor fragmentele care li s-au părut interesante și au introdus ca personaj nou în poveste pe „Zmeul cel Rău”. De remarcat și aici coloratura limbajului, cuvintele și expresiile memorate din basme și povestiri cunoscute.

Metoda braistorming am utilizat-o eficient și în cazul povestirilor create după jucării, la activitățile artistico-practice, la lucrarea colectivă „Roata anotimpurilor”, la rezolvarea unor probleme de matematică în grup etc. Prin această metodă se stimulează activitatea în grup, spiritul competiției și are efecte incontestabile, crește încrederea în sine și în alții, produce plăcere personală, crește spiritul de inițiativă.

O condiție importantă este să eliminăm factorii de blocaj, să nu supraîncărcăm programul zilei prin planificarea în cadrul etapelor a unui număr prea mare de activități desfășurate în grupuri, ci să lăsăm libertate de alegere în formarea grupurilor și alegerea partenerilor de joc, a materialelor și tematicilor. Autoritatea, relațiile reci, indiferente ale educatoarei produc blocaje.

Neîncrederea în forțele proprii, starea de teamă în comunicarea copiilor, rigiditatea metodologică sunt de asemenea elemente de blocaj în manifestarea spiritului creativ. Apoi copii mai au de realizat niște desene în comun astfel:

La fiecare grup de mese în centre se află o clepsidră pentru limitarea timpului. Fiecare copil își începe desenul cu elementul pe care-l dorește. Foile se rotesc spre dreapta, copiii preluând ideea și cunoscând-o. Am observat că dacă un copil desenează o casă, alt membru al grupului completează cu un copac, o poveste ce reprezintă desenul realizat.

Copiii au realizat desene cu foarte multe elemente imaginare și care în esență respectă logica subiectului schiței. Am constatat că, indiscutabil, copiii necruțători în aprecierea personajelor, dovedind intransigență, etică în formarea judecăților morale pe care s-a bazat Carageale, nu numai ca autor și moralist ci și ca moralizator.

Toate aceste strategii au condus copiii la exerciții de cercetare a cauzelor și defectelor, la corelația dintre gânduri și fapte, la stimularea creativității prin adaosuri sau triere de acțiuni sau personaje.

Stimularea verbală se înscrie ca o coordonată majoră în adaptarea la activitatea școlară ulterioară. Creativitatea fiind esența gândirii divergente, cerând să se definească și să se soluționeze problema „original”, într-o manifestare și conduită liberă, independentă, s-a asigurat, de fiecare dată o „activitate permisivă” de autoafirmare a aptitudinilor creatoare ale copiilor. De aici rezultă integrarea lor mai ușor în colectivul grupului preșcolar, de fapt prin intermediul acestora integrarea școlară, în colectivul școlii este mai accesibilă, unde relațiile dintre membrii sunt bune și se bazează unii pe alții.

BIBLIOGRAFIE

REVISTA „Învățământul Preșcolar” nr1-2 / 2008.

BUZAȘ, LASZLO, (1976) „ Activitatea didactică pe grupe”. Editura didactică și pedagogică, București ;

MIELU, ZLATE , (1972) „Psihologia socială a grupurilor școlare”. Editura pedagogică, București ;

PRIN PROVERBE ÎNVĂȚĂM EMOȚII SĂ ANALIZĂM!

PROF. ÎNV. PREȘC. MUREȘAN GEORGIANA-LAURA, ,
GRĂDINIȚA UNIVERSITĂȚII BABEȘ-BOLYAI, CLUJ-NAPOCA

Educația modernă așează copilul în centrul întregului proces, bazându-se pe activitatea directă a acestuia și încurajând exprimarea și dezinvoltura lui, în scopul formării acestuia pentru integrarea în viața socială. În acest sens, sunt antrenate toate procese cognitive ale copilului, mai mult sau mai puțin, ținând cont de solicitări. Comportamentul emoțional al copilului este la fel de important, întrucât emoțiile apar în toate domeniile în care activează copilul, având manifestări diferite în funcție de particularitățile psiho-individuale.

În timpul grădiniței aceste comportamente emoționale și, implicit, valorile sociale, sunt însușite prin joc, preșcolarul fiind perioada în care viitorii adulți încep să-și formeze personalitatea. Din acest motiv, activitățile din grădiniță trebuie concepute în așa fel încât să se bazeze pe aceste valori care se doresc a fi formate încă de la această vârstă.

Am propus un exemplu de practică în vederea formării competențelor socio-emoționale, aceasta bazându-se pe înțelepciunea populară pe care o regăsim în proverbe, și am conceput astfel cinci povești moralizatoare pe baza unei selecții de proverbe. Activitatea propusă se desfășoară pe parcursul unei săptămâni și evidențiază o modalitate inovativă de însușire a competențelor mai sus-menționate, prin metode tradiționale utilizate într-o abordare modernă.

Preșcolarul este o etapă în care copiii se dezvoltă atât din punct de vedere fizic și cognitiv, cât și social și emoțional. Părinții și educatorii contribuie într-o mare măsură la dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale preșcolarilor, întrucât acest debut al dezvoltării din acest punct de vedere contribuie semnificativ la formarea viitorilor adulți și la integrarea lor în viața socială. Pe lângă caracterul formativ pe care trebuie să îl îndeplinească activitățile desfășurate în grădiniță, toate acestea sunt gândite și organizate pentru a-i forma copilului competențe social-emoționale. Fiind primul mediu colectiv în care trăiesc copiii, în grădiniță ei învață să-și accepte și să-și înțeleagă colegii, să lege prietenii, să-și depășească egocentrismul, să-și înțeleagă și să-și gestioneze emoțiile, își însușesc autonomia și, cel mai important, învață să respecte reguli. După părerea mea, achizițiile emoționale și sociale sunt cele mai importante în grădiniță deoarece modul în care e organizat programul permite o mai mare libertate de manifestare a creativității cadrelor didactice în conceperea celor mai potrivite activități care să permită această dezvoltare, dar, de asemenea, libertatea este mult mai mare și în rândul copiilor, în senul că aceștia pot interacționa sub forma jocului alegându-și domeniul și partenerii de joc în funcție de propriile interese și preferințe. Aceste achiziții în grădiniță sunt cu atât mai importante cu cât educația modernă este orientată spre copil, plasându-l pe acesta în centrul activității, și încurajând munca în echipă atât în instituțiile de învățământ, cât și în practicarea unor profesii actuale.

Inteligența emoțională, un termen foarte vehiculat în prezent, este, de asemenea extrem de importantă în rândul ființei umane, atât copil, cât și adult. O inteligență emoțională ridicată ajută copilul și adultul să empatizeze cu ceilalți, să se automatizeze în diferite acțiuni individuale, să își cunoască emoțiile și să le gestioneze corect.

În continuare o să exemplific o activitate gândită în special pentru dezvoltarea social-emoțională a copiilor, dar care are și caracter interdisciplinar, cum sunt majoritatea activităților din grădiniță, mai ales raportându-mă la o grupă mare de copii, grupă pe care o coordonez în acest an școlar.

Ce poate fi mai aproape de moralitate decât înțelepciunea unui popor sau vobele pline de tâlc transmise prin viu grai din generație în generație care indică o profundă încărcătură emoțională, dar care evidențiază și o bogată experiență de viață a celor care le-au conceput? Un exemplu

pertinent sunt proverbele, care, în fond, reprezintă niște stereotipuri legate de cultura poporului din care fac parte și care, după părerea mea, sunt mereu actuale și apreciate.

Am utilizat proverbele ca un leitmotiv al activității, pe care am desfășurat-o pe parcursul unei săptămâni, în sensul că, prin intermediul poveștilor, am învățat câte un proverb în fiecare zi. Toate poveștile au fost concepute intenționat cu un final deschis, astfel încât morala lor să fie intuită de către copii pe baza proverbelor din încheiere. După citirea poveștilor, într-un mod adaptat situațiilor pe care acestea le creează, am analizat comportamentul fiecărui personaj, replicile acestora și deznodământul poveștii, existent sau creat de ei, iar la final, copiii au primit coli A5 pentru fiecare personaj din poveste pe care au primit sarcina să deseneze portretul acestora și, cel mai important, expresiile feței în funcție de situațiile din poveste. Astfel, ei au desenat personaje triste, vesele, furioase, îngrijorate, rușinoase etc. La final, toate personajele au fost așezate grupat, pe măsuțe separate. Copiii au mers pe la toate măsuțele cu câte o bulină roșie în mână pentru fiecare personaj din poveste, pe care au așezat-o sub desenul care exprima cel mai aproape de realitate sentimentele personajului, fiind alese desenele cu cele mai multe buline roșii. La finalul fiecărei zile s-au expus la avizier desenele alese și proverbul zilei.

În continuare voi expune cele cinci povești, corespunzătoare celor cinci proverbe alese.

1. Andrei și Ștefan sunt colegi în grupa mare și cei mai buni prieteni. Se joacă împreună la grădiniță, iar uneori își petrec chiar și timpul liber laolaltă.

La petrecerea organizată cu ocazia zilei de naștere a lui Ștefan au fost invitați mai mulți colegi și prieteni, dar Ștefan s-a jucat toată ziua doar cu Andrei, ignorându-și ceilalți invitați. Deși copiii au încercat să intre în jocurile lor, să povestească și să se distreze cu ei, aceștia nu le-au acordat prea mare atenție. Părinții lui Ștefan au încercat să îi explice că nu e bine ce face și că datoria lui e aibă grijă ca toți invitații să se simtă bine, dar în zadar, Ștefan nu a ascultat nici sfaturile lor. Până la urmă ceilalți copii au inventat jocuri și s-au distrat și fără implicarea celor doi, dar peste câteva zile a venit și rândul lui Ștefan să participe la o petrecere în calitate de invitat la unul dintre copiii care a fost și la petrecerea lui. La un moment dat, sârbătoritul, văzându-l pe Ștefan stând singur într-un colțisor în întrebare:

-Ce s-a întâmplat, Ștefan?

-Nimeni nu vrea să se joace cu mine! Abia aștept să merg acasă! Spuse Ștefan încruntat.

-Vino să ne jucăm împreună! Eu și prietenii mei vom face o cursă de mașinuțe. Alege-ți și tu una și înscrie-te în cursă!

Ștefan a acceptat, a mers la joacă și a uitat de supărare. Când a plecat acasă, sârbătoritul i-a spus:

-Sper că te-ai simțit bine! Îți mulțumesc că ai venit, dar, Ștefan, *ce ție nu-ți place, altuia nu-i face!* Ai văzut și tu acum că nu e plăcut deloc să stai singur când e vorba de distracție și de joacă. Așa m-am simțit și eu toată petrecerea ta când tu te-ai jucat doar cu Andrei.

2. În prima zi de grădiniță din acest an școlar, George s-a trezit emoționat și nerăbdător să-și întâlnească colegii pe care nu i-a văzut de aproape 3 luni. S-a trezit mai târziu pentru că uita-se cum e trezitul de dimineață și s-a îmbrăcat în grabă. Când s-a dus să se spele pe dinți, a răsturnat suportul cu periutele și pasta de dinți, apoi când să își pună cămașa, smulgând-o din mâna mamei care încerca să îl ajute i-a căzut un nasture, iar la ieșirea din casă, alergând, s-a împiedicat și a căzut accidentându-și ușor piciorul.

-George, *graba strică treaba!* Ai face bine să nu mai fi atât de grăbit dacă vrei să ai o zi frumoasă și liniștită în continuare!

George i-a dat mamei un răspuns fugitiv și a continuat să fie grăbit.

Când a ajuns la grădiniță, copiii au început să împărtășească amintiri din vacanță, dar George nu avea răbdare să îi asculte, vorbea doar el.

După aceea, doamna educatoare le-a dat ca sarcină să picteze o amintire din vacanță. George a vrut să termine primul și a răsturnat paharul cu apă peste lucrarea lui și a colegei de bancă, murdărind covorul, banca și distrugând cele două lucrări.

-George, toată ziua ai fost grăbit, *tu nu știi că graba strică treaba?* Îi spune doamna educatoare.

Atunci George a căzut pe gânduri realizând că și mama lui a avut dreptate când i-a spus același lucru.

3. Marina, Eliza și Crina locuiesc pe aceeași stradă, iar când sunt în vacanță sunt mai mereu împreună. Într-o zi călduroasă, numai bună de o bălăceală, pe când joaca celor trei prietene era mai în toi, Crina le propune celorlalte să meargă la ea acasă să facă baie în piscină. Marina, fiind foarte încântată, a acceptat numaidecât propunerea, iar Eliza, chiar dacă puțin cam nehotărâtă, a acceptat și ea. Fetele și-au pregătit cele necesare și s-au întâlnit la piscina Crinei. Când au ajuns acolo, fetele au observat că Eliza e cam mofturoasă și au întrebat-o:

-Eliza, ce s-a întâmplat cu tine? De ce ești supărată?

-Sunt sigură că ne-am fi distrat mult mai bine la piscina mea, e mai mare și mai frumoasă!

Chiar dacă s-a simțit jignită, Crina a încercat să se poarte ca o gazdă primitoare și să asigure buna dispoziție a prietenelor ei: au băut limonadă, au mâncat înghețată și au ascultat muzică. Dar cu toate acestea, Eliza nu se oprea din comentarii:

-Mama mea face limonadă mai bună; înghețata care îmi place mie este cea mai delicioasă; eu am un sistem audio mult mai performant decât al tău; uite ce bine îmi vine dresul de baie!

Marina a luat atitudine și i-a spus:

-Toată ziua ai făcut mofturi și te-ai lăudat cu ce ai tu, iar Crina s-a străduit să ne facă să ne simțim excelent! Până când vei înțelege că *lauda de sine nu miroase a bine* este ultima dată când te mai joci cu noi!

4. Sfârșit de mai, duminică, aproape de vacanța mare... o zi numai bună pentru picnic! Luca și Iulia, împreună cu familiile lor s-au hotărât să iasă la iarbă verde.

Iulia, entuziasmată de ieșire și grăbită să se poată distra cu Luca, a uitat că îi promisese verișoarei ei, Ancuța, că o va vizita azi pentru că era bolnavă. Și-a amintit abia când își întindeau pătura pentru picnic și a zis în gândul ei:

-O să merg mâine, oricum nu va ști Ancuța de ce nu am vizitat-o azi.

Joacă, voie bună, picnic, o zi minunată atât pentru Luca și pentru Iulia, cât și pentru părinții lor. La un moment dat mama Iuliei își amintește că le-a auzit vorbind pe cele două verișoare, Iulia și Ancuța, că se vor întâlni azi acasă la Ancuța, și o întreabă pe Iulia dacă a auzit bine, dar Iulia, i-a răspuns repede că de fapt era vorba de ziua de mâine. În următoarea zi, Iulia merge la verișoara ei, iar aceasta o întreabă politicos de ce nu s-au întâlnit ieri, așa cum au stabilit. Iulia, fără să se gândească prea mult, i-a răspuns că nu a putut merge ieri pentru că a avut multe teme de făcut. Spre seară, când să plece acasă, mama Iuliei vine să o ia și intră în discuții cu Ancuța și cu mama acesteia. Printre altele amintește de ieșirea la iarbă verde de ieri, iar Iulia se îmbujorează imediat, fiind de față la discuție.

-Mi-ai spus că ai avut multe teme, Iulia, cum ai mai apucat să mergi la iarbă verde? O întreabă Ancuța pe verișoara ei.

Iulia nu mai avea ce să îi răspundă, dându-și seama că tocmai a fost descoperită minciuna pe care i-o născocise Ancuței, dar a descoperit și mama ei că o mințise. Supărată, mama o ia pe Iulia și merg spre casă. Pe drum, mama Iuliei îi spuse:

-Înțeleg că te-ai bucurat de întâlnirea cu Luca, dar nu ai procedat corect nici față de verișoara ta, nici față de mine, și, uite, Iulia, *minciuna are picioare scurte!* Dacă mai continui, s-ar putea să pierzi încrederea oamenilor dragi din jurul tău.

5. Ionuț este un băiețel orfan de 6 ani crescut de mătușa lui, Simona, de când era bebeluș. Aceasta îl iubește ca pe ochii din cap și îi oferă o educație exemplară. Ionuț terminase grădinița și urma să meargă prima zi la școală. La grădinița fusese un băiețel cât se poate de cuminte, dar uneori era răutăcios și îmbufnat. Înainte să meargă la școală, matușa lui a recapitulat cu Ionuț toate regulile

de politețe, amintindu-i cum trebuie să se poarte: să salute, să mulțumească, să își ceară iertare când greșește și să-i respecte pe cei mai în vârstă.

Prima zi de școală a sosit, iar Ionuț, cu floricele pentru doamna învățătoare în mână urcă în autobus și abia așteaptă să ajungă în noua clasă. În autobus se întâlnește cu o vecină mai în vârstă care își ducea și ea nepotul la școală și cu răutate îi spune să îl lase pe el să stea pe scaun lângă nepotul ei. Pe lângă nu a salutat-o nici pe bunică, nici pe băiețel, i-a și vorbit urât acesteia. Bătrânică, zâmbindu-i frumos se ridică și îi cedează locul lui Ionuț. Acesta se așează fără măcar să-i mulțumească. Mătușa Simona îl privea cu ochii triști, aproape lăcrimând.

Autobusul ajunsese în stația de lângă școală și Ionuț, îngrămădindu-se printre călători, fără să își ceară scuze, coboară grăbit. Ajunse la școală și fără să îi pese că alți copii stăteau la rând pentru a-și cunoaște învățătoarea, se strecoară în fața acestora și îi oferă florile doamnei învățătoare, fără să îi spună, bineînțeles, nimic. După ce s-au așezat în bănci și au făcut cunoștință, discutând despre vacanță și alte cele, învățătoarea le spuse:

-Începând de azi, câțiva ani vom petrece mult timp împreună și cu toții ne dorim să fie niște ani frumoși. Pentru a fi armonie în mica noastră familie, nu uitați că *vorba dulce, mult aduce*, și am încredere în voi că veți avea grijă cum vorbiți cu cei din jurul vostru: adulți sau copii.

Mătușa Simona s-a uitat spre Ionuț care era cu capul în pământ, dându-și seama că găsește vorbele învățătoarei mai degrabă ca o mustrare, decât ca o laudă.

Bibliografie:

1. Bocoș, Mușata-Dacia, Chiș Olga, Răduț-Taciu Ramona, *Tratat de management educațional pentru învățământul primar și preșcolar*, Pitești, Editura Paralela 45, 2015.
2. Goleman, Daniel, *Inteligența emoțională*, ediția a III-a, București, Editura Curtea Veche, 2008.
3. Papalia, Diane E., Wendkos Olds, Sally, Duskin Feldman, Ruth, *Dezvoltarea umană*, traducere din engleză de Anacaona Mîndrilă-Sonetto, București, Editura Trei, 2010.
4. Șchiopu, Ursula, Verza, Emil, *Psihologia vârstelor*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1981.

METODE ȘI TEHNICI DE INTERVENȚIE EDUCAȚIONALĂ

PROF. NAGY ADRIANA - GRĂDINIȚA CU P.P.„CĂSUȚA PITICILOR”, TURDA

Pentru a obține efecte durabile în practicarea meseriei, pe lângă stăpânirea conținutului disciplinei pe care o predă, un cadru didactic are nevoie de o cultură generală bogată, care să-i ofere posibilități de intervenție educativă adecvată în situații diverse. În acest sens în acest an școlar am participat la cursul de formare „Tehnici inovative de educație” care promovează cu preponderență învățarea prin joc, explorare, experimentare, prin cooperare, oferind libertatea exprimării, libertatea de alegere și oportunitatea de contexte de învățare cât mai variate. Acest program de formare abordează problematica relațiilor deficitare prin prisma accentului pus pe cauza percepției eronate despre sine și a lipsei deprinderilor de focalizare pe soluții. Conținutul programului pune la dispoziție explicații concrete și tehnici de lucru pentru înțelegerea procesului complex de apariție a problemelor în viața oricărei persoane.

Câteva dintre tehnicile pe care le-am aplicat și care au dus la înțelegerea unor probleme legate de comportamentul copiilor au fost: „Desenul familiei închipuite”, „Tehnica pungii de gunoi”, tehnică inspirată din teoriile narative „Apus de soare”.

Pentru a obține efecte durabile în practicarea meseriei, un bun pedagog, pe lângă stăpânirea conținutului disciplinei pe care o predă are nevoie de o cultură generală bogată, care să-i ofere posibilități de intervenție educativă adecvată în situații diverse, astfel că de o importanță majoră, în acest sens, este participarea la cursurile de formare și perfecționare a cadrelor didactice.

Pregătirea profesională continuă reprezintă soluția și condiția calității serviciilor educaționale oferite tinerei generații, o oportunitate pentru sistemele educaționale de a face față și de a răspunde proactiv cerințelor și provocărilor timpului.

În acest an școlar am participat la cursul de formare *Tehnici inovative de educație* care promovează cu preponderență învățarea prin joc, explorarea, experimentarea prin cooperare, oferind libertatea exprimării, libertatea de alegere și oportunitatea de contexte de învățare cât mai variate. Acest program de formare abordează problematica relațiilor deficitare prin prisma accentului pus pe cauza percepției eronate despre sine și a lipsei deprinderilor de focalizare pe soluții. Conținutul programului pune la dispoziție explicații concrete și tehnici de lucru pentru înțelegerea procesului complex de apariție a problemelor în viața oricărei persoane.

La aceste cursuri nu este important doar să participi ci și să aplici ceea ce ai învățat. Vă prezint câteva dintre tehnicile pe care le-am aplicat și care au dus la înțelegerea unor probleme legate de comportamentul copiilor.

1. TEHNICA PUNGII DE GUNOI

Structura planului de intervenție:

1. Date despre subiect:

M.R. este preșcolar în grupa mare, are 5 ani, provine dintr-o familie normală, alcătuită din 3 membri. Relațiile intrafamiliale sunt funcționale.

2. Date despre problema identificată:

M.R. prezintă simptomele deficitului de atenție: crize de afect însoțite uneori de manifestări comportamentale extreme: plâns excesiv, țipete, agresivitate fata de alți copii, sau chiar autoagresivitate (spre exemplu, copilul se lovește cu capul de dulap). Opoziționism fata de regulile de disciplina și cerințele educaționale, uneori anxietate. În majoritatea cazurilor, acest comportament este consecința unor practici

parentale greșite și ineficiente, sau a unui mediu familial tensionat, conflictual sau dezorganizat, și sunt ușor de corectat odată cu “stabilirea ordinii” în mediul în care trăiește copilul.

3. Date despre cauze:

Nu prezintă un diagnostic dat de clinician, refuză constant interacțiunea cu unii colegi.

Acest comportament este rezultatul plecării părinților în străinătate, al unor practici de disciplinare greșite și în special a lipsei de afecțiune față de copil.

4. Stabilirea obiectivelor:

- pe termen lung: Reducerea și chiar eliminarea simptomelor legate de deficitul de atenție.

- pe termen scurt: Identificarea și formularea problemelor de către copil. Reducerea blocajelor de comunicare.

5. Alegerea unei tehnici inspirate din teoriile narative

Tehnica pungii de gunoi.

6. Adaptarea tehnicii la specificul cazului

Tehnica pungii de gunoi a fost creată pentru a ajuta copiii să se elibereze de problemele doar de ei cunoscute. Prin intermediul acesteia au posibilitatea să le exploreze prin joacă în scopul găsirii unei rezolvări sau soluții. Utilitatea tehnicii constă în aceea că este benefic pentru copiii care manifestă diferite simptome patologice să se focalizeze pe problemele lor și să găsească soluții la acestea pentru a face față dificultăților cotidiene din viața lor. Aplicând tehnica pungii de gunoi, M.R. desenează lucrurile care îl deranjează, acasă și la grădiniță, lucruri la care nu se poate opri să se gândească, concentrându-se pe descoperirea prin joc a soluțiilor. După ce copilul a desenat 3 probleme de acasă, cadrul didactic îl roagă să deseneze și 3 probleme de la grădiniță. „Gunoaiele” vor fi închise în pungi de gunoi și o să fie lăsate așa până data viitoare. Cadrul didactic pune de-o parte pungile. Următoarea etapă a tehnicii începe cu alegerea de către copil a unuia dintre „gunoaiele enumerate” ca temă a unui joc cu figurine sau a unui joc de rol. Folosirea exclusiv la persoana a treia este importantă pentru a permite copilului să stea la o distanță suficient de mare de problemă astfel încât să o poată rezolva. ,

7. Modalități de evaluare a reușitei intervenției (raportare la obiective)

M.R reușește să spună care sunt problemele lui și cum să le rezolve, astfel încât să se poată elibera de presiunea pe care o poate cauza neexprimarea acestor probleme?

Conștientizează cauza comportamentului manifestat?

2. DESENUL FAMILIEI ÎNCHIPUITE

Structura planului de intervenție

1. Date despre subiect:

A.I. este preșcolar în grupa mare, are 5 ani, provine dintr-o familie normală, alcătuită din 4 membri. Relațiile intrafamiliale sunt funcționale

2. Desenul familiei închipuite (Corman, 1964) utilizează instructajul : Desenează o familie așa cum ți-o închipui tu”

Copilul desenează propria familie.

După terminarea desenului cadrul didactic îi cere copilului să povestească despre familia pe care a desenat-o, pune întrebări despre ce activități au membrii familiei în desen

A) Cine este persoana cea mai drăguță din familie?

Răspuns: mama

B) Cine este persoana cea mai puțin drăguță din familie?

Răspuns: sora

C) Cine este persoana cea mai fericită?

Răspuns: eu

D) Cine este persoana cea mai puțin fericită din familie?

Răspuns: nimeni

Cum arată o familie?

Mama și tata, sora și eu când ne jucăm împreună.

Ce se întâmplă într-o familie?

Toți se ajută și se iubesc.

Cum aș putea recunoaște dacă se întâmplă așa?

Noi toți suntem fericiți.

Vreau să fiu ca mama

Îți place o astfel de familie?

Foarte mult!

3. Interpretare desen

Copilul își iubește părinții și ar dori să fie mai aproape de ei sau are nevoie de mai multă atenție din partea lor

Copilul desenat între cei doi părinți sugerează hiperprotecție sau nevoia de mai multă atenție parentală

Ordinea de desenare a membrilor familiei în general, respectă ordinea vârstei, unde dimensiunea oamenilor crește o dată cu vârsta

La copiii sănătoși, bine integrați, în desen, membrii familiei sunt de obicei apropiați fizic, sunt în interacțiune și sunt reprezentați aproape identic, la nivelul de dezvoltare corespunzător vârstei copilului, așa cum este cazul Ioanei.

3. APUS DE SOARE

Structura planului de intervenție

1. Date despre subiect:

- Inițialele numelui și prenumelui: V.G
- Vârsta cronologică: 5 ani
- Sexul (f/ m): M

- Ciclul de învățământ: Grupa mare

- Date familiale de bază: familie formată din 4 membri, familie în care sunt prezente conflictele deschise, violență fizică, violență verbală, alcoolism.

Relațiile intrafamiliale sunt funcționale, cu apropiere mai intensă din partea tatălui. Mama este alcoolică. În acest sens, mesajele primite de la cei 2 părinți sunt contrastante.

2.Date despre problema identificată (operaționalizat):

V.G, vine dintr-un mediu familial agresiv, violent și antisocial, iar acest lucru a contribuit în mare măsură la dezvoltarea conduitei agresive și violente, dar și a celei antisociale . Violența și agresivitatea au devenit normale, copilul distorsionează complet percepția atitudinilor și conduitei morale, valorizându-le așa cum a văzut că fac adulții sau însușindu-și-le în lipsa oricărei forme alternative de comportament. Cu alte cuvinte, face și el ce a văzut în familia lor și în mediul în care au crescut.

3.Date despre cauze:

Nu prezintă un diagnostic dat de clinician.

4. Stabilirea obiectivelor:

- pe termen lung: Sprijin pentru recunoașterea și înțelegerea corectă a emoțiilor și sentimentelor, exprimarea lor verbală adecvată și înțelegerea corectă a emoțiilor și trăirilor celorlalți.

- pe termen scurt: Introducerea de norme și reguli pe care să le respecte, oferirea de exemple personale corecte și învățarea de comportamente alternative adecvate la comportamentele agresive, poveștile cu tâlc și jocurile de rol sunt foarte potrivite pentru a învăța în joacă, deci într-o formă accesibilă puterii de înțelegere a copilului și într-o manieră plăcută pentru el, diverse situații de viață și roluri pe care le avem în societate.

5. Alegerea unei tehnici inspirate din teoriile narative

Apus de soare

6. Adaptarea tehnicii la specificul cazului

Momentul în care renunță la un comportament

Scop: dezvoltarea capacității de mobilizare pentru a renunța la anumite comportamente

Materiale necesare: imagine apus de soare

Tehnica vizează capacitatea de mobilizare pentru producerea de schimbări prin renunțarea la un comportament vizibil frecvent manifestat. Acestea din urmă necesită o perioadă de planificare și anticipare cu privire la ceea ce s-ar putea întâmpla diferit pe acest traseu necunoscut. În acest proces complex, se acordă importanță deosebită momentului ales pentru producerea primei schimbări. Copilul este cel care alege ziua potrivită când se va produce marea schimbare. Ea va fi asociată cu apusul de soare din imagine și va nota pe aceasta data, ora și comportamentul care nu va mai fi manifestat.

Prin vizualizarea obiectivelor așezate într-o ordine prioritară, copilul va fi ajutat să-și focalizeze atenția într-o anumită direcție, permițând totuși să nu piardă din vedere o .KIHU6 UCGreprioritizare viitoare care poate include o mai mare satisfacție.

Completarea priorităților și focalizarea în direcția reușitei (punctul central al țintei).

7. Modalități de evaluare a reușitei intervenției (raportare la obiective)

- reușește să renunțe la comportamentele agresive?

- are răbdare și perseverență în a-și exprima trăirile și emoțiile?

- identificarea resurselor personale care să determine respectarea unor reguli.

BIBLIOGRAFIE

1. Asociația Română pentru Cercetare și Inovare, *Tehnici inovative de educație - suport de curs*
2. Preda, Vasile (2000), *Terapii prin mediere artistică*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
3. Ștefan, C., Killay, E.(2010), *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari. Ghid practice pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.

FORMAREA DE ABILITĂȚI DE VIAȚĂ LA COPII ȘI ADOLESCENȚI DIN MEDII DEFAVORIZATE

**DIRECTOR CJRAE CĂLĂRAȘI, PROFESOR MARIANA NĂSTASE
CJRAE CĂLĂRAȘI, PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR, BUNERU ELENA
CAMERA DE COMERȚ CĂLĂRAȘI, PSIHOLOG, VLAD LILIANA**

Obiectivul general al proiectului sunt formarea de abilități de viață la copii și adolescenți din medii defavorizate. Obiectivele specifice ale proiectului au fost concepute astfel încât ele să permită o intervenție complementară, atât la nivelul comunității, al profesioniștilor cât și la nivelul familiei, al membrilor acesteia. Materialul de lucru a fost realizat în cadrul proiectului "Formarea de abilitati de viata la copii si adolescenti din medii defavorizate" finanțat în cadrul programului Facilitarea de Tranziție 2007/19343.03.03 – Integrarea în societate a tinerilor aparținând minorităților și grupurilor dezavantajate de către psiholog Buneru Elena și psiholog Vlad Liliana cu sprijinul Fundației "Copiii Noștri" și a CJRAE Călărași. Proiectul a fost derulat în județul Călărași și București (CRIC Ștefan cel Mare și Căsuța cu povești București), în anul școlar 2011/2012. Activitățile propuse sunt de natură să ducă la o îmbunătățire a accesului grupului țintă la servicii care să le permită să-si dezvolte personalitatea, abilitățile de cooperare, muncă și adaptabilitate și care să conducă pe termen lung la creșterea implicării lor sociale, permitându-le să devină cetățeni activi pentru o societate mai bună. Se va realiza astfel o reducere a riscului de perpetuare a excluderii sociale a tinerilor membri ai comunității care fac parte din grupuri dezavantajate prin faptul ca ei vor dobândi abilități de cooperare, comunicare și de rezolvare a problemelor și atitudini de viață noi. Creșterea încrederii în sine a beneficiarilor va crea oportunități sporite atât de incluziune socială cât și pentru o participare activă mai târziu ca membri de valoare ai comunității lor.

Deși sistemul formal de învățământ din România a început să acorde o importanță din ce în ce mai mare formării de abilități de viață pentru a răspunde unor noi cerințe și realități din domeniul educației, nevoia de programe alternative rămâne foarte mare. Programul Ministerului Educației prevede din anul școlar 2006/2007 cursuri de formare a profesorilor diriginți privind consilierea și orientarea elevilor pentru achiziționarea abilităților de viață necesare succesului și reușitei în viață. În situația în care însă rata abandonului școlar este în creștere, iar părăsirea timpurie a sistemului educațional formal vizează în primul rând copii și tineri din grupuri defavorizate sau aparținând grupurilor etnice, se simte nevoia creării de situații care să ducă la dezvoltarea în alt mod a abilităților de viață pentru acești copii și adolescenți, educația non-formala fiind opțiunea cea mai realistă și eficientă. Proiectul de față își propune să acorde o importanță deosebită dobândirii în cadru non-formal de către copii și adolescenți în situație de risc a acelor abilități de viață care să le permită să facă față eficient atât în viața de zi cu zi cât și în situații dificile și care să ducă astfel pe viitor la o calitate a vieții mai ridicată a copiilor din grupul țintă. Dobândirea de abilități de viață mai bune de către tinerii membri ai unei comunități este de natură să prevină și să reducă riscul ulterior de marginalizare a acestora și de menținere a grupurilor dezavantajate. Comunitatea respectivă va deveni astfel mai puternică.

Obiectivul general al proiectului sunt formarea de abilități de viața la copii si adolescenți din medii defavorizate. Obiectivele specifice ale proiectului au fost concepute astfel încât ele să

permite o intervenție complexă și complementară, atât la nivelul comunității, al profesioniștilor cât și la nivelul familiei, al membrilor acesteia (copii și părinți).

Proiectul "Formarea de abilități de viață la copii și adolescenți din medii defavorizate", a fost implementat în județul Călărași, comuna Ștefan cel Mare, în cele două unități școlare, respectiv Gradinița cu Program Normal și Școala Gimnazială Dragoș Marin Ștefan Cel Mare, dar și București, în incinta sediului Fundației Copiii Noștri București, în anul școlar 2011/2012. A fost finanțat prin/in cadrul programului Facilitarea de Tranziție 2007/19343.03.03 – Integrarea în societate a tinerilor aparținând minorităților și grupurilor dezavantajate de către psiholog Buneru Elena și psiholog Vlad Liliana cu sprijinul Fundației "Copiii Noștri" și a Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Călărași coordonat de director Mariana Năstase.

Activitățile propuse sunt de natură să ducă la o îmbunătățire a accesului grupului țintă la servicii care să le permită să-și dezvolte personalitatea, talentele, abilitățile de cooperare, muncă și adaptabilitate și care să conducă pe termen lung la creșterea implicării lor sociale, permitându-le să devină cetățeni activi pentru o societate mai bună. Se va realiza astfel o reducere a riscului de perpetuare a excluderii sociale a tinerilor membri ai comunității care fac parte din grupuri dezavantajate prin faptul că ei vor dobândi abilități de cooperare, comunicare și de rezolvare a problemelor și atitudini de viață noi. Creșterea încrederii în sine a beneficiarilor va crea oportunități sporite atât de incluziune socială cât și pentru o participare activă mai târziu ca membri de valoare ai comunității lor.

Primul pas în implementarea proiectului a fost aplicarea unor teste screening în cele două unități școlare în vederea selectării grupului țintă, respectiv 30 preșcolari, 90 școlari de la nivel primar și gimnazial.

La nivel preșcolar, grupul țintă a fost ales prin completarea testelor de screening „Evaluarea abilităților sociale și emoționale ale preșcolarilor” pentru intervalul de vârstă 4-7 ani. Testele de screening au fost completate de către cadrele didactice împreună cu părinții/bunicii preșcolarilor. Screeningul urmărea depistarea nivelului la care a fost dezvoltat preșcolarul în aria abilități emoționale și sociale. Respondenții puteau bifa în aria Indici comportamentali, și dacă doreau să ofere explicații puteau completa la rubrica Observații. Indici comportamentali urmăriți în aria abilități emoționale au fost legați de capacitatea acestora de a identifica cele 6 emoții primare și modul în care puteau folosi principalele modalități de reglare emoțională. În aria abilități sociale, s-a urmărit modul în care preșcolarii interacționează cu ceilalți, mai precis capacitatea de ascultare activă, împărțirea jucăriilor, oferi și primi complimente dar și cum rezolva conflictele fără ajutorul adultului.

La nivel școlar a fost folosit instrumentul de screening „Evaluarea abilităților sociale și emoționale ale școlarii” pentru intervalul de vârstă 7-10 ani și 10-14 ani, prin completarea acestora fie de către psiholog, fie cadrele didactice (diriginte) și părinții/bunicii acestora. S-a considerat oportună diferențierea pe criterii de vârstă pentru că puberul își exprimă nevoile emoționale și sociale într-un alt mod decât adolescentul.

În urma cursului de formare, derulat de către Domnica Petrovai, unde am primit curricula și programul de dezvoltare socio-emoțională pentru intervalele de vârstă: 5-6 ani, 7-10 ani, 10-14 ani am stabilit principalele obiective în vederea dezvoltării abilităților în aria socială și emoțională pentru preșcolarul și școlarul din mediul dezavantajat.

Ne-am propus ca preșcolarii:

- să mimeze emoțiile
- să învețe să asocieze corect eticheta verbală cu exprimarea facială a emoției respective

- să diferențieze între reacțiile emoționale adecvate și cele inadecvate
- să-și diversifice strategiile de reglare emoțională
- să se familiarizeze cu personajul Broscuța Țestoasă
- să se familiarizeze cu regulile
- să cunoască și să exerseze comportamente aferente regulilor
- să cunoască consecințele respectării sau nerespectării regulilor
- să facă distincție între comportamente adecvate și inadecvate
- să înțeleagă că aceeași problemă poate fi rezolvată în diferite moduri
- să utilizeze un limbaj adecvat rezolvării de probleme
- să asocieze diferite stări emoționale cu situații problemă
- să înțeleagă că un comportament are consecințe asupra emoțiilor persoanelor implicate
- să înțeleagă că orice comportament are consecințe
- să identifice modalități de a se juca împreună
- să exerseze abilități de cooperare prin joc
- să recunoască la ceilalți comportamente prietenoase
- să învețe să ofere ajutor
- să-și dezvolte abilitățile de comunicare
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului, de așteptare a rândului
- să asculte ceea ce spun ceilalți
- să achiziționeze strategii de implicare în joc
- să învețe să rezolve probleme care pot să apară într-o relație de prietenie

Ne-am propunem ca școlarii mici și mari:

- să identifice propriile emoții în diverse situații
- să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura
- să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații
- să identifice emoțiile asociate unui context specific
- să numească situații în care apar diferențe între starea emoțională și exprimarea ei externă
- să exprime empatie față de alte persoane
- să identifice cauza emoțiilor
- să numească consecințele emoțiilor într-o situație
- să folosească strategii de reglare emoțională
- să inițieze și să mențină o interacțiune cu un alt copil
- să asculte activ
- să împartă obiecte și să împărtășească experiențe
- să respecte regulile aferente unei situații sociale
- să coopereze cu ceilalți în rezolvarea unei sarcini(să identifice comportamentele de cooperare, să practice comportamentele de cooperare)
- să ofere și să ceară ajutorul atunci când are nevoie
- să ofere și să primească complimente
- să rezolve în mod eficient conflictele apărute.

Fiecărui grup psiho-educational format i s-au prezentat materiale specifice sub forma unor proiectii în power point. La nivel preșcolar și școlar tematica aleasă pentru derularea sesiunilor de informare specifice grupurilor psiho-educative a fost:

1. Cutia fermecată cu emoții.

Obiectivele sesiunii de informare au fost: să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite, să asocieze o etichetă verbală emoțiilor din pps, să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context. Pentru prescolarii a fost folosită povestea: Povestea ursulețului martinică (poveste rațională), iar pentru scolarii Adevăratele bijuterii ale prințesei (poveste rațională).

2. a) Ce mi se întâmplă când mă simt.....

Obiectivele sesiunii de informare pentru prescolarii au fost: să conștientizeze reacțiile care însoțesc anumite stări emoționale, să identifice etichetele verbale corecte ale emoțiilor.

Pentru prescolarii și scolarii a fost folosită povestea: Cele mai frumoase flori (poveste rațională).

b) Înțelegerea emoțiilor

Obiectivele sesiunii de informare pentru scolarii au fost: Să identifice cauza emoțiilor, să numească consecințele emoțiilor într-o situație, să conștientizeze legătura gând-emoție.

3. a) Cum te-ai simți dacă ...(prescolarii)

Obiectivele sesiunii de informare pentru prescolarii au fost: să asocieze anumite situații cu anumite reacții emoționale, să înțeleagă că două persoane pot avea reacții diferite față de aceeași situație, să identifice consecințele reacțiilor emoționale.

Pentru prescolarii și scolarii a fost folosită povestea Misterul Roșcovanei (poveste rațională).

b) Înțelegerea emoțiilor

Obiectivele sesiunii de informare pentru scolarii au fost: să înțeleagă că două persoane pot avea reacții diferite față de aceeași situație, să conștientizeze legătura gând-emoție-comportament, să cunoască noțiunile empatie și compasiune.

Pentru prescolarii și scolarii a fost folosită povestea: Iepurașul care avea bube (poveste rațională).

4. a) Să ne gândim la emoțiile celorlalți

Obiectivele sesiunii de informare pentru prescolarii au fost: să învețe să identifice trăirile emoționale ale celorlalți, să propună modalități de a-și manifesta empatia, să exerseze manifestarea empatiei.

Pentru scolarii a fost folosită povestea Esti special (poveste rațională).

Pentru prescolarii a fost folosită povestea: Cum a învățat elefanțelul să nu-și mai supere burtica (poveste rațională).

5. a) Cum reacționăm când suntem triști

Obiectivele sesiunii de informare pentru prescolarii au fost: Să învețe modalități de autoreglare emoțională (modalități eficiente de a face față emoției de tristețe - să tolereze frustrarea, să se apere, să ceară ajutor, etc.)

Pentru prescolarii și scolarii a fost folosită povestea Teamă de necunoscut (poveste rațională)

b) Ce-ar fi dacă...

Obiectivele sesiunii de informare pentru scolarii au fost: să identifice reacțiile emoționale din contextele descrise, să identifice consecințele reacțiilor emoționale.

Pentru prescolarii și scolarii a fost folosită povestea: Țup-Țup (poveste rațională).

6. a) Bruno și Buruni ne învață cum să ne exprimăm emoțiile

Obiectivele sesiunii de informare pentru prescolarii au fost: să diferențieze între reacțiile emoționale adecvate și cele inadecvate, să-și diversifice strategiile de reglare emoțională

Povestea folosită a fost: Ursul îmblânzit (poveste rațională)

b) Cum putem reacționa când suntem furioși

Obiectivele sesiunii de informare pentru scolarii au fost (să identifice propriile emoții în diverse situații, să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura)

Povestea folosită a fost: Un miracol fără sfârșit (poveste rațională)

7.a) Broscuța țestoasă Tobias (poveste rațională)

Obiectivele sesiunii de informare: să-și diversifice strategiile de reglare emoțională, să se familiarizeze cu personajul Broscuța Țestoasă.

b) Tehnica broscuței țestoase

Obiectivele sesiunii de informare au fost să folosească strategii de reglare emoțională.

Povestea folosită pentru școlarii a fost: Veverițele Mașa, Dașa și Sașa (poveste rațională).

Ceea ce a treia activitate principală în acest proiect implementat în comuna Ștefan Cel Mare a fost și consilierea individuală a preșcolărilor și părinților acestora. Criteriile folosite au fost testul screening dar și recomandările asistentului social din Primărie. Au beneficiat de sesiuni de consiliere individuală 10 preșcolarii și 15 elevii din ciclul gimnazial și primar. În urma derulării grupurilor psiho-educative am avut cereri din partea părinților dar și a cadrelor didactice pentru consilierea individuală a anumitor elevi care prezentau probleme de adaptare în mediul educațional.

Ultima activitate a fost derularea unor mese rotunde pentru întâlnirile cu părinții, unde s-a urmărit: cum putem sprijini copii în dezvoltarea abilităților emoționale și sociale cu ajutorul jocurilor Papușa Ioana, darul Special, Insula Naufragiaților, etc.

Prin realizarea prezentului proiect 120 de copii și școlari au dobândit abilități de viață care să le faciliteze o integrare superioară pe toate planurile și o calitate a vieții cât mai bună. Abilitățile de viață dobândite vor permite acestor copii și școlari să facă față eficient atât în viața de zi cu zi cât și în situații dificile, ducând implicit la performanțe superioare. Oferirea de informații comunității privind nevoile de dezvoltare și de integrare a copiilor și tinerilor din familii defavorizate și aparținând grupurilor etnice va duce la schimbări de atitudine și inițierea unui proces de schimbare a mentalităților (cu precădere în mediul rural, acolo unde se înregistrează cea mai mare nevoie) care va sprijini la rândul său procesul de creare a abilităților de viață pentru această categorie de tineri membri ai comunității. Crearea unui parteneriat activ, bazat pe principii democratice și șanse egale între autoritățile locale și membrii comunității, a contribuit la consolidarea societății civile ca factor esențial de echilibru socio-politic și de promovare a principiilor democratice în dezvoltarea comunităților.

Material de lucru realizat în cadrul proiectului "Formarea de abilitati de viata la copii si adolescenti din medii defavorizate" finanțat prin în cadrul programului Facilitarea de Tranziție 2007/19343.03.03 – Integrarea în societate a tinerilor aparținând minorităților și grupurilor dezavantajate de către psiholog Buneru Elena și psiholog Vlad Liliana cu sprijinul Fundației "Copiii Noștri" și a Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Călărași coordonat de director Mariana Năstase.

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița „Psihologie școlară”, Editura „POLIROM”, Iași, 2008.
2. Roco Mihaela, „Creativitate și inteligență emoțională”, Editura „POLIROM”, Iași, 2001.
3. Goleman, D. (1995). Emotional intelligence. New York: Bantam Books.
4. Goleman, D. (2008). Inteligența emoțională. București: Editura Curtea Veche.
5. Goleman, D. (1998). Working with emotional intelligence. New York: Bantam Books.

- 6.Greenberg, M.T., Kusche, C.A. & Cook, E.T. & Quamma, J.P. (1995). Promoting emotional competence in school-aged children: The effects of the PATHS curriculum. *Development & Psychopathology*, 7(1), 117-136.
- 7.Halberstadt, A.G, Hall, J.A. (1980). Who's getting the message? Children's nonverbal skill and their evaluation by teachers. *Dev. Psychol.* 16:564-73.
- 8.Miclea, M. (2003). *Psihologie cognitivă*. Iași: Ed. Polirom.
- 9.Mitrofan, N. (1997). *Testarea psihologică a copilului mic*. București: Editura Mihaela Press.
10. Montessori, M. (1977). *Descoperirea copilului*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- ***(2008). *Curriculum pentru învățământul preșcolar*. București: Didactica Publishing House.
- ***(1979). *Dicționar de pedagogie*. București: EDP.
- ***(2006). *Larousse, Marele dicționar al psihologiei*. București: Editura Trei.
- ***(1991). *Planul de învățământ și programa activităților instructive-educative în grădinița de copii*. București: EDP.
- ***(1961). *Programa activităților obligatorii pentru învățământul preșcolar*. București: EDP.
- ***(1963). *Programa activităților instructiv-educative în grădinițele de copii*. București: EDP.
- ***(1987). *Programa activităților instructive-educative în grădinița de copii și în cadrul organizației Șoimii patriei*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
- ***(1993). *Programa activităților instructive-educative în grădinița de copii*. București: Tribuna Învățământului.
- ***(2000). *Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii și Regulamentul învățământului preșcolar*. București: Editura V&I Integral.
- ***(1996). *UNESCO, Pachetul de resurse pentru profesori, cerințe speciale în clasă*. Traducere UNICEF, București: Editura RO MEDIA.

POVEȘTILE, UN EXEMPLU PENTRU VIAȚĂ (PROIECT EDUCAȚIONAL)

PROF. LOGOPED ZLATINCA NEAMȚ
CJRAE TIMIȘ / ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 18 TIMIȘOARA

Povestea, obișnuită sau nu, poate deveni un punct de pornire, respectiv o modalitate simplă, în abordarea copilului atunci când acesta nu se simte confortabil în a vorbi despre sentimentele sale (tristețe, furie, frică, singurătate, teamă, anxietate, pierdere, separare).

Poveștile joacă un rol important în educație, prin sprijinul acordat copiilor / tinerilor în dezvoltarea abilităților de a supraviețui realităților vieții și, mai ales, în conștientizarea valorilor personale.

În multe cazuri, poveștile sunt mijloace de comunicare eficientă cu cei care refuză să discute direct despre problemele care îi apasă, oferind sfaturi practice pentru îmbunătățirea calității vieții, într-un mod relaxant și plăcut.

Atunci când povestim, cele două emisfere cerebrale colaborează: emisfera stângă, responsabilă cu logica, ajută la înțelegerea sensului cuvintelor, iar emisfera dreaptă, responsabilă cu emoțiile, se ocupă de „trăirea” cuvintelor din poveste, de „simțirea” acestora din punct de vedere emoțional.

Rolul vindecător al poveștilor vine din faptul că în povești totul este posibil și că, atunci când copilul este implicat în poveste, creierul lui crede că se întâmplă aievea, așa cum vrea el. Astfel, copilul poate controla deznodământul propriei povești și îi dă curajul să pună în aplicare ceea ce și-a imaginat.

- DENUMIREA PROIECTULUI: Poveștile, un exemplu pentru viață
- PARTENERI ÎN PROIECT - instituțiile circumscripției logopedice:
 - Școala Gimnazială Nr. 18 Timișoara / Timiș
 - Grădinița P.P. Nr. 36 Timișoara / Timiș
- MOTIVAREA PROIECTULUI:

Inteligența emoțională își are originea în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale în perioada preșcolară și școlară mică, acestea fiind perioade de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Ea este necesară preșcolarilor și școlarilor mici pentru a soluționa probleme precum: relaționarea cu colegii de clasă și joacă, dificultățile lucrului în echipă, adaptarea la un nou context cultural și social, situații de pierdere (divorțul părinților, pierderea unei persoane dragi), situații imprevizibile.

Proiectul educațional „Poveștile, un exemplu pentru viață” reprezintă un program psihoeducațional preventiv de *dezvoltare a inteligenței emoționale și de educare în spiritul comportamentelor sănătoase pentru societate.*

Copiii care prezintă deficit la nivelul competențelor emoționale și sociale riscă să dezvolte probleme serioase, atât în timpul copilăriei, al adolescenței, cât și al vieții adulte, într-o serie de domenii cum ar fi: sănătatea mentală (anxietate, depresie, tulburări de comportament, delincvență juvenilă, consum de alcool și droguri etc.), dezvoltarea cognitivă (atitudini negative față de școală, lipsa încrederii în abilitatea de a rezolva sarcinile școlare și refuzul acestora), adaptarea școlară (absenteism, abandon școlar, dificultăți în adaptarea la cerințele mediului școlar etc.)

Ca urmare, *poveștile terapeutice* supuse discuției în grupurile de preșcolari și școlari mici vor transmite valori morale și comportamentale pentru lumea înconjurătoare, vor fi o călăuză pentru drumul nesigur al vieții și ... vor fi lecții importante pentru viață.

- ECHIPA DE PROIECT:
 - Profesorul logoped;
 - Profesorul consilier;
 - Educatoarele grupelor mijlocii și mari;
 - Învățătoarele claselor pregătitoare și clasa I.

- DURATA PROIECTULUI: un an școlar 2015-2016.
- GRUP ȚINTĂ:
 - Preșcolarii grupelor mari și mijlocii – 60 copii;
 - Elevii claselor pregătitoare – 50 elevi;
 - Elevii claselor I – 75 elevi;
- SCOPUL PROIECTULUI:
Promovarea comportamentelor dezirabile din punct de vedere socio-afectiv, motivațional și interrelațional, pornind de la acțiunile poveștilor terapeutice, în vederea unei bune adaptări sociale ulterioare;
- OBIECTIVE GENERALE:
 - O₁ Dezvoltarea inteligenței emoționale prin acceptarea de sine și empatizarea cu ceilalți;
 - O₂ Îmbogățirea sferei competențelor sociale prin găsirea de soluții la problemele ivite;
 - O₃ Formarea capacităților de autocunoaștere și intercunoaștere;
 - O₄ Dezvoltarea abilităților de comunicare și de muncă în echipă;
 - O₅ Creșterea gradului de adaptabilitate și a toleranței la frustrare;
 - O₆ Promovarea unei perspective flexibile asupra vieții.
- BENEFICIARII PROIECTULUI:
 - *beneficiari direcți*: preșcolarii grupelor mijlocii și mari, școlarii mici din clasa pregătitoare și clasa I;
 - *beneficiari indirecți*: cadrele didactice, părinții preșcolarilor / elevilor, comunitatea.
- LOCUL DE DESFĂȘURARE:
 - Grădinița PP Nr. 36 Timișoara;
 - Școala Gimnazială Nr. 18 Timișoara;
 - Alte locații de interes: sala pentru derularea teatrului de păpuși, săli pentru serbări și/sau activități de socializare.
- RESURSE
 - a) *umane*: preșcolari, elevi, cadrele didactice, actori ai teatrului de păpuși;
 - b) *temporale*: lunar, pe parcursul anului școlar 2014-2015;
 - c) *materiale*: foi desen, creioane colorate, carioca, carton colorat, calculator, imprimantă, hârtie foto, mijloace audio-video, CD-uri educaționale,
 - d) *informaționale*: poveștile terapeutice, bibliografie specifică (internet, volumul „Educăm și vindecăm prin ... povești” de Ioana Drugas).
- ACȚIUNI / POVEȘTI TERAPUTICE:

Nr. crt.	Titlul poveștii terapeutice	Perioada desfășurării	Problematica supusă discuției	Observații
1	• Ariciul cel Sfios	Octombrie 2015	Relații de grup, acceptarea necondiționată de sine	I. Drugas / pag. 180-181

2	• Povestea celor cinci pușori	Noiembrie 2015	Asumarea responsabilității, adoptarea unei atitudini proactive, valorificarea resurselor personale	Internet
3	• Prietenii credincioși	Decembrie 2015	Acceptarea prieteniei, importanța cooperării și a muncii în grup, oferirea ajutorului	Internet
4	• Băiețelul nehotărât	Ianuarie 2016	Relația cu adulții, trăsături de caracter, gestionarea dorințelor	Internet
5	• Burtica elefantului	Februarie 2016	Relații de grup, înlocuirea recompenselor obiectuale cu unele sociale (apreciere, stimă și statut)	Internet
6	• Culorile	Martie 2016	Relații cu sexul opus, stimă de sine, agresivitate fizică	I. Drugas / pag. 193-195
7	• Oul din cuibar	Aprilie 2016	Relații de grup, acceptarea necondiționată de sine, trăsături de caracter, diferența dintre presupuneri și realitate	I. Drugas / pag. 185-187
8	• Povestea unui strop de ploaie	Mai 2016	Relația cu persoanele cu dizabilități, acceptarea de sine, empatizarea cu	I. Drugas / pag. 197-198

			celălalt	
9	• Ghetuțele albastre	Iunie 2016	Dezvoltare emoțională – fobie școlară, adaptare la mediul școlar	I. Drugas / pag. 227-229

▪ **REZULTATE AȘTEPTATE:**

- însușirea / dezvoltarea unor abilități dezirabile în relaționarea cu propria persoană și cu persoanele din jur;
- creșterea nivelului interacțiunilor în plan socio-educational și afectiv, între preșcolari / elevi;
- o bună colaborare între profesorul logoped, personalul didactic și preșcolarii / elevii grupului țintă;
- asigurarea suportului material necesar desfășurării acțiunilor instructiv–educative;
- dezvoltarea spiritului cooperativ și de lucru în echipă;

▪ **PROMOVAREA ȘI MEDIATIZAREA PROIECTULUI:**

- la ședințele cu părinții elevilor din grupul țintă al proiectului;
- în cadrul schimburilor de experiență, a cercurilor pedagogice;
- în cadrul seminariilor unor simpozioane județene sau naționale;
- pe site-ul www.didactic.ro;

▪ **EVALUAREA IMPACTULUI:** (cadre didactice, elevi, părinți)

- schimburile de impresii/observații între cadrele didactice de la grădiniță și școală;
- chestionarele aplicate beneficiarilor direcți și indirecti (date centralizate, prelucrate și interpretate de prof. logoped);
- interpretarea desenelor / produselor realizate de copii;
- articolele și fotografiile publicate în revistele instituțiilor partenere.

Bibliografie:

- Drugaș I. Bîrle D., Bonchiș E., Decsei-Radu A., Bonchiș L., Ilisie C., Educăm și vindecăm prin ... povești, Editura Universității din Oradea, 2008;
- Filipoiu S., Basmul terapeutic, Fundația Culturală Forum, Cluj-Napoca, 1998;
- Mitrofan I, Buzducea D., Psihologia pierderii și terapia durerii, Editura Sper, București, 2002;
- Internet.

INSTRUMENTE ȘI TEHNICI DE INTERVENȚIE, UTILIZATE ÎN DEFINIREA NIVELULUI DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN EDUCAȚIA TIMPURIE

NEGREA PAULA, PROFESOR CONSILIER -TRANSYLVANIA COLLEGE

Încă din vremuri străvechi, Socrate a demonstrat că stilul lui care încuraja activarea gândirii și interogarea verbală, dialogul activ, menținea copiii implicați în procesul de instruire, promovând un sentiment de comunitate la nivelul grupului, ceea ce era un stimulent și un ajutor în procesul de învățare. de noi achiziții. Procesul educațional era centrat pe stilul interogativ, orientarea spre dialog și explorare.

Astăzi se pune un accent pregnant pe procesul de învățare prin explorare și descoperire, pe stimularea și folosirea la maxim al potențialului socio-emoțional al copilului, pe utilizarea celor mai oportune metode și strategii, care să-i ofere suportul în dezvoltarea tuturor proceselor cognitive (gândire, memorie, limbaj, capacități volitive, etc)

Lucrarea își propune o prezentare a unor tehnici originale de abordare a copilului în etapa de educație timpurie, care pot fi utilizate atât în activitățile de la clasă, cât și ca intervenție în definirea nivelului de competențe socio-emoționale la vârsta preșcolară. Jocul fiind la această vârstă activitatea dominantă, tehnicile și instrumentele prezentate, sunt pârgii ce determină o integrare mai facilă la condiția umană, punând bazele personalității copilului, capacității de cunoaștere, comunicare, expresia și emanciparea comportamentelor.

La vârsta preșcolară, identificăm o dezvoltare accelerată în planul fizic, psiho-socio-emotional. Între aceste planuri, există o strânsă interdependență, fiecare, accesând resursa celuilalt. Studiile arată că experiențele emoționale și sociale se dezvoltă simultan cu mecanismele cognitive care devin mai complexe în perioada preșcolară, și pentru o înțelegere completă, dezvoltarea copilului trebuie să fie privită atât din perspectiva dezvoltării socio-emoționale, cât și a celei cognitive

1. Cum arată emoțiile pentru un preșcola

La o vârstă de 3 ani, copilul este capabil să recunoască și să denumească diferite emoții și în mod implicit și expresivitatea acestora. Dacă la această vârstă el poate identifica bucuria, furia, frica, tristețea, la vârsta de 5-6 ani, acesta este capabil să recunoască și să exprime dar și internalizare, emoții mai profunde, cum ar fi rușinea, jena, vinovăția.

Astfel, fiind expus la diverse experiențe în care să-și exerseze identificarea și expresia emoției, el își va dezvolta progresiv limbajul emoțiilor și va fi capabil să :

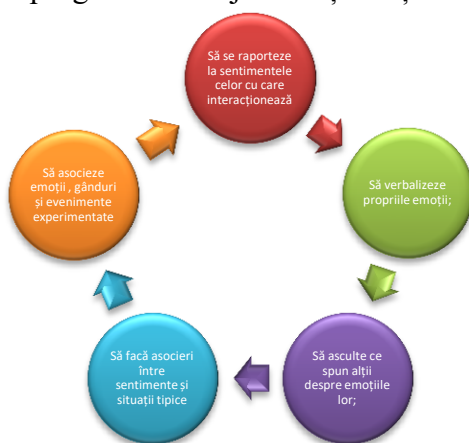

Fig. 1

Dezvoltarea graduală, a copiilor, integrează prin conversațiile cotidiene diferite emoții, fie la grădiniță în activitățile de la clasă de lectură și interpretare de roluri, discuții, evenimente, experiențe personale împărtășite, fi acasă, în dinamica familiei. Prin aceste interacțiuni, dezvoltarea socio-emoțională progresivă este evidentă, în sensul că acesta, își dezvoltă foarte mult competențele lingvistice, (selectează contexte, asociază emoții cu stuații concrete, învață să-și înțeleagă propriile sale emoții și sentimente și cum se antrezează gândurile. Setul de abilități care ajută individul să-și atingă scopurile personale în interacțiunile sociale, menținând în același timp relații pozitive cu ceilalți, reprezintă competența socială (Saarni, 1999).

Astfel, jocurile de grup, expunerea la roluri, comportamente imitative în cadrul jocului de jol, lecturacul personajelor diverse și conversațiile, exercițiile de imagerie, exprimarea prin formă și culoare, vin ca sprijin în înțelegerea mecanismelor psihologice, care asociază gânduri, emoții, cuvinte, sentimente. Jucându-se imaginative împreună, copiii își dezvoltă abilități de rezolvare în comun a problemelor de planificare și de urmărire a scopurilor, produc idei mai multe și mai variate, își dezvoltă capacitatea de concentrare, de empatie, observă alte perspective a lumii sociale.

Prin joc, copiii își construiesc prieteni imaginari, sunt mai cooperanți fiind expuși la diverse situații de învățare și exersare a comportamentelor sociale. În joc se pot observa și deficitele în dezvoltarea abilităților sociale. Prin urmare, jocul este un reper pentru intervențiile timpurii, pentru rezolvarea acestor deficite.

Dezvoltarea copilului trebuie să fie privită atât din perspectiva dezvoltării socio-emoționale, cât și a celei cognitive.

3. Exerciții și tehnici de evaluare și exersare a abilităților socio-emoționale

Exerciții : 1.-Identificare de emoții și sentimente, (Fig.2)

Copilul este capabil să asocieze propriile emoții, semnificații, gânduri și sentimente, Asociază culoarea cu fiecare emoție înțeleasă, internalizată.

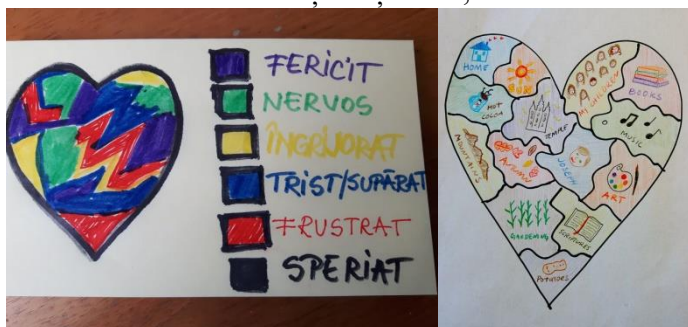

Fig. 2

2. "Sentimente, gânduri, emoții" (Fig.3)

Copilul identifică arii de interes, medii în care s-a identificat cu emoții pozitive și negative, persoane cu care a interacționat care i-au generat sentimente, gânduri, emoții, memoria senzorială, etc

3."Piesa de muzeu"- exercițiu în care copilul este expus să diferențieze stări și expresii faciale, ca manifest al emoțiilor.

Li sunt prezentate imagini dintr-o galerie de muzeu, în care elementele expuse reprezintă statuiete care sunt semnificația mai multor expresii, pe care copilul ar trebui să le sesizeze și să le internalizeze

Fig 3.

4. “Camera magică”- exercițiu prin care preșcolarul învață să-și conștientizeze emoțiile și să găsească mecanisme de gestionare pentru emoțiile negative (furia, tristețea, mânia, etc)

Chiar și la vârsta preșcolară, exercițiile de imagerie dirijată, oferă suportul pentru refularea în fața emoțiilor mai greu controlabile, cum ar fi furia, mânia, tristețea, dezamăgirea. Copilul este orientat spre recunoașterea emoțiilor negative și ajutat să-și construiască un refugiu, în care să se regasească mai liniștit .El își construiește o cameră imaginară, în care își activează memoria senzorială, vizuală sau episodică (o construiește cu culorile și aromele preferate , unde regasește lucrurile de care este atașat, perne moi, texturi colorate, etc.

2. Desenul, instrument și mecanism de identificare și de dezvoltare socio-emoțională în educația timpurie

O altă formă de dezvoltare și promovare a abilităților psiho-socio-emoționale este jocul cu forme și culoare. Desenul și relația sa cu dezvoltarea copiilor a fost unul dintre domeniile de interes pentru mulți cercetători, inclusiv terapeuți, istorici, educatori și psihologi, această abordare fiind urmărită încă din secolul al XIX-lea (Lowenfeld & Brittain, 1987).

Copiii dezvoltă idei prin explorarea mediului și interacționează iar ca mijloc de comunicare, pot experimenta desenul, reper al aspectelor psihologice. Există o relație foarte strânsă între desen și comunicare, relație care a fost evidențiată în foarte multe studii, iar idea centrală, este că aspectele legate de desen, de structura grafică pe care o redă copilul, sunt expresia dezvoltării acestuia, prin semnificațiile pe care le generează, ideile, fovele, culorile, contrastele etc.Desenul folosit ca mijloc de comunicare, redă aspecte legate modul în care copilul dă sens experiențelor sale, astfel fiind folosit la vârsta preșcolară pentru a dezvolta abilitățile de comunicaare. De exemplu:

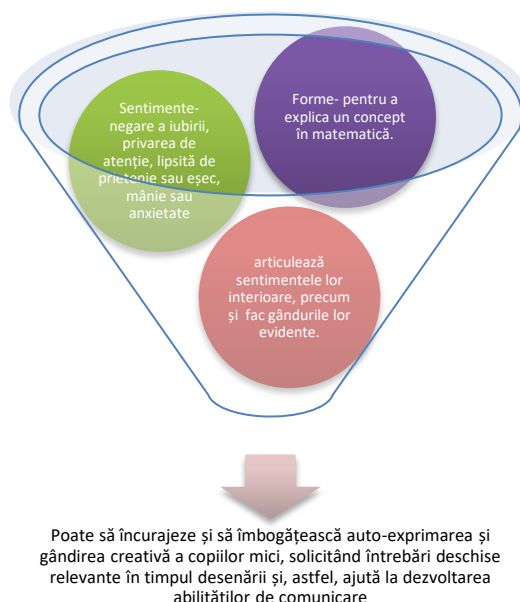

Fig. 4

Desenul îi ajută pe copii să înțeleagă simbolurile, semnele și reprezentările care ulterior devin esențiale în întâlnirea lor cu semne și simboluri în casă și școală (Matthews, 2003), ceea ce înseamnă că, copiii utilizeazăsemne și simboluri ca bază pentru dezvoltarea limbajului lor

.Matthews a subliniat că atunci când copiii încep să deseneze și să picteze, încep o călătorie intelectuală, care cuprinde aspect muzicale, lingvistice, matematice și estetice.

Desenul ca dezvoltare emoțională oferă copilului posibilitatea de a-și exprima și controla sentimentele interioare. Raportându-ne la anumiți indicatori, putem identifica starea emoțiilor acestora, lumea interioară, sentimente și informații legate de statutul său psihologic și de stilul interpersonal.

Desenul ca dezvoltare socială- copiii arată și vorbesc despre desenele lor cu prietenii și adulții din jurul lor și acest lucru le construiește competența socială. o dovadă că au nevoie să facă parte din domeniul social., iar interacțiunile de calitate ale acestora cu părinții, cu adulții sau cu colegii lor, au un impact deosebit asupra învățării lor la nivel psiho-social.

Desenul ca terapie- desenul are o funcție terapeutică în viața copiilor, în special în sfera celor care ar avea mai mult nevoie de suport în gestionarea emoțiilor, în identificarea și manifestarea lor. Folosind arta ca formă terapeutică, copiii își pot identifica și exprima stima de sine, emoțiile, competența socială și pot scoate la iveală lucruri nerostite sau nesesizate, fiind mai bine exprimate prin culoare și forme, decât în vorbire. Astfel, manifestarea cu ajutorul desenelor, face accesibilă rezolvarea de probleme identificate prin această metodă. Foarte multe elemente esențiale se pot extrage din formele de manifestare ale copilului, care își folosește limbajul propriu, pentru a transmite nevoile, dorințele, fricile și îngrijorările. Etc.

Exemple de exerciții de dezvoltare socio-emoțională:

1. "Cât de multe știi despre mine"? (Fig.5)

-Identifică emoții și sentimente, despre propria persoană, asociind obiecte, persoane, evenimente, culoare.

Fig. 5

2. "Mama mea" -Folosind ca model una din lucrările lui Klimt, copilul realizează prin culori și forme, relația pe care el o percepe în raport cu mama.

Fig 6.

3. **“Pisica familiei noastre”**- chiar dacă copilul nu are acest animal de casă, el este pus în fața acestei sarcini, pentru a se conecta mai ușor la familia de apartenență și pentru a-l ajuta să identifice în mod plăcut aspecte legate de relațiile din familie, modul în care acesta se conectează la membrii, cum reușește să extragă din context, sentimente, emoții, gânduri, etc.(Fig. 7)

Fig. 7.

4. **“Ochiul magic”**- Copilul este pus în situația de a-și dezvolta observația, prin

faptul că desenează un ochi, care observă ce se întâmplă cu el în diferite situații (la grădiniță, acasă în familie, în grupul de apartenență). Ochiul observă emoțiile pozitive dar și cele negative, manifestate în diferite contexte. (Fig. 8)

Fig. 8

5. **“Cum mă simt astăzi”**-Culori, expresii și semnificații(Fig 9)

Fig 9

6. "Pe ce scaun prefer să mă așez astăzi"- un exercițiu prin care copilul este pus să-și exerseze emoțiile și sentimentele, să și le canalizeze spre emoții pozitive, pe care să le susțină prin comunicare, să le exprime prin formă, contraste și culoare (de noi depinde cum ne facem ziua) (Fig.10)

Fig.10

Bibliografie

Cabin, P., Dortier, J.F.- Comunicarea, Editura Polirom, Iași, 2010

Cândea, R.M., Cândea, D.- Competențele emoționale și succesul în management, Editura Economică, București, 2005

Chelcea, S., Ivan, L., Chelcea, A.- Comunicarea nonverbală: gesturile și postura, Editura Comunicare.ro, București, 2008

Chiru, I.- Comunicare interpersonală, Editura Tritonic, București, 2009 Pânișoară, I.O.- Comunicarea eficientă, Editura Polirom, Iași, 2004 Sayler, S.- Limbajul corpului tău, Editura Curtea Veche, București, 2012

Cathy Malchiodi- The Art Therapy Sourcebook- 2006, Trade paperback

Schaffer, H., R., (2007), Introducere în psihologia copilului, Cluj-Napoca, Ed. ASCR Șchiopu, U., Verza, E. (1997), Psihologia vârștelor. Ciclurile vieții, Ediția a II-a,

ABORDAREA COMPORTAMENTELOR INADECVATE

PROF. ÎNV. PREȘC. NICOLAE ANAMARIA SABINA, G.P.S. „DUMBRAVA
MINUNATĂ” BISTRIȚA

Din păcate multe persoane echivalează disciplina cu pedeapsa (mai ales cu pedepsele corporale). Pedepsele sunt de mai multe feluri în funcție de modul de administrare (sancțiuni verbale, retragerea temporară a unor privilegii etc.). Unele persoane cred că rezolvă o situație problematică pedepsind corporal copiii (bătaie, pus la colț în genunchi, privare de alimente, închiderea copiilor în încăperi întunecoase, etc.), iar cu cât pedeapsa este mai drastică, cu atât vor scădea șansele repetării comportamentului indezirabil de către copil. Este posibil ca pe moment comportamentul indezirabil să fie eliminat din cauza fricii, șansele ca aceste metode să aibă pe termen lung consecințe negative (tulburări emoționale, comportamentale, etc) sunt mai mari.

În identificarea celei mai potrivite strategii de descurajare a comportamentelor inadecvate trebuie ținut cont de mai multe aspecte.

Primul este reprezentat de motivele pentru care copiii nu se comportă adecvat. Acestea sunt extrem de variate: nu știu cum să se comporte (nimeni nu le-a explicat ce se așteaptă de la ei), știu cum să se comporte dar respectivul comportament nu se manifestă constant, vor să atragă atenția asupra lor sau pur și simplu se plictisesc. Dacă copilul nu știe cum să se comporte, dorește să atragă atenția sau se plictisește este suficient să se ignore acest comportament nedorit și să fie reorientat către un comportament adecvat. În cazul în care copilul știe ce se așteaptă de la el și are abilitățile necesare pentru a se comporta așa cum i s-a cerut se poate să i se administreze consecințele (penalizările) sau excluderea.

Alt aspect este reprezentat de gravitatea comportamentului. Dacă un copil manifestă un anumit comportament indezirabil în mod frecvent: de exemplu, îi lovește pe ceilalți copii sau vă sfidează, atunci nu veți putea ignora acest comportament, ci va trebui să administrați consecințele (penalizările) comportamentului sau excluderea.

Al treilea criteriu de care este bine să țineți cont este vârsta copilului. Faptul că un copil de 3 ani vorbește urât pentru a vă atrage atenția este un comportament care poate fi ignorat. Același comportament din partea unui copil de 6 ani, nu mai poate fi ignorat ci trebuie sancționat prin administrarea consecințelor respectivului comportament.

Atunci când se ia o decizie privind strategia cea mai adecvată de disciplinare, nu uitați să luați în calcul pe lângă cele trei criterii, propria experiență cu copilul. Încercați să vă cunoașteți copilul, reacțiile lui și să nu considerați niciodată comportamentele sale nedorite un atac la persoana dumneavoastră.

Fiecare comportament inadecvat trebuie abordat în funcție de contextul în care se manifestă. Doar așa se va putea lua cea mai bună decizie în ceea ce privește metoda de disciplinare aleasă. După cum veți putea vedea, abordarea propusă de noi se bazează

Pedepsele nu sunt metode de disciplinare, sunt metode de control și impunere a puterii, lipsite de valoare educativă. Pedepsele corporale au efect negativ major asupra dezvoltării copiilor și subminează relația adult-copil. Studii realizate pe copiii expuși constant la orice formă de violență (fizică sau psihică), au arătat că sechelele acestor pedepse își pun amprenta asupra comportamentului copiilor și în multe cazuri afectează sănătatea mentală a acestora.

Bibliografie:

- Catrinel A, Ștefan, Kallay Eva, 2011, Dezvoltarea Competențelor Emoționale și Sociale la Preșcolari, Ed. ASCR

DEZVOLTAREA COMPENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROFESOR ÎNV. PREȘC. OLTEAN LOREDANA - GRĂDINIȚA P.P. BUZIAȘ

Competența emoțională a preșcolarilor a fost definită în mai multe feluri, cea mai cunoscută definiție fiind cea oferită de Denham: „Competența emoțională = abilitatea de a înțelege, exprima și regla emoțiile.”

Atunci când competența emoțională este optim dezvoltată, cele trei abilități sunt interdependente și acționează împreună într-un mod integrat.

Dezvoltarea competențelor emoționale ale copiilor este importantă din următoarele motive:

1. pentru interacțiunea și formarea relațiilor cu celelalte persoane (ex.: interacțiunea plină de succes a copilului cu celelalte persoane depinde de abilitatea lui de a înțelege o situație emoțională dată, cât și de abilitatea de a acționa adecvat la aceasta);
2. are implicații pe termen lung în adaptarea copiilor la grădiniță și la școală, precum și în relaționarea cu colegii; copiii care înțeleg emoțiile și modul în care acestea sunt exprimate vor fi capabili să empatizeze cu ceilalți copii care experimentează emoții negative și să le comunice anume ce simt; apoi, copiii care sunt competenți din punct de vedere emoțional sunt priviți de colegi ca parteneri de joc mai buni și mai distractivi, sunt capabili să utilizeze expresivitatea lor pentru a atinge scopuri sociale, sunt capabili să răspundă adecvat emoțiilor colegilor în timpul jocului și, ca urmare, vor fi capabili să se adapteze mai ușor la mediul preșcolar;
3. disfuncțiile apărute în dezvoltarea emoțională reprezintă un precursor al problemelor de comportament apărute în copilăria timpurie și cea mijlocie

Cum își dezvoltă copiii competența emoțională?

Studiile de specialitate arată că relațiile dintre copii și adulți contribuie la dezvoltarea competențelor socio-emoționale ale preșcolarilor deoarece relațiile copil-părinți și copil-educatoare sunt relaționate cu dezvoltarea unor abilități de interacțiune cu copiii de aceeași vârstă, dezvoltarea emoțională, autoreglarea și competențele de adaptare la școală.

Relațiile copiilor cu adulții sunt predictorii comuni ai dezvoltării unor probleme de comportament și psihopatologici. De exemplu, modalitatea de interacțiune dintre mamă și copil justifică 10% sau 15% din problemele de comportament apărute în copilărie. Un anumit tip de psihopatologie în exprimarea emoțiilor poate fi determinat de măsura în care adulții facilitează sau descurajează exprimarea emoțiilor specifice. Deci, experimentarea exagerată sau lipsa experimentării unor emoții de către copil poate dezvolta riscul apariției psihopatologiei, ce se va manifesta în diferite moduri, în funcție de emoție.

În perioada preșcolară copiii sunt „cunoscători sociali activi”, care înțeleg cauzele emoțiilor și comportamentelor celorlalți. Ca urmare, înțelegerea cognitivă a copiilor, în ceea ce privește reacțiile părinților la propriile emoții, poate media efectele pe care variabilele parentale le au asupra propriei competențe emoționale.

Emoțiile negative și pozitive exprimate de adulți (în special părinți) și modul de reglare al acestor emoții sunt relaționate cu competența emoțională a copiilor.

Adulții (părinți, educatori) sunt cei care contribuie la dezvoltarea competenței emoționale a copiilor, prin ceea ce se numește socializarea emoțiilor.

Această socializare a emoțiilor copiilor se face prin trei modalități:

- prin reacțiile avute la emoțiile exprimate de copil;
- prin discuțiile despre emoții;
- prin exprimarea emoțiilor propriilor emoții.

Câteva activități care au ca scop dezvoltarea competențelor socio-emoționale la preșcolari ar putea fi:

“Roata emoțiilor”

Grupa : mare

Tema : „Roata emoțiilor”

Scopul: Conștientizarea, exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor.

Obiective operaționale:

- să identifice emoțiile pe baza imaginilor prezentate;
- să exprime corect emoția observată;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Materiale: „Roata emoțiilor”-un cadran confecționat din carton, împărțit în 6 părți egale;

Desfășurarea activității:

Se prezintă copiilor roata emoțiilor și li se explică că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, pe rând, câte un copil va învăța săgeata roții și când aceasta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații când s-a simțit în acest fel.

Concluzii:

Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare;
- achiziționează cuvinte care denumesc emoții;
- realizează diferența între emoții pozitive și emoții negative.

Mă plac cum sunt – te plac cum ești

Grupa : mare

Tema : „Mă plac cum sunt- te plac cum ești ”

Scopul: Dezvoltarea abilității de acceptare și înțelegere a perspectivei altora.

Obiective operaționale:

- să descopere că fiecare lucru are rostul lui cu ajutorul cântecului;
- să descopere diversitatea și diferențele dintre oameni, pe baza activității;
- să se accepte pe ei înșiși așa cum sunt;

Metode/strategii: conversația, explicația, observația,descoperirea, exercițiul, turul galeriei

Resurse materiale : Tablou cu căpșuna din poezie, foi, creioane colorate

Desfășurarea activității :

1.Copiii vor cânta cântecul “Tot ce e pe lume”. Li se explică copiilor faptul că toate lucrurile au rostul lor.

2. Se descoperă tabloul cu Căpșuna din poezia de mai jos.

Se recită poezia, „ Căpșuna” de Daniela Crăsnaru:

„O căpșună cu pistrui / Și cu fes micuț verzui /Se plângea că, de la soare / Toți pistruii-i cresc mai tare/Și că are mult necaz / Că-i prea roșie-n obraz./ Și pân’să răsără luna / Se tot văicărea într-una: / Of și vai, fir-ar să fie/De ce n-am precum ciuperca / Pe căpșor o pălărie?”

3. Se va purta o discuție cu copiii pentru stabilirea problemei cu care se confruntă personajul: Căpșuna este nemulțumită de aspectul ei fizic; stabilirea faptului că oamenii sunt deosebiți, nu sunt la fel ca aspect, etnie, religie și că fiecare om are ceva bun și frumos, deci calități.

4. În activitatea „Mă plac așa cum sunt”, vom încerca să spunem ceva bun și frumos despre Căpșună pentru a o ajuta să-și schimbe părerea despre ea. Se scot în evidență calitățile și importanța Căpșunei în alimentație: este roșie, zemoasă, dulce, gustoasă, are vitamine.

5. Copiii se împart în două grupe:

- Grupa „Căpșunilor mulțumite” desenează Căpșuna de culoare roșie, cu pistrui, cu fes micuț, verzui.

- Grupa „Căpșunilor nemulțumite” desenează Căpșuna verde, cu pălărie ca a ciuperci.

6. Turul galeriei

Lucrările se afișează pe un panou pe două coloane, în funcție de sarcina pe care au realizat-o copiii.

Se analizează lucrările pentru a se evidenția faptul că, așa cum este în realitate căpșuna arată mai bine:

- Are de ce să fie nemulțumită căpșuna?

- Ce credeți că s-ar întâmpla dacă ar avea pălăria ca a ciupercii? (razele soarelui n-ar mai ajunge la ea, nu s-ar coace, n-ar fi bună de mâncat).

- Voi cum ați proceda dacă ați fi în locul căpșunii?

Se stabilește împreună cu copiii că, fiecare persoană are calități.

Evaluare : Se fac aprecieri asupra modului cum au reușit să rezolve probleme, cum au desenat, cum s-au comportat copiii pe parcursul activității.

Se scoate în evidență necesitatea de a accepta diversitatea și diferențele dintre oameni, de a ne accepta așa cum suntem.

“Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Grupa : mare

Scopul activității: Descoperirea avantajelor evitării furiei și a omportamentului agresiv în cazul necesității rezolvării de probleme.

Tema : Consecințele comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme.

Obiective operaționale:

- să identifice consecințele negative ale comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme pe baza poveștii;

- să descopere alternativele existente în locul furiei și a comportamentelor agresive utile în rezolvarea problemelor cotidiene.

Materiale folosite : povestea terapeutică:

“Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Metode și procedee: conversația, explicația. povestirea.

Desfășurarea activității:

Se citește copiilor povestea terapeutică “Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”.

Copiii o repovestesc și apoi sunt întrebați care dintre veverițe cred ei că a procedat bine și a reușit să-și rezolve problema.

Cum au procedat celelalte?

Au reușit ele să rezolve ceva prin modul în care s-au comportat?

Se discută pe marginea poveștii despre comportamentul celor 3 veverițe, iar apoi preșcolarii vor da exemple de situații similare din viața de zi cu zi.

Evaluare:

Se reactualizează cunoștințele dobândite

- copiii enumeră consecințele negative ale comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme
- copiii enumeră alternative ale comportamentului agresiv utile în rezolvarea de probleme.

Concluzii:

Prin această activitate preșcolarii descoperă avantajele evitării furiei și a comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme.

BIBLIOGRAFIE:

Adina Botis, Loredana Mihalca, - Despre dezvoltarea abilitatilor emotionale si sociale ale copiilor, fete si baieti, cu vârsta pâna în 7 ani - Ghid pentru cadrele didactice din învățământul prescolar, editura Alpha MDN, 2007

Băban Adriana, Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, Editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Collett Peter, Cartea gesturilor, Editura Trei, Bucuresti,2003.

DEZVOLTAREA CAPACITĂȚII DE ACCEPTARE A DIVERSITĂȚII ȘI RECUNOAȘTEREA VALORII FIECĂRUI MEMBRU AL GRUPULUI, CU AJUTORUL UNEI ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ, ADRESATĂ PREȘCOLARILOR

PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR OPREA DANA CASIANA
GRĂDINIȚA "PARADISUL PRICHINDEILOR", CLUJ-NAPOCA

Activitatea de dezvoltare socio-emoțională a fost concepută pentru grupa mijlocie și vizează auto-valorizarea, dezvoltarea capacității de acceptare a diversității și valorizarea celorlalți membri ai grupului.

Scenariul acesteia debutează cu identificarea câtorva caracteristici fizice pe care copiii le pot observa cu ajutorul oglinzii, fiind mult mai ușor pentru ei să remarce asemănările și deosebirile din punct de vedere fizic mai ales la nivelul vârstei de 4-5 ani corespunzătoare grupei mijlocii. Folosind acest exercițiu am vrut să remarc dacă sunt copii care întâmpină dificultăți în perceperea propriei imagini în urma reflectării ei în oglindă, dar am dorit în același timp să își aprecieze propriile caracteristici fizice dar și caracteristicile celorlalți.

Am trecut apoi la povestirea "Măgăruș-Urechiuș" în cadrul căreia am prezentat povestea unui măgăruș care nu se simțea confortabil cu felul în care arăta, dar nu era mulțumit nici de propria persoană și decide să caute ajutor în jur. Sfaturile pe care le primește nu sunt cele mai bune, ba mai mult, fiecare dintre prietenii lui încearcă să îl facă să semene cu ei, nu îl încurajează să rămână așa cum e. După tot felul de evenimente nefericite prin care trece datorită încercărilor de a semăna cu altcineva, vrăbuiuța îi dă cel mai bun sfat. Cea care îl salvează de tristețe este o fetiță care apreciază la el chiar ceea ce el detesta.

Copiii verbalizează conținutul informațional care vizează competențele specifice urmărite, iar la final fiecare copil primește câte o diplomă prin care se sumarizează calitățile văzute de colegi.

PROIECT DE ACTIVITATE

GRUPA MIJLOCIE

ARIA CURRICULARĂ: EDUCAȚIE PENTRU SOCIETATE

DOMENIUL: DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ

TEMA ACTIVITĂȚII: „MĂGĂRUȘ - URECHIUȘ” – Povestire

DURATA: 30 MINUTE

COMPETENȚE SPECIFICE: - Auto-valorizare;

- Dezvoltarea capacității de acceptare a diversității;

- Capacitatea de valorizare a celorlalți membrii ai grupului;

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Acceptarea și tolerarea diferențelor.

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Să enumere propriile caracteristici fizice, folosindu-se de oglindă;
- Să numească asemănări/diferențe fizice între ei, folosindu-se de imaginile proprii din oglindă;
- Să exprime plăcerea/neplăcerea de a se privi în oglindă, verbalizând dacă le place sau nu ce văd acolo;
- Să repovestească diferite fragmente care i-au impresionat, pe baza întrebărilor, insistând asupra stărilor emoționale experimentate de personaje;
- Să identifice personajele care i-au dat sfaturi bune măgărușului, folosind succesiunea imaginilor;
- Să numească momentul/întâmplarea/personajul din poveste care l-a făcut iar fericit pe măgăruș, folosindu-se de imagini;
- Să numească însușiri proprii pe care ar vrea să le schimbe la propria persoană, folosind oglinda;
- Să enumere aptitudini/abilități deosebite ale colegilor, în vederea acordării diplomelor;
- Să numească emoția trăită de propria persoană atunci când colegii le-au verbalizat abilitățile.

STRATEGII DIDACTICE

METODE ȘI PROCEDEE DIDACTICE: explicația, conversația, problematizarea, jocul de rol, exercițiul.

METODE ȘI TEHNICI DE LUCRU (CONSILIERE): brainstormingul, problematizarea, punerea în situație, argumentarea;

MIJLOACE DIDACTICE: oglinda, cartea cu povestirea și imaginile, diplome pentru cel mai bun la/în...

FORME DE ORGANIZARE A ACTIVITĂȚII: frontal, individual.

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUTUL ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE METODE ȘI TEHNICI ÎN CONSILIERE	EVALUARE
Momentul organizatoric	Se creează condiții optime pentru desfășurarea activității.	Conversația	
Captarea atenției	Se prezintă materialul surpriză (oglanda) care este acoperită, așezată pe o tăviță.	Conversația	Observarea comportamentului nonverbal
Reactualizarea cunoștințelor	<p>Am sub eșarfă un obiect-surpriză, iar voi trebuie să ghiciți ce ascund eu.....</p> <p>Copiii încearcă să ghicească și apoi descoperă oglinda cu care s-au mai jucat și altă dată.</p> <p>Sunt chemați pe rând, să se privească în oglindă și să spună ce văd, referindu-se la caracteristicile lor fizice: culoarea ochilor, a părului, lungimea părului, faptul că sunt fete sau băieți.</p> <p>Se aleg două fete și sunt întrebat ce au asemănător? Ce au diferit?</p> <p>Se insistă asupra faptului că au asemănător faptul că sunt fete, dar una are părul galben, cealaltă părul negru.</p> <p>Copiii sunt întrebați dacă putem spune că cea cu părul galben e mai frumoasă?</p> <p>Se insistă asupra diferitelor categorii descoperite: fete, băieți, copii blonzi, bruneți, cu ochi albaștri...se subliniază asemănările și deosebirile, deci suntem și la fel dar și diferiți. Sunt întrebați dacă putem spune dacă cei cu păr blond sunt mai frumoși, sau dacă fetele sunt mai frumoase, subliniindu-se faptul că fiecare e frumos în felul lui.</p> <p>Sunt întrebați apoi dacă le-a plăcut ce au văzut în oglindă când și-au văzut propriul chip.</p>	<p>Conversația</p> <p>Exercițiul Brainstorming,</p> <p>Problematizare</p>	Evaluare orală
Anunțarea temei și a obiectivelor	<p>Vor fi anunțați că o să facă cunoștință cu un animaluț care nu era deloc mulțumit cu felul în care arăta și dorea tot timpul să se asemene cu altcineva.....</p> <p>Sunt rugați să asculte cu atenție și să se gândească în timpul povestirii cum se simțea personajul de care vom vorbi.</p>	Exercițiul Brainstorming, Problematizare	Observarea comportamentului nonverbal
Prezentarea conținutului și	<p>Măgăruș-Urechiuș</p> <p>Era odată un măgăruș prietenos și simpatic cu urechi lungi și burta rotundă și</p>	Expunerea	Observarea comportamentului

dirijarea învățării	<p>albă, cum sunt toți măgărușii.</p> <p>El avea prieteni: doi cai Murgu și Fulger, cățelul Codiță, oaia Mița, văcuța Vica, căprița Stela, pucelușa Marcela.</p> <p>Într-o zi, când se adăpa în râu, imaginea I se oglindi în apă, unde văzu ce urechi lungi și ridicate are în comparație cu căluțul. S-a întristat atât de tare că nu e așa arătos ca prietenul lui încât nici nu a dorit să mai mănânce.</p> <p>S-a dus la prietenul lui Codiță care era un cățel isteț și l-a întrebat ce să facă. Acesta l-a sugerat să își poarte urechile în jos, așa cum o face el. Măgăruș a plecat fericit crezând că a găsit soluția, dar când s-a întâlnit cu animalele de la fermă toate au început să râdă de el, spunându-i că e caraghios. Și-a dat seama că sfatul nu a fost unul foarte bun și a căutat ajutor în altă parte.</p> <p>Oița Mița l-a sfătuit să își țină urechile lateral, așa cum o face ea, capra, vaca, chiar și fratele stăpânului. Nici acest sfat nu a fost unul potrivit deoarece dar din păcate, și-a agățat urechea și s-a rănit în coasa stăpânului, care stătea atârnată în cui, pe un perete din curte.</p> <p>A cerut ajutorul purcicăi Marcela care nu era foarte inteligentă și care l-a sfătuit să țină urechile în față, pentru că așa le ține și ea și așa este cel mai portivit.</p> <p>Nu a fost potrivit nici acest sfat deoarece măgărușul nu putea privi în sus din cauza urechilor, s-a împiedicat și a dărâmat scara pe care era urcat Nea Marin să vopsească acoperișul și casa. S-a rănit foarte tare, a fost chemat medicul. Acesta l-a dat medicamente, a încercat în fel și chip să îl facă bine, s-a făcut bine dar tot trist a rămas.</p> <p>Sfatul cel mai înțelept a venit de la vrăbiuța Mia care l-a sfătuit apoi să își țină urechile sus, pentru că el nu e nici cățel, nici oaie, nici porc iar urechile lui trebuie să stea sus, ca ale unui măgăruș. Dar el era tot nemulțumit.</p> <p>Într-o zi, a venit o fetiță care l-a spus tatălui ei:</p> <p>”- <i>Tăticule, uite ce măgăruș drăguț! Și ce urechi frumoase are!</i>” Fetița a a fost cea care l-a scăpat de tristețe.</p> <p>Atunci măgărușul a înțeles că este frumos și special așa cum este el, nu are nevoie să caute să semene cu alții. Din acel moment a fost dinou fericit.</p>	<p>Brainstorming,</p> <p>Problematizare</p> <p>Expunerea</p> <p>Brainstorming</p> <p>Problematizare</p> <p>Punerea în situație</p>	<p>nonverbal</p> <p>Observarea comportamentului nonverbal</p>
Obținerea performanței	<p>Se discută despre povești și despre personajele acestora cu ajutorul următoarelor întrebări:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Cine e personajul principal? - Ce nu îi plăcea măgărușului la el? 	<p>Problematizare</p> <p>Punerea în situație</p>	<p>Aprecierea corectitudinii răspunsului</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Cu cine s-a sfătuil el și ce sfaturi a primit? Se enumeră pe rând sfaturile primite de măgăruș. - Au fost potrivite sfaturile date de prieteni? - Cine l-a dat sfatul cel mai bun măgărușului? - Când a înțeles măgărușului că e frumos așa cum e el? - Cine l-a făcut dinou să fie fericit? - Dacă v-ar fi întrebat pe voi, ce sfat ați fi dat măgărușului? - Cum s-a simțit măgărușul la început și cum s-a simțit la finalul povestirii? 	Brainstorming Argumentarea	Evaluarea orală
Asigurarea retenției și a transferului	<p>Vă rog să vă gândiți fiecare dintre voi dacă ați dori să schimbați ceva la voi.....la culoarea ochilor, a părului, etc.</p> <p>Fiecare copil este întrebat individual dacă ar dori să schimbe ceva la el.</p> <p>După răspunsul fiecăruia, sunt provocați ceilalți colegi să spună despre copilul în cauză la ce este cel mai bun. Se alege abilitatea care este verbalizată de cei mai mulți colegi, pentru fiecare copil.</p>	Problematizare Conversația Punerea în situație Argumentarea	Aprecieria corectitudinii răspunsului
Evaluarea performanței	<p>Copiii sunt apreciați pentru răspunsurile bune date și le sunt acordate diplome care se acordă pentru abilitățile pe care ceilalți le verbalizează despre ei.</p> <p>De ex. Mihai primește diploma pentru cel mai bun constructor, abilitate numită de colegi.</p> <p>Fiecare copil este solicitat să exprime cum se simte când colegii îi recunosc abilitățile.</p>	Conversația Punerea în situație Argumentarea	Observarea comportamentului nonverbal Evaluarea orală

BIBLIOGRAFIE:

- “Manual de consiliere școlară” - Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Cluj, Bogorin Elena Veronica și colecti, Editura Risoprint, Cluj-Napoca, 2015;
- „Piramida cunoașterii” – repere metodice în aplicarea curriculumului”, Glava Adina, Lolica Tătaru, Chiș Olga, Chiș Vasile – Editura Diamant, 2014;
- „Consiliere educațională” – ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere, Adriana Băban – Editura ASCR, 2011;
- „Măgăruș-Urechiuș” – Roger Duvoisin, Editura „Cartea copiilor”, București, 2016.

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ ÎN GRĂDINIȚĂ

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR PASCU ANA-MARIA

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR VARGA MARIA

GRĂDINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT „PARFUM DE TEI”

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta. Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, trebuie să învețe cum să facă deosebire între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea, în felul acesta, să răspundă coresponsător.

Educația socio-emoțională are un conținut preponderent social, determinat în mod special de raportarea fiecăruia dintre noi la sine și la societate.

Este o realitate științifică faptul că toți copiii învață comportamentele din interacțiunea cu cei din jurul său. Prin urmare, schimbarea unui comportament al copilului implică în fapt și schimbarea comportamentelor celor din mediul său: educatoarele, profesorii, părinți, colegi sau prieteni. Pentru aceasta este nevoie să ne asumăm responsabilitatea și să intervenim în dezvoltarea abilităților sociale și emoționale ale copiilor; în dezvoltarea competențelor educatorilor și profesorilor, în dezvoltarea competențelor părinților de disciplinare, management educațional și de menținere a stării de bine a părinților. (Sanders, 2003).

Caracteristici ale conținuturilor educației socio-emoționale:

- La nivel macrostructural depinde și derivă din finalitățile educației: ideal educațional, scopuri și obiective educaționale, regăsindu-se în planurile de învățământ, programe școlare, etc.;
- La nivel microstructural se regăsește în conținuturile învățării, obiectivele de referință, operaționale, competențe generale și specifice;
- Se află în interrelație și interdependență cu celelalte componente structurale ale curriculumului educațional ceea ce ne permite să spunem (conform lui M. Ionescu, 2007) că poate fi o componentă a curriculumului educațional;
- Depinde de nivelul de dezvoltare socială al unei țări, culturi etc.;
- Include acțiuni educative formale, nonformale și informale, fiind astfel parte a conținuturilor generale ale educației;
- Cuprinde valori autentice afective și sociale specifice unui tip de cultură;
- Se dezvoltă în funcție de dinamica societății și de progresul științelor, în special al științelor educației;
- Rezultatele obținute în cadrul educației socio-emoționale nu coincid în totalitate cu rezultatele obținute în procesul de educație, dar au influență asupra rezultatelor academice;
- Are influență majoră asupra formării și modelării personalității copilului/elevului.

În ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională putem spune că aceasta vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copiii. În plus, interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jurul lor. Modalități de realizare a educației socio-emoționale în practica didactică din grădiniță. În vederea realizării obiectivelor educației socio-emoționale, a formării abilităților și educării unui comportament corect din punct de vedere socio-emoțional,

educatoarele de la grupele de copii preșcolari pot opta pentru una sau mai multe dintre variantele următoare:

1. Integrarea conținuturilor educației socio-emoționale în toate categoriile de activități de învățare ce se desfășoară în grădiniță. Predarea/învățarea integrată în grădinițele din România, susținută de toate documentele curriculare în vigoare, poate constitui o oportunitate pentru realizarea obiectivelor propuse de educația socio-emoțională.
2. Implementarea unui program la nivel național de educație socio-emoțională a copiilor preșcolar, program structurat pe trei dimensiuni, una de formare, alta de intervenție și a treia de evaluare, a cărui grup țintă să fie copiii preșcolari, părinții și educatoarele.
3. Elaborarea și desfășurarea unor activități opționale la nivelul grupelor, specific domeniului de educație socio-emoțională, având conținuturi specifice.
4. Derularea unor proiecte complementare activităților curriculare, cu accent pe activitățile extrașcolare și de voluntariat, cu accent pe caracterul socio-emoțional, în parteneriat cu școala, părinții și comunitatea.
5. Marcarea unor evenimente din viața copiilor în care sunt introduse elemente ale educației socio-emoționale. Întrucât evenimentele în viața fiecărui copil nu se desfășoară după o planificare anterioară, această strategie poate fi adoptată ocazional.

Dezvoltarea socio-emoțională – vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii. Interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur. Dezvoltarea emoțională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine, crucial pentru acest domeniu. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare.

Educația socio-emoțională cuprinde totalitatea activităților de învățare (conceptul de învățare este înțeles, evident, în sens larg) care conduc la dobândirea experienței individuale de comportare socială și emoțională, la formarea competențelor emoționale și sociale ale individului. Ne referim aici la dobândirea abilităților emoționale (de a înțelege, a exprima și a-și regla emoțiile) și a celor sociale, precum cele de inițierea și menținerea unei relații și integrarea într-un grup (social, profesional, comunitar etc.). Educația socio-emoțională a preșcolarilor reprezintă totalitatea activităților de învățare (termen folosit în sens larg) în care sunt implicați aceștia în vederea asigurării premiselor și condițiilor de apariție și manifestare a comportamentelor sociale și emoționale dezirabile la această vârstă, comportamente care vor reprezenta fundamentul comportamentelor lor sociale și emoționale viitoare, precum și al conduitei lor sociale și emoționale.

Întreaga dezvoltare umană este influențată de procesul de socializare, respectiv de integrarea socială și de identitatea persoanei. Asupra copilului se exercită influențe, mai întâi din cadrul familiei și apoi din grădiniță, într-un mod mai organizat și mai sistematic. Părinții și educatorii constituie factori ce concură în a-i oferi modele de conduită, clișee de apreciere și reacții, opinii și cunoștințe despre tot ceea ce îl înconjoară, uneori bune, alteori nu.

Pentru a asigura dezvoltarea socio-emoțională a copiilor, este necesar ca întreaga noastră activitate la grupă să cuprindă activități, acțiuni sau elemente ale acestora, care să asigure formarea și dezvoltarea la copii a abilităților de interacțiune cu adulții, cu copiii de vârste apropiate, de a accepta și respecta diversitatea, formarea comportamentelor pro-sociale.

În acest context, educatoarei îi revine sarcina de a observa acțiunile și comportamentele copiilor, propriul comportament, să stabilească abilitățile pe care copiii sau chiar educatoarea nu le au formate și care generează comportamente indezirabile la nivelul colectivului de copii sau al fiecărui copil în parte, și să-și proiecteze săptămânal (în cadrul activităților din planificare) acele conținuturi (povești, jocuri, exerciții, tehnici de corectare a

comportamentului) care să vină în sprijinul copilului pentru formarea, corectarea sau dezvoltarea abilităților identificate.

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio-emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Cercetătorii arată că perioada de timp în care o persoană râde, zâmbește, vorbește cu cei din jur este mult mai mare între prieteni decât între persoane care se cunosc mai puțin.

În aceste momente de relaxare se descarcă în organism anumite substanțe chimice numite "endorfine" care întăresc sistemul imunitar. De asemenea, prietenii reprezintă o resursa tampon față de efectele negative ale unor evenimente precum conflicte în familie, divorț, probleme școlare. În aceste situații copiii se distanțează puțin de familie și apelează la prieteni pentru a obține suportul emoțional necesar. Astfel, ei sunt o resursă de învățare în situații pe care un copil nu știe cum să le rezolve. Copiii pot imita comportamentul prietenului atunci când el nu știe ce să facă sau pot cere în mod direct ajutorul (ex. Cum sa construiesc castelul?).

Studiile arată că schimbul de informații și deprinderi se face mult mai eficient între prieteni decât între copii care nu se cunosc deoarece au mult mai multă încredere unul în celalalt și se simt mai puțin vulnerabili atunci când își exprimă dificultățile într-un domeniu. Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioada care este optima din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

Părinții și educatorii, prin activitățile pe care le desfășoară, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale în mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen.

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. În acest sens, putem căuta răspunsuri pentru următoarele întrebări: Cum se comporta copilul? Se separă de părinți fără dificultate? Se agață în mod excesiv de adulți? Își apară drepturile? Manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el? Îi lasă pe ceilalți să îl liniștească atunci când trece prin momente stresante? Mănâncă, doarme, merge la toaletă fără probleme atunci când e departe de casă? Se adaptează ușor la modificările bruște din mediu? Își exprimă furia mai degrabă în cuvinte decât în acțiuni? Acceptă redirectionarea adultului atunci când copilul manifestă comportamente agresive? Nu se retrage excesiv din colectivitate? Manifestă interes pentru activitățile de la grădiniță? Zâmbește și pare fericit majoritatea timpului?

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor?

Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate.

Dezvoltarea abilităților emoționale

Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă una dintre componentele esențiale ale adaptării. Ea este necesară pentru menținerea stării de sănătate mintală și așa cum vom arăta, influențează dezvoltarea și menținerea relațiilor sociale. Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor.

Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică.

De ce dezvoltăm competența emoțională? Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii. Ajută copiii să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți.

În consecință, competențele emoționale se dezvoltă în mare măsură prin practicile de socializare utilizate de către părinți și educatoare (discuții despre emoții, atitudinea față de conflicte, exprimarea / inhibarea manifestărilor emoționale etc.) Mai mult, competențele emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți. De exemplu, empatia reprezintă substratul dezvoltării abilităților de cooperare, de oferire de ajutor sau de împărțire a jucăriilor, comportamente necesare pentru integrarea în grup.

Dezvoltarea abilităților sociale

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. De exemplu, faptul că salutăm sau ne prezentăm persoanelor necunoscute sunt considerate modalități politicoase de a iniția o interacțiune. Deoarece astfel de comportamente sunt percepute ca fiind adecvate, manifestarea lor va fi încurajată și ca atare repetată în contexte similare. În plus aceste comportamente ne ajută să atingem anumite scopuri, în condițiile în care ne permit să inițiem și să stabilim o relație cu altcineva.

Curriculumul pentru învățământul preșcolar, apărut în anul 2008, este la îndemâna educatoarei ca pe parcursul activităților din grădiniță, să fie asigurată dezvoltarea socio-emoțională a copiilor preșcolari. Planul de învățământ, metodologia de aplicare a acestuia, obiectivele cadru, de referință, dar mai ales exemplele de comportamente propuse, sprijină cadrul didactic, în demersul educațional de formare a competențelor socio-emoționale. De asemenea, conținuturile sugerate de acest document pentru realizarea unei educații de calitate în grădinițe, aduce ca elemente de noutate teme de studiu anuale care să creeze contexte de învățare a acestor abilități. Documentul stă la baza proiectării întregii activități de învățare, predare și evaluare din grădiniță.

Obiectivul general al acestuia este dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale copiilor cu vârste cuprinse între 3-6/7 ani, ca premisă a susținerii dezvoltării cognitive a copilului în etapa școlară care urmează.

Obiectivele specifice:

Dezvoltarea abilităților emoționale:

- Să identifice propriile emoții, dar și ale altor persoane, emoții de bază sau asociate, în diverse contexte, pe baza componentei nonverbale;
- Să identifice cauzele emoțiilor;
- Să exprime emoții primare sau complexe;
- Să folosească strategii de autoreglare emoțională.

Dezvoltarea abilităților sociale:

- Să inițieze și să mențină o relație;
- Să se integreze în grup.

Modalitățile prin care se pot realiza aceste obiective sunt diferite activități și jocuri desfășurate la grupă frontal sau pe grupuri mici, pe ateliere, pe centre, cum ar fi: „*Săculețul cu emoții*”, unde copiii vor extrage o imagine și vor spune cum se simte personajul și pot exprima în ce moment din viața lui s-a simțit la fel; „*Cubul emoțiilor*”, „*Albumul cu emoții*”, „*Detectivii*”, se formează 4 grupe de copii, fiecare având o mascotă a echipei care exprimă o anumită emoție, grupul de copii va trebui să găsească mai multe soluții comportamentale pe care trebuie să le realizeze pentru mascota lor să fie: vesel, mai puțin trist, mai puțin furios, mai puțin fricos; „*Prima zi de grădiniță a lui Țupa-Țup*”, se poate desfășura în prima zi de grădiniță, educatoarea citindu-le copiilor povestea, la final se va repovesti împreună cu copiii, apoi se vor face 4 ateliere, fiecare având sarcina de a exprima prin desen, emoțiile prin care a trecut iepurașul în prima zi de grădiniță și cum s-a simțit la finalul zilei după ce și-a făcut prieteni, iar din această poveste copiii vor învăța că atunci când te simți singur, poți să-ți găsești prieteni cu care să te joci și să te simți bine, iar grădinița este un loc în care poți să legi foarte ușor prietenii; „*Florile prieteniei*”, unde copiii învață să inițieze și să mențină o relație, stabilesc relații de prietenie cu un copil și denumesc criteriile personale de alegere a prietenilor; „*Salata de fructe*”, copiii învață să execute comportamentul corect de prezentare și stabilirea contactului vizual și ascultă cu atenție copilul care strigă pentru a putea înțelege mesajul și a executa sarcina; „*Micii reporteri*”, copiii utilizează formulele de inițiere a unei conversații cu un alt copil, stabilesc contactul vizual în timpul interacțiunii, ascultă activ și privesc către vorbitor; diferite jocuri de rol „*De-a doctorul*”, „*De-a magazinul*”, unde copiii exersează stabilirea contactului vizual când interacționează cu un alt copil; „*Să fim prieteni!*”, unde copiii învață să împartă obiectele, jucăriile cu ceilalți copii, identifică emoțiile personajelor în anumite contexte specifice, identifică consecințele sociale ale comportamentului de împărțire.

Alte exemple de modalități de stimulare socio-afectivă a preșcolarilor prin finalități ale proiectelor tematice: expoziții cu lucrările realizate pe parcursul proiectelor, realizarea de albume sau cărțile, portofolii, mini spectacole tematice, concursuri, CD-uri cu poze din activitățile desfășurate pe parcursul derulării proiectelor și discuții pe marginea acestora, pliante, realizarea unor postere, planșe pentru popularizarea activității din proiecte, albume și panouri cu fotografii reprezentând activitățile desfășurate de copii, scrisori ilustrate ale copiilor întocmite în diferite situații, colecții, machete, afișe realizate de copii împreună cu educatoarea pentru a face cunoscute părinților evenimentele pe care le-au pregătit, confecționare de jucării din fructe, legume, alte materiale din natură, materiale reciclabile, pregătirea unor produse culinare, crearea unor povestiri, poezii prin metode interactive de grup, dramatizări, scenete menite să contribuie la educarea artistică a acestora prin interpretarea rolurilor la serbările organizate cu diferite ocazii, valorificarea cântecelor și dansurilor însușite, în cadrul unor spectacole, jocuri de mișcare, jocuri de rol, trasee aplicative, carnavaluri, dansuri tematice, expoziții tematice, realizarea de CD-uri cu acțiunile desfășurate, acțiuni caritabile.

Alte exemple de activități prin care s-a urmărit dezvoltarea abilităților socio-emoționale a copiilor de vârstă preșcolară :

“ Cum mă simt astăzi...”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite

- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

Durata: 10 - 15 minute

Materiale: coli de hârtie, creioane colorate.

Procedura de lucru: Dați-le copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Rugați copiii să deseneze cum se simt (permițeți copiilor să folosească orice culoare doresc). La final discutați desenele împreună cu copiii. Încurajați-i să identifice și să denumească emoțiile desenate.

Observații: Prin această activitate copiii învață: să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare, învață despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu criticați desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Acceptați și emoțiile negative ale copiilor !

“ Roata emoțiilor ”

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective - să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă

- să exprime corect emoția observată

- să eticheteze corect emoțiile prezentate

Durata: 10 - 15 minute

Materiale: „Roata emoțiilor”- un cadran confecționat din carton care are un braț indicator; împărțiți acest cadran în 6 părți egale; prin rotire, brațul indicator se poate opri aleator în dreptul simbolului unei emoții (exemplu: bucurios, supărat, furios, mirat, plictisit, plângăcios) și se va analiza situația dată.

Procedura de lucru: Prezentați copiilor „Roata emoțiilor”, explicându-le că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, câte un copil va învârti săgeata roții și când acesta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel. Precizați că, în cazul în care roata se oprește tot la aceeași emoție, se va roti din nou, pentru a se putea discuta toate emoțiile.

Observații: Prin această activitate copiii învață: să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare, copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții.

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetare corectă a emoțiilor!

“Ne jucăm împreună”

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperare în joc, comportamente prosociale

Obiective - să - și dezvolte abilitățile de cooperare

- să exerseze abilități de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului de așteptare a rândului

- să rezolve prin negociere problemele care pot să apară în grup

Durata: 10 - 15 minute

Materiale: imagini decupate din reviste, lipici , carton

Procedura de lucru: Împărțiți copiii în grupuri de 4 - 5 copii. Împărțiți fiecărui grup imagini

decupate din diverse reviste și lipici. Spuneți copiilor că va trebui să lucreze împreună și să lipească imaginile pe poster. Încurajați copiii să împartă, să - și aștepte rândul, să ofere sau să ceară ajutor.

Observații: Prin această activitate copiii învață: să exerseze comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie, învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți, copiii sunt încurajați să transfere ceea ce învață în jocul cu părinții și în alte contexte(copiii de aceeași vârstă).

*Lăudați copiii pentru comportamentele de cooperare manifestate pe parcursul activității !
Expuneți posterele copiilor în sala grupei sau într-o altă locație unde pot fi văzute!*

Strategii de dezvoltarea a competențelor socio+emoționale în relația educator-copil

Obțineți informații despre activitățile preferate și preocupările copilului . Ascultați ceea ce spun copiii și încurajați să vorbească despre ei înșiși .Transmiteți mesaje verbale și non – verbale consistente . Participați la jocurile copiilor .Oferiți copiilor libertatea de a alege jocurile și descrieți acțiunile lor .Organizați diferite sectoare de joc și puneți copiilor la dispoziție cât mai multe jucării.

Implicați părinții în educația copiilor:

- stabiliți ședințe sau întâlniri individuale
- utilizați carnețele sau telefonul pentru a informa părinții
- organizați activități în care să fie implicați și părinții

Stabiliți o relație de parteneriat cu părinții:

- discutați deschis probleme de comportament împreună cu părinții
- criticați comportamentul copilului și nu copilul
- încercați să obțineți părerea părintelui în legătură cu problema
- orientați-vă pe identificarea unor soluții
- monitorizați împreună cu părintele progresele copilului.

Bibliografie:

- Bocoș, M., (2007), *Teoria și practica cercetării pedagogice*, Cluj, Colecția Științele Educației.
- Bocoș, M., (2009), *Tratat de didactică modernă*, Pitești, Editura Paralela 45.
- Bocoș, M., (2002), *Instruire interactivă, repere pentru reflecție și acțiune*, Cluj, Editura Presa Universitară Clujeană.
- Botiș, A., & Mihalca, L., (2007), *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani*, Alpha, MDM, Buzău.
- Chiș, V. (2005), *Pedagogia contemporană - Pedagogia pentru competențe*. Cluj-Napoca, Editura Casei Cărții de Știință.
- Dumitrana M., (2000), *Dezvoltarea psihică umană*, Editura V&I INTEGRAL, București.
- Glava, A., Glava, C., (2002), *Introducere în pedagogia preșcolară*, Cluj-Napoca, Editura Dacia.
- Ionescu, M., Chiș, V., (1992), *Strategii de predare și învățare*, Editura Științifică, București.

- Ștefan, C., Kallaz, E., (2007), *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
- ***(2008). *Curriculum pentru învățământul preșcolar*, București, Didactica Publishing House.

SUGESTII DE ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE A PREȘCOLARULUI CU CES

PROF.ÎNV. PREȘC. PAVĂL MARIA
GRĂDINIȚA P.P. NR.1 HUNEDOARA

Motto : ‘Prietenul adevărat e cel care mă iubește chiar dacă sunt diferit de el.’(Miruna)

“Abilitățile sociale și emoționale până la vârsta de 6-7 ani sunt principalul predictor pentru performanța și adaptarea școlară. “ (Mircea Miclea)

I Dezvoltarea socio-emoțională a copilului între 3 și 7 ani

II Atașamentul și separarea Copilul se atașează de persoanele cu responsabilități de îngrijire ,indiferent de felul în care este tratat .Atașamentul se formează în copilărie, mai întâi față de părinți și se dezvoltă în cursul vieții prin intermediul relațiilor cu alte persoane.Capacitatea de a acorda și de a căuta protecție este una dintre principalele caracteristici ale unei funcționări sănătoase.Legăturile afective securizante din copilăria mică, copilărie și adolescență de mai târziu determină interesul copilului de a fi deschis spre nou,de a explora. Orice despărțire temporară sau definitivă este percepută în mod negativ.în funcție de personalitatea copilului ca o despărțire de cei dragi.

Atașamentul sigur/ securizant se dezvoltă atunci când copilul are încredere în disponibilitatea părinților și recunoșc în aceștia un sprijin real pentru rezolvarea problemelor sale, ca urmare a faptului că părinții oferă atenție, îngrijire, siguranță stabilă și constantă.

Nerezolvarea eficientă a conflictului dintre atașament și separare poate avea ca efect :

~fie atașamentul ambivalent, astfel copilul va cere atenție tot timpul, ”se va agăța ”, va avea dificultăți în a explora lumea externă.;

~ fie atașamentul evitant care presupune lipsa încrederii copilului că ar putea primi ajutor atunci când îl solicită, astfel se va feri să ceară îngrijire, sprijin.,de teamă să nu fie refuzat.

În ambele cazuri .ca adult va avea un fals EU și nu se va bucura de dragoste și sprijin din partea celorlalți, pentru că nu va cauta acest lucru.

1.2 Anxietatea de despărțire/ separare sau ” frica de singurătate”

De fiecare dată, când copilul trebuie să se despartă de persoanele dragi, de care este legat, trăiește o frică excesivă,.o stare de anxietate..Anxietatea de separare se întâlnește la aproximativ 4% dintre copii și adolescenți.

Anxietatea de separare este un răspuns :

~la experiențe traumatizante (boli, timp în spital, suferințe îndelungate anumite dizabilități. conflicte și certuri în familie etc) ;

~la tipul de temperament (o anumită sensibilitate a copilului, puțin tolerant la frustrare) ;

~la comportamentul hiperprotectiv al părinților ;

~la “greșelile “de educație (incongruența mesajelor din partea părinților, lipsa încurajării și independenței).

1.3Reglarea emoțională O dată cu achiziționarea limbajului,aproximativ în jurul vârstei de 3 ani, copilul poate denumi și recunoaște emoțiile de bază :bucuria,tristețea și furia și pot recunoaște expresiile faciale ale bucuriei, tristeții sau furiei. La 3 ani copilul începe să înțeleagă că evenimentele sunt cele care cauzează emoțiile. Nu ne putem aștepta să înțeleagă

că interpretarea subiectivă și nu situația respectivă provoacă emoția. Progrese semnificative apar între 3 și 5 ani, atunci când copiii pot să-și inhibe acțiunile, să accepte amânarea recompenselor și să tolereze frustrările. Copiii încep să interiorizeze regulile și să se supună acestora, chiar dacă adulții nu sunt de față. Ei încep să folosească mecanisme de reglare emoțională : rezolvarea de probleme, solicitarea ajutorului, îndepărtarea de sursa de stres, implicarea în alte activități.

**Grilă de observare pentru dezvoltarea emoțională a copiilor de 5-7 ani
(adaptare după Catrinel A.Ștefan, Kallay Eva, 2007)**

Competențe emoționale		Aspecte specifice în dezvoltarea competențelor emoționale	Manifestări Indezirabile observate
Trăirea și exprimarea emoțiilor	<p>Conștientizează trăirile emoționale proprii.</p> <p>Transmite adecvat mesaje cu încărcătură emoțională.</p> <p>Manifestă empatie.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Exprimă emoțiile cum ar fi bucuria, furia, tristețea, teamă, dezgustul. • Exprimă mândria și rușinea, verbal și prin gesturi. • Respectă regulile de exprimare emoțională: de exemplu, nu râd când nu este cazul. • Manifestă empatia, verbal, prin afirmații :Și eu m-am lovit, dar mi-a trecut ! 	Completați ...
Recunoașterea și înțelegerea emoțiilor	<p>Identifică emoțiile pe baza indicilor nonverbal.</p> <p>Denumeste emoțiile. Înțelege cauzele și consecințele emoțiilor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Recunoaște expresiile emoționale pentru bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust. • Spune despre sine că se simte bucurios, furios, trist sau speriat. • Înțelege cauzele unei emoții cu ajutor minim din partea unui adult. 	Completați ...
Reglarea emoțională	<p>Utilizează strategii de reglare emoțională adecvate vârstei.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Își orientează atenția către o altă situație sau altă jucărie fără ajutorul unui adult. • Minimalizează importanța unei jucării sau a unui obiect inaccesibil: Mă pot juca cu mingea! 	Completați ...

2. Copiii cu CES. Delimitări conceptuale

Conform Hotărârii Guvernului 1251/2005, cerințele educative speciale (CES) sunt : nevoi suplimentare de educație, coplețire obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și nevoi specifice unor deficiențe sau tulburări. În această sferă se înscriu următoarele categorii de copii :

*cu dizabilități (afecțiuni de vedere, auz, motorii, neuromotorii, psihice etc) ;

*cu tulburări de învățare/comportament/ socioafective(deficit de atenție , hiperchineztezie,disgrafie,dislexie, discalculie, comportament deviant, delicvența juvenilă;

*supradotați cu aptitudini înalte;

*din grupurile dezavantajate pe criterii etnice și lingvistice(minorități, emigranți),socio-materiale(din familii monoparentale, cu venit sub cel minim pe economie, cu părinți care lucrează în străinătate, sau care provin din sistemul de protecție socială), medicale(cu afecțiuni cronice, cu încadrare în grad de handicap/ dizabilitate sau infestați HIV-SIDA)

(Acces la educație a grupurilor dezavantajate,PHARE 2003,Buletin informativ, Nr. 4)

3.Mediul familial Copiii învață comportamentele privindu-i sau observându-i pe ceilalți. Familia este un astfel de mediu în care copilul învață. Mediul familial este determinat de condițiile economice, materiale, de nivelul cultural și comportamental, de nivelul de integrare socială care își pune amprenta pe existența și dezvoltarea copilului.

3.1 Agenții care influențează educația familiei:

- Școala ca factor de progres , joacă un rol foarte important în procesul educativ al comunității. Prin profesorii ei,aceasta deține un mare potențial de acțiune specializată care poate promova educativ și la nivel social.

- Sistemul de asistență socială, deține un loc aparte în educarea familiei și comunității. Prin asistenții sociali instruiți în cadrul unui program universitar de asistență socială, sistemul contribuie la educarea familiei și comunității având ca finalitate influențe benefice în dezvoltarea normală copiilor.

- Biserica poate avea un rol foarte important în educarea comunităților rurale în mod special. Eficiența activității bisericii crește numai dacă este dispusă să-și deschidă canale de comunicare spre școală, sectorul medical și factorii sociali. .

- Organizațiile nonguvernamentale pot să contribuie la schimbarea atitudinii părinților față de copii.

- Mijloacele de informare în masă pot contribui la difuzarea, popularizarea experienței pozitive, pot atrage atenția asupra unor aspecte negative pentru a fi stopate , pot reduce influența unor factori sociali nocivi în activitatea educațională.

4 Educația timpurie acționează asupra copiilor de la naștere până în pragul școlarizării și cuprinde activități vizând: asigurarea medicală ocrotirea și sprijinirea dezvoltării individuale,drumul personal,individualizat al copilului în societate , pentru societate etc.în ansamblul ei,educația în general .

4.1 Educația integrată

Din punct de vedere psihologic prin educația integrată a copiilor cu dizabilități se urmărește la ei dezvoltarea unor capacități fizice și psihice care să-i apropie de copiii ”normali”, implicarea în programe cu caracter recuperator, stimularea potențialului restant ce permite dezvoltarea compensatorie a unor funcții care să le suplinească pe cele deficitare, crearea climatului pentru formarea motivației, pentru activități în general și pentru învățare în special, asigurarea unui progres continuu în achiziția comunicării, creșterea socializării și relaționării cu cei din jur, exersarea unor comportamente adaptative care să faciliteze integrarea socială deplină.

5 Rolul educatoarei/profesorului învățământ preșcolar în educarea copiilor cu CES

5 .1 Stabilirea contactului și construirea unei relații cu părinții . Uneori relațiile dintre părinți și cadrele didactice sunt tensionate.părinții sunt convinși că educatorul le respinge copilul și că acesta e miezul problemei.

Relațiile pe care educatorul le stabilește cu copilul influențează modul în care grupă îl privește, îl primește pe copilul respectiv.Dacă educatoarea are o atitudine pozitivă față de copilul cu CES copiii vor prelua această atitudine.

Colaborarea cu părinții se poate concretiza în:

-oferirea de informații, știri, programe de întâlnire, ședințe;

- activități de împărtășire a informațiilor;
- sprijin colaborativ pentru curriculum școlar;
- colaborarea cu comunitatea grădiniței(voluntari,membrii în comitetul de părinți)

5.2 Managementul clasei Educatoarea trebuie să dea dovadă de claritate, constantă și calm. Direcții în managementul clasei: limbaj respectos; atitudine pozitivă, empatie față de elevi, păstrarea umorului. evitarea situațiilor în care copilul să se simtă jenant, păstrarea unei bune comunicări cu familia.

5.3 Reguli de aur pentru programe de dezvoltare a abilităților sociale

- 1 Încurajează, încurajează, încurajează!
- 2 Spune-i copilului ce are de făcut ,nu ceea ce nu trebuie să facă !
- 3 Începe activitatea cu o secvență în care copilul poate obține rezultate pozitive!
- 4 Acordă-i timp să gândească o soluție alternativă când rezolvă o problemă!
- 5 Facilitează-i/Oferă-i copilului situații cât mai variate de exersare a deprinderii!
- 6 Realizează cercul feed back-ului social !

6 Sugestii de activități pentru dezvoltarea socio- emoțională la preșcolarii cu CES

~ Activitățile în colaborare cu alți copii în cadrul centrelor de interes valorifică diferențele individuale, stimulează dezvoltarea de contacte sociale pozitive cu ceilalți, promovează ghidarea activă a copilului pentru dobândirea competențelor “academice” și dezvoltarea autonomiei personale.

În cadrul întâlnirii de dimineață copiii își exprimă bucuria de a se întâlni, își exprimă sentimentele, verbalizează dorințele personalizate pentru colegii absenți.

Împărțirea jucăriilor cu ceilalți copii la grădiniță crește posibilitatea de a-și face prieteni.

La centrul Biblioteca prin analizarea poveștilor cunoscute din perspectivă emoțiilor copiii își pot conștientiza emoțiile. Ce emoții au trăit personajele atunci când... ? Pune-te în locul lor ! Din ce cauză se simt în acest mod ?

~ Implementarea regulilor clasei și respectarea lor presupune dezvoltarea la copii a abilității de a planifica și de a inhiba un comportament atunci când li se cere sau când se află într-o situație nouă. Ce pot face cadrele didactice?

Creați mai întâi nevoia de regulă și mai apoi oferiți regula!.

Stabiliți regula și consecințele ei împreună cu copiii!

Formulați regula într-o manieră pozitivă !

~ Confectionați marionete triste, vesele, speriate, bucuroase, fricoase, fericite și jucați-vă cu ele !

~ Amenajați în clasă un colț al faimei și expuneți lucrările de care sunteți mândri sau pentru care au fost apreciați!

~ Invitați teatrul de păpuși la grădiniță!

~ Sărbătoriți-le ziua de naștere (sau participați cu ei la zilele colegilor) !

~ Implicați copiii la serbări în roluri care să nu-i obosească sau să le scoată în evidență deficiențele !

~ Desfășurați acțiuni sportive ! E greu să implicăm un copil cu deficiențe motorii în așa ceva dar el poate câștiga” cursa melcilor” sau putem să-l încurajăm când învață să meargă cu bicicleta cu roți ajutătoare .

~ Implicați copiii în acțiuni umanitare de ajutorare a semenilor aflați în dificultate!

A face acte de caritate se învață în timp prin faptul că văd la alții, că îl fac și li se oferă posibilitatea să îl facă. Cultivarea spiritului generozității se poate realiza prin crearea unor activități specifice, facem donații pentru copiii orfani, confectionăm felicitări pentru Crucea Roșie.

~ Participați cu copiii la festivaluri sau concursuri pentru copiii cu CES ! Încurajați-i!

~ Învățați-i jocuri cu caracter de socializare ! De ex: Eu te respect, respectă-mă și tu !

(copiii stau față în față și își dau mâna) Eu te alint.alintă-mă și tu!(copiii mângâie celuilalt obrăjorii)Eu te iubesc ,iubește-mă și tu ! (copiii se îmbrățișează) Să fim prieteni nu e greu ,să fim prieteni tot mereu !(copiii se țin de mâini și le leagănă)

~ Căutați și aplicați jocuri pentru exersarea inteligenței emoționale !

Jocul “Baloane vesele și triste”. După ce se umflă câteva baloane cu ajutorul copiilor, aceștia vor desena pe baloane stări și trăiri emoționale preferate:bucurie, tristețe, furie, mirare, suspiciune, rușine etc. Baloanele se vor arunca în aer. Copii le vor prinde pe rând și se vor identifica cu ele, exprimând toate trăirile. Prin această activitate stimulăm deschiderea copiilor spre joc, creativitatea în exprimare.Au identificat diferite etichete verbale pentru emoții variate. Unii copii au ilustrat prin desen stări emoționale preferate. Dansul baloanelor colorate de la final poate fi trăit cu bucurie și amuzament de către toți copiii.

Activitatea”Pictura emoțiilor” își propune relaxarea copiilor, prin angajare tactil-chinestezică și facilitarea exprimării sentimentelor acestora; conștientizarea trăirilor proprioceptive din timpul experimentării unei emoții. Copiii sub îndrumarea profesorului trebuie să realizeze o dactilopictura(pictură cu degete) reprezentând diferite stări emoționale. Copiii își lasă amprenta creativă și emoțională în lucrările realizate.Culorile alese în pictura emoțiilor, fluiditatea mișcării, tonurile și consistența petelor de culoare pot oferi indicii prețioase privind afectivitatea și calitatea cognițiilor.

Jocul “Teatrul sentimentelor” își propune dezvoltarea calității empatice, prin antrenarea copiilor în exerciții simple de expresivitate corporală(mima,pantomimă) conștientizându-și emoțiile, stimularea unei atitudini pozitive, deschise, cooperante.Copiii experimentează cu plăcere diferite stări emoționale, îmbină cu succes elemente de limbaj verbal cu cele de limbaj nonverbal, “ povestind” despre emoții și sentimente.

Jocul “Cutia pentru supărări, cutia pentru bucurii” dezvoltă vocabularul emoțiilor, dezvoltă controlul emoțional și capacitatea rezolutivă prin antrenarea conduitelor pro sociale și de socializare.Copiii își exprimă verbal o bucurie și o supărare apoi o vor simboliza grafic prin desen.Se vor construi 2 cutii(pălării,coifuri). Desenele realizate vor fi puse în cutii în funcție de ce exprimă.

Toate acestea contribuie la optimizarea comportamentală și maturizarea emoțională a copiilor .

În loc de concluzii:

Dacă copilul cu CES este diferit de ceilalți,nu înseamnă că nu e la fel de valoros!

Dacă avem dificultăți de adaptare a copiilor la regimul activităților din grădinițe/școli, nu suntem singuri în rezolvarea lor!

Este mult mai bine să cerem informații și sprijin atunci când este nevoie decât să evităm copiii cu probleme sau,mai grav, să îi îndepărtăm din grupele/clasele noastre!

Instituirea respectului reciproc ,a relațiilor empatice ca bază a unei colaborări autentice între cadrele didactice, elevi, familie lor și specialiști e un proces complex care cere timp, energie, prudență, adesea mult bun simț și bună credință. E important de menționat că în acest proces nu numai copiii sunt cei care învață, ci și adulții.

Bibliografie: www.didactic.ro ;

“Deschideri Europene”Periodic de didactică, Ed. Axa, nr.1/2006

“Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor.fete și băieți,cu vârsta până în 7 ani”.Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar., 2007

“Revista Învățământul Preșcolar Nr.1-2 /2012,Ed. Arlechin

“Educația pentru nondiscriminare a copiilor cu CES”, Simpozion Internațional, Simeria, Mai 2011,

Ed. CCD Deva ISBN 978-606-8230-03-0
“Consilierea în grădiniță...start pentru viață” MECT, PRET

PROIECT EDUCAȚIONAL "PRIETENIA, UN DAR DE PREȚ"

PROF. ÎNV. PREȘC. PESCARU ELENA- CLAUDIA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ "I. GERVESCU" SĂVINEȘTI

Proiectul are ca scop principal socializarea și schimbul de experiență dintre copiii din cele 5 grădinițe participante, urmărind atingerea tuturor obiectivelor propuse și construirea unei punți de legătură între copiii de aceeași vârstă, dar de etnii diferite, provenind din medii diferite, dar cu dorința de a lega noi prietenii.

În ideea de a obișnui copiii să trăiască în relație cu cei din jur, să-și dezvolte stări afective pozitive, să manifeste prietenie, armonie, ne-am propus să lărgim sfera noastră de prietenie prin încheierea unui parteneriat educațional între preșcolarii din cinci grădinițe diferite. Astfel copiii vor cunoaște aspecte din viața copiilor din altă grădiniță.

Necesitatea colaborării dintre grădinițe rezultă din obiectivul comun pe care-l urmăresc – dezvoltarea personalității copilului.

Colaborarea dintre grădinițe devine astfel, o condiție a realizării dezideratelor idealului educativ.

PROIECT EDUCAȚIONAL "PRIETENIA, UN DAR DE PREȚ"

SCOPUL PARTENERIATULUI:

- Formarea deprinderii copiilor de a cunoaște și a respecta norme de comportare în societate, educarea abilității copiilor de a intra în relație cu cei din jur;
- Educarea trăsăturilor pozitive de voință și caracter, a unei atitudini pozitive față de sine și față de ceilalți;
- Cunoașterea unor noțiuni de istorie, tradiții, folclor care definesc portretul spiritual al poporului român;
- Consolidarea capacității de a trăi emoții pozitive, de prietenie în momentul întâlnirii cu copiii din altă localitate;

OBIECTIVE:

- Să stabilească relații interpersonale cu preșcolarii celeilalte grupe;
- Să participe împreună la diverse acțiuni și activități comune.

DURATA: anul școlar 2016-2017

GRUP ȚINTĂ: grupa mare

grupa mijlocie

grupa mică

RESURSE UMANE: preșcolarii, cadrele didactice, părinții

RESURSE MATERIALE: casete, dischete, poze ale copiilor implicați, CD-URI, planșe, cărți, fișe ilustrative.

RESURSE FINANCIARE : sponsorizări, contribuția părinților.

MODALITĂȚI DE REALIZARE: -dezbatere

-vizite

-concursuri

-activități practice

-programe artistice

-expoziții

EVALUARE :

- Expoziție cu lucrările copiilor, realizate în cele 5 instituții instituții;
- Realizarea unui album cu poze (a unui CD) din timpul derulării activităților;

CALENDARUL ACTIVITĂȚILOR PE PERIOADA DERULĂRII PARTENERIATULUI

Activitatea nr 1

- a. Titlul activității: Eleborarea proiectului educațional "Prietenia, un dar de preț".
- b. Data/perioada de desfășurare: octombrie 2016
- c. Locul desfășurării: Grădinița cu Program Normal "Daniela Cuciuc" Piatra Neamț
- d. Participanți: cadrele didactice implicate
- e. Descrierea pe scurt a activității. Prezentarea și cunoașterea reciprocă a partenerilor; popularizarea parteneriatului educațional în rândul cadrelor didactice din cele cinci unități; trasarea obiectivelor și a activităților care se vor desfășura, identificarea resurselor.

Activitatea nr 2

- a. Titlul activității: "Am plecat să colindăm"
- b. Data/perioada de desfășurare: decembrie 2016
- c. Locul desfășurării: fiecare grupă de copii la nivelul unității
- d. Participanți: preșcolari, cadre didactice, părinți, director.
- e. Descrierea pe scurt a activității: Serbări organizate la nivelul grădiniței, filmarea sau fotografierea acestora și trimiterea de CD- uri grupelor partenere din proiect.

Activitatea nr 3

- a. Titlul activității: "Lumină lină- Tradiții și obiceiuri pascale"
- b. Data/perioada de desfășurare: aprilie 2017
- c. Locul desfășurării: Grădinița cu Program Normal, Săvinești
- d. Participanți: peșcolarii din cele 5 grădinie, cadrele didactice implicate, directorul unității
- e. Descrierea pe scurt a activității: Activitatea se va desfășura sub forma unui cerc de discuții legată de cunoașterea unor obiceiuri creștine specifice sărbătorii Pascale finalizată cu o expoziție cu lucrările realizate de copiii celor șase grupe(trimise cu puțin timp înainte).

Activitatea nr 4

- a. Titlul activității: "Hora bucuriei"
- b. Data/perioada de desfășurare: mai 2017
- c. Locul desfășurării: Grădinița Vaduri
- d. Participanți: peșcolarii din cele 5 grădinie, cadrele didactice implicate, directorul unității
- e. Descrierea pe scurt a activității: activitate muzical- distractivă comună

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO – EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

PROFESOR CONSILIER: PACEARCĂ CONSTANȚA
GRĂDINIȚA "PISICILE
ARISTOCRATE" BUCUREȘTI

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio– emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare.

Cuvinte cheie: inteligența emoțională, emoții, relații, interacțiuni.

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire.

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen, și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioada care este optima din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

Părinții și educatorii, prin activitățile pe care le desfășoară, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale în mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen.

Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. În acest sens, putem căuta răspunsuri pentru următoarele întrebări: Cum se comporta copilul? Se separă de părinți fără dificultate? Se agață în mod excesiv de adulți? Își apară drepturile? Manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el?

Îi lasă pe ceilalți să îl liniștească atunci când trece prin momente stresante? Mănâncă, doarme, merge la toaletă fără probleme atunci când e departe de casă? Se adaptează ușor la modificările bruște din mediu?

Își exprimă furia mai degrabă în cuvinte decât în acțiuni? Acceptă redirecționarea adultului atunci când copilul manifestă comportamente agresive? Nu se retrage excesiv din colectivitate? Manifestă interes pentru activitățile de la grădiniță? Zâmbește și pare fericit majoritatea timpului?

Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă una dintre componentele esențiale ale adaptării. Ea este necesară pentru menținerea stării de sănătate mintală și așa cum vom arăta, influențează dezvoltarea și menținerea relațiilor sociale.

IMPORTANȚA EXPRIMĂRII ADECVATE A EMOȚIILOR

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor.

Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică.

CUM ÎȘI DEZVOLTĂ COPIII ABILITĂȚILE EMOȚIONALE ?

Adulții (părinții, educatorii) sunt cei care contribuie la dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor prin trei modalități:

1.Reacțiile adulților la emoțiile exprimate de copii

Modul în care adulții reacționează la exprimarea emoțională a copiilor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora.

2.Exprimarea propriilor emoții de către adulți

Expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

3.Discuțiile despre emoții

Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții, ajută copiii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

**Exemplu 1:* copiii crescuți de părinți ce promovează discuții despre experiențele relaționate cu emoții este mai probabil că își vor comunica propriile emoții și vor manifesta o mai bună înțelegere a emoțiilor celorlalți.

**Exemplu 2:* copiii crescuți de părinți care sunt adepții ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis, pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora

**Exemplu 3 :* dacă adultul exprimă în mod frecvent emoții negative, copilul va exprima și el aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Competențele emoționale sunt împărțite în 3 categorii:

1.Trăirea și exprimarea emoțiilor

- conștientizarea trăirilor emoționale proprii
- transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională
- manifestarea empatiei

2. Înțelegerea și recunoașterea emoțiilor

- identificarea emoțiilor pe baza indicilor non-verbali
- denumirea emoțiilor (“ sunt bucuroși ” , “ sunt trist ”)
- înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor

3. Reglarea emoțională

- utilizarea strategiilor de reglare emoțională adecvate vârstei

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA EMOȚIONALĂ? Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii .Ajută copiii să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți.

În consecință, competențele emoționale se dezvoltă în mare măsură prin practicile de socializare utilizate de către părinți și educatoare (discuții despre emoții, atitudinea față de conflicte, exprimarea / inhibarea manifestărilor emoționale etc.) Mai mult, competențele

emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți. De exemplu, empatia reprezintă substratul dezvoltării abilităților de cooperare, de oferire de ajutor sau de împărțire a jucăriilor, comportamente necesare pentru integrarea în grup.

Dezvoltarea conceptului de sine

Standard 8: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze cunoașterea însușirilor proprii

Standard 9: Copilul ar trebui să manifeste satisfacție pentru propriile reușite și încredere în sine

Dezvoltarea autocontrolului

Standard 10: Copilul ar trebui să fie capabil să își controleze propriile emoții.

Standard 11: Copilul ar trebui să demonstreze responsabilitate personală

Standard 12: Copilul ar trebui să manifeste independență în acțiunile sale

Dezvoltarea expresivității emoționale

Standard 13: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască și să își exprime corespunzător emoțiile

II.DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIALE

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. De exemplu, faptul că salutăm sau ne prezentăm persoanelor necunoscute sunt considerate modalități politicoase de a iniția o interacțiune. Deoarece astfel de comportamente sunt percepute ca fiind adecvate, manifestarea lor va fi încurajată și ca atare repetată în contexte similare. În plus aceste comportamente ne ajută să atingem anumite scopuri, în condițiile în care ne permit să inițiem și să stabilim o relație cu altcineva. Competențele sociale de bază pe care fiecare om ar trebuie să și le dezvolte sunt împărțite în 2 categorii:

1.Abilități interpersonale

a) Relaționare socială

- interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei
- inițiază interacțiuni cu ceilalți copii
- împarte jucăriile
- oferă și cere ajutor
- își așteaptă rândul
- utilizează formule de adresare politicoase

b) Rezolvare de probleme sociale

- rezolvă conflictele prin strategii adecvate vârstei

2.Abilități intra-personale

- respectă regulile
- tolerează situațiile care provoacă frustrare

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA SOCIALĂ?

Permite copiilor să dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comporta-mente necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de

exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Interacțiunile cu copiii de vârstă apropiată

Standard 1: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive și de respect cu copiii de aceeași vârstă sau de vârstă apropiată

Standard 2: Copilul ar trebui să poată manifesta empatie față de copiii cu care interacționează.

Interacțiunile cu adulții

Standard 3: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive cu adulții

Standard 4: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste încredere și respect în comunicarea cu adulții din anturajul său

Interacțiune în grup

Standard 5: Copilul ar trebui să demonstreze abilități de cooperare în interacțiunile de grup.

Respectarea diversității

Standard 6: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască asemănările și deosebirile dintre oameni.

Standard 7: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste respect față de deosebirile dintre oameni.

Exemple de comportamente privind standardele în dezvoltarea socioemoțională a copiilor de vârstă preșcolară

I. Dezvoltare socială Dezvoltarea capacității de a interacționa pozitiv cu alți copii, îndeosebi cu cei de vârstă apropiată

- să inițieze o activitate specifică vârstei împreună cu alt copil
- să se împrietenească și să mențină prietenia cu cel puțin un copil
- să rămână cu grupul și să nu meargă cu persoane necunoscute
- să interacționeze din proprie inițiativă în contexte diferite cu copii apropiați ca vârstă
- să ofere și să ceară ajutor altor copii atunci când contextul o impune

Dezvoltarea capacității de a interacționa cu adulții cunoscuți

- să se despartă cu ușurință de adulții cu care sunt obișnuiți în situațiile a căror motivație este justificată (cât timp merge la grădiniță, când merge într-o tabără școlară, când părinții lipsesc motivat o perioadă data etc.)

- să își exprime afecțiunea față de adulții cu care s-au obișnuit
- să răspundă la formulele de salut folosite de adulți
- să interacționeze cu ușurință cu adulții familiari din comunitate
- să manifeste încredere și relații pozitive față de adulții din anturaj
- să ceară ajutorul adultului când are nevoie.

Dezvoltarea abilității de a recunoaște, accepta, aprecia și de a respecta asemănările și deosebirile dintre oameni

- să se joace împreună cu alți copii diferiți din punct de vedere al genului, limbii vorbite, etniei sau performanțelor (copiii cu CES)

- să formuleze întrebări despre familia, etnia, limba vorbită, cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți;

- să identifice asemănările și deosebirile dintre persoane după diferite criterii;

- să observe că aceeași persoană poate avea mai multe roluri sociale (de ex: mama poate fi sora cuiva, este soția tatălui, este contabil la locul de muncă, vecină cu cineva cunoscut)

Dezvoltarea capacității de a respecta regulile și de a înțelege efectele acestora

- să urmeze din proprie inițiativă reguli simple
- să își aștepte rândul în diverse situații
- să fie capabil să folosească jocul pentru a explora, exersa și înțelege rolurile sociale
- să anticipeze ce urmează în programul zilnic
- să-si adapteze comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații;
- să participe la activitățile de grup organizate de adulți.

Dezvoltarea capacității de a-și asuma responsabilități, de a negocia și participa la luarea deciziilor

- să utilizeze diferite strategii pentru a participa la joc
- să aplice diferite strategii pentru a rezolva adecvat problemele individuale sau de grup
- să negocieze cu alți copii rezolvarea unei situații cu sau fără ajutorul adultului
- să ia în considerare dorințele și nevoile altor copii
- să accepte responsabilități și să le respecte

Dezvoltarea capacității de a coopera cu ceilalți

- să se alăture unui grup de copii care desfășoară o activitate de joc sau de învățare
- să se conformeze deciziilor de grup
- să își ofere voluntar ajutorul
- să îndeplinească o sarcină care contribuie la atingerea unui scop comun

Dezvoltarea abilității de a manifesta empatie față de alte persoane

- să manifeste empatie față de suferința fizică sau emoțională a altor copii
- să alinte copii de vârstă apropiată, alți membri ai familiei sau prieteni
- să exprime emoții și sentimente față de personaje din povești
- să recunoască și să vorbească despre emoțiile celorlalți

II. Dezvoltarea emoțională Dezvoltarea capacității de a se percepe, în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice

- să-și spună corect numele și prenumele
- să folosească corect pronumele
- să descrie membrii familiei sale
- să comunice celorlalți informații despre sine
- să cunoască ziua, luna, orașul, țara în care s-a născut
- să manifeste încredere în sine

Dezvoltarea capacității de a-și adapta trăirile și emoțiile

- să-și controleze emoțiile, inițial cu ajutorul adultului
- să facă față unor sarcini dificile fără să manifeste frustrări foarte mari
- să aștepte până i se acordă atenție
- să-și controleze în special impulsurile, sentimentele și emoțiile negative
- să-și modifice expresia și comportamentul în funcție de situație

Dezvoltarea capacității de a recunoaște și de a-și exprima adecvat o varietate de emoții

- să asocieze emoțiile cu cuvinte și expresii faciale
- să-și exprime emoțiile prin joc și prin activități artistice
- să comunice celorlalți, în mod adecvat emoțiile și trăirile sale
- să reacționeze emoțional într-o manieră adaptativă și flexibilă în contexte fizice și sociale diferite

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO - EMOȚIONALE A COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

“ Cum mă simt astăzi... ”

Competența generală : competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

Obiective - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

Materiale: coli de hârtie, creioane colorate.

Procedura de lucru: Dați-le copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Rugați copiii să deseneze cum se simt (permiteți copiilor să folosească orice culoare doresc...și să spună ce emoție au desenat)La final discutați desenele împreună cu copiii.

Încurajați-i să identifice și să denumească emoțiile desenate.

Observații: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare
- Învăță despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu criticați desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Acceptați și emoțiile negative ale copiilor !

"Cutii fermecate cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

"Joc de cărți cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective:

- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine

"Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furiOS/trist/ îi este teamă/este surprins?".

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

BIBLIOGRAFIE:

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Vernon, A. - *"Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală"*, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

Waters, V. - *"Povești raționale pentru copii"*, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ MICĂ

PETRE ADINA LUMINIȚA – PROFESOR ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREȘCOLAR, GRADINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT STEP BY STEP, GALAȚI

Trăim într-o lume în care ne confruntăm cu o mulțime de probleme, în care stresul își pune amprenta nu doar asupra adulților, ci chiar și asupra tinerei generații și mai grav, asupra copiilor. Astfel rolul nostru, al educatorilor trebuie să fie și mai pregnant, fiind nevoiți să găsim resurse diverse pentru a-i putea salva pe acești copii de evaluarea globală negativă, de gândirea irațională, de emoții disfuncționale și de comportamente dezaprobativă.

Specificul domeniului socio-emoțional este dat de strânsa legătură care există între planul social și cel emoțional. Ambele dimensiuni se completează reciproc și sunt interdependente. Interacțiunile sociale reușite fac posibilă dezvoltarea unei imagini de sine pozitive și a autocontrolului.

Fiecare copil este diferit și nu poate fi comparat „decât cu sine însuși”. Și totuși, câteva lucruri esențiale îi fac să fie asemenea: toți au nevoie de dragoste, de securitate, de îngrijire și de exercițiu. Toți simt nevoia de recunoaștere și acceptare. Toți caută un sprijin în adult și chiar au nevoie de un anumit control din partea acestuia pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și dobândesc propria experiență. „Nici o profesie nu cere posesorului ei atâta competență, dăruire și umanism ca cea de educator, pentru că în nici una nu se lucrează cu un material mai prețios, mai complicat și mai sensibil decât omul în devenire...”

“Un copil, compunând o rugăciune, a spus așa:

„Doamne, în seara asta, te rog ceva special. Transformă-mă într-un televizor, ca să-i pot lua locul. Mi-ar place să trăiesc cum trăiește televizorul în casa mea. Cu alte cuvinte, să am o cameră specială, unde să se reunească toată familia în jurul meu. Fă să fiu luat în serios. Să fiu în centrul atenției, așa încât toți să mă asculte, fără să mă întrerupă sau să discute. Mi-ar plăcea să mi se dea atenția deosebită care este acordată televizorului, atunci când ceva nu funcționează. Să-i țin de urât tatei când se întoarce acasă, chiar și atunci când vine obosit de la muncă și mama, să stea cu mine când e singură și plictisită. Mi-ar plăcea să simt că lasă totul deoparte ca să stea câteva minute alături de mine.

Doamne, nu-ți cer prea mult, doar să trăiesc cum trăiește orice televizor.”

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Cercetările din domeniul psihologiei dezvoltării au dovedit faptul că nu este suficient să dezvoltăm abilitățile intelectuale ale copiilor. Studii care au urmărit copiii începând cu primii ani de viață și până la vârsta adultă au indicat faptul că abilitățile copiilor de a-și conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni, sunt cel puțin la fel de importante ca și abilitățile intelectuale (inclusiv pentru reușita la școală).

În cadrul interacțiunilor zilnice, copiii își dezvoltă și optimizează abilitățile socio-emoționale. Ei învață:

- abilități necesare pentru a lega prietenii (de ex. cum să se alăture altor copii care se joacă, cum să ceară și să împartă jucăriile, cum să ofere ajutor altora, cum să își ceară scuze etc.);
- să își înțeleagă emoțiile – să identifice și numească emoțiile proprii și ale celorlalți, să le lege de contextele în care apar în mod tipic (de exemplu bucuria la primirea unui

cadou, supărare atunci când ne doare ceva etc);

- să își gestioneze furia (învățând să și-o conștientizeze și să folosească metode simple pentru a și-o controla);
- să își rezolve problemele apărute în interacțiunea cu ceilalți (să își definească problema, să caute și să aleagă soluții adecvate).

Surprinzător, abilitățile socio-emoționale sunt un predictor mai bun al reușitei la școală decât abilitățile intelectuale. De exemplu, copiilor le este mai dificil să învețe să citească dacă se confruntă cu probleme care îi distrag de la activitățile clasei – dacă nu știu să ceară ajutor, nu sunt capabili să urmeze instrucțiuni, dacă nu reușesc să se înțeleagă bine cu cei din jur, sau să își exprime adecvat și să își gestioneze emoțiile negative.

Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu ei în timpul unui contact social, ceea ce îi ajută în rezolvarea conflictelor. Apoi, preșcolarii sunt capabili de implicare empatică în emoțiile celorlalți și își pot reda propriile emoții în diferite situații sociale pentru a minimaliza efectele nesănătoase ale emoțiilor negative și pentru a împărtăși emoțiile pozitive cu ceilalți.

Între 2 și 4 ani, copiii încep să vorbească despre propriile emoții. La această vârstă identifică și diferențiază expresiile faciale ale emoțiilor de bază (furie, tristețe, frică și bucurie). Copiii, la această vârstă, manifestă accese violente de furie și teamă de separare.

Modul în care educatoarele reacționează la exprimarea emoțională a copiilor lor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora. Expresivitatea emoțională a educatoarelor devine un model pentru copiii preșcolari, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

Exemplu: Dacă educatoarea exprimă în mod frecvent emoții negative, copiii vor exprima și ei aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

Exemplu: Cadrele didactice care sunt adeptele ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

În faza în care copiii învață despre emoții și încă nu știu denumirea acestora se folosește reflectarea sentimentelor. În acest sens, decât să întrebăm copilul cum se simte, răspunsul evident al acestuia fiind “nu știu” mai degrabă încercăm să identificăm emoția copilului și apoi să o “traducem” acestuia sub formă de întrebare sau afirmație. Exemplu: copilul spune: „Nu pot să mă dezbrac”, traducerea: „Cred că ești agitat” sau „Ești supărat?”.

Preșcolarii sunt mai preciși în denumirea emoțiilor cu ajutorul etichetelor verbale decât cu ajutorul expresiilor faciale, în mod special pentru frică și deznădejde. Fără o etichetă verbală a emoțiilor, copiii pot să nu realizeze că acel comportament provoacă o emoție. Uneori însă, cuvintele ce denumesc emoții pun probleme copiilor, deoarece ele se referă în parte la stări emoționale interne, neobservabile. Cadrele didactice trebuie să încurajeze în permanență copiii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când un copil trăiește o emoție puternică trebuie întrebăți cum se simte (Cum te simți când colegul te jignește?, Ești bucuroasă când te joci cu păpușile?). Copiii vor învăța astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele.

Abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei. Când empatia este exprimată la un nivel moderat, ea conduce la simpatie.

Discutând cu copiii despre emoțiile celorlalte persoane în anumite situații sau a personajelor din povești, li se oferă oportunitatea de a conștientiza consecințele comportamentale ale acestora în plan social: (Cum că s-a simțit Capra când a aflat că Lupul i-a mâncat iezișorii?; Dar Scufița Roșie când a venit Vânătorul să o salveze?). Pentru a întări

comportamentele respective ale copiilor este important să-i recompensăm verbal când le observăm, astfel copiii vor învăța cărui tip de mesaje emoționale prezente în mediu să fie atenți.

Dacă copiii experimentează emoții negative puternice și nu își pot regla/adapta emoțiile sau modul de exprimare a lor, aceștia se vor comporta într-un mod neadecvat prin exteriorizarea emoțiilor negative. Mai mult, copiii care sunt capricioși sau au înclinații spre emoții negative, precum furia, sunt mai puțin legați de cei cu aceleași trăiri, decât copiii care nu au această caracteristică.

În cele ce urmează vom supune atenției câteva exemple de jocuri desfășurate la grupa mică (copii cu vârste cuprinse între trei și patru ani), prin care copiii au fost antrenați în descoperirea și exersarea diferitelor tipuri de emoții.

1. „La spălătorie de mașini”:

Copiii sunt invitați să aleagă cartonașe cu fețe umane reprezentând diferite stări afective: bucurie-veselie, tristețe-supărare. Fețele vesele se așează pe două șiruri. Printre cele două coloane vor trece copiii care și-au ales fețe triste. Aceștia din urmă li se vor adresa din partea colegilor veseli cuvinte de laudă pentru a li se evidenția calitățile, îmbrățișări, strângeri de mână, toate acestea cu scopul de a li se schimba starea. Prin urmare fiecare copil care intră „murdar” la spălătorie, după un proces de „spălare” iese „curat”.

2. „Călătoria cu surprize”

Acest joc senzorial este foarte amuzant și plăcut pentru copii. Pot fi folosite teme diverse: o călătorie în junglă în care vă întâlniți cu tot felul de animale, o călătorie subacvatică, schimbările vremii, realizarea unei prăjituri. Spatele copilului va deveni locul unde se petrec toate aceste „călătorii”. De exemplu, pe spatele lui pot trece elefanți, șerpi, broscuțe, iepurași, antilope și tigrii feroși. Sau poate simți apa și valurile cum îl ating, peștișori și steluțe de mare. La fel, poate să picure, apoi să plouă torențial, cu fulgere și tunete, pentru ca la final să apară soarele și curcubeul. După aceea, îi puteți propune copilului să vă facă el masaj folosind una dintre teme sau chiar să inventeze o călătorie nouă dacă dorește. În acest mod, copilul învață să își dozeze energia și felul în care atinge, poate diferenția tipurile de atingeri, înțelege când apasă prea tare și îi poate provoca durere celuilalt, își dezvoltă imaginația.

Conștiința copilului de sine, înțelegerea propriei persoane și a celorlalți, modul în care și exprimă sentimentele și emoțiile, dar și dezvoltarea relațiilor personale îl definesc mai departe ca adult. Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor influențează evoluția lor cognitivă, motorie și îmbogățirea limbajului. Vârsta preșcolară (3-6/7 ani) cunoaște o dezvoltare accelerată atât din punct de vedere fizic, cognitiv, cât și social și emoțional. Depinde de părinți cum știu să-și ajute copilul să se implinească emotiv și social.

Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii, de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare.

Jocuri, cantece, activități educative, îndeplinirea sarcinilor trasate de părinți sau efectuarea temelor date de învățătoare, toate manifestările preșcolarului sunt însoțite de emoții și sentimente. Dacă la bebeluș, stările afective sunt confuze - plânge și râde în același timp, la vârsta preșcolară, apar stări emotive complexe. Una dintre ele este cunoscută sub numele de „sindromul bomboanei amare”, rezultată din primirea unei recompense nemeritate deplin. Copilul este capabil acum să sesizeze deosebirea între răsplătă și faptele proprii.

În preșcolaritate, se conturează clar sentimente morale, cum ar fi: rușinea, mulțumirea, prietenia și dragostea. Acțiunea de a imita se accentuează și dă naștere unor stări afective noi. Treptat, se dezvoltă memoria afectivă și capacitatea de a-și stăpâni reacțiile (spre

exemplu: se abține să nu plângă atunci când se lovește). Prin acțiunile zilnice, copiii își dezvoltă competențele socio-emoționale. Ei învață să lege prietenii, să-și înțeleagă emoțiile proprii, dar și pe ale celorlalți, să definească o problemă și să caute soluții adecvate.

Între 3 și 6 ani, copiii înțeleg cauzele emoțiilor și comportamentelor celorlalți. Preșcolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu care interacționează, iar această capacitate îi ajută să-și rezolve eficient eventualele conflicte.

Copiii încep să vorbească despre propriile emoții la vârsta de 3-4 ani, când identifică și diferențiază emoțiile de bază, precum: furie, tristețe, frică și bucurie. Acum apar accesese violente de furie și teama de separare.

La 5-6 ani, copiii cunosc rușinea, vinovăția sau jena.

Caracteristicile dezvoltării socio-emoționale ale copiilor cu vârste cuprinse între 3 și 6 ani:

- se dobândește controlul propriilor emoții și dorințe;
- copiii înțeleg faptul că o persoană își păstrează sexul. Spre exemplu, unele fete poartă pantaloni sau unii băieți au părul lung;
- se dezvoltă conștiința de sine: am ochii albaștri, îmi place culoarea roz, etc;
- pot să apară, minciuna, unele comportamente inadecvate ce trebuie eliminate și înlocuite cu creșterea stimei de sine, accentuarea aspectelor pozitive, a calităților copilului;
- copilul desfășoară activități de joc și jocuri de rol, jocuri de societate, jucării de pluș, puzzle-uri, eroi din povești ce transmit modele pozitive de viață;
- în această perioadă, copilul trebuie să învețe să își aștepte rândul, să inhibe un răspuns (funcție cognitivă);
- între 3 și 6 ani copilul trebuie să recunoască și să spună emoții precum: bucurie, tristețe, furie, frică, rușine, vinovăție, jenă, etc;
- limbajul emoțional este foarte important;
- copiii înțeleg că o persoană nu își exprimă adecvat emoțiile pentru a proteja o altă persoană și cum să își exprime adaptativ emoțiile în funcție de circumstanțe;
- copiii vorbesc despre ceea ce simt, despre sentimentele lor și ascultă ceea ce simt și spun ceilalți;
- între 3 și 6 ani, unii copii își inhibă comportamentele neadecvate, alții au nevoie de recompense sau au nevoie să fie lăudați;
- la această vârstă, copiii se joacă unii cu ceilalți, dar băieții cu băieții și fetele cu fetele, fiecare preferând jucării specifice sexului;
- între 3 și 6 ani se dezvoltă jocul simbolic și imaginativ;
- copiii trebuie întrebați mereu cum se simt, trebuie respectate dorințele copiilor, nu avem voie să ne umilim copiii, ci trebuie mereu să fim gata să ne cerem scuze și să venim în ajutorul lor.

Competențele emoționale sunt strâns legate de cele sociale. Popularitatea și legarea prietenilor depind, în mare măsură, de abilitatea copilului de a gestiona propriile emoții și pe ale celorlalți.

Din perspectiva dezvoltării sociale, se constată o creștere a frecvenței de manifestare a comportamentelor de supunere la reguli, de formare și menținere a unei prietenii, de integrare în grupul de prieteni.

Copiii ale căror competențe emoționale și sociale sunt insuficient dezvoltate pot avea probleme serioase mai departe în viață, de la inadaptația la programa școlară și inevitabilul abandon până la agresivitate, furie necontrolată, anxietate sau depresie. Specialiștii au demonstrat că aceste probleme se întâlnesc mai rar la copiii cu abilitățile socio-emoționale bine dezvoltate.

Cercetările în domeniu au dovedit că nu este suficient să dezvoltăm abilitățile intelectuale ale copiilor. Capacitatea de a conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni sunt la fel de importante. De asemenea, abilitatea de a înțelege și descrie emoțiile celorlalți este necesară pentru manifestarea empatiei, care conduce la simpatie.

Dacă copiii experimentează emoții negative puternice și nu știu să le exprime, se vor comporta neadecvat. Sunt copii capricioși sau care manifestă furie, gelozie, răzbunare sau plictiseală și izolare.

Sunt copiii care se dezvoltă tipic, dar sunt și copii care se izolează de grupul social, copii cu autism, etc. Este importantă evaluarea periodică a copiilor de către persoanele avizate, pentru a urmări dezvoltarea copilului, punctele forte și cele slabe în evoluția sa. Părintele este primul care observă anumite probleme în evoluția copilului. De asemenea, cadrul didactic trebuie să informeze părinții în legătură cu evoluția cognitivă și socio-emoțională. Părinții și cadrele didactice sunt cei care trebuie să ia măsuri atunci când văd mici semne pe care copilul le dă, să nu aștepte să se instaleze o anumită tulburare deoarece este mult mai ușor să previi decât să tratezi.

Dezvoltarea socială și emoțională a copilului mic este esențială pentru modul în care va crește și va evolua. Dacă abilitățile motorii și creșterea se dezvoltă natural, dezvoltarea socio-emoțională necesită ajutorul părinților. Ei sunt principalii responsabili de formarea copilului ca individ, mai ales la vârste foarte fragede.

Părinții, dar și educatorii sunt cei care contribuie la dezvoltarea emoțională a copiilor prin socializarea emoțiilor. Această socializare se realizează prin reacțiile avute la emoțiile exprimate de copil, prin discuțiile despre emoții sau prin exprimarea propriilor emoții.

Câteva modalități prin care se poate încuraja dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarului:

- citirea poveștilor împreună - personajele din povești sunt o sursă inepuizabilă despre cum poți lega sau dezlega prietenii sau cum să reacționezi în situații de conflict, despre emoțiile altor persoane în anumite situații. E necesar să se citească povești împreună și să i se adreseze întrebări copilului. Spre exemplu, cum s-a simțit Scufița Roșie când a venit Vânătorul să o salveze?
- Discuții despre emoții! - este vital ca micuțul să conștientizeze importanța sentimentelor și emoțiilor, cât și a faptului că ele trebuie exprimate și împărtășite. Copilul trebuie întrebat cum se simte ori de câte ori există ocazia.
- respectarea regulilor! - iar atunci când sunt încălcate, trebuie amendate. Este foarte important ca el să conștientizeze că orice acțiune are o consecință, iar comportamentul inadecvat trebuie corectat. Trebuie manifestată grijă însă la alegerea unei pedepse potrivite și care să fie și dusă la bun sfârșit. Dacă se renunță, copilul nu va mai lua în serios pe viitor!
- Prezentarea greșelilor fără critici! - atunci când greșește, trebuie să rămânem calmi și să pornim de la ce a făcut bine pentru ca apoi să îi arătăm și unde a greșit. Doar punându-i în valoare calitățile, va fi motivat să nu mai greșească.
- Încurajarea de a împărți și a ajuta! - atunci când un copil îi cere jucăria preferată, el trebuie încurajat să o ofere. Dacă este în parc și o bătrână trece cu bagaj, trebuie învățat să o ajute să ducă greutatea. Devine încrezător în forțele proprii și conștient cât de important este să ofere și să ajute!
- Alegerea de unul singur! - Copilul trebuie lăsat să ia propriile decizii și trebuie avut grijă să-i fie respectate. Va învăța, astfel, cum să gestioneze diferite situații și să găsească rezolvarea. Dacă altcineva va alege tot timpul în locul lui, va rămâne cu un handicap major: nu își va cunoaște niciodată adevărata valoare!

"Părinții trebuie să trimită copiii la grădiniță începând cu vârsta de trei ani, să crească competențele lingvistice ale copiilor, să le citească cât mai multe povești, să comunice continuu pentru a dezvolta vocabularul copilului. Este important ca părintele să fie mereu pozitiv, să abordeze pozitiv toate întâmplările și problemele personale. Părinții au rolul de a crește competențele sociale ale copiilor (parc, teatru, joc, magazine, circ, etc). Părinții pot implica fetele în jocuri specifice băieților și invers. (Ex: băieții pot să se joace șotronul, să sară coarda, elasticul, să coloreze o păpușă, să deseneze un colier, etc). Uitatul copilului în fața televizorului este un factor distructiv".

Dezvoltarea abilităților sociale și emoționale se realizează progresiv, pe măsură ce copiii cresc, oferindu-le contexte adecvate de învățare și exersare a lor, modele de exprimare a propriilor emoții și de rezolvare a problemelor emoționale personale. Este foarte important să avem întotdeauna răspunsurile potrivite care să-i ajute să își înțeleagă emoțiile și să le gestioneze.

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei, Iacob, Luminița „Psihologie școlară”, Editura „POLIROM”, Iași, 2008;
2. Roco Mihaela, „Creativitate și inteligență emoțională”, Editura „POLIROM”, Iași, 2001;

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA PREȘCOLARI

Prof. Petroiu Daniela
G.P.P „Elena Doamna”, Galați

Educația în grădiniță a copilului preșcolar trebuie să aibă în vedere mai multe aspecte și anume: dezvoltarea fizică, a sănătății, dezvoltarea limbajului și a comunicării, dezvoltarea cognitivă, capacități și atitudini de învățare și nu în ultimul rând, dezvoltarea socio-emoțională.

Este foarte importanta colaborarea dintre grădiniță, familie și comunitate pentru ca împreună să valorifice la maxim potențialul fiecarui copil. Atât părinții cât și grădinița trebuie să facă tot ceea ce este posibil pentru creșterea și educarea copiilor, acest lucru presupunând că atât educatorii cât și părinții să conștientizeze ce presupune o practică educațională sau parentală eficientă.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor sociale la preșcolari:

🧩 Activități pentru nivelul I (3-4 ani): "Castelul Lego"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente pro sociale

Materiale: cuburi lego

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului;
- să dezvolte relațiile de prietenie cu ceilalți copii.

Procedura de lucru:

Împărțiți copiii în grupuri de 2-3. așezați pe fiecare măsuță un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să-și împartă materialele. Spuneți copiilor că vor trebui să construiască împreună un castel din piese lego.

Observații: prin această activitate, copiii exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie și învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți.

🧩 Activități pentru nivelul II (5-7 ani): "Cursa cu obstacole"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente pro sociale.

Materiale: diferite obiecte din sala grupei, eșarfă

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să dezvolte încredere în ceilalți;
- să învețe copiii să ofere ajutor.

Procedura de lucru:

Aranjați obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va

ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc.

Observații: prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale la preșcolari:

✚ Activități pentru nivelul I (3-4 ani): "Cutii fermecate cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații: prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

✚ Activități pentru nivelul II (5-7 ani): "Joc de cărți cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective:

- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine "Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furiOS/trist/ îi este teamă/este surprins?".

Observații: prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

Bibliografie:

- ✓ Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2011.
- ✓ Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.
- ✓ Băban Adriana, Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

„PRIETENI, INDIFERENT DE CULOARE”

PROF. ÎNV. PREȘC. POP DORINA
PROF. ÎNV. PREȘC. CIF CĂTANĂ ANGELA DOMNICA
GRĂD. „PARADISUL COPILĂRIEI” TÎRGU MUREȘ STRUCTURĂ A LICEULUI
TEHNOLOGIC „ELECTROMUREȘ”

Rezumatul lucrării:

Lucrarea de față se constituie ca un demers educativ izvorât din numeroasele sesizări înregistrate la grupă, datorită lipsei de cunoaștere a particularităților individuale reciproce a preșcolarilor și imposibilitatea acestora de a se accepta reciproc.

Scopul activității: Educarea abilității de a intra în relație cu ceilalți, de a comunica și coopera, de a participa în spirit fair-play la acțiuni realizate în echipă și individual, de a opera cu noțiuni lingvistice și artistice.

Acest proiect didactic implementat la grupa mare și cuprinde trei părți: Întâlnirea de dimineață, Activitățile pe Domenii experiențiale și Activitățile Liber Alese. Pe parcursul desfășurării activităților, copiii află povestea Anei Albăstrița din care învață cât de important este să relaționeze și să se accepte reciproc, indiferent de particularitățile individuale (culoare).

În urma desfășurării acestei activități, am observat o relaționare deschisă și prolifică la preșcolarii grupei, o dorință de explorare a personalității colegilor și empatizare cu aceștia, reducerea cazurilor de inacceptare colegială.

TEMA ANUALĂ DE STUDIU: „Când, cum și de ce se întâmplă?”

TEMA PROIECTULUI: „Tabloul anotimpurilor”

SUBTEMA: „Tablou de primăvară”

TEMA ZILEI: „*CULORILE PRIMĂVERII*”

DURATA: 1 zi

FORMA DE REALIZARE: Activitate integrată

COMPONENȚA ACTIVITĂȚII:

- Activitate de dezvoltare personală
- Activități pe domenii experiențiale
- Activități liber alese

TIPUL DE ACTIVITATE: mixtă

FORME DE ORGANIZARE: frontal, pe grupuri, individual

LOCUL DE DESFĂȘURARE: sala de grupă

MESAJUL ZILEI: „Culorile primăverii din jocurile prieteniei ne dorim să fie un prilej de bucurie!”

OBIECTIVELE OPERAȚIONALE:

- Să descrie corect și conștient aspecte din natură și mediul social specifice anotimpului primăvara;
- Să prezinte evenimentele unei povestiri, specificând trăirile personajelor, beneficiile schimbării comportamentelor prin „Jocul pălăriuțelor”;
- Să obțină culorile secundare prin amestecul culorilor principale;
- Să realizeze o compoziție artistică, utilizând culorile principale și secundare;
- Să organizeze spațiul plastic de o manieră originală, conlucrând în echipă;

STRATEGII DIDACTICE

METODE ȘI PROCEDEE: conversația, explicația, jocul; strategia de învățare prin cooperare „Cerc interior, cerc exterior”, metoda interactivă „Amestecă și îngheață”, instructajul verbal, povestirea educatoarei, brainstormingul, metoda „Pălăriilor gânditoare”, exercițiul, descrierea, demonstrația, problematizarea, experimentul, audiția, euritmia

MATERIAL DIDACTIC: decor de poveste, siluete de personaje, elemente surpriză, Calendarul Naturii, cd-player, CD-uri cu cântece, costumație specifică, tablă magnetică, tempera, paletă de culori, pensule, cartoane, foi de hârtie colorată, lipici, șorțulețe, șervețele umede, fișe individuale, piese puzzle, rame pentru tablouri, carioca, floricele și insecte de plastic

ACTIVITATE INTEGRATĂ (liniară): „**CULORILE PRIMĂVERII**” (DLC +DEC)

CATEGORII DE ACTIVITĂȚI INTEGRATE:

I. ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ

Întâlnirea de dimineață: „Să-nvățăm de la cei mici!”

Rutine: „Ajutorul de mi-l ceri, eu cu drag am să-l ofer”

Tranziții: „Primăvara piticilor”- cântec; „Culorile”- cântec; „Unu-doi, unu-doi”- recitativ ritmic

II. ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE –

Domeniul Limbă și Comunicare- Educarea limbajului (DLC)- povestea educatoarei „Ana Albăstrița”

Domeniul Estetic Creativ- Educație Artistică Plastică (DEC)- pictură „Curcubeul prieteniei”- lucrare colectivă

III. ACTIVITĂȚI LIBER ALESE 1

Joc de masă: „Cioburi reunite, tablouri reușite”

Știință: „Omidel și Omiduța”- fișă de lucru

Artă: Ca un artist adevărat, primăvara am redat...”- asamblare, lipire

IV. ACTIVITĂȚI LIBER ALESE 2

“Pictorițele vesele”- dans tematic

SCENARIUL ZILEI

Activitatea începe cu intrarea în sala de grupă a doamnei educatoare (cântând) care astăzi va juca rolul de pictoriță. Lăsându-se luată de val de marea ei dragoste, pictura, uită de faptul că si-a propus să devină educatoare pentru o zi și în felul acesta se află singură în sală.

Se întoarce pe hol deoarece își amintește că acolo văzuse niște copilași și intră în sală, de data aceasta, însoțită de preșcolari.. Ea le explică copiilor că este pictoriță, dar astăzi va fi educatoare, deoarece îi place enorm de mult să lucreze cu copiii.

Urmează **salutul** care este realizat cu ajutorul următoarelor versuri: „ *Dimineața a sosit./Toți copiii au venit/ În cerc să ne adunăm/ Și frumos să salutăm: Bună dimineața dragi copii!/ Mă bucur că sunteți aici/ A început o nouă zi/ Bună dimineața, copii!*”. Le voi da copiilor prilejul de a-si alege un prieten și de a se saluta folosind o formulă preferată: o îmbrățișare, o strângere de mână, etc. Pentru a fi însoțiți la grupă de „**Gândul bun**” preșcolarii recită versurile poeziei cu același nume.

Copiii se așează în cerc, pe covor, pentru a putea stabili fiecare un contact vizual cu toți membri grupei. Pictorița, pentru a constitui un model de comportament, zâmbește, îi privește, transmite căldură și încurajare prin toate formele de comunicare verbală și nonverbală.

Se miră de frumusețea sălii de grupă, iar preșcolarii sunt rugați să-i prezinte unele elemente componente ale sălii. Se observă așadar „**Calendarul naturii**”, urmează completarea acestuia, discutându- se despre condițiilor meteorologice, stabilindu-se ziua săptămânii, luna, anotimpul, data.

Ne vom pregăti de **gimnastica de înviorare** „*Dacă vreau să fiu voinic*”.

Discuțiile pe tema săptămânii se realizează cu ajutorul jocului „*Amestecă și îngheață*”, făcându-se referire la elementele specifice anotimpului primăvara. (**Anexa 1**)

După întâlnirea de dimineașă, pictorița anunță copiii că în această zi și-a propus să realizeze un tablou de primăvară, doar că este „în pană de culori”, rămânându-i doar trei culori, roșu, galben și albastru și are nevoie de ajutorul copiilor pentru a putea face rost de celelalte culori. Sunt culori foarte frumoase dar ce se face fără verde când primăvara totul este înverzit, fără mov, culoarea specifică liliacului, fără portocaliu care este culoarea ei preferată, și-ar fi dorit ca fetițele din tablou să fie îmbrăcate în această culoare.

Rutine: „*Ajutorul de mi-l ceri, eu cu drag am să-l ofer*”- copiii vor ajuta pictorița să facă rost de celelalte culori necesare realizării tabloului.

Pentru a afla cum poate face rost de culorile secundare, pictorița continuă activitatea cu o incursiune în lumea poveștilor, prezentându-le povestea „Ana Albăstrița”. Pentru a analiza atât pozitiv cât și negativ cele expuse cu ajutorul poveștii, se folosește metoda „pălăriilor gânditoare”.

De asemenea, pictorița realizează un experiment de obținere a culorilor secundare, așa cum s-a întâmpat și în poveste.

Pentru a putea aplica ceea ce au descoperit în „Ana Albăstrița”, preșcolarii trec la activitatea de pictură, unde se va realiza o lucrare colectivă „Curcubeul prieteniei”, realizat prin ștampilare cu palmițele.

După finalizarea „Curcubeului prieteniei”, dovedind faptul că știu să îmbine culorile pentru a obține culori secundare, cu ajutorul jocului „Alege panglica”, preșcolarii sunt împărțiți pe centre, unde fiecare va trebui să realizeze, prin tehnici diferite, tablouri de primăvară, care vor fi duse de către pictorița la Expoziția artiștilor plastici.

Centrele sunt gândite astfel: Joc de masă- „Cioburi reunite, tablouri reușite”; Știință- „Omidel și Omiduța”; Artă- „Ca un artist adevărat, primăvara am redat” (asamblare, lipire).

Minunându-se de această ocazie de a avea alături de ei un pictor care i-a învățat să redea primăvara prin artă, să fie prieteni, să lucreze în echipă, să se accepte reciproc, această bucurie este redată prin cântec și pași de dans- dansul tematic „Pictorițele vesele”, la care sunt invitați să participe toți cei participanți la activitate în acel moment.

Detalierea activităților menționate în scenariu, se regăsește în tabelul 1.

Tabel 1

SECVENȚELE ACTIVITĂȚII	CONȚINUTUL INSTRUCTIV-EDUCATIV AL ACTIVITĂȚII	STRATEGII DIDACTICE	EVALUAREA
1. Moment organizatoric	Se creează condițiile psihopedagogice necesare desfășurării activității în bune condiții: aerisirea sălii de grupă, aranjarea mobilierului și a materialelor didactice necesare, introducerea copiilor în sala de grupă pe fond muzical.	Conversația	Observarea comportamentului
2. Captarea și orientarea atenției	Se realizează cu ajutorul elementului surpriză, pictorița, care anunță copiii că în această zi și-a propus să realizeze un tablou de primăvară, doar că este „în pană de culori”, rămânându-i doar trei culori, roșu, galben și albastru și are nevoie de ajutorul copiilor pentru a putea face rost de celelalte culori. Sunt culori foarte frumoase dar ce se face fără verde când primăvara totul este înverzit, fără mov, culoarea specifică liliacului, fără portocaliu care este culoarea ei preferată, și-ar fi dorit ca fetițele din tablou să fie îmbrăcate în această culoare.	Conversația	Observarea comportamentului
3. Anunțarea temei și a obiectivelor	Se explică faptul că vor pătrunde în lumea minunată a artei, desfășurând o activitate „Culorile primăverii”, în care vor afla cum se pot obține culorile secundare, necesare realizării tablourilor de primăvară.	Explicația	Observarea comportamentului verbal și nonverbal
4. Prezentarea conținutului și dirijarea învățării	<p>Pictorița îi introduce pe copii în lumea poveștilor, prezentându-le povestea „Ana Albăstrița”- Anexa 2. Povestea este prezentată într-un cadru adecvat, copiii având posibilitatea de a trăi fiecare moment prin intermediul decorului și a materialului pus la dispoziție</p> <p>Pentru a critica atât pozitiv cât și negativ cele expuse cu ajutorul poveștii, se folosește metoda „Pălăriilor gânditoare”, unde copiii vor fi solicitați să interpreteze roluri în funcție de pălăria aleasă. Fiecărui grup de copii îi va fi atribuită câte o pălărie. Culoarea pălăriei este cea care definește rolul, iar participanții trebuie să cunoască foarte bine semnificația fiecărei culori pentru a gândi din perspectiva acesteia:</p> <p>*pălăria albă este obiectivă</p> <p>Despre cine este vorba în poveste?</p> <p>2. Ce face Ana? Povestește-ne întâmplările din viața Anei descrise în poveste.</p> <p>Răspunsuri posibile:</p>	Povestirea	Observarea comportamentului nonverbal

	<ul style="list-style-type: none"> • Anei Albăstrița îi plăceau obiectele și vietățile albastre. • Ea s-a întâlnit cu Prințul Galben pe malul mării de mai multe ori (patru ori). • A cincea zi Ana nu a mai ieșit pe malul mării, iar prințul s-a întors acasă trist. • Ana la început nu știa dacă îi place galbenul, însă știa că-l place pe prinț. • Ana a învățat să iubească culoarea galbenă. • Fiecare dintre ei au adăugat culorii lor preferate culoarea prietenului său. • Erau fericiți. • Ana s-a căsătorit cu prințul. • Din dragostea lor mare s-au născut copii verzi, însă o fetiță avea tot culoarea albastră (Maria) • Aceasta când a crescut s-a căsătorit cu Prințul Roșu și au avut copii violet (mov). Un copil (Mihai) era roșu. Mihai (roșu) când a crescut s-a căsătorit cu Ancuța Gălbenica. • Acum pe malul Mării Albastre, în palatul galben trăiesc împreună copiii roșii, oranj, galben, verde, albastru, indigo și violet care prin jocul culorilor formează curcubeul care apare după ploaie. <p>*pălăria roșie spune ce simte;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Cum credeți că s-a simțit Ana când își admira lucrurile? 2. Cum credeți că s-a simțit Prințul Galben când Ana Albăstrița nu a mai ieșit pe malul Mării Albastre? 3. Cum se simțeau împreună copiii și nepoții din Palatul Galben? <p>Răspunsuri posibile:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ana Albăstrița era bucuroasă, mulțumită și mândră de frumoasele ei lucrușoare. • Prințul a fost trist. • Copiii și nepoții s-au jucat împreună fericiți, formând împreună curcubeul <p>*pălăria neagră judecă critic, evidențiază răul, greșelile;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ce culori nu vă plac?/ De ce? 	<p>Brainstormingul Conversația Problematizarea</p>	<p>Observarea modului de cooperare și de relaționare Aprecieri pozitive ale răspunsurilor</p>
--	--	--	---

	<p>*pălăria verde oferă soluții posibile, creative de rezolvare a problemei.</p> <p>1. Ce trebuie să facem pentru a accepta o culoare care nu ne place?</p> <p>2. Ce trebuie să facem pentru a ne împrieteni cu un copil care la prima vedere nu ne place?</p> <p>Răspunsuri posibile:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pentru a accepta o culoare care nu ne place trebuie să încercăm câte puțin din ea (culoarea în combinație cu altă culoare așa cum a făcut Ana Albăstrița și Prințul Galben) • Pentru a ne împrieteni cu un copil care nu ne place trebuie să încercăm câte un pic să-l cunoaștem <p>*pălăria galbenă gândește constructiv, prezintă aspectele pozitive, beneficiile</p> <p>1. Ce a avut de câștigat Ana dacă l-a acceptat de Prințul Galben așa cum era el?</p> <p>2. Ce avem noi de câștigat dacă îi acceptăm pe cei diferiți de noi?</p> <p>Răspunsuri posibile:</p> <p>Ana a câștigat o nouă culoare și îmbrăcăminte diversificată coloristic.</p> <p>Beneficii</p> <ul style="list-style-type: none"> • și-a găsit un soț • a avut copii și nepoți • a format o familie mare „CURCUBEUL” • prieteni noi • învățăm unii de la alții • toleranță <p>*pălăria albastră- are rolul conducător</p> <p>Concluzionează</p> <p>Prin acceptare, toleranță și deschidere spre nou ne dezvoltăm armonios asemenea unui Curcubeu.</p>	<p>Pălăriile gânditoare Explicația</p> <p>Jocul Descrierea Exercițiul Conversația</p>	
<p>5. Obținerea performanței</p>	<p>Se realizează un experiment de obținere a culorilor secundare așa cum s-a întâmplat și în poveste.</p> <p>Pentru a putea aplica ceea ce au descoperit în „Ana Albăstrița”, preșcolarii trec la activitatea de pictură unde se va realiza o lucrare colectivă „Curcubeul</p>	<p>Experimentul</p>	<p>Observarea modului de cooperare și de relaționare Aprecieri pozitive</p>

	<p>prieteniei” realizat prin ștampilare cu palmuțele. Această trecere spre DEC se face cu ajutorul cântecului „Culorile”.</p> <p>Se execută câteva exerciții de încălzire a mâinilor.</p> <p>Prin îmbinarea culorilor principale (roșu, galben și albastru), copiii vor trebui să obțină culorile secundare necesare realizării curcubeului.</p> <p>Copiii vor fi supravegheați, îndrumați și ajutați acolo unde este cazul . Voi interveni cu explicații suplimentare acolo unde este nevoie, sugerând copiilor diverse soluții. Pe toată durata timpului de lucru copiii vor audia muzică.</p>	<p>Explicația</p> <p>Conversația</p> <p>Exercițiul</p> <p>Audiția</p>	<p>ale răspunsurilor</p> <p>Aprecieri pozitive asupra modului de cooperare și relaționare</p>
<p>6. Asigurarea retenției și a transferului de cunoștințe</p>	<p>Copiii vor trebui să identifice cărui centru de interes „aparțin”, conform buchetelului de șnur</p> <p>TRANZIȚIE : „<i>Unu-doi, unu-doi/ Faceți toți la fel ca noi/ Către centre ne-dreptăm/ Și de lucru ne-apucăm</i>”</p> <p>După ce copiii s-au grupat la măsuțe, pictorița va purta o scurtă discuție cu copiii referitoare la instrumentele de lucru pe care le vor folosi, realizându-se intuirea materialului. După aceasta, înainte de începerea lucrului pe echipe, vor executa un joc de încălzire a degetelor, executând mișcări sugerate de educatoare.</p> <p>După încălzirea mânuțelor se va trece pe la fiecare grupă și se va explica modul de realizare al sarcinilor:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Joc de masă: „<i>Cioburi reunite, tablouri reușite</i>”; • Știință: „<i>Omidel și Omiduța</i>”; • Artă: „<i>Ca un artist adevărat, primăvara am redat...</i>”- asamblare, lipire <p>Pictorița trece pe la centre și urmărește cum lucrează copiii, îi ajută sau îi stimulează să găsească soluții potrivite și să coopereze.</p>	<p>Conversația</p> <p>Explicația</p> <p>Problematizarea</p> <p>Jocul numărătoarea</p> <p>Conversația</p> <p>Explicația</p> <p>Exercițiul</p> <p>Demonstrația</p> <p>Audiția</p>	<p>Observarea comportamentului verbal și non-verbal</p> <p>Aprecieri asupra modului de executare a jocului</p> <p>Observarea moduli de cooperare și de relaționare</p> <p>Realizarea sarcinilor de lucru</p>
<p>7. Asigurarea feed-back-ului</p>	<p>Minunându-se de această ocazie de a avea alături de ei un pictor care i-a învățat să redea primăvara prin artă, această bucurie este redată prin cântec și pași de dans- dansul tematic, „Pictorițele vesele”, la care sunt invitați să participe toți cei aflați în sală în acel moment.</p>	<p>Conversația</p> <p>Audiția</p> <p>dansul</p>	<p>Observarea comportamentului verbal și non-verbal</p>
<p>8. Evaluarea activității</p>	<p>După ce copiii se așează pe covor, se fac aprecieri asupra modului de rezolvare a sarcinilor primite, aprecieri privind participarea fiecărui copil.</p> <p>Ca și recompensă pentru efortul depus, copiii primesc floricele colorate.</p>	<p>Conversația de încheiere</p>	<p>Aprecieri privind participarea fiecărui copil.</p>

Anexa 1

Jocul „Amestecă și înghețată

Regulile jocului:

- Cu toții suntem veseli.
- D-na educatoare adresează întrebări , copiii vor răspunde.
- Răspunsul solicitat de d-na educatoare va fi șoptit reciproc la urechea colegului pereche.
- Dacă știi sau ai aflat răspunsul corect ridici două degete.
- Cei care au răspuns corect au posibilitatea să aleagă tipul de înghețată pe care o vom amesteca și apoi savura (dacă avem mai multe răspunsuri corecte, înghețata va fi asortată. Ex: cu banane , vanilie și ciocolată).
- Copiilor care nu respectă regulile jocului nu li se va permite să aleagă ce înghețată vom amesteca și savura.

Etape în realizarea jocului:

Mod de organizare:

- la semnalul educatoarei: „*Cercul mic și mare să formăm o floare , mâinile să ni le dăm!*”- copiii se așază și formează două cercuri concentrice cercul fetițelor pe exterior iar cercul băieților pe interior. (nr. egal de fete și baieti)

Începe jocul:

-la semnalul educatoarei se pernește muzica (melodie specifică temei săptămânale și rostește: „*Amestecă!*”, copiii se învârt în cerc, în sensuri opuse,

-la semnalul educatoarei se oprește muzica și rostește: „*Înghețată!*”, copiii se opresc pe loc,

-la semnalul educatoarei (o bătaie din palme) „*Formează perechi!*”, copiii se întorc unul spre celălalt și formează perechi.

1.Educatoarea. - va cere copiilor să răspundă corect la o ghicitoare: „*Când zăpada se topește/ Ghiocelul se ivește/ Vreau să-mi spuneți negreșit/ Ce anotimp a sosit?*”

- (Copiii își șoptesc la ureche reciproc răspunsul la ghicitoare. Acei copii care nu au știut răspunsul complet îl pot afla astfel de la colegul pereche. Dacă nici acesta nu îl știe ,îl vor afla atunci când ceilalți vor răspunde , numiți fiind de d-na educatoare.)

1. Copiii.-*Este vorba despre anotimpul primăvara.*

(copiii care au răspuns corect aleg tipul de înghețată pe care îl vor amesteca.Ex : *Aș mânca o înghețată de căpșuni.*)(Se pernește muzica. D-na educatoare rostește : „*Amestecă!* Copiii cântă și învârt cercurile în sens invers ,dansând până la oprirea muzicii și auzul îndemnului: *Înghețată!*)

La fel se va proceda în continuare , copiii răspunzând la întrebări.

Educatoarea.

2.-*Care sunt lunile de primăvară?*

3- *Cine sunt vestitorii primăverii?*

4.- *Care sunt schimbările din natură specifice anotimpului primăvara?*

5.- *Ce flori a adus Primăvara în alaiul său?*

Anexa 2

Ana Albăstrița

O cunoașteți pe Ana, Ana Albăstrița? Ana este o prințesă, dar lucrul acesta nu-l știe nimeni, doar Ana Albăstrița. Cel mai mult pe lumea aceasta ea iubește culoarea albastră. În fiecare dimineață se ridică din pătuțul ei albastru și coboară scările albastre în papucii ei de casă albaștri.

-Bună dimineața, măsuță albastră, salut scăunel albastru, strigă veselă. Se ridică și de pe raftul albastru ia borcanul albastru cu gem albastru. Din cana albastră își bea ceaiul albastru, ceai pe care l-a fiert din floricelele albastre care cresc în grădina ei. În grădină sunt copaci albaștri în care cântă păsărelele albastre. De ce iubește Ana culoarea albastră? Nu știe nimeni, nici măcar Ana, așa pur și simplu, este ca și strănutul, ori trebuie să strănutăm, ori nu.

Ana este foarte frumoasă, atât de frumoasă încât dacă o vede cineva doar atât poate să spună: ooooo... și aaaa...și nimic mai mult. Ana, în căsuța ei albastră de pe malul Mării Albastre, colecționează cele mai frumoase lucruri: are un peștișor de aur albastru, care știe să cânte, o minge albastră, un fluturaș albastru și foarte multe cărți albastre.

Într-o zi frumoasă, când Ana căuta pe malul mării scoici albastre, s-a întâlnit cu Prințul Galben care stătea în fața ei pe picioarele lui galbene și numai atât putea să zică ooooo... și aaaa... și nimic altceva. Asta nu e mult, păcat, s-a gândit ea și a plecat tristă.

Dimineața următoare prințul galben o aștepta din nou, când a vazut-o pe Ana numai atât a putut să spună ooooo... și aaaa și nimic mai mult.

În dimineața următoare s-a întâmplat la fel, următoarea zi la fel și tot așa mai departe.

A cincea zi, Ana nu a mai ieșit pe malul mării așa că Prințul Galben degeaba o aștepta, degeaba se uita peste tot pentru că n-a zărit-o nicăieri, așa că s-a întors trist în palatul lui galben. Ana nu știa ce să facă, îi plăcea Prințul Galben și poate că s-ar fi măritat cu el, dar era convinsă că niciodată nu-i va plăcea culoarea galbenă deoarece pentru ea dragostea este albastră și imensă ca și marea.

Până la urmă s-a hotărât că va învăța să iubească culoarea galbenă; a pictat flori galbene pe cana ei albastră, scăunelele din jurul mesei albastre le-a vopsit galbene, iar pe pernița ei albastră a cusut pitici galbeni. Galbenul este frumos a decis Ana după un timp, bineînțeles nu-i atât de frumos ca și albastrul, dar totuși e frumos.

Când a simțit că iubește suficient culoarea galbenă, s-a îmbrăcat în bluzița ei albastră care avea buline galbene, și-a luat pantalonașii albaștri care aveau dungii galbene și pantofii albaștri în care a pus șireturi galbene și a ieșit pe malul Mării Albastre, chiar în momentul în care prințul galben o căuta.

Când a zărit-o pe Ana, doar atât a putut să spună ooooo... și aaaa... și câteva minute nimic mai mult, dar după aceea glasul îi reveni, spunându-i Anei „Te iubesc!”

Ana fericită, i-a arătat șiretul galben și prințul i-a arătat coroana lui galbenă cu buline albastre. Toată ziua povesteau cuvinte albastre și galbene pe care le amestecau din zorile galbene până în seara albastră.

După un timp s-au născut copiii lor, dar aceștia nu erau copii oarecare, erau copii verzi, numai Maria era diferită, având aceeași culoare ca și mama ei.

Când Maria a crescut, s-a căsătorit cu Prințul Roșu. Ei au avut copii mov, doar Mihai era roșu ca și tatăl lui.

Când Mihai a crescut, s-a căsătorit cu Ancuța Gălbenica, copiii lor au fost portocalii, numai Carina era galbenă ca și Anca.

Pe malul Mării Albastre, în palatul galben, trăiesc împreună copii roșii, copii portocalii, copii galbeni, verzi, albaștri și mov, care prin jocul culorilor lor formează curcubeul care apare pe cer după ploaie.

Copii, priviți ce curcubeu frumos a apărut, vine vremea frumoasă cu soare strălucitor!

Bibliografie:

- *** „*Curriculum pentru învățământul preșcolar*” (3-6/7ani), M.E.C.I., București, 2008
- *** „*Aplicațiile noului curriculum pentru învățământul preșcolar*” – vol.I, Ed. DPH., București, 2009
- *** , Revista “*Învățământul Preșcolar*” – Nr. 3- 4 / 2010, Ed. Arlechin, București, 2010
- Bane, Colleen, „*Bună dimineața! Mă bucur că ești aici*” – Manualul cadrului didactic pentru întâlnirea de dimineață, Ed. Ro Media, București, 2004
- Rafailă, Elena, „*Educarea creativității la vârsta preșcolară*”, Ed. Aramis, București, 2002
- Breben, Silvia, Gongea, Elena, Ruiu, Georgeta, Fulga, Mihaela, ”*Metode interactive de grup*” -ghid metodic pentru învățământul preșcolar, Ed. Arves, București, 2002
- Bojneag, Maria „*Educație pastică- ghid metodic pentru învățământul preșcolar*”, Ed. Tehno-Art, Petroșani, 2007.

COORDONATE ALE DEZVOLTĂRII SOCIO-EMOȚIONALE A COPIILOR PREȘCOLARI EXEMPLE PRACTICE

PROF. ÎNV. PREȘC. POP GRETI MARIA – GPP NR. 8 BAIA MARE
PROF. ÎNV. PREȘC. ROHIAN ANA – GPP NR. 8 BAIA MARE

TITLUL LUCRĂRII: "Coordonate ale dezvoltării socio-emoționale a copiilor preșcolari – exemple practice"

ASPECTE TEORETICE

REPERE ALE DEZVOLTĂRII SOCIO-EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARIOR

**STRATEGII DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE ALE COPIILOR
PREȘCOLARI**

ACTIVITĂȚI PRACTICE - EXEMPLE

BIBLIOGRAFIE

Cuvinte cheie: emoții, recompensă, abilități, reglare emoțională, conduită, joc.

Vârsta preșcolară se caracterizează prin dezvoltare accelerată în toate planurile: fizic, cognitiv și socio-emoțional și constituie o etapă cu însemnate transformări în viața afectivă a copilului – apar schimbări complexe în plan cognitiv, afectiv și relațional. Aceste planuri se află în strânsă interacțiune.

Studiile efectuate au arătat că nu este suficient să dezvoltăm doar capacitățile intelectuale ale copiilor ci este necesar un program de educație timpurie care să vizeze dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor. Acest deziderat este binevenit deoarece oferă premisele unei dezvoltări armonioase ale copilului.

Educația socio-emoțională este parte componentă a procesului educațional din grădiniță. Curriculumul pentru educația timpurie a copilului de la 3 la 6/7 ani, ne aduce în atenție importanța acestui concept. În curriculum sunt prezentate domeniile dezvoltării copilului. Aceste domenii sunt:

1. DOMENIUL Dezvoltarea fizică, sănătate și igienă personală
2. DOMENIUL **Dezvoltarea socio-emoțională**
3. DOMENIUL Dezvoltarea limbajului și a comunicării
4. DOMENIUL Dezvoltarea cognitivă
5. DOMENIUL Capacități și atitudini în învățare.

Vârsta preșcolară este o perioadă a descoperirii. Depășind poate pentru prima dată spațiul restrâns, familiar, al casei, copilul învață că există o lume interesantă dincolo de acesta, dorește să se implice în cunoașterea și transformarea ei, se descoperă pe sine ca o persoană care are abilitatea de a face să se întâmple anumite lucruri, câștigă autonomie în cunoaștere și inițiativă. **Este perioada conturării primelor elemente ale conștiinței de sine și a socializării.**

Grădinița reprezintă în sine un context social în care copiii au ocazia să interacționeze cu ceilalți copii în mai mare măsură decât în cadrul familiei. În cadrul grădiniței, copiii pot să învețe în mod sistematic despre emoții și comportamente sociale adecvate prin inițierea unor **jocuri specifice** ce vizează dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor, ca de exemplu: „Harta emoțiilor”, „Cum mă simt azi?”, „Cutiuța fermecată cu emoții”, „Cum te-ai simți dacă...?”, „Să ne gândim la emoțiile celorlalți”, „Oglinda fermecată”, „Ce-ar fi dacă?”,

„Orice problemă are mai multe soluții”, „Pălăria magică pentru soluții”, „Prietenii adevărați”, „Cursa cu obstacole”, etc.

Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copiii. Interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jur. Dezvoltarea emoțională vizează îndeosebi capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare. Dezvoltarea socio-emoțională se referă la cele două domenii, adică cel social și emoțional.

Dezvoltarea socială cuprinde:

- ❖ Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții;
- ❖ Dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copii de vârstă apropiată;
- ❖ Acceptarea și respectarea diversității;
- ❖ Dezvoltarea comportamentelor prosoziale.

Dezvoltarea emoțională cuprinde:

- ❖ Dezvoltarea conceptului de sine;
- ❖ Dezvoltarea autocontrolului emoțional;
- ❖ Dezvoltarea expresivității emoționale.

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale constituie un instrument eficient în formarea personalității și caracterului, în cultivarea valorilor universale, valori la care copilul se va raporta. Această dezvoltare se realizează progresiv, pe măsură ce copiii cresc, dar în același timp se impune să facem precizarea că în absența unor răspunsuri adecvate din partea adulților care trăiesc în contextul de zi cu zi al copilului, nu se poate realiza o educație emoțională și socială adecvată. Maturizarea copilului asigurată de creșterea în vârstă, oferă un teren propice pe care se pot dezvolta abilități emoționale și sociale cât mai complexe (exprimarea emoțiilor complexe de vină, vinovăție, utilizarea tehnicilor cognitive de autoreglare emoțională, etc.), dar nu generează în mod automat dezvoltarea lor. Pentru ca abilitățile sociale și emoționale să se dezvolte este necesar să oferim copiilor preșcolari contexte adecvate de învățare și exersare a lor, să oferim modele adecvate de exprimare a propriilor emoții, de rezolvare a propriilor probleme emoționale, să avem răspunsuri adecvate care să sprijine copiii să își înțeleagă propriile emoții să învețe să și gestioneze în cadrul relațiilor cotidiene.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate, ceea ce este cel mai semnificativ.

Literatura de specialitate a arătat că în jurul vârstei de trei ani copiii reușesc să exprime diferite trăiri emoționale precum bucuria, furia, tristețea, frica sau dezgustul cu toate că nu tot timpul reușesc să eticheteze și verbal aceste emoții, ajungând ca la vârsta de 5-6 ani această paletă de etichete verbale să fie mult mai amplă, fiind incluse de exemplu și rușinea, vinovăția sau jena. Înțelegerea emoțiilor de către preșcolari este totuși încă limitată.

Pentru a realiza o dezvoltare socio-emoțională echilibrată a copilului putem să stabilim strategii de dezvoltare a competențelor socio-emoționale în relația educator-copil. Ca educatori avem un rol esențial în felul în care evoluează și se prezintă un copil la maturitate. Este important să introducem în rutina lui zilnică jocuri, jucării și activități care să îl ajute să-și însușească principalele aptitudini socio-emoționale. Putem încuraja dezvoltarea socio-emoțională a copilului prin:

- Întâlniri de joacă

- Interacțiuni cu persoane de toate vârstele
- Jocul și joaca
- Stimularea imaginației și a creativității
- Modele pozitive de viață
- Recunoașterea sau identificarea emoțiilor etc.

Uneori cuvintele ce denumesc emoții pun probleme copiilor, deoarece ele se referă în parte la stări emoționale interne, neobservabile. Trebuie să încurajăm în permanență copiii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când un copil trăiește o emoție puternică trebuie întrebat cum se simte (Cum s-a simțit capra când a aflat că lupul i-a mâncat iezisorii?; Dar Scufița Roșie când a venit vânătorul să o salveze? etc.). Pentru a întări comportamentele respective ale copiilor este important să-i recompensăm verbal când le observăm, astfel copiii vor învăța cărui tip de mesaje emoționale prezente în mediu să fie atenți. În situația în care copiii experimentează emoții negative puternice și nu își pot regla/adapta emoțiile sau modul de exprimare, aceștia se vor comporta într-un mod neadecvat prin exteriorizarea emoțiilor negative.

Jocul este activitatea principală pe care preșcolarii o realizează și care, pe lângă dezvoltarea cognitivă, duce și la construirea reprezentărilor despre modul în care copilul trebuie să se comporte în relațiile cu ceilalți. În cadrul interacțiunilor zilnice prin intermediul jocului copiii:

- învață cum să recunoască, să exprime și să-și gestioneze emoțiile, să găsească diferite strategii de a face față anumitor situații și să exerseze modalități de relaționare pozitivă cu ceilalți;
- sunt ajutați să înțeleagă emoțiile (de exemplu furie, frică) să devină conștienți de sentimentele lor și de ale altora, să fie empatici și să înțeleagă punctele de vedere ale celorlalți;
- învață să aibă o conduită socială adecvată în relațiile cu ceilalți;
- dezvoltă abilitățile de a funcționa social: integrare, cooperare, întrajutorare și respectare a regulilor;
- își dezvoltă abilitățile de comunicare și colaborare, să-și exprime punctele de vedere, să asculte, să ofere răspunsuri și soluții adecvate;
- învață să rezolve într-o manieră non-violentă un conflict – prin strategii adecvate vârstei.

Jocul introduce copilul în grupul social, această dimensiune variind în funcție de vârstă. El identifică următoarele tipuri de joc bazate pe natura lui socială:

joc fără implicare: petrece timpul privindu-i pe ceilalți urmărind orice stimul care îi atrage atenția, nu se implică în relații interpersonale, desfășoară activități fără scop determinat;

jocul solitar: se joacă singur cu jucării care nu sunt identice cu ale celor din apropierea sa, deși se află în vecinătatea altor copii, nu face nici un demers de interacțiune cu ei, uneori pare că nici nu conștientizează prezența altui copil ce se joacă lângă el;

jocul observativ: observă jocul altor copii, ocazional le vorbește, dar nu se implică;

jocul paralel: copilul se joacă singur în apropierea altor copii, dar nu cu ei, deși jucăriile sunt identice/asemănătoare cu ale celorlalți, nu interacționează;

jocul asociativ: copiii se joacă unii cu alții, schimbă jucării, se angajează în activități similare dar nu par a se juca același joc, copiii își împart rolul, activitățile lor nu sunt coordonate și nu au o finalitate comună;

jocul cooperativ: forma de joc este organizată, rolurile sunt clar stabilite, iar membrii grupului sunt conștienți de apartenența lor la grupul de joacă și cooperează pentru îndeplinirea anumitor sarcini stabilite de comun acord.

În continuare vom prezenta câteva **jocuri specifice** ce vizează dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor:

HARTA EMOȚIILOR

COMPETENȚA GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚA SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE: - să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă;
- să exprime corect emoția observată;
- să eticheteze corect emoțiile prezentate.

DURATA: 10-15 minute

MATERIALE: harta emoțiilor, poveste

PROCEDURA DE LUCRU:

Citim copiilor o poveste. Acolo unde pot identifica reacțiile emoționale ale personajelor, le cerem să le indice cu ajutorul „hărții emoțiilor”. (Cum s-a simțit...?)

Identificăm împreună cu copiii etichetele verbale corespunzătoare fiecărei emoții. Vom putea repeta activitatea în mai multe situații, utilizând diferite povești.

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetarea corectă a emoțiilor!

OBSERVAȚII:

- ❖ Prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.
- ❖ Prin intermediul acestei activități copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții.

DE CE DEZVOLTĂM ACEASTĂ COMPETENȚĂ:

- ❖ Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii și ale celorlalți;
- ❖ Ajută copiii să dobândească strategii de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți;

NOTĂ: Vom alege povești cu care copilul este familiarizat: de exemplu: “Scufița Roșie”, “Albă ca Zăpada”, etc.

CUTIILE FERMECARE CU EMOȚII

COMPETENȚA GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚA SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE: - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

DURATA: 10-15 minute

MATERIALE: cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

PROCEDURA DE LUCRU:

Punem într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative.

Atât eu, educatoarea, cât și copilul, vom scoate din fiecare cutie câte un cartonaș, astfel încât să avem în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă (bucurie) și una negativă (furie, tristețe, teamă).

Copilul trebuie să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucurios, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Încurajați copilul să identifice etichetele verbale ale emoțiilor!

Nu criticați copilul pentru exprimarea emoțiilor negative!

OBSERVAȚII:

- ❖ Prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare.
- ❖ Prin această activitate copiii încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce permite înțelegerea consecințelor trăirilor emoționale
- ❖ Îmbunătățește relația copilului cu educatoarea sau părintele prin intermediul discuțiilor despre emoții.

DE CE DEZVOLTĂM ACEASTĂ COMPETENȚĂ:

- ❖ Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale;
- ❖ Sprijină copiii în dobândirea cunoștințelor care le permit să transmită în mod adecvat mesajele cu conținut emoțional.

NOTĂ: Dacă este nevoie putem folosi Harta emoțiilor pentru a ajuta copilul să identifice emoțiile.

CURSA CU OBSTACOLE

COMPETENȚA GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚA SPECIFICĂ: cooperarea în joc, comportamente prosociale

OBIECTIVE:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să-și dezvolte încrederea în colegi;
- să-i învețe pe copii să ofere ajutor.

DURATA: 20-25 minute

MATERIALE: diferite obiecte din sala de grupă, eșarfă

PROCEDURA DE LUCRU:

Aranjez obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite.

Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire.

Voi repeta acest joc până când fiecare copil va participa la joc.

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetarea corectă a emoțiilor!

OBSERVAȚII:

- ❖ Prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul.
- ❖ Exersează oferirea ajutorului.
- ❖ Învață să acorde încredere celorlalți.

DE CE DEZVOLTĂM ACEASTĂ COMPETENȚĂ:

- ❖ Permite copiilor să dezvolte abilități de interrelaționare adecvate;
- ❖ Ajută copiii să achiziționeze comportamentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale.

NE JUCĂM ÎMPREUNĂ

COMPETENȚA GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚA SPECIFICĂ: cooperarea în joc, comportamente prosociale

OBIECTIVE:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să exerseze abilități de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului de așteptare a rândului;
- să rezolve prin negociere problemele care pot să apară în grup.

DURATA: 20-25 minute

MATERIALE: imagini decupate din reviste, lipici, carton

PROCEDURA DE LUCRU:

Voi împărți copiii în grupuri de 4-5 copii. Împart fiecărui grup imagini decupate din diverse reviste și lipici. Spun copiilor că vor trebui să lucreze împreună și să lipească imaginile pe poster. Încurajez copiii să împartă, să-și aștepte rândul, să ofere sau să ceară ajutor.

Lăudați copiii pentru comportamentele de cooperare manifestate pe parcursul activității!

Expuneți posterele copiilor în sala grupei sau într-o altă locație unde pot fi văzute!

OBSERVAȚII:

Prin această activitate, copiii învață:

- ❖ Să exerseze comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie;
- ❖ Învăț să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți;
- ❖ Copiii sunt încurajați să transfere ceea ce învață în jocul cu părinții și în alte contexte (copiii de aceeași vârstă)

DE CE DEZVOLTĂM ACEASTĂ COMPETENȚĂ:

- ❖ Permite copiilor să dezvolte abilități de interrelaționare adecvate;
- ❖ Ajută copiii să achiziționeze comportamentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale.

Bibliografie:

- Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, (2007): “*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*”, Editura ASCR, Cluj-Napoca;
- Golu, F.Ioniță, C. (2009): “*Aplicații practice ale psihologiei copilului. Dezvoltarea personală ca Program de educație alternativă*”, București, Editura Sper;
- Petrovai, D.& Petrică, S. (2010) : “*Ghid de dezvoltare a abilităților de viață ale copiilor*” Fundația Copiii noștri!;
- Vernon, A. (2006): “*Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional-emoțională și Comportamentală*”, Editura ASCR, Cluj Napoca;
- Waters, V. (2003) : “*Povești raționale pentru copii*” , Editura ASCR, Cluj Napoca;
- *** 2008 *Curriculum pentru învățământul preșcolar* , București, Didactica Publishing House.

EDUCAȚIA SOCIO-EMOȚIONALĂ

PROF. ÎNV. PREȘC. POPA ALEXANDRA EMILIA
GRĂDINIȚA PP DUDEȘTII NOI

Educația socio-emoțională a preșcolarilor reprezintă totalitatea activităților de învățare în care sunt implicați aceștia în vederea asigurării premiselor și condițiilor de apariție și manifestare a comportamentelor sociale și emoționale, comportamente care vor reprezenta fundamentul comportamentelor lor sociale și emoționale viitoare, precum și al conduitei lor sociale.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului.

Copiii ale căror competențe emoționale și sociale sunt insuficient dezvoltate pot avea probleme serioase mai departe în viață.

În vederea educării unui comportament corect din punct de vedere socio-emoțional, educatoarele pot opta pentru una sau mai multe dintre variantele următoare:

- 1. Integrarea conținuturilor educației socio-emoționale în toate categoriile de activități de învățare ce se desfășoară în grădiniță. Predarea/ învățarea integrată în grădinițele din România.*
- 2. Implementarea unui program la nivel național de educație socio-emoțională a copiilor preșcolari, program structurat pe trei dimensiuni, una de formare, alta de intervenție și a treia de evaluare, a cărui grup țintă să fie copiii preșcolari.*
- 3. Elaborarea și desfășurarea unor activități opționale la nivelul grupelor, specific domeniului de educație socio-emoțională.*
- 4. Derularea unor proiecte complementare activităților curriculare, cu accent pe activitățile extrașcolare și de voluntariat, cu accentuat caracter socio-emoțional, în parteneriat cu școala, părinții și comunitatea.*
- 5. Marcarea unor evenimente din viața copiilor în care sunt introduse elemente ale educației socio-emoționale.*

Cuvinte cheie: educația socio-emoțională, abilități emoționale, abilități sociale.

Educația socio-emoțională a preșcolarilor reprezintă totalitatea activităților de învățare (termen folosit în sens larg) în care sunt implicați aceștia în vederea asigurării premiselor și condițiilor de apariție și manifestare a comportamentelor sociale și emoționale dezirabile la această vârstă, comportamente care vor reprezenta fundamentul comportamentelor lor sociale și emoționale viitoare, precum și al conduitei lor sociale și emoționale.

Obiectivele educației socio-emoționale:

1. Recunoașterea, acceptarea și autoreglarea emoțională ca fundament al formării unei abilități sociale;
2. Creșterea capacității de adaptare la cerințele școlii și ale societății;
3. Dezvoltarea unor abilități intra- și interpersonale care să faciliteze reușita în viață
4. Dobândirea capacității de aplicare a unor strategii adecvate în situații critice și sau stresante;
5. Creșterea sănătății mentale și reducerea riscului apariției devianțelor comportamentale.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta.

În preșcolaritate, se conturează clar sentimente morale, cum ar fi: rușinea, mulțumirea, prietenia și dragostea. Acțiunea de a imita se accentuează și dă naștere unor stări afective noi. Treptat, se dezvoltă memoria afectivă și capacitatea de a-și stăpâni reacțiile (spre exemplu: se abține să nu plângă atunci când se lovește). Prin acțiunile zilnice, copiii își dezvoltă competențele socio-emoționale. Ei învață să lege prietenii, să-ți înțeleagă emoțiile proprii, dar și pe ale celorlalți, să definească o problemă și să caute soluții adecvate.

Copiii ale căror competențe emoționale și sociale sunt insuficient dezvoltate pot avea probleme serioase mai departe în viață. De la inadaptarea la programa școlară și inevitabilul abandon până la agresivitate, furie necontrolată, anxietate sau depresie. Specialiștii au demonstrat că aceste probleme se întâlnesc mai rar la copiii cu abilitățile socio-emoționale bine dezvoltate.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, Trebuie să învețe cum să facă deosebire între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea, în felul acesta, să răspundă corespunzător.

Educația socio-emoțională are un conținut preponderent social, determinat în mod special de raportarea fiecăruia dintre noi la sine și la societate. Prezintăm mai jos câteva caracteristici ale conținuturilor educației socio-emoționale:

- La nivel macrostructural depinde și derivă din finalitățile educației: ideal educațional, scopuri și obiective educaționale, regăsindu-se în planurile de învățământ, programe școlare etc.
- La nivel microstructural se regăsește în conținuturile învățării, obiectivele de referință operaționale, competențe generale și specifice;
- Se află în interrelație și interdependență cu celelalte componente structurale ale curriculumului educațional;
- Depinde de nivelul de dezvoltare socială al unei țări;
- Include acțiuni educative formale, nonformale și informale, fiind astfel parte a conținuturilor generale ale educației;
- Cuprinde valori autentice afective și sociale ale unui tip de cultură;
- Se dezvoltă în funcție de dinamica societății și de progresul științelor, în special al științelor educației
- Rezultatele obținute în cadrul educației socio-emoționale nu coincid în totalitate cu rezultatele obținute în procesul de educație, dar au influență asupra rezultatelor academice;
- Are influență majoră asupra formării și modelării personalității preșcolarului.

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor este importantă pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți, pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță și la școală, pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament, în copilăria timpurie.

În vederea realizării obiectivelor socio-emoționale, a formării abilităților și educării unui comportament corect din punct de vedere socio-emoțional, educatoarele de la grupele de copii preșcolari pot opta pentru una sau mai multe dintre variantele următoare:

6. Integrarea conținuturilor educației socio-emoționale în toate categoriile de activități de învățare ce se desfășoară în grădiniță. Predarea/ învățarea integrată în grădinițele din România, susținută de toate documentele curriculare în vigoare, poate constitui o oportunitate pentru realizarea obiectivelor propuse de educația socio-emoțională.
7. Implementarea unui program la nivel național de educație socio-emoțională a copiilor preșcolari, program structurat pe trei dimensiuni, una de formare, alta de intervenție și a treia de evaluare, a cărui grup țintă să fie copiii preșcolari, părinții și educatoarele.
8. Elaborarea și desfășurarea unor activități opționale la nivelul grupelor, specific domeniului de educație socio-emoțională, având conținuturi specifice.
9. Derularea unor proiecte complementare activităților curriculare, cu accent pe activitățile extrașcolare și de voluntariat, cu accentuat caracter socio-emoțional, în parteneriat cu școala, părinții și comunitatea.
10. Marcarea unor evenimente din viața copiilor în care sunt introduse elemente ale educației socio-emoționale.

În concluzie dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor este foarte importantă deoarece aceasta conduce la formarea și dezvoltarea personalității umane contribuind la integrarea armonioasă a individului în societate.

Bibliografie:

Bocoș, M. (2007). Didactica disciplinelor pedagogice, un cadru constructivist. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană.

SENTIMENTE ÎN LUMEA POVEȘTILOR

PROF. ÎNV. PREȘC. POPA DANA ALINA
GRĂDINIȚA CU P.P. „DEGETICA” CLUJ-NAPOCA

Scenariul activității „Sentimente în lumea poveștilor” cuprinde jocul didactic numit „Spune cum te simți”, desfășurat în cadrul Domeniului Om și Societate, integrat cu activitățile liber alese - Artă : „Personaje îndrăgite”, Joc de rol: „De-a personajele din povești” și Bibliotecă: „Fețe vesele”.

Scopul activității integrate îl reprezintă verificarea cunoștințelor referitoare la emoții, stări afective.

Jocul didactic se desfășoară având trei variante: Spune cum se simte personajul, Cubul magic și Adevărat sau fals.

Pe parcursul activității, alături de metodele tradiționale am utilizat cubul ca metodă interactivă adaptată preșcolărilor și numeroase materiale didactice.

Grupa: mare

Tema anuală de studiu: „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

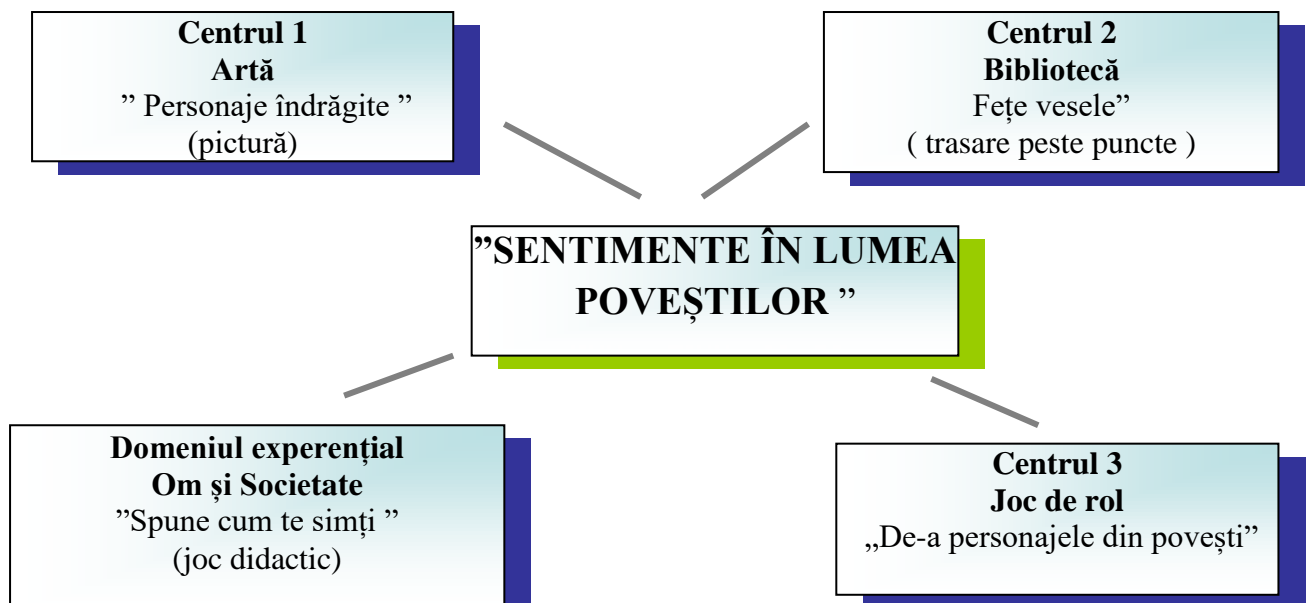
Tema săptămânii: „În lumea poveștilor”

Tema activității: „Sentimente în lumea poveștilor”

Tipul activității: evaluare de cunoștințe, priceperi și deprinderi

Categoriile de activități de învățare: Activități Liber Alese+Domeniul Om și Societate

Forma de realizare: activitate integrată

Scopul activității: verificarea cunoștințelor referitoare la emoții, stări afective.

Obiective operaționale:

- să acopere suprafața imaginii date folosind pensula și acuarela;
- să redea replici și stări afective ale personajelor din povești, utilizând decorul și costumația puse la dispoziție;
- să unească punctele folosind creionul grafic, pentru a obține o față zâmbitoare;
- să asocieze personajului din fragmentul audiat o stare afectivă, făcând apel la cunoștințele anterioare;
- să recunoască cel puțin trei imagini care reprezintă emoții-stări sufletești, valorificând cunoștințele anterioare;

-să precizeze dacă afirmația educatoarei este sau nu adevărată, pe baza experienței proprii.

Strategii didactice:

Metode și procedee: conversația, explicația, demonstrația, jocul, exercițiul, mâna oarbă, cubul;

Mijloace didactice: păpușa Albă ca Zăpada, jetoane cu emoții ilustrate, acuarele, foi, pensule, pahar cu apă, costume, coș, trusă de bucătărie, creioane grafice, fișe de lucru, bilețele cu fragmente din povești, cubul, medalioane recompense.

Forme de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe;

Scenariul activității:

I. Moment organizatoric

În vederea bunei desfășurări a activității au loc: aranjarea mobilierului, aerisirea sălii de grupă și asigurarea unei atmosfere de lucru adecvate.

II. Captarea atenției

Educatoarea descoperă copiii silueta Albei ca Zăpada. Copiii o recunosc și numesc povestea căreia aparține acest personaj. Albă ca Zăpada este tristă pentru că s-a rătăcit în pădure și nu știe unde sunt prietenii săi, de aceea îi roagă pe copii să o ajute.

III. Anunțarea temei și a obiectivelor activității

„Pentru a o ajuta pe Albă ca Zapada vom trece și vom rezolva sarcinile de la centrele de interes, după care vom desfășura jocul „Spune cum te simți.”

IV. Desfășurarea activității și obținerea performanței

Pe tranziția: „*Câte unul, câte doi, către centre mergem noi*”, copiii se îndreaptă spre centrele de lucru deschise, unde vor avea de realizat următoarele sarcini: la Artă - „Personaje îndrăgite” (copiii vor picta imagini cu personaje din povești), Joc de rol: „De-a personajele din povești” (preșcolarii vor îmbrăca costumația pusă la dispoziție și vor reda replici și stări afective ale personajelor interpretate) și la Bibliotecă: „Fete vesele” (vor trasa linii, unind punctele de pe fișă).

Albă ca Zăpada va urmări activitatea copiilor la centrele de interes, bucuroasă că și-a recunoscut deja câțiva prieteni.

Copiii vor trece prin rotație pe la centrele deschise.

Pe tranziția: „*1-2, 1-2, În semicerc ne așezăm noi*”, copiii formează din scăunele un semicerc. În continuare se va desfășura jocul didactic: „**Spune cum te simți**” (**Domeniul Om și Societate**).

Sarcina didactică: recunoașterea stărilor afective manifestate într-o anumită situație.

Regulile jocului: -să extragă un singur jeton din săculețul pus la dispoziție; să imite imaginea de pe jeton; să aplaude numai răspunsurilor corecte.

Se execută jocul de probă: copiii sunt așezați în semicerc. În fața lor este o măsuță cu un săculeț cu jetoane care reprezintă imagini care redau anumite trăiri sufletești (bucurie, tristețe, furie, frică, surpriza, rușine, iubire). Se enumeră regula jocului: educatoarea va ruga copiii să extragă din săculeț câte un jeton. Fiecare copil va numi emoția ilustrată, o va imita și va spune când și unde a simțit acea emoție. Fiecare răspuns corect va fi recompensat cu aplauze din partea colegilor. Jocul se desfășoară apoi cu întreaga grupă.

Varianta I: Spune cum se simte personajul. Educatoarea va citi câteva fragmente din poveștile cunoscute, iar copiii trebuie să identifice starea sufletească a personajului din

fragmentul audiat apoi să numească starea sufletească opusă celei prezentate în fragmentul audiat.

Varianta a II –a: Cubul magic. Copiii rostogolesc cubul și rezolvă fiecare sarcină de lucru:

- Descrie emoția trăită de Capra cu trei iezi la întoarcerea acasă .
- Compară emoțiile- bucurie și tristețe.
- Asociază emoticonul primit (uimire) cu un personaj din poveștile cunoscute.
- Analizează cum este chipul nostru când suntem bucurioși/nervoși.
- Aplică copilului din imagine expresia/chipul care ne arată cum se simte atunci când primește un cadou.
- Argumentează: ce trebuie să facem atunci când nu reușim să rezolvăm o sarcină de lucru.

V. Asigurarea retenției și a transferului

Varianta a III-a: Adevărat sau fals. Educatoarea va spune câteva propoziții (ex. Atunci când nu primesc ce doresc, sunt bucuros. Este adevărat sau fals?), copiii precizează dacă este adevărată sau falsă afirmația.

VII. Încheierea activității

Albă ca Zăpada, bucuroasă că și-a întâlnit prietenii le mulțumește copiilor pentru ajutor. Se vor face aprecieri verbale cu privire la modul de participare și comportamentul copiilor la activitățile din întreaga zi și se vor oferi recompense (medalioane cu imaginea Albei ca Zăpada fericită).

Bibliografie:

Borțeanu, S., Brăniștean, R., Breben, S., Fulga, M., Necula, G., Nicolae, I., Popescu, C., Răileanu, D., (2009), *Curriculum pentru învățământul preșcolar. Prezentare și explicitări*, Ed. Didactica Publishing House, București;

Tătaru, L., Glava, A., Chiș, O., (2014), *Piramida cunoașterii. Repere metodice în aplicarea curriculumului preșcolar*, Ed. Diamant, Pitești;

Breben S.,(2010) *Jocuri pentru dezvoltarea inteligenței emoționale la vârsta preșcolară și școlară mică*, Ed.Reprograph, Craiova.

ATELIERUL DE ZÂMBETE - GRUP SUPTOR PENTRU COPII

POPESCU TEODORA - PROFESOR PSIHODIAGNOZA CSI 2 MUREȘ
PESCARI TATIANA - PROFESOR PSIHODIAGNOZĂ CSI 2 MUREȘ
MOLDOVAN LOREDANA - PROFESOR CONSILIER CJRAE MUREȘ

Abstract

În lumea de astăzi, dominată de căutarea succesului profesional și personal, în care banii și eficiența sunt primordiale, oamenii încearcă să-și găsească echilibrul mental și emoțional. De cele mai multe ori, însă, aceste încercări ale adulților de a face față presiunilor de ordin material și psihic se răsfrâng asupra copiilor. Apariția a tot mai multor probleme de ordin emoțional în cadrul copiilor de vârstă preșcolară demonstrează acest fapt. Situațiile de viață negative, cu o încărcătură emoțională puternică cum ar fi divorțul, conflicte maritale frecvente sau pur și simplu problemele zilnice, pun la încercare stabilitatea emoțională a părinților și, implicit, a copiilor.

Această lucrare cu caracter practic, are la bază activitatea de consiliere desfășurată în cadrul grădinițelor și își propune să ofere o nouă viziune atât cadrelor didactice cât și părinților asupra reducerii riscului de apariție a tulburărilor de ordin emoțional din sfera patologică.

Perioada preșcolară este una dintre cele mai importante privind achizițiile emoționale, sociale și cognitive, de aceea, este perioada cea mai indicată pentru dezvoltarea și optimizarea acestor competențe aflate în formare. Competențele emoționale sunt strâns legate de cele sociale deoarece felul cum sunt controlate propriile emoții reflectă și calitatea relațiilor sociale. Relația dintre cele două competențe este mai evidentă în perioada preșcolară când se observă clar cercul vicios: când un copil este marginalizat și respins pot apărea probleme de ordin emoțional și în sens invers, când copilul manifestă deja un comportament anxios el poate fi rejectat din grup, ceea ce duce la menținerea sau agravarea problemelor. Comportamentul de tip anxios, pe lângă componenta înnăscută, este în mare măsură rezultatul influențelor provenite din relația cu adulții semnificativi, a atitudinilor și valorilor promovate în mediul în care trăiește copilul.

Scopul acestui proiect a fost de identificare a copiilor de vârstă preșcolară mare care prezintă tulburări emoționale de tip anxios și de ameliorare a acestora prin diverse activități

Obiectivele proiectului :

- Dezvoltarea capacităților de exprimare verbală și nonverbală a dorințelor, sentimentelor, trăirilor;
- Dezvoltarea respectului față de sine și a încrederii în sine;
- Cultivarea unor strategii de rezolvare a problemelor și a conflictelor intra- și inter-personale;
- Perfecționarea capacității de autocunoaștere și autoacceptare;
- Dezvoltarea capacităților cognitive (memorie, atenție, limbaj, gândire etc.) și a creativității;
- Dezvoltarea capacității de integrare în grupuri

Procedura de lucru.

În prima fază s-a operat cu o selecție a subiecților care au participat la activitățile de consiliere pe baza observației directe și a discuțiilor avute cu educatoarele și cu părinții. În sprijinul observațiilor făcute am aplicat și o serie de teste psihologice relevante pentru dezvoltarea

psihoemoțională și cognitivă a preșcolarilor: Matricile Progressive Raven Color, Bender B și Machover (Omulețul).

Testul Raven color construit pentru examinarea copiilor (5^{1/2}-11 ani), poate contribui la evaluarea gradului de maturitate școlară, la descifrarea etiologiei insucceselor școlare, la diagnosticarea timpurie a deficienței mintale, la cunoașterea abilității mintale a deficienților. Am optat pentru aplicarea acestui test deoarece am dorit să eliminăm orice suspiciune de tulburare emoțională asociată cu o deficiență mintală. Testul Raven color evaluează în principal claritatea capacității de observație, gândirea clară și nivelul dezvoltării intelectuale a copilului. Cota brută totală variază între 12 și 33 de puncte și este comparată cu etalonul pentru scorul mediu al grupului de referință.

Testul Bender B vizează două obiective majore : evaluarea nivelului dezvoltării funcției perceptiv-motrice și identificarea unor indicatori ai tulburărilor emoționale la copii cu funcție diagnostică. Cele două sisteme de notare sunt complementare, fiecare putând fi însă utilizat independent. Am aplicat acest test în primul rând pentru identificarea indicilor emoționali și totodată pentru verificarea performanțelor perceptiv-motrice, care corelează cu nivelul dezvoltării cognitive

Testul desenului persoanei (Draw a Person Test) sau testul Machover este o probă proiectivă, prin care copilul la vârsta preșcolară își poate exprima sentimentele pe care le are, anxietatea și maniera de a reacționa la aceasta, precum și mecanismele sale de apărare. Am considerat acest test deosebit de important pentru identificarea problemelor emoționale, fiind o traducerea unei reprezentări coerente a imaginii de sine.

Rezultate și interpretări

Rezultatele testării inițiale ne-au condus la obținerea următoarelor rezultate:

- în urma cotării răspunsurilor, atât performanțele cognitive cât și cele peceptiv – motrice s-au situat între nivelul mediu și cel superior (Anexa 1, Anexa 2).
- Indicatorii emoționali au confirmat în totalitate observațiile făcute anterior și discuțiile cu educatoarele și părinții despre existența unor dificultăți emoționale (Anexa 1, Anexa 2).

Eșantionul cercetării noastre experimentale a fost format dintr-un număr de 16 copii pe care i-am împărțit în două grupe a câte 8 copii.

Având la bază rezultatele testării inițiale s-a recurs la proiectarea unor activități de consiliere astfel concepute încât să contribuie la ameliorarea tulburărilor emoționale identificate. În final, s-a procedat la retestarea copiilor în scopul măsurării eficienței activităților derulate cu aceștia.

Intervenție

Pe baza acestor rezultate am recurs, în cea de-a doua fază a programului, la proiectarea activităților de consiliere de grup. Vom prezenta în continuare aspectele cele mai relevante din cadrul acestora.

În cadrul primelor activități, copiii au fost încurajați să se cunoască, să comunice unii cu alții și să desfășoare activități comune bazate pe cooperare. Astfel că **activitățile 1-3** au avut ca și obiective:

- Dezvoltarea cunoașterii interpersonale
- Facilitarea integrării în grup
- Dezvoltarea abilităților de comunicare și cooperare în cadrul grupului

În acest sens, am desfășurat o serie de exerciții precum:

- „Mingea fierbinte” în cadrul căruia fiecare copil primește pe rând mingea și are sarcina de a-și spune numele și ceva personal despre el (ce desene animate îi plac, care este mâncarea favorită, cu ce îi place cel mai mult să se joace, dacă are frați etc.), după care va arunca repede mingea unui alt copil din grup. Se pot realiza 2-3 ture ale grupului, copiii fiind astfel încurajați să dezvăluie informații despre propria persoană în cadrul grupului.

- „ Pânza de păianjen” este un exercițiu care presupune aruncarea unui ghem de sfoară în cadrul grupului, astfel încât fiecare copil să aibă la final un capăt de sfoară din ghem. În momentul în care aruncă ghemul de sfoară, copilul va spune numele celui spre care aruncă ghemul și ceva personal despre propria persoană. La finalul exercițiului se țese „o pânză de păianjen” și copiii sunt chiar încurajați să observe cum pot comunica cu ajutorul capetelor de sfoară de care se țin.

- „Schimbă-ți locul” este un exercițiu energizant în care conducătorul grupului adresează o întrebare grupului de copii, de exemplu „Cine s-a trezit ușor azi dimineață?, Cine a fost la mare în vacanță? etc.”, iar toți cei care răspund afirmativ la ea se vor ridica de pe scaun și își vor căuta un loc nou pe scaun. Întrucât numărul de scaune va fi mai puțin cu unul decât numărul de copii, unul dintre aceștia va rămâne în picioare și va adresa o întrebare grupului.

- „Tabloul grupului” – copiii primesc o coală mare de flipchart și au instrucțiunea de a-și alege un loc pe foaie și de a desena ceva, orice dorește, în spațiul ales. Este important ca toți copiii să aibă un spațiu al lor pe coala de hârtie și să reușească să realizeze desenul în paralel. La finalul exercițiului se poartă discuții cu privire la tema aleasă de fiecare. Grupul este încurajat să aleagă un titlu pentru tabloul realizat în comun.

Observațiile realizate pe parcursul primelor întâlniri, relevă o creștere a dezinhibiției la nivelul comportamentului, concretizată prin: creșterea numărului de contacte vizuale realizate între participanți, sporirea afirmațiilor verbale spontane, exteriorizarea de emoții pozitive în cadrul activităților.

Activitățile 5-9 au avut ca și obiective:

- Dezvoltarea capacității de exprimare și autocontrol emoțional
- Stimularea cunoașterii și autocunoașterii
- Dezvoltarea abilităților de relaționare intra-grup
- Creșterea încrederii în forțele proprii

Câteva dintre exercițiile desfășurate în această etapă a intervenției noastre au fost:

- „Copacul calităților” este un exercițiu care s-a derulat în prima fază a fiecărei întâlniri și al cărui obiectiv major este creșterea încrederii în propria persoană prin conștientizarea calităților personale. Exercițiul presupune ca pe o coală de flipchart să fie desenat un copac și fiecare copil să își aleagă o ramură pe care să o împodobească cu cât mai multe frunze. La începutul fiecărei întâlniri copiii vor primi câte o frunzuliță pe care o vor personaliza cu una dintre calitățile lor (de ex. pot desena schiuri dacă știu să schieze) și apoi, o vor lipi în copac.

- „Cine sunt eu?” este un exercițiu desfășurat în mai multe etape pe parcursul acestor întâlniri. În prima etapă exercițiul presupune ca fiecare copil să realizeze un colaj cu imagini decupate din reviste, care să îl reprezinte. În etapa a doua, copiii vor completa „scutul de apărare”, adică vor realiza un desen în care vor reprezenta răspunsurile la următoarele întrebări:”-Cine sunt prietenii mei? O amintire plăcută? Care sunt calitățile mele? Talentul meu ascuns?”. Copiii sunt încurajați să ia acasă acest scut și să îl lipească în camera lor pentru a-și aminti cum pot înfrunta mai ușor unele obstacole.

- „Identifică emoția” este un exercițiu care facilitează recunoașterea și identificarea corectă a emoțiilor de bază. Fiecare copil primește un set de cartonașe cu imagini corespunzătoare emoțiilor

de bază și are sarcina de a indica acel cartonaș care corespunde emoției denumite de conducătorul grupului. În faza a doua a exercițiului copiii vor mima pe rând o anumită emoție, iar ceilalți vor trebui să o identifice. În faza a treia, în cadrul unei alte întâlniri, copiii primesc aceleași seturi de cartonașe și au sarcina de a indica cum s-ar simți în anumite situații descrise de conducătorul grupului (de ex. cum te-ai simți dacă ai afla că vei avea un frățior sau o surioară?), ridicând cartonașul corespunzător acelei emoții. Recunoașterea și denumirea corectă a emoțiilor de bază s-a realizat și prin lecturarea unor scurte povești și identificarea modului în care s-au simțit personajele. De asemenea, copiii au fost încurajați să-și exprime emoțiile atât prin desen cât și prin mișcare. Dezvoltarea autocontrolului emoțional s-a realizat prin desfășurarea unor exerciții ușoare de relaxare, dar și prin însușirea unor tehnici specifice (de ex. tehnica superbroscoței în controlul furiei).

- Stimularea abilităților de relaționare și cooperare în grup s-a realizat prin intermediul unor exerciții precum: „Cufărul comorilor” în care sarcina copiilor este de a construi și împodobi o cutie în care vor putea păstra, la loc sigur, micile lor secrete (desene reprezentând dorințe sau temeri); similar acestui exercițiu este și sarcina dată copiilor de a construi, din plastilină, lut sau alte materiale, un oraș stabilind împreună elementele din care este alcătuit, apoi numele orașului, ocupația oamenilor de acolo, modul în care trăiesc. Prin intermediul acestor exerciții copiii sunt încurajați să-și exprime gândurile, sentimentele, curiozitățile și nevoile, dar și găsească modalități prin care pot coopera cu ceilalți ori pot soluționa conflictele.

În cadrul acestor întâlniri s-a observat o creștere atât la nivelul coeziunii de grup, dată de implicarea activă în sarcinile de echipă, cât și la nivelul încrederii în sine și ceilalți. În această etapă a programului unii copii au dezvăluit că părinții lor sunt divorțați, ori că au emoții foarte mari atunci când este serbare etc., relevând astfel că atmosfera și cadrul creat a fost unul securizant pentru ei.

Activitățile 10-12 au avut ca și obiective:

- Dezvoltarea abilităților de rezolvare de probleme
- Creșterea nivelului de integrare socială

În ultima parte a programului nostru ne-am propus să dezvoltăm abilitățile socio-emoționale ale participanților, prin exersarea lor într-un mod cât mai apropiat de viața reală. Din acest motiv tehnicile folosite preponderent au fost: jocul de rol, jocul cu marionetele, studiul de caz. În prima fază, copiii au învățat să găsească soluții multiple la o problemă dată (de ex. unul dintre colegi îți spune că ai desenat urât) și să identifice consecințele posibile pentru fiecare dintre acestea. Situațiile prezentate în cadrul activităților au fost astfel concepute încât să cuprindă elemente din profilul participanților, declanșând astfel mecanismul de proiecție. De exemplu, în cazul unui copil cu părinți divorțați a fost prezentată și dramatizată cu ajutorul marionetelor, povestea unui ursuleț care era obligat să se mute când în locuința ursului, când în cea a ursoaicei, și care se simțea confuz și speriat. În această etapă, copiii au fost încurajați să exerseze soluțiile alese și în situațiile reale (de ex. să ridice mâna mai des la activitate) stimulându-se astfel transferul în viața cotidiană.

Concluzii

În urma derulării acestui program s-au putut observa o serie de efecte pozitive asupra beneficiarilor, precum: îmbunătățirea capacității de exprimare emoțională, de comunicare interpersonală și integrare socială concretizată prin identificarea, denumirea și exprimarea corectă a stărilor emoționale, prin creșterea numărului și frecvenței interacțiunilor cu alți copii, precum și prin exersarea soluțiilor de rezolvare a unor situații conflictuale. În cazul unui copil cu manifestări psihosomatice s-a observat o reducere a simptomelor atât pe durata programului cât și după, iar în cazul copiilor cu părinți divorțați s-a constatat o reducere a comportamentelor de externalizare.

Considerăm așadar că programul și-a atins scopul propus, respectiv prevenirea tulburărilor emoționale de factură patologică și dezvoltarea abilităților socio-emoționale la copiii de vârstă preșcolară cu vulnerabilitate ridicată. Ne propunem ca pe viitor să implicăm mai activ atât cadrele didactice cât și aparținătorii beneficiarilor acestui program.

Bibliografie:

Gheorghe,D.,Mastan,B.,(2005),*Ghid de bune practici – tehnici creative*,București, Editura Vanemonde

Breben,S.,Gongea,E.,Ruiu,G.,Fulga,M.,(2002),*Metode interactive de grup-ghid metodic-pentru învățământul preșcolar*,Craiova, Editura Arves.

Dumitru,A.,Dumitru,V.,(2008),*Activități transdisciplinare pentru grădiniță și ciclul primar*,Pitești, Editura Paralela 45.

Schaffer,R.,H.,(2005),*Introducere în psihologia copilului*,Cluj Napoca,Editura ASCR.

Ștefan,A.,Kallay,E.,(2007),*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*,Cluj Napoca, Editura ASCR.

Anexa 1 – Rezultate grup 1

NR.	NUME, INIȚIALE	GEN	RAVEN COLOR	BENDER B	MACHOVER
1.	D.I.	F	23	58	Indici de retragere, timiditate, inhibiție
2.	M.A.	F	28	66	Probleme emoționale generate de divorțul părinților
3.	P.M.	F	22	53	Anxietate asociată cu manifestări psihosomatice (vomă)
4.	D.L.	M	25	60	Probleme emoționale generate de divorțul părinților
5.	Ch.R.	M	25	47	Indici de retragere, timiditate, inhibiție
6.	B.M.	F	26	62	Indici de inhibiție, retragere, dificultăți de relaționare
7.	B.P.	M	17	40	Indici de retragere, inhibiție
8.	O.P.	F	21	57	Indici de inhibiție, retragere, dificultăți de relaționare

Anexa 2 – Rezultate grup 2

NR.	NUME, INIȚIALE	GEN	RAVEN COLOR	BENDER B	MACHOVER
1.	H.B.	M	23	70	Dificultăți relaționale și emoționale
2.	S.C.	F	28	68	Indici de inhibiție, retragere, încredere în sine scăzută
3.	Ch.A.	M	26	100	Tendințe de izolare, inhibiție, teamă, dificultăți relaționale
4.	B.S.	M	21	65	Indici de inhibiție, retragere, dificultăți de relaționare
5.	B.D.	F	28	53	Indici ai timidității, anxietății
6.	S.P.	M	23	62	Timiditate, retragere, inhibiție
7.	C.A.	M	27	58	Dificultăți de relaționare, sensibilitate emoțională asociată cu plâns
8.	C.E.	M	26	65	Dificultăți de relaționare, plâns

DEZVOLTAREA SOCIOEMOȚIONALĂ A COPIILOR PREȘCOLARI

PRIOTEASA MARIANA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ HÂRSEȘTI

Vârsta preșcolară se caracterizează prin dezvoltare accelerată în toate planurile: fizic, cognitiv și socio-emoțional. Aceste planuri se află în strânsă interacțiune și pot fi separate doar artificial, pentru a fi investigate sau înțelese mai ușor. De exemplu, capacitatea de a inhiba un răspuns (funcție cognitivă) depinde în mare măsură de maturarea ariilor cerebrale frontale (aspect fizic) și are consecințe importante la nivelul interacțiunilor sociale, de exemplu așteptarea rândului (aspect socio-emoțional). Din această cauză, mulți cercetători care investighează diverse aspecte cognitive fac acest lucru în strânsă relație cu funcționarea socio-emoțională, vorbind despre **cogniție socială**, respectiv funcții cognitive puse în slujba adaptării social

În perioada preșcolară, copilul denumește și recunoaște emoțiile proprii și ale persoanelor din jur, acest lucru permițându-i să răspundă adecvat la propriile trăiri emoționale, cât și la ale celorlalți. La vârsta de 3 ani, copilul denumește și recunoaște emoții precum: bucuria, furia, frica și tristețea, ajungând ca la vârsta de 5-6 ani această paletă de etichete verbale să fie mult mai amplă, fiind incluse de exemplu și rușinea, vinovăția sau jena.

În perioada preșcolară, limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate și, ceea ce este cel mai semnificativ, raportarea la posibilele cauze ale sentimentelor.

Sesizarea conexiunilor dintre sentimente și gânduri la vârsta preșcolară este reflectată și în înțelegerea faptului că emoțiile pot fi evocate și prin intermediul gândurilor despre evenimente trecute. De exemplu, până la vârsta de cinci ani copiii înțeleg faptul că cineva poate să fie trist când vede o pisică care îi amintește de pisica pe care ea/el tocmai a pierdut-o. O tendință interesantă care se observă la preșcolari este faptul că ei înțeleg mult mai bine cauzele emoțiilor negative decât a celor pozitive .

Înțelegerea emoțiilor de către preșcolari este totuși încă limitată. Ei au dificultăți în înțelegerea modului în care emoțiile se pot baza pe credințe/gânduri false.

Datorită faptului că preșcolarii încep să facă distincția dintre realitate și aparență, aceștia încep să înțeleagă faptul că modul în care își exprimă emoțiile influențează dinamica relațiilor cu ceilalți oameni. Înțeleg faptul că o persoană nu-și arată adevăratele sentimente pentru a proteja astfel o altă persoană, începând să folosească regulile de exprimare emoțională (norme transmise social cu privire la felul în care este adaptativ să-ți exprimi emoțiile în diferite circumstanțe)

Pe măsură ce copiii cresc, discuțiile despre emoții sunt integrate în conversațiile zilnice, în citirea poveștilor, în discuții despre evenimente ce urmează să se întâmple, în istorii personale etc. Rolul acestor conversații pentru înțelegerea emoțiilor derivă din:

a) creșterea competențelor lingvistice, care oferă un fundament lexical pentru împărtășirea experiențelor psihologice care sunt, de altfel, foarte dificil de definit, înțeles și comunicat celorlalți.

b) faptul că adulții vorbesc cu copiii despre oameni. Astfel, ori de câte ori un copil întreabă "de ce?" despre sentimente sau comportamente pe care le observă la alții, ei sunt învățați implicit despre cum funcționează mintea.

Conversațiile educator/părinte-copil despre dorințe, sentimente, comportamente și gânduri îi ajută pe copii să înțeleagă mecanismele psihice - cuvintele categorizează experiența psihologică dându-i coerență și criterii pentru înțelegerea acesteia. Mai mult decât atât, conversațiile despre emoții oferă un cadru de transmitere a valorilor culturale, evaluărilor morale, atribuirilor cauzale și a altor sisteme de credințe ale părinților și educatorilor

Educatorii și părinții care discută mai frecvent și mai elaborat despre emoții au copii care pot conceptualiza emoțiile mult mai exact și mai variat. Există o serie de elemente de elaborare a conversațiilor care oferă copilului baza pentru înțelegerea emoțiilor, cum ar fi: descrierile făcute de adulți, explicațiile date de către adulți cu privire la cauzele emoțiilor și la consecințele acestora, întrebările cu privire la modul în care au înțeles emoțiile, transmiterea/explicarea și învățarea strategiilor de management ale emoțiilor .

În această etapă de vârstă copilul dobândește o abilitate esențială pentru dezvoltarea ulterioară și anume **autoreglarea emoțională** (controlul propriilor emoții și dorințe). Aceasta implică abilitatea de inițiere, inhibiție sau modulare a proceselor fiziologice, a cognițiilor și a comportamentelor relaționate cu emoțiile astfel încât să fie atinse scopurile individuale. Preșcolarii pot identifica modalități diferite de interpretare a evenimentelor

în încercarea de a le face inofensive; prin discuțiile cu ceilalți, ei pot să își împărtășească sentimentele și să asculte interpretările altora. Așadar, pentru a-și regla emoțiile negative preșcolarul folosește deja strategii comportamentale (distragere prin joc), strategii cognitive (mutarea gândurilor de la situație, considerarea lucrurilor într-o lumină mai pozitivă) sau verbale (discutarea emoțiilor cu alții, reflecția asupra lor).

Copiii mai mari recunosc mai repede circumstanțele care nu pot fi controlate și încearcă să se adapteze la situație, nu să o schimbe. Importanța abilității de autoreglare emoțională este demonstrată de asocierea unei reglări emoționale eficiente cu o competență socială ridicată și probleme comportamentale scăzute.

Setul de abilități care ajută individul să-și atingă scopurile personale în interacțiunile sociale, menținând în același timp relații pozitive cu ceilalți, reprezintă **competența socială**. Copiii care sunt mai capabili să își inhibe comportamentele neadecvate, care amână recompensele și folosesc metode cognitive pentru a-și controla propriile emoții și comportamente, sunt mai competenți social, mai plăcuți de către colegi și mai bine adaptați. Evoluția interacțiunilor la preșcolari este sprijinită și de faptul că la vârsta de 4-5 ani se dezvoltă teoria minții, adică abilitatea de a înțelege faptul că ceilalți oameni au o lume internă care este diferită pentru fiecare individ .

Începând cu vârsta de 2-3 ani, interacțiunile devin tot mai sofisticate: copiii devin capabili să se joace împreună și nu doar unul lângă celălalt. Astfel, perioadele de interacțiune sunt mai lungi și mai frecvente și apare și **jocul cooperativ și reciproc**. În plus, copiii devin mai selectivi în alegerea partenerilor de joacă, criteriile de selecție fiind acum mai ales de ordin fizic.

Aspectul selectiv se poate observa și în segregarea tot mai marcantă a grupurilor de copii în funcție de gen: începând cu vârsta de aproximativ 3 ani, băieții preferă să se joace cu băieții și fetele cu fetele, o tendință care va continua de-a lungul întregii copilării. Selectivitatea se manifestă, de asemenea, în preferința copiilor pentru anumiți indivizi: prietenia devine un lucru semnificativ și important, iar copiii se vor asocia mai ales cu cei pe care îi plac, pe care îi apreciază și a căror companie este căutată activ.

Începând cu vârsta de 2-3 ani, copilul începe să atribuie funcții simbolice obiectelor, de pildă, păturica va deveni mantia unui prinț sau pelerina lui Superman. Acest tip de joc este numit în

literatura de specialitate joc simbolic. Preșcolarii se angajează intens în jocuri simbolice, existând diferențe interindividuale atât în cantitatea și calitatea acestora, precum și în gradul de interacțiune cu alți copii. Cercetătorii au arătat că acei preșcolari care se angajează în interacțiuni cu alți copii de la o vârstă mai mică sunt mult mai competenți social la vârsta școlară decât cei care interacționează mai puțin. Copiii care la vârsta de 4 ani au deja prieteni vor fi cei care la vârsta de 9 ani vor raporta un sprijin mai mare din partea prietenilor.

Jocul este activitatea pricipală pe care preșcolarii o realizează și care, pe lângă dezvoltarea cognitivă, duce și la construirea reprezentărilor despre modul în care copilul trebuie să se comporte în relațiile cu ceilalți.

În modul în care se joacă preșcolarii și mai ales în alegerea partenerilor de joacă, pe lângă selectivitatea menționată mai sus, se manifestă și *stereotipurile de gen*, apărute mai ales din educația pe care părinții și educatorii o dau copiilor. Astfel, fetițele se joacă în grupuri de fetițe, cu jucării „specifice fetițelor” - păpuși, hăinuțe, jucării care simbolizează obiecte casnice etc. - iar băieții se joacă în grupuri de băieți cu jucării „specifice băieților” - mașinuțe, cuburi, etc. Studiile arată faptul că aceste stereotipuri pe care preșcolarii le învață vor avea consecințe și asupra dezvoltării cognitive a copiilor, favorizându-se o dezvoltare diferențiată în funcție de sex. În consecință, se recomandă educatorilor să asiste copilul în explorarea și descoperirea jucăriilor nespecifice genului: să implice fetele în jocuri care dezvoltă nu numai abilitățile verbale (prin jocul cu păpușile), ci și abilitățile cognitive și motorii, oferindu-le oportunitatea de a-și forma competențe în cât mai multe domenii de activitate; să implice băieții în jocuri considerate de a fi „specifice fetelor” precum săritul corzii, șotron și altele (care contrazic stereotipurile de gen), flexibilizând astfel convingerile de gen și îmbogățind repertoriul comportamental al copiilor.

Unul dintre cele mai interesante aspecte din dezvoltarea socio-emoțională (dar și cognitivă) a preșcolarilor este dobândirea identității de gen, respectiv capacitatea copilului de a identifica în mod corect propriul său gen și pe cel al altora. Încă de la vârsta de 2 ani jumătate-3 ani, copiii pot să eticheteze și să stabilească corect sexul celorlalți. **Stabilitatea genului** înțelegerea faptului că genul este o caracteristică permanentă, care nu se schimbă în decursul vieții - se atinge spre vârsta de 4 ani. De la vârsta de 5-6 ani se dezvoltă **constanța genului**, respectiv înțelegerea faptului că o persoană își păstrează sexul, chiar dacă în aparență, prin haine ori coafură genul pare a fi schimbat. De acum înainte ei vor putea înțelege de exemplu faptul că băieții nu se schimbă în fete dacă își lasă părul să crească sau dacă îmbracă rochii.

Conceptul de sine, care reprezintă imaginea pe care copiii și-o formează despre ei înșiși, continuă să se dezvolte în această perioadă. Preșcolarul se descrie pe sine în termeni concreți, caracterizările cuprinzând trăsăturile sale fizice sau activitățile pe care el le practică. Astfel, copiii mici se văd mai mult în termeni de înfățișare și de posesiuni (de ex., Am ochi albaștri, Am o bicicletă,) și de acțiuni pe care le pot realiza (de ex., Știu să patinez, Ajut la cumpărături). Spre deosebire de școlari, care sunt mai realiști în ceea ce privește propria persoană, *preșcolarii se descriu în termeni optimiști*, menționând despre ei înșiși doar trăsături pozitive.

Este important de menționat și modul în care preșcolarii fac aprecieri despre natura privată a sinelui, respectiv faptul că preșcolarii nu fac încă distincția clară între sentimentele proprii (interne) și comportamentul pe care ei îl manifestă în public

Pe lângă copiii care se dezvoltă tipic, există și copii care au trasee atipice de dezvoltare, trasee care pot merge de la dificultăți minore (de ex., tendința de izolare de grupul social) până la probleme mai grave (de ex., autism) sau, la polul opus, până la copii cu performanțe deosebite la vârste foarte mici (de ex., pianiști de performanță la 6 ani). Pentru a putea interveni eficient în cazul copiilor cu

dezvoltare atipică este vital să cunoaștem care este traseul tipic, iar mai apoi să evaluăm dezvoltarea în funcție de acest traseu.

În consecință, sunt necesare evaluări frecvente ale dezvoltării copiilor, strict cu scopul de a observa care e nivelul de dezvoltare și ce ar trebui ameliorat. Această evaluare nu se referă în primul rând la testarea de cunoștințe, ci, dimpotrivă, la **evaluarea funcțiilor cognitive și socio-emoționale** care pot deveni predictorii pentru traseul de dezvoltare al copilului.

Evaluarea la vârsta preșcolară trebuie să cuprindă mai ales observații periodice pe baza unor criterii precise și care să evidențieze punctele forte și punctele slabe din dezvoltarea copilului. Firește, specialistul este cel care va lucra cu cazurile atipice, însă **de cele mai multe ori cadrul didactic este persoana cea mai potrivită pentru a semnaliza posibilele dificultăți pe traseul de dezvoltare al copilului**. Rigurozitatea evaluării bazată pe cunoștințe preluate din cercetarea fundamentală va ajuta cadrul didactic pe de o parte să nu se precipite atunci când apare un semn pentru prima dată și să nu pună un „diagnostic” precoce, iar pe de altă parte nici să nu aștepte până când se instalează o anumită tulburare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - “Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2007
2. Vernon, A. - “Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - *emotivă și comportamentală*”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006
3. Waters, V. -” Povești raționale pentru copii”, Editura ASCR, Cluj **Napoca**

ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR SOCIO - EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF.ÎNV.PREȘC. RĂDOI LIANA MIHAELA
G.P.P.NR.1-CARACAL, OLT

Copilăria cuprinde prima și cea mai importantă „decolare” în marile zboruri ale unei vieți omenești. În perioada copilăriei influențele educative sunt hotărâtoare.

Vârstele mici constituie baza dezvoltării personalității, preocuparea educației de a interveni cât mai devreme în formarea și dezvoltarea copilului.

Și ce loc mai potrivit decât grădinița putem găsi pentru îndeplinirea acestui scop nobil? Aici, departe de forfota și apăsarea cotidianului, copilul intră într-un mediu cald, protector și stimulat, un mediu pe care îl putem asemui unei cărți cu povești în care literatura, muzica, artele plastice, natura, mișcarea, socialul sunt într-un permanent dialog între ele și, implicit cu copilul.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

Interacțiunile stabilite din perioada copilăriei timpurii oferă copiilor un sens al stării de bine care îi determină să participe pozitiv în activitățile zilnice. Sprijinul emoțional și relațiile sigure îi ajută pe copiii să dobândească încrederea în sine și abilitatea de a funcționa ca membru a unui grup.

Așadar, dezvoltarea emoțională se dezvoltă odată cu dezvoltarea socială. Copiii încep să înțeleagă faptul că acțiunile lor pot avea consecințe și, în acest context, ei învață să-și controleze diferitele emoții: frică, mânie, timiditate etc.

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): "Castelul Lego"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale

Materiale: cuburi lego

Obiective: să-și dezvolte abilitățile de cooperare; să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului; să dezvolte relațiile de prietenie cu ceilalți copii.

Procedura de lucru:

Împărțiți copiii în grupuri de 2-3- așezați pe fiecare masă un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să-și împartă materialele. Spuneți copiilor că vor trebui să construiască împreună un castel din piese lego.

Observații: -prin această activitate, copiii exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie și învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): "Cursa cu obstacole"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale.

Materiale: diferite obiecte din sala grupei, eșarfă

Obiective: să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc; să dezvolte încredere în ceilalți; să învețe copiii să ofere ajutor.

Procedura de lucru:

Aranjați obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc.

Observații: prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale la preșcolari:

Activități pentru nivelul I (3-4 ani): "Cutii fermecate cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective: să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite; să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen; să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru:

Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații: prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

Activități pentru nivelul II (5-7 ani): "Joc de cărți cu emoții"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective: să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali; să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale; să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine "Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furios/trist/ îi este teamă/este surprins?". Observații: prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

Bibliografie:

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Băban Adriana, Consiliere educațională, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2003.

Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2011.

INFLUENȚA MEDIULUI ACTUAL ASUPRA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI PREȘCOLAR ȘI RESPONSABILITATEA SOCIALĂ A EDUCATOAREI DE A MODELA ACEST MEDIU

PROF.RĂDUCA MAGDALENA
GRĂDINIȚA CU P N NOVACI

Copilul nu este o materie de modelat, ci o personalitate în devenire care se poate constitui ca partener a propriei sale formări.

"Copilăria nu e niciodată o profesie blândă, netedă, regulată.Ea se compune dintr-un șir de conflicte, de contradicții, de izbucniri ancestrale în mijlocul celor mai autentice progrese". (Rene Zazzo)

Când copilul crește și se dezvoltă în condiții armonioase, favorabile lui, el își menține un echilibru stabil atât cu sine însuși cât și cu mediul ambiant.Familia reprezintă primul mediu de viață al copilului, după care urmează grădinița care constituie prima experiență de viață a copilului în societate.

Copilăria este sau ar trebui să fie cea mai fericită perioadă a vieții. Îi conferă acest privilegiu,lipsa de griji, dragostea celor din jur, posibilitatea de a năzui către tot ce este mai frumos pe lume. Familia reprezintă primul mediu de viață al copilului. Dezvoltarea copilului în familie se impune a fi apreciată deci, prin atmosfera unică în felul ei, a climatului afectiv și educativ pe care acest mediu i-l creează.

După familie, mediul instituționalizat (creșa, grădinița) constituie prima experiență de viață a copilului în societate. Aici, copilul ia cunoștință cu activități și obiecte care-i stimulează gustul pentru investigație și acțiune, îl provoacă să se exprime și îi propune angajarea în relațiile sociale de grup. Educația este procesul prin care se realizează formarea și dezvoltarea personalității umane. Ea constituie o necesitate pentru individ și pentru societate. Ca urmare, este o activitate specific umană, realizată în contextul existenței sociale a omului și, în același timp, este un fenomen social specific, un atribut al societății, o condiție a perpetuării și progresului acesteia. Educația timpurie, ca primă treaptă de pregătire asigură intrarea copilului în sistemul de învățământ, prin formarea capacității de a învăța. Creșa trebuie să asigure mediul care garantează siguranța și sănătatea copiilor, fără a le impune multe restricții, iar ținând cont de caracteristicile psihologice ale dezvoltării copilului, să implice atât familia, cât și comunitatea în procesul de învățare care începe de la cele mai mici vârste. Copilul de 2 ani se adaptează mai greu mediului educațional, deoarece este dependent de mamă, dar și datorită faptului că nu înțelege prea bine ce i se spune. La această vârstă principala lui formă de activitate este jocul. Este foarte important ca educatoarea să creeze o atmosferă de joc pe întreg parcursul zilei prin realizarea unor activități plăcute și interesante, prin implicarea activă acopiilor în procesul de învățare, prin asigurarea unor posibilități de opțiune pentru copii, astfel încât aceștia să poată iniția propriile lor activități de învățare, prin manifestarea unei atitudini relaxante în interacțiunile cu copiii.

Grădinița este mediul unde copiii preșcolari sunt primiți, se mișcă și se joacă, unde totul trebuie gândit și amenajat, astfel încât acesta să fie o sursă din care copiii se inspiră și învață, un loc

plăcut, frumos, în care se simt bine, în siguranță, un loc care le vorbește lor și tuturor celor care îl vizitează despre tot ce se întâmplă acolo.

Pentru dezvoltarea posibilităților fizice și sufletești, copilul mic are nevoie de spațiu interior și exterior, de sentimentul de libertate. Pentru educația copilului este necesară multă răbdare și dragoste. Copilul de 2-3 ani ajunge să aibă o siguranță și un control remarcabil al tuturor mișcărilor, își stăpânește corpul bine, aleargă repede, se cațără, mișcările fiind coordonate. La această vârstă copilul acumulează cu ajutorul mâinilor și mișcărilor sale, un mare număr de experiențe tactile (prin pipăit) și motorii (prin mișcare). Se dezvoltă și orientarea vizuală, astfel încât poate recunoaște anumite obiecte, poze (figuri de animale din cărți, fotografiile ale personajelor apropiate).

Copiii mici le place să se joace singuri chiar dacă stau unul lângă altul, într-un fel de joc paralel. Pe măsură ce cresc, copiii încep din ce în ce mai mult să se relaționeze unul cu altul, să lucreze ori să se joace în grupuri de doi sau mai mulți copii. Uneori, întreaga clasă se strânge într-un singur grup, iar alteori, dimpotrivă, mulți copii simt nevoia de a fi singuri, culcușiți într-un spațiu mic, confortabil.

Un rol foarte important în întâmpinarea nevoilor copiilor de a se juca, a comunica, a coopera, a mânca, a dormi, a se târî, a sta, a se spăla îl are spațiul de învățare (sala de grupă, terenul de joacă), care trebuie să fie atractiv, plăcut, securizant, funcțional, care să invite copiii la joc și activitate, unde ei să se simtă stăpâni și în siguranță și care va fi împărțit în zone. Voi prezenta aranjarea spațiului de învățare pentru grupa de copii între 2 și 3 ani. Am prevăzut spațiul grupei împărțit în zona pentru activitate sau învățare, zonă în care se desfășoară activități ce necesită liniște și concentrare și zona pentru jocuri libere. În sala de grupă, trebuie să existe colțuri de joacă dotate cu materiale și jucării specifice activităților pe care copiii le vor desfășura: colțul Construcții, colțul Bibliotecă, colțul Căsuța păpușii, colțul Artă.

La colțul Bibliotecă este așezat un raft fără colțuri ascuțite ori cuie ce ies înafară, pe care sunt așezate cărți cu imagini, cărți cu povești, jetoane ilustrate, casetofon, casete, diapozitive, etc. Cărțile trebuie schimbate des pentru a menține interesul copiilor. Tot la acest colț pe o măsută este așezat un televizor, un calculator pentru a oferi copiilor prilejul de a viziona desene animate, CD-uri cu povești, jocuri. La această vârstă, copiii au preferințe pentru unele povestiri și cer să le fie repetate. Sunt atrași de imaginile viu colorate, devin sensibili la muzică, la ritm, la melodie, la cântece pentru copii, la jocurile muzicale. Le place să cânte și să danseze. Colțul Bibliotecă fiind dotat cu casetofon sau combină muzicală, dă posibilitatea copiilor de a audia jocuri muzicale și cântece pentru copii.

Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii prefigurează două mari tendințe de schimbare, prezente în comportamentul cadrului didactic (educatoarei), care pun în centrul atenției copilul de astăzi : crearea unui mediu educațional bogat, pentru o stimulare continuă a învățării spontane a copilului; introducerea copilului în ambianța culturală a spațiului social căruia îi aparține, în ideea formării lui ca o personalitate autonomă ș

- ✓ Împărțirea sălii de grupă în zone, în funcție de diferitele tipuri de activități
- ✓ Existența a cel puțin două zone delimitate în sala de grupă : Bibliotecă și Colțul păpușii
- ✓ Stabilirea locului și a materialelor necesare pentru realizarea centrului tematic
- ✓ Realizarea unui centru (a unei zone) pentru Știință ar putea rezolva problema centrului tematic. În fond, știința este tot ce ne înconjoară!
- ✓ Așezarea materialelor la vedere, în rafturi plasate la nivelul copilului

- ✓ Asigurarea accesului liber al copilului la aceste materiale
- ✓ Alegerea materialelor în funcție de vârsta și interesele copiilor din grupă
- ✓ Sortarea periodică a materialelor
- ✓ Introducerea treptată a materialelor noi

Cum se poate face împărțirea sălii de grupă în zone?

✓ zonă liberă și liniștită, marcată printr-un covor, unde să se poată desfășura întâlnirile de grup, activitățile de mișcare și jocul liber (accesorii utile: calendar, stativ cu planșe mari de carton sau hârtie pentru mesaje, scaunul povestitorului, tabla, etc.)

✓ O zonă a bibliotecii (*) cu un aranjament atractiv și confortabil (accesorii utile : rafturi pentru cărți, imagini, păpuși, stativ pentru agățarea lucrărilor colective, aparatură audio, calculator sau mașină de scris, etc.)

✓ Colțul Bibliotecă

✓ O zonă a creativității fără covor și, eventual, cu o masă acoperită cu un material plastic (accesorii utile: cutii sau rafturi pentru depozitarea ustensilelor și materialelor specifice, deșeuri de materiale, ziare vechi, dar bine conservate)

✓ O zonă cu mese și scaune (*) pentru servirea mesei și pentru activitățile desfășurate cu grupuri mici de copii

✓ O zonă pentru activitățile de scriere (accesorii utile: masă și scaune precum și o gamă largă de ustensile și suporturi pentru scris)

✓ O zonă pentru joc atribuită jocului liber, construcțiilor sau sociodramei. Unele zone sunt definite prin conținut : cabinetul doctorului, casa, etc. (accesorii utile : truse de joc, costumații, mobilier și ustensile adaptate diferitelor contexte și roluri asumate de copii în jocul lor);

✓ Colțul Păpușii

✓ O zonă pentru depozitarea materialelor și jucăriilor care nu sunt de folosință curentă (de obicei încuiată)

✓ O zonă pentru expunerea lucrărilor copiilor

✓ O zonă pentru construcții cu cuburi sau alte materiale de construcție, plasată într-un loc îndepărtat de o zonă liniștită. Materialele vor fi dispuse în cutii sau rafturi pe categorii – Colțul Construcții

✓ Centrul tematic. Centrul tematic este locul unde expunem materiale legate de tema proiectului în așa fel încât copiii să le poată privi și mânui, să se poată juca cu ele, să vorbească și să citească, să li se citească despre ele, să poată adăuga altele noi, produse sau procurate de ei. Acesta poate fi un dulăpior, un raft, o cutie de carton, unde vom expune titlul temei și materialele legate de acesta. Procurarea materialelor necesare pentru acest centru tematic se va face în urma studierii cu atenție a temei de către educatoarele. Materialele vor fi aduse, de regulă, de către copii pentru a fi arătate și pentru a discuta despre ele, pentru a le studia. Adesea, educatoarele va apela la biblioteca publică sau biblioteca școlii, la un muzeu, la persoane fizice sau la instituții ale comunității pentru procurarea unor materiale interesante, stimulative, în acord cu tema proiectului.

Multi parinti intampina dificultati din partea copilului atunci cand au luat decizia de a-l inscrie la gradinita. Ne intrebam deseori care este momentul optim pentru a face acest pas; fiecare caz este particular si acest moment depinde de dezvoltarea cognitiva si emotionala a copilului. Psihologii recomanda inscrierea in colectivitate incepand cu varsta de 3 ani, atunci cand copilul incepe sa manifeste un interes deosebit pentru tot ceea ce il inconjoara si devine mai independent fata de mama. Reactia copiilor difera fata de acest moment in functie de personalitate si gradul de intelegere. Unii copii reactioneaza foarte bine atunci cand sunt lasati in prima zi singuri la gradinita,

socializeaza foarte usor, sunt foarte entuziasmati de acest univers nou pe care abia asteapta sa il descopere, in timp ce altii sunt foarte agitati, plang, refuza sa ramana in absenta mamei, fiind coplesiti de un puternic sentiment de abandon. In cazul celor din urma se recomanda o atentie sporita din partea parintilor si educatorilor; inscrierea acestora, in prima faza, poate fi facuta in grupele cu program scurt de 4 ore, eventual parintii pot asista copilul in primele zile pentru ca trecerea de la mediul familial la cel din oferit de gradinita sa fie treptata. Cu multa rabdare si tact, copiii depasesc usor acest moment si incep sa se acomodeze cu noul program si colectivitatea, participand activ la activitati. Integrarea copilului trebuie facuta treptat pentru a evita aparitia unui sentiment de respingere fata de noua situatie.

Astazi oferta educationala a gradinitelor din sistemul de invatamant public sau privat este variata, incluzand pe langa programa scolara stabilita de Ministerul Invatamantului si activitati extrascolare, organizate sub forma unor ateliere creative pentru copiii. Atelierele de modelaj, desen, pictura, bricolaj pot fi un motiv pentru a alege gradinita potrivita pentru copilul dumneavoastra. Copiii talentati la dans si muzica pot fi indrumati de personal specializat in cadrul cursurilor de profil organizate de aceste institutii. Cei mici sunt plini de energie si vor fi incantati atunci cand desfasoara activitati fizice; cursurile de karate sau tenis sunt binevenite incepand cu varsta de 5 ani. Capacitatile intelectuale ale copilului pot fi puse in valoare prin intermediul cursurilor de origami sau sah.

Fiecare grădiniță trebuie să fie pentru copii un spațiu dorit, cu activități care să-i implice, să le ofere posibilitatea de a se dezvolta global, într-o atmosferă deschisă, stimulatoare. Când copilul intră pentru prima dată într-o sală de grupă ce ar trebui să găsească aici, astfel încât să vină zilnic la grădiniță cu plăcere, știut fiind că prima impresie se formează în primele 20 de secunde.

Organizată pe zone, centre de interes, centre de activitate sau arii de stimulare (așa cum au fost denumite în timp și în funcție de specificul grupei) sala de grupă devine un cadru adecvat situațiilor de învățare și obținerii experienței. Prin felul în care este amenajată, ea oferă copilului ocazii să se simtă bine în intimitatea lui, stimulându-i interesul și invitându-l la învățare prin descoperire și explorare. Sala de grupă îi vorbește copilului prin ceea ce oferă ca posibilitate de acțiune și experiență. Aflat în fața mai multor posibilități, copilul este invitat să aleagă ceea ce i se potrivește, să decidă.

Bibliografie:

- 1.Gherghina Dumitru,Oprescu Nicolae,Dănilă Ioan,Novac Cornel, Ilie Vali, Bunăiașu Claudiu, Cămărașu Gina, Păunescu Anca ,Metodica activităților instructiv-educative în învățământul preșcolar,Craiova,editura Didactica Nova,2007.
- 2.Tomșa Gheorghe,Chelaru Mirela, Ilade Corneliu, Iurea Corina, Malureanu Flavia, Ștefănescu Cornelia, Tomșa Raluca, Psihopedagogie preșcolară și școlară,editată de Revista Învățământului Preșcolar,București,2005
3. Dolto, F. (1993), Psihanaliza și copilul, Editura Humanitas, București.
4. Dumitrana, M. (2000), Copilul, familia și grădinița, Editura Compania, București.
5. Vrăsmaș, E. (2004), Consilierea și educația părinților, Editura Aramis, București.

JOCURI PENTRU DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI SOCIO-EMOȚIONALE

PROF. ROȘCA ADRIANA
GRĂDINIȚA CU P.P "LUMEA PITICILOR" DEJ

Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio-emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți. Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor. Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică. Rolul dascălului este să-i ajute să învețe unii de la alții, să fie răbdători unii cu alții, să fie prietenoși, să evite conflictele, să se asculte reciproc, să fie empatici la problemele celorlalți.

Domeniul socio-emoțional reprezintă fundamentul și factorul determinant pentru învățarea pe care o realizează copilul.

Încă de la naștere, copiii au nevoie de contact social și de interacțiuni cu cei din jur. Emoțiile pot fi negative (tristețe, mânie, dezgust, dispreț, frică, culpabilitate, rușine, timiditate, ostilitate față de sine însuși), cu rolul de a mobiliza pentru schimbare și pentru protejare, iar cele pozitive (interes, bucurie, surpriză) sunt protectoare, cu rolul de a asigura bunăstarea psihică a persoanei.

Un mediu responsabil și sensibil la nevoile copilului este crucial pentru dezvoltarea acestuia, mai ales în perioada 0- 5 ani, o perioadă care poate fi vulnerabilă pentru copilul care nu are competențe emoționale și sociale de bază. Copiii învață ce sunt emoțiile și cum să reacționeze față de ele, observând comportamentul adultului.

La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Cercetătorii arată că perioada de timp în care o persoană râde, zâmbește, vorbește cu cei din jur este mult mai mare între prieteni decât între persoane care se cunosc mai puțin. De asemenea, prietenii reprezintă o resursă tampon față de efectele negative ale unor evenimente precum conflicte în familie, divorț, probleme școlare. În aceste situații copiii se distanțează puțin de familie și apelează la prieteni pentru a obține suportul emoțional necesar. Astfel, ei sunt o resursă de învățare în situații pe care un copil nu știe cum să le rezolve. Răspunsul poate consta într-un set de abilități numite inteligențe emoționale care includ autocontrol, zel, tenacitate, capacitate de

motivare, empatie etc. Este deosebit de important să cunoaștem și să înțelegem emoțiile, să construim «emoții inteligente», să aducem inteligență emoțiilor. Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire.

Școala și familia trebuie să devină un loc în care copilul se simte respectat, iubit și apreciat.

Exemple de activități/ jocuri pentru dezvoltarea inteligenței emoționale:

SEMĂNĂM PACE

La intrarea în sala de grupă, copiii extrag dintr-un bol „Semințele păcii” pentru a le semăna în locurile unde se joacă, în relațiile pe care le stabilesc cu colegii. De exemplu: se îndreaptă spre un coleg și spune: „Eu semăn Pace”. Acesta va răspunde: „Și eu semăn Pace”. Pe rând, la intervale de timp diferite, în funcție de prezentarea la grădiniță toți copiii vor semăna Pace, încât sala de grupă este liniștită și activitatea devine performantă, este armonie între copii.

FORMULA IERTĂRII

Obiective:

- Să cunoască greșelile din timpul unei zile care au provocat stări emoționale negative colegilor;
- Să trăiască o diversitate de stări: își învinge teama, acționează verbal și emoțional cu curaj, trăiește bucuria împăcării și sentimentul împăcării prin atingere.

Scenariul:

La sfârșitul fiecărei zile copiii vor exersa *Iertarea*.

Cei care au greșit față de colegi, educatoare, alți adulți, părinți, se vor așeza față în față cu mâna dreaptă pe umărul stâng al partenerului și partenerul invers și vor rosti pe rând: „Te rog, Iartă-mă!” sau „Iartă și vei fi mai bun!”.

La început este sfială sau mândrie, apoi curaj, urmează bucuria iertării, se încheie cu prietenie prin îmbrățișare. Acesta este Buchetul emoțional al sentimentelor trăite în acest joc.

CUTIILE FERMECATE CU EMOȚII

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Durata: 10 -15 minute

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, tristețe, furie, teamă).

Procedura de lucru:

Se pun într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Se cere fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă (bucurie) și una negativă (tristețe, furie, teamă).

Se va cere fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucurios , respectiv o situație în care a simțit tristețe / teamă / furie.

Copiii vor fi încurajați să identifice etichetele verbale ale emoțiilor!

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare;
- prin această activitate copiii încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

La grupa mică, dacă este nevoie, copiii vor fi ajutați să identifice emoțiile cu ajutorul ”hărții emoțiilor”.

ÎNVĂȚĂM UNII DE LA ALȚII

Obiective:

- Formarea deprinderii de a învăța din propriile greșeli și din greșelile celorlalți;
- Găsirea unor antonime făcând apel la experiența de viață.

Scenariul:

Se formează două cercuri concentrice. Copiii sunt grupați față în față.

Copiii din cercul exterior formulează pe rând o propoziție în care este prezent un comportament negativ. Cei din cercul interior rețin comportamentul și formulează o propoziție cu opusul cuvântului.

Exemple:

- Eu mint.
- Dacă tu minți, eu spun adevărul.
- Eu sunt rău.
- Dacă tu ești rău, eu sunt bun.
- Eu sunt agitat.
- Dacă tu ești agitat, eu sunt liniștit.

CONCURS DE ÎNTÂMPLĂRI AMUZANTE

Obiective:

- Formarea deprinderii de a retrăii stări, emoții plăcute, amuzante de care își amintesc cu drag, deși acele întâmplări poate le-au pus viața în pericol lor sau celor apropiați;
- Să desprindă umorul din întâmplarea prezentată și să mediteze asupra faptelor descrise,
- Să se relaxeze prin râs.

Scenariul:

Jocul se organizează în sala de grupă, în curtea de joc, la artă sau bibliotecă și ori de câte ori activitatea / jocul permit, când copiii sunt stresați, oboseți, agitați.

Copiii cu simțul umorului, cei cu inteligență lingvistică, cei care au inteligență emoțională, constituie modele pentru clasă, încât fiecare copil va încerca să se facă ascultat și să stârneasă râsul în tranziții sau în întâlnirea de dimineață.

Pentru a nu plictisi, denumirea jocului se schimbă. Ex. Prietenul excelent, Umor cu animale, Peripeții din dimineață, Plimbări cu haz, Amintiri din vacanță, Prima zi de grădiniță etc.

Un copil cronometrează timpul în care copiii râd. Cei care vor obține cel mai bun timp vor fi premiați cu o mască haioasă care stârnește râsul întregii grupe.

ȘI EU POT FI CA EI

Obiective:

- Să înțeleagă măreția unei profesii;
- Să viseze că este măreț prin fapta lui imaginară;
- Să creeze noi profesii pentru a trăii sentimentul măreției, ambiției;
- Să interpreteze visul devenind lider de grup și trăind sentimentul împlinirii, reușitei, încrederii în forțele proprii, al responsabilității.

Scenariul:

Se prezintă copiilor de pe Animal Planet sau un set de imagini ce prezintă profesii spectaculoase care transmit emoții puternice: scafandru, cosmonaut, apicultor, aviator etc.

Se creează un mediu de liniște și relaxare prin muzică adecvată. Copiii timp de 10 minute stau la orizontală cu fața în sus și visează la o profesie nouă.

Copiii își prezintă visul.

Se aleg cele mai spectaculoase profesii inventate. Se organizează un joc de rol, liderul fiind autorul visului.

SCHIMBĂ MASCA SAU VITRINA MĂȘTILOR

Obiective:

- Să conștientizeze fluctuațiile stărilor emoționale;
- Să accepte schimbarea stărilor negative cu cele pozitive.

Scenariul:

Copiii privesc fizionomii cu stări emoționale de pe un panou pregătit de educatoare, timp de 3 minute: tristețe, furie, bucurie, iubire, fericire, mulțumire, sfială, curaj etc.

Copiii confecționează câte o mască cu fizionomia aleasă sau aleg o mască din colecția clasei și descriu starea emoțională pe care o exprimă și experiența de viață trăită de ei într-un anumit context.

La un semnal se transformă în statui timp de 1 minut.

La un alt semnal copiii schimbă între ei măștile rostind: Schimb tristețea cu bucuria, schimb ura cu iubirea etc.

La final copiii prezintă:

- Când au trăit cele mai frumoase sentimente;
- Ce nu ar dori să mai trăiască: furia, tristețea etc.

TABLOUL TRĂIRILOR MELE

Obiective:

- Familiarizarea copiilor cu diversitatea trăirilor emoționale prin folosirea siluetelor;
- Formarea deprinderii de a evalua stările emoționale trăite pe parcursul unei zile.

Scenariul:

Fiecare copil are un jurnal personal pe care-l completează în zilele în care au fost fluctuații de stări emoționale datorate activității, jocurilor, relațiilor, evenimentelor, surprizelor, conflictelor, accidentelor, neprevăzutului etc.

La sfârșitul zilei când au avut loc evenimente stimulative stărilor emoționale, copiii prezintă ”Tabloul trăirilor mele” exprimând ce au simțit și dacă acea stare a fost pozitivă sau negativă pentru a reține/ exprima cu ușurință starea emoțională trăită. Această experiență se repetă periodic.

Bibliografie:

Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - “*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Vernon, A. - “*Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală*”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006.

Silvia B., Mihaela F., Elena G. - “*Învățământul preșcolar în mileniul III*”, Editura Reprograph, Dolj, 2010.

DE-A EMOȚIILE

PROF.ÎNV.PREPRIMAR RUSU DIANA-CLAUDIA GRĂDINIȚA "CĂSUȚA FERMECATĂ" LUDUȘ

„Am vrut să schimb lumea. Dar am descoperit că singurul lucru despre care pot fi sigur că îl pot schimba sunt eu.”

Aldous Huxley.

Cercetările au arătat că există corelații între nivelul de inteligență emoțională și eficacitatea personală, exprimată ca o sumă între performanță, relații și nivel de stres. De ce? Pentru că emoțiile noastre se transformă în cuvinte, cuvintele în acțiuni, acțiunile în obiceiuri, obiceiurile în mod de viață.

Inteligența emoțională devine o competență din ce în ce mai importantă pentru mediul de lucru complex și relațional în care trăim, care ne pune emoțiile la încercare. Și, deși în mod tradițional, „la muncă nu simțim emoții”, se pare că performanța autentică (și starea de bine) are mult de-a face cu abilitatea de a înțelege propriile emoții și pe ale celorlalți, a răspunde empatic și în acelasi timp autentic.

Workshop-ul prezentat combină metodele experiențiale cu jocul și practica, pentru a va oferi un “limbaj al inteligenței emoționale”, pe care îl veți putea aplica pe mai multe planuri: relația cu propria persoană, relațiile personale și relațiile de lucru.

„SUNT UNIC”

Competența specifică : Recunoașterea faptului că fiecare e unic în : gândire, mod de acționare, înfățișare, rasă, amprentă

Durata: 15 minute

Materiale didactice: imagini reprezentând diferite naționalități, coli albe, creioane colorate, lipici.

Scopul activității: dezvoltarea atitudinii de bunăvoință, prietenie, stimă și respect față de semenii

Obiective:

- Să discute despre modul în care se aseamănă sau se diferențiază de semenii lor (ex. trăsăturile fizice)
- Să accepte faptul că ceilalți pot avea păreri diferite față de aceeași situație

Modalitatea de lucru (descrierea activității): Se poartă discuții libere pe baza imaginilor, reprezentând copii de diferite naționalități, îmbrăcați în port popular. Recunoașterea acestora și stabilirea indicilor fiecărui port. După finalizarea discuțiilor, copiii vor colora portul popular și la final vor asocia portul colorat cu fața fiecărui copil.

Strategii de dezvoltare socio-emoționale:

- Dezvoltarea sentimentelor de acceptare, toleranță, prietenie, apreciere-valorizare, empatie, responsabilizare

De ce dezvoltăm această competență:

- Ajută copiii la dezvoltarea atitudinii de bunăvoință, prietenie, stimă și respect față de semenii

„PUZZLE-UL EMOȚIILOR”

Competența specifică : Să coopereze atunci când muncesc sau se joacă în grup

Durata: 25 minute

Materiale didactice: Smiley face, imagini reprezentând ochi, gura, nas, sprâncene

Scopul activității: Recunoașterea emoțiilor faciale pe baza imaginilor și reconstituirea acestora

Obiective:

- Să solicite celorlalți colegi sau adulților să le fie parteneri de joacă
- Să ceară ajutorul în a îndeplini o sarcină
- În interiorul unui grup să:
 - fie atenți
 - fie prietenoși și de ajutor

- își așteaptă rândul când doresc să vorbească sau să se joace
- împart cu ceilalți jucăriile, obiectele, etc
- coopereze cu ceilalți copii pentru a realiza sarcina dată

Modalitatea de lucru (descrierea activității): Se împarte copiilor smiley face-uri, apoi pe baza imaginilor vor primi bucați de smiley face, reconstituind singuri imaginea

Strategii de dezvoltare socio-emoționale:

- Asocierea emoțiilor faciale cu starea sufletească

De ce dezvoltăm această competență:

- Permite recunoașterea emoțiilor
- Ajută desfășurarea altor jocuri (imitarea feței reconstituite)

„REGULILE GRUPEI”

Competența specifică : Analiza efectele/consecințele opțiunilor/acțiunilor (ex: să țină cont de siguranța lor și a celorlalți când se deplasează sau când lucrează cu unelte)

Durata: 30 minute

Materiale didactice: imagi reprezentative (reguli ale grupei), creioane colorate, lipici, foarfeci, coli colorate, flipchart

Scopul activității: însușirea și exersarea unor norme de comportament în grup

Obiective:

- Să analizeze/să discute efectele ideilor/acțiunilor lor într-o anumita situație
- Să manifeste un comportament social adecvat

Modalitatea de lucru (descrierea activității): Se poartă discuții pe baza imaginilor, copiii alegând imaginile potrivite grupei lor, se stabilesc recompensele și sancțiunile care se pot aplica. Se realizează un poster cu titlul: Regulile grupei.

Strategii de dezvoltare socio-emoționale:

- Implicarea copiilor în activități pe grupuri mici încurajând colaborarea

De ce dezvoltăm această competență:

- Ajută formarea abilităților de a comunica nevoile, emoțiile, opiniile și convingerile într-o manieră asertivă
- Permite aflarea consecințelor respectării sau nerespectării regulilor grupei

Bibliografie:

Băban, A., (2010), Consiliere educațională- Ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere, Imprimeria Ardealul, Cluj-Napoca, pg. 40

Goleman, D., (2008), Inteligența emoțională, Editura Curtea veche, București, pg.137

Enăchescu, C., (2007), Tratat de psihanaliză și psihoterapie, Editura Polirom, Iași, pg.355

Revista de Asistență socială, nr.1 (2003), articolul „Abuzul și neglijarea copilului în familie”

DEPENDENȚA DE TABLETĂ

PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR RYFFEL DANIELA CRISTIANA CJRAE/GRĂDINIȚA CU P.P. "ALBINUȚA", CLUJ-NAPOCA

Povestirea "Cristi și tableta" pune în discuție o temă foarte actuală între preșcolari: dependența de tabletă și gadgeturi în general. Se evidențiază efectele negative ale dependenței în ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională a acestor copii: ei devin intoleranți la frustrare și își pot pierde prietenii.

Cuvinte-cheie: dependență, tabletă, prieteni

Obiectiv: Explorarea efectelor negative ale jocului excesiv pe tabletă la copii

Durata: 30 minute

Materiale: Povestirea „Cristi și tableta”.

Procedura:

Explicați copiilor că urmează să le spuneți o poveste despre un băiat, Cristi, căruia îi plăcea foarte mult să se joace în fiecare zi pe tabletă.

Citiți povestirea, apoi discutați.

Cristi și tableta

A fost odată ca niciodată un băiețel pe nume Cristi. Lui Cristi îi plăcea tare mult să se joace pe tableta lui în fiecare zi după ce ajungea acasă de la grădiniță. Mămica lui gătea cina în timp ce el se juca, iar după cină tatăl lui venea acasă de la servicii și apoi se jucau împreună jocul lor preferat de curse cu mașini pe tabletă. Era activitatea lor favorită de seară!

Într-o zi, în drum spre casă, prietenii lui Cristi de la grădiniță, Alex și Bogdan, l-au întrebat plini de entuziasm:

- Cristi, vrei să vii să te joci cu noi în parc?
- Nu pot, a spus băiețelul serios. Vreau să merg acasă să mă joc pe tabletă.
- Ce zici dacă te-ai juca puțin cu prietenii tăi, a sugerat mama, și o să te joci pe tabletă cu tatăl tău după cină?
- Nu! a spus Cristi supărat. Vreau să mă joc pe tabletă ACUM! Am așteptat o zi întreagă să fac asta!

În curând a venit sfârșitul de săptămână și era o zi frumoasă, cu soare. Cei doi prieteni ai lui Cristi erau acum siguri că acesta va dori să se joace în parc cu ei, dar când l-au întrebat, băiatul a spus că nu vrea să participe.

Au trecut câteva săptămâni, iar lui Alex și Bogdan le era deja foarte dor să iasă la joacă cu Cristi, așa că s-au hotărât să îl cheme din nou în parc, dar de data aceasta băiețelul nu i-a refuzat politicos ca până atunci, ci s-a răstit la ei nervos: "Nu v-am spus deja că vreau să mă joc pe tabletă? Când aș mai avea timp să mă joc dacă aș veni cu voi în parc?"

Astfel, Alex și Bogdan au decis să nu îl mai cheme niciodată la joacă pe Cristi.

- Nu e un prieten bun, au spus ei triști. Dacă ar fi un prieten bun, atunci ar vrea să se joace cu noi...

Vedeți voi, Cristi a primit tableta cadou de ziua lui în urmă cu câteva luni și nu dorea să meargă să se joace în parc deoarece i se părea că jocurile video erau mult mai interesante decât orice alt joc s-ar fi putut el juca vreodată. Avea, bineînțeles, și o mulțime de jucării în camera lui, dar demult nu se mai juca cu ele tot din același motiv pentru care a renunțat să meargă în parc.

Deodată, într-o zi ca oricare alta când Cristi se juca pe tabletă, ecranul deveni negru ca smoala.

”Oh, nu! Ce s-a întâmplat? Nu am făcut nimic!” a spus Cristi speriat.

Mama l-a auzit din bucătărie și a venit să vadă despre ce era vorba.

- Cred că s-a stricat, a spus aceasta după ce a verificat tableta.

- Nuuuuuuu, nu se poate așa ceva! E tableta MEA! E aproape nouă! strigă Cristi deja disperat.

- Se mai întâmplă, spuse mama. Du-te și joacă-te cu celelalte jucării. O să vedem mâine dacă poate fi reparată.

- Nu mâine! Acum! Vreau să o reparăm ACUM!

- E deja seară și toate service-urile sunt închise, puiule. O să sun mâine, da? Poți să mergi în camera ta până e gata cina.

Cristi nu mai avea chef de nimic, așa că s-a dus supărat în camera lui și s-a întins pe pat. Cum stătea acolo se uita spre jucăriile frumos aranjate în cutii mari în fața geamului. O singură jucărie era pe covor: mașinuța-brosuță cu care se juca mereu înainte de a avea tableta. Obișnuia să o ia peste tot pe unde mergea: la grădiniță, în parc, la supermarket. A fost cu adevărat jucăria lui preferată.

După ce i-a mai trecut din supărare, Cristi s-a pus jos pe covor, a luat mașinuța în mână și a spus: ”Hmmm, oare unde vreau să călătoresc azi?” A stat puțin să se gândească și apoi fața i s-a luminat. A luat câteva cuburi de culori și mărimi diferite și a început să construiască un drum lung și un parc minunat la capătul drumului. Era atât de colorat că orice copil ar fi vrut să se joace în acel parc.

- Brosuță, hai să mergem în parc. O să vină și Alex și Bogdan. Ne jucăm de-a v-ați ascunselea, vom face o cursă de mașini și ne vom da pe cel mai înalt tobogan până ne vor durea picioarele de atâta urcat și burta de atâta râs.”

Cristi se jucă în parcul de jucărie pentru o vreme, apoi realizează că vrea să picteze cel mai înalt tobogan așa că s-a dus la mama și i-a cerut să-i pregătească instrumentele de pictură. Se simțea foarte bine pictând; parcă a și uitat ce mult îi plăcea să facă asta înainte să aibă tableta. Și tot pictând acel tobogan a realizat că de fapt dorea să meargă în parcul cel adevărat:

- Mami, putem merge în parc?

- Uită-te pe geam, dragul meu. Plouă, vezi? Mi-e teamă că azi nu putem...

- Of, de data asta chiar voiam să merg să mă întâlnesc cu Alex și Bogdan...

Cristi era dezamăgit, dar și-a spus că a doua zi va merge sigur în parc dacă urma să fie soare. Apoi s-a întors la parcul lui de jucărie și a adus și niște animale de pluș pe care le-a numit Alex și Bogdan și a început să se joace cu ele și să se distreze aproape la fel de tare cât s-ar fi distrat cu prietenii lui în parc.

În acea zi băiețelul nostru a uitat complet de tabletă. A descoperit că îi fusese dor să se joace cu jucăriile lui... atât de dor încât atunci când mama l-a chemat la masă, Cristi și-a spus că se va juca și în ziua următoare dar nu a mai apucat să facă asta deoarece atunci când s-a trezit a doua zi și a văzut că soarele strălucea și păsărelele cântau fericite, s-a îmbrăcat, a mâncat micul dejun și apoi a plecat vesel în parc împreună cu mașinuța-brosuță.

Parcul era plin de copii, dar Cristi știa locul preferat de joacă a lui Alex și Bogdan așa că s-a dus direct acolo. Cei doi copii se jucau cu mașinuțele, iar când Cristi i-a întrebat dacă poate să se joace cu ei, au spus:

- Știi, Cristi, noi am vrut să ne jucăm cu tine de multe ori până acum, dar de fiecare dată tu ai spus că nu vrei să vii în parc pentru că vrei să te joci pe tabletă. Ne-ai supărat foarte tare și acum nu mai vrem să ne jucăm cu tine.

Când a auzit asta, Cristi s-a întristat și a realizat că dacă Alex și Bogdan nu mai vor să se joace cu el, nu va mai avea niciun alt prieten și nu dorea să fie singur. Jucatul pe tabletă era foarte distractiv, dar dacă își pierde prietenii pentru totdeauna ar fi trebuit să se joace singur acasă, la grădi sau în parc. Atunci abia a realizat că ceea ce a făcut nu fusese bine și a spus:

- Îmi pare foarte rău. Vreau să mă joc cu voi și să fim prieteni. Dacă voi nu mai sunteți prietenii mei, nu o să mai am niciun prieten. Mă iertați?

- Da, dar trebuie să promiți că nu mai faci asta niciodată!

- Promit! Cei mai buni prieteni pentru totdeauna! a răspuns Cristi fericit.

Mai târziu, în drum spre casă, Cristi i-a spus mamei lui:

- Știi ce am învățat azi, mami?

- Ce anume, iubitul meu?

- Că jocul cu prietenii mei este la fel de frumos ca jocul pe tabletă. Și câteodată chiar mai frumos pentru că ei sunt lângă mine și râdem mult împreună.

- Foarte adevărat. Tableta nu îți poate înlocui prietenii. Să nu uiți asta niciodată!

- N-o să uit! spuse Cristi și chiar avea de gând să se țină de cuvânt.

Discuții:

- Ce îi plăcea lui Cristi să facă?
- Ce părere aveți despre faptul că Cristi se juca atât de mult pe tabletă? Voi cât de mult vă jucați pe tabletă?
- Cum s-au simțit Alex și Bogdan când Cristi i-a refuzat de fiecare dată când îl chemau în parc?
- Cum au reacționat Alex și Bogdan după ce Cristi i-a refuzat de mai multe ori? Voi cum ați fi reacționat?
- Ce a făcut Cristi când a realizat că a greșit? Ce au făcut ceilalți doi băieți?
- Ce învățăm din această poveste?

ROLUL PĂRINȚILOR ȘI AL EDUCATOARELOR ÎN DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE ALE PREȘCOLARILOR

PROFESOR ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR ȘANDOR MĂRIUȚA G.P.S."DUMBRAVA MINUNATĂ" BISTRIȚA

Deoarece ne dorim să contribuim la creșterea unor copii sănătoși și echilibrați mental și emoțional, este important modul în care copiii se dezvoltă social și emoțional. La vârsta preșcolară copiii învață în funcție de ce facem noi adulții, educatorii și părinții, și mai puțin din ceea ce spunem. Astfel, este nevoie să încurajăm autonomia copilului și abilitatea de rezolvare de probleme și de o atenție foarte mare a adulților în ceea ce privesc nevoile emoționale ale copilului.

Exersând exprimarea și recunoașterea corectă a emoțiilor, care reprezintă fundamentul pentru achiziționarea abilităților de reglare emoțională, copiii vor învăța să interacționeze eficient cu ceilalți copii sau cu adulții. În același timp, concordanța dintre emoția exprimată permite transmiterea adecvată a mesajelor cu conținut emoțional.

Dacă o să lăsăm copiii să înțeleagă că toate emoțiile sunt valide și acceptabile, ajutându-i să distingă între emoții și modul lor de manifestare, îi ajutăm să gândească că ceilalți înțeleg și acceptă modul în care se simt. Una dintre cele mai eficiente modalități de învățare la vârsta preșcolară este cea prin observare și imitație. De aceea este necesar să oferim copiilor un context adecvat de învățare prin prisma propriilor reacții și mesaje, atunci când trăim o anumită emoție.

Stilul de comunicare la persoana I este important să fie folosit de către adult în situații în care exprimă emoții care au legătură cu alte contexte, în care nu sunt implicați copiii. De exemplu: "Sunt supărată că mi-am pătat rochia cu cafea". Datorită particularităților cognitive ale copiilor la această vârstă, stilul de comunicare la persoana I conduce la formarea convingerilor despre inadecvarea personală a copilului. ("Nu sunt bun de nimic, sunt rău, am supărat-o pe mama!") și nu îl ajută să identifice cauza reală a emoției.

În concluzie, pentru a-i învăța pe copii abilitatea de gestionare a emoțiilor este nevoie să le oferim confort, să le validăm emoțiile, să-i ajutăm să verbalizeze emoțiile, să le permitem să plângă sau să se bucure, atunci când simt nevoia, iar dacă se confruntă cu o problemă să-i ajutăm să identifice o strategie de rezolvare a acesteia.

Copiii care își pot controla emoțiile și au răbdare suficientă, se dovedesc a fi capabili nu numai din punct de vedere emoțional, ci și competenți la școală și în viața de zi cu zi. Dezvoltarea emoțională a copiilor este decisivă pentru succesul lor în viață și nu doar pentru rezultate școlare.

Cu toții ne dorim să contribuim la creșterea unor copii sănătoși și echilibrați mental și emoțional. În realizarea acestui echilibru un rol important îl are modul în care copiii se dezvoltă social și emoțional. La vârsta preșcolară copiii învață în funcție de ce facem noi adulții, educatorii și părinții, și mai puțin din ceea ce spunem. Astfel, este nevoie să încurajăm autonomia copilului și abilitatea de rezolvare de probleme și de o atenție foarte mare a adulților în ceea ce privesc nevoile emoționale ale copilului.

Educatorul devine un model, dar și un „antrenor” pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor. Utilizarea de către educatori a unui limbaj prin care atrag atenția copiilor asupra emoțiilor („Radu, văd că ești supărat că te-ai lovit”) sau a evidențierii reacțiilor emoționale în contextul interacțiunilor obișnuite (ex. „Ioana, o superi pe Andreea, dacă îi iei păpușa fără să-i ceri voie”), scade riscul copiilor de a avea dificultăți în înțelegerea emoțiilor, precum și a consecințelor pe care le au comportamentele lor. Învățarea modalităților de reglare emoțională și înțelegerea emoțiilor sunt esențiale pentru capacitatea copiilor de a dezvolta relații sociale și de a se comporta adecvat în situații de conflict. Pe de altă parte, calitatea atașamentului dintre părinte și copil are implicații asupra naturii interacțiunilor și relațiilor cu celelalte persoane din afara familiei (educator, copii de aceeași vârstă, etc.).

Exersând exprimarea și recunoașterea corectă a emoțiilor, care reprezintă fundamentul pentru achiziționarea abilităților de reglare emoțională, copiii vor învăța să interacționeze eficient cu ceilalți copii sau cu adulții. În același timp, concordanța dintre emoția exprimată permite transmiterea adecvată a mesajelor cu conținut emoțional. În acest sens vă prezint, în continuare, un joc pe care l-am desfășurat cu preșcolarii din grupa pe care o îndrum. Acest joc poate fi desfășurat și de către părinți și îi ajută pe copii să identifice emoțiile celorlalți, și să înțeleagă de ce apar ele. Cu cât jocul este mai interactiv cu atât copiilor le va plăcea foarte mult. Este potrivit pentru copiii cu vârsta cuprinsă între 3 și 6 ani, dar se poate adapta și pentru vârste mai mari, dacă se îmbogățește povestea cu mai multe detalii.

Copiii ascultă povestea iepurașului Urechilă. Cât timp se spune povestioara se poate folosi și un iepuraș de jucărie, ca să fie mai antrenant. Se spune povestea expresiv, și după fiecare întâmplare, copiii vor fi întrebați: *Cum credeți că se simte iepurașul?* Întrebările vor fi adresate în mod natural, fără să pară că sunt interogați. Copiii vor fi încurajați să se exprime deschis.

O sugestie de poveste: Într-o zi iepurașul Urechilă s-a trezit de dimineață după ce a visat ceva frumos. *Cum crezi că se simțea? (Invită-l să răspundă).* Îi era foarte foame și i-a cerut mamei sale un morcov. Mama sa i-a dat și l-a mângâiat pe urechi spunându-i că o să se facă un iepuraș tare zglobiu (*Cum s-a simțit iepurașul când mama i-a spus asta?*). Iepurașul a întrebat-o pe mama lui dacă poate să iasă la joacă și ea i-a spus că mai întâi el trebuie să își facă patul. (*Cum s-a simțit atunci iepurașul?*). După ce și-a făcut patul, Urechilă a ieșit afară din casă. Acolo s-a întâlnit cu prietenii lui, alți iepurași mai mici (*Ce a simțit când i-a văzut?*). Au început să construiască un castel în nisip, și o iepuroaică mică i-a dărâmat din greșeală castelul (*Cum s-a simțit atunci Urechilă?*) Iepuroaica și-a cerut scuze și cei doi s-au împăcat și au decis să construiască împreună un alt castel (*Ce a simțit iepurașul?*). Peste o oră mama iepurașului l-a chemat în casă pentru a mânca (*Cum s-a simțit când a plecat în casă?*)

Copiii sunt încurajați să denumească cât mai multe emoții pe măsură ce răspund la întrebări. La început vor fi tentați să răspundă numai cu bine/rău, așa că putem să le sugerăm emoții. De asemenea se poate explica de ce au apărut unele emoții. Spre exemplu la întrebarea "*Cum s-a simțit Urechilă când iepuroaica i-a stricat castelul de nisip?*", dacă le spunem că s-a simțit trist, putem adăuga "*pentru că a muncit mult ca să iasă frumos*". Se pot folosi secvențe din viața de zi cu zi a copiilor, pentru a observa cum se simt în acele momente.

"Jocul Emoțiilor,, îi poate încuraja pe copii să identifice unele emoții, cum ar fi: bucuria, supărarea, tristețea și teama.

Înainte de a începe jocul copiii sunt rugați să prezinte o situație când au simțit teamă, bucurie, supărare sau tristețe. Aceasta ajută să identifice emoțiile. Jocul poate fi jucat de doi până la șase copii. Fiecare copil primește o planșă de joc. Pasul următor - un pachet de carduri libere este împărțit între copii. Pentru fiecare copil sunt date cardurile libere care aparțin planșei de joc aflat la el. Pe rând fiecare copil aruncă cu zarul. Dacă zarul arată o imagine cu o emoție, cardul corespunzător este luat. Dacă zarul arată culoarea ROȘIE, copilul stă o tură. Dacă zarul arată culoarea VERDE, copilul poate să dea încă odată. "Jocul Emoțiilor" poate să fie jucat ca și un joc de memorie. Toate cardurile libere sunt în pereche. Se amestecă și se pun cu fața în jos, pe masă. Pe rând, copiii întorc câte două carduri la rând. Dacă Emoțiile de pe card sunt identice, copilul poate să păstreze cardurile și să mai întoarcă carduri. Copilul care strânge cele mai multe carduri este învingătorul.

Pentru a-i determina pe copii să-și exprime emoțiile pe care le-au trait în timpul desfășurării activităților dintr-o zi sau doar în urma desfășurării unei activități, pot fi îndemnați să modeleze fețe care exprimă emoțiile trăite, motivând alegerea emoției respective. Apoi, mai pot desena, pot realiza colaje, fiecare arătând emoția trăită. Chiar dacă emoția trăită de unii dintre copii, nu este de fiecare dată una de bucurie, fericire, este important ca aceștia să achiziționeze, după cum am arătat mai sus, abilități de reglare emoțională.

Dacă o să lăsăm copiii să înțeleagă că toate emoțiile sunt valide și acceptabile, ajutându-i să distingă între emoții și modul lor de manifestare, îi ajutăm să gândească că ceilalți înțeleg și acceptă modul în care se simt. Una dintre cele mai eficiente modalități de învățare la vârsta preșcolară este cea prin observare și imitație. De aceea este necesar să oferim copiilor un context adecvat de învățare prin prisma propriilor reacții și mesaje, atunci când trăim o anumită emoție.

Stilul de comunicare la persoana I este important să fie folosit de către adult în situații în care exprimă emoții care au legătură cu alte contexte, în care nu sunt implicați copiii. De exemplu: "Sunt supărată că mi-am pătat rochia cu cafea". Datorită particularităților cognitive ale copiilor la această vârstă, stilul de comunicare la persoana I conduce la formarea convingerilor despre inadecvarea personală a copilului. ("Nu sunt bun de nimic, sunt rău, am supărat-o pe mama!") și nu îl ajută să identifice cauza reală a emoției.

În concluzie, pentru a-i învăța pe copii abilitatea de gestionare a emoțiilor este nevoie să le oferim confort, să le validăm emoțiile, să-i ajutăm să verbalizeze emoțiile, să le permitem să plângă sau să se bucure, atunci când simt nevoia, iar dacă se confruntă cu o problemă să-i ajutăm să identifice o strategie de rezolvare a acesteia.

Copiii care își pot controla emoțiile și au răbdare suficientă, se dovedesc a fi capabili nu numai din punct de vedere emotional, ci și competenți la școală și în viața de zi cu zi. Dezvoltarea emoțională a copiilor este decisivă pentru succesul lor în viață și nu doar pentru rezultate școlare.

Bibliografie:

Silvia Borțeanu, Silvia Breben, București, 2009, *Curriculum pentru învățământul preșcolar*, Didactica Publishig House;

Domnica Petrovai, Viorica Preda, Sorina Petrică, Rodica Brănișteanu,, București, 2012, *Pentru un copil sănătos emoțional și social*, editura V&I NTEGRAL;

Conf. univ. dr. Corneliu Novac, Silvia Breben, Mihaela Fulga, Elena Gongea, Georgeta Ruiu, Craiova, 2012, *Învățământul preșcolar în mileniul III*, Editura Reprograph

LAUDA – METODĂ DE RECOMPENSARE A COPIILOR

PROF. ÎNV. PREȘC. SAVA MARGARETA
G.P.S. „DUMBRAVA MINUNATĂ” BISTRIȚA

În multe situații, tindem să uităm cât de importantă este recompensarea copiilor pentru comportamentele lor adecvate. De prea multe ori, observăm ceea ce fac greșit și corectăm sau îndreptăm erorile, dar mult mai rar apreciem ceea ce copiii fac bine. Uităm să acordăm atenție unor lucruri pe care le percep ca și firești: ajutorul dat la curățenie, lipsa crizelor de furie, împărțirea unei jucării, etc. De altfel, experiența celor mai mulți adulți este aceea că nu este bine să ne lăudăm copiii, eventual este suficient să-i sărutăm discret pe frunte după ce au adormit pentru a ne manifesta afecțiunea și aprecierea. Studiile au demonstrat că în cazul acelor copii ale căror comportamente dezirabile nu sunt răsplătite prin atenție apare o tendință de exacerbare a comportamentelor indezirabile. Din acest motiv, credem că simple afirmații de genul „Te-ai descurcat foarte bine singur cu construcția castelului”, o îmbrățișare, o mângâiere sau un zâmbet reprezintă modalități eficiente de a încuraja efectuarea comportamentelor dorite.

Lăudați comportamentul nu persoana. Acest lucru înseamnă că laudele formulate în termeni de etichete „ești așa de cuminte” pot să fie neproductive. Laudele care vizează comportamentul sugerează onestitate și sunt mai ușor acceptate. În situația în care copilul construiește un obiect din cuburi fără să se mai uite la poza cu modelul, îi puteți spune cât de bine s-a descurcat fără să se uite la model și fără să ceară ajutor. Pentru ca laudele să aibă efectul dorit este nevoie să ne orientăm pe ceea ce copilul a făcut deja. Astfel, putem să îi dezvoltăm încrederea în propria persoană.

Laudele spuse doar de dragul de a fi spuse nu au impact asupra copilului. Lăudați copilul imediat după manifestarea comportamentului. Amintindu-vă după trei ore sau o săptămână de un comportament adecvat al copilului, nu vă ajută cu nimic. Capacitatea de memorare a copiilor este relativ redusă și probabilitatea de a-și aminti comportamentul la intervale mari de timp este aproape nulă. Nu condiționați laudele pentru anumite comportamente de modificarea altui comportament. Preocuparea excesivă și accentul pus pe aspectul negativ ajunge să afecteze relația adult-copil, în sensul în care adultul va critica comportamentul indezirabil și va uita să acorde atenție celui sau celor adecvate.

Lăudați comportamentele adecvate. Oricare dintre comportamentele pozitive ale copilului pe care le observați pot fi lăudate. Nu vă păstrați laudele pentru comportamentele ieșite din comun. Pentru a-i motiva să se comporte așa cum vă doriți transmiteți-le aprecierea pentru lucrurile pe care le fac zilnic. Pentru a fi și a rămâne motivați, copiii la fel ca și adulții, au nevoie de laude.

Laudele adulților reprezintă un model de comportament pentru copil, pe care va tinde să-l repete și cu copiii pe care-i cunoaște. Acest lucru îl ajută să se integreze mult mai ușor în colectivitate și să fie apreciat de colegi.

Bibliografie:

- Catrinel A, Ștefan, Kallay Eva, 2011, Dezvoltarea Competențelor Emoționale și Sociale la Preșcolari, Ed. ASCR

JOCURI CU PARAȘUTA - ACTIVITATE DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. CONS. SOROIU ANDA
CJRAE CLUJ, GRĂD. „DUMBRAVA MINUNATĂ”, CLUJ-NAPOCA

În lucrarea de față este prezentat un exemplu de activitate de dezvoltare socio-emoțională care poate fi desfășurată la grupa mare. Scopul activității este acela de a exersa comportamentele de cooperare prin intermediul unor jocuri didactice. Durata activității propuse este de 35 de minute. Metodele și procedee didactice folosite sunt conversația, explicația și jocul didactic. Mijloacele de învățământ folosite sunt o bucată mare de material textil (parașuta) și mingi. În continuare sunt prezentate trei variante de joc cu parașuta și discuții pe care profesorul consilier le poate avea cu preșcolarii pe tema prieteniei și a cooperării.

Cuvinte cheie: cooperare, prietenie.

1. Introducere

Jocurile cu parașuta sunt o modalitate distractivă și dinamică de a construi coeziunea de grup prin implicarea participanților într-o sarcină comună. Avantajul acestor jocuri este că prin intermediul lor se atinge atât dezvoltarea socio-emoțională (așteptarea rândului, coordonarea acțiunilor proprii cu cele ale celorlalți membri ai grupului, exprimarea adecvată a emoțiilor și a sentimentelor; manifestarea toleranței, a empatiei, a ajutorului reciproc) cât și cea fizică a preșcolarilor (jocurile presupun mânguirea parașutei).

Activitatea prezentă are ca scop exersarea comportamentelor de cooperare ale preșcolarilor prin adaptarea comportamentului propriu la cerințele grupului, identificarea trăsăturilor de caracter utile în relaționarea adecvată cu ceilalți și dezvoltarea toleranței la frustrare și incertitudine.

Realizând această activitate, copiii vor fi capabili: să enumere două modalități prin care își pot manifesta prietenia față de cineva, pe baza propriei experiențe; să definească conceptul de cooperare, pe baza cunoștințelor anterioare, făcând referire la comportamente specifice; să identifice un avantaj al cooperării, pornind de la jocurile propuse de profesor; să manifeste o atitudine pozitivă față de comportamentele de cooperare în cadrul grupei. Durata activității propuse este de 35 minute.

Metodele și procedeele didactice folosite sunt conversația, explicația și jocul didactic.

Mijloacele de învățământ folosite sunt: o bucată mare de material textil (parașuta) și mingi colorate.

Formele de organizare a activității sunt: în grup și frontal.

2. Desfășurarea activității

Activitatea începe cu copiii așezați în semicerc, pe scăunele sau pe covor. Copiilor li se arată parașuta și mingile și sunt întrebați ce cred ei că se poate face cu aceste obiecte. Apoi se anunță tema și obiectivele activității și anume că ei se vor juca și vor învăța că în joc este important să fie prieteni, să aibă grijă unii de alții și să se ajute între ei.

Copiii sunt întrebați ce înseamnă prietenia și care sunt comportamentele specifice prietenilor. Discuția se ghidează astfel încât copiii să înțeleagă că un aspect important al relațiilor de prietenie îl reprezintă grija față de nevoile celuilalt și împărtășirea unor interese și activități comune. Astfel se introduce conceptul de cooperare/ colaborare/ muncă în comun. Prietenii cooperează atunci când se joacă pe rând scenariile de joc propuse, când se ajută la fișe, când se înveselesc unii pe alții.

Li se spune copiilor că urmează să facă niște jocuri în care va trebui să coopereze și să fie atenți la nevoile celorlalți. Copiii formează un cerc și prind materialul textil de margine. La început se exersează niște mișcări simple de coordonare, ridicarea și coborârea parașutei, pentru ca preșcolarii să se obișnuiască cu mânguirea materialului.

În prima etapă a jocului toți copiii ridică și coboară parașuta. Profesorul aruncă o minge pe parașută, iar copiii trebuie să arunce mingea în sus cu ajutorul parașutei și apoi să o prindă, tot cu parașuta. Treptat se pot adăuga mai multe mingi. Este important ca preșcolarii să se coordoneze, să nu scuture prea tare materialul pentru că altfel toate mingile vor sări în afara lui.

A doua etapă a jocului se numește „Popcorn”. Pe rând profesorul aruncă mai multe mingi, iar copiii trebuie să le mențină în interiorul parașutei. Un copil va intra sub parașută și va încerca să arunce mingile. Ceilalți copii trebuie să mențină mingile în interiorul parașutei. În această variantă a jocului copiilor le va fi foarte dificil să păstreze mingile pe material.

În a treia etapă a jocului se formează 2 echipe. Echipa de pe o latură va avea mingile roșii și va trebui să își mențină mingile pe parașută, în timp ce va încerca să arunce de pe parașută mingile albastre ale echipei adverse. La fel și pentru echipa cu mingile albastre. Câștigă echipa care rămâne cu cel puțin o minge pe material.

Copiii iau loc pe covor sau pe scăunele și se discută despre jocurile desfășurate. Profesorul întreabă copiii ”Cum v-ați simțit? Cum s-a simțit copilul care era sub parașută și trebuia să arunce mingile? Cum v-ați simțit atunci când trebuia să aruncați mingile echipei adverse? Ce joc a fost mai ușor? Ce a trebuit să faceți ca să puteți menține mingile pe material? Cu ce ne ajută cooperarea?”. Se evidențiază importanța atenției la nevoile grupului și dificultatea de a rezolva anumite sarcini dacă ne aflăm în competiție.

Bibliografie

- MECT. (2008). *Curriculum pentru educația timpurie a copiilor cu vârsta cuprinsă între naștere și 6/7 ani.*
- European Youth Exchange Moldova. (2005). *855 de jocuri și activități – Ghidul animatorului.* Chișinău.

CĂLĂTORIE ÎN ÎMPĂRĂȚIA EMOȚIILOR

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR STÎNA PAULA LUCIA
GRĂDINIȚA CĂSUȚA FERMECATĂ LUDUȘ

Deoarece vârsta preșcolară se caracterizează prin dezvoltare accelerată în toate planurile: fizic, cognitiv, dar și socio-emoțional, este indicat a se desfășura diverse activități din sfera socio-emoțională. Încă de la vârsta de 3 ani, copilul denumeste și recunoaște emoții precum: bucuria, furia, frica și tristețea. În perioada preșcolară, limbajul emoțiilor câștigă rapid în acuratețe, claritate și complexitate. Din moment ce sunt capabili să vorbească despre emoții înseamnă că pot avea o viziune mai obiectivă asupra emoțiilor, pot să încerce să înțeleagă propriile emoții și să asculte ce spun alții despre emoțiile lor. Limbajul emoțiilor are așadar implicații semnificative pentru dezvoltarea emoțională a copilului. În acest sens, încă de la începutul grupei mici, am desfășurat o serie de activități de dezvoltare socio-emoțională, printre care și activitatea ce face obiectul acestei lucrări. Activitatea se desfășoară pe parcursul unei zile și cuprinde toate tipurile de activități: activități de dezvoltare personală, activități pe domenii experiențiale, cât și activități liber alese, toate acestea polarizând către finalitatea zilei, respectiv dezvoltarea și optimizarea abilitățile socio-emoționale.

Grupa: mică

Tema anuală de studiu : „Cu ce și cum exprimăm ceea ce simțim?”

Domeniul: dezvoltare socio-emoțională

Tema integratoare (a activității): „Călătorie în Împărăția Emoțiilor”

Tipologia activităților educaționale: activitate integrată cu durata de o zi: Activități de Dezvoltare Personală + Activități pe Domenii Experiențiale (Domeniul Om și Societate + Domeniul Știință) + Activități Liber Alese

Tipul activității : mixt (formare și consolidare de cunoștințe, priceperi, deprinderi; sistematizare, consolidare și evaluare a cunoștințelor)

Modelul de integrare: integrare polarizată - toate demersurile întreprinse pe parcursul zilei polarizează către finalitatea zilei, respectiv dezvoltarea și optimizarea abilitățile socio-emoționale.

Strategia de integrare: 1. Inserția unor elemente socio-emoționale în structura celorlalte activități derulate pe parcursul zilei.

2. Armonizarea obiectivelor și a conținuturilor într-un tot unitar, asigurându-se astfel coerența și logica desfășurării activității

Scopul activității didactice: Dezvoltarea capacității de recunoaștere și exprimare a emoțiilor, consolidarea deprinderilor motrice de bază.

Obiective operaționale:

- 1) Să precizeze minim 3 emoții pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura;
- 2) Să identifice comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie, raportându-se la comportamentul iepurașului Țup
- 3) Să selecteze materialele corespunzătoare realizării fiecărui sector cu ajutorul imaginilor extrase
- 4) Să asocieze emoția exprimată pe jeton cu o situație în care au trăit acea emoție.

Strategie didactică:

- **Sistemul metodologic:** conversația, explicația, demonstrația, observația, problematizarea, exercițiul, aprecierea verbală, metoda „Cubul”, metoda „Turul Galeriei”, metoda “Mâna oarbă”
- **Sistemul resurselor curriculare:** cub, jetoane, instrumente medicale, pomi poliester, bilețele cu sarcini, elemente machetă, scobitori, acuarele, pensule, pahare, castele, veste, biscuiți, cremă de ciocolată, nucă de cocos, șorțulețe, roata emoțiilor.

Forma de organizare a activității: frontal, individual, pe grupe

Strategii, metode și instrumente de evaluare:

- frontală, de grup, individuală realizată pe parcursul activității prin observarea comportamentului copiilor, observarea capacității de menținere a atenției;
- finală- realizată prin aprecierea rezolvării corecte a sarcinilor și prin analiza produselor activității.

Resurse :

- a) **temporale:** o zi
- b) **umane:** preșcolari, educatoare
- c) **spatiale:** sala de grupă

INVENTAR DE ACTIVITĂȚI

Etapa I:

1. ACTIVITĂȚI DE DEZVOLTARE PERSONALĂ:

- ÎNTÂLNIREA DE DIMINEAȚĂ: „*Spune ce simți*” -convorbire
- RUTINE: „*Este timpul să.....*”(deprinderea de a respecta un program);
- TRANZIȚII: „*Samba florilor*” - cântec ritmic cu mișcare; „*Trenulețul muzical*”
-

Etapa a-II-a :

1. ACTIVITĂȚI PE DOMENII EXPERIENȚIALE (ADE):

- „Călătorie în Împărăția Emoțiilor”- activitate integrată (Domeniul Om și Societate și Domeniul Știință)

2. ACTIVITĂȚI LIBER ALESE (ALA 1):

- CONSTRUCȚII: „Poienița”
- ARTĂ: „Castelul Împăratului Emoțiilor”
- JOC DE ROL: „Prăjiturile prieteniei”
-

Etapa a-III-a :

ACTIVITĂȚI LIBER ALESE (ALA 2): „*Am o căsuță mică*” – joc de atenție cu text și cânt

SCENARIUL ZILEI

Înainte de venirea copiilor în sala de grupă se pregătesc o parte din materiale și se aranjează sala pentru sectoarele de activitate. Copii vor intra în sală pe melodia “Bună dimineața”, unde se vor saluta. Observ că un băiețel ține un iepuraș în mână. Acesta îmi povestește pățaniile prin care a trecut iepurașul Țup și hotărâm să îl lăsăm să participe la activitățile noastre. Ca să avem o zi bună, să fim plini de energie, vom face câteva exerciții de mișcare. După ce am terminat gimnastica de dimineață, vom face prezența, cu ajutorul iepurașilor: fiecare copil își identifică iepurașul și îl pune în poieniță, apoi ne așezăm pe covor. Meteorologul de serviciu ne prezintă vremea și va așeza jetoanele corespunzătoare la calendarul naturii. Vom discuta despre modul în care se simt astăzi : unii sunt veseli, bucuroși, alții triști sau supărați, unii au emotii, se tem de prezența invitaților, etc. Pentru a ne relaxa le propun copiilor să se întindă pe covor și să închidă ochii, în timp ce eu le povestesc un vis despre o călătorie imaginară în Ținutul Emoțiilor. Discutăm despre călătoria făcută și despre ceea ce am simțit de-a lungul acestei călătorii, apoi voi ruga copiii să mă însoțească și ei într-o călătorie în Ținutul Emoțiilor. Prima oprire va fi în Ținutul Tristeții , unde veverița Codița ne prezintă pomii triști care nu-și găsesc fructele. Copiii , împreună cu Țup vor selecta fructele, vor face mulțimi, și le vor așeza pe fiecare în pomul corespunzător. Ne îndreptăm apoi spre Ținutul Furiei. Acolo ne vom întâlni cu ariciul Ghimpici, care este foarte furios, fiindcă a primit de la cineva cubul prieteniei și nu poate să se joace singur, să îl rostogolească și să vadă ce este desenat pe el. Împreună cu copiii hotărâm să îl ajutăm pe arici să se joace și rezolvăm sarcinile aflate pe cub. Părăsim Ținutul Furiei și ne îndreptăm spre Ținutul Fricii , unde ne întâlnim cu ciocanitoarea care stă ascunsă după un tufiș, împreună cu un ursuleț căruia îi este frică de doctor. Copiii încearcă

să îl convingă pe ursuleț că teama lui nu este justificată jucându-se „ de-a doctorul”. Apoi pornim mai departe spre Ținutul Bucuriei, dansând pe melodia „Samba florilor”. Acolo se află o masă încărcată cu tot felul de lucruri, iar deasupra este scris textul:

*„Ochii tăi vor străluci,
Multe lucruri vei zări
Fii atent ce folosești
Sarcina s-o îndeplinești!”*

Vom găsi un săculeț din care fiecare copil va extrage o imagine, folosind procedeul „Mâna oarbă” , apoi se vor grupa în funcție de imaginea pe care o au. Vom analiza pe rând imaginile și vom identifica lucrurile de care avem nevoie pentru a realiza sarcina, apoi copiii vor selecta doar ceea ce au nevoie și se vor îndrepta spre sectorul corespunzător.

1) Construcții: Vor realiza o poieniță în miniatură, prin ansamblarea, îmbinarea și alăturarea diverselor elemente.

2) Arta: Vor picta castelul Impăratului Emoțiilor.

3) Joc de rol: Vor face tortulețe din biscuiți umpluți cu cremă de ciocolată și ornați cu nucă de cocos.

Pe tot parcursul desfășurării activităților pe centrele la interes voi urmări modul de relaționare și colaborare al copiilor și voi da indicații acolo unde este nevoie. La final vom merge pe rând la fiecare sector și vom aprecia ce a realizat fiecare echipă în parte, apoi vom ieși la baie cu „Trenulețul muzical ”. La întoarcerea în grupă ne vom juca cu roata emoțiilor: copiii învârt roata, recunosc emoția la care s-a oprit și apoi povestesc o situație în care au trăit acea emoție. În încheierea activității iepurașul Țup va recompensa copiii, oferindu-le medalia prieteniei și vom desfășura jocul muzical “Am o căsuță mică”.

Metodele utilizate pe parcursul desfășurării activităților vor da posibilitatea fiecărui copil să se manifeste, să acționeze, să interacționeze cu ceilalți copii, să pună întrebări și să afle răspunsuri.

DEMERS DIDACTIC

EVENIMENTUL DIDACTIC	CONȚINUTUL ȘTIINȚIFIC	STRATEGII DIDACTICE	EVALUARE
1. Moment organizatoric	<p>Se asigură condițiile optime desfășurării activității: aerisirea sălii de grupă; pregătirea materialului didactic; plasarea organizată a preșcolărilor în spațiul educațional amenajat sugestiv. Observ că un băiețel ține un iepuraș în mână.</p> <p>-David, tu ce ai în mână?</p> <p>David îmi povestește de ce a adus iepurașul la grădiniță:</p> <p>“El este Țup-Țup, un iepuraș care pâna nu demult locuia în Poienița Prieteniei. A fost alungat din Poienița Prieteniei de stăpâna acestui ținut deoarece în ultima perioadă s-a comportat foarte urât și a fost neprietenos cu celelalte viețuitoare de aici. Veverița Codița este tristă fiindcă i-a spus că este cea mai urâtă veveriță pe care a văzut-o vreodată, puiul de arici Ghimpici este furios fiindcă i-a pus piedică și a căzut, iar pe ciocănițoarea Dița a alungat-o din scorbura sa și acum îi este frică să se întoarcă acasă. Și-a cerut iertare de la stăpâna acestui ținut al prieteniei, și i-a promis că de acum încolo o să fie prietenos cu toată lumea, dar aceasta a hotărât să îl</p>	Conversația	

	<p>primească înapoi în Poienița Prieteniei cu o condiție să găsească câțiva copiii de la care să învețe cum să se comporte cu prietenii. Așa că m-am gândit să îl aduc pe Țup cu mine astăzi la grădiniță să vadă cum se comportă prietenii între ei. Poate să rămână, îl primiți și pe el ?”</p> <p>Împreună cu copiii am decis să îl primim pe Țup la activitățile noastre.</p> <p><u>Activități de dezvoltare personală(ADP)</u></p> <p>“Bucuroși ne salutăm Și de bine ne urăm: Să fim veseli și frumoși, Mai puțin gălăgioși. Să fim harnici în echipă Și să nu facem risipă Și ca harnica albină, Să muncim cu drag, cu spor, O zi bună tuturor!”</p> <p>Ca să avem o zi bună, să fim plini de energie, vom face câteva exerciții de mișcare:</p> <p>„ Ca să fiu copil voinic Eu fac sport înca de mic Merg în pas alergător Apoi sar într-un picior Mă opresc, respir ușor, Întind brațele și zbor. Un, doi, un, doi, Faceți toți la fel ca noi! Ăsta-i doar un început Ia priviți cât am crescut!”</p> <p>După ce am terminat gimnastica de dimineață, vom face prezența, cu ajutorul iepurașilor: fiecare copil își identifică iepurașul și îl așează în poieniță, apoi ne așezăm pe covor.</p> <p>“Veniți să ne așezăm Și toți de vorbă să stăm Fiecare să ne spună Dacă are o zi bună, Iar dacă e zi cu nor, Noi grupa iepurașilor, Vom spune câte ceva, Norul îl vom alunga!”</p> <p>Meteorologul de serviciu ne prezintă vremea și va așeza jetoanele corespunzătoare la calendarul naturii.</p>	Exercițiul	Observarea
	<p>Cum vă simțiți astăzi? Cum sunteți? Vom discuta despre modul în care se simt astăzi : unii sunt veseli, bucuroși, alții triști sau suparați, unii au emotii, se tem de prezența invitațiilor, etc. Pentru a ne relaxa le propun copiilor să se întindă pe covor și să închidă ochii.</p> <p>- Ne prefacem că dormim. Stați cu ochii închiși, respirați ușor, lăsați corpul să se relaxeze, să fie</p>	Tehnica visului	

2. Captarea atenției	<p>moale. Eu am să vă povestesc ce visăm. În timp ce eu povestesc, voi vă imaginați visul:</p> <p>„ Departe, foarte departe există un tărâm care se numește Împărăția Emoțiilor a fost condusă foarte mulți ani de un împărat înțelept. Acest împărat avea o soție foarte frumoasă, pe nume Emoția și patru fete. Cea mare era tot timpul tristă, iar împăratul a numit-o Tristețea, a doua fiică era tot timpul furioasă, iar împăratul i-a pus nume Furia, o altă fiică era fricoasă de aceea au numit-o Frica, iar cea mică era tot timpul foarte veselă, iar împăratul i-a pus nume Bucuria, După moartea împăratului și a împărătesei, pentru că fetele acestora nu au reușit să se înțeleagă, care dintre ele să conducă împărăția, au hotărât să împartă marea împărăție în părți egale și fiecare să-și conducă partea ei. Acum imaginați-vă că plecăm într-o călătorie prin Împărăția Emoțiilor. Ajungem în Ținutul Tristeții, unde soarele stă tot timpul ascuns după nori, un ținut unde plouă foarte mult și este foarte frig. Din pădurile acestui ținut se aud cântece triste și uneori plânsete. Viețuitoarele și plantele de aici sunt tot timpul triste. La fel și stăpâna acestui ținut. Chipul ei este tot timpul trist, iar ochii înlăcrimați. Ne continuăm călătoria imaginară și ajungem în Ținutul Furiei. Ținutul Furiei este un ținut în care natura se dezlănțuie, vântul bate cu o viteză foarte mare, tunetele bubuie cu putere, fulgerele luminează cerul ca un foc de artificii, plouă foarte mult. Atât de tare răsună încât se aud până în Ținutul Fricii , unde toate viețuitoarele, chiar și stăpâna acestui ținut stau ascunse de frică. Ne continuăm călătoria și ajungem în Ținutul Bucuriei unde soarele strălucește neîncetat pe bolta cerului, câmpiile sunt pline de flori multicolore, una mai frumoasă decât cealaltă, fluturașii zboară veseli, iar din pădure se aude ciripitul păsărelor, dar și strigăte de bucurie. Atât stăpâna acestor ținuturi, cât și viețuitoarele și plantele de aici sunt tot timpul vesele, nu renunță la chipul și zâmbetul lor luminos nici măcar atunci când lucrurile nu se întâmplă așa cum ar dori ele.</p> <p>Deoarece soarele este către asfințit și începe să se lase seara, ne întorcem acasă. Este timpul să ne trezim. Deschidem ochii, întindem brațele și picioarele. Ne-am trezit!</p>	<p>Conversația</p> <p>Povestirea</p>	<p>Observarea comportamentului verbal și non verbal al copiilor;</p>
3. Anunțarea temei	<p>Cum vi s-a părut visul?” Vreți să mă însoțiți și voi într-o călătorie prin Ținutul emoțiilor? Impreună cu copii pronim in călătorie.</p>	<p>Conversația</p>	
	<p>Vom intra în Ținutul Tristeții, unde ne vom întâlni cu veverița Codița care de tristețe nici nu mai vrea să sară dintr-un pom în altul, așa cum obișnuia să o facă. Copii observă că și pomii sunt triști, fiindcă nu își găsesc fructele. Copiii , împreună cu Țup vor</p>	<p>Conversația</p> <p>Problematizarea</p>	

<p>4. Dirijarea învățării</p>	<p>selecta fructele, vor face mulțimi, și le vor așeza pe fiecare în pomul corespunzător. Ne îndreptăm apoi spre Ținutul Furiei. Acolo ne vom întâlni cu ariciul Ghimpici, care este foarte furios, fiindcă a primit de la cineva cubul prieteniei și nu poate să se joace singur, să îl rostogolească și să vadă ce este desenat pe el. Impreună cu copiii hotărâm să îl ajutăm pe arici și rostogolim noi cubul prieteniei, rezolvând sarcinile de pe el.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. DESCRIE: Descrieți comportamentul iepurașului Țup 2. COMPARĂ: Comparați comportamentul iepurașului Țup cu cel al prietenilor săi din pădure 3. ASOCIAZĂ: Asociați cuvântul „prietenie” cu un animal cunoscut de voi. 4. ANALIZEAZĂ: Analizați imaginile, apoi lipiți o bulina roșie pe imaginea care ilustrează comportamente prietenoase și o bulină neagră pe imaginea care ilustrează comportamente neprietenoase. 5. APLICĂ: Cum putem să păstrăm o relație de prietenie în situația în care prietenul nostru refuză frecvent să împartă jucăriile și nu vrea să se joace nimic din ce dorim și noi ? 6. ARGUMENTEAZĂ: Ce înseamnă „Prietenul la nevoie se cunoaște” ? <p>Părăsim Ținutul Furiei și ne îndreptăm spre Ținutul Fricii , unde ne întâlnim cu ciocanitoarea care stă ascunsă după un tufiș, împreună cu un ursuleț care este foarte răcit, dar nu se duce la doctor fiindcă îi este frică.</p> <p>Copiii încearcă să îl convingă pe ursuleț că teama lui nu este justificată și îi arată ce se întâmplă într-un cabinet medical, jucându-se „ de-a doctorul”, explicând ce reprezintă instrumentele folosite de doctor și la ce le folosesc fiecare. După ce reușim să îl convingem pe ursuleț să își învingă teama și să meargă la doctor , pornim mai departe spre Ținutul Bucuriei. Aici atmosfera este veselă, totul este plin de flori și culoare., este o veșnică primăvară. Vom merge pe aleile cu flori dansând pe melodia „Samba florilor”. Acolo se află o masă încărcată cu tot felul de lucruri, iar deasupra este scris textul:</p> <p style="text-align: center;">„Ochii tăi vor străluci, Multe lucruri vei zări Fii atent ce folosești Sarcina s-o îndeplinești!”</p> <p>Am vrea să știm la ce folosesc și pentru ce se află acolo, așa că vom căuta vreun indiciu. Vom găsi un săculeț din care fiecare copil va extrage o imagine, folosind procedeul „mâna oarbă” și se vor grupa în</p>	<p>Cubul</p> <p>Conversația</p> <p>Demonstrația</p> <p>Metoda “mâna oarbă”</p> <p>Conversația Explicația</p> <p>Metoda “Turul Galeriei”</p>	<p>Capacitatea copiilor de a observa și de a interacționa</p> <p>Observarea comportamentului verbal și non verbal al copiilor;</p> <p>Analiza produselor activității</p> <p>Aprecieri stimulative</p> <p>Capacitatea de autoevaluare</p>
-------------------------------	---	---	--

	<p>funcție de imaginea pe care o au. Vom analiza pe rând imaginile și vom identifica lucrurile de care avem nevoie pentru a realiza sarcina, apoi copiii vor selecta doar ceea ce au nevoie și se vor îndrepta spre sectorul corespunzător.</p> <p>1) <u>Construcții</u>: Vor realiza o poieniță în miniatură, prin ansamblarea, îmbinarea și alăturarea diverselor elemente.</p> <p>2) <u>Arta</u>: Vor picta castelul Împăratului Emoțiilor.</p> <p>3) <u>Joc de rol</u>: Vor face tortulețe din biscuiți umpluți cu dulceață, îmbrăcați cu cremă de ciocolată și ornați cu nucă de cocos.</p> <p>Pe tot parcursul desfășurării activităților pe centrele la interes voi urmări modul de relaționare și colaborare al copiilor și voi da indicații acolo unde este nevoie.</p> <p>La final vom merge pe rând la fiecare sector și vom aprecia ce a realizat fiecare echipă în parte, apoi vom ieși la baie cu „Trenulețul muzical”.</p>		
5. Asigurarea retenției, a transferului de cunoștințe și obținerea performanței	<p>La întoarcerea în grupă ne vom juca cu roata emoțiilor: copiii învârt roata, recunosc emoția la care s-a oprit indicatorul și apoi povestesc o situație în care au trăit acea emoție.</p>	<p>Explicația Demonstrația Jocul</p>	<p>Observarea Aprecierarea verbală</p>
6. Încheierea activității	<p>În încheierea activității îl vom întreba pe iepurașul Țup dacă i-a plăcut la grădinița noastră și dacă a învățat cum trebuie să se comporte cu prietenii săi. Țup va recompensa copiii, oferindu-le medalia prieteniei. În final se desfășoară jocul muzical “Am o căsuță mică”.</p>	<p>Conversația</p>	<p>Evaluarea frontală</p>

Bibliografie:

1. ***(2008) *Curriculum pentru educație timpurie a copiilor de la 3 la 6/7ani*, M.E.C.T.-U.M.P.I.P.
2. Bocoș, M., Chiș, V., (2012), *Abordarea integrată a conținuturilor curriculare*, Casa cărții de Știință, Cluj-Napoca,
3. Bocoș, M.; Catalano, H.; Avram, I.; Someșan, E., (2009), *Pedagogia învățământului preșcolar. Instrumente didactice*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca,
4. Breben, S.; Gongea E.; Ruiu G., Fulga M., (2002) *Metode interactive de grup*, Editura Arves, Craiova,
5. Culea, L., A. Sesovici, F. Grama, M. Pletea, D. Ionescu, N. Anghel, (2008) *Activitatea integrată în grădiniță*, Didactica Publishing House București,
6. Lespezeanu, M., (2007), *Tradițional și modern în învățământul preșcolar – O metodică a activităților instructiv-educative*, Ed. S. C. Omfal Esențial S.R.L., București,

Surse on-line:

<http://www.slideshare.net/TucaMaria/principii-si-tehnici-visible-learning>
<https://visible-learning.org/john-hattie/>

EMOȚIILE MELE ȘI ALE CELORLALȚI - ACTIVITATE DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR EMOȚIONALE

PSIH. STREIAN DIANA – CJRAE TIMIȘ
PROF. BARNOȘ DIANA – GRĂDINIȚA PP. NR. 22, TIMIȘOARA

Competența emoțională este definită ca abilitatea de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și capacitatea de a gestiona adecvat situațiile cu încărcătură emoțională. (Ștefan, C. A., Kallay, E., 2007).

Dezvoltarea emoțională a preșcolarului are implicații pe termen lung în adaptarea acestuia, precum și în interacțiunile și formarea relațiilor cu celelalte persoane. Abilitatea preșcolarului de a transmite emoțiile adecvat crește capacitatea sa de a se adapta social, iar modul în care sunt transmise mesajele afective, momentul, intensitatea emoției exprimate sunt indicatori ai adaptării la context.

Conștientizarea propriilor emoții este esențială pentru achiziționarea celorlalte abilități emoționale. Etichetarea lingvistică a acestor stări facilitează conștientizarea stărilor emoționale.

Copiii care sunt competenți din punct de vedere emoțional sunt priviți de colegi ca parteneri de joc mai buni și mai distractivi, sunt capabili să utilizeze expresivitatea lor pentru a atinge scopuri sociale, sunt capabili să răspundă adecvat emoțiilor colegilor în timpul jocului și, ca urmare, vor fi capabili să se adapteze mai ușor la mediul preșcolar.

Activitățile desfășurate în grădiniță urmăresc dezvoltarea competențelor emoționale și sociale, deoarece vârsta preșcolară este o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Competențele emoționale sunt strâns legate de cele sociale deoarece gestionarea propriilor emoții și a celorlalți este deosebit de importantă pentru inițierea și menținerea relațiilor sociale.

Activitățile ce se desfășoară în grădiniță facilitează procesul de identificare și denumire a emoțiilor, modalitățile de exprimare emoțională, manifestarea comportamentală a emoțiilor, sursele emoțiilor, reacțiile emoționale, consecințele emoțiilor, etc.

Cuvinte cheie: dezvoltare, competențe emoționale, preșcolari.

Activitatea vizează dezvoltarea competențelor emoționale la preșcolarii cu vârsta cuprinsă între 5-6 ani

În urma parcurgerii acestei activități preșcolarii vor reuși:

- Să identifice diferite emoții.
- Să asocieze trăirile emoționale proprii cu un anumit context și cu expresii emoționale din desen.
- Să recunoască și eticheteze emoțiile celorlalți.
- Să mimeze emoțiile de bucurie, furie, tristețe și teamă.

În cadrul activității se vor utiliza următoarele materiale: fișe de lucru, markere, carioci, lipici, post-it, coli A1, lipici

Durata activității ”**Emoțiile mele și ale celorlalți**” este de 35-40 de minute, iar strategiile utilizate sunt: expunere, conversație, exercițiu, munca în echipe, explicația, argumentarea

Desfășurarea activității:

a. Moment organizatoric

Cadrul didactic pregătește materialele necesare activității și preșcolarii pentru începerea lecției (2 minute)

b. Captarea atenției

Cadrul didactic le spune preșcolarilor ca în drum spre grădiniță s-a întâlnit cu un gradinar. Acesta le-a trimis niște flori care sunt altfel decât celelalte flori, ele sunt mai speciale. Preșcolarii sunt întrebați dacă vor să le privească. Li se arată florile și li se cere să spună ce au ele deosebit față de alte flori (florile au în mijloc fețe care exprimă diferite emoții). Preșcolarilor li se prezintă fiecare floare și sunt întrebați cum se simte floare. (5 minute)

c. Comunicarea subiectului și a obiectivelor

Cadrul didactic prezintă titlul lecției și obiectivele într-un mod cât mai accesibil preșcolarilor, spunându-le că astăzi vor discuta despre emoții, despre faptul că uneori oamenii sunt veseli, triști, furioși, speriați, uimiți. (2 minute)

d. Dirijarea învățării

Preșcolarilor li se cere să se gândească dacă au fost vreodată ca aceste flori. Acestora li se cere să descrie situații în care s-au simțit la fel ca florile primite de la grădinar. Profesorul le spune ca la fel ca și ei, toți oamenii se simt uneori fericiți, supărați, speriați sau furioși.

Preșcolarilor li se citește o poveste despre un băiețel din grupa mare care are și el în diferite situații anumite emoții. (Povestea ”Emoțiile lui Mihai”)

Emoțiile lui Mihai

Mihai este în grupa pregătitoare la o grădiniță din orașul Timișoara. Lui Mihai îi place mult să meargă la cumpărături cu părinții săi. Pentru că a fost cuminte în această săptămână, ieri a fost la cumpărături cu părinții săi. Mihai a fost foarte fericit. În timp ce se îndreptau spre magazin, părinții săi i-au spus că este bine să stea în preajma lor tot timpul, ca să nu se piardă, iar dacă îi va asculta, vor merge și la raionul de jucării după ce termină de făcut cumpărăturile.

Pentru o vreme, Mihai a stat alături de părinții lui, dar după o vreme s-a plictisit și s-a hotărât să meargă singur să caute raionul de jucării. Mihai a crezut că știe clar unde să ajungă, dar și-a dat seama că s-a pierdut. Nu a știut ce să facă. S-a speriat și ar fi vrut să-și fi ascultat părinții.

Mihai a continuat să rătăcească prin magazin, dar, deodată, a auzit vocea mamei sale care îl striga. Mihai s-a simțit ușurat și bucuros că și-a văzut părinții. Dar, din cauza faptului că nu fusese ascultător și plecase de unul singur prin magazin, mama și tatăl lui i-au spus că nu pot să-i cumpere jucăria pe care și-o dorea. Atunci el s-a simțit furios și a început să țipe.

Mai târziu, în aceeași zi, seara, Mihai s-a gândit la jucăria pe care și-o dorea și era trist. Ar fi fost frumos să aibă ceva nou cu care să se joace. Se simțea trist și s-a hotărât că data viitoare, când va merge la magazin cu părinții săi, să-i asculte.

După lecturarea poveștii, cadrul didactic alături de preșcolari identifică emoțiile, iar preșcolarii trebuie să asocieze eticheta verbală cu imaginea grafică. (15 minute)

e. Obținerea performanțelor și asigurarea feed-back-ului

Preșcolarilor li se propune un joc în care le sunt prezentate cartonașe cu situații, fiecare dintre ei trebuie să extragă câte un cartonaș și să mimeze, să arate celorlalți colegi cum s-ar simți ei în acea situație, ceilalți colegi având sarcina de a identifica emoția mimată. (5 minute)

Cartonașele folosite în cadrul activității cuprind următoarele situații:

Arată-ne cum te-ai simți dacă :

- 1. Nu ești invitat la ziua celui mai bun prieten al tău/ celei mai bune prietene a ta.*
- 2. Părinții ți-ar spune că nu ai voie să te uiți la televizor.*
- 3. Doamna educatoare te-ar lăuda pentru desenul pe care l-ai făcut.*
- 4. Ai pierdut o piesă din puzzle pe care l-ai primit cadou.*
- 5. Mergi la bazin să înveți să înoți.*
- 6. Un coleg te-ar împinge și ți-ar lua jucăria din mână.*
- 7. Un coleg nu vrea să se joace cu tine.*
- 8. Ai primit un cadou.*
- 9. Ți-a căzut un dinte*
- 10. Ai pierdut o jucărie.*
- 11. Prietenul tău este bolnav*

f. Evaluare

Preșcolarilor li se oferă fișe de lucru pe care sunt desenate fete și băieți, ei trebuie să completeze desenul astfel încât chipurile acestora să exprime stări emoționale (5 minute)

g. Aprecieri și încheierea activității

Profesorul face aprecieri verbale legate de participarea preșcolarilor la lecție și li se oferă recompense . (2 minute)

Bibliografie:

1. Băban, A. (2001). *Consiliere educațională – ghid metodologic pentru orele de dirigenție și consiliere*. Ed. Psinet, Cluj-Napoca
2. Ștefan, C. , Kallay E (2007). *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, Editura ASCR, Cluj.Napoca
3. Vernon, A .(2006). *Dezvoltarea inteligenței emoționale*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.
4. Lemeni, G., Miclea, M., (coord.) (2005): *Consiliere și Orientare*, Editura ASCR, Cluj-Napoca

IMPORTANȚA EDUCAȚIEI SOCIO-EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

PROF. SZABO CORINA
GRADINIȚA PROGRAM PRELUNGIT NR.14,TIMIȘOARA

Curriculumul pentru învățământul preșcolar din România aduce în atenția cadrelor didactice care lucrează în educația timpurie domeniile de dezvoltare ale copilului de la 0 la 7 ani. Dezvoltarea socială urmărește **dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții, cu copii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosoziale.**

Dezvoltarea emoțională presupune **dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea autocontrolului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.**

Programele activităților instructiv-educative din grădinița de copii ce au sta, în timp, la baza desfășurării educației în grădinițe.

1. „**Programa activității instructiv-educative din grădiniță**” a apărut la Editura Didactică și Pedagogică București, în anul 1971; este o programă îmbunătățită a celei din 1963, prima programă preșcolară, considerată la acea vreme originală, bazată pe experiențele pedagogice românești.

2. În anul 1975, „**Programa activității instructiv-educative din grădiniță**” a fost „reexaminată”.

3. **Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii și în cadrul Organizației „Șoimii patriei”** (Ministerul Educației și Învățământului, 1987).

4. **Planul de învățământ și programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii** (Ministerul Învățământului și Științei).

5. **Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii** (Ministerul Învățământului, 1993).

6. **Programa activităților instructiv-educative în grădinița de copii și Regulamentul învățământului preșcolar** (Ministerul Educației Naționale, 2000).

Curriculumul pentru învățământul preșcolar promovează **conceptul de dezvoltare globală** a copilului, considerat a fi central în perioada copilăriei timpurii. Perspectiva dezvoltării globale a copilului accentuează **importanța domeniilor de dezvoltare a copilului** conturate în **Reperele fundamentale privind învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului între naștere și 7 ani** ilustrând, totodată, și legăturile acestora cu conținutul domeniilor experiențiale din structura curriculumului. Pentru prima dată putem vorbi de **Domeniul Dezvoltarea socio-emoțională cu dimensiunile lui:**

- **Dezvoltare socială:** dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții, dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosoziale.

- **Dezvoltare emoțională:** dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Emoția este o trăire a unei persoane față de un eveniment important pentru aceasta.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au, trebuie să învețe cum să facă deosebire între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând

să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea, în felul acesta, să răspundă corespunzător.

Conținutul educației socio-emoționale- parte integrantă a conținutului învățământului preșcolar

Educația socio-emoțională are un conținut preponderent social, determinat în mod special de raportarea fiecăruia dintre noi la sine și la societate. Prezentăm mai jos câteva caracteristici ale conținuturilor educației socio-emoționale:

- La nivel macrostructural depinde și derivă din finalitățile educației: ideal educațional, scopuri și obiective educaționale, regăsindu-se în planurile de învățământ, programe școlare etc.;
- La nivel microstructural se regăsește în conținuturile învățării, obiectivele de referință, operaționale, competențe generale și specifice;
- Se află în interrelație și interdependență cu celelalte componente structurale ale curriculumului educațional ceea ce ne permite să spunem (conform lui M. Ionescu, 2007) că poate fi o componentă a curriculumului educațional;
- Depinde de nivelul de dezvoltare socială al unei țări, culturi etc;
- Include acțiuni educative formale, nonformale și informale, fiind astfel parte a conținuturilor generale ale educației;
- Cuprinde valori autentice afective și sociale specifice unui tip de cultură;
- Se dezvoltă funcție de dinamica societății și de progresul științelor, în special al științelor educației;
- Rezultatele obținute în cadrul educației socio-emoționale nu coincid în totalitate cu rezultatele obținute în procesul de educație, dar au influență asupra rezultatelor academice;
- Are influență majoră asupra formării și modelării personalității copilului/elevului.

Reperle Fundamentale în Învățarea și Dezvoltarea Timpurie a copilului de la naștere la 7 ani reprezintă un document important de politică educațională, care oferă puncte de referință adulților care interacționează cu copilul în acest interval de vârstă (cadru didactic, părinte/susținător legal) în vederea sprijinirii creșterii și dezvoltării normale și depline a acestuia.

Documentul este structurat pe domenii de dezvoltare, respectiv:

- Dezvoltarea fizică, sănătatea și igiena personală,
- Dezvoltarea socio-emoțională,
- Capacități și atitudini în învățare,
- Dezvoltarea limbajului, a comunicării și premisele citirii-scrierii,
- Dezvoltarea cognitivă și cunoașterea lumii.

În ceea ce privește dezvoltarea socio-emoțională putem spune că aceasta vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulții și copiii. În plus, interacțiunile sociale mediază modul în care copiii se privesc pe ei înșiși și lumea din jurul lor.

- **Dezvoltare socială:** dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții, dezvoltarea abilităților de interacțiune cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosociale.

- **Dezvoltare emoțională:** dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Pentru a asigura dezvoltarea socio-emoțională a copiilor, este necesar ca toate demersurile instructiv-educative să se focalizeze pe:

- formarea și dezvoltarea la copii a abilităților de interacțiune cu adulții, cu copiii de vârste apropiate;
- acceptarea și respectarea diversității;
- formarea comportamentelor prosociale;

- recunoașterea, exprimarea și autocontrolul emoțiilor, a expresivității emoționale;
- dezvoltarea conceptului de sine.

Formarea și dezvoltarea comportamentelor și abilităților emoționale la preșcolari

Dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor este importantă pentru că ajută la formarea și menținerea relațiilor cu ceilalți, pentru că ajută copiii să se adapteze la grădiniță și la școală, pentru că previne apariția problemelor emoționale și de comportament, în copilăria timpurie și în cea mijlocie.

Prezentăm mai jos care sunt competențele emoționale specifice și comportamentele pe care copiii preșcolari le dezvoltă la această vârstă.

Competențe emoționale dezvoltate în perioada preșcolară.

Nr. curent	Competența emoțională specifică	Exemple de comportamente
1.	Recunoașterea emoțiilor	<ul style="list-style-type: none"> - identifică propriile emoții în diverse situații; - identifică emoțiile altor persoane în diverse situații; - identifică emoțiile asociate unui context specific; - identifică emoțiile pe baza componentei nonverbale: expresia facială și postura.
2.	Exprimarea emoțiilor	<ul style="list-style-type: none"> - transmit verbal și nonverbal mesajele afective; - numesc situații în care apar diferențe între starea emoțională; - exprimă empatie față de alte persoane; - exprimă emoții complexe precum rușine, vinovăție, mândrie; - țin cont de particularitățile fiecărei persoane în cadrul interacțiunilor sociale.
3.	Înțelegerea emoțiilor	<ul style="list-style-type: none"> - identifică cauza emoțiilor; - numesc consecințele emoțiilor într-o anumită situație.
4.	Reglarea/autoreglarea emoțiilor	<ul style="list-style-type: none"> - folosesc strategii de reglare/autoreglare emoțională.

Multe dintre problemele de comportament se datorează unei emoționalități negative și lipsei de reglare emoțională. Ca urmare, putem afirma că reglarea emoțională este asociată cu o competență socială sporită, operaționalizată astfel: comportament adecvat din punct de vedere social, popularitate, comportament prosocial și puține probleme de comportament sau comportament agresiv.

Există trei tipuri de strategii de reglare/autoreglare emoțională care pot fi utilizate în grădiniță: strategiile de rezolvare a problemelor, strategii emoționale, strategii cognitive.

Bibliografie:

Botiș, A. & Mihalca, L. (2007). *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, cu vârsta până la 7 ani*. Buzău: Alpha, MDM.

Dimitriu, E., (1973). *Probleme de psihologie a educației*, București, Editura Științifică

Ionescu, M., (coord.). (1998). *Educația și dinamica ei*. București: Editura Tribuna Învățământului.

PROIECT DE PARTENERIAT EDUCAȚIONAL DEZVOLTAREA INTELIGENȚEI EMOȚIONALE ȘI SOCIALE PRIN EDUCAȚIE RAȚIONAL-EMOȚIONALĂ ȘI COMPORTAMENTALĂ

**PROFESOR CONSILIER ȘCOLAR PSIHOLOG- LOGOPED SZILÁGYI- GYŐRI ILDIKÓ
CJRAE ALBA**

Această lucrare prezintă un proiect educațional conceput de profesorul consilier psiholog pe o durată de un an școlar. Acest proiect și-a propus să dezvolte competențele de gestionare a emoțiilor în rândul preșcolarilor. Metodele folosite au fost povestea terapeutică, jocul de rol, jocul didactic, desen, teatru de păpuși, problematizarea, discuțiile. Deoarece efectele activităților au fost benefice asupra comportamentului preșcolarilor, recomandăm aplicarea proiectului cu mențiunea de a fi adaptată la specificul grupei de preșcolari.

Argument

Contextul educațional actual într-o permanentă confruntare cu socialul tot mai vast și cu abordabilitate tot mai complexă, impune noi puncte de vedere. Ținând cont de nivelul de vârstă preșcolar, copiii sunt sub tutela părinților care prin cultura familiei impun direcții de educație, care atrag după ele acționalități, comportamente, emoții și convingeri particularizate. Pe de altă parte, mediul educațional supune rezolvării prioritare probleme bine definite sau altfel spus probleme pentru care există un singur răspuns (aspectul alb – negru). Prin contrast, problemele vieții cotidiene sunt slab definite, abordarea lor fiind posibilă din mai multe puncte de vedere, neexistând o soluție perfectă (aspectul nuanțelor și al griurilor).

Specialiștii în psihopedagogie au introdus în acest context termenii de inteligență socială, inteligență practică, inteligență emoțională, etc. toate vin să sublinieze și susțin formarea de abilități cognitive și comportamentale de rezolvarea conflictelor din grup, a dificultăților de muncă în echipă, adaptarea la noi contexte situaționale culturale, sociale sau economice. Inteligența emoțională, într-o primă accepțiune (Saloveg & Mayer, 1990) se referă la „abilitățile de bază cărora un individ poate discrimina și monitoriza emoțiile proprii și ale celorlalți precum și capacitatea acestuia de a utiliza informațiile deținute pentru a-și ghida propria gândire și acțiune”. De asemenea, după Daniel Goleman, 1995, inteligența emoțională desemnează o meta-abilitate care determină și influențează modul și eficiența cu care ne putem folosi celelalte capacități și abilități pe care le posedăm, inclusiv inteligența educațională.

Problematika delicată rămâne cea legată de distincția dintre inteligența educațională și inteligența emoțională. A fi flexibil în aplicarea cunoștințelor declarative și procedurale la care se referă cele 2 forme de inteligență, înseamnă să înțelegi ce se întâmplă într-o situație nouă și necunoscută și respectiv ce trebuie făcut în asemenea situații. Diferențierea explicită a celor 2 forme de inteligență este dată de contextele și modalitățile în care ele fac apel și aplică cunoștințele.

În întâmpinarea dezvoltării educației emoționale cu implicații în dezvoltarea de comportamente și acțiuni raționale, propun acest proiect de dezvoltare la grupele mijlocii și mari de la grădiniță.

Descrierea proiectului

1. Grup țintă:

a) – copii grupă mare și mijlocie;
- indirect părinții;

b) - educatoarele de la grupă;

2. Metodologie - conceperea, organizarea și etapizarea proiectului;

- încheierea protocolului de colaborare între părțile implicate;

3. Durata proiectului

noiembrie 2014- mai 2015

4. Resurse umane

- psiholog;

- educatoare;

- director;

- copiii grupelor.

5. Resurse materiale

- săli de grupă;

- material didactic;

- aparat foto.

6. Coordonatori proiect

- la nivel județean: CJRAE Alba;

- la nivelul unității: Szilagyí- Gyori Ildiko.

7. Scopul proiectului

- dezvoltarea de comportamente și acționalități de bază raționale, emoționale și comportamentale pentru integrarea în contexte situaționale și gestionarea optimă a problemelor de grup și interrelaționare.

8. Obiective cadru

- dezvoltarea de competențe de gestionare a emoțiilor prin povestiri, jocuri de rol, activități practice;
- găsirea de similitudini optime de rezolvare a diferitelor neînțelegeri în comunicare copil – copil, copil – adult;

- lărgirea orizontului de cunoaștere asupra altor forme și unghiuri de abordare a contextualității educaționale – grădiniță sau a contextualității sociale – părinte, prieteni, bunici, unchi, mătuși.

9. Obiective de referință

- să identifice și să recunoască diferite emoții și comportamente negative;

- să facă comparație între cele 2 aspecte de manifestări emoționale pozitive și negative.

10. Exemple de comportament

- să identifice emoțiile și comportamentele descrise;

- să le redea din prisma propriilor trăiri;

- să compare și să analizeze finalitățile unei gândiri raționale sau a unei gândiri negative;

- să-și manifeste propria opinie legat de situații de viață similare prin care au trecut;

- să explice situații trăite și cum ar fi mai confortabil pentru propria persoană;

- să identifice trăirile pe care le au în diferite momente.

11. PLANIFICARE CALENDARISTICĂ

<i>Data</i>	<i>Tipuri de activități</i>
11. noi.	Gândirea rațională: <i>Povestire</i> – Lucian Licurici învață să lumineze de V. Waters.
18. noi.	Gândirea rațională: <i>Joc de rol</i> – Gândurile mele luminoase; - <i>Memorizare</i> – <i>Supăraturul</i> , după A. Ardelean.
25. noi.	Gândirea rațională: <i>Jocul culorilor care îmi reprezintă gândurile</i> ;
2. dec.	Gândirea rațională: <i>Joc de rol</i> – Gânduri frumoase, gânduri întunecate; redarea prin joc a puterii gândurilor pozitive sau negative.
9. dec.	Gândirea rațională: <i>Desenele animate – Adevărat sau fals</i> ; Realitatea din desenele animate, eroii acestora, acționalitatea eroilor în favoarea propriilor comportamente.
6. ian.	Rezolvare de probleme și luarea de decizii: <i>Joc decizii și consecințe</i> , adaptare după Ann Vernon.
20. ian.	Relații interpersonale: <i>Diplomă de merit: Am fost un copil adevărat; ne facem complimente.</i>
10 febr.	Relații interpersonale: <i>Selectarea oamenilor</i> , adaptare după Ann Vernon
24. febr.	Emoții: <i>Povestire</i> - <i>Veverițele Mașa, Dașa și Sașa</i>
10. mar.	Emoții: <i>Toți avem emoții</i> – Emoțiile lui Sorin
24. mar.	Emoții: <i>Activitate practică</i> – Aș vrea să fiu fericit, trist, speriat, victorios, etc. <i>Memorizare:</i> Când ceva nu îmi convine (după V. Waters).
28. apr.	Acceptare de sine: <i>Joc de rol</i> – Pot să fac, nu pot să fac
5. mai	Acceptare de sine: <i>Cum sunt eu, cum este familia, cum sunt prietenii mei?</i> – Adaptare după <i>Vânătoarea de oameni</i> de Ann Vernon.
19. mai	Acceptare de sine: <i>Mierla Mirela învață cum să nu se necăjească</i> – Povestire de V. Waters.
26. mai	Acceptare de sine: <i>Sunt un copil mulțumit</i> – Desen pe suport de fețe (vesele, triste, etc); fișă concepută personal.

12. Concluzii

Pe parcursul anului școlar 2014-2015 și 2015-2016 educatoarele și profesorul psiholog au observat comportamentele copiilor preșcolari, care au participat la acest proiect educațional. Modificările comportamentale ale copiilor au fost pozitive.

13. Recomandări

Recomandăm aplicarea proiectului de mai sus, cu mențiunea de a fi personalizată la specificul preșcolariilor din grupa și grădinița respectivă, deoarece dezvoltă competențele de gestionare a emoțiilor, ajută preșcolarul să identifice și să recunoască diferite emoții și

comportamente negative, să facă comparație între cele 2 aspecte de manifestări emoționale pozitive și negative, să compare și să analizeze finalitățile unei gândiri raționale sau a unei gândiri negative, să-și manifeste propria opinie legat de situații de viață similare prin care a trecut, să explice situații trăite și cum ar fi mai confortabil pentru propria persoană și să identifice trăirile pe care le are în diferite momente.

Bibliografie:

Ann Vernon (2006) *Dezvoltarea Inteligenței Emoționale*, Editura ASCR,

Virginia Waters (2003) *Povești Raționale Pentru Copii*, Editura ASCR Cluj Napoca

ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR EMOȚIONALE LA PREȘCOLARII DE 3-4 ANI

TOȘA LENUȚA, CONSILIER ȘCOLAR, CJRAE CLUJ
ALOMAN DANIELA, CONSILIER ȘCOLAR, CJRAE CLUJ
ILIIȘIU SIMONA-ADRIANA, PROFESOR DE SPRIJIN, CSEI CLUJ-NAPOCA

Emoțiile și sentimentele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui și apar în toate manifestările preșcolarului, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă abilitatea de a se adapta la propriile emoții și la emoțiile celorlalți, fiind necesară atât pentru menținerea stării de sănătate mentală, cât și pentru dezvoltarea relațiilor sociale. Studii din domeniul psihologiei dezvoltării arată faptul că abilitățile copiilor de a-și conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni, sunt la fel de importante ca și abilitățile intelectuale și au influență asupra reușitei școlare. Grădinița este mediul unde copiii pot învăța sistematic despre emoțiile și comportamentele sociale adecvate, pe baza unei relații calitative dintre educator și copil și a muncii în echipă cu psihologul arondat grădiniței. Educatorul este un model și un „antrenor” pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor preșcolari, prin desfășurarea de activități specifice ce se pot implementa atât la nivelul grupei cu educatoarea, cât și de către psihologul grădiniței.

Vârsta preșcolară reprezintă o perioadă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele însoțesc toate manifestările preșcolarului, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui. Competența emoțională este definită drept capacitatea de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și abilitatea de a gestiona adecvat situațiile cu încărcătură emoțională. Competențele emoționale sunt împărțite în trei categorii:

- experiențierea (trăirea) și exprimarea emoțiilor
- înțelegerea și recunoașterea emoțiilor
- reglarea emoțională

Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă abilitatea de a se adapta la propriile emoții și la emoțiile celorlalți, fiind necesară atât pentru menținerea stării de sănătate mentală, cât și pentru dezvoltarea relațiilor sociale. Studii din domeniul psihologiei dezvoltării arată faptul că abilitățile copiilor de a-și conștientiza trăirile emoționale, de a le gestiona în mod adecvat sau de a-și face prieteni, sunt la fel de importante ca și abilitățile intelectuale și au influență asupra reușitei școlare.

Timpul pe care îl petrec preșcolarii la grădiniță este mai mare decât cel petrecut cu părinții, de aceea educatorii au rol foarte important în dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor. Astfel, grădinița este mediul unde copiii pot învăța sistematic despre emoțiile și comportamentele sociale adecvate, pe baza unei relații calitative dintre educator și copil și a muncii în echipă cu psihologul arondat grădiniței. Educatorul este un model și un „antrenor” pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor preșcolari, prin desfășurarea de activități specifice ce se pot implementa.

Activitățile ce se pot desfășura pentru categoria de vârstă 3-4 ani atât în grupă, cât și individual cu psihologul sunt:

„Cutiile fermecate cu emoții” este o activitate care permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale și îi sprijină în dobândirea cunoștințelor cu ajutorul cărora pot transmite adecvat mesajele cu conținut emoțional.

Obiective: să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite, să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen; să asocieze trăirile emoționale cu un context.

Mod de desfășurare: în prima cutie se pun toate cartonașele cu emoții pozitive și în a doua cutie cele cu emoții negative. Se cere copilului să scoată din fiecare cutie câte un cartonaș cu o emoție pozitivă și unul cu o emoție negativă și să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care a avut o emoție pozitivă și una cu emoție negativă.

Copilul învață: să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare; să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

„Cum mă simt azi...” este o activitate care permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale și să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și de relaționare optimă cu ceilalți.

Obiective: să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite, să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen.

Mod de desfășurare: se dă copiilor o foaie de hârtie și creioane colorate și li se cere să deseneze cum se simt, permițându-le să folosească orice culori doresc. La sfârșit se discută conținutul desenului împreună cu copiii pentru a identifica și denumi emoțiile desenate.

Copilul învață: să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare; despre emoții prin intermediul desenului.

„Cum te-ai simți dacă...” este o activitate care permite copiilor să achiziționeze etichetele verbale ale emoțiilor și să identifice consecințele trăirilor emoționale; ajută copiii să înțeleagă faptul că pot exista perspective diferite asupra aceleiași situații, ceea ce facilitează dezvoltarea abilităților de rezolvare de probleme.

Obiective: să asocieze anumite situații cu anumite reacții emoționale; să înțeleagă faptul că două persoane pot avea reacții diferite față de aceeași situație; să identifice consecințele reacțiilor emoționale.

Mod de desfășurare: se întreabă copiii cum s-ar simți într-una din situațiile: „Părinții te-ar trimite la grădiniță.”; „Mama ta/tatăl tău ți-ar spune să nu te uiți la televizor.”; „Doamna învățătoare te-ar lăuda pentru desenul pe care l-ai făcut.”; „Ai merge la bazin să înveți să înoți.”; „Ai pierde o piesă de la jocul pe care l-ai primit cadou.”; „Un coleg te-ar îminge și ți-ar lua jucăria”; „Un coleg nu ar vrea să se joace cu tine.”; etc.

Copilul: achiziționează vocabularul emoțiilor; încercă să înțeleagă că oamenii pot avea diferite reacții emoționale; își dezvoltă capacitatea de a identifica consecințele și de a face predicții asupra comportamentelor celorlalte persoane.

Joc „Mr. Face”

Obiective: să recunoască emoțiile pe baza componentei nonverbale expresiei faciale, postura, modificări fiziologice; să exprime emoții complexe precum rușine, vinovăție, mândrie; să identifice emoțiile altor persoane în diverse situații.

Mod de desfășurare: copiii completează, pe un panou care are o față de om, elemente care să sugereze diverse stări: multumire, veselie, tristețe, etc. Fiecare copil mimează o anumită stare și ceilalți recunosc emoția respectivă.

„La spălătoria de mașini”: copiii sunt invitați să aleagă cartonașe cu fețe umane reprezentând diferite stări afective: bucurie-veselie, tristețe-supărare. Fețele vesele se așează pe două șiruri. Printre cele două coloane vor trece copiii care și-au ales fețe triste. Aceștia din urmă li se vor adresa din partea colegilor veseli cuvinte de laudă pentru a li se evidenția calitățile, îmbrățișări, strângeri de mână, toate acestea cu scopul de a li se schimba starea. Prin urmare fiecare copil care intră “murdar” la spălătorie, după un proces de “spălare” iese “curat”.

„Călătoria cu surprize”: este un joc senzorial, foarte amuzant și plăcut. Se pot fi folosi teme diverse: o călătorie în junglă în care să se întâlnească cu tot felul de animale, o călătorie

subacvatică, schimbările vremii, etc. Spatele copilului va deveni locul unde se petrec toate aceste “călătorii”. De exemplu: pe spatele lui pot trece elefanți, șerpi, broscuțe, iepurași, antilope și tigrii fioroși. Sau poate simți apa și valurile cum îl ating, peștișori și steluțe de mare. La fel, poate să picure, apoi să plouă torențial, cu fulgere și tunete, pentru ca la final să apară soarele și curcubeul.

Copilul învață: să își dozeze energia și felul în care poate să atingă spatele unui coleg; să diferențieze tipurile de atingeri și să înțeleagă când apasă prea tare că poate provoca durere celuilalt; să își dezvolte imaginația.

Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite copilului sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

Fiecare copil este unic și nu poate fi comparat „decât cu sine însuși” și are nevoie de dragoste, de securitate, de îngrijire și de exercițiu, simțind nevoia de recunoaștere și acceptare. Toți copiii caută un sprijin în adult și au nevoie de un control din partea acestuia pe măsură ce își dezvoltă încrederea în sine și dobândesc propria experiență.

Bibliografie

Botiș, A., Mihalca, L., (2007), *Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani - Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar*, Alpha MDN

Cosmovici, A.,), Iacob, L., (2008), *Psihologie școlară*, Iași Polirom

Roco, M., (2001), *Creativitate și inteligență emoțională*, Iași, Polirom

Ștefan, C., A., Kallay E., (2010), *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*, Cluj-Napoca, ASCR

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO - EMOȚIONALE LA VÂRSTA PREȘCOLARĂ

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR: ȚIGAN ELENA DANIELA
EDUCATOARE :DURDUC LUCIA
ȘCOALA GIMNAZIALĂ,, SINGIDAVA"/GPP,,PRICHINDEL" CUGIR

„ Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio- emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Schimbul de informații și deprinderi se face mai eficient între prieteni decât între copiii care nu se cunosc deoarece au mai multa încredere unul în celalalt. În cadrul unor jocuri de mimă în care folosim expresiile faciale ale emoțiilor de bază, copiii se pot familiariza cu denumirea acestora: tristețe, fericire, furie, frică, încântare. Zilnic trebuie să îi încurajăm pe copii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Părinții și educatorii, prin activitățile desfășurate, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale în mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. ”

Până de curând s-a asociat succesul adaptării la cerințele mediului cu nivelul de dezvoltare al abilităților intelectuale separând raționalitatea de emoții. Cu toate că abilitățile sunt foarte importante, emoțiile sunt o sursă de informații esențiale pentru supraviețuire. Inteligența emoțională din viața adultă își are originea în dezvoltarea competențelor socio- emoționale din perioada preșcolară, aceasta fiind o perioadă de achiziții fundamentale în plan emoțional, social și cognitiv. Conștientizarea emoțiilor reprezintă abilitatea de bază pentru achiziționarea celorlalte componente. Copiii învață despre emoții și modul în care acestea pot fi gestionate corect în contextul interacțiunilor sociale. Experiențele lor în relațiile cu ceilalți îi ajută să învețe despre regulile de exprimare a emoțiilor, despre recunoașterea lor, despre reglarea emoțională.

La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare.

Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber. Cercetătorii arată că perioada de timp în care o persoană râde, zâmbește, vorbește cu cei din jur este mult mai mare între prieteni decât între persoane care se cunosc mai puțin.

În aceste momente de relaxare se descarcă în organism anumite substanțe chimice numite "endorfine" care întăresc sistemul imunitar. De asemenea, prietenii reprezintă o resursa tampon față de efectele negative ale unor evenimente precum conflicte în familie, divorț, probleme școlare. În aceste situații copiii se distanțează puțin de familie și apelează la prieteni pentru a obține suportul emoțional necesar.

Astfel, ei sunt o resursă de învățare în situații pe care un copil nu știe cum să le rezolve. Copiii pot imita comportamentul prietenului atunci când el nu știe ce să facă sau pot cere în mod direct ajutorul (ex. Cum sa construiesc castelul?).

Studiile arată că schimbul de informații și deprinderi se face mult mai eficient între prieteni decât între copii care nu se cunosc deoarece au mult mai multa încredere unul în celalalt și se simt mai puțin vulnerabili atunci când își exprimă dificultățile într-un domeniu.

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioada care este optima din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

Părinții și educatorii, prin activitățile pe care le desfășoară, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale în mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen.

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. În acest sens, putem căuta răspunsuri pentru următoarele întrebări: Cum se comporta copilul? Se separă de părinți fără dificultate? Se agață în mod excesiv de adulți? Își apară drepturile? Manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el?

Îi lasă pe ceilalți să îl liniștească atunci când trece prin momente stresante? Mănâncă, doarme, merge la toaletă fără probleme atunci când e departe de casă? Se adaptează ușor la modificările bruște din mediu?

Își exprimă furia mai degrabă în cuvinte decât în acțiuni? Acceptă redirectionarea adultului atunci când copilul manifestă comportamente agresive? Nu se retrage excesiv din colectivitate? Manifestă interes pentru activitățile de la grădiniță? Zâmbește și pare fericit majoritatea timpului?

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate.

I. DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE

Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă una dintre componentele esențiale ale adaptării. Ea este necesară pentru menținerea stării de sănătate mintală și așa cum vom arăta, influențează dezvoltarea și menținerea relațiilor sociale.

IMPORTANȚA EXPRIMĂRII ADECVATE A EMOȚIILOR

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor.

Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică.

CUM ÎȘI DEZVOLTĂ COPIII ABILITĂȚILE EMOȚIONALE ?

Adulții (părinții, educatorii) sunt cei care contribuie la dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor prin trei modalități:

1.Reacțiile adulților la emoțiile exprimate de copii

Modul în care adulții reacționează la exprimarea emoțională a copiilor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora.

2.Exprimarea propriilor emoții de către adulți

Expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

3.Discuțiile despre emoții

Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții, ajută copiii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

*Exemplu 1: copiii crescuți de părinți ce promovează discuții despre experiențele relaționate cu emoții este mai probabil că își vor comunica propriile emoții și vor manifesta o mai bună înțelegere a emoțiilor celorlalți.

*Exemplu 2: copiii crescuți de părinți care sunt adepții ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis, pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

*Exemplu 3 : dacă adultul exprimă în mod frecvent emoții negative, copilul va exprima și el aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Competențele emoționale sunt împărțite în 3 categorii:

1. Trăirea și exprimarea emoțiilor

- conștientizarea trăirilor emoționale proprii
- transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională
- manifestarea empatiei

2. Înțelegerea și recunoașterea emoțiilor

- identificarea emoțiilor pe baza indicilor non-verbali
- denumirea emoțiilor (“ sunt bucuros ” , “ sunt trist ”)
- înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor

3. Reglarea emoțională

- utilizarea strategiilor de reglare emoțională adecvate vârstei

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA EMOȚIONALĂ? Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii .Ajută copiii să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți.

În consecință, competențele emoționale se dezvoltă în mare măsură prin practicile de socializare utilizate de către părinți și educatoare (discuții despre emoții, atitudinea față de conflicte, exprimarea / inhibarea manifestărilor emoționale etc.) Mai mult, competențele emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți. De exemplu, empatia reprezintă substratul dezvoltării abilităților de cooperare, de oferire de ajutor sau de împărțire a jucăriilor, comportamente necesare pentru integrarea în grup.

Dezvoltarea conceptului de sine

Standard 8: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze cunoașterea însușirilor proprii

Standard 9: Copilul ar trebui să manifeste satisfacție pentru propriile reușite și încredere în sine

Dezvoltarea autocontrolului

Standard 10: Copilul ar trebui să fie capabil să își controleze propriile emoții.

Standard 11: Copilul ar trebui să demonstreze responsabilitate personală

Standard 12: Copilul ar trebui să manifeste independență în acțiunile sale

Dezvoltarea expresivității emoționale

Standard 13: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască și să își exprime corespunzător emoțiile

II.DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIALE

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. De exemplu, faptul că salutăm sau ne prezentăm persoanelor necunoscute sunt considerate modalități politicoase de a iniția o interacțiune. Deoarece astfel de comportamente sunt percepute ca fiind adecvate, manifestarea lor va fi încurajată și ca atare repetată în contexte similare. În plus aceste comportamente ne ajută să atingem anumite scopuri, în condițiile în care ne permit să inițiem și să stabilim o relație cu altcineva. Competențele sociale de bază pe care fiecare om ar trebuie să și le dezvolte sunt împărțite în 2 categorii:

1.Abilități interpersonale

a) Relaționare socială

- interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei
- inițiază interacțiuni cu ceilalți copii
- împarte jucăriile
- oferă și cere ajutor
- își așteaptă rândul
- utilizează formule de adresare politicoase

b) Rezolvare de probleme sociale

- rezolvă conflictele prin strategii adecvate vârstei

2. Abilități intra-personale

- respectă regulile
- tolerează situațiile care provoacă frustrare

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA SOCIALĂ?

Permite copiilor să dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comporta-mentele necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Interacțiunile cu copiii de vârstă apropiată

Standard 1: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive și de respect cu copiii de aceeași vârstă sau de vârstă apropiată

Standard 2: Copilul ar trebui să poată manifesta empatie față de copiii cu care interacționează.

Interacțiunile cu adulții

Standard 3: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive cu adulții

Standard 4: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste încredere și respect în comunicarea cu adulții din anturajul său

Interacțiune în grup

Standard 5: Copilul ar trebui să demonstreze abilități de cooperare în interacțiunile de grup.

Respectarea diversității

Standard 6: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască asemănările și deosebirile dintre oameni.

Standard 7: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste respect față de deosebirile dintre oameni.

Exemple de comportamente privind standardele în dezvoltarea socioemoțională a copiilor de vârstă preșcolară

I. Dezvoltare socială Dezvoltarea capacității de a interacționa pozitiv cu alți copii, îndeosebi cu cei de vârstă apropiată

- să inițieze o activitate specifică vârstei împreună cu alt copil
- să se împrietenească și să mențină prietenia cu cel puțin un copil
- să rămână cu grupul și să nu meargă cu persoane necunoscute
- să interacționeze din proprie inițiativă în contexte diferite cu copii apropiați ca vârstă
- să ofere și să ceară ajutor altor copii atunci când contextul o impune

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC și DOS.

Dezvoltarea capacității de a interacționa cu adulții cunoscuți

- să se despartă cu ușurință de adulții cu care sunt obișnuiți în situațiile a căror motivație este justificată (cât timp merge la grădiniță, când merge într-o tabără școlară, când părinții lipsesc motivat o perioadă data etc.)

- să își exprime afecțiunea față de adulții cu care s-au obișnuit
- să răspundă la formulele de salut folosite de adulți

- să interacționeze cu ușurință cu adulții familiari din comunitate
- să manifeste încredere și relații pozitive față de adulții din anturaj
- să ceară ajutorul adultului când are nevoie.

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC, DOS și DPM.

Dezvoltarea abilității de a recunoaște, accepta, aprecia și de a respecta asemănările și deosebirile dintre oameni

- să se joace împreună cu alți copii diferiți din punct de vedere al genului, limbii vorbite, etniei sau performanțelor (copiii cu CES)
- să formuleze întrebări despre familia, etnia, limba vorbită, cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți;
- să identifice asemănările și deosebirile dintre persoane după diferite criterii;
- să observe că aceeași persoană poate avea mai multe roluri sociale (de ex: mama poate fi sora cuiva, este soția tatălui, este contabil la locul de muncă, vecină cu cineva cunoscut)

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC, DOS, DȘ și DEC.

Dezvoltarea capacității de a respecta regulile și de a înțelege efectele acestora

- să urmeze din proprie inițiativă reguli simple
- să își aștepte rândul în diverse situații
- să fie capabil să folosească jocul pentru a explora, exersa și înțelege rolurile sociale
- să anticipeze ce urmează în programul zilnic
- să-si adapteze comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații;
- să participe la activitățile de grup organizate de adulți.

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DPM.

Dezvoltarea capacității de a-și asuma responsabilități, de a negocia și participa la luarea deciziilor

- să utilizeze diferite strategii pentru a participa la joc
- să aplice diferite strategii pentru a rezolva adecvat problemele individuale sau de grup
- să negocieze cu alți copii rezolvarea unei situații cu sau fără ajutorul adultului
- să ia în considerare dorințele și nevoile altor copii
- să accepte responsabilități și să le respecte

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS și DLC

Dezvoltarea capacității de a coopera cu ceilalți

- să se alăture unui grup de copii care desfășoară o activitate de joc sau de învățare
- să se conformeze deciziilor de grup
- să își ofere voluntar ajutorul
- să îndeplinească o sarcină care contribuie la atingerea unui scop comun

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DPM, DȘ, DEC, DLC și DOS

Dezvoltarea abilității de a manifesta empatie față de alte persoane

- să manifeste empatie față de suferința fizică sau emoțională a altor copii
- să alinte copii de vârstă apropiată, alți membri ai familiei sau prieteni
- să exprime emoții și sentimente față de personaje din povesti
- să recunoască și să vorbească despre emoțiile celorlalți

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DEC

II. Dezvoltarea emoțională Dezvoltarea capacității de a se percepe, în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice

- să-și spună corect numele și prenumele
- să folosească corect pronumele
- să descrie membrii familiei sale
- să comunice celorlalți informații despre sine
- să cunoască ziua, luna, orașul, țara în care s-a născut
- să manifeste încredere în sine

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DȘ.

Dezvoltarea capacității de a-și adapta trăirile și emoțiile

- să-și controleze emoțiile, inițial cu ajutorul adultului

- să facă față unor sarcini dificile fără să manifeste frustrări foarte mari
- să aștepte până i se acordă atenție
- să-și controleze în special impulsurile, sentimentele și emoțiile negative
- să-și modifice expresia și comportamentul în funcție de situație

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS și DLC.

Dezvoltarea capacității de a recunoaște și de a-și exprima adecvat o varietate de emoții

- să asocieze emoțiile cu cuvinte și expresii faciale
- să-și exprime emoțiile prin joc și prin activități artistice
- să comunice celorlalți, în mod adecvat emoțiile și trăirile sale
- să reacționeze emoțional într-o manieră adaptativă și flexibilă în contexte fizice și sociale diferite

*Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DEC

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PRIN CARE S-A URMĂRIT DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO - EMOȚIONALE A COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

“ *CUM MĂ SIMT ASTĂZI...* ” **COMPETENȚĂ GENERALĂ:** competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite

- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE : coli de hârtie, creioane colorate.

PROCEDURA DE LUCRU: Am dat copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Am rugat copiii să deseneze cum se simt (am permis copiilor să folosească orice culoare doresc). La final am discutat desenele împreună cu copiii. I-am încurajat să identifice și să denumească emoțiile desenate.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare.
- Învață despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu trebuie criticate desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Trebuie să acceptăm și emoțiile negative ale copiilor !

“ **ROATA EMOȚIILOR** ” **COMPETENȚĂ GENERALĂ:** competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE - să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă

- să exprime corect emoția observată
- să eticheteze corect emoțiile prezentate

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: „Roata emoțiilor”- un cadran confecționat din carton care are un braț indicator; împărțiți acest cadran în 6 părți egale; prin rotire, brațul indicator se poate opri aleator în dreptul simbolului unei emoții (exemplu: bucuros, supărat, furios, mirat, plictisit, plângăcios) și se va analiza situația dată.

PROCEDURA DE LUCRU: Am prezentat copiilor „Roata emoțiilor”, explicându-le că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, câte un copil va învăța săgeata roții și când acesta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel. Am precizat că, în cazul în care roata se oprește tot la aceeași emoție, se va roti din nou, pentru a se putea discuta toate emoțiile.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare
- copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții

Am lăudat copiii pentru recunoașterea și etichetarea corectă a emoțiilor!

SĂ NE JUCĂM “ DE- A ASCULTATUL” COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii

OBIECTIVE - să asculte ceea ce spun ceilalți copii

- să învețe să-i asculte pe ceilalți fără să-i întrerupă
- să - și aștepte rândul într-o conversație

DURATA: 15 - 20 minute

PROCEDURA DE LUCRU: Am așezat copiii în cerc. Am rugat 2 copii să vină în față. Mai întâi am încurajat copiii mai sociabili să povestească. Astfel cei mai timizi vor putea urma exemplul colegilor. Fiecare copil va trebui să povestească pe scurt despre o activitate, o jucărie sau orice altă preferință (“ Care este animalul tău preferat? ”, “ Cu ce îți place să te joci?”) .Am încurajat fiecare copil să povestească despre preferințele sale. Apoi am cerut copilului care l-a ascultat să descrie ceea ce a spus celălalt. Am schimbat rolurile: cel care a vorbit să asculte, iar cel care a ascultat va fi cel care va vorbi. M-am asigurat de faptul că toți copiii au participat la această activitate.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie
- învață să dobândească capacitatea de a iniția interacțiuni vârstei
- copiii se cunosc mai bine și învață faptul că o relație presupune reciprocitate

“NE JUCĂM ÎMPREUNĂ” COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: cooperare în joc, comportamente prosociale

OBIECTIVE - să - și dezvolte abilitățile de cooperare

- să exerseze abilități de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului de așteptare a rândului

- să rezolve prin negociere problemele care pot să apară în grup

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: imagini decupate din reviste, lipici , carton

PROCEDURA DE LUCRU: Am împărțit copiii în grupuri de 4 - 5 copii. Am împărțit fiecărui grup imagini

decupate din diverse reviste și lipici. Le-am spus copiilor că va trebui să lucreze împreună și să lipească imaginile pe poster. Am încurajat copiii să împartă, să - și aștepte rândul, să ofere sau să ceară ajutor.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să exerseze comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie
- învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți
- copiii sunt încurajați să transfere ceea ce învață în jocul cu părinții și în alte contexte(copiii de aceeași vârstă)

Lăudați copiii pentru comportamentele de cooperare manifestate pe parcursul activității !

Expuneți posterele copiilor în sala grupei sau într-o altă locație unde pot fi văzute!

“ SCHIMBĂ LOCUL ! ” COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii

DESFĂȘURAREA JOCULUI: Copiii stau în semicerc pe scaunele. Copilul care nu are scaun merge la un coleg, îi spune numele, dă mâna cu el și acesta îi cedează locul dacă a ghicit numele.

STRATEGII DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO - EMOȚIONALE ÎN RELAȚIA EDUCATOR – COPIL

Obțineți informații despre activitățile preferate și preocupările copilului . Ascultați ceea ce spun copiii și încurajați să vorbească despre ei înșiși .Transmiteți mesaje verbale și non – verbale consistente . Participați la jocurile copiilor .Oferiți copiilor libertatea de a alege jocurile și descrieți acțiunile lor .Organizați diferite sectoare de joc și puneți copiilor la dispoziție cât mai multe jucării . Implicați părinții în educația copiilor

- stabiliți ședințe sau întâlniri individuale
- utilizați carnețele sau telefonul pentru a informa părinții
- organizați activități în care să fie implicați și părinții

Stabiliți o relație de parteneriat cu părinții

- discutați deschis probleme de comportament împreună cu părinții
- criticați comportamentul copilului și nu copilul
- Încercați să obțineți părerea părintelui în legătură cu problema
- orientați-vă pe identificarea unor soluții
- monitorizați împreună cu părintele progresele copilului.

În faza în care copiii învață despre emoții, dar încă nu le știu denumirea, cu ajutorul întrebărilor de genul : " Cum te simți? " , "Ce simți când vezi acest lucru?" îi încurajăm să explice, atât cât poate fiecare ,felul în care el se simte. În cadrul unor jocuri de mimă în care folosim expresiile faciale ale emoțiilor de bază, copiii se pot familiariza cu denumirea acestora: tristețe, fericire, furie, frică, încântare. În toate etapele unei zile trebuie să îi încurajăm pe copii să utilizeze cuvinte și expresii ce denumesc stări emoționale. Când observăm că un copil trăiește o emoție puternică, insistăm să explice ceea ce simte : " Cum te simți fiindcă e ziua ta? " sau "Cum te simți când colegul te jignește?". Copiii vor învăța astfel că este normal să experimenteze diverse emoții și să vorbească despre ele. Foarte importantă este încurajarea lor, întărirea pozitivă atunci când au făcut față unei situații frustrante (s-a împiedicat și a căzut, dar a reușit să nu plângă).

De asemenea în activitățile artistice (pictură ,desen) copiii pot exprima sentimente prin însăși lucrările realizate, dar important este ca ei să fie capabili să exprime și verbal aceste sentimente. Și să nu uităm nici o clipă că atunci când adulții sunt calzi, receptivi și expresivi, copiii se simt mai liberi să își exprime emoțiile. Pentru formarea imaginii pozitive trebuie apreciate eforturile copiilor în orice situație. Faptele bune, gesturile frumoase nu pot fi trecute cu vederea. Copilul trebuie lăudat permanent, lucru pe care și părinții trebuie să îl facă. Numai așa va câștiga încredere în propriile forțe și se va implica în activități și relații noi.

Un aspect deloc de neglijat în dezvoltarea emoțională este dezvoltarea autocontrolului sau altfel spus reglarea emoțională. Aceasta constă în abilitatea de a-și controla atenția voluntar când este nevoie. Astfel copilul poate aștepta înainte de a acționa în anumite situații, își poate controla emoțiile negative și impulsive. De un real folos în dezvoltarea acestor indicatori sunt jocurile cu reguli bine stabilite, întreceri sportive, discuții referitoare la personajele unor povești ("Puf Alb și Puf Gri") și exemplul personal. Să evităm comportamentele și limbajul agresiv deoarece copiii tind să îl imite.

Dacă totuși își pierde controlul, să îi ajutăm să analizeze situația care i-a determinat să și-l piardă. De multe ori după o analiză "la rece" a situației, aceasta nu mai pare atât de dificilă sau de gravă ca la început.

Exprimarea și înțelegerea propriilor emoții și a emoțiilor celorlalți, de la emoțiile primare (bucurie, frică, mânie) la cele mai complexe (mândrie,rușine, vină) constituie competențe specifice domeniului emoțional. Copilul învață cu ajutorul adultului (educator sau părinte) să le exprime și să le recunoască.

- O să dau un exemplu : **DOMENIUL:** Dezvoltare socio-emoțională DOS
- **OBIECTIVE SPECIFICE:**
- Comportamente prosociale;
- Cooperarea în joc;

OBIECTIVE OPERAȚIONALE:

- Să recunoască comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie;
- Să identifice consecințele comportamentelor prietenoase/neprietenoase;
- Să exerseze oferirea ajutorului și cooperarea în joc;
- Să exerseze strategii de negociere pentru rezolvarea problemelor din grup.

METODE/STRATEGII: conversația, metoda cubului, explicația, demonstrația, exemplificarea, jocul-exercițiu;

RESURSE MATERIALE: CD cu desenul animat „Albă ca Zăpada și cei 7 pitici”, scrisoare, plic, cub , jetoane ilustrând comportamente dezirabile/indezirabile (prietenoase/neprietenoase), ecusoane, panou, bomboane

Se prezintă copiilor sub formă de surpriză scrisoarea de la Țup-Țup. Li se citește scrisoarea:

Dragi copii,

Eu sunt Țup-Țup...un iepuraș care până nu demult locuiam în Poienița Prieteniei. Am fost alungat din Poienița Prieteniei de stăpâna acestui ținut deoarece în ultima perioadă am fost foarte neprietenos cu celelalte viețuitoare de aici: pe veverița Codița am ciupit-o, puiului de arici Ghimpici i-am pus piedică și a căzut,, pe ciocănițoarea Dița am alungat-o din scorbura sa, spunându-i că e prea gălăgioasă și mă deranjează, iar pe Spiriduș, puiul de cerb, l-am necăjit spunându-i că este cel mai urât pui de cerb pe care l-am văzut vreodată.

După ce mi-am cerut iertare de la stăpâna acestui ținut al prieteniei, și i-am promis că de acum încolo o să fiu prietenos cu toată lumea, aceasta a hotărât să mă primească înapoi în Poienița Prieteniei, însă cu două condiții:

1. Să-mi cer iertare de la prietenii mei pe care i-am supărat.

2. Să trec cele patru probe, care se află în plicul albastru cu ajutorul prietenilor mei de la Grădinița „Poienița”, adică cu ajutorul vostru.

Mă simt foarte singur și foarte trist deoarece fără ajutorul vostru eu nu pot să trec cele patru probe.

Vă rog să mă ajutați!

Cu drag, ȚUP-ȚUP

❖ Se deschide plicul care conține cele patru probe:

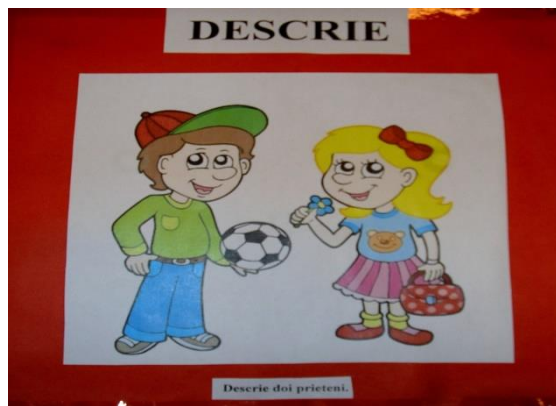
PROBA NR. 1:

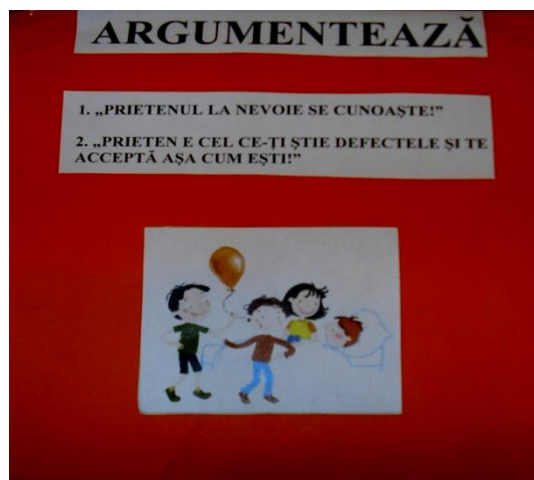
❖ Copiii vizionează o secvență video din desenul animat: „Albă ca Zăpada și cei șapte pitici”. Ei trebuie să identifice și să enumere comportamentele prietenoase și cele neprietenoase din secvența video vizionată.

PROBA NR. 2:

❖ Copiii sunt împărțiți în șase echipe: echipa roșie, echipa verde, echipa albastră, echipa galbenă, echipa roz și echipa portocalie. Li se prezintă sub formă de surpriză „Cubul Prieteniei”. Apoi, li se prezintă sarcinile de lucru pentru fiecare echipă:

- Echipa roșie - Descrie doi prieteni.
- Echipa verde - Compară două perechi de prieteni.
- Echipa albastră - Asociază cuvântul „prietenie” cu: o culoare, un anotimp, un animal, o floare și un fruct.
- Echipa galbenă - Analizează imaginile, apoi realizează o bulina roșie pe imaginile care ilustrează comportamente prietenoase și o bulină neagră pe imaginile care nu ilustrează comportamente neprietenoase.
- Echipa roz – Aplică: Cum poți să păstrezi o relație de prietenie în situația în care prietenul tău refuză frecvent să împartă jucăriile cu tine și nu vrea să se joace nimic din ce vrei și tu?
- Echipa portocalie - Argumentează proverbele: „Prietenul la nevoie se cunoaște!” „Prieten e cel ce-ți știe defectele și te acceptă așa cum ești!”

PROBA NR. 3:

- “Așezați jetoanele care ilustrează comportamente prietenoase pe panoul „AȘA DA!”, iar jetoanele care ilustrează comportamente neprietenoase pe panoul „AȘA NU!”.
- Copiii trebuie să descrie comportamentele prietenoase/neprietenoase reprezentate în jetoane și să identifice consecințele acestora. Apoi, trebuie să selecteze și să așeze jetoanele care ilustrează comportamente prietenoase pe panoul „AȘA DA!”, iar jetoanele care ilustrează comportamente neprietenoase pe panoul „AȘA NU!”

PROBA NR. 4:

- Li se cere copiilor să formeze un „Zid al prieteniei” (copiii trebuie să se așeze în linie, ținându-se de mână, în funcție de prietenii dintre ei).

- Conducătorul jocului, va chema în față un copil, care va reprezenta prima „cărămidă” din „zidul prieteniei”. Acesta, îl va chema lângă el pe prietenul său cel mai bun din grupă. La fel vor proceda și ceilalți copii chemați să facă parte din „zidul prieteniei”. Jocul se termină, când „zidul prieteniei” este format din toți copiii din grupă.
- Le cerem copiilor să motiveze alegerile făcute. („De ce l-ai ales pe...?” „De ce îl consideri pe ..., prietenul tău cel mai bun din grupă?”).

Bibliografie:

Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - “*Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari*”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Vernon, A. - “*Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală*”, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

Waters, V. - “*Povești raționale pentru copii*”, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE – FACTOR DECISIV ÎN PREGĂTIREA PENTRU ȘCOALĂ

PROF. ÎNV. PREȘC. UIFĂLEAN ELENA-MARIOARA,
ȘC. GIM. „RADU POPA” - SIGHIȘOARA / GRĂDINIȚA CU P.N NR.3

Cu cât cunoaștem mai bine copiii, cu atât știm să-i sprijinim să se dezvolte și să devină adulți pe care ni-i dorim în societate.

În perioada preșcolară, copiii se dezvoltă rapid și chiar spectaculos. Dacă în această perioadă procesul de dezvoltare este neglijat, este foarte greu să compensezi mai tarziu pierderile acumulate.

Acțiunile întreprinse de părinți și de societate, în copilăria timpurie, au o puternică influență asupra progresului individual al copilului.

Concepția despre copil și copilărie a fost și este determinată de noile cuceriri științifice și influențează modul în care este concepută educația.

În concepția lui Jean Piaget, adaptarea desemnează procesul de echilibrare între asimilare și acomodare. Iar când vorbim de acomodare, trebuie să ținem cont de faptul că, atât personalitatea copilului, cât și exigențele școlare sunt într-o continuă evoluție.

Debutul școlar presupune un anumit nivel de dezvoltare socio-afectivă, intelectuală și morală a copilului, iar maturitatea școlară solicită dobândirea unor priceperi, deprinderi și capacități necesare activității școlare, bazată pe învățare de tip școlar, un act deosebit de complex. Modificarea esențială dintre mediul școlii și cel al grădiniței, cu care preșcolarii sunt familiarizați, constă în deosebirea dintre joc și activitatea de învățare.

Jocul împreună cu alți membri ai grupei, explorarea inițiată autonom de copil, învățarea prin descoperire și lucrul în echipă au fost privite ca mecanisme primare pentru stimularea dezvoltării copilului și au confirmat faptul că acesta este pregătit, în jurul vârstei de 6 ani, să meargă la școală.

Maturitatea școlară este axată mai mult pe dezvoltarea capacității de adaptare afectivă și este necesar să descoperim gradul în care:

- sunt conturate sentimentele intelectuale, cele care îi vor fi sprijin în realizarea eforturilor cerute de activitatea de învățare;
- s-a dezvoltat sociabilitatea, manifestând bucuria de a se juca în grup, de a se supune unor reguli, de a împărți cu ceilalți jucării, materiale sau chiar roluri;
- se manifestă sentimentele de atașament, dragoste, simpatie în relația cu ceilalți;
- sunt traduse în acțiune sentimente estetice, copilul exprimând satisfacția pe care o simte când percepe obiecte cu aspect estetic, când ascultă povești, cântece sau când dansează.

Abilitățile sociale și emoționale sunt factori importanți pentru adaptarea la viața școlară și pentru integrarea socială a copilului pentru tot restul vieții.

Dezvoltarea emoțională se referă la capacitatea copiilor de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine, deosebit de important pentru evoluția ulterioară a acestuia.

Competența socială este abilitatea cu care copilul atinge diferite ținte personale în interacțiunea cu colegii și capacitatea de a menține relații pozitive cu aceștia. Toate aceste interacțiuni stabilite în perioada preșcolară oferă un sens stării lor de bine, determinându-i să participe pozitiv în activitățile zilnice, câștigându-și încrederea în forțele proprii și abilitatea de a funcționa ca un membru al unui grup.

În această perioadă, ei încep să realizeze că anumite acțiuni ale lor pot avea consecințe,

controlându-și anumite emoții: furie, timiditate, teamă, etc.

Treptat, el începe să fie empatic, împărtășind informații cu cei din jur, dezvoltându-și deprinderi de rezolvare a conflictelor, începând să înțeleagă mecanismele de bază care asigură funcționarea societății.

Pentru dezvoltarea socio-emoțională a copiilor în perioada preșcolară, activitatea desfășurată în grădiniță trebuie să se focalizeze pe:

- formarea și dezvoltarea la copii a abilităților de interacțiune cu adulții, dar și cu copiii de vârste apropiate;
- acceptarea și respectarea diversității;
- formarea comportamentelor prosoziale;
- recunoașterea, exprimarea și autocontrolul emoțiilor, a expresivității emoționale;
- dezvoltarea conceptului de sine.

Sarcina noastră este de a observa acțiunile și comportamentele copiilor, dar și propriul comportament sau al adulților din jurul copiilor și de a proiecta activități care să vină în sprijinul copilului pentru formarea, corectarea sau dezvoltarea abilităților socio-emoționale.

Acestea se învață și se exersează în relațiile pe care copiii le stabilesc atât cu educatoarea cât și cu colegii. Foarte mulți copii copiază comportamentul educatoarei și o imită în tot ceea ce face. Felul în care educatoarea reacționează în diferite situații bune sau situații problemă, influențează și modelează atitudinea și comportamentele copiilor. Dacă educatoarea se înfurie de câte ori un copil face altceva decât pretinde sau gândește ea, copilul va învăța că furia ar putea să-i rezolve și lui o problemă asemănătoare în viața de zi cu zi. Dacă educatoarea critică sau etichetează, copiii vor învăța să facă la fel cu colegii lor. Aceste comportamente se datorează faptului că adultul nu-și poate gestiona propriile emoții formate, lucru ce afectează atât propriul comportament cât și pe cel al copilului.

După intrarea în grădiniță a copilului, acesta cu greu își gestionează propriile emoții, manifestându-se prin comportamente neadecvate. Nu știe să-și ceară jucăria preferată de la colegul său, obținând-o de cele mai multe ori prin agresivitate. Nu dorește să se joace, dar strică jocul colegilor săi. Își împinge colegii, să fie el primul sau poate chiar îi lovește.

Toate aceste comportamente indezirabile, atât ale adultului cât și al copiilor, se datorează lipsei abilităților socio-emoționale ale copilului sau adultului. Pentru a forma copiilor aceste abilități, trebuie să ne modelăm propriul comportament, să gestionăm corect propriile emoții și să ne controlăm propriile reacții și atitudini.

Să nu uităm, că noi adulții, educatori și părinți, le dăruim încredere copiilor prin ceea ce facem. Ei își dezvoltă propria identitate atunci când primesc atenția, sprijinul, grija și protecția noastră.

Ori de câte ori reacționăm ferm și blând în loc de critică și pedeapsă, copilul învață regulile sănătoase de comportament și învață atenția față de nevoile emoționale ale celuilalt.

Bibliografie:

Boitoș, A.; Mihalca, L., (2007), Despre dezvoltarea abilităților emoționale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până la 7 ani, (WWW.unicef.ro)

Ștefan, C.A.; Kallay, E., (2011), Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari Ghid practic pentru părinți, Ed. Asociația de Științe Cognitive din România (ASCR), Cluj-Napoca

DEZVOLTAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF.ÎNV.PREȘC: VLASIN ANDREEA
GRĂDINIȚA CU P.P. „PARADISUL PITICILOR” DEJ

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale a copiilor influențează evoluția lor cognitivă, motorie și îmbogățirea limbajului. Vârsta preșcolară cunoaște o dezvoltare accelerată atât din punct de vedere fizic, cognitiv, cât și social și emoțional. Depinde de persoanele implicate în viața copilului, cum stiu să-i ajute pe copii, să se împlinească emotiv și social. Dezvoltarea socio-emoțională vizează debutul vieții sociale a copilului, capacitatea lui de a stabili și menține interacțiuni cu adulți și copii, de a-și percepe și exprima emoțiile, de a înțelege și a răspunde emoțiilor celorlalți, precum și dezvoltarea conceptului de sine. În strânsă corelație cu conceptul de sine se dezvoltă imaginea despre sine a copilului, care influențează decisiv procesul de învățare. Conștiința copilului de sine, înțelegerea propriei persoane și a celorlalți, modul în care-și exprimă sentimentele și emoțiile, dar și dezvoltarea relațiilor personale îl definesc mai departe ca adult. Dezvoltarea socio-emoțională a copiilor se conturează atât în cadrul familiei, familia fiind primul mediu educativ și socializator pe care îl cunoaște copilul dar și în cadrul educațional din grădiniță, care îi oferă un prim mediu socializator de tip organizațional. În cadrul grădiniței educatoarea joacă un rol însemnat în dezvoltarea competențelor socio-emoționale, de aceea desfășurarea activităților ce cuprind diferite jocuri de dezvoltare socio-emoțională sunt esențiale pentru copiii preșcolari.

Vârsta preșcolară constituie o perioadă destul de lungă în care se produc însemnate schimbări în viața afectivă a copilului. Emoțiile și sentimentele preșcolarului însoțesc toate manifestările lui, fie că este vorba de jocuri, de cântece, de activități educative, fie de îndeplinirea sarcinilor primite de la adulți. Ele ocupă un loc important în viața copilului și exercită o puternică influență asupra conduitei lui.

În prescolaritate, se conturează clar sentimente morale, cum ar fi: rușinea, mulțumirea, prietenia și dragostea. Acțiunea de a imita se accentuează și dă naștere unor stări afective noi. Treptat, se dezvoltă memoria afectivă și capacitatea de a-și stăpâni reacțiile (spre exemplu: se abține să nu plângă atunci când se lovește). Prin acțiunile zilnice, copiii își dezvoltă competențele socio-emoționale. Ei învață să lege prietenii, să-și înțeleagă emoțiile proprii, dar și pe ale celorlalți, să definească o problemă și să caute soluții adecvate.

Între 3 și 6 ani, copiii înțeleg cauzele emoțiilor și comportamentelor celorlalți. Prescolarii pot înțelege emoțiile exprimate de copiii de aceeași vârstă cu care interacționează, iar această capacitate îi ajută să-și rezolve eficient eventualele conflicte.

Comportamentul social și emoțiile preșcolarilor se dezvoltă odată cu fiecare etapă de vârstă și potrivit temperamentului fiecărui copil. Chiar din primele clipe ale vieții copiii intra în interacțiune cu părinții, cu frații, cu alți membri ai familiei – adulți sau copii. Apoi experiențele se multiplică cu cele de la grădiniță și din comunitate, de felul în care acestea sunt percepute depinzând în mod semnificativ succesul copiilor la școală și în viață.

Unii preșcolari sunt veseli și se adaptează ușor, în vreme ce alții au tendința de a răspunde negativ în fața unor situații diverse. Aptitudinile sociale se învață treptat, copilul trecând de la o stare de dependență și egocentrism la creativitate, independență și sensibilitate.

O importanță deosebită acordăm astăzi educației timpurii. Însuși curriculum pentru învățământul preșcolar se adresează copiilor de 3-7 ani care-și petrec mult timp cu educatoarele și cu părinții sau cu colegii, deci cu cei de seama lor. Ei relaționează diferit cu „doamna”, cu mama, sau cu fratele. Dezvoltarea socială se referă la interacțiunea cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosoziale. Dezvoltarea emoțională presupune dezvoltarea conceptului de sine, dezvoltarea controlului emoțional, dezvoltarea expresivității emoționale.

Pentru a favoriza o bună adaptare socială și menținerea unei bune sănătăți mentale, copiii trebuie să învețe să recunoască ce simt pentru a putea vorbi despre emoția pe care o au

(acest lucru fiind posibil în măsura în care copilul a început să aibă un anumit grad de conștientizare), trebuie să învețe cum să facă o disociere între sentimentele interne și exprimarea externă și nu în ultimul rând să învețe să identifice emoția unei persoane din expresia ei exterioară pentru a putea în felul acesta să răspundă corespunzător.

Copilul pășește în viață fără a ști prea multe. El pornește să cunoască lumea, dar începe prin a se cunoaște pe el însuși. O importanță deosebită trebuie să acordăm copiilor în cunoașterea și dezvoltarea stimei de sine.

Stima de sine crescută reprezintă un factor important ce influențează succesul în viață. Încrederea în propriile forțe, o stimă de sine bine reprezentată contribuie major la creșterea gradului de fericire și al stării de bine a copiilor. Stima de sine este acel sentiment pe care îl avem cu privire la noi înșine, iar comportamentul nostru reflectă întocmai aceste sentimente. De exemplu, un copil ce are încredere în sine, va face următoarele:

- acționează independent;
- își asumă responsabilitatea faptelor sale;
- este mândru de complimentele pe care le primește;
- tolerează sentimentul de frustrare;
- își asumă sarcini și provocări noi;
- poate gestiona atât emoții negative, cât și pozitive;
- se oferă să îi ajute pe cei din jur;

Un copil cu stima de sine scăzută se caracterizează astfel:

- evită să încerce lucruri noi;
- se simte neîubit și nedorit;
- îi învinovățește pe cei din jurul lui pentru micile lui neplăceri;
- este sau pretinde a fi indiferent din punct de vedere emoțional;
- este ușor influențabil;

Întucât în cadrul grădiniței educatoarea joacă un rol însemnat în dezvoltarea competențelor socio-emoționale prin desfășurarea activităților de dezvoltare socio-emoțională voi prezenta în cele ce urmează două jocuri prin care copilului îi sunt dezvoltate competențele socio-emoționale.

„Roata emoțiilor”

Grupa : mijlocie

Tema : „Roata emoțiilor”

Scopul: Conștientizarea, exprimarea și etichetarea corectă a emoțiilor.

Obiective operaționale:

- să identifice emoțiile pe baza imaginilor prezentate;
- să exprime corect emoția observată;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Materiale: „Roata emoțiilor”-un cadran confecționat din carton, împărțit în 6 părți egale;

Desfășurarea activității:

Se prezintă copiilor roata emoțiilor și li se explică că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, pe rând, câte un copil va învăța săgeata roții și când aceasta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații când s-a simțit în acest fel.

Concluzii:

Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare;
- achiziționează cuvinte care denumesc emoții;
- realizează diferența între emoții pozitive și emoții negative.

„Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Grupa : mare

Scopul activității: Descoperirea avantajelor evitării furiei și a comportamentului agresiv în cazul necesității rezolvării de probleme.

Tema : Consecințele comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme.

Obiective operaționale:

- să identifice consecințele negative ale comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme pe baza poveștii;
- să descopere alternativele existente în locul furiei și a comportamentelor agresive utile în rezolvarea problemelor cotidiene.

Materiale folosite : povestea terapeutică: “Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”

Metode și procedee: conversația, explicația, povestirea.

Desfășurarea activității:

Se citește copiilor povestea terapeutică “Veverițele Mașa, Dașa și Sașa”.

Copiii o repovestesc și apoi sunt întrebați care dintre veverițe cred ei că a procedat bine și a reușit să-și rezolve problema.

Cum au procedat celelalte?

Au reușit ele să rezolve ceva prin modul în care s-au comportat?

Se discută pe marginea poveștii despre comportamentul celor 3 veverițe, iar apoi preșcolarii vor da exemple de situații similare din viața de zi cu zi.

Evaluare: se reactualizează cunoștințele dobândite

- copiii enumeră consecințele negative ale comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme

-copiii enumeră alternative ale comportamentului agresiv utile în rezolvarea de probleme.

Concluzii:

Prin această activitate preșcolarii descoperă avantajele evitării furiei și a comportamentului agresiv în rezolvarea de probleme.

Dezvoltarea competențelor socio-emoționale se realizează progresiv, pe măsura ce copiii cresc, oferindu-le contexte adecvate de învățare și exersare a lor, modele de exprimare a propriilor emoții și de rezolvare a problemelor emoționale personale. Este foarte important să avem întotdeauna răspunsurile potrivite care să-i ajute pe copii să își înțeleagă emoțiile și să le gestioneze.

Bibliografie:

-Curriculum pentru învățământul preșcolar, București, 2008

-Despre dezvoltarea abilităților emotionale și sociale ale copiilor, fete și băieți, cu vârsta până în 7 ani-Ghid pentru cadrele didactice din învățământul preșcolar, Adina Botis

Loredana Mihalca, ed. Alpha MDN, 2007

ACTIVITĂȚI PENTRU DEZVOLTAREA ȘI OPTIMIZAREA COMPETENȚELOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI

PROF. ÎNV PREȘC. ZANFIR ANGELICA OTILIA
GRADINIȚA CU PROGRAM PRELUNGIT NR.1 GALAȚI

Lucrarea cuprinde descrierea a patru activități de dezvoltare a emoțiilor și competențelor sociale la grupa mica, mijlocie și mare pe care le-am folosit în cadrul activităților desfășurate în grădinița: "Castelul Lego", "Cursa cu obstacole", "Cutiile fermecate cu emoții", "Joc de cărți cu emoții".

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor sociale la preșcolari:

Activități pentru grupa mică și mijlocie (3-5 ani): "Castelul Lego"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale

Materiale: cuburi lego

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare;
- să exerseze abilitățile de împărțire a jucăriilor, de cerere și oferire a ajutorului, de așteptare a rândului;
- să dezvolte relațiile de prietenie cu ceilalți copii.

Procedura de lucru:

Împărțiți copiii în grupuri de 2-3. așezați pe fiecare măsuță un număr destul de mare de cuburi pentru a construi un castel, dar suficient de mic pentru a obliga copiii să coopereze și să-și împartă materialele. Spuneți copiilor că vor trebui să construiască împreună un castel din piese lego.

Observații:

- prin această activitate, copiii exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie și învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți.

Activități pentru grupa mare (5-6 ani): "Cursa cu obstacole"

Competența generală: competențe sociale

Competența specifică: cooperarea în joc, comportamente prosociale.

Materiale: diferite obiecte din sala grupei, eșarfă

Obiective:

- să-și dezvolte abilitățile de cooperare în joc;
- să dezvolte încredere în ceilalți;
- să învețe copiii să ofere ajutor.

Procedura de lucru:

Aranjați obiectele de mobilier, astfel încât ele să devină obstacole pe care copiii vor trebui să le evite. Un copil va fi legat la ochi cu o eșarfă, în timp ce altul îl va lua de mână și îl va ghida printre obstacole până la punctul de sosire. Repetați acest joc până când fiecare copil a participat la joc.

Observații:

- prin această activitate, copiii învață să ofere ajutorul, exersează oferirea ajutorului și învață să acorde încredere celorlalți.

Exemple de activități pentru dezvoltarea și optimizarea competențelor emoționale la preșcolari:

Activități pentru grupa mică și mijlocie (3-5 ani): "**Cutiile fermecate cu emoții**"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor.

Materiale: două cutii, cartonașe cu emoții (bucurie, furie, tristețe, teamă)

Obiective:

- să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen;
- să asocieze trăirile emoționale cu un anumit context.

Procedura de lucru: Puneți într-o cutie toate cartonașele cu emoții pozitive, iar în cea de-a doua pe cele cu emoții negative. Cereți fiecărui copil să scoată din cele două cutii câte un cartonaș, astfel încât să aibă în mână un cartonaș reprezentând o emoție pozitivă și una negativă. Cereți fiecărui copil să identifice denumirile emoțiilor de pe cartonașe și să se gândească la o situație în care s-a simțit bucuros, respectiv o situație în care a simțit tristețe/teamă/furie.

Observații:

- prin această activitate copiii învață să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare și încep să se familiarizeze cu contextul de apariție al emoțiilor, ceea ce facilitează identificarea consecințelor trăirilor emoționale.

Activități pentru grupa mare (5-6 ani): "**Joc de cărți cu emoții**"

Competența generală: competențe emoționale

Competența specifică: recunoașterea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor, identificarea cauzelor emoțiilor.

Materiale: imagini cu persoane care exprimă diferite trăiri emoționale (bucurie, furie, tristețe, teamă, surprindere, dezgust), eșarfă.

Obiective:

- să identifice emoțiile în funcție de indicii non-verbali;
- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale;
- să identifice contextele în care se manifestă anumite emoții și posibilele cauze ale acestora.

Procedura de lucru:

Decupați din reviste sau xeroxați imagini cu persoane care exprimă una dintre emoțiile descrise la materiale. Fiecare copil alege pe rând o imagine, după ce în prealabil a fost legat la ochi cu o eșarfă. Cereți copiilor să identifice emoția persoanei din imagine "Cum crezi că se simte?". Întrebați copiii în ce situație s-au simțit la fel ca și persoana din imagine "Tu când te-ai simțit la fel ca ea/el?". Încurajați copiii să găsească posibile explicații pentru modul în care se simte persoana respectivă "Ce crezi că s-a întâmplat?", "De ce e bucuros/furios/trist/ îi este teamă/este surprins?".

Observații:

- prin aceste activități copiii învață să identifice corect emoțiile și etichetele verbale corespunzătoare.

Bibliografie:

Catrinel A. Ștefan, Kallay Eva, Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari, editura ASCR, Cluj-Napoca, 2007.

Revista învățământului preșcolar, nr. 1-2/ 2011.

ACTIVITATE - DEZVOLTARE SOCIO-EMOȚIONALĂ - TITI CEL NEÎNDEMÂNATIC

PROF. CONSILIER ZDRÂNCU DANIEL PETRU
CJRAE CLUJ-LICEUL TEHNOLOGIC „CONSTANTIN BRÂNCUȘI” DEJ

Scopul activității: dezvoltarea competențelor emoționale și sociale

Competențe: prin realizarea activității, copiii vor putea:

- Să recunoască emoțiile disfuncționale ale personajelor
- Să explice conceptele de curaj, îndemânare
- Să identifice gândurile nesănătoase ale personajului principal
- Să diferențieze între gânduri bune (sănătoase) și gânduri rele (nesănătoase)

Metode și procedee didactice: conversația, demonstrația, explicația, exercițiul

Mijloace didactice: povestea *Titi cel neîndemânatic*, planșe de colorat

Timp necesar: 35 minute

Descrierea activității:

- Se prezintă planșa 1 cu imaginea lui Titi. Copiii sunt întrebați ce reprezintă imaginea și apoi se solicită câteva informații despre căluții de mare și alte animale marine.
- Anunțarea obiectivului: Astăzi vom învăța cum să avem curaj, să îndrăznim să facem lucruri noi. și o să îl avem alături de noi pe *Titi*.
- Se citește povestea *Titi cel neîndemânatic*
- Pe parcursul poveștii încercăm împreună cu copiii să identificăm emoțiile nesănătoase pe care le trăiește Titi. Îi putem întreba: *oare cum se simte Titi acum?*
- La finalul poveștii copiii sunt rugați să prezinte pe scurt experiența prin care a trecut personajul principal, încercând să identifice emoțiile și gândurile nesănătoase ale lui Titi.
- **Discuții:**
 - Oare cum s-a simțit Titi înainte de marele concurs? (trist)
 - La ce se gândea el atunci când stătea singur și trist?
 - Cine i-a venit în ajutor lui Titi?
 - Cum a fost ajutat el?
 - Vouă vi s-a întâmplat să fiți vreodată triști sau neîncrezători? Când? (se cer exemple de la copii)
 - Ce ați făcut atunci? (căutăm să aflăm cum soluționează situațiile asemănătoare)
 - Am putea învăța ceva din experiența lui Titi?
- La final fiecare copil va primi o fișă de lucru cu imaginea lui Titi sau Ela pe care o vor putea colora (planșele 3 și 4)

Anexa 1

Titi cel neîndemânatic

La Grădinița Stelară din adâncul Mării celei Mari e mare sărbătoare. Toată lumea e în forfotă. Se pregătesc cu toții de concursul pentru cel mai bun acrobat. E veselie mare și toți

concurenții așteaptă cu nerăbdare ziua concursului. Au pregătit fiecare câte un număr special: delfinul Rodo salturi și tumburi din adâncuri până sus, deasupra apei; peștele spadă, ca un adevărat cavaler, va face o demonstrație de luptă prin pădurea de corali; meduza Lea, artistă desăvârșită, pregătește un program de gimnastică nemaivăzut.

Doar căluțul Titi stă necăjit, ascuns într-un cotlon întunecos din spatele unei stânci. E așa de supărat, mai că-i vine să plângă... De mai bine de o lună e cu gândul la marele concurs, își făcea tot felul de planuri, iar acum, când stă să înceapă, nu mai are pic de curaj. „Cum să mă duc eu acolo? Nu sunt în stare să fac mai nimic. Dacă ratez? Vor râde toți de mine...și vor zice că sunt cel mai mare neîndemânatic. Nu, nu nu! Renunț! Eu NU mă duc!”

Cum stătea el acolo necăjit, doodată se apropie de el Ela, înțeleapta caracatiță a mării. Îl cuprinde cu un braț și îl întreabă:

- Ce faci pe aici, tinere?
 - Ei, stau și eu pe aici, ce să fac... răspuse Titi
 - Dar nu prea ești în apele tale.
- Titi nu răspuse nimic și lăsă privirea în jos.
- Hai spune, poate te ajută...
- Bine, fie răspuse Titi. Uite ce-i: săptămâna viitoare e concursul de acrobație, la care mă gândesc de atâta vreme. Dar eu nu-s în stare să fac o reprezentație. Nu cred că voi reuși... Și tare mi-am dorit să fiu acolo!
- O, te simți foarte trist astăzi...
- Cum să nu fiu, când văd că nu pot să fac ceea ce îmi doresc atât de mult, răspuse Titi
- Dar spune-mi, ce te face să crezi că nu vei reuși să te descurci?
- Cum, să mă pun eu cu măiestria peștelui spadă, cu gingășia meduzei Lea, cu...
- Hai să-ți spun ceva, zise atunci bătrâna caracatiță. Nici eu nu am fost mereu înțeleaptă și mai ales curajoasă.
- Vorbești serios? răspuse uimit Titi
- O, da! Când eram tânără nu aveam deloc încredere că pot să fac ceva bun. Ce crezi că aveam curaj să mă gândesc că aș putea participa la concurs? Eu, care de-abia îmi mișcam câte un picior?! Vai de mine! Cum să fiu eu cea mai bună la concursul de acrobație?
- Și cum ai reușit? întreabă Titi.
- Am primit niște sfaturi bune de la balena vrei să-ți spun?
- Da, sigur!
- Uite, la început am făcut câțiva pași, gândindu-mă cănu o să fie foarte greu... Apoi am învățat să îmi coordonez picioarele și mișcările. Încet, încet am reușit să fac fel și fel de acrobații.

Titi rămase foarte surprins. Nu se aștepta la așa ceva. Credea că Ela este fără de cusur, fără frică...

- Dar nu au râs ceilalți de tine? întreabă Titi curios.
- Ei, nu. Pentru că la un moment dat suntem toți la început și fiecare are nevoie de ajutor și încurajare. Pas cu pas reușim să ne îndeplinim dorințele.
- O, mulțumesc Ela! Mă bucur că te-am întâlnit azi. O să încep chiar de astăzi să mă pregătesc. Și cu pași mici voi putea reuși. Și apoi, nu mă voi mai gândi că e imposibil să fac ceva bun. Atâta timp cât voi încerca, sigur voi putea face ceva. Mă apuc de treabă. Concursul e peste o săptămână, nu mai am timp de pierdut!

EXEMPLE DE BUNĂ PRACTICĂ ÎN DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA PREȘCOLARI (nivelul 3 - 6 ani)

PROF. ÎNV. PREȘCOLAR ZOLYOMI LENUȚA VIORICA
GRĂDINIȚA CU PP MANPEL TÎRGU-MUREȘ

În această lucrare doresc să prezint modalități de îmbunătățire și exersare a competențelor și abilităților sociale și emoționale la preșcolari, de unde trebuie să începem atunci când dorim să dezvoltăm aceste competențe, precum și importanța abilităților socio-emoționale la preșcolari. De asemenea, am prezentat exemple de comportamente privind standardele în dezvoltarea socio-emoțională a copiilor de vârstă preșcolară, care sunt motivele pentru care dezvoltăm aceste competențe atât sociale cât și emoționale. La vârsta preșcolară principala sursă de învățare despre relațiile cu ceilalți este jocul. Implicarea copiilor în joc facilitează dezvoltarea capacității de a iniția interacțiuni. Aceste interacțiuni pozitive cu ceilalți colegi duc la formarea relațiilor de prietenie, la dezvoltarea abilităților de cooperare. Prietenii sunt resurse emoționale pentru petrecerea într-un mod plăcut a timpului liber.

Deoarece abilitățile emoționale și sociale au un rol atât de important în viața noastră, părinții și celelalte persoane implicate în educarea copiilor trebuie să fie informați despre problematica diferențelor de gen și despre necesitatea valorificării sau compensării acestor diferențe în perioada preșcolară, perioada care este optima din punctul de vedere al achizițiilor socio-emoționale.

Părinții și educatorii, prin activitățile pe care le desfășoară, pot sprijini și oferi copiilor oportunități care să ajute dezvoltarea abilităților socio-emoționale în mod adecvat, fără ca ea să fie limitată de stereotipurile de gen.

La final am prezentat 5(cinci) exemple de activități ce se pot desfășura cu preșcolarii în vederea dezvoltării abilităților socio-emoționale

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile emoționale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate. În acest sens, putem căuta răspunsuri pentru următoarele întrebări: Cum se comporta copilul? Se separă de părinți fără dificultate? Se agață în mod excesiv de adulți? Își apară drepturile? Manifestă entuziasm atunci când face lucruri plăcute pentru el?

Îi lasă pe ceilalți să îl liniștească atunci când trece prin momente stresante? Mănâncă, doarme, merge la toaletă fără probleme atunci când e departe de casă? Se adaptează ușor la modificările bruște din mediu?

Își exprimă furia mai degrabă în cuvinte decât în acțiuni? Acceptă redirecționarea adultului atunci când copilul manifestă comportamente agresive? Nu se retrage excesiv din colectivitate? Manifestă interes pentru activitățile de la grădiniță? Zâmbește și pare fericit majoritatea timpului?

De unde începem atunci când dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor? Dacă dorim să îmbunătățim abilitățile sociale ale copiilor este important ca mai întâi să vedem care sunt punctele lor tari și ce comportamente pot fi dezvoltate.

I. DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR EMOȚIONALE

Dezvoltarea emoțională optimă reprezintă una dintre componentele esențiale ale adaptării. Ea este necesară pentru menținerea stării de sănătate mintală și așa cum vom arăta, influențează dezvoltarea și menținerea relațiilor sociale.

IMPORTANȚA EXPRIMĂRII ADECVATE A EMOȚIILOR

Exprimarea adecvată a emoțiilor este foarte importantă în cadrul interacțiunilor sociale, deoarece contribuie la menținerea lor.

Exprimarea neadecvată de către copii a emoțiilor negative (ex. furie, frică, tristețe), prin agresivitate fizică sau verbală, determină apariția unui comportament de izolare a acestora. Dacă acei copii care manifestă frecvent emoții pozitive au mai mulți prieteni și sunt mai îndrăgiți de ceilalți, copiii care se comportă agresiv au dificultăți în a recunoaște și a înțelege emoțiile exprimate de ceilalți într-o situație specifică.

CUM ÎȘI DEZVOLTĂ COPIII ABILITĂȚILE EMOȚIONALE ?

Adulții (părinții, educatorii) sunt cei care contribuie la dezvoltarea abilităților emoționale ale copiilor prin trei modalități:

1.Reacțiile adulților la emoțiile exprimate de copii

Modul în care adulții reacționează la exprimarea emoțională a copiilor determină exprimarea sau inhibarea emoțiilor viitoare ale acestora.

2.Exprimarea propriilor emoții de către adulți

Expresivitatea emoțională a adulților devine un model pentru copii, în ceea ce privește exprimarea emoțională.

3.Discuțiile despre emoții

Experimentarea unor situații emoționale diferite și discuțiile cu părinții, ajută copiii în înțelegerea situațiilor emoționale și în reacționarea adecvată în astfel de situații. Modul în care adulții discută problemele legate de emoții poate transmite sprijinul și acceptarea lor și poate contribui la conștientizarea de către copil a diferitelor stări emoționale pe care le experimentează.

**Exemplu 1:* copiii crescuți de părinți ce promovează discuții despre experiențele relaționate cu emoții este mai probabil că își vor comunica propriile emoții și vor manifesta o mai bună înțelegere a emoțiilor celorlalți.

**Exemplu 2:* copiii crescuți de părinți care sunt adepții ideii că emoțiile, în special cele negative, nu trebuie discutate deschis, pot induce copiilor ideea că emoțiile nu trebuie exprimate, ceea ce afectează capacitatea de reglare emoțională a acestora.

**Exemplu 3 :* dacă adultul exprimă în mod frecvent emoții negative, copilul va exprima și el aceste emoții, datorită expunerii repetate la acestea.

Competențele emoționale sunt împărțite în 3 categorii:

1.Trăirea și exprimarea emoțiilor

- conștientizarea trăirilor emoționale proprii
- transmiterea adecvată a mesajelor cu încărcătură emoțională
- manifestarea empatiei

2. Înțelegerea și recunoașterea emoțiilor

- identificarea emoțiilor pe baza indicilor non-verbali
- denumirea emoțiilor (“ sunt bucuros ” , “ sunt trist ”)
- înțelegerea cauzelor și consecințelor emoțiilor

3. Reglarea emoțională

- utilizarea strategiilor de reglare emoțională adecvate vârstei

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA EMOȚIONALĂ? Permite copiilor să achiziționeze prerechizitele necesare conștientizării trăirilor emoționale proprii .Ajută copiii să dobândească strategii adecvate de reglare emoțională și ulterior de relaționare optimă cu ceilalți.

În consecință, competențele emoționale se dezvoltă în mare măsură prin practicile de socializare utilizate de către părinți și educatoare (discuții despre emoții, atitudinea față de conflicte, exprimarea / inhibarea manifestărilor emoționale etc.) Mai mult, competențele emoționale influențează dezvoltarea competențelor sociale, deoarece în lipsa acestora nu s-ar putea vorbi de inițierea și menținerea relațiilor cu ceilalți. De exemplu, empatia reprezintă

substratul dezvoltării abilităților de cooperare, de oferire de ajutor sau de împărțire a jucăriilor, comportamente necesare pentru integrarea în grup.

Dezvoltarea conceptului de sine

Standard 8: Copilul ar trebui să fie capabil să demonstreze cunoașterea însușirilor proprii

Standard 9: Copilul ar trebui să manifeste satisfacție pentru propriile reușite și încredere în sine

Dezvoltarea autocontrolului

Standard 10: Copilul ar trebui să fie capabil să își controleze propriile emoții.

Standard 11: Copilul ar trebui să demonstreze responsabilitate personală

Standard 12: Copilul ar trebui să manifeste independență în acțiunile sale

Dezvoltarea expresivității emoționale

Standard 13: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască și să își exprime corespunzător emoțiile

II.DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIALE

Abilitățile sociale sunt cele care ne permit să ne integrăm în grupul de la grădiniță, școală, serviciu sau grupul de prieteni. Dezvoltarea socială presupune achiziționarea comportamentelor care ne fac să fim eficienți în interacțiunile cu ceilalți astfel încât să atingem scopul personal stabilit. Orice comportament social este rezultatul unui proces de învățare a ceea ce este valorizat de către societate. De exemplu, faptul că salutăm sau ne prezentăm persoanelor necunoscute sunt considerate modalități politicoase de a iniția o interacțiune. Deoarece astfel de comportamente sunt percepute ca fiind adecvate, manifestarea lor va fi încurajată și ca atare repetată în contexte similare. În plus aceste comportamente ne ajută să atingem anumite scopuri, în condițiile în care ne permit să inițiem și să stabilim o relație cu altcineva. Competențele sociale de bază pe care fiecare om ar trebuie să și le dezvolte sunt împărțite în 2 categorii:

1.Abilități interpersonale

a) Relaționare socială

- interacționează cu ceilalți copii prin jocuri adecvate vârstei
- inițiază interacțiuni cu ceilalți copii
- împarte jucăriile
- oferă și cere ajutor
- își așteaptă rândul
- utilizează formule de adresare politicoase

b) Rezolvare de probleme sociale

- rezolvă conflictele prin strategii adecvate vârstei

2.Abilități intra-personale

- respectă regulile
- tolerează situațiile care provoacă frustrare

DE CE DEZVOLTĂM COMPETENȚA SOCIALĂ?

Permite copiilor să dezvolte abilități de inter-relaționare adecvate. Ajută copiii să achiziționeze comporta-mente necesare stabilirii și menținerii relațiilor interpersonale. Competențele sociale presupun o componentă legată de abilitățile interpersonale, precum și o componentă legată de abilitățile intra-personale de control comportamental. În lipsa capacității de inhibiție comportamentală, nu putem vorbi de capacitatea copiilor de a-și aștepta rândul, la fel cum incapacitatea de a respecta regulile afectează abilitatea acestora de a se integra în grup. Abilitățile sociale intra-personale sunt strâns legate de competențele emoționale. Dobândirea strategiilor de reglare emoțională favorizează capacitatea de exercitare a controlului asupra propriului comportament. În plus, abilitățile de a înțelege emoțiile proprii și ale celorlalți și de a le exprima sunt esențiale pentru stabilirea și menținerea relațiilor cu ceilalți.

Interacțiunile cu copiii de vârstă apropiată

Standard 1: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive și de respect cu copiii de aceeași vârstă sau de vârstă apropiată

Standard 2: Copilul ar trebui să poată manifesta empatie față de copiii cu care interacționează.

Interacțiunile cu adulții

Standard 3: Copilul ar trebui să fie capabil să stabilească relații pozitive cu adulții

Standard 4: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste încredere și respect în comunicarea cu adulții din anturajul său

Interacțiune în grup

Standard 5: Copilul ar trebui să demonstreze abilități de cooperare în interacțiunile de grup.

Respectarea diversității

Standard 6: Copilul ar trebui să fie capabil să recunoască asemănările și deosebirile dintre oameni.

Standard 7: Copilul ar trebui să fie capabil să manifeste respect față de deosebirile dintre oameni.

Exemple de comportamente privind standardele în dezvoltarea socioemoțională a copiilor de vârstă preșcolară

I. Dezvoltare socială Dezvoltarea capacității de a interacționa pozitiv cu alți copii, îndeosebi cu cei de vârstă apropiată

- să inițieze o activitate specifică vârstei împreună cu alt copil
 - să se împrietenească și să mențină prietenia cu cel puțin un copil
 - să rămână cu grupul și să nu meargă cu persoane necunoscute
 - să interacționeze din proprie inițiativă în contexte diferite cu copii apropiați ca vârstă
 - să ofere și să ceară ajutor altor copii atunci când contextul o impune
- * Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC și DOS.

Dezvoltarea capacității de a interacționa cu adulții cunoscuți

- să se despartă cu ușurință de adulții cu care sunt obișnuiți în situațiile a căror motivație este justificată (cât timp merge la grădiniță, când merge într-o tabără școlară, când părinții lipsesc motivat o perioadă data etc.)

- să își exprime afecțiunea față de adulții cu care s-au obișnuit
- să răspundă la formulele de salut folosite de adulți
- să interacționeze cu ușurință cu adulții familiari din comunitate
- să manifeste încredere și relații pozitive față de adulții din anturaj
- să ceară ajutorul adultului când are nevoie.

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC, DOS și DPM.

Dezvoltarea abilității de a recunoaște, accepta, aprecia și de a respecta asemănările și deosebirile dintre oameni

- să se joace împreună cu alți copii diferiți din punct de vedere al genului, limbii vorbite, etniei sau performanțelor (copiii cu CES)

- să formuleze întrebări despre familia, etnia, limba vorbită, cultura, caracteristicile fizice ale celorlalți;

- să identifice asemănările și deosebirile dintre persoane după diferite criterii;

- să observe că aceeași persoană poate avea mai multe roluri sociale (de ex: mama poate fi sora cuiva, este soția tatălui, este contabil la locul de muncă, vecină cu cineva cunoscut)

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DLC, DOS, DȘ și DEC.

Dezvoltarea capacității de a respecta regulile și de a înțelege efectele acestora

- să urmeze din proprie inițiativă reguli simple

- să își aștepte rândul în diverse situații

- să fie capabil să folosească jocul pentru a explora, exersa și înțelege rolurile sociale

- să anticipeze ce urmează în programul zilnic
- să-si adapteze comportamentul în funcție de regulile diferitelor situații;
- să participe la activitățile de grup organizate de adulți.

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DPM.

Dezvoltarea capacității de a-și asuma responsabilități, de a negocia și participa la luarea deciziilor

- să utilizeze diferite strategii pentru a participa la joc
- să aplice diferite strategii pentru a rezolva adecvat problemele individuale sau de grup
- să negocieze cu alți copii rezolvarea unei situații cu sau fără ajutorul adultului
- să ia în considerare dorințele și nevoile altor copii
- să accepte responsabilități și să le respecte

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS și DLC

Dezvoltarea capacității de a coopera cu ceilalți

- să se alăture unui grup de copii care desfășoară o activitate de joc sau de învățare
- să se conformeze deciziilor de grup
- să își ofere voluntar ajutorul
- să îndeplinească o sarcină care contribuie la atingerea unui scop comun

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DPM, DȘ, DEC, DLC și DOS

Dezvoltarea abilității de a manifesta empatie față de alte persoane

- să manifeste empatie față de suferința fizică sau emoțională a altor copii
- să alinte copii de vârstă apropiată, alți membri ai familiei sau prieteni
- să exprime emoții și sentimente față de personaje din povesti
- să recunoască și să vorbească despre emoțiile celorlalți

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DEC

II. Dezvoltarea emoțională Dezvoltarea capacității de a se percepe, în mod pozitiv ca persoană unică, cu caracteristici specifice

- să-și spună corect numele și prenumele
- să folosească corect pronumele
- să descrie membrii familiei sale
- să comunice celorlalți informații despre sine
- să cunoască ziua, luna, orașul, țara în care s-a născut
- să manifeste încredere în sine

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DȘ.

Dezvoltarea capacității de a-și adapta trăirile și emoțiile

- să-și controleze emoțiile, inițial cu ajutorul adultului
- să facă față unor sarcini dificile fără să manifeste frustrări foarte mari
- să aștepte până i se acordă atenție
- să-și controleze în special impulsurile, sentimentele și emoțiile negative
- să-și modifice expresia și comportamentul în funcție de situație

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS și DLC.

Dezvoltarea capacității de a recunoaște și de a-și exprima adecvat o varietate de emoții

- să asocieze emoțiile cu cuvinte și expresii faciale
- să-și exprime emoțiile prin joc și prin activități artistice
- să comunice celorlalți, în mod adecvat emoțiile și trăirile sale
- să reacționeze emoțional într-o manieră adaptativă și flexibilă în contexte fizice și sociale diferite

* Domeniile experiențiale preponderant implicate sunt: DOS, DLC și DEC

EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI PRIN CARE S-A URMĂRIT DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO - EMOȚIONALE A COPIILOR DE VÂRSTĂ PREȘCOLARĂ

“ CUM MĂ SIMT ASTĂZI...”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE - să identifice și să conștientizeze emoțiile trăite

- să asocieze o etichetă verbală expresiei emoționale din desen

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE : coli de hârtie, creioane colorate.

PROCEDURA DE LUCRU: Dați-le copiilor câte o foaie de hârtie și creioane colorate.

Rugați copiii să deseneze cum se simt (permiteți copiilor să folosească orice culoare doresc).

La final discutați desenele împreună cu copiii. Încurajați-i să identifice și să denumească emoțiile desenate.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare

- Învăță despre emoții prin intermediul desenului, o activitate specifică vârstei

Nu criticați desenele copiilor, important este să identifice corect emoția trăită!

Acceptați și emoțiile negative ale copiilor !

“ ROATA EMOȚIILOR ”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe emoționale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: conștientizarea emoțiilor, exprimarea emoțiilor, etichetarea corectă a emoțiilor

OBIECTIVE - să identifice emoțiile de bucurie, furie, tristețe, teamă

- să exprime corect emoția observată

- să eticheteze corect emoțiile prezentate

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: „Roata emoțiilor”- un cadran confecționat din carton care are un braț indicator; împărțiți acest cadran în 6 părți egale; prin rotire, brațul indicator se poate opri aleator în dreptul simbolului unei emoții (exemplu: bucurios, supărat, furios, mirat, plictisit, plângăcios) și se va analiza situația dată.

PROCEDURA DE LUCRU: Prezentați copiilor „Roata emoțiilor”, explicându-le că o vor utiliza într-un joc pentru a înțelege mai bine emoțiile lor și ale celorlalți. În acest joc, câte un copil va învărti săgeata roții și când acesta se oprește la o emoție, va încerca să identifice și să reproducă emoția, să dea exemple de situații în care s-a simțit în acest fel. Precizați că, în cazul în care roata se oprește tot la aceeași emoție, se va roti din nou, pentru a se putea discuta toate emoțiile.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să identifice corect emoțiile proprii și etichetele verbale corespunzătoare

- copiii achiziționează cuvinte care denumesc emoții

Nu uitați să lăudați copiii pentru recunoașterea și etichetare corectă a emoțiilor!

SĂ NE JUCĂM “ DE- A ASCULTATUL ”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii

OBIECTIVE - să asculte ceea ce spun ceilalți copii

- să învețe să-i asculte pe ceilalți fără să-i întrerupă

- să - și aștepte rândul într-o conversație

DURATA: 15 - 20 minute

PROCEDURA DE LUCRU: Așezați copiii în cerc. Rugați 2 copii să vină în față. Mai întâi încurajați copiii mai sociabili să povestească. Astfel cei mai timizi vor putea urma exemplul colegilor. Fiecare copil va trebui să povestească pe scurt despre o activitate, o jucărie sau orice altă preferință (“ Care este animalul tău preferat? ”, “ Cu ce îți place să te joci?”)

.Încurajați fiecare copil să povestească despre preferințele sale. Apoi cereți copilului care l-a ascultat să descrie ceea ce a spus celălalt. Schimbați rolurile: cel care a vorbit va asculta, iar cel care a ascultat va fi cel care va vorbi. Asigurați-vă de faptul că toți copiii au participat la această activitate.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- exersează comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie
- învață să dobândească capacitatea de a iniția interacțiuni vârstei
- copiii se cunosc mai bine și învață faptul că o relație presupune reciprocitate

Folosiți acest gen de activități ca modalitate de a face tranziția de la o activitate la alta!

Reamintiți copiilor să păstreze liniștea pe parcursul acestei activități!

“NE JUCĂM ÎMPREUNĂ”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: cooperare în joc, comportamente prosoziale

OBIECTIVE - să - și dezvolte abilitățile de cooperare

- să exerseze abilități de împărțire a jucăriilor, de cerere și de oferire a ajutorului de așteptare a rândului

- să rezolve prin negociere problemele care pot să apară în grup

DURATA: 10 - 15 minute

MATERIALE: imagini decupate din reviste, lipici , carton

PROCEDURA DE LUCRU: Împărțiți copiii în grupuri de 4 - 5 copii. Împărțiți fiecărui grup imagini

decupate din diverse reviste și lipici. Spuneți copiilor că va trebui să lucreze împreună și să lipească imaginile pe poster. Încurajați copiii să împartă, să - și aștepte rândul, să ofere sau să ceară ajutor.

OBSERVAȚII: Prin această activitate copiii învață:

- să exerseze comportamentele care facilitează stabilirea și menținerea relațiilor de prietenie
- învață să dobândească capacitatea de a se implica în jocurile celorlalți
- copiii sunt încurajați să transfere ceea ce învață în jocul cu părinții și în alte contexte(copiii de aceeași vârstă)

Lăudați copiii pentru comportamentele de cooperare manifestate pe parcursul activității !

Expuneți posterele copiilor în sala grupei sau într-o altă locație unde pot fi văzute!

“ SCHIMBĂ LOCUL ! ”

COMPETENȚĂ GENERALĂ: competențe sociale

COMPETENȚĂ SPECIFICĂ: inițierea interacțiunilor cu ceilalți copii

DEFĂȘURAREA JOCULUI: Copiii stau în semicerc pe scaunele. Copilul care nu are scaun merge la un coleg, îi spune numele,dă mâna cu el și acesta îi cedează locul dacă a ghicit numele.

Folosiți acest gen de activități ca modalitate de a face tranziția de la o activitate la alta!

Reamintiți copiilor să păstreze liniștea pe parcursul acestei activități!

STRATEGII DE DEZVOLTARE A COMPETENȚELOR SOCIO - EMOȚIONALE ÎN RELAȚIA EDUCATOR – COPIL

Obțineți informații despre activitățile preferate și preocupările copilului . Ascultați ceea ce spun copiii și încurajați să vorbească despre ei înșiși .Transmiteți mesaje verbale și non – verbale consistente . Participați la jocurile copiilor .Oferiți copiilor libertatea de a alege jocurile și descrieți acțiunile lor .Organizați diferite sectoare de joc și puneți copiilor la dispoziție cât mai multe jucării . Implicați părinții în educația copiilor

- stabiliți ședințe sau întâlniri individuale
- utilizați carnețele sau telefonul pentru a informa părinții
- organizați activități în care să fie implicați și părinții

Stabiliți o relație de parteneriat cu părinții

- discutați deschis probleme de comportament împreună cu părinții
- criticați comportamentul copilului și nu copilul
- Încercați să obțineți părerea părintelui în legătură cu problema
- orientați-vă pe identificarea unor soluții
- monitorizați împreună cu părintele progresele copilului.

Bibliografie:

Ștefan A. Catrinel & Kallay Eva - *“Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari”*, editura ASCR, Cluj Napoca, 2007

Vernon, A. - *“Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional - emotivă și comportamentală”*, editura ASCR, Cluj Napoca, 2006

Waters, V. - *” Povești raționale pentru copii”*, Editura ASCR, Cluj Napoca, 2003

DEZVOLTAREA SOCIO-EMOȚIONALĂ LA COPII FOLOSIND CARDURILE DE ASOCIERE OH

Iuliana SARA, Asociația Career Pass

Rezumatul lucrării: În lumea OH durează doar câteva secunde să se declanșeze asocieri libere și spontane în minte și să fie dezvăluită puterea imaginilor intirne aducând astfel la suprafață prezența arhietipurilor și energiilor ce zac în interiorul nostru. Lumea OH este un mod jucăuș de a explora subconștientul, de a dezvolta creativitatea și abilitățile emoționale și de a ne aduce în contact cu esența sinelui, un proces transformațional care amplifică propria umanitate. În lucrul cu copiii cardurile din seria OH se folosesc de la facilitarea exprimării verbale și a emoțiilor, la dezvoltarea abilităților de comunicare interpersonală, a imaginației și creativității și până la luări de poziție în raport cu lumea în care trăim.

Cuvinte cheie: dezvoltare emoțională, comunicare, introspecție, carduri de asociere, carduri OH, carduri metaforice.

În loc de introducere

Cardurile OH sunt rezultatul unui proces ce a trecut prin mai multe faze de dezvoltare: au început drept o formă de artă alternativă prin anii 1970, au fost reproiectate drept un „joc psihologic” și publicate pentru prima dată în Canada la începutul anilor '80. De atunci, procesul mediatizării cardurilor OH a dus la șlefuirea acestora, a produs mai multe variante de joc și a dus la crearea unui set similar de carduri, cunoscut sub numele de „carduri asociative.” În această perioadă cardurile OH au fost publicate în 24 limbi și au fost vândute în toata lumea profesioniștilor care le consideră și le acceptă drept instrument de specialitate, iubit de tot felul de oameni și protejat cu îndârjire de câțiva entuziaști. În timp ce un artist a dat naștere cardurilor OH, mulți alții s-au implicat în creșterea și dezvoltarea lor.

Cardurile OH se folosesc cu succes de către profesori, consilieri, educatori, asistenți sociali, terapeuți, psihologi, coach, lucrători cu trauma și vindecarea, manageri, formatori și mulți alții.

Folosirea acestor carduri adresează două experiențe: aceea a conectării cu sinele și a conectării cu ceilalți.

Fig. 1 – Setul de carduri OH++ (imagini și cuvinte)

Cardurile OH și copiii

“Dați copilăria înapoi copiilor: dacă vrem ca copiii noștri să aibă o viață fericită, productivă și morală, e nevoie să acordăm mai mult timp pentru joacă, nu mai puțin. “ The Independent (UK), 12 Ianuarie 2014.

Aceste seturi de carduri, publicate pentru prima oară în 1981, au devenit instrumente - folosite în întreaga lume – pentru lucru personal și interpersonal. Sunt numeroase seturi în seria OH, dintre care seturile SAGA, MYTHOS, MORENA, HABITAT, OH++, 1001 se potrivesc foarte bine pentru crearea de povești. De asemenea și setul de carduri PERSONITA, care conține portrete de copii și carduri relaționale, se folosește foarte bine cu copiii.

Joaca este mod natural prin care copiii și alți pui de mamifere se autoeducă. Cele mai importante abilități pe care copiii de pretutindeni e nevoie să le învețe pentru a avea o viață fericită sunt cele care nu pot fi învățate în școală. Aceste abilități nu pot fi învățate deloc. Acestea sunt deprinse și exersate de copii prin joacă; ele includ abilitatea de a gândi creativ, de a interacționa cu alții, de a colabora eficient și de a-și gestiona propriile emoții și impulsuri.

Proces de asociere care are loc conectează partea stângă a creierului (auzul, vorbirea, raționamentul, luare decizii, etc.) cu partea dreaptă a creierului (emoții, dorințe, intuiție, imaginație etc.).

Cardurile se pot folosi în nenumărate moduri: crearea de povești, devenind ceea ce este în imagine și exprimând lucruri despre sine, spunând lucruri despre prezent, trecut sau viitor, despre ceea ce simțim, dorim, visăm etc. Modurile de folosire sunt fără limită.

În primul rând, activitățile posibile cu cardurile OH crează o atmosferă pozitivă în care abilitățile de comunicare, împărtășirea de perspective și înțelegerea liberă de judecăți de valoare pot fi practicate deliberat. Orice vede persoana care a ales cardul este direct, intuitiv despre sine. Astfel lucrează cardurile OH, de aceea au fost create: pentru a conecta persoana cu sinele și cu cei din jur.

În al doilea rând, cardurile funcționează ca instrument care facilitează intrarea către un specu larg de activități interpersonale de natura socială, profesională sau terapeutică, care pune persoana în contact cu cei din jur.

Fig. 2 - Card imagine

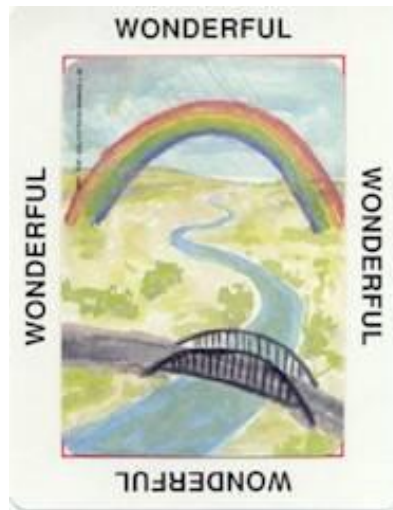

Fig. 3 - Card imagine si cuvânt (asociate)

Cardurile de asociere OH activează subconștientul. Procesul de ocolire a minții permite accesul către adâncurile psihicului uman. Durează doar câteva secunde să se declanșeze asocieri libere și spontane în minte și să fie dezvăluită puterea imaginilor interne aducând astfel la suprafață prezența arhetipurilor și energiilor ce zac în interiorul nostru. Lumea OH este un mod jucăuș de a explora subconștientul, de a dezvolta creativitatea și abilitățile emoționale și de a ne aduce în contact cu esența sinelui, un proces transformațional care amplifică propria umanitate. Pe calea cunoașterii de sine și a celorlalți, cardurile de asociere sunt un mod minunat de a explora concepte precum sinele, egoul, identitatea și înțelegerea relațiilor. Un avantaj al lucrului cu cardurile OH este că e ușor să înveți cum se folosesc – fără strategii, fără competiție, fără judecată, iar “regulile” jocului sunt simple și ușor de adaptat. Conceptul cardurilor de asociere a fost inspirat de principiile terapiei Gestalt, psihologiei umaniste și dimensiunilor arhetipurilor și miturilor lui Jung și Joseph Campbell.

Fig. 4 - Sase dintre seturile de carduri din seria OH

Prin amestecarea și potrivirea de carduri și prin împerecherea aleatorie sau intenționată a imaginilor cu cuvintele se crează combinații nenumărate care unesc lumea emoțiilor interioare cu expresia verbală. Aceste combinații declanșează proiectarea conținuturilor interioare către imagini exterioare, eliberând exprimarea subiectelor sensibile sau dureroase, exprimări care pot duce la noi introspecții, realizări interioare.

Etica de lucru cu cardurile OH:

- În lucrul cu OH, respectăm și onorăm **intimitatea** fiecăruia. Pot să aleg să “pas”, să nu spun nimic despre cardul ales. Pot să fac asta cu sau fără explicații, pot să arăt sau nu cardul ales celorlalți.
- În lucrul cu OH, respectăm și ne onorăm **unul pe celălalt**. Nu voi întrerupe pe cine vorbește.
- În lucrul cu OH, respectăm și onorăm **inteligenta și imaginația** fiecăruia. Nu (re)interpretez cardurile altuia, nici chiar în mintea mea.
- În lucrul cu OH, respectăm și onorăm **integritatea** fiecăruia. Nu contrazic sau nu argumentez în legătură cu interpretările altei persoane. Încerc să îmi aduc aminte că nu există interpretări “corecte” sau “incorecte” ale imaginilor, nu există citire “greșită” ale cuvintelor.
- În lucrul cu OH, respectăm și onorăm **individualitatea** fiecărei persoane. Când interpretez cardurile mele nu asum faptul ca alții văd ce văd eu, simt ce simt eu, citesc ce citesc eu.

Câteva din **beneficiile** pe care le obținem când se lucrează cu cardurile OH:

- ❖ încurajează exprimarea liberă, comunicarea și interacțiunea socială,
- ❖ încurajează reflecția, introspecția, auto-evaluarea,
- ❖ stimulează imaginația și creativitatea,
- ❖ facilitează explorarea și accesul la înțelesurile interioare,
- ❖ îmbunătățește intuiția,
- ❖ pune individul în contact cu propria persoană și cu cei din jur,
- ❖ facilitează toleranța și deschiderea în diversitate,
- ❖ foarte bune instrumente de *ice-breaking*, formare și dezvoltare de echipe.

Cardurile OH se fundamentează pe subiectivitatea noastră supremă, unde nimeni nu poate sugera cum ar trebui și ce ar trebui să simțim, cum să interpretăm sau să percepem anumite lucruri și nici cum să ne dăm seama de cine suntem.

Mecanismele prin care cardurile OH acționează:

- Activează lobul cerebral drept, cel care gestionează imaginile, emoțiile, visele, intuiția, imaginația, creativitatea, Devin chei pentru “uși” închise: frici ascunse, furie, speranțe, remușcări, traume, situații nerezolvate,
- Redescoperă copilul interior,
- Declanșează creativitatea și imaginația,
- Crează dialog între corp, minte și suflet,
- Invită la manifestare «sub-personalitățile», diferitele identități proprii: magicianul interior, prostul, regele interior, eul superior și le pune în relație cu sinele,
- Lărgesc cunoașterea de sine și conștiența de sine.

Bibliografie:

- OH-cards.ro, OH-cards.com

DEZVOLTAREA SOCIO -EMOȚIONALĂ A PREȘCOLARILOR PRIN INTERMEDIUL ACTIVITĂȚILOR ARTISTICO-PLASTICE ȘI PRACTICE

Prof. înv. preșcolar: Iușca Violeta
Grădinița cu P.P. „Prichindelul isteț”, Turda

Dezvoltarea socio-emoțională optimă reprezintă una dintre componentele esențiale ale adaptării, preșcolarițea fiind extrem de importantă pentru punerea bazei acesteia, nu doar pentru menținerea stării de sănătate mentală, ci și pentru stabilirea și păstrarea relațiilor sociale optime. Prin intermediul procesului de învățare a recunoașterii, a identificării, a gestionării și a comunicării propriilor emoții, precum și prin perceperea și încercarea de a înțelege emoțiile altora, copiii dezvoltă abilități care le facilitează stabilirea de relații cu familia, colegii și cadrele didactice. Aceste deprinderi aflate în plin proces de dezvoltare îi ajută pe copii să se angajeze în interacțiuni sociale din ce în ce mai complexe, să participe efectiv la socializare și la activități de grup, să beneficieze de avantajele contactului social, care este esențial pentru dezvoltarea lor optimă.

Educația artistico-plastică creează momente de relaxare eficientă, combătând eficient stresul la copii, producând o detensionare a psihicului și o activare a capacităților creative susținute de un fond emoțional intens, deoarece în momentul în care copilul desenează sau pictează se implică profund și acțiunea îl absoarbe cu totul. Activitățile artistico-plactice prezintă numeroase beneficii în dezvoltarea emoțională și cognitivă a copilului, prin faptul că îi ajută pe preșcolari să își cultive o conștiință de sine, să își dezvolte inteligența emoțională și să găsească resurse pentru a rezolva anumite probleme și conflicte. Rezultatele implicării active a copiilor în cadrul activităților instructiv-educative dedicate laturii artistico-plactice se concretizează în aspecte pozitive ale dezvoltării socio-emoționale, precum: conștientizarea de sine emoțională, stăpânirea emoțiilor și abordarea relațiilor interpersonale.

Cercetarea pedagogică pe tema: „Influența activităților artistico-plactice și practice asupra dezvoltării socio-emoționale a copiilor din grupa mare” a fost realizată la Grădinița Școlii Gimnaziale Soporu de Câmpie, în anul școlar 2014-2015. Datele desprinse din experimentul didactic derulat au confirmat ipoteza cercetării noastre și anume că implicarea activă și sistematică a copiilor de vârstă preșcolară în cadrul activităților artistico-plactice și practice prezintă efecte pozitive asupra dezvoltării lor socio-emoționale, facilitând dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, influențând și performanțele școlare ulterioare ale copiilor în cauză, facilitându-le adaptarea și integrarea cu succes în noua lor etapă educațională, învățământul primar.

Dacă **dezvoltarea socială** se referă la dezvoltarea abilităților de interacțiune cu adulții, cu copiii de vârstă apropiată, acceptarea și respectarea diversității, dezvoltarea comportamentelor prosoziale, **dezvoltarea emoțională** pune accentul pe dezvoltarea conceptului de sine, a controlului emoțional și a expresivității emoționale. **Competența emoțională** desemnează capacitatea copiilor de a recunoaște și interpreta emoțiile proprii și ale celorlalți, precum și abilitatea de a gestiona adecvat situațiile cu încărcătură emoțională. **Competența socială** reprezintă abilitatea copiilor de a forma relații sociale funcționale cu ceilalți copii și adulți din viața lor. (Ionescu, M., 2010, p.31)

Grădinița reprezintă un context social în care copiii au ocazia să interacționeze cu ceilalți copii în mai mare măsură decât în cadrul familiei. De aceea, în aceste situații copiii pot să învețe sistematic despre emoții și comportamentele sociale adecvate. Educatoarea devine un model și un „antrenor” pentru dezvoltarea competențelor emoționale și sociale ale copiilor. Utilizarea unui limbaj prin care atrage atenția copiilor asupra emoțiilor sau a evidențierii reacțiilor emoționale în contextul interacțiunilor obișnuite, scade riscul copiilor de a avea dificultăți în înțelegerea emoțiilor, precum și a consecințelor pe care le au comportamentele lor. Relația de atașament securizant dintre

copil și educatoare, îi oferă copilului surse suplimentare de adaptare la mediu și de compensare a posibilelor relații insecurizante cu părinții. (Catrinel Ștefan și Kallay Eva, 2010, p.44-45)

Educația artistico-plastică constituie cadrul și mijlocul cel mai generos nu doar de activare și stimulare a potențialului creativ, ci și de exprimare emoțională, dat fiind faptul că gesturile, culorile și formele plastice sunt mijloace de exteriorizare a sentimentelor, a dorințelor, a așteptărilor, a relațiilor cu ceilalți și a problemelor. Motivația copilului pentru activitățile artistico-plactice și practice este nevoia de exprimare a propriilor trăiri, nevoia de a reda imaginea într-un mod artistic sau plăcerea de a povesti în imagini.

Arta sub forma expresivității artistico-plactice reprezintă un instrument valoros, care îi determină pe copii să se angajeze într-un proces de învățare conștientă și care le oferă, de asemenea, oportunitatea de a demonstra o înțelegere profundă a realității, recurgând deseori la experiențele trăite. Aceste competențe socio-emoționale permit copiilor să își coordoneze mai bine propriile dorințe, nevoi și interese cu cele ale altora pe măsură ce li se dezvoltă structuri cognitive din ce în ce mai complexe, facilitându-le, totodată, capacitatea de a colabora în cadrul activităților de grup.

Educația artistico-plastică, prin specificul desenului infantil, prezintă evoluția spirituală a copilului. Desenul le oferă, de asemenea, posibilitatea de a avea succes, învățând să aibă încredere în propriile forțe. Prin intermediul picturii (inclusiv cea cu degetele) copilul își exprimă cu ușurință emoțiile. Simplul act de a desena fără intervenție exterioară reprezintă o puternică exprimare a sinelui care ajută stabilirea identității persoanei și este o cale de exprimare a sentimentelor. (Hângan Elena, 2013)

Procesul artistic prezintă cea mai mare importanță și nu produsul creat, deoarece învățarea se produce chiar și atunci când copiii nu fac un produs finit pentru a-l lua acasă, la sfârșitul programului. Prin auto-exprimare și creativitate, aptitudinile copiilor se dezvoltă în mod natural. Arta la vârsta preșcolară constă mai mult în experimentarea cu materiale și implicit acumularea unei experiențe kinestezice de manipulare a acestora decât despre încercarea de a reprezenta un anumit obiect sau o idee. Când copiii desenează, ei nu acordă prea mare atenție caracteristicilor vizuale ale liniilor sau contururilor pe care le fac, ci ei sunt mult mai preocupați de faptul că au abilitatea de a le produce. Treptat aceștia încep să exploreze relația dintre linii și să le denumească, pentru ca mai târziu să dezvolte forme intenționate, ce se metamorfozează în reprezentări simbolice ale lucrurilor, pe măsură ce preșcolarii ajung să înțeleagă că respectivele forme sunt purtătoare de sens.

Arta prezintă o importanță deosebită și joacă un rol esențial în cadrul procesului educațional din învățământul preșcolar, deoarece contribuie la formarea și dezvoltarea deprinderilor sociale și emoționale ale preșcolarilor, iar cadrului didactic îi revine sarcina de a crea cadrul oportun pentru desfășurarea activităților artistico-plactice, prin intermediul cărora îi sprijină și îi încurajează pe copii să se exprime socio-emoțional. Am optat în cadrul cercetării pedagogice pentru artă, ca mijloc de exprimare a celor mici, deoarece activitățile din această sferă sunt foarte atractive, reprezentând cea mai eficientă sinergie a elementelor instructiv-educative cu cele distractive, fiind astfel îndrăgite de copii, care le percep drept o formă de divertisment. După cum se poate constata, arta, în cazul de față, nu este prezentată din perspectivă creativă, ci am dorit să aducem în prim plan rolul său terapeutic și formativ în dezvoltarea competențelor socio-emoționale.

Pornind de la această viziune asupra artei și a activităților artistico-plactice ca mijloc principal de exprimare socio-emoțională, am considerat oportună demararea unei cercetări pedagogice, având ca temă: *„Influența activităților artistico-plactice și practice asupra dezvoltării socio-emoționale a copiilor din grupa mare”*. Obiectivul acestei investigații pedagogice este

sprijinirea și încurajarea preșcolarilor în a se exprima socio-emoțional în mod plastic, în a fi receptivi, așadar, la fomarea și dezvoltarea deprinderilor socio-emoționale.

Ca urmare, scopul principal propus în cadrul prezentei cercetări pedagogice este de a vedea în ce măsură arta contribuie la dezvoltarea socio-emoțională a copiilor de grădiniță.

Elementul esențial al cercetării noastre pedagogice este *ipoteza de bază*, care a fost formulată după cum urmează: „*Dacă preșcolarii de nivel II se implică activ și participă sistematic la activitățile instructiv-educative din domeniile experiențiale: Estetic și Creativ, respectiv Om și Societate, folosite ca mijloc de exprimare socio-emoțională, folosite ca mijloc de exprimare socio-emoțională, atunci această acțiune va facilita dezvoltarea lor socio-emoțională.*”

Variabilele experimentului derulat reprezintă un alt punct de interes:

- ☆ *Variabila independentă se referă la utilizarea activităților artistico-plastice și practice drept mijloc de exprimare socio-emoțională a copiilor, și implicit la participarea lor sistematică și activă în cadrul acestor activități.*
- ☆ *Variabila dependentă vizează dimensiunile calitative ale competențelor socio-emoționale dezvoltate de copiii preșcolari.*

În ceea ce privește *eșantionul de conținut*, acesta a vizat *activitățile instructiv-educative desfășurate în cadrul domeniilor experiențiale: Estetic și Creativ, respectiv Om și Societate*, al căror scop esențial a fost dezvoltarea socio-emoțională prin intermediul activităților artistico-plastice și practice. Pentru studiul de față, am decis ca cercetarea pedagogică să se desfășoare asupra unei *singure unități de învățământ preșcolar*, Grădinița cu Program Normal a Școlii Gimnaziale Soporu de Câmpie, iar *grupa mare* formată din 13 copii a constituit *eșantionul de subiecți*, care a reprezentat *eșantionul experimental*. Aspectele și indicatorii comportamentali privind dezvoltarea socio-emoțională au fost preluați din ***Fișa pentru aprecierea progresului individual al copilului, înainte de înscrierea la clasa pregătitoare***, iar aceștia vizează:

- ☆ Abilitățile de interacțiune cu adulții și cu copiii de vârstă apropiată
- ☆ Acceptarea și dezvoltarea diversității
- ☆ Dezvoltarea comportamentului prosocial, a conceptului de sine, a autocontrolului emoțional și a expresivității emoționale.

Pentru evaluarea indicatorilor am recurs la o scală de evaluare de la 1 la 5, în cadrul căreia 1 este niciodată, iar 5 întotdeauna. Prin urmare, un preșcolar poate manifesta indicatorii de comportament socio-emoțional în cinci moduri: niciodată, rareori, câteodată, deseori, întotdeauna, fiind punctate de la 1 la 5. În cadrul experimentului didactic, am folosit câte o fișă de observație pentru fiecare copil, însumând așadar 13 fișe. Așadar, fiecare preșcolar a obținut un punctaj în urma evaluării inițiale la începutul anului școlar, iar pe baza punctajului obținut a fost încadrat în una dintre categoriile de evaluare a capacității socio-emoționale:

- Faza incipientă: 34 – 101 (I) 7 preșcolari
- Faza în dezvoltare: 102 – 135 (D) 6 preșcolari
- Faza atinsă: 136 – 170 (A)

În etapa preexperimentală am constatat că nivelul de dezvoltare al preșcolarilor, per ansamblu, din punct de vedere socio-emoțional se situează sub medie. În urma desfășurării etapei de constatare privind dezvoltarea socio-emoțională a preșcolarilor din grupa mare am constatat că un număr de 7 copii (54%) se află în faza incipientă de dezvoltare a abilităților socio-emoționale necesitând sprijin, iar un număr de 6 preșcolari (46%) se află în faza de dezvoltare, în timp ce niciun preșcolar în această grupă nu manifestă comportamente în faza atinsă de dezvoltare a abilităților socio-emoționale. 54% dintre preșcolarii care se află în faza incipientă manifestă următoarele comportamente în foarte mică măsură sau în mică măsură: au o bună comunicare cu educatoarea și

colegii grupei; participă la activitățile de grup; își aleg activitățile din propria inițiativă; participă la discuții libere și iau cuvântul; pot gestiona atât emoții negative, cât și pozitive; se oferă să îi ajute pe cei din jur; încearcă cu ușurință lucruri noi; respectă regulile de conviețuire în grup; nu se implică în conflicte cu ceilalți copii. Cealaltă parte de 46% manifestă aceste comportamente în oarecare măsură sau în mare măsură. Concluzionând putem spune că nivelul de dezvoltare al preșcolarilor, per ansamblu, din punct de vedere socio-emoțional se situează sub medie.

Dacă în etapa constatativă am stabilit că nivelul eșantionului experimental, al grupei, mai precis, este unul slab spre mediu în ceea ce privește dezvoltarea competențelor socio-emoționale, ca urmare a demersurilor investigative și observaționale realizate derulate pe parcursul a două săptămâni prin recursul la diverse metode, precum: discuții și observații, urmează să trecem la realizarea experimentului formativ, care presupune *introducerea variabilei independente la eșantionul experimental și controlarea situației în mod analitic, riguros și precis*. Așadar, *proiectarea, realizarea, evaluarea și reglarea activității didactice în cadrul grupei experimentale se vor face în perspectiva modificării introduse*. (Bocoș, M., 2007)

Pentru realizarea experimentului pedagogic propus, am făcut demersuri importante în atragerea acestor copii la grădiniță, am dus o luptă de persuasiune cu părinții în a-i determina să își aducă copiii la grădiniță, s-a soldat cu reușite, deoarece părinții i-au adus pe copii la grădiniță, pe tot parcursul anului școlar, aceștia având o prezență destul de activă pe parcursul anului școlar. Procesul educațional din grădiniță presupune și forme de muncă didactică complementară activităților obligatorii, în cazul de față este vorba de *parteneriate școlare pe diferite teme*. Aceste activități au fost utilizate și cu scopul de a-i atrage pe preșcolarii, care absentează la grădiniță, de a-i convinge să vină la grădiniță, să participe la activitățile instructiv-educative desfășurate în acest cadru instituționalizat.

Prin urmare, acești copii au beneficiat de avantajele sistemului de învățământ preșcolar, realizând progrese substanțiale în toate domeniile de dezvoltare: cognitiv, afectiv-emoțional, comportamental și social, având formate deprinderile necesare adaptării cu ușurință la învățământul primar, la finalul ciclului preprimar.

O primă etapă în direcția atragerii preșcolarilor la grădiniță a constat în recursul la diverse activități artistico-plastice și practice atât în cadrul activităților instructiv-educative obligatorii, cât și în cele extracurriculare înscrise în cadrul parteneriatelor încheiate. Privind dintr-o perspectivă globală, toate aceste activități și-au adus aportul la proiectarea și completarea procesului de învățare, la dezvoltarea înclinațiilor și aptitudinilor preșcolarilor, la organizarea rațională și plăcută a timpului, la dobândirea deprinderilor socio-emoționale, extrem de valoroase pentru o bună inserție în următoarea lor etapă educațională, învățământul primar. Având un caracter atractiv, preșcolarii participă într-o atmosferă de voie bună și optimism, cu însuflețire și dăruire la astfel de activități. Succesul este garantat dacă ai încredere în imaginația, bucuria și în dragostea din sufletul copiilor, dar să îi lași pe ei să te conducă spre acțiuni frumoase și valoroase. Implicarea familiei în procesul educativ din grădiniță este esențială pentru o dezvoltare echilibrată și armonioasă a copilului.

În concluzie, după ce i-am atras pe acești copii la grădiniță, am demarat un proces educațional interactiv, activizant și atractiv pentru toți preșcolarii. Așadar, în continuare, ne vom opri asupra metodelor practicate în învățământul preșcolar în vederea dezvoltării socio-emoționale, și care nu reprezintă altceva decât întregul demers educativ practicat în învățământul preprimar, cu alte cuvinte ne vom opri implicit și asupra componentei artistice utilizată în cadrul activităților instructiv-educative din grădiniță. Menționez faptul că ne vom opri doar asupra a 2 activități, dată fiind limita impusă de pagini pentru lucrarea de față.

Astfel *în luna octombrie 2014*, preșcolarii au realizat o drumeție pe ulițele satului, în vederea observării transformărilor petrecute în natură, ca urmare a sosirii anotimpului toamna: îngălbenirea frunzelor, căderea lor, vântul, plecarea păsărilor călătoare, dar și bogățiile acestui anotimp, fructele și legumele de toamnă, un izvor de sănătate datorită vitaminelor, mineralelor, pe care le conțin și care sunt extrem de benefice menținerii sănătății organismului, întăririi sistemului umanitar. În demersul lor interogator orientat spre descoperirea mediului înconjurător, preșcolarii au apelat la analizatorii olfactivi, gustativi și tactili.

Pentru a-și exprima emoțiile, pe care le trăiesc în legătură cu sosirea anotimpului toamnă, a schimbărilor climatice ce se produc, am considerat oportună derularea unei activități practice împreună cu părinții, în cadrul căreia aceștia au realizat diverse figurine din fructele și legumele de toamnă.

Titlul activității: „Toamnă, toamnă harnică și de roade darnică!”

Grupa mare

Scopul activității:

- ☆ Eficientizarea relației familie-grădiniță prin implicarea directă a părinților în activitatea didactică propusă și a relației părinte-copil.

Obiectivele activității:

- ☆ Inițierea unei acțiuni comune prin care să se realizeze contactul direct al părinților cu specificul activităților instructiv-educative, ce se desfășoară în mod curent cu grupa de nivel II;
- ☆ Implicarea părinților direct în activitate prin asumarea rolului primit de a executa o parte din sarcina didactică (cea mai dificilă) și realizarea împreună cu copilul a unei lucrări practice în concordanță cu tematica activității;
- ☆ Participarea părinților la procesul de formare a personalității copilului, a dezvoltării competențelor socio-emoționale, prin prezența la activități desfășurate împreună cu grădinița - activitatea de confecționare a figurinelor din asamblarea diverselor legume și fructe specifice toamnei.

Modalități de desfășurare: Activitate practică

Descrierea activității:

În cadrul activității didactice propuse, „Toamnă, toamnă harnică și de roade darnică!” activitatea practică a constat în realizarea de figurine din diferite legume, la sugestia preșcolarilor, care au fost extrem de încântați de idee, deoarece li s-a oferit ocazia ideală de a-și pune imaginația la încercare prin apelul la tehnicile de lucru manual deprinse în cadrul activităților practice desfășurate pe parcursul anilor școlari anteriori. Realizarea acestor figurine a presupus stăpânirea diverselor tehnici de lucru, precum: bobinare, asamblare, decupare, lipire, mototolire, tăiere. Entuziasmul copiilor a fost cu atât mai mare, cu cât la această activitate au fost invitați să participe și părinții lor, care au fost înștiințați în prealabil asupra faptului că la finalul săptămânii se va desfășura o activitate comună, în cadrul căreia vor avea de realizat împreună cu copiii niște figurine din diverse legume de toamnă.

Părinții au fost destul de receptivi și au acceptat invitația de a participa la această activitate împreună cu copiii lor. Fiecare părinte a adus de acasă câteva legume specifice anotimpului toamnă, precum: ceapă, morcovi, cartofi, dovlecei, ardei, gogoșari, ceea ce a reprezentat o parte din materialul didactic necesar desfășurării activității comune, restul fiind asigurat de către grădiniță: foarfecă, lipici, hârtie colorată, ață volga, perforatoare creative cu model de flori, pahare de plastic refofosibile, capace de sticlă de 500 de ml, bețișoare, chibrituri, scobitori.

După ce fiecare părinte împreună cu copilul său au ales o masă de lucru și au luat loc pe scaunel, au urmat explicațiile și demonstrarea modului de lucru din partea cadrului didactic. Astfel, am enunțat sarcina didactică, pe care fiecare echipă a trebuit să o rezolve: Să se realizeze cel puțin o figurină din legumele de toamnă puse la dispoziție, în funcție de creativitatea fiecăruia! După care, am prezentat câteva figurine, ce au servit drept model pentru realizarea sarcinii propuse și am explicat pentru fiecare model în parte cum acesta a fost realizat; am specificat că nu este obligatoriu ca aceste modele să fie redată fidel, ci designul final le aparține în totalitate, astfel încât fiecare are posibilitatea de a-și valorifica capacitatea creatoare. Toată activitatea didactică comună s-a desfășurat pe un fundal muzical, astfel s-au ascultat cântece dedicate anotimpului toamna: „A,a,a acum e toamnă, da!”, „A venit pe dealuri toamna!”.

Patru echipe, formate toate din băieți și tați, au realizat **omuleți** din diverse legume, parcurgând următoarele etape de lucru: au ales 1 legumă sau 2 de mărimi diferite, ardei, cartofi, morcovi: mic și mare, care s-au suprapus unul peste altul în ordinea dimensiunilor pornind de la cel mai mare și finalizând cu cel mic, pe care au lipit ochii și gurița, apoi au așezat boabe de piper în loc de nasturi și la final au înfipt doi ardei mici în partea dreaptă și stângă a legumei, în loc de brațe.

Alte patru echipe au realizat din vinete, doi pinguini, un cap de zebra și un mijloc de transport, astfel: **pentru realizarea pinguinilor:** au decupat vinetele pe margine și la mijloc pentru a reda brațele și abdomenul alb, din morcovi au decupat piciorușe, papioane și nas, **pentru realizarea capului de zebra:** au așezat 2 vinete una peste alta, ale căror coajă a fost decupată fâșii pentru a reda dungile zebrei, **pentru realizarea mijlocului de transport:** au asamblat o vânăță mică, la care au lipit două rondule de morcov pentru roți. Două echipe, în schimb, au decis să confecționeze o lebădă din mere și o șopârlă din castravete. Alte două echipe, formate din fetițe și mame, au optat **pentru crearea unor fețe** din varză și cartof, iar o altă echipă a decis **realizarea unui arici** din cartof. Pe parcursul activității, am adresat întrebări copiilor referitoare la modul cum interacționează cu părinții în mediul familial, cum se comportă aceștia acasă, ce activități desfășoară împreună cu părinții lor. De asemenea, am urmărit modul cum comunică, colaborează și lucrează aceștia în echipă pentru realizarea sarcinii date.

Feedback-ul primit a ridicat câteva semnale de alarme în majoritatea cazurilor, deoarece s-a constatat preferința părinților de a-și impune propriul punct de vedere în detrimentul copiilor, aspect, care a constituit tema unei ore de consiliere, susținută în aceeași săptămână. Prin urmare, li s-a adus la cunoștința părinților faptele constatate, li s-a atras atenția asupra acestui aspect, ce poate avea urmări negative în evoluția copiilor și li s-a recomandat părinților să nu pună atât de mult accentul pe rezultatul învățării, ci să acorde copilului libertate de exprimare și de acțiune, insistând asupra efectelor pozitive ale procesului de învățare și nu asupra produselor învățării. În caz contrar, acțiunea lor critică ar putea determina o descurajare, a inhibare a copiilor, o diminuare a respectului față de propria persoană și a încrederii în sine a copiilor.

Doresc să menționez faptul că preșcolarii au participat cu entuziasm la activitate, au fost foarte fericiți de rezultatul muncii lor creative, motiv pentru care au folosit aceste figurine ulterior în jocuri de creație. Bucuria lor a fost cu atât mai mare, cu cât li s-a oferit șansa de a petrece timpul în mod eficient alături de cele mai dragi ființe ale lor: părinții, care la rândul lor s-au bucurat de fiecare clipă petrecută alături de propriul copil și într-un alt cadru, decât cel familial. La final fiecare echipă a fost felicitată pentru efortul depus și li s-a oferit fructe proaspete de sezon.

Modalități de evaluare:

- ☆ Expoziție cu lucrările realizate în cooperare copil-părinte;
- ☆ Album foto, CD.

În încheiere, s-a realizat o expoziție cu lucrările realizate de către părinți și copii, s-au făcut aprecieri verbale referitoare la fiecare lucrare, s-au purtat discuții asupra emoțiilor trăite pe parcursul activității și a comportamentelor sociale adoptate. Prin urmare, în cazul tuturor copiilor în ceea ce privește comportamentele sociale adoptate, inclusiv în cazul aceluia care prezintă probleme de comportament, F.A. și F.R., s-a observat faptul că ei au comunicat cu ușurință cu adulții, au răspuns la întrebările puse de aceștia, au cerut informații și ajutor părinților, atunci când au avut nevoie, au cooperat și au făcut schimb de materiale cu părinții lor, au respectat regulile simple de participare la activitate în calitate de executant și-au exprimat emoțiile cu privire la activitate, spunând că s-au simțit foarte bine, au fost foarte bucuroși deoarece li s-a oferit ocazia de a confecționa ceva împreună cu părinții și de a petrece timp cu aceștia, s-au simțit în siguranță, apreciați pentru efortul depus, câștigând astfel încredere în ei înșiși. Așadar, din punct de vedere emoțional, preșcolarii au împărtășit informații despre propria persoană, au avut o imagine pozitivă despre sine, și-au exprimat propriile trăiri fără să se certe, și-au exprimat emoțiile prin activitatea practică, personalizând creațiile, adăugându-le câte un zâmbet, fapt ce a corespuns stării lor de spirit la momentul respectiv.

Poza 1. Expoziție cu figurinele realizate din diverse fructe și legume de toamnă

În cadrul activităților practice dedicate aspectelor specifice toamnei, preșcolarii li s-a oferit ocazia de a confecționa singuri omuleți din legume și fructe de toamnă, pe care de asemenea, i-au personalizat și în jurul cărora s-au purtat discuții, pentru a afla ce simt preșcolarii, care este starea lor emoțională.

Scopul activității:

☆ Recunoașterea emoțiilor și exprimarea lor artistică

Modalități de desfășurare: Activitate practică

Descrierea activității:

În primul rând a avut loc intuirea materialului didactic, ce urmează a fi folosit în cadrul activității practice propuse. Prin urmare, copiii au recunoscut legumele și fructele de toamnă decupate din hârtie glasată colorată, lipici, foi cartonate de diverse culori.

Urmează parcurgerea următoarelor etape:

Analiza modelului

S-a analizat modelul educatoarei, evidențiindu-se așezarea în pagină a lucrării, materialele folosite și culorile acestora.

Explicarea și demonstrarea modului de lucru.

„Se așează întâi vânăta, care reprezintă corpul omulețului, apoi bostanul, care ține locul capului, continuându-se cu membrele superioare și inferioare, reprezentate de prune, respectiv de nuci. La final se lipesc ultimele detalii, precum: ochișorii, gurița și pălăria, sub forma unei frunze.” (pentru omulețul din legume)

„Se așează întâi para, care reprezintă corpul omulețului, apoi mărul, care ține locul capului, continuându-se cu membrele superioare și inferioare, reprezentate de castraveți, respectiv de ardei. La final se lipesc ultimele detalii, precum: ochișorii, gurița și pălăria, sub forma unei frunze.” (pentru omulețul din fructe)

Desfășurarea activității

Exerciții de încălzire a mușchilor mici ai mâinii:

-„*Mâna lebădă o fac/ Care dă mereu din cap/ Lebedele-n jur privesc/ Capul apoi și-l rotesc/ Mâinile nu stau deloc/ Și se pregătesc de joc./ Degetele-mi sunt petale/ Le desfac ca la o floare,/ Și apoi le răsfirăm/ Și la un pian cântăm.*”

Realizarea lucrării de către copii

Pe parcursul lucrului copiii au fost supravegheați, îndrumați și ajutați la nevoie.

S-au reactualizat obiectivele, cerințele privind corectitudinea, acuratețea lucrărilor, activitatea desfășurându-se pe fond muzical.

Lucrările au fost expuse la panoul expozițional, după care copiii au fost invitați să le analizeze nu doar în funcție de acuratețe, de terminarea lucrării și de respectarea cerințelor date, ci și de starea creată, ca urmare a participării la activitate, impresii și sugestii pentru următoarele activități. Am făcut aprecieri generale și individuale cu privire la gradul de participare a copiilor la activitate și la comportamentul acestora în timpul activității. Astfel, în cazul tuturor copiilor în ceea ce privește comportamentele sociale adoptate, s-a observat faptul că ei au comunicat cu ușurință cu mine, au răspuns la întrebările formulate de mine în calitate de cadru didactic, mi-au cerut informații și ajutor, atunci când au avut nevoie, au cooperat și au făcut schimb de materiale cu colegii lor, au cerut și au oferit voluntar ajutor copiilor din jurul lor, când a fost cazul, și-au exprimat emoțiile cu privire la activitate, spunând că s-au simțit foarte bine, au fost foarte bucuroși deoarece li s-a oferit oportunitatea de a crea ceva singuri, au lucrat fără a-i deranja pe alții.

Așadar, din punct de vedere emoțional, preșcolarii au împărtășit informații despre propria persoană, au avut o imagine pozitivă despre sine, și-au exprimat propriile trăiri fără să se certe, și-au exprimat emoțiile prin activitatea practică, personalizând creațiile, adăugându-le câte un zâmbet pentru a reda starea lor de spirit la momentul respectiv. Am observat că preșcolarii, care sunt foarte buni din punct de vedere cognitiv, însă timizi, au căpătat încredere în propriile forțe, au stabilit din proprie inițiativă relații pozitive și de respect cu colegii lor, astfel încât G.I., C.M., I.D., C.L., J.A. și-au oferit sprijinul și ajutorul colegilor, care întâmpinau dificultăți în realizarea sarcinilor de lucru date, au comunicat cu colegii lor respectând regulile unui dialog civilizată, folosind formulele de politețe, iar la rândul lor aceștia au fost răsplățiți pentru ajutorul acordat cu mulțumiri, recunoștință și prietenie. Ca rezultat, al implicării lor active în activitate, preșcolarii au început să lege relații de prietenie, să comunice deschis între ei, să se cunoască mai bine și să se ajute reciproc, contribuind astfel la creșterea sentimentului de apartenență la grup și a coeziunii colectivului de copii. În

consecință, putem afirma faptul că această activitate s-a finalizat cu numeroase valențe formative în direcția dezvoltării socio-emoționale a preșcolarilor.

Poza 2. Expoziție cu omuleți din fructe și legume de toamnă

Evaluarea a constat în realizarea de lucrări artistico-plastice și practice cu materiale la alegere, tema nefiind condiționată, tocmai pentru a nu frâna imaginația și creativitatea preșcolarilor. În urma derulării evaluării finale, aceștia au elaborat produse frumoase, reușind să comunice prin imagini starea sufletească interioară, observând doar emoții pozitive, bucurie, extaz, plăcerea de a crea, încredere în propria persoană.

În etapa postexperimentală, ca urmare a aplicării probei de evaluare finală, am observat că preșcolarii grupei experimentale au obținut rezultate superioare. Astfel, din cei 13 copii ai grupei experimentale, toți au realizat progrese substanțiale în ceea ce privește dezvoltarea deprinderilor sociale și emoționale, nici un preșcolar nu necesită sprijin în comunicarea propriilor emoții și în stabilirea de relații cu colegii de grupă, în inițierea unei comunicări cu copii de vârstă apropiată, doar la o mică parte dintre ei, la 3 copii, competențele socio-emoționale se află în dezvoltare, nefiind încă dezvoltate pe deplin, restul de 10 copii, adică marea majoritate a preșcolarilor au reușit prin intermediul simțului artistic să își dezvolte aceste competențe, având o bună comunicare cu educatoarea și colegii grupei. Prin urmare, aceștia participă la activitățile de grup în mod activ și sistematic, dovedind spirit de echipă, fairplay și o bună cooperare cu membrii echipei, își aleg activitățile din proprie inițiativă, participă la discuții libere și iau cuvântul, pot gestiona atât emoții negative, cât și pozitive, se oferă să îi ajute pe cei din jur, încearcă cu ușurință lucruri noi, respectă regulile de conviețuire în grup și nu se implică în conflicte cu ceilalți copii.

Datele desprinse din acest experiment au confirmat ipoteza cercetării noastre și anume că implicarea activă și sistematică a copiilor de vârstă preșcolară în cadrul activităților artistico-plastice și practice prezintă efecte pozitive asupra dezvoltării lor socio-emoționale, facilitând dezvoltarea competențelor sociale și emoționale, influențând și performanțele școlare ulterioare ale copiilor în cauză, facilitându-le adaptarea și integrarea cu succes în noua lor etapă educațională, învățământul primar. Astfel, intervenția și acțiunile de dezvoltare a competențelor sociale și emoționale, urmate de frecventarea grădiniței și participarea activă la activitățile formative desfășurate în cadrul instituțional preșcolar, adică la activitățile artistico-plastice și practice, au efecte benefice asupra dezvoltării socio-emoționale ale copiilor în proporție de aproximativ 80%.

În ceea ce privește dezvoltarea optimă a competențelor socio-emoționale, aceasta influențează dezvoltarea cognitivă și psihică a copiilor, de aceea este important ca noi, educatoarele, și părinții, de asemenea, să formăm și să dezvoltăm acest gen de abilități la copiii, care nu au predispoziția genetică pentru a fi socio-emoționali. Preșcolăritatea se caracterizează printr-o ofertă bogată în potențialități și disponibilități, care se cer a fi valorificate.

Prin creații artistice copiii transmit emoții și trăiri care folosesc nouă, cadrelor didactice, pentru a contura un tablou spiritual al acestora, pentru a vedea în ce măsură aceștia au un parcurs socio-afectiv și psihic echilibrat, iar în situațiile mai puțin fericite chiar de a depista eventualele simptome ale unor dezechilibre emoționale și de a direcționa părinții copiilor spre cabinetele specializate pentru diagnosticarea și tratarea diverselor afecțiuni emoționale. Rezultatele implicării active a copiilor în cadrul activităților instructiv-educative dedicate laturii artistico-plastice se concretizează în următoarele aspecte pozitive ale dezvoltării socio-emoționale: *conștientizarea de sine emoțională, stăpânirea emoțiilor, abordarea relațiilor interpersonale.*

Participarea la activitățile de artă dezvoltă abilitățile cognitive, sociale și emoționale, de care copiii vor avea nevoie pe tot parcursul vieții lor. Artă îi ajută pe copii să găsească soluții creative de soluționare a problemelor, să comunice gânduri, sentimente și idei într-o varietate de moduri. Eforturile artistice ajută copiii să învețe să se adapteze și să respecte modalitățile de lucru și de gândire ale altora, precum și să obțină instrumentele necesare pentru a dezvolta empatie. Copiii pot învăța, că la fel ca cele mai multe lucruri în viață, arta este un proces ce urmează să fie explorat, arta nu este ceva ce ar trebui să fie „făcut”, în scopul de a produce un rezultat final ce urmează a fi măsurat sau comparat, mai ales la o vârstă fragedă. În calitate de cadre didactice nu trebuie să uităm să încurajăm inițiativa artistică, actul artistic, să nu judecăm copiii în funcție de creațiile lor artistice sau să le comparăm cu ale altora. Copiii trebuie lăsați să-și exprime liber și creativ gândurile și astfel îi vom sprijini în dezvoltarea armonioasă și echilibrată din punct de vedere cognitiv și socio-emoțional, ceea ce le va asigura succesul.

Referințe bibliografice

- 1) Bocoș, Mușata (2007), *Teoria și practica cercetării pedagogice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca;
- 2) Hângan, Elena, (2013), *Rolul educației plastice în formarea personalității copilului preșcolar*, articol publicat on-line pe site-ul: <https://orizontdidactic.net/2013/01/18/rolul-educatiei-plastice-in-formarea-personalitatii-copilului-prescolar/>;
- 3) Ionescu, Mihaela (2010), *Repere fundamentale în învățarea și dezvoltarea timpurie a copilului de la naștere la 7 ani*, Editura VANEMONDE, București;
- 4) Ștefan, Catrinel A., Kállay, Éva, (2010), *Dezvoltarea competențelor emoționale și sociale la preșcolari: ghid practic pentru educatori*, Editura ASCR, Cluj-Napoca.